

LAPIN LIITTO

LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVA

SELOSTUSLUONNOS

Kemi – Keminmaa – Pello –
Simo – Tervola – Tornio –
Ylitornio

ROVANIEMI 2011

Luonnos 22.8.2011

1 JOHDANTO	6
1.1 MAAKUNTAKAAVAN LAKIPERUSTA.....	6
1.2 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN TARKOITUS JA KESKEISET ASIAT	8
1.3 LAATIMISORGANISAATIO	9
1.4 TYÖN KULKU, VUOROVAIKUTUS JA HALLINNOLLINEN KÄSITTELY	9
2 LÄNSI-LAPIN NYKYTILA	11
2.1 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVA-ALUE.....	11
2.2 VÄESTÖ	11
2.2.1 Muuttoliike ja syntyvyys	13
2.2.2 Ikä- ja sukupuolirakenne	13
2.2.3 Koulutus rakenne	16
2.2.4 Huoltosuhde.....	16
2.2.5 Asutuskunnat.....	17
2.3 ELINKEINORAKENNE	19
2.3.1 Työpaikkarakenne ja muutokset	19
2.3.2 Teollisuus	20
2.3.3 Energiatuotanto ja energiavarat.....	20
2.3.4 Kaivostoiminta ja maa-ainesten otto.....	24
2.3.5 Geologiset luonnonvarat.....	24
2.3.6 Maa- ja metsätalous.....	26
2.3.7 Luontaistalous.....	27
2.3.8 Kaupan palvelut	27
2.3.9 Julkiset palvelut.....	28
2.4 MAISEMA	30
2.4.1 Luonnonmaisema	31
2.4.2 Kulttuurimaisema	31
2.4.3 Kulttuuriympäristö	32
2.4.4 Perinnebiotoopit.....	33
2.5 LUONNONSUOJELU JA POHJAVESI	33
2.5.1 Luonnonsuojelualueet.....	33
2.5.2 Metso-ohjelma.....	34
2.5.3 Pohjavesialueet.....	34
2.6 ILMASTONMUUTOS	34
2.6.1 Tutkimus ilmastonmuutoksen huomioimisesta kaavoituksessa	34
2.6.2 Valtakunnalliset ilmastonmuutoksen ennusteet.....	35
2.6.3 Lapin ilmastostrategia	35
2.7 ALUERAKENNE	36
2.7.1 Länsi-Lapin erityispiirteitä	36
2.7.2 Rakennettu ympäristö.....	37
2.7.3 Matkailupalvelut	42
2.7.4 Liikenne.....	42
2.7.5 Yhdyskuntatekniikka	44
2.7.6 Rajanylityspaikat	45
2.7.7 Suunnittelutilanne	45
2.8 RUOTSI	45
2.8.1 Väestö.....	45
2.8.2 Aluerakenne.....	47
2.8.3 Elinkeinot.....	47
2.8.4 Luonto ja kulttuuri.....	49
2.9 LIITTYMINEN ALUEEN ULKOPUOLELLE	51
2.9.1 Suomessa	51
2.9.2 Ruotsiyhteistyö.....	51
2.9.3 Barentsin alue	52

3 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN TAVOITTEET.....	53
3.1 VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVASSA.....	53
3.1.1 Alueiden kehittämisen tavoitteet.....	53
3.1.2 Alueidenkäyttötavoitteet.....	53
3.2 MAAKUNNALLISET TAVOITTEET LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVASSA.....	55
3.2.1 Maakuntasuunnitelman 2030 ja maakuntaohjelman 2011–2014 tavoitteet.....	55
3.2.2 Aluerakenne ja kehittämisvyöhykkeet ja -käytävät 2030.....	61
3.3 SEUDULLISET TAVOITTEET.....	65
3.3.1 Kemi-Tornion kehittämissuunnitelma ja kuntajakoselvitys.....	65
3.3.2 Alueellinen kehittämissuunnitelma Tornio-Haaparanta 2020 ja På Gränsen – Rajalla.....	65
3.3.3 Crossborder Tornionlaakso -työmarkkinat ja työvoiman liikkuvuus 2009.....	65
3.3.4 Pohjanlahden rantatie -hanke.....	65
3.4 KUNNALLISET TAVOITTEET.....	66
3.4.1 Kunta- ja palvelurakennemuutos (Paras -hanke).....	66
3.4.2 Kuntien kehittämistavoitteita.....	66
3.5 MUUT TAVOITTEET.....	67
3.5.1 Sidosryhmien tavoitteet.....	67
3.5.2 Strategiat.....	70
3.5.3 Askel Ounasjoelle I, II ja III.....	72
3.5.4 Vesihuollon kehittämissuunnitelmat.....	72
3.5.5 Kriisitilanteiden tavoitteet.....	73
3.6 RUOTSIN TAVOITTEET.....	74
3.7 LÄNSI-LAPIN TULEVAISUUSKUVA JA KEHITTÄMISSTRATEGIA.....	75
3.7.1 Länsi-Lapin maakuntakaavan SWOT-analyysi.....	75
3.7.2 Elinkeinot maakuntakaavassa.....	76
3.7.3 Väestökehitys.....	78
3.7.4 Aluerakenne.....	79
3.7.5 Ympäristön laatu.....	82
4 MAAKUNTAKAAVAN VALMISTELU.....	83
4.1 LAPIN ETELÄISTEN OSIEN TUULIVOIMATUOTANNOLLE SOVELTUVAT ALUEET – LÄNSI-LAPIN OSUDET..	83
4.2 GEOLOGISET LUONNONVARAT LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVA-ALUEELLA.....	83
4.3 LÄNSI-LAPIN MAISEMASELVITYS.....	83
4.4 LÄNSI-LAPIN KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET.....	84
4.5 LÄNSI-LAPIN LIIKENNESELVITYS.....	84
4.6 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN KAUPAN PALVELUVERKKO.....	84
6 MAAKUNTAKAAVA YLEISESTI.....	85
6.1 ALUERAKENNE.....	85
6.2 MAAKUNTAKAAVAN YLEISMÄÄRÄYKSET.....	86
7 MAAKUNTAKAAVA MAANKÄYTTÖLUOKITTAIN.....	91
7.1 KEHITTÄMISPERIAATEMERKINNÄT.....	91
7.1.1 Perämerenkaari.....	91
7.1.2 Länsi-Lapin käytävä ja Revontulentie.....	91
7.1.3 Barentsin käytävä.....	92
7.1.4 Kaupunkikehittämisen kohdealue.....	92
7.1.5 Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistystien kehittämisen kohdealue.....	92
7.1.6 Maaseudun kehittämisen kohdealue.....	93
7.1.7 Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeet.....	94
7.1.8 Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä/yhteystarve.....	94
7.1.9 Viheryhteystarve.....	94
7.2 ASUMISEN ALUEVARAUKSET.....	95
7.2.1 Taajamatoimintojen alueet.....	95
7.2.2 Asuntovaltainen alue.....	95
7.2.3 Keskuskylät.....	95
7.3 PALVELUTOIMINNAN ALUEVARAUKSET.....	96
7.3.1 Keskustatoimintojen alueet/kohteet.....	97
7.3.2 Vähittäiskaupan suuryksikkö.....	98

7.3.3	<i>Työpaikka-alueet/kohteet</i>	98
7.4	ELINKEINOJEN ALUEVARAUKSET	99
7.4.1	<i>Teollisuus- ja varasto alueet/kohteet</i>	99
7.4.2	<i>Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet</i>	99
7.4.3	<i>Maatalousalueet</i>	100
7.4.4	<i>Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta</i>	100
7.4.5	<i>Poronhoito</i>	100
7.5	MATKAILU JA VIRKISTYS	101
7.5.1	<i>Matkailupalvelujen kohteet</i>	101
7.5.2	<i>Virkistys/matkailukohteet</i>	101
7.5.3	<i>Virkistysalueet</i>	101
7.6	LIIKENNEYHTEYDET	102
7.6.1	<i>Maantiet</i>	102
7.6.2	<i>Kevyen liikenteen väylät</i>	104
7.6.3	<i>Rautatieliikenne</i>	104
7.6.4	<i>Lentoliikenne</i>	105
7.6.5	<i>Satama-alueet ja laiva- /veneväylät</i>	105
7.6.6	<i>Rajanylityspaikat</i>	106
7.6.7	<i>Tietoliikenne</i>	106
7.7	REITISTÖT	106
7.7.1	<i>Moottorikelkkareitit</i>	106
7.7.2	<i>Ulkoilureitistöt</i>	107
7.8	ENERGIA	107
7.8.1	<i>Energiahuollon kohteet</i>	107
7.8.2	<i>Voimajohtolinjat</i>	108
7.8.3	<i>Tuulivoimaloiden alueet</i>	108
7.9	ERITYISALUEET/KOhteET	110
7.9.1	<i>Eryiskohteet</i>	110
7.9.2	<i>Yhdyskuntateknisen huollon kohde</i>	110
7.9.3	<i>Jätteenkäsittelykohteet</i>	110
7.9.4	<i>Maa-ainesten ottoalueet/kohteet</i>	110
7.9.5	<i>Kaivosalueet/kohteet</i>	112
7.9.6	<i>Puolustusvoimien alue/kohde</i>	112
7.10	SUOJELU, MAISEMA JA KULTTUURIPERINTÖ	112
7.10.1	<i>Luonnonsuojelualueet</i>	112
7.10.2	<i>Rakennussuojelualueet / -kohteet</i>	117
7.10.3	<i>Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet/kohteet</i>	117
7.10.4	<i>Unescon maailmanperintökohteet</i>	118
7.10.5	<i>Muinaismuistoalueet / -kohteet</i>	119
7.10.6	<i>Kulttuurihistorialliset reitit</i>	120
7.10.7	<i>Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma</i>	120
7.10.8	<i>Tärkeät tai vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet</i>	121
6.10.10	<i>Rantojensuojeluohjelman mukainen alue</i>	121
7.11	MUUT MERKINNÄT	121
7.11.1	<i>Vesialue</i>	121
7.11.2	<i>Suojavyöhyke</i>	121
7.12	KUMOTTAVAT ALUEET	121
8	MAAKUNTAKAAVAN SUHDE LAINSÄÄDÄNTÖÖN JA TAVOITTEISIIN	122
8.1	KAAVAN SUHDE VALTAKUNNALLISIIN ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEISIIN	122
8.1.1	<i>Toimiva aluerakenne</i>	122
8.1.2	<i>Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu</i>	122
8.1.3	<i>Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat</i>	122
8.1.4	<i>Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto</i>	123
8.1.5	<i>Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet</i>	123

8.2	KAAVAN SUHDE MRL 28 §:N SISÄLTÖVAATIMUKSIIN	123
8.3	KAAVAN SUHDE MUUN LAINSÄÄDÄNNÖN MUKAISEEN PÄÄTÖKSENTEKOON	124
8.4	KAAVAN SUHDE MAAKUNTASUUNNITELMAAN JA MAAKUNTAOHJELMAAN	124
8.5	KAAVAN SUHDE ALUEEN KUNTIEN SUUNNITTELUUN	125
8.6	KAAVAN SUHDE NATURA 2000 -ALUEISIIN	125
8.7	ILMASTONMUUTOKSEN HUOMIOIMINEN	125
8.8	TURVALLISUUSTOIMENPITEIDEN HUOMIOIMINEN	126
9	MAAKUNTAKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	127
9.1	YHTEENVETO KESKEISISTÄ VAIKUTUKSISTA (MRA 1§)	127
9.1.1	<i>Kaupunkikehittämisen kohdealue .....</i>	<i>127</i>
9.1.2	<i>Matkailun vetovoima-alueet ja matkailu ja virkistyksen kehittämisen kohdealueet .....</i>	<i>127</i>
9.1.3	<i>Maaseudun kehittämisen kohdealueet .....</i>	<i>127</i>
9.1.4	<i>Kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeet .....</i>	<i>127</i>
9.1.5	<i>Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke .....</i>	<i>127</i>
9.1.6	<i>Taajamatoimintojen alueet/ asuntovaltaiset alueet.....</i>	<i>127</i>
9.1.7	<i>Keskustatoimintojen alueet.....</i>	<i>127</i>
9.1.8	<i>Vähittäiskaupan suuryksiköt .....</i>	<i>128</i>
9.1.9	<i>Työpaikka-alueet.....</i>	<i>128</i>
9.1.10	<i>Teollisuusalueet .....</i>	<i>128</i>
9.1.11	<i>Maatalousalueet.....</i>	<i>128</i>
9.1.12	<i>Maa- ja metsätalousalueet.....</i>	<i>128</i>
9.1.13	<i>Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamisen tarvetta .....</i>	<i>128</i>
9.1.14	<i>Joukkoliikenteen yhteystarve .....</i>	<i>128</i>
9.1.15	<i>Lentoliikennealueet .....</i>	<i>128</i>
9.1.16	<i>Raideliikenne.....</i>	<i>128</i>
9.1.17	<i>Reitistöt .....</i>	<i>128</i>
9.1.18	<i>Energiatuotantoalueet.....</i>	<i>128</i>
9.1.19	<i>Tuulivoimala-alueet.....</i>	<i>128</i>
9.1.20	<i>Voimajohdot.....</i>	<i>129</i>
9.1.21	<i>Jätteenkäsittelyalueet .....</i>	<i>129</i>
9.1.22	<i>Maa-ainesten ottoalueet .....</i>	<i>129</i>
9.1.23	<i>Turvetuotannon suunnittelulle soveltuva alue.....</i>	<i>129</i>
9.1.24	<i>Kaivosalueet.....</i>	<i>129</i>
9.1.25	<i>Puolustusvoimien alue .....</i>	<i>129</i>
9.1.26	<i>Rakennussuojelukohteet/kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue/ muinaismuistoalueet .....</i>	<i>129</i>
9.1.27	<i>Pohjavesialueet.....</i>	<i>129</i>
9.1.28	<i>Rantojen suojelualueet .....</i>	<i>129</i>
9.1.29	<i>Suojavyöhyke.....</i>	<i>129</i>
9.1.30	<i>Poronhoidolle varatut alueet/kohteet .....</i>	<i>129</i>
9.2	KAAVAN VAIKUTUKSET RUOTSIN PUOLEN ALUEISIIN	129
9.2.1	<i>Suunnittelumääräykset .....</i>	<i>129</i>
9.2.2	<i>Kaavamerkinnot ja määräykset.....</i>	<i>129</i>
10	OSALLISTUMIS- JA VUOROVAIKUTUSMENETTELYN TULOKSET	131
10.1	YHTEENVETO KAAVOITUKSEN ERI VAIHEISTA	131
10.1.1	<i>Perustieto- ja tavoitevaihe.....</i>	<i>131</i>
10.1.2	<i>Valmisteluvaihe .....</i>	<i>131</i>
10.1.3	<i>Ehdotusvaihe .....</i>	<i>131</i>
10.2	JÄLJELLE JÄÄNEET RISTIRIIDAT	131
11	MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN	132
12	SUOSITUKSET	132
13	YHTEENVETO	132

1 JOHDANTO

1.1 MAAKUNTAKAAVAN LAKIPERUSTA

Maakuntakaavoitusta ohjaa **maankäyttö- ja rakennuslaki sekä -asetus** (MRL 5.2.1999/132, MRA 10.9.1999/895). Lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys. Tavoitteena on myös turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävinä olevista asioista (MRL 1 §).

Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää:

- 1) turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusien ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista;
- 2) yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuutta;
- 3) rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista;
- 4) luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä;
- 5) ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä;
- 6) luonnonvarojen säästeliästä käyttöä;
- 7) yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista;
- 8) yhdyskuntarakentamisen taloudellisuutta
- 9) elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä;
- 10) palvelujen saatavuutta; sekä
- 11) liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä. (MRL 5 § I mom.)

Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtioneuvoston antamat **valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet**. Maakuntakaava konkretisoi valtakunnalliset tavoitteet ja sovittaa ne yhteen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa, auttaa saavuttamaan maankäyttö- ja rakennuslain ja alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys, toimia kaavoituksen ennako-ohjauksen välineenä valtakunnallisesti merkittävässä alueidenkäytön kysymyksissä ja edistää ennako-ohjauksen johdonmukaisuutta ja yhtenäisyyttä, edistää kansainvälisten sopimusten

täytäntöönpanoa Suomessa sekä luoda alueidenkäyttöllisiä edellytyksiä valtakunnallisten hankkeiden toteuttamiselle.

Valtioneuvosto päätti 13.11.2008 valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta ja tarkistetut alueidenkäyttötavoitteet ovat tulleet voimaan 1.3.2009. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

1. toimiva aluerakenne
2. eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
3. kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
4. toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto
5. Helsingin seudun erityiskysymykset
6. luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet.

Maakuntakaavan sisältövaatimuksista säädetään seuraavaa (MRL 28 §): Maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Kaava on mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa.

Luonnonsuojelulaissa tarkoitettujen luonnonsuojeluohjelmien ja -päästösten sekä maisema-alueita koskevien perustamispäästösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa.

Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;
- 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyteen;
- 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;
- 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön;
- 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;
- 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä
- 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen.

Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.

Kansainvälinen kuuleminen

Kaavoitusmenettelyssä sovelletaan suhteessa muihin valtioon maankäyttö- ja rakennuslain 199 §:n mukaista kansainvälisen kuulemisen menettelyä. Menettelyt voivat tulla kysymykseen EU:n jäsenvaltioissa ja ETA-sopimuksen perusteella Norjassa. Länsi-Lapin maakuntakaavan osalta kuuleminen koskee Ruotsin valtiota. Maakunta-kaavoituksesta tiedotetaan sen aloitus-, valmistelu- ja ehdotusvaiheissa.

Kaavan hyväksymisestä tiedottaessa Lapin liitto toimittaa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ilmoituksen kaavan vireilletulosta sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman (tiivistelmä käännetty ruotsiksi) ja muut tarpeelliset tiedot. Lapin liitto lähettää käännettyt asiakirjat tiedoksi Ruotsin puolen kunnille (Haaparanta, Övertorneå ja Pajala) sekä aluehallintoviranomaisille (Länsstyrelsen i Norrbottens län, Trafikerket Region Nord).

Vireilletulon jälkeen pidetään neuvottelu edellä mainittujen viranomaisten kanssa, jossa sovitaan tarkemmin jatkotoimenpiteistä. Valmistelu- ja ehdotusvaiheissa kaavamääräykset ja –selostuksen tiivistelmä käännetään ruotsiksi.

Lapin liitto pyytää lausunnot edellä mainituilta kunnilta, viranomaisilta ja keskeisiltä yhteisöiltä sekä pyytää kuntia (tai aluehallintoviranomaista) asettamaan kaavan kunnissa nähtäville. Lisäksi tarvittaessa voidaan pitää erillisiä kaavaneuvotte-luita.

Ruotsin kansalaisilla ja yhteisöillä on mahdollisuus antaa kaavasta mielipiteitä ja muistutuksia, jotka tulee lähettää Lapin liittoon ja joihin laaditaan vastineet. Ruotsin puolen viranomaisilla ja kansalaisilla ei ole oikeutta valittaa maakunta-kaavasta. Kansainvälisen vaikutusten arvioinnin tarve kohdistuu lähinnä kehittämisvyöhykkeisiin, liikenneyhteyksiin, palvelutarjontaan, reitteihin, energiahuoltoon, tuulivoimaan sekä luonto-, maisema- ja kulttuuriarvojen vaalimiseen.

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, muuta alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava ja alueellinen kehittämisohjelma eli maakuntaohjelma. Alueellisesta kehittämisohjelmasta säädetään erikseen aluekehityslaisissa. Maakunnan suunnittelusta huolehtii kuntayhtymä (Lapin liitto), jossa alueen kuntien on oltava jäseninä.

Maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys. Maakuntasuunnitelma on yleispiirteinen pitkän aikavälin visio- ja strategia-suunnitelma, joka sisältää sekä toiminnallisen aluekehityksen että alueidenkäytön periaatteet. Lapin maakuntasuunnitelma 2030 ”Lappi – Pohjoisen luova menestyjä” on hyväksytty Lapin liiton valtuustossa 25.11.2009.

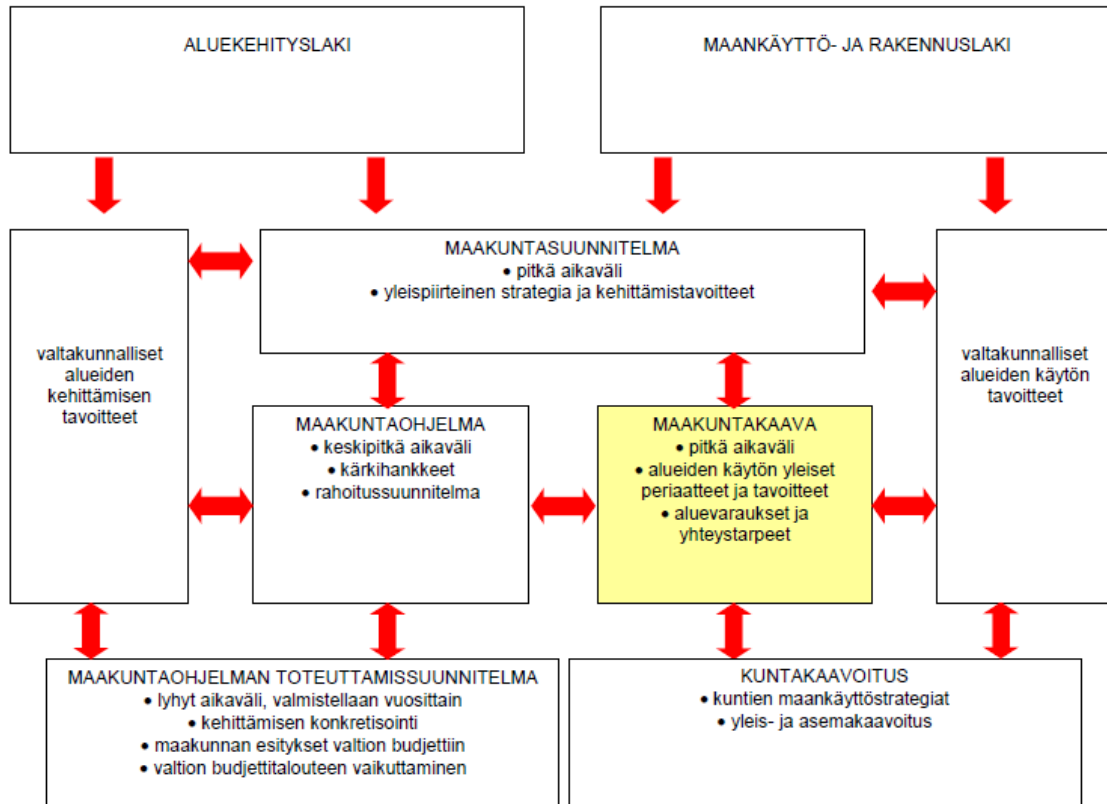
Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin on tarpeen valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi. Maakuntakaava voidaan laatia myös vaiheittain teemakohtaisesti tai osa-alueittain. Laadittaessa maakuntakaava osa-alueittain tulee kaavan valmistelua ohjaamaan asettaa maakunnan liiton toimieliin, jossa on asianomaisten kuntien ehdottamia jäseniä.

Lapin maakuntakaava laaditaan osa-alueittain. Kunnan alueiden käytön järjestämiseksi ja ohjaamiseksi laaditaan **yleiskaavoja** ja **asemakaavoja**. Kunnat voivat laatia myös yhteisen yleiskaavan.

Maakuntakaavalla on merkittävät **oikeusvaikutukset**. Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualaueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamista koskeva rajoitus. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisellä määrällä laajentaa tai supistaa.

Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Maakuntakaavan oikeusvaikutuksia omaava kokonaisuus muodostuu kaavakartasta ja maakuntakaavamääräyksistä. Maakuntakaavaan liittyy oleellisena osana myös tämä kaavaselostus (ei oikeusvaikutuksia), jossa on esitetty mm. tärkeimmät kaavan lähtökohdat ja tavoitteet, kaavaratkaisujen perustelut sekä kuvaus maakuntakaavan vaikutuksista.

Kuva 1. Maakunnan suunnittelu

Kaavaselostuksen liitteenä:

- Liite 1: Aluekuvaukset, joissa tarkempi kuvaus yksittäisistä aluevarauksista
- Liite 2: Maakuntakaavan vaikutukset Natura 2000 – alueisiin
- Liite 3: MRA 1 §:n mukainen vaikutusten arviointitaulukko
- Liite 4: Kaavan toteuttamisen välineet ja toteuttajat
- Liite 5: Valtioneuvoston päätös melurajoista
- Liite 6: Malli muunnetun rantaviivan laskemiseen
- Liite 7: Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksen mukaiset hakkuut ja maanmuokkausmenetelmät
- Liite 9: Poro- ja hevostalouden tärkeitä kohteita
- Liite 11: Kemi-Tornion lentoaseman lentomeluennuste vuodelle 2025
- Liite 12: Kemi-Tornion lentoaseman lentoesteiden korkeusrajoitukset
- Liite 13: Huoltosuhde
- Liite 14: Työpaikkarakenteen muutos TOL 2002
- Liite 15: Työpaikkarakenteen muutos TOL 2008
- Liite 16: Alueen kuntien yleiskaavallinen tilanne

Länsi-Lapin maakuntakaava vahvistuessaan tulee kumoamaan aiemmin voimassa olleen Länsi-Lapin seutukaavan (ympäristöministeriö vahv. 25.2.2003) sekä vaihekaavana laaditun Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavan (ympäristöministeriö vahv. 16.6.2005). Alueella on myös voimassa Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaava, jonka ympäristöministeriö vahvisti 30.3.2010.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa käsiteltäviä keskeisiä asioita ovat

- 1) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden konkretisointi, täsmentäminen, yhteensovittaminen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa sekä välittäminen kuntakaavoitukseen
- 2) liikennejärjestelmä: liikenteen kehitysnäkymät, vaikutukset elinkeinoelämään ja aluerakenteeseen; matkailuliikenne; rajaliikenne; yhteystarpeet
- 3) alue- ja yhdyskuntarakenteen eheyttäminen; taajama- ja keskuskyläverkosto, työsäkäyntialueet, kaupan suuryksiköt
- 4) teollisuus: metsäteollisuus, elintarviketuotanto, mekaaninen puunjalostus, terästeollisuus, malmimineraalien louhinta, rikastus ja jalostus; yhteystarpeet, raaka-aineen turvaaminen, satamat ja terminaalit

- 5) maa- ja kallioperän aineiden hyödyntäminen: kaivostoiminta, maa-ainesten ja merihiekkan otto
- 6) energia: biopolttoainetuotanto, tuulivoima, turvetuotanto, vesivoima, ydinvoima
- 7) matkailu: monipuolinen kokonaisuus osaluokkien erikoistumisella; matkailupalveluyritysten yhteistyö; ostosmatkailu, luontomatkailu, virkistyskalastus, veneily, vesiretkely, reitit
- 8) Ruotsin alueiden ja keskusten vaikutus, yhteydet, Rajalla -hanke
- 9) yhteydet ja yhteistyö Pohjois-Pohjanmaalle
- 10) maisema- ja kulttuuriympäristö-alueet, rakennettu kulttuuriympäristö ja kiinteät muinaisjäännökset
- 11) metsien monikäyttö: metsätalous, energia-puu, poronhoito, matkailu, metsästys, keräily, virkistys, suojelun alueiden vaaliminen
- 12) maatalous, kalastus
- 13) muita asioita: ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen, tulva, ranta-alueiden suunnitteluperiaatteet, jätteiden ja jätevesien käsittely, maankohoamisrannikko

1.3 LAATIMISORGANISAATIO

Ohjausryhmään kuuluvat kuntien edustajina varsinaisena jäsenenä ja varajäsenenä (sulkeissa) Kemistä Veikko Kumpumäki ja Pirkko Kalttonen (Matti Päckilä ja Pirjo Viitala), Keminmaasta Raimo Vulli ja Tapio Keskimäki (Aapo Mäenpää ja Liisa Anttila), Pellostä Eila Havela ja Ari Risto (Maarit Kivilompolo ja Pekka Tuomas), Simosta Reijo Nurmela ja Helvi Hamari (Markku Tervonen ja Pirkko Ylikärppä), Tervolasta Heikki Hepoaho ja Virpi Mäki-Iso (Hanna Pesonen ja Veikko Kähkölä), Torniossa Matti Lankila ja Jarmo Lokio (Kaarina Aho ja Markus Kannala), Ylitorniossa Reeta Laitinen ja Eugen Parviainen (Markku Kangas ja Vuokko Vakkuri).

Viranomaisia ohjausryhmässä edustavat Lapin metsäkeskuksesta Ari Keskimölä (Anssi Juujärvi), Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksesta liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelta Jorma Leskinen (Risto Uusipulkamo), työvoiman, osaamisen ja kulttuurin -vastuualueelta Pentti Tolvanen, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta Timo Jokelainen (Leena Ruokanen), Metsähallituksesta Lauri Karvonen (Antero Ahonen), Länsi-Pohjan yrittäjistä Paula Aikio-Tallgren (Pekka Heino), Paliskuntain yhdistyksestä Inga-Britta Magga 14.4.2011 saakka Marja Anttonen 14.4.2011 lähtien (Hannu Krupula) ja Liikenneviraston rautatieosastolta Tapio Peltola vuoden 2011 loppuun saakka (Timo Välke).

Lapin liiton virastossa suunnittelijoina ja yhteishenkilöinä toimivat suunnittelujohtaja Riitta Lönnström, maakuntainsinööri Juha Piisilä, maakuntaarkkitehti Marjaana Yläjäski sekä va. maakuntaarkkitehti Terhi Halonen.

1.4 TYÖN KULKU, VUOROVAIKUTUS JA HALLINNOLLINEN KÄSITTELY

Lähtökohdan kaavan tarkistamistyölle muodostavat Lapin maakuntasuunnitelma 2030 "Lappi – Pohjoisen luova menestyjä", voimassa oleva seutukaava, Länsi-Lapin alueelle laaditut kehittämissstrategiat ja -ohjelmat. Lisäksi maakunta-kaavoituksessa hyödynnetään laajasti myös eri asiantuntijatahojen tutkimuksia ja selvityksiä, jotka on lueteltu lähdeluettelossa. Selvityksiä tehdään myös varta vasten tätä maakuntakaavaa varten.

Tärkeimmät maakuntakaavan pohjana käytettävät suunnitelmat ja selvitykset:

- Lapin maakuntasuunnitelma 2030 " Lappi –Pohjoisen luova menestyjä"
- Lapin maakuntaohjelma 2011-2014
- Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelma ja Länsi-Lapin liikenneselvitys
- Lapin matkailustrategia 2011-2014
- Lapin ilmastostrategia (Uudistustyö käynnissä)
- Aluerakenneselvitys: fyysinen rakenne ja sosiaalinen rakenne
- Lapin eteläisten osien tuulivoimaselvitys, Pöyry Finland Oy
- Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi – hankkeen inventoinnit ja arvotus, 2007
- Kulttuuriympäristö-ohjelmat –hanke
- Muinaisjäännöstarkistus
- Maisema-, luonto- ja kulttuuriympäristö, selvitykset Länsi-Lapin maakuntakaavaan, Sito Oy
- Maa-, kiviaines- ja turvevarat, selvitykset Länsi-Lapin maakuntakaavaan, Sito Oy
- Kaupan palveluverkko, Sito Oy/Tuomas Santasalo Ky
- Kemi-Tornion maankäytön kehityskuva, Kuntajako selvitysaineisto
- Kemi-Tornio alueen liikennejärjestelmä ja logistiikkaselvitys
- Metso-ohjelma
- Kansallinen suo- ja turvemaidenstrategia

Maankäyttö- ja rakennuslain 6 §:n mukaan kaava valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Kaavoja valmistelevien viranomaisten on tiedotettava kaavoituksesta sillä tavoin, että niillä, joita asia koskee, on mahdollisuus seurata kaavoitusta ja vaikuttaa siihen.

Kaavoitusmenettely tulee järjestää, ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työnteekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mieltänsä asiasta (MRL 62 §).

Länsi-Lapin maakuntakaavan laatimisprosessissa osallistuminen ja vuorovaikuttaminen tapahtuvat suurelta osin hankkeen tavoite- ja valmisteluvaiheissa, jolloin vaikuttamisen mahdollisuudet ovat suurimmat ja moniin asioihin oli esillä vaihtoehtoisia ratkaisuja. Menetelminä ovat hallintoelinten, ohjausryhmän ja työryhmien kokoukset, viranomaisneuvottelut, seminaarit, yleisötilaisuudet, tiedottaminen lehdistä ja radiossa, nähtävänä pitäminen, Internet, lausunnot ja muistutukset.

Maakuntakaavan hyväksyy Lapin liiton valtuusto. Hyväksytty maakuntakaava saatetaan ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Ympäristöministeriö hankkii maakuntakaavasta niiden ministeriöiden lausunnot, joita asia koskee. Ympäristöministeriön on jätettävä kaava kokonaan tai osittain vahvistamatta, jollei kaava täytä sille MRL:n 28 §:ssä asetettuja sisältövaatimuksia. Muussa tapauksessa päätös on vahvistettava. Jos ministeriöiden kannat oleellisilta osin ovat eriäviä, ympäristöministeriön on siirrettävä asia valtioneuvoston yleisistunnossa ratkaistavaksi. Jollei maakuntakaavaa ole saatettu vahvistettavaksi vuoden kuluessa sen hyväksymisestä, kaavan hyväksymispäätös on katsottava rauenneeksi.

Maakuntakaavaan voidaan vahvistettaessa tehdä oikaisuluonteisia korjauksia ja maakunnan liiton suostumuksella vähäisiä muutoksia. Muutosten johdosta on kuultava niitä, joiden etua tai oikeutta muutos välittömästi koskee (MRL 31 §).

Länsi-Lapin maakuntakaavan eteneminen:

- Lapin liiton valtuusto päätti 28.11.2008 toimintasuunnitelman yhteydessä Länsi-Lapin maakuntakaavan laatimisesta
- Aloituskokous Länsi-Lapin kuntien edustajien kanssa maakuntakaavan ohjausryhmästä (MRL 27 §) sekä muista maakuntakaavoitukseen liittyvistä kysymyksistä 11.12.2009
- Lapin liiton hallitus päätti asettaa maakuntakaavan ohjausryhmän (MRL 27 §) 21.12.2009
- Lapin liiton hallitus päätti 22.3.2010 kuuluttaa vireille Länsi-Lapin maakuntakaavan ja asettaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville
- Maakuntakaavan tavoitteiden valmistelu
- viranomaisneuvottelu 29.4.2010
- ohjausryhmä 4.3.2010, 8.9.2010, 20.1.2011, 14.4.2011, 16.8.2011
- Ideointi- ja neuvottelutilaisuudet ryhmittäin (liite 1):
  - kunnat (9.-11.6.2010)
  - metsätalous 4.10.2010
  - pelastus ja turvallisuus 11.10.2010
  - maaseutuelinkeinot (mm. maatalous, kalastus) 15.10.2010
  - liikenne 20.10.2010
  - matkailu 21.10.2010
  - kylät (Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola) 21.10.2010
  - kulttuuritoimijat 22.10.2010
  - energiatoimijat 25.10.2010
  - ympäristö- ja luonnonsuojeluviranomaiset 26.10.2010
  - luonnonsuojeluyhdistykset 26.10.2010
  - teollisuus- ja kaivostoimijat 28.10.2010
  - elinkeinotoimijat 28.10.2010
  - kylät (Pello, Tornio, Ylitornio) 28.10.2010
  - Kemi-Tornion kehittämisskeskus 29.10.2010
  - Paliskunnat 14.12.2010
  - Ruotsin kunnat ja viranomaiset infotilaisuus 14.-15.6.2011
- Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu 24.3.2011
- Seminaari 12.-13.5.2011
- Kaavaneuvottelu/epävirallinen viranomaisneuvottelu valmisteluvaiheessa 15.6.2011
  - Kaavaluonnoksen käsittely 08/2011
  - Lapin liiton hallitus loppuvuosi 2011
  - Kaavaehdotuksen käsittely loppuvuosi 2012
  - 2. viranomaisneuvottelu
  - Lapin liiton hallitus
  - Lapin liiton valtuusto

2 LÄNSI-LAPIN NYKYTILA

2.1 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVA-ALUE

Länsi-Lapin maakuntakaava-alue muodostuu Kemi-Tornion ja Tornionlaakson seutukunnista. Pinta-ala yhteensä 8682 km², joka on 9,4 % Lapin pinta-alasta. Länsi-Lapissa oli vuoden 2009 lopussa asukkaita 69 420, joka on 37,8 % Lapin väestöstä.

Kemi-Tornion seutukuntaan kuuluvat Kemin, Tornion, Simon, Keminmaan ja Tervolan kunnat. Seutukunta on Lapin teollisuuden logistinen keskus hyvien maa-, ilma- ja merikulkuyhteyksiensä vuoksi. Tornionlaakson seutukunta käsittää Ylitornion ja Pellon kunnat ja se on Lapin seutukunnista pienin. Elinkeinorakenteeltaan Tornionlaakson seutukunta on Lapin alkutuotantovaltais. Lohenkalastus on vahvasti osana alueen matkailu- ja virkistystoimintaa.

Maakuntakaavoitettava alue rajoittuu idässä Rovaniemen seutukuntaan, etelässä Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan, pohjoisessa Tunturi-Lapin seutukuntaan ja lännessä Ruotsiin (Norbotten). (Kuva 2.)

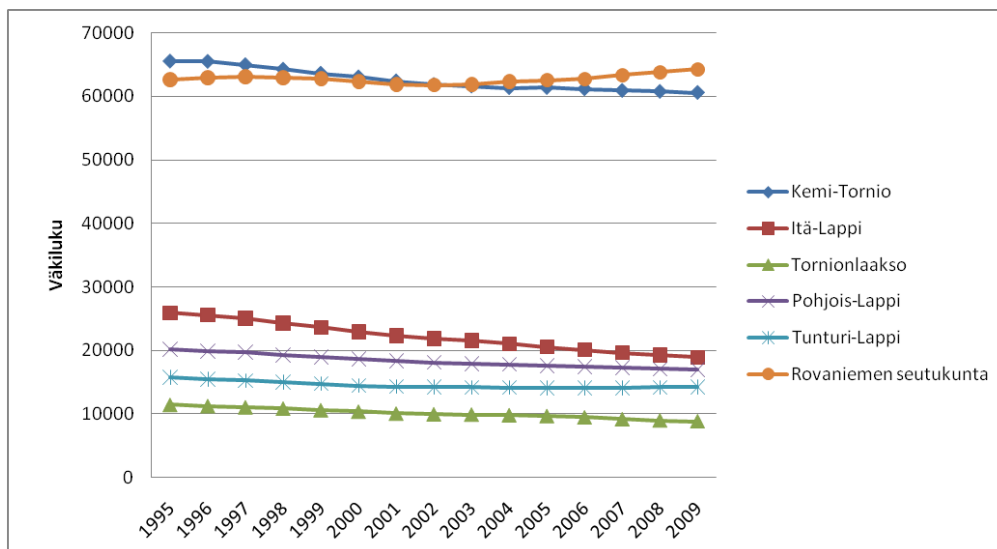

Kuva 2. Länsi-Lapin Maakuntakaava-alue

2.2 VÄESTÖ

Lapin väestömäärä oli korkeimmillaan 1960-luvulla, ennen niin sanotun suuren muuton alkua. Tämän jälkeen väkiluku vakiintui pitkäksi aikaa 200 000 asukkaan tuntumaan. Lapin väestö on vähentynyt 16 700 asukkaalla ajanjaksolla 1990–2008. Tavoitteessa muuttotaseen painamisesta nollaan on edetty oikean suuntaan, vaikka tase onkin edelleen negatiivinen. Lapin seutukunnista ainoastaan Rovaniemen seutu on onnistunut lisäämään väestöään. Väestö on vähentynyt etenkin Itä-Lapissa. Muuttotappioalueilla supistunut väestö on merkinnyt pienempää paikallista ostovoimaa, mikä on heikentänyt paikalliskysynnästä riippuvaisten alojen, kuten kaupan ja muiden palvelujen toimintaedellytyksiä sekä keskitänyt aluerakennetta. Väestökato ja ikärakenteen vinoutuminen on huolestuttavaa etenkin Tornionlaaksossa ja Itä-Lapissa, mutta huoltosuhde heikkenee muuallakin maakunnassa. Viime vuosina väestö on lisääntynyt niissä kunnissa, joissa elinkeinot ovat kehittyneet myönteisimmin. Vielä 1990-luvulle saakka Lapin hyvä syntyvyys on paikannut negatiivisesta muuttotaseesta aiheutuvaa väestökatoa. Tulevaisuuden väestökehitykselle suuri merkitys onkin sillä, kuinka vetovoimaiseksi asuinpaikaksi nuoret perheet Lapin kokevat. (Lapin maakuntasuunnitelma 2030).

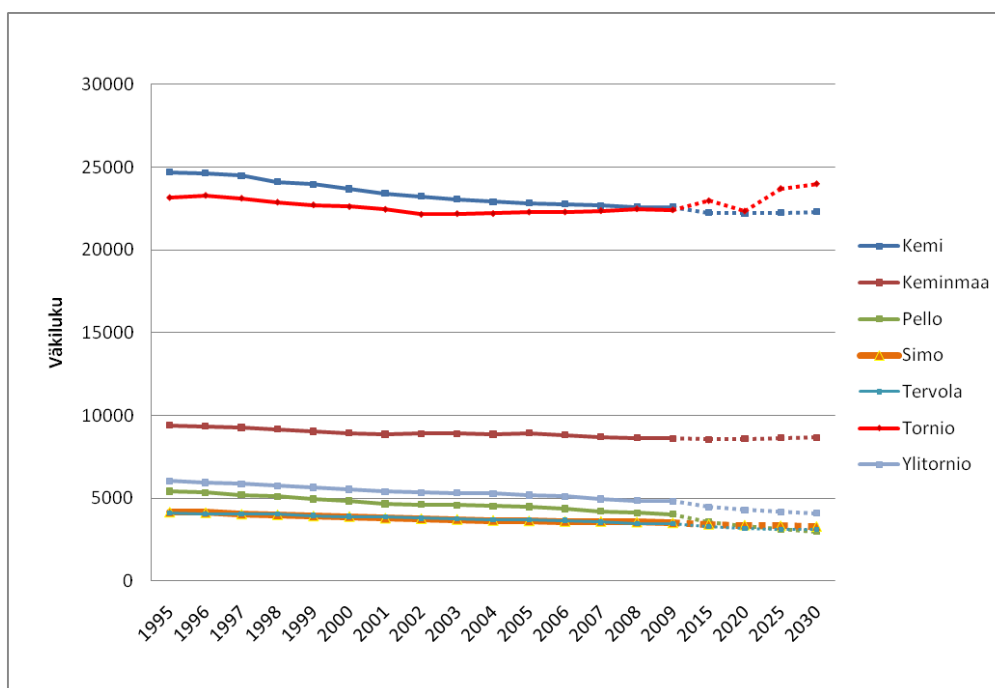
Lapissa väkimäärä on vähentynyt 1995–2009 tarkasteluajanjaksolla noin 17 700 asukkaalla eli noin 10 %. Tornionlaakson seutukunnassa väestönkehitys on ollut negatiivinen vuosien 1995–2009 välillä. Vähentymisen Tornionlaaksossa on ollut suurinta 1997–98, 500–700 asukasta/vuosi. Viimeisien vuosien (vuoden 2007 jälkeen) väestömäärän vähentyminen on hidastunut. Kemi-Tornion seutukunnassa väestökehitys on myös ollut negatiivista tarkasteluajankohtana 1995–2009. Suurinta muutos on ollut vuosina 2004–2007, jolloin vähenemä oli noin 100–300 asukasta vuosittain. Vuoden 2007 jälkeen vähentyminen on hidastunut merkittävästi. Seutukunnista ainoastaan Rovaniemellä asukasluku on kasvanut vuodesta 2000. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Väestökehitys seutukunnittain (Lähde: Tilastokeskus 2010)

Kunnittain tarkasteltuna (1995–2009) väestön väheneminen on ollut suurinta Pellossa – 1399 (-26 %), seuraavaksi eniten Ylitorniolla -1222 (-20 %). Kemissä väestön väheneminen on tasaisesti hidastunut tarkasteluajankohtana 2000–2009. Pellossa ja Ylitorniolla väestön vähenemisen muutokset ovat vuoden 2000 jälkeen olleet tasaisesti kasvavia vuoteen 2006 saakka, jonka jälkeen väestön väheneminen on hidastunut.

Tervolassa ja Keminmaassa väestön väheneminen on ollut vaihtelevaa vuoteen 2006, jonka jälkeen väestön väheneminen on hidastunut. Simossa väestön väheneminen on vuoteen 2006 saakka ollut vaihtelevaa, jonka jälkeen väheneminen on lisääntynyt. Torniossa väestö väheni vuonna 2001 300 henkilöllä, jonka jälkeen väestön muutokset ovat olleet positiivisia eli väestömäärä on tasaisesti kasvanut. Vuoden 2008 jälkeen väestönmuutos on ollut lievästi negatiivinen, sillä Tornion väestö väheni kuudella asukkaalla vuoteen 2009.

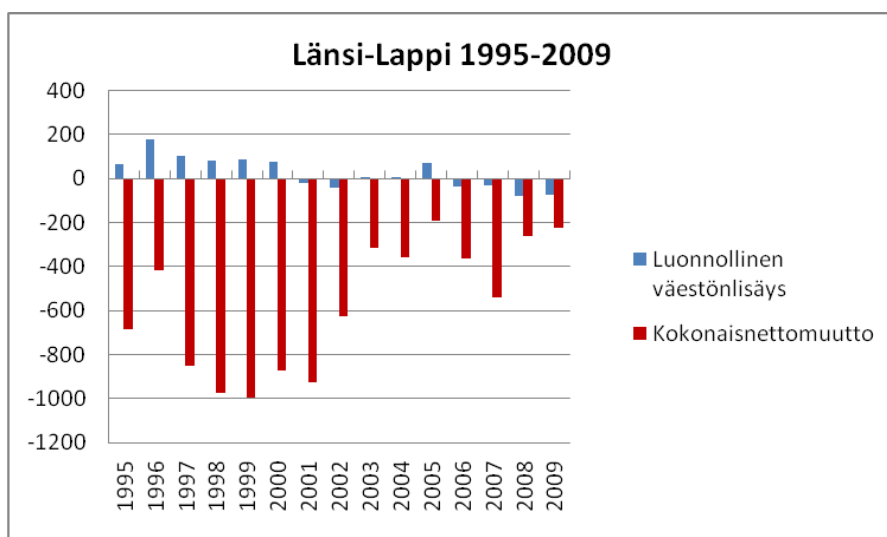
Kuvio 2. Väestön kehitys kunnittain vuosien 1995–2009 välillä sekä Tilastokeskuksen ennuste vuodelta 2010 (Lähde: Tilastokeskus 2010)

2.2.1 Muuttoliike ja syntyvyys

Länsi-Lapissa tulomuutto on kasvanut vuodesta 1995 vuoteen 2009 213:stä 493:en tasaisesti. Alueen lähtömuutto samalla ajalla on vaihdellut 194–398 välillä. Kokonaisnettomuutto alueella on vähentynyt tarkasteluajana (Kuvio 3).

Tornionlaakson seutukunnassa tulo- ja lähtömuutto ovat olleet tasaisesti toisiaan kompensoivia vuosina 1995–2009. Vuosittaiset vaihtelut ovat suuruudeltaan 1-20 asukasta. Vuonna 2002 seutukunnasta muutti pois 40 asukasta. Kokonaisnettomuutto seutukunnassa on ollut vaihtelevaa, joskin viime vuosina vähentymään päin.

Kemi-Tornion seutukunnassa on vuosina 1995–2009 keskimäärin syntynyt 675 lasta vuosittain ja keskimääräinen kuolleisuus on ollut 596 henkilöä/vuosi. Syntyvyyden tase on ollut positiivinen. Tornionlaakson seutukunnassa keskimäärin syntyneitä on ollut 73 ja kuolleita 125, joten tase on siten negatiivinen. Lapissa syntyvyys on pysynyt keskimäärin suurempana kuin kuolleisuus. Kemi-Tornion seutukunnassa syntyvyys on pysynyt tarkasteluajankohtana suhteellisen tasaisena, kun Tornionlaakson seutukunnassa syntyvyys on ollut 1990-luvulla selkeästi korkeampaa. Kunnittain tarkasteltuna muuttoliikettä on tapahtunut eniten Kemissä ja Torniossa, jotka ovat Länsi-Lapin väestömäärältään suurimmat kunnat.

Kuvio 3. Kokonaisnettomuutto (Lähde: Tilastokeskus 2010)

2.2.2 Ikä- ja sukupuolirakenne

Miesten osuus väestöstä on lisääntynyt vuodesta 2000 alkaen ja arvioidaan edelleen lisääntyvän. Vuonna 2009 Länsi-Lapin kunnista Kemissä oli naisia enemmän kuin miehiä (50,8 %) ja Torniossa tilanne oli tasan. Miesvaltaisuus vaihteli 50,1 % (Keminmaa) - 51,9 % (Simo) välillä.

Ennusteen mukaan miesvaltaisuus tulee lisääntymään edelleen Kemiä ja Simoa lukuun ottamatta. Vuosien 2000 ja 2009 välillä Länsi-Lapissa alle 15-vuotiaiden suhteellinen osuus koko väestöstä on vähentynyt 2,3 %, työikäisten eli 15-64-vuotiaiden -1,0 % ja yli 65-vuotiaiden osuus kasvanut 3,2 %.

Taulukko 1. Sukupuolijakauman muutos (Lähde: Tilastokeskus 2010)

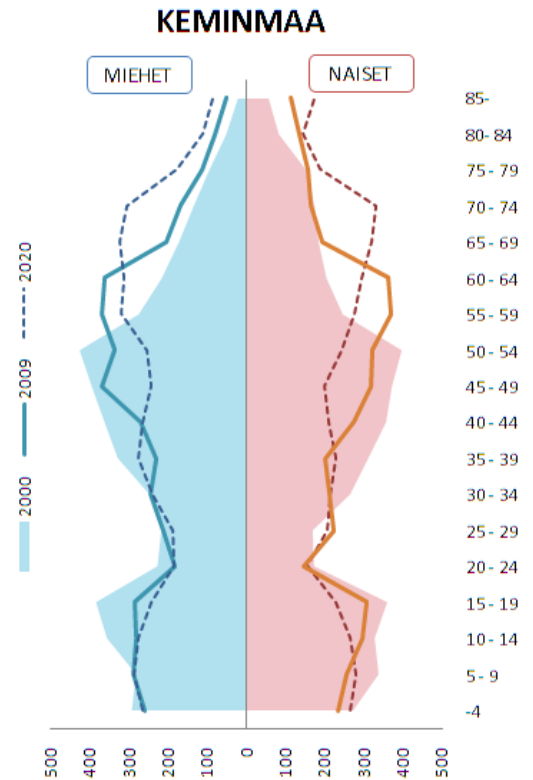
	2000		2009		2020	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
Kemi	12128	12568	11105	11475	10881	11324
Keminmaa	4681	4730	4314	4292	4369	4226
Pello	2745	2675	2049	1972	1700	1612
Simo	2167	1991	1816	1680	1732	1629
Tervola	2088	1991	1765	1697	1643	1527
Tornio	11654	11502	11208	11218	11705	11646
Ylitornio	3009	3020	2422	2385	2200	2084
Länsi-Lappi	38472	38477	34679	34719	34230	34048

Ennusteen mukaan Länsi-Lapissa vuoteen 2020 mennessä 15-vuotiaiden suhteellinen osuus väestössä tulee kasvamaan 0,5 % (197 hlöä) ja yli 65 -vuotiaiden osuus 7,6 % (4969 hlöä). Työikäisten suhteellinen osuus puolestaan vähentyy 8,1 % (6286 hlöä).

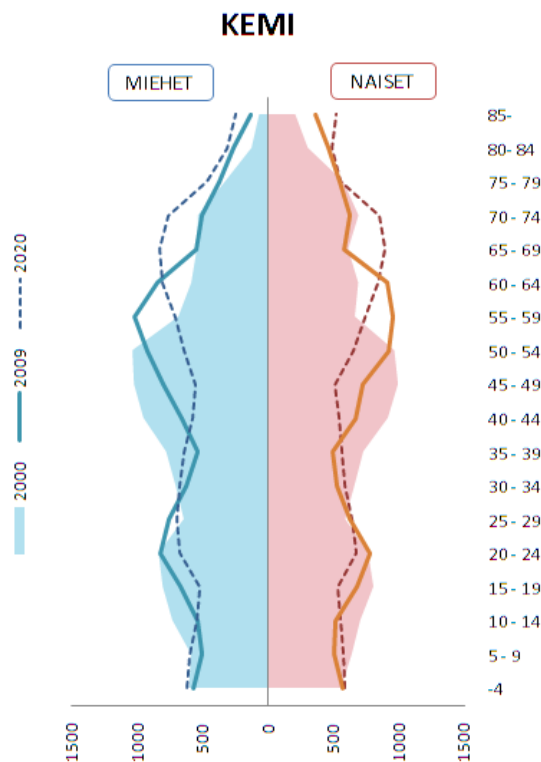
Vuonna 2009 eniten alle 15-vuotiaita suhteessa kunnan väestöön oli Kemnmaassa (18,8 %) ja vähiten Pellossa (10,9 %). 15-64 -vuotiaiden osuus vuonna 2009 suhteessa kunnan väestölukuun oli suurimmillaan Torniossa (66,6 %) ja pienimmillään Ylitorniolla (60,2 %).

Länsi-Lapin maakunnassa vastaava suhdeluku oli 64,9 %. Yli 65-vuotiaita vuonna 2009 suhteellisesti eniten oli Pellossa (27,5 %) ja vähiten Torniossa (15,2 %). Länsi-Lapissa kokonaisuutena vastaava suhde oli 19,1 %. Kunnittaiset muutokset on esitetty edellisen sivun taulukossa 1.

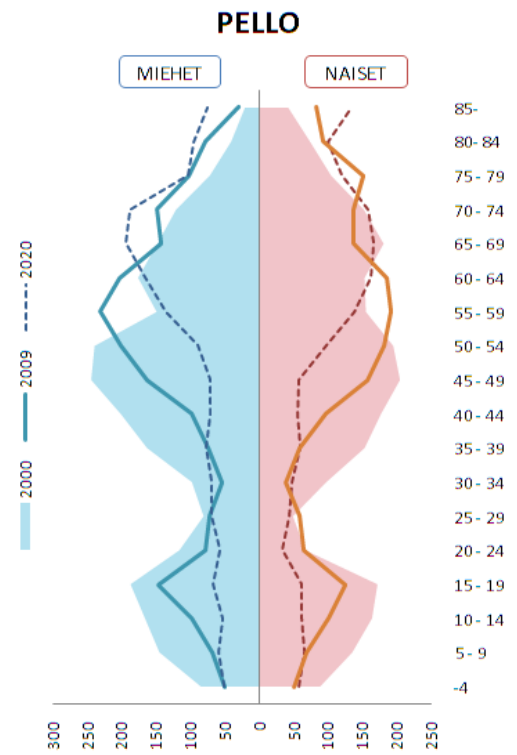
Kunnittaisen ikä- ja sukupuolirakenteen tarkasteluvuosiksi on valittu vuodet 2000, 2009 ja 2020. Rakennetta ja muutoksia on esitetty kuviosarjassa 4-10. Kuvioissa miehet on esitetty oikealla ja naiset vasemmalla puolella.

Kuvio 4

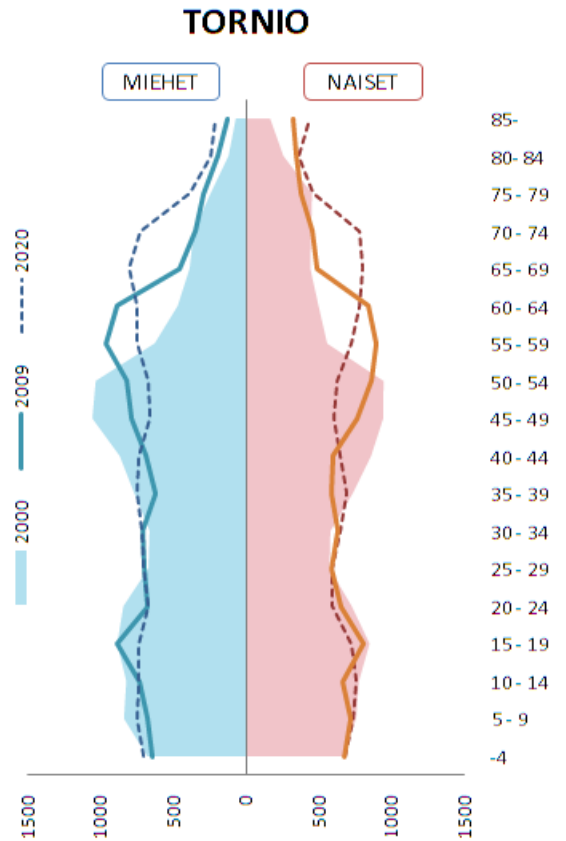
Kuvio 5

Kuvio 6

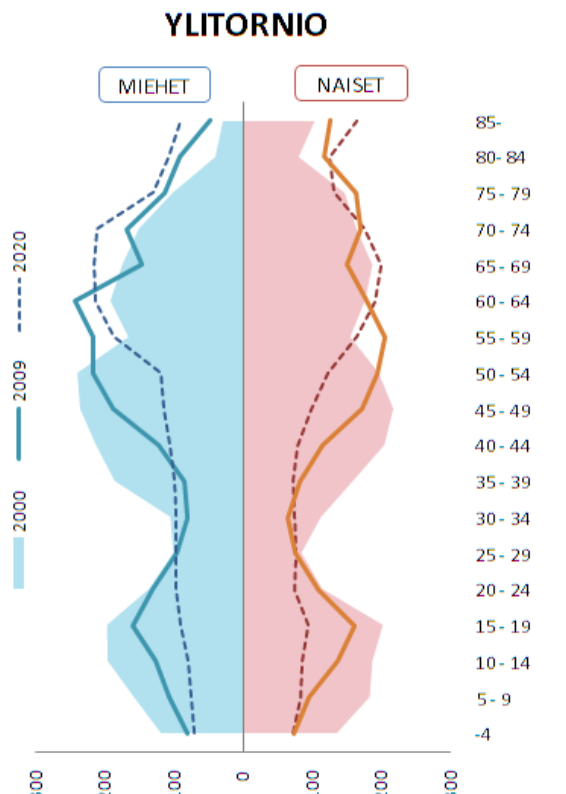
Kuvio 7

Kuvio 8

Kuvio 9

Kuvio 10

2.2.3 Koulutusrakenne

Perusaste käsittää ne yli 15-vuotiaat henkilöt, joilla ei ole peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Tutkinnon suorittaneiden osuutta 15 -vuotta täyttäneiden osalta on esitelty taulukossa 2. Vuoden 2008 tilanteessa Länsi-Lapissa tutkinnon suorittaneita oli 63,2 %.

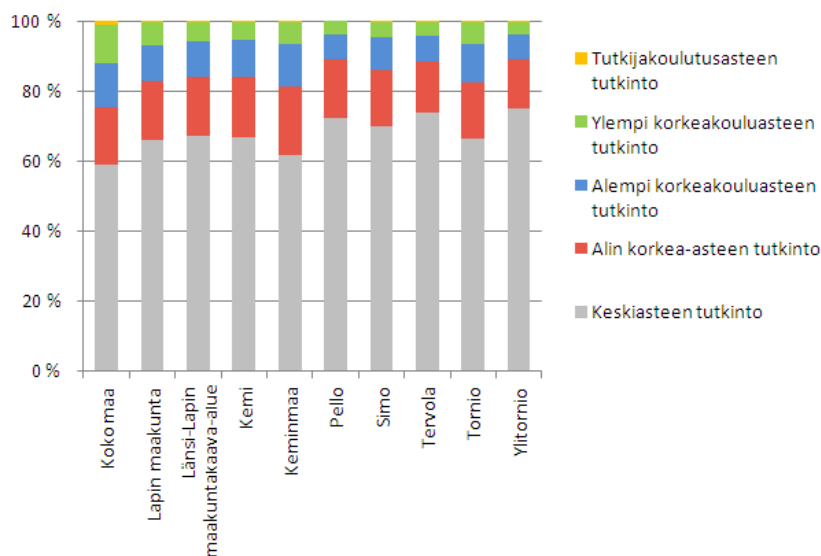
Lapin maakunnassa vastaava määrä oli hieman korkeampi eli 64,3 % ja koko Suomessa 65,5 %. Tutkinnon suorittaneet on luokiteltu koulutusasteittain korkeimman eli viimeksi suoritettun tutkinnon mukaan. Koulutusasteen mittaaminen perustuu koulutusaikaan.

Taulukko 2: Tutkinnon suorittaneet vuonna 2008 (Lähde: Tilastokeskus 2010)

	15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	Näistä tutkinnon suorittaneet yhteensä	Näistä tutkinnon suorittaneet %
Koko maa	4435152	2903158	65,5
Lapin maakunta	154923	99619	64,3
Länsi-Lappi	58399	36881	63,2
Kemi	19386	12429	64,1
Keminmaa	18335	11978	65,3
Pello	7007	4725	67,4
Simo	2912	1707	58,6
Tervola	2904	1688	58,1
Tornio	3637	2040	56,1
Ylitornio	4218	2314	54,9

Keskiasteeseen kuuluvat ne henkilöt, joiden koulutus on kestänyt noin 10-12 vuotta (esimerkiksi ammatillisten oppilaitosten koulutukset). Korkeasteeseen kuuluvat ne henkilöt, joiden koulutus on kestänyt yli 13 vuotta (alimman korkeasteen, alemman korkeakouluasteen, ylemmän korkeakouluasteen ja tutkijakoulutusasteen tutkinnot).

Keskiasteen tutkinnon suorittaneiden osuus Länsi-Lapin kunnissa vaihtelee 61,8 % (Keminmaa) - 75,0 % (Ylitornio) välillä. Lapissa vastaava luku on 65,8 %. Korkeasteen koulutuksen suorittaneiden osuus vaihtelee 25,0 % (Ylitornio) - 38,2 % (Keminmaa). Lapissa vastaava luku on 34,2 %.

Kuvio 11: Vuoden 2008 tilanne tutkinnon suorittaneiden osalta (Lähde: Tilastokeskus 2010)

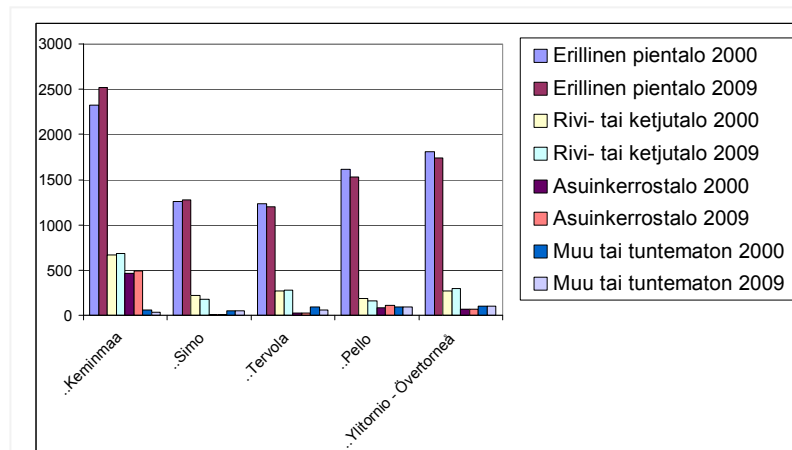
Huoltosuhte kuvaa ei työllisten (työttömät + työvoiman ulkopuolella olevat) suhdetta työllisiin. Mitä suurempi huoltosuhdeluku, sitä enemmän "huollettavia" on työllistä kohti. Huoltosuhte on pienentynyt kaikissa kunnissa vuodesta 1995. Länsi-Lapissa huoltosuhte on pienentynyt vuodesta 1995 vuoteen 2008 0,39 yksikköä. Vastaava pienentymä Lapin koko maakunnassa on 0,51. Huoltosuhte on esitetty liitteessä 13.

2.2.5 Asuntokunnat

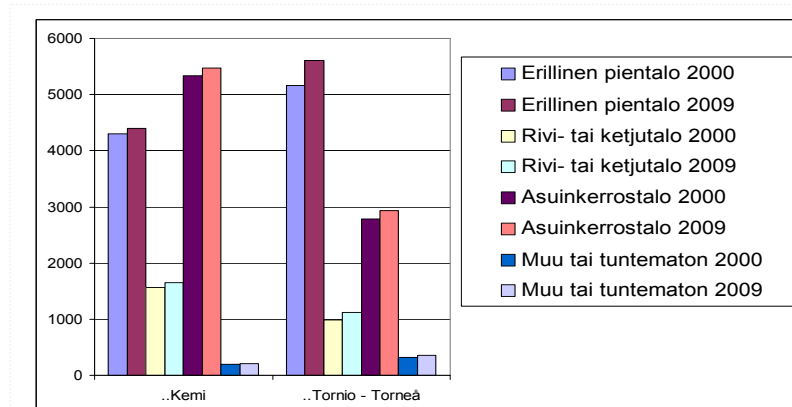
Asuntokuntia kaava-alueella oli vuonna 2009 reilu 32 600. Vuodesta 2000 lisäystä on ollut lähes 1 100 asuntokuntaa. Kunnittain tarkasteltuna kasvua on ollut Kemissä, Keminkaassa ja Torniossa.

Asuntokunnan keskikoko kaava-alueella on pienentynyt vuoden 2000 keskikoosta 2.33:sta 2.13:sta vuoteen 2009 mennessä. Keskikoko on sama kuin Lapin keskiarvo. Keskikoko on pienin Kemissä (1.93) ja suurin Keminkaassa ja Simossa (2.33). Suurin muutos keskikoossa on ollut Pellossa 2.44→2.13 ja pienin Kemissä 2.08→1.93.

Vuosien 2005 ja 2009 välillä 1 ja 2 hengen asuntokuntien määrä on kasvanut kaikissa kunnissa, ainoastaan Ylitornioilla hieman vähentynyt (-8). Suurempia asuntokuntien määrä on vähentynyt kaikissa kunnissa. Kemissä 5 hengen asuntokuntien määrä oli kasvanut 7 kpl ja Simossa 7 tai enemmän henkeä asuntokunnassa oli pysynyt samana.

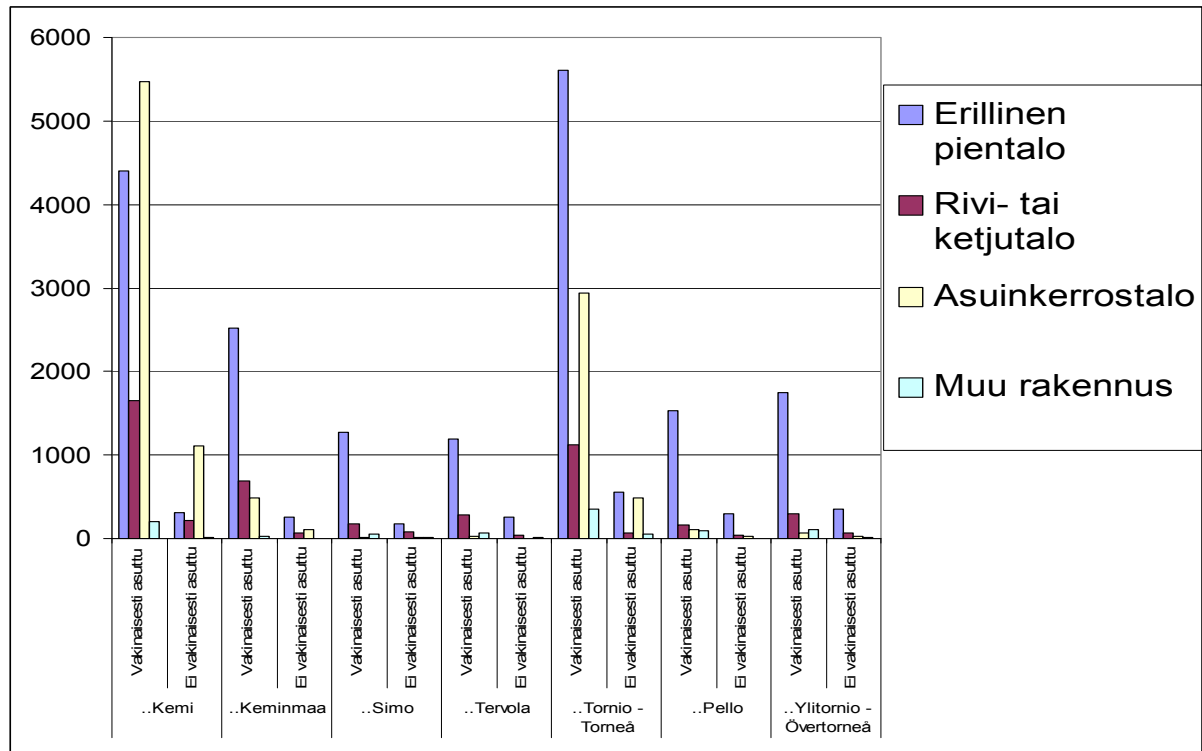
Kuvio 12: Asuntokuntien määrä vuonna 2009 Keminkaassa, Simossa, Tervolassa, Pellossa ja Ylitorniossa

Kuvio 13: Asuntokuntien määrä vuonna 2009 Kemissä ja Torniossa

Asuntoja vuonna 2009 oli vajaa 37 300, joista ei vakituisesti asuttuja reilu 4 600. Asunnoista noin 55 % on erillisissä pientaloissa ja noin 30 % kerrostaloissa. Tyhjästä asunnoista 47 % erillisissä pientaloissa ja kerrostaloissa 38 %.

Asuntoja eniten on rakennettu 1970 -luvulla, Kemissä ja Torniossa keskimäärin lähes 350 asuntoa / vuosi. Muissa kunnissa vaihdellen 30–100 asuntoon / vuosi. 2000 -luvulla rakentaminen on ollut selvästi vähäisempää, Torniossa on rakennettu reilu 100 asuntoa / vuosi, Kemissä noin 80 asuntoa /vuosi.

Kuvio 14: Asuntojen määrä vuonna 2009

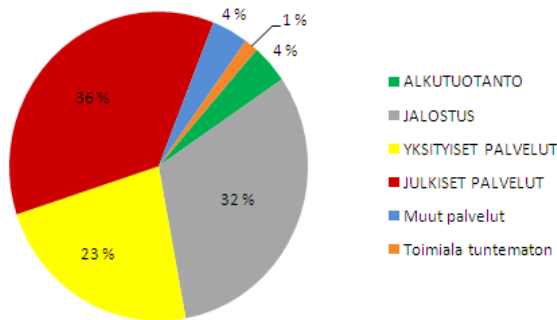
Taulukko 3: Asunnot rakennusvuosittain Länsi-Lapissa

	- 1920	1921 - 1939	1940 - 1959	1960 - 1969	1970 - 1979	1980 - 1989	1990 - 1999	2000 - 2009	Tuntematon
Kemi	126	330	2434	2585	3358	2403	1252	826	63
Keminmaa	82	49	428	519	1145	934	605	376	18
Simo	93	43	179	261	443	443	197	122	9
Tervola	47	57	402	364	342	344	198	87	20
Tornio	179	122	1241	1437	3339	2092	1537	1187	50
Pello	22	40	549	341	543	535	168	28	30
Ylitornio	85	82	578	369	557	561	321	71	31

2.3 ELINKEINORAKENNE

Länsi-Lapin elinkeinorakenne on palveluvaltainen. Jalostuksen osuus on huomattava. Kuviossa 15 on esitetty Länsi-Lapin kuntien toimialojen jakaantuminen pääluokkiin vuonna 2008.

Alueen työpaikoista julkisissa palveluissa oli 36 % (9552), jalostuksessa 32 % (8385), yksityisissä palveluissa 23 % (6069) ja vain 4 % (1086) alku- tuotannossa.

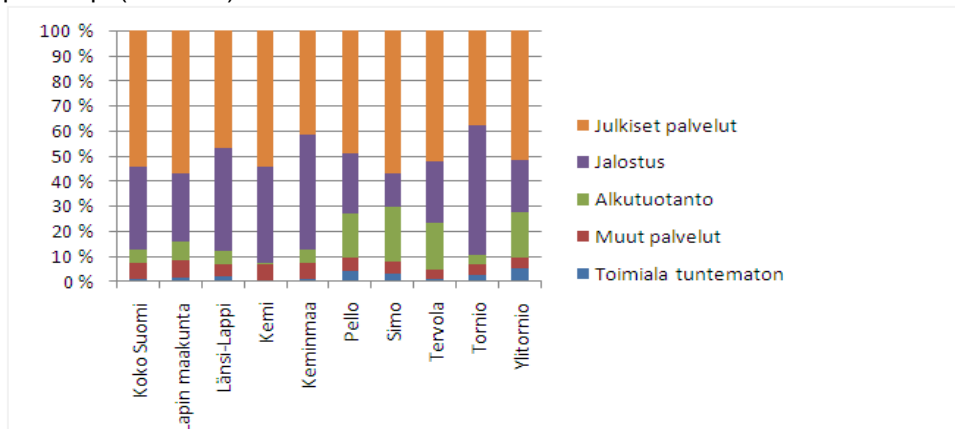

Kuvio 15: Länsi-Lapin elinkeinorakenne vuonna 2008 (Lähde Tilastokeskus 2010)

2.3.1 Työpaikkarakenteen ja muutokset

Tarkasteluajankohdat on jaoteltu kahteen taulukon toimialaluokituksen rakenteellisten muutosten johdosta. Liitteessä 14. työpaikkarakenteen muutosta kuvaamaan valittiin tarkasteluajankohdat vuosilta 1995,2000 ja 2005, jotka kuuluvat vuoden 2002 toimialaluokitukseen TOL2002. Liitteessä 15 . tiedot vuosilta 2007 ja 2008 perustuvat TOL2008 luokitukseen.

Verrattaessa Länsi-Lapin työpaikkarakenteen suhdetta Lapin keskimääräiseen, on jalostuksen osuus suurempi ja julkisten palvelujen osuus on pienempi (kuvio 16).

Kuvio 16: Työpaikkojen jakautuminen toimialoittain vuonna 2008 (Lähde: Tilastokeskus 2010)

Lapissa työpaikat ovat lisääntyneet vuosien 1995-2005 välisenä aikana noin 3250 työpaikalla, joista Länsi-Lapissa 710. Vuosina 2007-2008muutosta työpaikkamäärissä ei ole juurikaan ollut Lapissa kokonaisuutena, mutta Länsi-Lapissa lisääntymistä on tullut 143 työpaikalla.

Eniten kasvua vuosina 2007-2008 on tullut julkisen palvelun työpaikoissa Länsi-Lapin osalla.

Vuonna 2008 Kemi-Tornio alueelle sijoittui yhteensä 75 % Länsi-Lapin alueen työpaikoista. Vähiten työpaikkoja oli Simossa, 2 %.

Tarkasteluajanjaksolla 2005-2009 yritysten lukumäärä on kasvanut Länsi-Lapissa 19,7 %. Vuonna 2009 yritysten toimipaikkoja alueella oli 4010, joka on noin 35 % koko Lapin toimipaikoista. Kuntakohtaiset muutokset on esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4: Yritysten toimipaikat 2005-2009

	2005	2007	2009	Muutos 2005-2009	
				lkm	%
Kemi	959	1018	1026	67	7,0 %
Keminmaa	431	500	492	61	14,2 %
Pello	281	316	318	37	13,2 %
Simo	146	196	186	40	27,4 %
Tervola	156	241	262	106	67,9 %
Tornio	1104	1289	1373	269	24,4 %
Ylitornio	272	352	353	81	29,8 %
Länsi-Lappi	3349	3912	4010	661	19,7 %
Lappi	9236	10908	11373	2137	23,1 %

2.3.2 Teollisuus

Lapin maakuntaohjelman 2011- 2014 mukaan Perämeren rannikolle Kemi-Tornion alueelle tulee kehittymään yhä vahvempi teollisten toimintojen vyöhyke, jossa Kemiin keskittynyt metsäteollisuus sekä Tornion terästeollisuus säilyvät jatkosakin alueen päätuotantoaloina.

Lapin teollisuudelle ovat ominaista suuret markkinatilanteiden mukaiset tuotannon volyyymi- ja hintavaihtelut. Metsäteollisuudessa on meneillään rakennemuutos. Merkitys Lapille on suuri, kun huomioidaan koko metsäsektorin arvoketju metsien hoidosta, kantorahatuloista, korjuusta ja kuljetuksista edelleen jalostukseen kemiallisessa ja mekaanisessa metsäteollisuudessa tai enenevässä määrin myös energiantuotannossa. Globalisaatiolla on ollut myös positiivisia vaikutuksia teollisuuteen. Aasian talousmahtien nousu on lisännyt esimerkiksi teräksen kysyntää. Tämä on näkynyt Tornion terästehtaan investointeina ja kaivosteollisuuden uudelleenkehittymisenä. Kemi-Tornio on riippuvainen teollisuudesta. Teollisuus on tarvinnut tuekseen palveluyrityksiä kunnossapitoon, huoltoon ja asennuksiin. Näistä yrityksistä on syntynyt vahva osaamiskeskittymä lähinnä Kemi-Tornion alueelle. Suurteollisuudella on keskeinen merkitys maakunnan pk-yritysten kasvulle.

Kemi-Tornio alue on Lapin teollinen keskus ja tuotannon keskus, joka tuottaa 90 % Lapin ja 7-8 % Suomen kokonaisviennistä. Alue tuottaa Suomen bruttokansantuotteesta ja viennistä väkilukuunsa verrattuna noin kolminkertaisen osuuden. (*Kemi-Tornio alueen kannanotto Kunta- ja palvelurakennemuutostukseen - Kemi-Tornio seutumalli 2006*).

Suurimpia teollisuusyrityksiä alueella ovat Outokumpu Oy, Stora Enso Oy, Efora Oy, Botnia Mill Service, Metsä Botnia, Eljäjärven kaivos ja Paakola Conveyors Oy.

Seveso-laitokset: Vuonna 1996 voimaan tullut Seveso II -direktiivi säätelee vaarallisia kemikaaleja käyttävien ja varastoitavien suuronnettomuusvaarallisten laitosten riskienhallintaa EU-maissa. Direktiivi on otettu osaksi Suomen kansallista lainsäädäntöä vuonna 1999 tehdyllä teollisuuskemikaaliasetuksen muutoksella. Suuronnettomuusvaarallisuus määritellään vaarallisten aineiden käyttömäärien perusteella ja laitoksia valvoo Turvatekniikan keskus. Maankäytön suunnittelun osalta Seveso-direktiivin vaatimukset on otettu huomioon maankäyttö- ja rakennuslaissa, joka on tullut voimaan vuonna 2000. Suojaetäisyyksien määrittämisestä suuronnettomuusvaarallisille laitoksille todetaan maankäyttö- ja rakennusase-

tuksen 57 §:ssä seuraavasti: Harkittaessa rakennushankkeen sijoittamista ja rakennuspaikan soveltuvuutta on huolehdittava vaarallisista aineista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjumiseksi riittävästä suojaetäisyyksistä. (*Kaakkois-Suomen ympäristökeskus 2004: Seveso-laitokset ja maankäytön suunnittelu, s.7*)

Seveso-direktiivi säätelee vaarallisista kemikaaleista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjuntaa. Direktiivin artiklassa 12 on säädetty maankäytön suunnittelusta suuronnettomuusvaarallisten laitosten ympäristössä. Tavoitteena on, että vaaraa aiheuttavien laitosten ja vaarassa olevien kohteiden (esim. asutus, koulut, yleisölle tarkoitettujen kokoontumistilat, hoitolaitokset, majotustilat, luonnon kannalta erityisen tärkeät alueet) välillä on pitkällä aikavälillä riittävät etäisyydet. Direktiivissä ei määritetä maankäytön suunnittelun kriteereitä tai menettelyitä, ne ovat jäsenmaiden itsensä päätettävissä.

Lähtökohtana on, että laitosten ympäristö tulisi suunnitella siten, ettei laitoksessa mahdollisesti tapahtuvasta onnettomuudesta voi aiheutua merkittävää vaaraa ympäristössä oleville ihmisille. Suojaetäisyyksien riittävyyden arviointi perustuu mahdollisten onnettomuuksien seurauksiin: kuinka kauas ja kuinka voimakkaana haitalliset vaikutukset voivat ulottua ja kuinka nopeasti onnettomuus tapahtuu. Lisäksi on otettava huomioon onnettomuuksien todennäköisyys sekä alueella asuvien tai oleskelevien ihmisten määrä ja heidän suojautumis- tai poistumismahdollisuutensa onnettomuustilanteessa sekä pelastustoimen toimintaedellytykset. (*Kaakkois-Suomen ympäristökeskus 2004: Seveso-laitokset ja maankäytön suunnittelu, s.12*)

2.3.3 Energiatuotanto ja energiavarat

Rannikon elinkeinorakenne tulee monipuolistumaan energian tuotantoon liittyvien investointien vaikutuksesta. Merialueilla on vireillä runsaasti tuulivoimaan liittyviä hankkeita, minkä lisäksi Kemiin on suunnitteilla biopolttonestejalostamo. Lisäksi Simo on toisena vaihtoehtona mukana Fennovoiman uutta ydinvoimalaa koskevassa sijoituspaikkatarkastelussa.

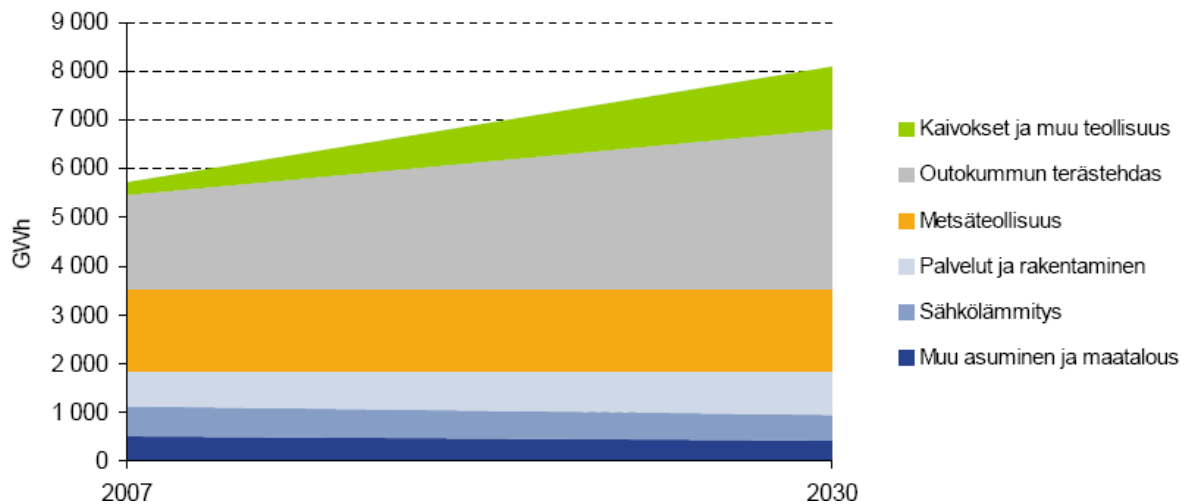
Lapin maakuntasuunnitelman 2030 mukaan Lapin luonnonvarat ovat luoneet hyvät edellytykset energiantuotannolle. Vuonna 2007 Lapin sähköomavaraisuus oli 107 prosenttia ja uusiutuvan energian osuus tuotannosta peräti 91 prosenttia. Sähköstä 75 prosenttia tuotetaan vesivoimalla. Toinen merkittävä tuotantotapa on sähköä ja lämmön yhteistuotanto puuperäisiä polttoaineita ja turvetta käyttävissä laitoksissa. Fossiilisia polt-

toaineita käytetään vähän ja hiilidioksidipäästöt aiheutuvat lähinnä turpeen käytöstä. Lapin laajat energiavarat tekevät mahdolliseksi energiantuotannon lisäämisen kestäväällä tavalla. Pohjoiset olosuhteet luovat mahdollisuuksia kehittää uusia ratkaisuja ja paikallista osaamista sekä energiantuotantoon että kulutukseen.

Sähkön kulutus keskittyy Lapissa merkittävästi teollisuuteen, jonka osuus koko kulutuksesta oli vuonna 2007 lähes 70 prosenttia, kun teollisuus keskimäärin Suomessa käyttää hieman yli puolet sähköstä. Kaivosten ja matkailun sähkönkulutus on kasvussa. Tulevaisuudessa sähköntuotantoa

lisäisi paljon Fennovoiman ydinvoimalaitoksen sijoittuminen Simoon, mikä merkitsisi maakunnan nykyisen sähköntuotannon nelinkertaistumista. Vireillä on myös merkittäviä tuulivoimahankkeita sekä merellä että sisämaassa.

Vesivoiman lisärakentamisen potentiaalia on edelleen runsaasti. Lapin metsävarat mahdollistavat monipuolisen energiahyödyntämisen sekä suuren mittakaavan tuotannossa että paikallisissa pienissä yksiköissä luoden edellytyksiä bioenergiayrittäjyydelle koko maakunnassa. Energian säästöä ja ekotehokkuutta parantavia ratkaisuja tulee toteuttaa kaikessa toiminnassa.

Kuvio 17: Lapin sähkönkulutuksen ennakoitu kehitys vuoteen 2030 saakka. (Maakuntaohjelma 2011-2014)

Turvevarat:

Turvevarojen tiedot perustuvat taustaselvitykseen ”Geologiset luonnonvarat Länsi-Lapin maakunta-kaava-alueella”.

Keskeinen turvetuotannon edellytys on, että tuotantoon valittavan suon turve täyttää mahdollisimman hyvin lopullisen tuotteen käyttötarkoituksen asettamat vaatimukset. Turpeen ominaisuudet määräytyvät kasvilajikoostumuksen ja maatumisasteen mukaan, ja näistä seikoista määräytyy myös turpeen soveltuminen kasvu- tai energiaturpeeksi. Käyttöön otettavalla suolla on oltava riittävän laajoja yhtenäisiä alueita, joilla turvekerroksen vahvuus on vähintään 1,5 metriä. Helmikuussa 2011 valmistuneen suostrategian mukaan (Maa- ja metsätalousministeriö 2011) tuotantoon aiotun suon tulisi olla jo valmiiksi ojitettu ja luonnontilaltaan selkeästi muuttunut.

Länsi-Lapin soita on tutkittu noin kolmasosa ja raportoitu alle 10 %. Selvityksen tarkasteluun on otettu vain sellaiset suot, joista ovat valmiit tiedot. Soidensuojelualueet ja tuotantoluvan saaneet suot eivät sisälly näihin lukuihin. Eri kustannusvaikutuksia, kuten maanhankintaa, mahdollisia

kuivatusvaikeuksia, syrjäistä sijaintia tai luonnontilaisuutta ei tässä myöskään ole huomioitu.

Länsi-Lapin maakuntakaavaan kuuluvissa kunnissa on yhteensä 1 499 geologista suota (pinta-ala vähintään 20 ha ja turvepaksuus yli 30 cm). Niiden kokonaispinta-ala on 287 990 ha. Kunnittain ja niiden sisälläkin soistuneisuus vaihtelee varsin paljon riippuen mm. alueen topografiasta, pohjan maalajeista ja sijainnista nykyiseen merenpinnan tasoon.

Länsi-Lappi kuuluu maamme soisimpiin alueisiin, ja turvevarat alueella ovat huomattavat. Soita on pinta-alaltaan eniten Simossa, jossa soiden osuus kunnan pinta-alasta on maamme suurimpia. Simossa on 210 suota, joiden pinta-ala on yhteensä noin 76 500 hehtaaria. Niiden teoreettisesti laskettu turvemäärä on 700 milj. suo-m3. Seuraavaksi eniten soita on Ylitorniossa (64 000 ha) ja Tervolassa (57 000 ha). Muissa kunnissa soita on 15 000–40 000 ha, paitsi Kemissä, jossa on vain kaksi suota.

Pinta-alan ja turpeen paksuuden perusteella teknisesti käyttökelpoisia turvevaroja Länsi-Lapin tutkituilla soilla on noin 358 milj. m³ noin 17 000 hehtaarin alalla. Länsi-Lapin soista on tutkittu kunnittain 11–43 %, paitsi Kemissä, jonka kahta suota ei ole inventoitu.

Suhteellisesti eniten soita maa-alasta laskettuna on Simossa (54 %), Tervolassa (36 %), Torniossa (32 %) ja Ylitorniolla (31 %). Keminmaan alueesta on soiden peitossa 26 % ja Pellossa 21 %.

Turpeen teknistä käyttökelpoisuutta vähentävät eniten luonnontilaisuus, suojelualueet ja paikoittainen turvekerroksen ohuus. Länsi-Lapissa ei kuitenkaan tule olemaan puutetta teknisesti käyttökelpoisesta turpeesta. Turvetuotannossa vuonna 2009 oli yhteensä 2 220 hehtaaria. Ylivoimaisesti suurin osa menee polttoturpeeksi.

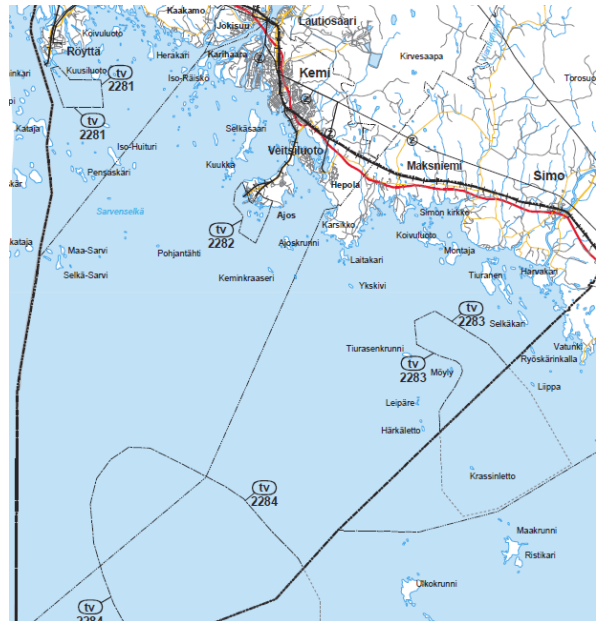
Pohjois-Suomen aapasoiden turve on mennyt lähes yksinomaan energiantuotantoon aluelämpölaitoksille ja teollisuudelle.

Tuulivoima:

Vuonna 2009 voimaan tulleissa tarkistetuissa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa on edellytetty, että maakuntakaavoituksessa osoitetaan tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet rannikko- ja merialueiden lisäksi myös sisämaa-alueilla. Länsi-Lapin maakuntakaavaa varten laadittiin erillinen Lapin eteläisten osien tuulivoimaselvitys, joka käsittää lisäksi Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava-alueet.

Tuulivoimalan tehontuotantokykyä kuvataan yleensä megawatteina (MW). Tällä hetkellä rakennettavien voimaloiden keskimääräinen laitospäivä on 2 MW ja suurimpien markkinoilla olevien voimaloiden puolestaan 6 MW. Jopa 8-10 MW:n voimaloita on kehitteillä.

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella on olemassa olevia tuulivoimaloita Ajoksessa (11 x 3 MW). Lisäksi Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavassa (kuva 3) on osoitettu tuulivoima-aluevarauksia Tornion Röyttään, Kemin Ajokseen, Simon Maakrunnin matalikolle sekä Kemin ja Simon Pitkämatalan alueelle.

Kuva 3: Karttaote Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavasta.

Maakuntakaavan laadintatyön aikana vireillä ovat seuraavat tuulivoimatuotantohankkeet, joilla voidaan katsoa olevan seudullista merkitystä:

- Kemin Ajokseen on toteutettu ympäristövaikutusten arviointimenettely koskien 9- 69 tuulivoimalan (3 MW) sijoittamiseksi maa- ja merialueille. Hankkeesta on annettu yhteysviranomaisen lausunto keväällä 2011.
- Tornion Röyttään on toteutettu ympäristövaikutusten arviointimenettely koskien 18 -45 tuulivoimalan (3 MW) sijoittamiseksi. Hankkeesta on annettu yhteysviranomaisen lausunto keväällä 2011.
- Tervolan Varevaaraan on suunnitteilla kymmenen tuulivoimalan (3 MW) puisto.

Tuulivoimaselvityksessä tuulivoimatuotantoalueiden valintaan teknis- taloudellisessa tarkastelussa ovat ensisijaisesti vaikuttaneet alueen tuulisuusolot, maaston suhteellinen korkeusasema, soveltuva maankäyttö sekä energialiityntäyhteyksien ja tien läheisyys. Selvityksessä tuulivoimatuotannolle soveltuvia alueita kartoitettaessa suljettiin pois suojelualueet, kansainvälisesti ja kansallisesti tärkeät lintualueet, uhanalaisten lintulajien pesäreviirit, valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt, muinaismuistot, asutus sekä muu soveltumaton maankäyttö.

Länsi-Lapin alueelle on teknisten ja taloudellisten tarkastelujen perusteella valikoitunut tarkempaan jatkotarkasteluun seuraavat tuulivoimatuotannolle parhaiten soveltuvat alueet:

- Olosvaara
- Ratasvaara
- Paovaara-Juopavuoma
- Viisavaara
- Puukkokumpu
- Laivajärvi-Lautamaa-Pöyrnynpää
- Putaankangas-Näätämaa-Sarvisuonmaa-Kalliomaa
- Onkalo-Posonpalo
- Onkalon-Posonpalon-Patokosken pohjoiset alueet
- Varevaara

Bioenergia: EU-maat ovat sitovasti sopineet vuoden 2020 tavoitteeksi biopolttoneiden osuudeksi liikenteen polttoaineista vähintään 10 prosenttia. Suomen oma vastaava tavoite on alustavasti 20 prosenttia. (Metsäliitto, Vapo: Biopolttonestelaitoksen YVA-selostus)

Kemin bionestepolttolaitos: Metsäliiton ja Vapon hanke käsittää polttoaineteholtaan noin 500 MW biopolttonestelaitoksen rakentamisen Suomeen. Laitoksen kapasiteetti olisi noin 200 000 tonnia liikenteen biopolttoneita vuodessa. Raaka-aineiksi on suunniteltu ensisijaisesti metsäenergiajakeita (mm. hakkuutähteet). Taloudellinen raaka-aineen kuljetusetaisyys on keskimäärin alle 200 km. Hankinta-alueella hakkuutähteiden ja kantopotentiaali sijaitsevat lähinnä Lapin kolmion alueella painottuen Keminmaahan, Tornioon, Ylitorniolle ja Tervolaan, joissa sijaitsevat kuusivaltaiset metsät. Nykytilanteessa mänty- ja koivuvaltaisista metsistä ei hakkuutähteiden ja kantojen hankinta ole vielä kannattavaa. Kokopuupotentiaali painottuu tasaisemmin Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan alueelle. Kuljetusmatkan kasvaessa Kemistä, hankinta tulee painottumaan liikenneyhteyksien ja niiden toimivuuden perusteella. (Metsäliitto, Vapo: Biopolttonestelaitoksen YVA-selostus)

Vesivoima:

Isahaaran voimalaitos on Kemijoessa Kemin ja Keminmaan rajalla sijaitseva vesivoimalaitos, jonka omistaa Pohjolan Voima. Voimalaitos on Kemijoen voimalaitoksista rakennettu ensimmäisenä. Voimalaitoksen on suunnitellut arkkitehti Sigurd Frosterus ja se on valmistunut 1948. Isohaaran voimalaitoksen uusi puoli on rakennettu vuonna 1993. Turbiini on vaakakone. Veden putouskorkeus on noin 12 metriä. Voimalaitoksen teho on 106 megawattia, vuosienenergia 310 GWh/a. Isohaaran voimalaitos kuuluu valta-

kunnallisesti merkittäviin rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) kohteisiin.

Kuva 4: Isohaara (Lähde: Kemin kaupunki)

Taivalkosken voimalaitos on Kemijoki Oy:n omistama vesivoimalaitos Kemijoessa Keminmaan kunnan alueella. Voimala on valmistunut vuonna 1976. Voimalan alueella on maapatoa 591 metriä, suurin korkeus 29 metriä, ja betonipatoa 148 metriä. Voimalapadossa on viisi tulva-aukkoa. Voimalan putouskorkeus on 14,5 metriä. Kolmessa pystyaksellisessa koneissa on Kaplan-turbiinit, jotka tuottavat tehoa yhteensä 133 MW. Keskivesiolosuhteissa voimalan vuotuinen energiantuotto on 529 GWh. Voimalan suunnittelijana toimi arkkitehti Kai Blomsted.

Ossauskosken voimalaitos sijaitsee Tervolan kunnan alueella Kemijoessa. Sen omistaa Kemijoki Oy. Voimalaitosalueen läheisyyteen on syntynyt Ossauskosken kylä. Voimalaitos on valmistunut vuonna 1965 ja sen on suunnitellut arkkitehti Kai Blomsted. Ossauskosken voimalan alueella on maapatoa 1,875 kilometriä, korkeimmillaan 18,7 metriä, sekä betonipatoa 160,6 metriä. Voimalapadossa on viisi tulva-aukkoa. Voimalan putouskorkeus on 15 metriä ja siinä on kolme pystyakselista koneistoa. Niissä on Kaplan-turbiinit, jotka tuottavat tehoa yhteensä 93 MW eli jokainen 31 MW. Keskivesiolosuhteissa voimalan vuotuinen energiantuotto on 454 GWh.

Jolmankosken voimalaitos sijaitsee Tengeliöjoessa Ylitornion kunnassa. Tengeliönjoen Jolmankosken vesivoimalaitoksen teho on 0,5 megawattia, josta Pohjolan Voiman osuus on 0,3 megawattia. Voimalaitoksen putouskorkeus on 5 metriä. Voimalaitos valmistui vuonna 1955. Pohjolan Voiman 50-prosenttisesti omistama Tornionlaakson Voima Oy omistaa Jolmankosken voimalaitoksen.

Portimokosken voimalaitos sijaitsee Tengeliöjoessa Ylitornion kunnan alueella. Tengeliönjoen Portimokosken vesivoimalaitoksen teho on 10,5 megawattia, josta Pohjolan Voiman osuus on 5,3 megawattia. Voimalaitoksen putouskorkeus on 16,5 metriä. Voimalaitos valmistui vuonna 1987.

Pohjolan Voiman 50-prosenttisesti omistama Tornionlaakson Voima Oy omistaa voimalaitoksen.

Kaarranneskosken vesivoimalaitos sijaitsee Tengeliöjoessa ja sen teho on 2,5 megawattia, josta Pohjolan Voima osuus on 1,3 megawattia. Voimalaitoksen putouskorkeus on 16 metriä. Voimalaitos valmistui vuonna 1954. Pohjolan Voiman 50-prosenttisesti omistama Tornionlaakson Voima Oy omistaa Kaarranneskosken voimalaitoksen.

2.3.4 Kaivostoiminta ja maa-ainesten otto

Lapin maakuntaohjelmassa 2011-2014 mukaan Lapin teolliseen klusteriin kuuluu kiinteästi kaivostoiminta, jossa on myönteisiä näkymiä eri puolilla maakuntaa. Lapin tuotannossa olevia kaivoksia ovat Kemin kromikaivos sekä Kittilän Suurikuusikon ja Sodankylän Pahtavaaran kulta-kaivokset. Sodankylän Kevitsan monimetalli-kaivoksen rakentaminen on käynnistynyt ja tuotanto alkaa vuonna 2012. Soklin fosfori-kaivosohjelma Savukoskella voi kaivosyhtiön arvioiden mukaan edetä tuotantoon aikaisintaan vuonna 2015. Kolari-Pajala alueen rautamalmiesiintymien hyödyntäminen etenee siten, että ensi vaiheessa tuotanto käynnistyy Ruotsin puolella, josta tuotantoa pyritään nopealla aikataululla laajentamaan Suomen puolelle Kolarin Hannukaiseen. Lisäksi tiedossa olevia potentiaalisia kaivostoimintaa johtavia malmi- ja mineraalivarantoja sijaitsee Posion Mustavaaran vanadiiniesiintymässä sekä Rovaniemen Narkauksen ja Ranuan Suhangon platinaryhmäesiintymissä. Tunnettujen esiintymien rinnalla malmien etsintätoiminta on vilkasta eri puolilla Lappia. Keski-Lapin läpi kulkeva niin sanottu viherkivivyöhyke on erittäin malmirikas ja sen merkitys tulevaisuuden kaivannaistoiminnalle kasvaa koko ajan. Välittömien työllisyysvaikutusten lisäksi kaivosten kerrannaisvaikutukset ovat huomattavat.

Kaivosten käynnistyminen tulee merkitsemään lisääntyviä rautatiekuljetuksia, mikä on perusteena uusille ratayhteyksille Sallasta Sokliin ja Kolarista Ruotsin puolen Pajalan kaivosalueille, sekä olemassa olevien ratojen kunnostamiselle ja tason nostoille. Lapin strategisena tavoitteena on paitsi jalostaa kaivostuotteet mahdollisimman pitkälle omassa maakunnassa, niin vaihtoehtoisesti kuljettaa kaivosten tuotteet Kemin Ajoksen sataman kautta edelleen maailmanmarkkinoille. Kaivoskuljetukset edellyttävät mittavia liikenne- ja energiasektorin investointeja. Yhdessä Lapin teollisuus- ja energiasektorin mahdollistavat maakunnan pk-yritysten palvelu- ja alihankintaverkoston myönteisen kehityksen jatkossakin.

2.3.5 Geologiset luonnonvarat

Länsi-Lapin maakuntakaavaa varten laaditun geologisia varoja koskevan selvityksen mukaan Länsi-Lapin maaperässä on useita hyödynnettäviä raaka-ainevaroja, joista tärkeimpiä ovat sora, hiekka ja turve. Hiekan ja soran puutealueilla korvaavina aineksina käytetään myös hiekkaisista ja soraista kumpumoreeniainesta, joiden osuus aineiden käytöstä on kuitenkin vähäinen.

Länsi-Lapin alueella on yksi toimiva kaivos, Elijärven kromikaivos Keminmaalla. Sen tuotanto jatkuu pitkälle tulevaisuuteen. Tunnetuista malmiainehista suurin potentiaali taloudellisen toiminnan aloittamiseen on Kemi-Tornio-Penikat -kerrosintruusiokompleksiin liittyvillä Kirakkajuppuran, Sompujärven, Paasivaara ja Ala-Penikoiden PGE-Cu-Ni-Au - esiintymillä. Nykytilanteessa näistä esiintymistä yksikään yksittäinen esiintymä olisi tuskin kannattava. Esiintymien keskinäinen läheisyys nostaa kuitenkin niiden potentiaalia toimia klusterina kaivoksia, joista tuotettaisiin malmia yhteen rikastamoon.

Suurin malmipotentiali vielä löytämättömien esiintymien suhteen on nykyasutuksen mukaan Peräpohjan liuskejakson ja Kemi-Tornio-Penikat kerrosintruusiokompleksin alueella

Hiekka- ja soravarat: Selvityksen mukaan Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella sijaitsevien hieka- ja sorakerrostumien pohjavedenpinnan yläpuolella oleva kokonaismassamäärä on noin 233,1 milj. m^3 (tämä ja alla olevat luvut ovat kiintokuutiometreinä). Alueen kokonaismassamäärästä on hiekkavaltaista 77,6 %, soravaltaista 21,7 % ja murskauskelpoista ainesta 0,7 %. Kunnittain kokonaismassamäärät jakautuvat seuraavasti: Kemi 7,1 milj. m^3 , Keminmaa 10,6 milj. m^3 , Pello 29,1 milj. m^3 , Simo 2,4 milj. m^3 , Tervola 61,9 milj. m^3 , Tornio 23,3 milj. m^3 ja Ylitornio 98,6 milj. m^3 .

Vaikka koko maakuntakaavan alueella on kohtalaisen runsaasti hiekkaa ja soraa, niin erityistä huomiota tulee kiinnittää Kemin, Keminmaan, Simon ja Tornion maa-ainesten määrään. Vilkaan rakennustoiminnan johdosta alueen suurimpien maa-ainesmuodostumien karkeimmista maa-aineksista on käytetty suurin osa. Jäljellä ovat käytännössä muodostumien reuna-alueet, joissa aines on pääasiassa hiekkavaltaista ja kerrospaksuudet ovat pieniä. Näiden kuntien alueilla ei voida osoittaa uusia riittävän suuria ottoalueita, joten maa-ainekset on otettava useista pienistä muodostumista.

Kalliokiviaines: Länsi-Lapin kaava-alueen eteläosassa, Perämeren rannikkovyöhykkeellä, kiviainesten tarve on suuri ja siellä on runsaasti kalliokiviaineksen ottotoimintaa. Alueen kallioperä ja sen soveltuvuus kalliokiviainekseksi tunnetaan varsin hyvin ja toimintaa harjoittavat useat yhtiöt. Niiden toiminta on pääosin keskittynyt tietyille selkeästi rajatuille alueille, joilta saatava kalliokiviaines on laadultaan kohtalaista tai hyvää. Kalliokiviaineksen merkitys on alueellisesti suuri ja merkitys tulee edelleen kasvamaan.

Alueen pohjoisosan graniittialueella sen sijaan on selkeästi pulaa hyvälaatuisesta tai jopa kelvollisesta kalliokiviaineksestä. Alueen kallioperä tunnetaan muuta aluetta heikommin, mutta kokemuksesta näiden kivien tiedetään soveltuvan heikosti kalliomurskeeksi. Pellon alueelle ja Ylitornion pohjoisosaan onkin tuotu jonkin verran kalliomursketta Ruotsista. Tällä alueella kulutus on kuitenkin yleensäkin vähäistä.

Luonnonkivet: Luonnonkivi tarkoittaa kivimateriaalia, jota voidaan käyttää moniin tarkoituksiin joko sellaisenaan tai edelleen jalostettuna. Perinteisiä kivenkäyttökohteita ulkotiloissa ovat talojen julkisivut, katukiveykset, sillat, muurit, raput ja muistomerkit. Sisätiloissa kiveä käytetään mm. lattioissa ja seinissä, tulisijoissa, keittiötasoissa

sekä koriste- ja käyttöesineissä. Luonnonkiven käyttö on lisääntynyt tasaisesti, varsinkin ns. ympäristörakentamisessa ja sisustamisessa. Kiven käyttö yksityistalouksissa kasvaa koko ajan ja erityisesti piharakentamisessa, jossa voidaan hyödyntää myös luonnosta sellaisenaan löydettyjä, luonnon muovaamia irtokiviä ja -lohkareita.

Yleensä luonnonkiven louhintaa säätelee maaaineslaki, mutta poikkeuksen tekevät marmori ja vuolukivi; niiden louhinta säätelee kaivoslaki, olipa kiven käyttötarkoitus mikä tahansa.

Vanhoja kivenottoaikoja sijaitsee Kemissä, Keminmaassa, Simossa, Tervolassa ja Torniossa. Toimivia kivenottoaikoja on Keminmaassa, Tervolassa ja Torniossa. Ylitornion alueella on tutkittu Kierovaaran esiintymää GTK:n toimesta.

Teollisuusmineraalit: Teollisuusmineraali on kiviainesta, jota käytetään joko sellaisenaan tai edelleen jalostettuna lukuisiin käyttötarkoituksiin. Teollisuusmineraalien käyttösovelluksia on satoja ja jo yksistään kalkkikivillä on kymmeniä erilaisia käyttösovelluksia, alkaen jauhetusta kalkkikivestä eli maatalouskalkista ja päättyen pitkälle jalostettuihin tuotteisiin esimerkiksi paperiteollisuuden tarpeisiin. Keminmaassa, Tervolassa, Torniossa on olemassa olevia teollisuusmineraalilouhoksia.

Kuva 5: Keminmaan Rovavaaran kvartsiittilouhos (Kuva: K. Mäkinen, GTK)

2.3.6 Maa- ja metsätalous

Metsävarat:

Valtakunnallinen metsien 11. inventointi, jossa lasketaan metsävarat, on parhaillaan meneillään (2009–2013). Länsi-Lapin maakuntakaavassa on käytetty vielä 9. inventoinnin tietoja, jonka tulokset perustuvat vuosina 1996–2003 tehtyihin maastotöihin.

Lapin metsäohjelman 2006- 2010 mukaan pääosa Lapista kuuluu pohjoisboreaaliseen ilmasto-työhykkeeseen. Ainoastaan Lounais-Lappi kuuluu lämpimämpään keskiboreaaliseen ilmasto-työhykkeeseen. Lähes koko Lappi on poronhoitoaluetta. Porot laiduntavat vapaasti metsissä ja tuntureilla. Puuntuotanto ja poronhoito vaikuttavat molemmat toisiinsa.

Maakuntaan tuotiin vuodessa puuta keskimäärin 2,4 milj. m³, josta keskimäärin 1,6 milj. m³ tuli kotimaasta lähinnä Pohjois-Pohjanmaalta ja Kainuusta. Tuonnin osuus on ollut keskimäärin 45 % kokonaiskäytöstä.

Vuosittainen hakkuukertymä, suurin kestävä hakkuumäärä ja teollisuuden käyttämä puumäärä ilmaistaan metsätaseen avulla. Vuonna 2004 Lapin metsien markkinahakkuut olivat 4,16 milj. m³, kun suurin kestävä hakkuukertymä oli 5,0 milj. m³. Hakkuukertymää voidaan lisätä nuorista ja varttuneista metsistä.

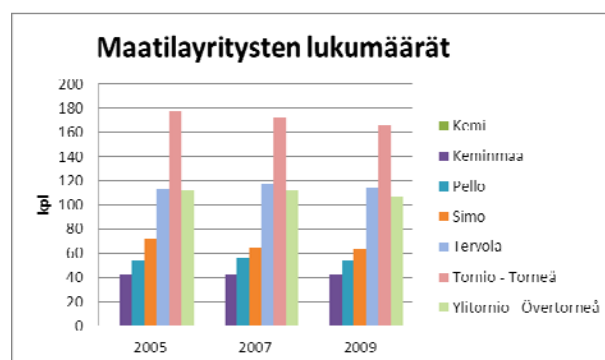
Taulukko 5. Puuston tilavuus metsä- ja kitumaalla 1000 m³ (Lähde: VMI9)

Kunta	Mänty	Kuusi	Koivu	Muu lehtipuu yhteensä	Yhteensä
Kemi	103	187	148	18	456
Keminmaa	900	1 243	1 147	97	3 387
Pello	5 114	1 743	1 605	135	8 597
Simo	3 277	1 358	2 078	117	6 830
Tervola	3 148	2 647	1 974	157	7 926
Tornio	1 561	2 378	2 014	183	6 136
Ylitornio	5 230	1 893	2 240	125	9 488
Länsi-Lappi	19 333	11 449	11 206	832	42 820
Lappi	227 081	67 235	59 990	3 673	357 979

Maatalous:

Maatalous toimii välittömänä ja välillisenä työllistäjänä alkutuotannossa yhdessä muun elintarviketehtävän kanssa.

Maatalousyrityksiä vuonna 2009 Länsi-Lapin alueella oli noin 33 % (547 kpl) koko Lapin maatalousyritysten määrästä. Maatilayritysten lukumäärien jakautumista maakuntakaava-alueen kuntien kesken on kuvattu Kuviossa 18. Tilastoaineisto ei erittele maatilatyyppejä toisistaan.

Kuvio 18: Maatilayritysten lukumäärät. (Lähde: Tilastokeskus 2011)

Länsi-Lapin alueella on noin 194 lypsykarjatilaa, joissa eläimiä on noin 12 200 kpl. Lihanautojen kasvatusta on 49 tilalla, joissa eläimiä noin 5400 kpl. Muilta osin tilojen lukumäärä erikoistumisen mukaan on esitetty taulukossa 6.

Taulukko 6. (Lähde: Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, 2011)

	lkm
Lypsykarja	194
Lihanauta	49
Muu nautakarja	11
Lammastalous	35
Hevostalous	22
Viljanviljely	11
Erikoiskasvintuotanto <i>Mallas, ohra, herne, peruna</i>	18
Muu kasvintuotanto <i>Heinä, viherheinä</i>	200
Muu tuotanto tai toiminta <i>Maatilamatkailu</i>	5

Länsi-Lapin kunnista Tornio, Tervola, Kemi, Kemnmaa ja Simo muodostavat yhteistoiminta-alueen, jonka tarkoituksena on muun muassa järjestää maaseutuhallinto kehittämistehtävien hoitamiseksi.

Euroopan unionin maataloutta koskevilla tukitoimilla on maatilataloutta vahvistava ja mahdollistava vaikutus myös Länsi-Lapissa. Länsi-Lapin kunnat kuuluvat C3-tukialueeseen.

2.3.7 Luontaistalous

Luontaistalouden taustatiedot perustuvat Länsi-Lapin maisemaselvitykseen.

KALATALOUS

Merialueella ammattikalastajien määrä on vähentymässä johtuen yhä pahenevista hyljevahingoista ja melko tiukoista lohenkalastuksen aikarajoituksista. Viime aikoina nuottakalastus on tosin lisääntynyt ja kalastus kohdistunut lisääntyvässä määrin koko kalastoon. Vapaa-ajan harrastuksena kalastus on merkittävä ja Lapin kesämatkailun kehittämisessä kalastusmatkailu on tärkeässä asemassa.

POROTALOUS

Länsi-Lapissa harjoitetaan porotaloutta metsätalouden kanssa samoilla alueilla. Poronhoitoalue käsittää osia Oulun sekä Lapin maakunnan alueilta lukuun ottamatta Kemian ja Tornion kaupunkien ja Kemian kunnan alueita. Metsätalouden toimenpiteillä on lähes aina vaikutusta porotalou-

den toimintaympäristöön. Alueen eteläosien paikalliskunnissa porojen talvinen ruokinta perustuu voimakkaaseen lisäruokintaan ja osittaiseen tarhaukseen kovimpien talvikuukausien aikana. Porotaloudella ja siihen liittyvällä kulttuurilla on lisäksi erittäin keskeinen merkitys Lapin matkailulle.

2.3.8 Kaupan palvelut

Kaupan palvelujen taustatiedot perustuvat Länsi-Lapin kaupan palveluverkkoselvitykseen.

Kaupan nykytilanteen analyysissä tarkastellaan kaupan nykyistä verkkoa Länsi-Lapissa. Tarkasteluun otetaan mukaan tarvittavissa määrin myös Länsi-Lappia lähimpänä sijaitsevia Ruotsin puolen kuntia. Lähtöaineistona käytetään Tilastokeskuksen yritysrekisteriä, A.C. Nielsenin päivittäistavarakaupan myymälärekisteriä sekä kenttäkartoituksella tehtyjä kaupan rakenneanalyysijä kaupan keskuksista. Ostovoimaa tarkastellaan Santasalo Ky:n ostovoimatutkimuksen pohjalta.

Päivittäistavarakauppa: Päivittäistavarakaupan tarjonta Länsi-Lapissa painottuu pääkeskuksen eli Kemi-Tornion alueelle. Ylitorniossa ja Pellossa on myös monipuolisesti päivittäistavarakaupan tarjontaa. Keskuksissa on suuria supermarketteja sekä pienempiä lähikauppoja. Muissa kuntakeskuksissa pt-tarjonta painottuu pieniin myymälöihin. Päivittäistavarakaupan tarjontaa löytyy myös jonkin verran alakeskuksista ja kylistä. Länsi-Lapissa päivittäistavarakaupan myynti painottuu hieman keskimääräistä enemmän hypermarketteihin ja tavarataloihin. Myös valinta- ja pienmyymälöiden (alle 400 m²) osuus on jonkin verran keskimääräistä suurempi.

Vähittäiskauppa ja suuryksiköt: Vuonna 2009 Länsi-Lapissa oli yhteensä 362 vähittäiskaupan toimipaikkaa ja näillä myynti noin 470 miljoonaa euroa. Valtaosa kaupasta sijoittuu Kemian ja Tornion kaupunkeihin. Kemianmaalla, Pellossa ja Ylitorniossa on kaupan toimipaikkoja kussakin kunnassa noin 30. Myynti jakautuu epätasaisesti. Kemianmaalla suuret kaupan yksiköt nostavat myyntiä. Simossa ja Tervolassa on vähittäiskaupan toiminta varsin suppeaa ja painottuu volyymiltaan päivittäistavarakauppaan.

Vuonna 2010 Länsi-Lapissa oli vähittäiskaupan suuryksikköjä (tilaa vaativan kaupan yksiköt mukaan lukien) yhteensä 21 kappaletta (88 000 k-m²), joista 10 on tilaa vaativaa kaupaa tai auto-kauppaa. Eniten liiketilaa suuryksiköissä on Kemianmaalla. Torniossa Rajalla-kauppakeskus on kokonaisuudessaan luokiteltu suuryksiköksi.

Vuonna 2010 Länsi-Lapissa oli vähittäiskauppaan kohdistuvaa ostovoimaa 400 miljoonaa euroa. Lisäksi alueella lasketaan olevan auto-kauppaa sekä ravintolatoimintaan kohdistuvaa ostovoimaa yhteensä lähes 200 miljoonaa euroa. Vuonna 2010 vähittäiskauppaan, autokauppaan ja ravintolatoimintaan kohdistuvaa ostovoimaa oli Länsi-Lapissa yhteensä lähes 600 miljoonaa euroa. Länsi-Lapin ostovoimasta noin 2/3 on Kemin ja Tornion kaupungeissa.

Ostovoima: Ostovoiman siirtymät Länsi-Lapissa ovat positiiviset. Tämä tarkoittaa sitä, että Länsi-Lappiin virtaa ostovoimaa alueen ulkopuolelta lähinnä Ruotsista sekä matkailijoilta. Siirtymät ovat kaikilla tarkasteluilla toimialoilla positiiviset, tilaa vaativassa kaupassa suhteellisesti suurimmat. Nettosiirtymä Länsi-Lapissa on vähittäiskaupassa noin 74 miljoonaa euroa. Matkailijoiden ja ruotsalaisten tänne tuoma todellinen ostovoima on tätä suurempi, sillä Länsi-Lapin asukkaiden ostovoimaa siirtyy myös jonkin verran Ruotsin puolelle. Ostovoiman kehitykseen vaikuttavat alueen väestönkehitys sekä muutokset kulutuksessa. Alueen väestön ennustetaan kasvavan, mikä vaikuttaa myös ostovoiman kasvuun. Kulutus asukasta kohden on myös kasvussa. Ostovoiman kehityksen arviointi pohjautuu kulutuksen kasvuun ja sen rakenteen muutokseen. Erikoiskauppaan kohdistuva ostovoima kasvaa nopeammin kuin päivittäistavarakaupan. Erityisesti tilaa vaativa kauppa on voimakkaasti kasvava erikoiskaupan toimiala.

2.3.9 Julkiset palvelut

Julkiset palvelut ovat palveluja, joita valtio ja kunnat rahoittavat pääasiassa verovaroista ja joilla tuotetaan asukkaille palveluja. Julkisilla palveluilla ei tavoitella taloudellista voittoa, vaan tavoitteena on ensisijaisesti taata ihmisille mahdollisuus hyviin peruspalveluihin.

Julkisiin palveluihin kuuluvat usein koulutus, terveydenhuolto, yhdyskuntateknisen infrastruktuurin (sähkö, vesi, viemärointi jne.) ylläpito, pelastus- ja turvallisuustoiminta sekä kulttuuripalvelut.

Länsi-Lapin alueella julkisten palvelujen tuottamista on toteutettu osin yhteistyössä yli valtakunnan rajan. Näin on menetelty mm. Torniossa, Ylitorniolla ja Pellossa. Vastaavasti Simossa on yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvien alueiden kanssa.

Länsi-Lapissa maakunnallisesti merkittäviä julkisen palvelun laitoksia esitellään lyhyesti seuraavaksi:

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri on Kemin, Keminmaan, Simon, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kuntien muodostama sairaanhoitoa käsittävä kuntayhtymä. Kuntayhtymän tehtävänä on järjestää alueellaan jäsenkuntien puolesta laissa säädetty erikoissairaanhoito. Se voi ottaa hoidettavakseen myös muita lakiin perustuvia tehtäviä.

Erikoissairaanhoito on lähinnä keskittynyt Länsi-Pohjan keskussairaalaan sekä Keroputaan sairaalaan. Jokaisessa maakuntakaava-alueen kunnassa on lisäksi terveyskeskuspalvelut ja vanhushpalvelut.

Perusterveydenhoito on järjestetty jokaisessa kunnassa. Vanhus- ja vammaispalvelut on lähtökohtaisesti järjestetty kunnan omilla resursseilla.

- Kemin kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelukeskukseen kuuluvat sosiaalityön palvelut, terveyspalvelut sekä vanhus- ja vammaispalvelut.
- Keminmaassa sijaitsee terveyskeskus, vanhustentalot Laurila, Lautiosaari ja Eino ja sekä palveluasunnot Kallinrannassa, Järvikoti sekä Mäntykoti.
- Pellossa on terveyskeskus, kehitysvammaisten hoitokoti Ailakki ja dementiahoitokoti Iltarusko.
- Simon kunta kuuluu Oulunkaaren kuntayhtymään yhdessä lin, Pudasjärven, Utajärven ja Vaalan kanssa. Kuntayhtymän kautta on järjestetty alueen terveys- ja vanhushpalvelut.
- Tervolassa sosiaali- ja terveyspalvelut on järjestetty kunnan toimesta. Vammais- ja vanhushpalvelut on hankittu ostopalveluina. Tervolan vanhustenhoidon ja kotipalvelun toimipisteenä toimii vanhusten palvelukeskus Kotikullero.
- Tornion hyvinvointipalvelut tuottavat laadukkaita ja riittäviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja kuntalaisten muuttuviin tarpeisiin taloudellisesti ja yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.
- Ylitorniolla toimii terveyskeskus. Alueella on järjestetty vanhusten- ja vammaistenhoito kunnan toimesta.

Länsi-Lapin alueella on sekä ensimmäisen, toisen että kolmannen asteen koulutusta. Koulutus-tiedot on kerätty kuntien nettisivustolta 03/2011.

Ensimmäisen asteen koulutus:

PERUSKOULUT

Kemi	Hepolan koulu (vuosiluokat 0-9) Karihaaran koulu (vuosiluokat 0-9) Kivikon koulu Kiveliönkadun yksikkö (vuosiluokat 0-5) Koivuharjun yksikkö (vuosiluokat 0-4) Sauvosaaren koulu (vuosiluokat 0-6, harjaan-tumisopetus) Syväkankaan koulu Valtakadun yksikkö (vuosiluokat 6-9) Takajärven yksikkö (vuosiluokat 0-6)
Keminmaa	Kirkonmäen koulu (0-6 vuosiluokat) Liedakkalan koulu (0-6 vuosiluokat) Lassilan koulu (0-6 vuosiluokat) Pöihön koulu (0-6 vuosiluokat) Keminmaan keskuskoulu (0-9 vuosiluokat)
Pello	Pellon peruskoulu Ahjotie (0-6 vuosiluokat) Koulutie (7-9 vuosiluokat) Lankojärven koulu (0-6 vuosiluokat) Turtolan koulu (0-6 vuosiluokat)
Simo	Simon koulu (0-9 vuosiluokat) Maksniemen koulu (0-6 vuosiluokat) Ylikärpän koulu (0-6 vuosiluokat)
Tervola	Lapinniemen koulu (0-9 vuosiluokat) Mattisen koulu (0-6 vuosiluokat) Louen koulu (0-6 vuosiluokat) Lehmikummun koulu (0-6 vuosiluokat) Koivun koulu (0-6 vuosiluokat) Kaisajoen koulu (0-6 vuosiluokat)
Tornio	Arpelan koulu (0-6 vuosiluokat) Hannulan koulu (0-6 vuosiluokat) Kaakamon koulu (0-6 vuosiluokat) Karungin koulu (0-6 vuosiluokat) Kivirannan koulu (0-6 vuosiluokat) Kokkokankaan koulu (0-6 vuosiluokat) Kyläjoen koulu (0-6 vuosiluokat) Näätsaaren koulu (0-6 vuosiluokat) Pirkkiön koulu (0-6 vuosiluokat) Seminäärin koulu (0-6 vuosiluokat) Vojakkalan koulu (0-6 vuosiluokat) Putaan koulu (7-9 vuosiluokat) Raumon koulu (7-9 vuosiluokat) Tornionseudun koulu (0-9 vuosiluokat) Kielikoulu (0-9 vuosiluokat)
Ylitornio	Ainiovaaran koulu (0-9 vuosiluokat) Kaulinrannan koulu (0-6 vuosiluokat) Mellakosken koulu (0-6 vuosiluokat) Nuotiorannan koulu (0-6 vuosiluokat) Raanujärven koulu (0-6 vuosiluokat)

Toiseen asteen koulutus:

LUKIOT:

- Kemin lyseon lukio
- Keminmaan lukio
- Pellon lukio
- Simon lukio
- Tervolan lukio
- Tornion yhteislyseon lukio
- Ylitornion yhteiskoulun lukio

AMMATTIOPPILAITOKSET:

- Luovi (Kemi, Ylitornio, Tornio)
- Lappia (Kemi, Keminmaa, Kolari, Muonio, Pello, Simo, Tervola, Tornio ja Yli-tornio)

MUUT:

- Ylitornion kristillinen opisto
- Peräpohjolan opisto (Tornio)
- Kivalojen seutuopisto (Tervola)
- Kemin työväen opisto
- Länsi-Pohjan musiikkiopisto

Kolmannen asteen koulutus:

- Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu
- Humanistinen ammattikorkeakoulu

Humanistinen ammattikorkeakoulu on valtakunnallinen verkostoammattikorkeakoulu, jonka kymmenen kampusta sijaitsee eripuolella Suomea. Torniossa on järjestö- ja nuorisotyöalan ainoa ammattikorkeakoulutoimija Lapin alueella. Tornion kampus sijaitsee kahden kilometrin päässä Tornion keskustasta Peräpohjolan Opiston tiloissa.

Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä käsittää ammattiopisto Lappian sekä Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun. Koulutuskuntayhtymä Lappian jäsenkunnat ovat: Kemi, Keminmaa, Kolari, Muonio, Pello, Simo, Tervola, Tornio ja Ylitornio. Kuntayhtymällä on kiinteät toimipaikat Ylitorniota lukuun ottamatta kaikissa jäsenkunnissa.

Aikuiskoulutusta voidaan järjestää tarpeen mukaan kiinteiden toimipaikkojen ulkopuolella koko Lapin alueella. Koulutuskuntayhtymän tehtävänä on ylläpitää Kemi-Tornion ammattikorkeakoulua ja ammattiopisto Lappiaa. Kokoajaista henkilöstöä on noin 700 ja opiskelijoita yli 6 000. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu on lisäksi osa Lapin korkeakoulukonsernia yhdessä Rovaniemen ammattikorkeakoulun ja Lapin yliopiston kanssa.

Kulttuuritoimijat ja merkittävät seudulliset tapahtumat:

Tornionlaakson maakuntamuseo, Aineen taidemuseo (Kemi), Tervolan kotiseutumuseo, Pahnilan museo (Simon kotiseutumuseo), Koulumuseo (Tornio), Turtolan kotiseutumuseo (Ylitornio), Länsi-Pohjan musiikkiopisto (Kemi, Keminmaa, Ii, Simo, Tervola, Tornio, Ylitornio), Kemin sarjakuvapäivät, Aawastock (Ylitornio), Kemin kaupunginteatteri, Tornion kaupunginteatteri.

Lapin pelastuslaitos: Alueen pelastustoimen hallinto on järjestetty Lapin liiton yhteyteen. Lapin pelastustoimen alue jakautuu kuuteen seutukuntaan. Aluepalopäällikkö vastaa seutukuntansa pelastustoimen järjestämisestä. Kemi-Tornion seutukuntaan kuuluvat Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola, Tornio. Tornionlaakson seutukuntaan Pello, Ylitornio. Seutukuntien pelastustoimet palvelevat alueensa asukkaita antamalla turvallisuusneuvontaa, valistusta, koulutusta, suunnitteleluapua, suorittamalla palotarkastuksia, valvontaa ja auttamalla erilaisissa onnettomuustilanteissa.

Peräpohjolan poliisilaitos muodostuu yhdestätoista läntisen Lapin kunnasta: Enontekiö, Muonio, Kittilä, Kolari, Pello, Ylitornio, Tornio, Tervola, Keminmaa, Kemi sekä Simo. Pääpoliisiasema sijaitsee Torniossa. Muita poliisin toimipaikkoja maakuntakaava-alueella on Kemissä ja Ylitorniolalla

Yhdyskuntateknisestä huollosta maakuntakaava-alueella on tarkemmin kerrottu kappaleessa 2.7.5. Kaikissa kunnissa on kaukolämpöverkostoon liittymismahdollisuus vaihtelevan suuruisella alueella kunnasta riippuen. Suurimmassa osassa kuntia verkosto kattaa pääosin asemakaavoitetut alueet.

Maakuntakaava-alueella toimivat yhdyskuntateknisen huollon osalta mm. seuraavia toimijoita:

Vesilaitokset: Kemin Vesi Oy, Tornion Vesi Oy, Keminmaan Vesi Oy, Simon Vesihuolto Oy, Tervolan Vesi Oy.

Keminmaan Vesi Oy on Keminmaan kunnan omistama osakeyhtiö. Yhtiö hankkii ja toimittaa vettä sopimus asiakkaille sekä huolehtii jätevesien keräämisestä ja käsittelystä ympäristölupaeh-tojen mukaisesti. Yhtiö suunnittelee, rakentaa ja huoltaa vesihuollossa tarvittavia verkostoja.

Pellon kunnan vesi- ja viemärlaitokset ovat osuuskuntapohjaisia kahta kunnan pientä laitosta lukuun ottamatta. Suurin laitos Pellon Vesihuolto Osuuskunta toimii kuntakeskuksessa ja siinä on jäsenenä puolet kuntalaisista.

Energialaitokset. Kemin Energia Oy, Alkkulan aluelämpö Oy (Ylitornio), Keminmaan energia Oy, Rantakairan Sähkö Oy.

Alkkulan aluelämpö Oy tuottaa ja myy kaukolämpöä Ylitornion taajama-alueella. Lämpö tuotetaan kotimaisilla polttoaineilla. Yhtiö on osakeyhtiö, jonka osakkeet omistaa Ylitornion kunta.

Pellossa kuntakeskuksen alueella toimii kunnan suorassa omistuksessa oleva kotimaista polttoai-

netta käyttävä kaukolämpölaitos. Tornionlaakson Sähkö Oy vastaa sähkönjakelusta Torniossa Muonion kunnan rajalle saakka. Pellon Sähkö Oy:n toiminta sijoittuu kuntakeskuksen alueelle.

Jätehuolto: Perämerenjätehuolto Oy, Malinin kaatopaikka (Simo). Maakuntakaava-alueen muita jätehuoltotoimijoita ovat Kemissä ja Keminmaalla Ekoasema Esa ja pojat, Torniossa Jätekeskus Jäkälä, Tervolassa Tapiolankankaan Ekoasema ja Ylitorniolla Kopanmäen Ekoasema. Pellon kunnan jätehuollosta vastaa 1.11.2007 alkaen Napapiirin Residuum Oy

Riukkajängällä toimii maakunnallisestikin merkittävä jätehuoltolaitos Perämeren Jätehuolto Oy, joka on Kemin, Tornion, Keminmaan, Ylitornion ja Tervolan kuntien omistama yhtiö. Yhtiö vastaa yhdyskunta-, hyöty- ja ongelmajätehuollosta. Jätteiden kuljetusta yhtiö ei kuitenkaan harjoita. Perämeren Jätehuollon toimialueen asukasluku on lähes 63 000.

Rantakairan Sähkö Oy palvelee Simon ja Kuivaniemen alueen sähkönkuluttajia. Simon vesihuolto Oy:n lisäksi alueella toimii vesiosuuskuntia Maksniemessä, Alaniemessä ja Valajanaavalla.

Simon kunnan ylläpitämä Malinin kaatopaikka on saanut jatkoluvan 31.12.2014 saakka. Valtuuston päätöksen mukaisesti koko kunta on jätehuollon toiminta-alueita.

2.4 MAISEMA

Maisemarakenteen analyysi perustuu Länsi-Lapin maisemaselvitykseen.

Länsi-Lapin maisemarakenteen perusrungon muodostavat selväräjaiset jokilaaksot ja näiden väliset vedenjakajaselänteet. Jokilaaksot ovat kohtisuoraan rannikkoa vasten, maaperältään pääosin hiekkaa ja hietaa. Maan kohoamisen seurauksena on rannikkoalueella erityyppisiä muinais-, ranta- ja rantavallimuodostumia. Rannikko on avoin ja laakea, jossa sijaitsee saaria, mutta suoranainen saaristo puuttuu. Maankohoaminen muuttaa rantaviivaa jatkuvasti. Länsi-Lappia kuvastavat metsäiset mäki- ja kangasmaat, laakeat aapasuot sekä pohjoisessa ja idässä päin yleistyvät vaaramaisemat. Pellot ovat keskittyneet jokilaaksoihin ja järvien rannoille. Asutus on sijoittunut pääosin myös jokilaaksoihin kulkuväylien ja viljelyjen lähistöön.

Perämeren rannikko ja merialue: Perämeren rannikko on avointa ja siinä näkyvät maankohoamisen myötä muodostuneet kasvillisuus-

vyöhykkeet. Laajat rantaniityt ovat tyypillisiä. Maasto on tasaista ja hyvin alavaa ja poikkeavaa siten Länsi-Lapin muista alueista. Saaristo on loivapiirteistä ja uusia saaria nousee merestä maankohoamisen seurauksena.

Keminmaan seudun rannikolla loivarantainen meri on tärkeä elementti. Tornion edustan merialue on osa Perämeren matalaa rannikkovyöhykettä, jolle leimaa antavaa ovat rantaviivan rikkonaisuus ja jokisuistot. Vesialueella on saaria, karikkoja ja matalikkoja. Rannikon lähelle sijoittuvat saaret muodostavat yhdessä meren kanssa avaran ja laakean maisemakuvan. Saaristo on loivapiirteistä ja saaret ovat moreenisia tai hiekkaisia. Kalliosaa ei juuri ole. (Rajakiiri, Rambol Röyttän YVA-selostus s. 60)

Tornionlaakso sijaitsee Ruotsin rajan tuntumassa ja maisema-alueen ytimen muodostaa Perämereen laskeva Tornionjoki. Laakso ulottuu myös Ruotsin puolelle ja sitä rajaa molemmilta puolilta nouseva maasto ja vaaramaisemat. Tornionlaakson eteläosassa jokilaakso ja sen ympäristö ovat loivasti kumpuilevia ja laakso on laakea ja avara. Näkymät ovat paikoin pitkiä ja joen uoma on leveä.

Aavasaksa ja Tornionlaakso ovat kansallismaiseman ohella myös luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi.

Keminmaan ja Tervolan metsämaisemat ja jokivarsi ovat metsävaltaista kumpuilevaa maastoa, jossa muutamat vaarat erottuvat korkeussuhteiltaan. Maaperä on pääosin moreenia tai turvekerrostumaa. Pieniä harju- ja reunamuodostumia esiintyy paikoin. Kemijoki muodostaa maiseman ydinalueen, mutta se ei luo selvää laaksomaista vaikutelmaa.

Simon metsä- ja suomaisemille ovat tyypillisiä laajat suoalueet ja metsäinen yleiskuva. Alue on suhteellisen tasaista maastoa, jossa korkeusvaihtelut ovat vähäisiä. Vapaana virtaavalla Simojoella ei ole selväpiirteistä laaksoa. Alajuoksulla on pari koskipaikkaa, ja muutamissa kohdin on jyrkkiä rantatörmä.

Kivalon vaaraseutu on topografialtaan ympäröivää maastoa korkeammalla, vaihtelevan kumpuilevaa maastoa. Kivalon vaaraseutu toimii päävedenjakajana jakaen vedet Kemijoen ja Simojoen vesistöalueisiin. Soita on runsaasti lakialueen molemmin puolin. Seudulle on tyypillistä erämaa vaikutelmaa, laajat metsä- ja suoalueet. Asutusta ei juuri ole, ainoastaan yksittäisiä asumuksia. Laaja osa seudusta on luonnonsuojelualueina.

Peräpohjolan vaara- ja jokiseutua kuvastavat suhteellisen jyrkkäpiirteiset maastonmuodot sekä vaarojen väliin jäävät joet ja pienet järvet. Maisemakuva on metsäinen. Loma-asutusta on huomattavasti järvien rannoilla.

Peräpohjolan järviolanko: Maisema-alueen ytimen muodostavat Miekjärvi ja Iso-Vietonen. Järviolankoa reunustavat metsäiset vaaramaisemat. Myös järvien välissä maasto kohoaa suhteellisen paljon, mikä luo maisemakuvasta vaihtelevan ja monipuolisen. Näkymät järvien rannoilta ovat pitkiä ja laajoja ympäröiville vaaroille. Asutus on keskittynyt järvien rannoille.

2.4.1 Luonnonmaisema

Maisemakuva on rannikolla melko tasaista ja avaraa, mutta vaihtuu pohjoista kohti mäkimäiseksi ja lopulta Ylitornion ja Pellon seuduilla vaaramaisemaksi. Länsi-Lapin yleisilme on metsäinen, mutta jokilaaksoissa ja rannikolla peltoaukeat, metsäsaarekkeet ja pienet maastonvaihtelut luovat maisemakuvasta vaihtelevan ja näkymistä mielenkiintoisia. Länsi-Lappi toimii vaihtumisvyöhykkeenä eteläisemmän Suomen ja pohjoisen välillä.

Maankohoamisrannikko: Viimeisimmän jääkauden aikana mannerjää painoi maankuorta satoja metrejä alaspäin jonka oikeneminen jatkuu edelleen. Tämän seurauksena maa kohoaa Perämerellä noin 8-11 mm vuodessa. Maankohoaminen paljastaa jatkuvasti merestä uusia kareja ja luotoja. Perämeren pohjukassa Haaparannan-Tornion saaristo ulottuu noin 30 kilometrin päähän rannikosta. Saaristo koostuu kymmenistä kookkaista saarista ja sadoista luodoista. Saaret ovat tyypillisesti matalia, vain muutamia metrejä merenpinnan yläpuolella ja ne ovat iältään nuoria.

2.4.2 Kulttuurimaisema

Kulttuuriset käsitteet:

- **Länsi-Pohja:** Länsipohja (myös Meänmaa, Tornionlaakso tai Tornionjokilaakso), Tornion- ja Muonionjoen molemmin puolin oleva suomalaisten asuttama alue Suomessa ja Ruotsissa. Länsi-Pohja on Haminan rauhassa Suomen puolelle jäänyt osa Ruotsin valtakuntaan kuuluneesta Västerbottenin maakunnasta.
- **Kemijokivarsi:** Kemijokivarren kyläasutus, eriaikaiset kirkkoympäristöt ja yksittäiset pihapiirit kuvastavat erään Lapin tärkeimmän kulkureitin, Kemijoen varteen 1600-luvulta 1900-luvun alkuun syntyneet

tä omavaraistalouteen perustuvaa peräpohjalaista uudisasutusta.

- **Peräpohjola:** Peräpohjola (ruots. Nordbotten) on historiallisen Pohjanmaan pohjoisin osa, jota välillä on pidetty erillisenä maakuntanakin, mutta joka nykyisin luetaan Lappiin kuuluvaksi. Se kuului pitkään Pohjois-Pohjanmaahan, mutta vuodesta 1938 se on muodostanut tuolloin perustetun Lapin eteläosan.

Uiton vaikutukset ovat vielä näkyvissä sekä Kemijoessa että Tornionjoessa, vaikka uittotoiminta on lopetettu Kemijoessa vuonna 1991 ja Tornionjoessa vuonna 1971. Tornionjoen vesistöissä uitto oli laajimmillaan 1950-luvulla.

Lappi sai ensimmäiset asukkaansa heti mannerjäätikön vetäytyttyä. Koko Fennoskandian alueelle levisi tuolloin noin 8000 vuotta sitten eri suunnilta saapuneita väestöryhmiä. Kiinteä asutus asettui ensimmäisenä Perämeren rannikon ja jokilaaksojen hedelmällisille ranta-alueille noin 1000-luvulta lähtien.

Kemijokilaaksossa ja Tornionlaaksossa savikko- ja maaperä takasi hyvät edellytykset maanviljelylle, ja karjalle oli tarjolla tarpeeksi luonnonniittyjä. Myös hyvät lohenkalastusmahdollisuudet jokilaaksoissa houkuttelivat asutusta. Joet olivat lisäksi tärkeitä kulkuväyliä, esimerkiksi Tornionjoki latvahaaroinen oli paras kulkuväylä Pohjanlahdelta Norjaan Jäämeren rannalle.

Kuva 6: Asutusta ja nurmen viljelyä Kemijoen varrella

Kulttuurimaiseman kehittymiselle ovat tärkeimpinä olleet leveinä virtaavat Kemi- ja Tornionjoki, joiden jokilaaksoihin viljely on perinteisesti keskittynyt. Tornionjoen Suomen puoleiset sivuvesistöt on koskiensuojelulla rauhoitettu. Pääpiirteisään karun luonnon vastapainoksi esiintyy paikoin rehevää kasvillisuutta. Vanhan asutuk-

sen merkkeinä Keminmaan seudulla on säilynyt kirkkoja aina keskialjalta saakka. Tornionjoen asutushistorian vanhimmat löydöt ajoittuvat 1000-luvulle. Alueen asutus on sijoittunut perinteisesti pääasiassa jokien varsille sekä rannan läheisyyteen, jonne myös alueen suurimmat kaupungit Tornio ja Kemi ovat syntyneet. Tornion kaupunki on perustettu vuonna 1621 paikkaan, joka tunnettiin tätä ennen kauppareittien kohtauspaikkana. (Rajakiiri, Rambol Röyttän YVA-selostus s. 61)

Tyypillinen länsilappilainen kylä sijaitsee joen tai järven rannalla metsän reunustamalla viljelysaukealla. Kyläaluetta ympäröivät metsät ja suot, jotka ovat toimineet kylän laajentumisen luonnollisina rajoina.

Aavasaksalla ja Alatornion kirkossa sijaitsee Unescon maailmanperintökohde, Struven ketjuun kuuluva kolmiomittauspaikka. **Struven ketju** on kymmenen maan läpi kulkeva kolmiomittausketju Pohjoisen jäämeren ja Mustanmeren välillä. Ketjun tarkoitus oli selvittää maapallon tarkka koko ja muoto. Se muodostui 258 peruskolmiosta ja 265 peruspisteestä nykyisten Norjan, Ruotsin, Suomen, Venäjän, Viron, Latvian, Liettuan, Valko-Venäjän, Moldovan ja Ukrainan alueella. Perustamisvaiheessa ketju kulki vain kahden maan eli Venäjän ja Ruotsin alueella. Mittaukset kestivät 40 vuotta ja ne saatiin päätökseen vuonna 1855. Ketjussa on yhteensä 265 pistettä, joista 34 parhaiten säilynyttä ja kulttuurihistoriallisesti arvokainta on valittu suojeltaviksi Unescon maailmanperintöluetteloon.

2.4.3 Kulttuuriympäristö

Simoniemessä ja Simonkylässä on jäljellä vanhaa kulttuuriympäristöä hyvin säilyneenä ja ne edustavat hyvin rannikkoalueen perinteistä kyläasutusta. Rakennuskannassa on paljon jopa 1800-luvun lopulta olevia päärakennuksia. Eri-tyypispiirteitä Simossa ovat yksittäiset maisemapuut maanteiden varsilla. Rannikko on Länsi-Lapin asutuinta aluetta. Sinne keskittyvät myös teollisuus ja suurin osa palveluelinkeinoista. Kemin kaupunki Kemijoen suulla on alueen keskus. Vanha rantatie on myötäillyt rantaviivaa jo 1700-luvulla ja tie on edelleen osittain käytössä.

Tornionjoen varsi on vanhinta asuttua Lappia ja kiinteitä muinaisjäännöksiä tunnetaan useita. Tornionlaaksoa yhdistää rajan molemmin puolin maiseman lisäksi yhteinen kulttuurihistoria. Joki on toiminut tärkeänä kulkuväylänä kautta aikojen. Asutus on keskittynyt joki- ja tienvarsikyliksi. Historiallinen kerrostuneisuus ilmenee moniin pihapiireihin vanhojen päärakennusten viereen rakennetuista uusista asuinrakennuksista. Uudet rakennukset ovat usein lähempänä joentörmää

kuin vanhempi asutus. Lohikellarit ja ranta-aitat viestivät kalastuksen merkityksestä. Kulttuurimaisema on säilyttänyt hyvin sille ominaiset piirteensä huolimatta uudisasutuksesta ja teiden suorituksista.

Kulttuurimaisema on kehittynyt Kemijoen varteen. Sinne on keskittynyt alueen asutus, maatalous ja päätiestö. Kiinteitä muinaisjäännöksiä tunnetaan alueelta runsaasti, etenkin Ossauskosken, Törämävaaran ja Koroiskylän lähetyviltä. Asutus muodostaa joenvarsikyliä ja lisäksi on muutamia tiiviimpiä keskittyimiä. Rakennukset sijoittuvat orgaanisesti pihapiireissä. Asutustilat levittäytyivät 1920-luvulla myös loitommas jokivarresta, missä soita ojitettiin viljelyyn. Näkyvillä paikoilla olevat kirkot ja vanhat maatilojen päärakennukset toimivat maisema-alueen hierarkkisina pisteinä. Vanhat tielinjat seurailevat joenvartta molemmin puolin. Uutta rakennuskantaa on sijoittunut vanhemman sekaan. Voimatalous on muokannut huomattavasti joenvarren maisemaa. Voimalaitokset, niihin liittyvät rakenteet ja altaat muodostavat omanlaisen piirteen kulttuurimaisemalle. Mäkien laelta avautuu näkymiä vastarannalle ja joelle. Tosin näkymät ovat paikoin sulkeutuneet umpeenkasvun seurauksena. Joen varrella on jonkin verran matkailutoimintaa.

2.4.4 Perinnebiotoopit

Länsi-Lapille tyypillisiä perinnebiotooppeja ovat laajat tulvaniityt, jotka sijoittuvat rannikolle ja jokilaaksoihin, erityisesti Tornionlaaksoon. Karjalouden merkitys perinnebiotooppien säilymiselle on suuri. Perinnemaisemia tulee hoitaa intensiivisesti, jotta niiden biotooppi pystytään säilyttämään.

2.5 LUONNONSUOJELU JA POHJAVESI

Luonnonsuojelun tärkein tavoite on luonnon monimuotoisuuden eli eliölajien runsauden turvaaminen. Luonnonsuojelu voidaan toteuttaa esimerkiksi lainsäädännön sekä luonnonsuojeluohjelmien ja -strategioiden avulla. Maanomistajalla on lisäksi yksityisesti mahdollisuus suojella alueitaan tietyin edellytyksin.

Lapin kolmiossa, Torniojoen, Kemijoen ja napapiirin rajaamalla alueella on poikkeuksellisen edulliset kasvuolosuhteet: maa on ravinteista, ilmasto-olot ovat meren läheisyydestä johtuen muuta Lappia leudommat eikä korkeudesta johtuvia ongelmia esiinny. Lapin kolmion alueella on emäksisten ja karbonaattisten kivilajien ansiosta useita ravinteita normaalia enemmän, minkä takia kasvillisuus on ympäröivää aluetta rehevämpää ja useita vaateliaita kasvilajeja esiintyy

runsaasti. Aluetta pidetään Pohjois-Kuusamon ohella maamme huomattavimpana letto- ja lehto-keskuksena. Lapin kolmion erityispiirre ovat koivuletot, jotka ovat muista letoista poiketen puustoisia ja harvakseltaan omenapuumaisia hieskoivuja kasvavia soita. Koivuletoille on luonteenomaista rauta- ja fosforipitoinen alusta sekä luhtauus ja lähteisyys. Koivuletojen lisäksi Lapin kolmion alueella ovat edustettuina lähes kaikki erilaiset lettotyypit. Myös rehevien nevakorpien sekä ruoho- ja heinäkorpien valikoima on maamme edustavimpia.

2.5.1 Luonnonsuojelualueet

Suojelualueiden verkostoon kuuluvat säädöksillä jo perustettujen alueiden lisäksi myös luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvat, vielä perustamattomat alueet. Näitä valtioneuvoston periaatepäätöksellä suojeltavaksi varattuja alueita hankitaan valtiolle ostamalla ja vaihtamalla maata. Suojeluohjelma-alueista muodostetaan ympäristöministeriön valmistelemalla lailla tai asetuksella luonnonsuojelualueita. Natura 2000 -verkostoon voi sisältyä ohjelma-alueita.

Perämeren kansallispuisto sijaitsee Kemijoen ja Tornion ulkosaaristossa maankohoamisrannikolla. Puisto muodostuu noin 30 matalasta moreenisaaressa ja luodosta. Maisemaa muokkaa maankohoamisen ohella aallokko ja ahtojää. Perinteinen laidunnuskäyttö on synnyttänyt kansallispuiston saarille arvokkaita perinnemaisemia. Yhdessä maankohoamisen kanssa se on luonut puistolle leimaa-antavat laajat merenrantaniityt.

Pisavaaran luonnonsuojelualue on perustettu vuonna 1938 ja on kooltaan noin 5 000 hehtaaria. Puisto sijaitsee Rovaniemen ja Tervolan kuntien alueella.

Runkauksen luonnonsuojelualue on Simon ja Tervolan kunnissa sijaitseva vuonna 1956 perustettu, noin 71,5 neliökilometrin laajuinen kaksiosainen alue. Eteläosa Ahma-aapa on aapasuota ja pohjoinen Hattuselkä on koivulettoa. Keskellä sijaitsee Runkausvaara (160m).

Soidensuojelualueita sijaitsee pääosin Kemijoen ja Simon kuntien alueilla sekä Pellon kunnan itäosissa. Lehtojensuojelualueita sijaitsee Pellossa. Mölylyssä sijaitsee hylkeiden suojelualue.

Natura 2000- alueita sijaitsee sirpaleisesti maakunta-kaava-alueella. Torniojoen ja Muoniojoen vesistöt sekä Simojoen vesistö kuuluvat Natura 2000 -verkostoon.

2.5.2 Metso-ohjelma

METSO on metsien monimuotoisuutta turvaava ohjelma, jonka avulla yksityiset metsänomistajat voivat suojella metsänsä monimuotoisuutta. Taavoitteena on varmistaa, että Suomessa kasvaa jatkossakin sellaisia metsiä, joissa myös uhanalaiset ja taantuneet eliölajit voivat elää. METSO-ohjelmalla suojellaan metsiä, jotka ovat eliölajien elinympäristöinä arvokkaita. Tällaisia metsäisiä elinympäristöjä Suomessa on arvioitu olevan kymmenen. METSO-ohjelman toteutus perustuu vapaaehtoisuuteen. Metsänomistaja voi halutessaan tarjota metsäänsä METSO-kohteeksi. Tarjotun alueen valintaan vaikuttaa mm. asiantuntijan tekemä luonnontieteellinen arvio kohteesta. Jos tarjottu metsä hyväksytään METSO-kohteeksi, valtio korvaa metsänomistajalle kustannukset, joita puuntuotannon tulonmenetyksistä ja luonnonhoidosta aiheutuu. Tätä kutsutaan luonnonarvojen kaupaksi. (www.mmm.fi)

2.5.3 Pohjavesialueet

Tiedot pohjavesialueista perustuvat Länsi-Lapin maakuntakaavan geologisten varojen ja pohjaviesien taustaselvitykseen.

Suomessa pohjavesialueet jaotellaan vedenhankinnan kannalta tärkeisiin I-luokan, vedenhankintaan soveltuviin II-luokan ja muihin eli III-luokan pohjavesialueisiin. Edellytykset pohjaveden ottamiseen ovat parhaat I- ja II-luokan pohjavesialueilla, jotka ovat yleensä kooltaan, vedenantoisuudeltaan ja vedenlaadultaan parhaita.

Tarkasteltavana olevalla Länsi-Lapin alueella pohjavesialueita on lukumääräisesti hyvin paljon, yhteensä 302 kpl. Näistä I-luokan pohjavesialueita on 81 kpl, II-luokan pohjavesialueita 30 kpl ja III-luokan pohjavesialueita 191 kpl. Pohjavesialueiden kokonaispinta-ala on 316,29 km², josta I-luokan pohjavesialueita on 95,62 km², II-luokan pohjavesialueita on 40,8 km² ja III-luokan pohjavesialueita 179,87 km².

Länsi-Lapissa on huomattavan paljon III-luokan pohjavesialueita. Pohjavesialueista suurin osa sijaitsee sora- ja hiekkakerrostumissa (harjut, reunamuodostumat, laajat rantakerrostumat), joissa sadeveden imeytyminen pohjavedeksi on tehokasta, vesi liikkuu ja vaihtuu hyvin ja vedensaantiedellytykset ovat siten hyvät. Isoista sora- ja hiekkakerrostumista saatavalla vesimäärällä on mahdollista tyydyttää isojenkin yhdyskuntien vedensaanti. Pohjavesialueita on rajattu myös hiekkaisille moreenialueille ja jopa kallioisille alueille, joissa edellytykset suurimittakaavaiseen vedenottoon ovat kuitenkin yleensä vähäiset;

siksi ne soveltuvatkin parhaiten muutamien talouksien tai pienten yhdyskuntien vedenottoon.

Länsi-Lapin pohjavesialueille ei ole laadittu pohjavesialueiden suojelusuunnitelmia. Vesilain mukaiset vedenottamon suojavyöhykkeet on perustettu vain yhdelle ottamolle, Simon Tikkasenkaalle.

Pohjavesialueilla on yhteensä runsaat 80 vedenottamoita, joista osa toimii varavedenottamona. Kymmenellä I-luokan pohjavesialueista ei ole lainkaan vedenottamoita, mutta kahdeksalla pohjavesialueella niitä on kaksi tai kolme. Vedenotomäärä on kaikkiaan noin 15 200 m³/vrk, mikä on noin 230 litraa asukasta kohden vuorokaudessa (sisältää myös elinkeinotoiminnan vedenkäytön).

2.6 ILMASTONMUUTOS

2.6.1 Tutkimus ilmastomuutoksen huomioimisesta kaavoituksessa

Ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta yleispiirteisessä suunnittelussa tärkeäksi on osoittautunut tulva-alueiden kartoitus ja huomioiminen toimintoja sijoitettaessa. Tuulisuus ja sadeiden lisääntyminen asettavat haasteita yksityiskohtaiselle suunnittelulle. Hyvän mikroilmaston muodostamiseen vaikutetaan korttelitason suunnittelulla. Rannikkoalueilla merenpinnan nousu sekä aallokon roiskeet meren ollessa avoin entistä suuremman osa vuodesta asettavat erityishaasteita.

Ilmastomuutoksen hillitsemisen kannalta rakentamiselle hyviä ovat alueet, jotka sijaitsevat liikenteellisesti edullisesti ja, joilla voidaan hyödyntää kaukolämpöä tai käytetään uusiutuvia energialähteitä talokohtaisessa lämmityksessä.

Selkeät taajama-alueet mahdollistavat yhtenäisen luonnonalueiden ja virkistysalueiden sekä ekologien käytävien ja verkostojen muodostamisen. Haja-asutus pirstoo luonnonalueita. Uudet alueet olisi sijoitettava olemassa olevan rakenteen yhteyteen. Toiminnot olisi sijoitettava lähelle toisiaan ja toimintojen sekoittumista olisi suosittava eriytymisen sijasta.

Ilmastomuutokseen varautuminen edellyttää paikallisten olosuhteiden huomioonottamista, tulvavaara-alueiden selvittämistä, yhdyskuntarakenteen täydentämistä ja hajautumisen välttämistä, hyvän mikroilmaston muodostamista, sadevesien ohjausta, suhteellisen tiivistä rakennetta, kauko- tai aluelämmitystä ja uusiutuvia energialähteitä, joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä, toimintojen sekoittumista ja vaiku-

tusten arviointia. (VTT - Ilmastonmuutoksen huomioiminen kaavoituksessa 2008)

2.6.2 Valtakunnalliset ilmastonmuutoksen ennusteet

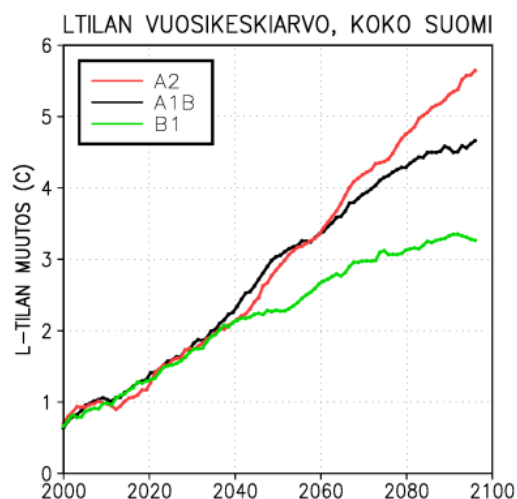
Ilmatieteenlaitos on sivustollaan julkaissut Suomen ilmaston tulevat muutokset mallitulosten perusteella.

Suomi sijaitsee alueella, jossa lämpenemisen arvioidaan olevan selvästi voimakkaampaa kuin koko maapallon keskimääräinen lämpeneminen. Lisäksi muutokset tulevat olemaan suurempia talvella kuin kesällä. Lämpenemisen ohella sademäärien arvioidaan kasvavan.

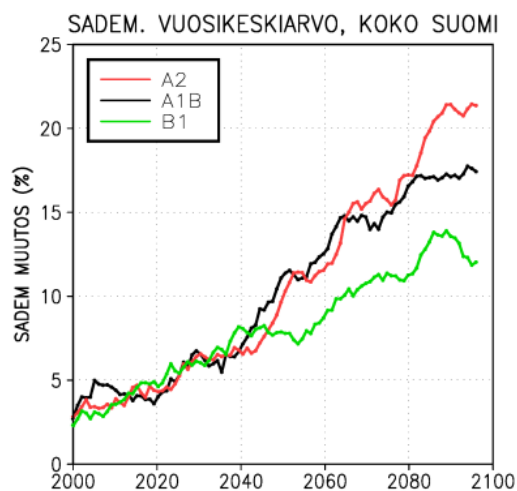
Vuoden keskilämpötilan ja sademäärän muuttuminen

Suomen vuotuisen keskilämpötilan ja sademäärän muuttuminen vv. 2000-2100 verrattuna ilmastollisen normaalijakson 1971-2000 keskiarvoon. Ennusteet ovat 19 mallin tulosten keskiarvoja, ja ne on esitetty erikseen kolmelle kasvihuonekaasuskenaariolle (B1, A1B ja A2).

Noin vuoteen 2040 saakka lämpötila nousee kaikissa skenaarioissa suunnilleen yhtä nopeasti. Vuosisadan loppupuolen lämpötiloihin kasvihuonekaasujen päästöjen suuruus sen sijaan vaikuttaa voimakkaasti. Optimistisenkin vaihtoehdon (B1-skenaario) mukaan Suomen vuotuinen keskilämpötila nousisi reilut kolme astetta. Pessimistinen kehitys (A2-skenaario) nostaisi lämpötilaa lähes kuusi astetta. Sademäärä nousisi tämän vuosisadan aikana kasvihuonekaasuskenaariosta riippuen 12 - 22 %. Käytännössä eri mallien antamat arviot poikkeavat toisistaan melko paljon. Mallitulosten välistä hajontaa havainnollistetaan myöhemmissä kuvissa. Pohjois-Suomessa lämpötila näyttäisi nousevan ja sademäärä lisääntyvän jonkin verran nopeammin kuin maan eteläosissa.

Kuva 7: Lämpötilan vuosikeskiarvon muutos

Kuva 8: Sademäärän vuosikeskiarvon muutos

2.6.3 Lapin ilmastostrategia

Lapin ilmastostrategian laatiminen -hankkeessa selvitetään Lapin tulevaisuuden ilmaston tilaa, ilmastonmuutoksen vaikutuksia luontoon ja yhteiskuntaan sekä laaditaan maakunnan kasvihuonekaasutase. Lisäksi strategiassa määritetään konkreettisia keinoja ja toimenpiteitä, joiden avulla Lappi voi sekä sopeutua ilmastonmuutokseen että antaa panoksensa sen hillintään.

Hankkeeseen liittyvät taustaselvitykset on laadittu syksyn 2010 aikana. Strategiaprosessi työpajoi-neen ja sidosryhmätilaisuuksineen toteutettiin pääosin kevään 2011 aikana. Strategia on valmis v. 2011 loppuun mennessä.

Lapin ilmastostrategian perusteella ilmastonmuutoksessa tapahtuu seuraavanlaisia muutoksia tulevan 90 vuoden aikana Pohjois-Suomessa:

- Lämpötila kohoaa selvästi
- Ankarien pakkaspäivien (keskilämpötila alle -25) kesto vähenee
- Kuumien päivien (keskilämpötila yli 20 astetta) lisääntyy
- Sademäärät kasvavat läpi vuoden
- Pilvisyyden ennakoidaan lisääntyvän talvella ja vähenevän kesällä
- Rankkojen sateiden esiintyminen lisääntyy
- Kesän pisin sateeton jakso pitenee
- Syksyn ensimmäinen pakkasen lykkäytyy ja kevään viimeinen aikaistuu
- Pakkaspäivien määrä supistuu
- Lumipeitepäivät harvenevat
- Valunta etenkin Lapissa lisääntyy (Etelä-Lapissa valunta keväisin vähenee)
- Terminen kesä pitenee, syksy ei
- Terminen talvi lyhenee voimakkaasti
- Kevät pitenee hieman
- Perämeren jääpeite vähentyy

2.7 ALUERAKENNE

Maakuntakaavalla pyritään korostamaan kehittämisen vyöhykkeitä aluerakenteessa. Perämeren rannikolle Kemi-Tornion alueelle tulee kehittymään yhä vahvempi teollisten toimintojen vyöhyke, jossa Kemiin keskittynyt metsäteollisuus sekä Tornion terästeollisuus säilyvät jatkossakin alueen perustuotantoaloina. Rauta- ja maantieteytydet sekä jokivarret Kemi-Tornion Kolarin ja Rovaniemen suuntiin tukevat kehittymistä Länsi-Lapin kehittämiskäytävällä sekä Jäämeren- ja Barentsin kehittämiskäytävillä. Maakuntakaavassa osoitetaan myös ylimaakunnallisia kehittämissvyöhykkeitä Perämerenkaaren Pohjois- Pohjanmaalle ja Ruotsiin ulottuvana kehittämiskäytävänä.

Lapin alue- ja palvelurakenne tulee edelleen jonkin verran tiivistymään. Rovaniemen ja Kemi-Tornion kaupunkialueet ovat väestön, yritysten ja työpaikkojen määrän sekä saavutettavuuden, koulutuksen ja palveluvarustuksen suhteen maakuntakeskuksia, joilla kummallakin on oma profiilinsa. Kaupallisten palveluiden saatavuus korostuu molemmissa keskuksissa. Kemi-Tornion alueen toiminnot painottuvat teollisuuteen ja logistiikkaan sekä tulevaisuudessa yhä enemmän myös energiaan. Kemi-Torniossa matkailu, erityisesti kaupan palveluihin tukeutuva ostosmatkailu ja merelliset aktiviteetit, tulevat kehittymään jatkossa. Osaamisen rakenteiden suhteen kahden

maakuntakeskusten työnjako Lapin korkeakoulukonsernin ja osaamiskeskittymien puitteissa on luonteva. Maakunnallisessa yhteistyössä maakuntakeskukset toimivat aktiivisina verkostojen rakentajina tukien koko Lapin myönteistä kehitystä. (*Maakuntaohjelma 2011-2014*)

Länsi-Lapin keskusverkkoon liittyvät alueen kylät sekä naapuriseutukuntien ja naapurimaiden Ruotsin aluerakenne.

Liikenteellisen rungon muodostavat mt 29 (Kemi – Tornio), vt 4 (Oulu-Rovaniemi), vt 21 (Tornio-Kilpisjärvi) ja kantatiet; kt 927 (Yli-Vojakkala- Yli-Paakkola, kt 926 (Keminmaa-Tervola), kt 9241 (Simo-Ranua), kt 923 (Huhtala-Tervola), kt 930 (Ylitorio-Rovaniemi, kt 83 (Pello- Sinettä). Lisäksi liikenneverkkoon kuuluvat Kemi-Tornion lentokenttä sekä rautatieyhteydet Oulusta Kolarin ja Rovaniemelle. Suurimpia alueiden käyttäjiä taajamatoimintojen ohella ovat maa- ja metsätalous sekä luonnonsuojelu.

Maakuntakaava-alue on Perämeren ja jokisuistojen hallitsema alue lounaisessa Lapissa, jonka pituus on noin 160 km (Simon kunnan eteläraja - Pellon pohjoisraja) ja leveys on noin 100 km.

Työpaikat sijoittuvat pääasiassa kuntakeskuksiin tai niiden läheisiin teollisuus tai työpaikka-alueisiin.

2.7.1 Länsi-Lapin erityispiirteitä

Maankohoamisrannikko: Maa kohoaa Perämeren pohjukassa noin 8-9 mm vuodessa. Tästä johtuen alueelle syntyy primäärisukkesiovaiheen metsiä sekä muuta lajistoa, joka on tyyppillistä maankohoamisrannikolla ja saa aikaan erityispiirteiden alueen ympäristössä.

Kemijokivarren rannat ovat muokkautuneet vesivoimalaitosten rakentamisen myötä. Vesivoimatuotannon kehitys sai Kemijokivarressa aikaan tietyillä alueilla luonnontilaisen ranta-alueen katoamisen padotusaltaiden myötä. Voimalaitoksia on nykyään Kemijoen pääuomalla yhteensä kahdeksan kappaletta. Veden korkeuden säätelyllä ranta-alueille on muodostunut omanlaisensa erityispiirre, jossa maisemallisesti merkittäväksi alueiksi ovat jääneet mm. laajat avoimet maatalousmaisemat sekä jokiuomassa erottuvat saaret.

Tornionjokivarsi: Tornionjoki on 510 kilometriä pitkä rajajoki Suomen ja Ruotsin välillä vuoden 1809 Haminan rauhasta lähtien. Rajalinja on määritelty kulkemaan joen syvintä uomaa myöten, joten se voi välillä kulkea lähempänä Suo-

mea ja välillä Ruotsia. Poikkeuksena Tornion kaupungin keskustan alue, joka sijaitsee Suen- saareissa, jonka vesiväylä on vähentynyt maan- kohoamisen myötä.

Tornionjokeen yhtyy sadoittain suurempia ja pie- nempitä jokia ja puroja. Suurimmat sivujoet ovat kokonaan Ruotsin puolella sijaitseva Lainionjoki ja Muonionjoki. Lohestaminen on Tornionjokivar- ren suosituin harrastus, mutta Tornionjoesta saa kalastaa myös mm. harria ja siikaa. Kalastus näkyy erityispiirteinä myös jokivarren kulttuurissa ja rakennetussa ympäristössä.

2.7.2 Rakennettu ympäristö

Tarkasteltaessa rakennettua ympäristö YKR- aineiston perusteella. Länsi-Lapin alueella oli vuonna 2009 asuttuja 250 * 250 metrin ruutuja yhteensä 5 087 (318 km², 3,5 % pinta-alasta), asukkaita 69 133. Vuonna 2000 ruutuja oli 100 kpl enemmän, asukkaita yhteensä noin 73 000. Asemakaavoitetulla alueella ruutuja oli noin 1 000 kpl ja asukkaita noin 49 000.

SYKE:ssä tehdyn vuonna 2005 tehdyn taajamien asuinalue-rajauksen perusteella Länsi-Lapissa oli noin 4,7 km² kerrostaloalueita, pientaloalueita 34, 8 km² ja harvaa pientaloa aluetta 59,4 km².

Rakennukset

Länsi-Lapissa oli vuoden 2009 lopussa yhteensä 26 664 rakennusta, joiden kerrosala oli 6 148 632 m². 2000 –luvulla uusia rakennuksia on rakennet- tu noin 2 500. Asuinrakennuksia oli noin 22 000, liike- ja toimistorakennuksia noin 1 000, teolli- suusrakennuksia noin 700 ja muita rakennuksia vajaa 3 000, joista liikenteen rakennuksia yli puo- let.

Kesämökkit

Vuoden 2009 lopussa Länsi-Lapissa oli kesä- mökkejä 5 700 kpl Kuvio 19. Vuodesta 2000 määrä on kasvanut neljällä sadalla. Kesämökeis- tä suurin osa sijoittuu taajamien ja kylien ulko- puolelle.

Taajamat

Länsi-Lapin maakuntakaavassa YKR-taajamaksi (vuoden 2008 rajausta) luokiteltuja alueita ovat Kemin, Keminmaan, Pellon, Simon, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kuntakeskukset sekä seu- raavat kuntakeskusten lievealueet ja kylät; Ajos, Hepola, Veitsiluoto, Lautiosaari, Jokisuu, Liedak- kala, Hirmula-Ilmola, Törmä, Maula, Maksniemi, Simoniemi-Viantie, Arpela, Karunki, Vojakkala, Yliliiakka, Kyläjoki-Laivaniemi, Kaakamo ja Aa- vasaksa. Maapinta-ala yhteensä noin 124 km².

Vuonna 2009 taajama-alueilla asuin noin 56 500 asukasta, joka on noin 81 % kaava-alueen väes-

töstä. Vuonna 2000 ko. alueilla asui 58 700 (80%) ja vuonna 1990 60 869 (79%). Väestön vähentymistä on tapahtunut myös taajama- alueilla, mutta väheneminen ei ole ollut suhtees- sa samansuuruista kuin taajamien ulkopuo- lella. Taajamissa vähennys 1990-2009 7 % ja ulkopuo- lella 21 %.

Asemakaavoitettu alueita ovat kuntakeskukset ja Karunki Torniossa. Asemakaavoitetulla alueella asuin vuonna 2009 asukkaita noin 49 100. Tor- niossa asukasmäärä on hieman kasvanut, mui- den kuntien asemakaava-alueilla asukasmäärä on vähentynyt.

Kyläverkko

Länsi-Lapin maakuntakaavaa varten saatu kylä- verkko kartoitettiin ensisijaisesti YKR-aineistosta saatujen väestö-, elinkeino- ja palvelurakennetie- tojen avulla.

Kyläverkko muodostuu seuraavista kylistä:

- **Kemi:** Hepola
- **Keminmaa:** Eljäjärvi, Hirmula-Ilmola, Hyy- piö-Joukua, Itäkoski, Koskenkylä, Lautio- saari, Liedakkala, Länsikoski, Maula, Puukkokumpu, Törmä
- **Pello:** Jarhoinen, Juoksenki, Konttajärvi, Lampsijärvi, Lankojärvi, Lempeä, Orajärvi, Rattosjärvi, Ruuhijärvi, Saukkoriipi, Sirkka- koski, Turtola, Ylipää,
- **Simo:** Alajokikylä, Alaniemi, Maksniemi, Onkalonperä, Pömiö, Sankala, Simonkylä, Simoniemi, Viantie, Ylikärppä
- **Tervola:** Kaisajoki, Koivu, Kätkävaara, Lehmikumpu, Loue, Mattinen, Ossauskos- ki, Paakkola, Peura, Suolijoki-Vähäjoki, Suukoski, Varejoki, Yli-Paakkola.
- **Tornio:** Aapajoki, Aapajärvi, Arpela, Kaa- kamo, Kantojärvi, Karunki, Korpikylä, Kou- rillehto, Kukkola, Kyläjoki-Laivaniemi, Kö- nölä, Laivajärvi, Lautamaa, Liakka, Palo- vaara, Ruottala, Sattajärvi, Vojakkala, Yli- Liakka.
- **Ylitornio:** Aavasaksa, Etelä-Portimo, Haa- pakoski, Hosio, Kainuunkylä-Armassaari, Kaitajärvi, Kallijoki, Kantomaanpää, Kapus- ta, Kaulinranta, Kauvosaarenpää, Kuiva- kangas, Liinanki, Lohijärvi, Mellakoski, Mellajärvi, Meltosjärvi, Nivanpää, Pakisjär- vi, Pessalompola, Portimojärvi, Raanujärvi, Ratasvuoma, Tengeliö, Törmäsjärvi

Taulukko 7. Kylien kokoluokat

Kokoluokka	Lkm	Asukkaita yht.
alle 50 asukasta	25	734
51-100 asukasta	14	1 080
101-200 asukasta	28	3 991
201-500 asukasta	22	6 533
yli 500 asukasta	9	9 865

Kylissä asukkaita asui yhteensä noin 22 000 vuonna 2009. Suurimmat kylät sijaitsevat kuntakeskusten läheisyydessä ja ovat osittain kuntakeskusten lievealueita, tällaisia alueita ovat mm. Kemissä Hepola, Keminmaassa Jokisuu ja Lautiosaari, Simossa Maksniemi, Torniossa Kaakamo, Kyläjoki-Laivaniemi ja Vojakkala. Kuntakeskuksesta etäämpänä olevia suurimpia kyliä ovat Karunki, Liedakkala, Arpela ja Simonniemi.

Tarkasteltaessa väestömuutosta 250 metrin ruuduissa, niin vuonna 2009 oli 5 087 asuttua ruutua ja vuonna 2000 niitä oli 5 179 eli vähennystä vajaa 100 ruutua. Vuosien 2000 ja 2009 välissä ruuduista 1 866:lla väestö oli kasvanut yhteensä 8 710 ja vähennystä oli tapahtunut 3 055 ruudulla yhteensä 12 675 asukasta. 1504 (30 %) ruudusta ei ole tapahtunut muutosta.

Väestömäärää kasvattaneista ruuduista 369 (4 506 asukasta) sijoittuu asemakaava-alueelle ja vähentyneistä ruuduista 615 sijoittuu asemakaava-alueelle (6 244 asukasta)

Tarkasteluajanjaksolla ruuduista 799 on tyhjentynyt kokonaan (1 911 asukasta) vastaavasti uusia ruutuja tuli 707 (2 214 asukasta)

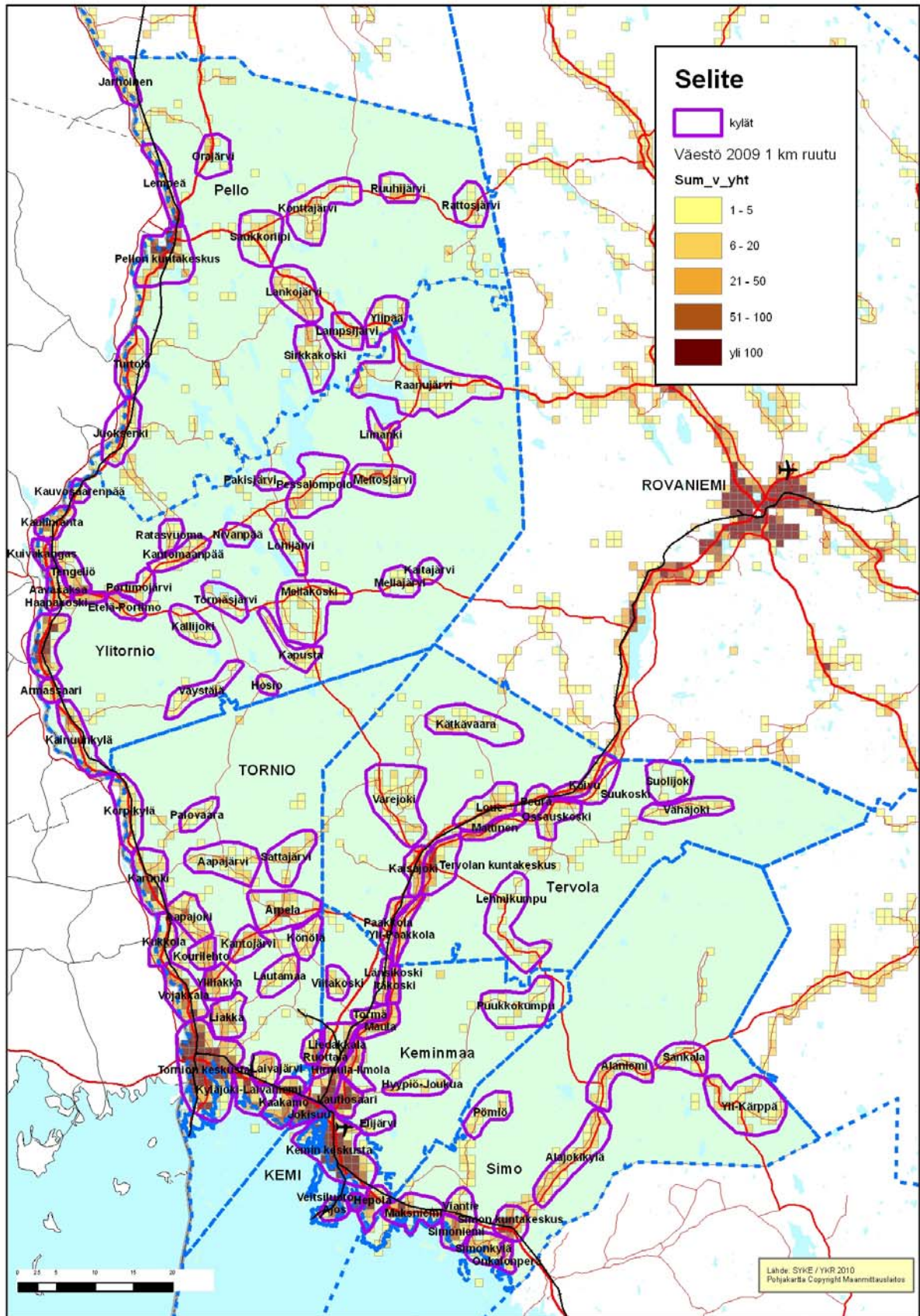
Työpaikat

Työpaikat sijoittuvat pääasiassa kuntakeskuksiin tai niiden läheisyyteen. Vuonna 2007 työpaikoista YKR -aineiston perusteella sijoittuu kuntakeskuksiin 16 088 (66 %), kyliin 4 874 ja ko. alueiden ulkopuolelle 3 467. Ulkopuolisista alueista suurimmat työpaikkakeskittymät ovat Outokumpu, Stora Enso Oy ja Ajoksen satama.

Eniten työpaikkoja kylissä on Veitsiluodon, Jokisuu, Kyläjoen, Karungin, Elijärven ja Lautiossaaren alueilla.

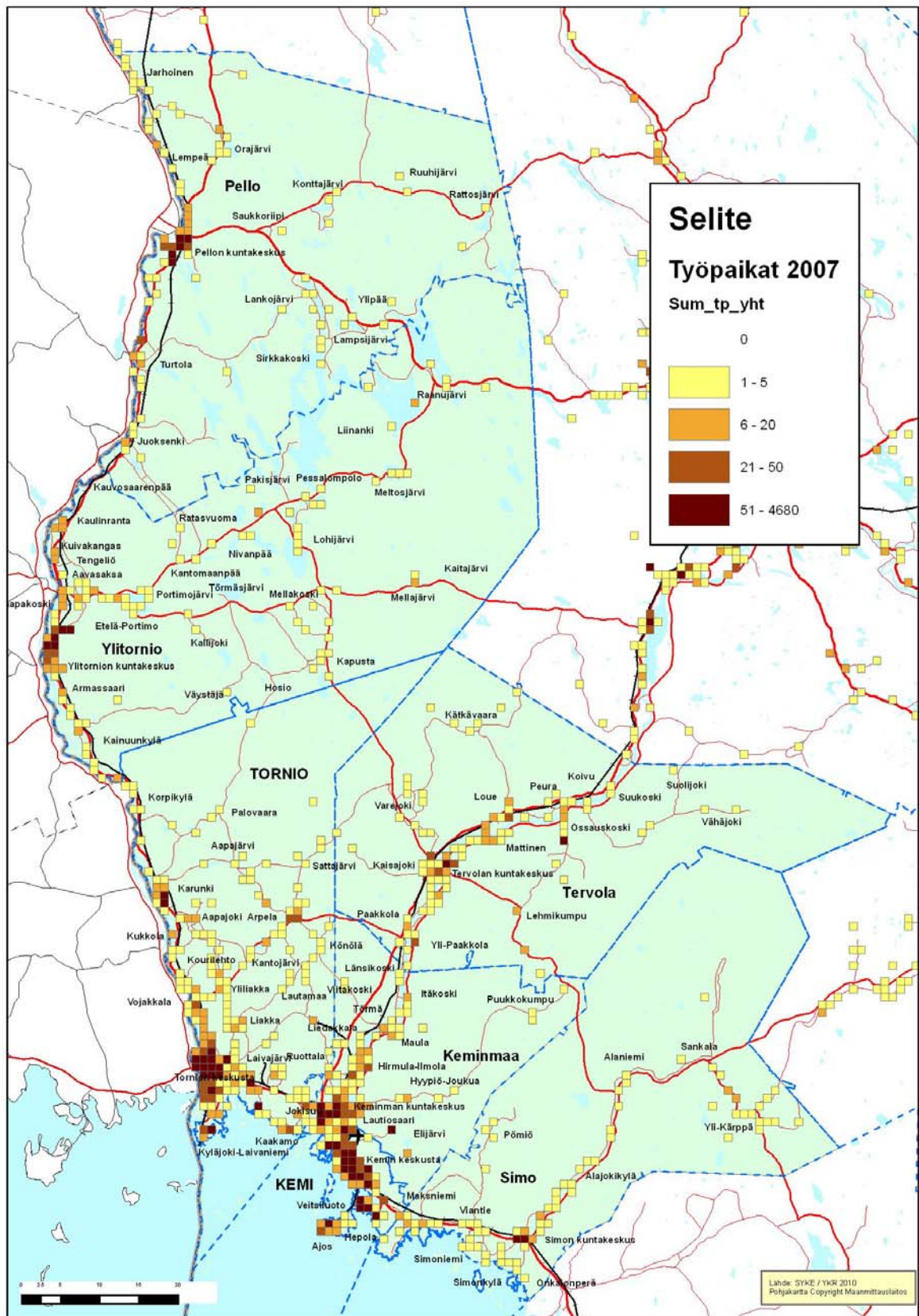
Taulukko 8. Väestö osa-alueittain

Nimi	Väestö 2000	Väestö 2009	Muutos 2000-2009	Asuntokunnat 2007	Henkilöt asuntokunnissa	Asuntokunnissa alle 18 vuotiaita	Autonomisuus	Autottomat asuntokunnat
Kemin keskusta	20851	20110	-741	10388	19917	2047	6723	3665
Kylät	2681	2325	-356	1250	2430	217	900	350
Muut alueet	43	40	-3	13	30	4	13	0
Keminman kuntakeskus	3012	2922	-90	1377	2906	330	1024	353
Kylät	5781	5613	-168	2282	5676	734	1999	283
Muut alueet	87	43	-44	18	40	6	18	0
Pellon kuntakeskus	2343	2058	-285	985	2107	208	739	246
Kylät	2097	1652	-445	796	1773	158	634	162
Muut alueet	357	287	-70	142	291	18	110	32
Simon kuntakeskus	1104	974	-130	479	986	94	341	138
Kylät	2606	2326	-280	964	2384	260	840	124
Muut alueet	177	182	5	81	190	23	73	8
Tervolan kuntakeskus	1404	1276	-128	598	1236	124	402	196
Kylät	2272	2031	-241	911	2116	207	750	161
Muut alueet	191	148	-43	71	158	11	64	7
Tornion keskus-ta	16080	16354	274	7459	15966	1961	5430	2029
Kylät	6242	5811	-431	2306	5908	706	1926	380
Muut alueet	233	176	-57	78	185	23	59	19
Ylitornion kuntakeskus	2419	2201	-218	992	2175	229	721	271
Kylät	2912	2445	-467	1157	2559	215	926	231
Muut alueet	183	142	-41	78	148	10	59	19

Kuva 9. Aluerakennekartta

Kuva 10. Työpaikkojen sijoittuminen vuonna 2007

2.7.3 Matkailupalvelut

Lapin vetovoima matkakohteena perustuu pohjoiseen luontoon ja eksotiikkaan, hyvään saavutettavuuteen ja infrastruktuuriin sekä monipuolisiin palveluihin. Ilmastonmuutoksen ennakoitaan vahvistavan Lapin asemaa talvimatkailun lumivarmana kohteena, mutta ennusteisiin liittyy myös epävarmuutta. Kemi-Torniossa matkailupalveluilla on vahva asema muiden keskustoimintojen ohella.

Lapin matkailustrategia 2011-2014 linjaa maakunnan matkailupalveluihin liittyvät kehittämissuunnat.

Matkailuun liittyvissä yhteyksissä Kemi-Tornion aluetta kutsutaan yleisesti Meri-Lapiksi. Torniossa matkailua on kehitetty rajat ylittävän yhteistyön puitteissa Haaparannan kaupungin kanssa. Logistisesti Kemi-Tornion lentokenttään tukeutuvat myös Tornionlaakson matkailupalvelut, minkä vuoksi väylänvarren voidaan laskea kuuluvan samaan matkailuvyöhykkeeseen ja liikenteelliseen kehittämiskäytävään.

Kemin matkailun vetovoimaisimmat kohteet ovat maailman suurin Lumilinna ja jäänmurtaja Sampon. Kemin satama on nimetty Joulupukin satamaksi, mikä avaa uusia mahdollisuuksia risteilymatkailun kehittämiseen.

Torniossa on viime vuosina investoitu voimakkaasti vähittäiskauppaan rakentamalla mm. Rajalla – kauppakeskus. Yhdessä Haaparannan kanssa kaupunki muodostaa vetovoimaisen ostosmatkailukohteen. Tornionlaaksossa virtaava Tornionjoki on Euroopan pisin vapaana virtaava joki ja arvostettu lohijoki. Alueella on tehty pitkäjänteistä työtä kalastusmatkailun kehittämiseksi. Kalastuksen lisäksi alueen matkailu tukeutuu vahvasti Tornionlaakson meänkieliseen kulttuuriin, tapahtumiin ja erilaisiin teemapohjaisiin tuotuksiin.

Tervolan, Keminmaan ja Simon matkailuvaltit löytyvät luonnosta ja siihen liittyvistä aktiviteeteista. Alueella on kolme merkittävää virkistyskäyttöön soveltuvaa jokea; Simo-, Kemi- ja Tornionjoki. Meri-Lapin matkailun luontoon, vesistöön ja saaristoon liittyvässä matkailussa on huomattavasti kasvupotentiaalia. Alueella sijaitsee esim. Lapin ainoa merellä sijaitseva Perämeren kansallispuisto.

Suurimmat talvimatkailuun keskittyneet palvelupisteet ovat Pellossa ja Ylitorniolla. Pellon Ritavalkean hiihto- ja laskettelukeskuksessa mahdollistuu talviurheilu ja Valkeajärvellä kesäisin kalas-

tus ja uiminen. Lisäksi Naamijoki-Väylänvarsi tarjoaa mökkimajoitusta sekä ohjelmapalveluja matkailijoille. Ylitorniossa keskiyön auringon vaaraksi kutsuttu Aavasaksanvaara ja Ainiovaara tarjoaa harrastusmahdollisuuksia hiihtäjille, laskettelijoille ja moottorikelkkailijoille. Vuoennotkoskella, Kattilakoskella ja Lohijärvellä kesämatkailijoille mahdollistuu kalastus ja melonta. Alueilla on yksittäisiä majoitusta ja ohjelmapalveluja tarjoavia yrityksiä.

Länsi-Lapin matkailullisia erityispiirteitä ovat Haaparannan alueellinen kytkeytyminen yhteen Tornion kanssa kaupallisten palvelujen kokonaisuudeksi, joka mahdollistaa ostosmatkailun kehittämisen. Perämeren saaristossa puitteet merimatkailun kehittämiseksi ovat olemassa. Kemi-Tornio -alueen teollisuusvaltaisuutta voidaan osittain kytkeä myös matkailullisiin teemoihin.

2.7.4 Liikenne

Maantiet

Maantiet ovat liikenteellisen merkityksen mukaan jaoteltu valtateiksi, kantateiksi, seututeiksi ja yhdysteiksi. Maantie on sellainen tie, joka on luovutettu yleiseen liikenteeseen ja jonka ylläpitämisestä valtio huolehtii. Kansainvälinen E-tieverkko koostuu perusteista, niiden välissä sijaitsevista väliteistä sekä haarautumista ja yhdysteistä

Liikenteellisesti Länsi-Lappi on koko Lapin alueen ja Ruotsin liikennejärjestelmän eri liikennemuotojen ja kuljetusten risteämis-/solmukohta, mikä asettaa erityisen merkityksen alueen liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Alueella korostuvat suurteollisuus, satamat, rajan läheisyys, läpikululiikenne sekä matkailu eri muodoissaan niin Suomen kuin Ruotsinkin puolella.

Länsi-Lapin liikenneselvityksen perusteella maanteitä Länsi-Lapissa on yhteensä 1 853 km, josta valtateitä 269 km, kantateitä 57 km, seututeitä 460 km ja yhdysteitä 1 067 km. Teistä päällystettyjä on 1 366 km ja sorapintaisia 487 km. Lapin ainoa moottoritie sijaitsee Länsi-Lapin alueella Kemistä (Simon kunnan rajalta) Tornioon ja sen pituus on noin 35 km. Tierieksterin tämän hetkisten tietojen mukaan Länsi-Lapissa (Simo, Kemi, Keminmaa, Tervola, Tornio, Ylitornio ja Pello) on tievalaistusta maantieverkolla noin 612 km, josta kevyen liikenteen väylillä noin 14 km. Alueen tieverkko on suhteellisen kattava eikä uusien tieyhteyksien tarvetta ole juuri näköpiirissä.

Maantieliikenteen runko Länsi-Lapin maakunta-kaava-alueella muodostuu valtateista vt 29 [E 4, E 8] (Keminmaa-Tornio-Ruotsinraja), vt 4 [E 75]

(Oulu-Kemi-Keminmaa-Rovaniemi), vt 21 [E 8] (Tornio-Pello) ja kantateistä kt 83 (Pello-Sinettä), kt 98 (Aavasaksa-Ruotsinraja). Lisäksi runkoa täydentävät seututiet st 920 (Kemi-Ajos), st 921 (Lautiosaari-Tornio), st 922 (Tornio- Röyttä), st 923 (Alaniemi-Sompajärvi-Tervola), st 924 (Simo-Nuupas), st 925 (Veitsiluoto), st 926 (Kemi-Tervola-Rovaniemi "*Kemijoen itäpuolentie*"), st 927 (Vojakkala-Paakkola), st 928 (Hastinkangas – Tervola), st 929 (Tervola-Pikisvaara) ja st 930 (Aavasaksa -Muurola), st 932 (Aavasaksa-Raanujärvi), st 935 (Saukkoriipi-Meltaus) ja st 937 (Pello – Valtakunnan raja).

Länsi-Lapin liikennesuorite oli vuonna 2009 noin 616 milj. autokilometriä, mikä on noin 1/3 koko Lapin liikennesuoritteesta. Liikenne painottuu Kemin, Keminmaan ja Tornion alueille sekä valta- teille 4 ja 21. Viikkainta liikenne on Kemin kohdal- la (yli 12 000 ajon/vrk), Kemistä Oulun suuntaan (6 800- 8 000 ajon/vrk) sekä välillä Kemi-Tornio (9 100 - 10 600 ajon/vrk).

Länsi-Lapin liikenneverkkojen kattavuutta voi- daan pitää suurelta osin riittävänä. Uusien yhteyksien rakentamistarpeita/suurimpia nykyisten yhteyksien parantamistarpeita nousee esille lähinnä matkailun ja kaivostoiminnan kehittymisen sekä koko Barentsin alueen liikennejärjestelmän kehittämisen myötä. Henkilö- ja tavaraliikenneyhteydet puuttuvat Perämerenkaaren alueelta Venäjälle itään ja Norjaan pohjoiseen.

Maantielikenteen ennakoivan kasvavan Lapissa vuoteen 2040 mennessä noin 20 % vuoden 2006 tasoon verrattuna ja kasvu tulee olemaan voimakkainta päätieverkolla. Länsi- Lapin liikenne- määrän kasvu voi olla huomattavasti suurempikin, mikäli alueen suurinvestoinnit (ydinvoimala, biopolttoainetehdas) toteutuvat, Lappiin perustettavien kaivosten kuljetukset suuntautuvat Kemin kautta, Perämerenkaaren alue kehittyä Barentsin alueen mahdollisena logistisena keskuksena sekä alueen matkailu lisääntyy etenkin sesonkiaikoina.

Jäätiet

Vuonna 2005 Tiehallinnon tekemän selvityksen "*Maisemointiohjelma: Ruotsin, Suomen ja Norjan väliset rajanylityspaikat*" perusteella Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella ovat seuraavat jäätiet: Vojakkala, Karungi, Vitsaniemi, Luppio, Juoksenki, Kardis, Turtola ja Jarhoinen.

Jääteitä pidetään yllä paikallisin voimin eikä niitä ole varustettu minkäänlaisin opastein.

Rautatiet

Merkittävä osa Lapin rataverkosta sijoittuu Länsi-Lapin alueelle. Oulun suunnasta tuleva rata haa- rautuu Keminmaan Laurilassa kohti Rovaniemeä ja Torniota. Tornioista rautatie jatkaa länsirajaa pitkin, osin valtatie 21 läheisyydessä Kolariin saakka. Lisäksi ratayhteydet ulottuvat Kemin Ajoksen ja Tornion Röyttän satamiin, Stora En- son, Metsä-Botnian ja Outokummun Tornion terästehtaan tehdasalueille sekä Outokummun Elijärven kaivosalueelle. Lapin rataverkosto on yksiraiteista ja ainoastaan väli Oulu-Kemi-Rovaniemi on sähköistetty. Tornion – Kolarin välillä junakohtaamisten järjestäminen on mah- dollista ainoastaan Pellossa. Henkilöliikenteen asemia ovat Länsi-Lapin alueella Kemi, Tervola, Tornio itäinen, Ylitornio ja Pello. Tervolan asema sijaitsee Kemi - Rovaniemi/Kemijärvi rataosuudella. Tornion, Ylitornion ja Pellon asemat sijait- sevat Kemi - Kolari rataosuudella, jolla henkilölii- kennettä on huomattavasti vähemmän. Molempi- en ratojen risteyksessä sijaitsee Kemin asema, josta lähtee arkisin 12 junaa (kuusi etelään ja kuusi pohjoiseen). Vuonna 2008 Lapissa tehtiin yli 600 000 junamatkaa. Kemi-Kolarin osuudella tehtiin 80 000 matkaa, Kemi- Rovaniemi osuudel- la 460 000 ja Rovaniemi-Kemijärvi osuudella 30 000 matkaa. Kemin ja Oulun välillä matkustajavir- ta oli yhteensä 670 000 matkustajaa. Lapin rauta- tieasemien matkustajamäärät (lähtevät & saapu- vat) ovat viime vuosina olleet kasvussa. Länsi- Lapin alueella kulkee tavaraliikennettä vuodessa välillä Kemi-Oulu 1 461 000 t, Kemi – Tornio 474 000 t, Tornio – Pello 316 000 t ja Kemi – Rova- niemi 990 000 t. Suurin osa tavaraliikenteen kul- jetuksista Tornion ja Kolarin välillä sekä Kemin - Rovaniemen - Kemijärven välillä ovat puutavara- kuljetuksia. Hyväkuntoiset ratayhteydet ja raaka- puun kuormauspaikat ovat metsäteollisuuden ja puunhankinnan kannalta tärkeitä.

Lentoliikenne

Kemin-Tornion lentoasemalla oli vuonna 2009 noin 96 000 matkustajaa (kansainvälisen liiken- teen osuus noin 1 700 matkustajaa). Lentorahdin määrä oli 57 tonnia. Lentopaikkoja eli pienlento- kenttiä ei ole Länsi-Lapin alueella.

Lähimmät kaava-alueen ulkopuoliset lentokentät sijaitsevat Oulussa (110 km), Rovaniemellä (120 km) ja Ruotsin puolella Luleässä (160 km).

Laivaliikenne

Perämeren pohjukassa sijaitsee kaksi satamaa. Ajoksen **sataman** kautta kuljetetaan kontteja, öljytuotteita, kemikaaleja, lipeää sekä bulk- tuot- teita kuten raakapuuta, haketta, paperin täyteai- neita. Lapissa suunnitteilla oleva kaivoshankkeet tulevat todennäköisesti lisäämään Ajoksen sata- man liikennöintitarvetta ja syväsataman paranta-

mista. Röyttässä sijaitseva Tornion satama mahdollistaa ensisijaisesti Outokumpu Oyj:n terästehtaan toimintaa. **Jäänmurtaja** pitää vesiväylän avoinna talviaikoina.

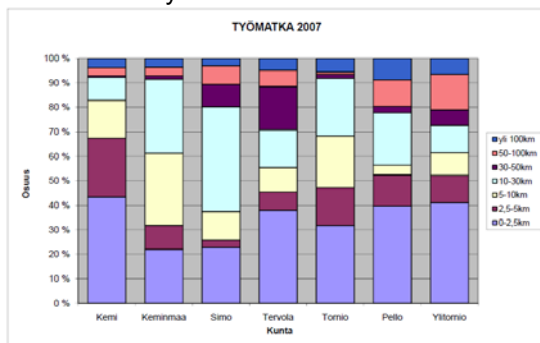
Kemin satamassa on syväsatama ja öljysatama. Satamien syväykset ovat 10 metriä. Kemin satamaan kuuluva Stora Enson Veitsiluoto on 7 m syvä. Satamien laituritila on 1800 metriä. Vuonna 2009 laivoja kävi satamassa 400 kpl. Tavaravaihto oli yhteensä 1 790 000 tonnia, josta viennin osuus oli 904 000 t ja tuonnin 886 000 t. Tornion Röyttän sataman syvyys on 7 m. Vuonna 2008 laivoja kävi satamassa 364 kpl. Tavaravaihto oli yhteensä 1 591 000 tonnia, josta viennin osuus oli 603 000 t ja tuonnin 988 000 t.

Kevyt liikenne

Länsi-Lapissa erillisiä kevyen liikenteen väyliä on maanteiden varsilla noin 178 km matkalla. Kevyen liikenteen väyliä on lähinnä kaupunki- ja kuntakeskusten läheisyydessä. Tarpeita verkoston kehittämiseksi on erityisesti taajamien reuna-alueilla. Lisäksi taajamakeskustojen kevyen liikenteen olosuhteissa on monin paikoin kehittämisen varaa. Haja-asutusalueilla kevyen liikenteen väyliä on melko vähän, lähinnä joidenkin kylien kohdalla.

Työmatkaliikenne

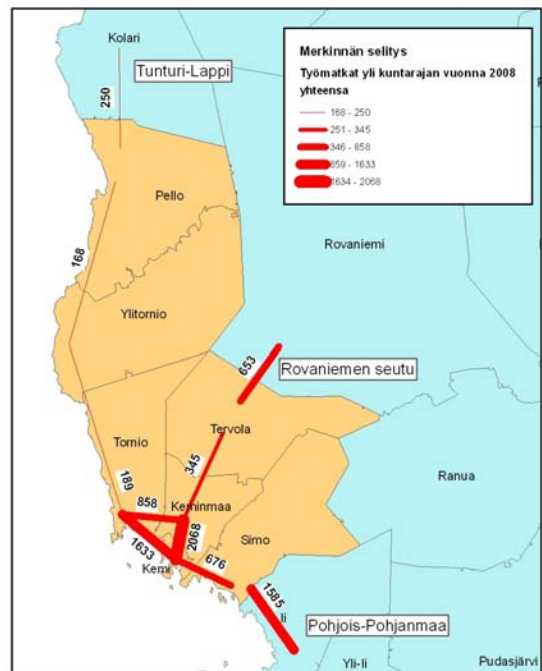
Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen kuntien suhteellista työmatkaliikennettä on kuvattu kuviossa 20. Yli 50 kilometrin etäisyydeltä eniten kuljetaan Pellosta ja Ylitorniolta (n. 20 % kunnan työväestöstä). Kaupunkialueiden alle viiden kilometrin etäisyydet ovat Kemissä lähes 70 % ja Torniosakin hieman yli 50 %.

Kuvio 20: Työmatkojen pituus vuonna 2007

Pendelöinti: Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella työmatkaliikennettä yli kuntarajojen tapahtui eniten Kemi-Tornio-Keminmaa alueella. Työmatkat suuntautuivat kunnista merkittävästi myös Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan.

Yli valtakunnan rajan tapahtuvaa pendelöintiä alueella tapahtuu merkittävästi lähinnä Tornioista Haaparannan suuntaan.

Kuva 11: Työmatkat yli kuntarajan vuonna 2008

2.7.5 Yhdyskuntatekniikka

Voimajohto:

Suomen sähköverkko on osa pohjoismaista yhteiskäyttöverkkoa. Kantaverkko on yhdistetty Ruotsin verkkoon mm. Tuomela – Keminmaa – Svartbyn ja Petäjäskoski – Vuonnoskoski 400 kV:n voimajohtoilla (*sininen*).

Vuonna 2008 muita voimajohtoja Länsi-Lapin alueella on seuraavasti:

- 220 kV voimajohtoja (*vihreä*): Taivalkoski - Petäjäskoski, Ossauskoski - Kukkolanoski
- 110 kV voimajohtoja (*punainen*): Kuivaniemi – Simo – Kemi – Taivalkoski – Keminmaa

Kuva 12: Olemassa oleva voimansiirtoverkko 2008 (Fingrid)

Vesienhuolto:

Kuntiin on laadittu kuntakohtaiset vesihuollon kehittämissuunnitelmat, joissa on käsitelty nykytila ja lähiajan kehittämistarpeet. Alueelliset vesihuollon kehittämissuunnitelmat on avattu kohdassa 3.5.4.

Jätevedenpuhdistamot:

Jätevedenpuhdistamoita on päätaajamissa ja muutamissa kylissä. Torniossa ja Keminmaalla on suunnitteilla Torppi-Keminmaa vesihuollon alueellinen yleissuunnitelma.

Kaukolämpöverkko:

Kemissä kaukolämpöverkko kattaa rivi- ja kerrostaloalueet. Hepolan alueella on oma verkko. Kaukolämpöverkko kattaa Keminmaassa ja Tervolassa asemakaava-alueet, Pellossa kuntakeskuksen ja Simossa yksityisten isot kiinteistöt asemakaava-alueella. Torniossa kaukolämpöverkko kattaa lähes asemakaavoitetut alueet ja toimii yhteistyössä Haaparannan verkon kanssa.

2.7.6 Rajanylityspaikat

Schengenin säännöstöä soveltavien maiden sisärajoilla rajan voi ylittää mistä tahansa, ellei mukana ole tullattavaa tavaraa. Rajan Suomesta Ruotsiin tai Norjaan voi siis ylittää mistä tahansa.

Tullit sijaitsevat Pellossa, Ylitorniolla sekä Torniossa.

Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella on vesiliikenteen rajanylityspaikat Kemin ja Tornion satamissa sekä kansainvälisen lentoliikenteen rajanylityspaikka Kemi-Tornion lentoasemalla

2.7.7 Suunnittelutilanne

Teollisuuden liittyvä rakentaminen on vilkasta Kemi-Tornio alueella. Matkailuun ja lomailuun

liittyvä rakentaminen painottuu rannikolle ja jokivarsille.

YLEISKAAVAT

Kuntien voimassa ja vireillä olevat yleiskaavat on esitetty liitteessä 16.

ASEMAKAAVA

Maakuntakaava-alueen kuntien keskusta-alueet ovat asemakaavoitettuja. Kemin ja Tornion kaupunkien alueilla taajama-alue on pääosin asemakaavoitettu. Kunnilla on yksittäisiä ranta-asemakaavoja ranta-alueilla.

2.8 RUOTSI

Tässä kappaleessa esitetään lyhyt kuvaus niistä Ruotsin puolella olevista asioista ja toiminnoista, joilla voi olla vaikutusta Länsi-Lapin maakuntakaavan laadinnassa. Laadintatyön aikana vireillä olevat ja ajankohtaiset maakunnan kehittämisen kannalta merkittävät yhteistyöhankkeet on esitetty kappaleessa 2.8.2 Ruotsiyhteistyö.

Lähteenä kappaleen 2.8 koostamiseen on käytetty kuntien internet-sivustoja sekä *Fakta om Norrbottens Län* -julkaisua vuodelta 2010.

2.8.1 Väestö

Länsi-Lapin maakuntakaava-alue rajautuu lännessä Norrbottenin lääniin, joka on Ruotsin pohjoisin ja suurin lääni. Lääni jakaantuu 14 kuntaan, joista Pajala, Övertorneå ja Haparanda sijaitsevat Länsi-Lapin maakuntakaava-alueeseen rajautuen.

Norrbottenin läänin pinta-ala on 98 249 km² ja siellä asuu 2,8 % Ruotsin väestöstä. Kaivosteollisuus Kiirunassa ja Malmbergetissä herättää kiinnostusta myös globaalisti.

Kuva 13: Norrbottenin läänin kunnat

Norrbottenissa asui vuoden 2009 lopulla noin 249 000 asukasta. Väestötiheys oli 2,5 asukasta neliökilometrillä.

Övertorneåssa asui vuoden 2009 lopulla 4890 asukasta. (*Övertorneån kunnan kotisivut 01/2011*)

Haaparannan (Haparanda) kunnassa vuoden 2009 lopussa asui noin 10 100 henkilöä. (*Haaparannan kunnan kotisivut 01/2011*)

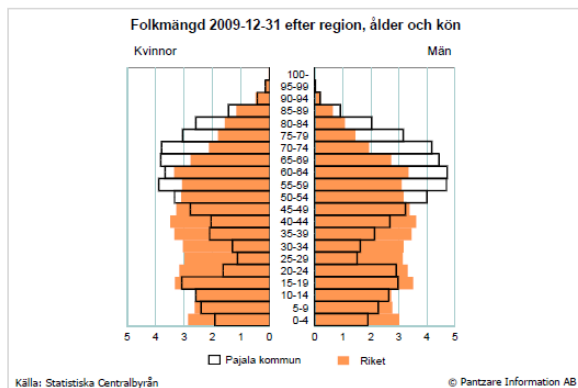
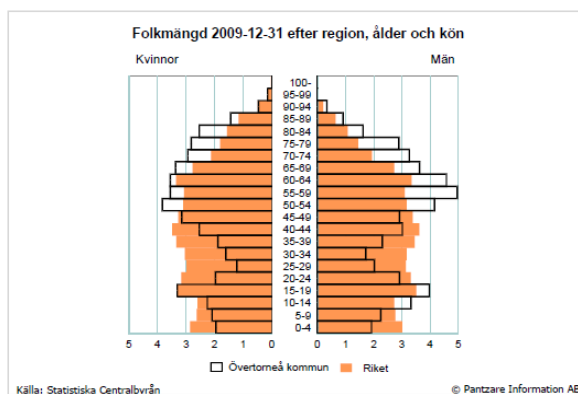
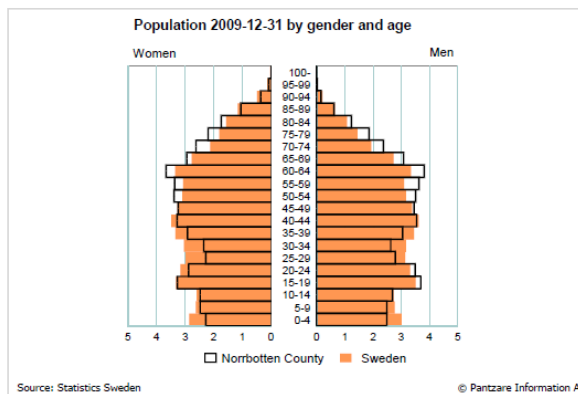
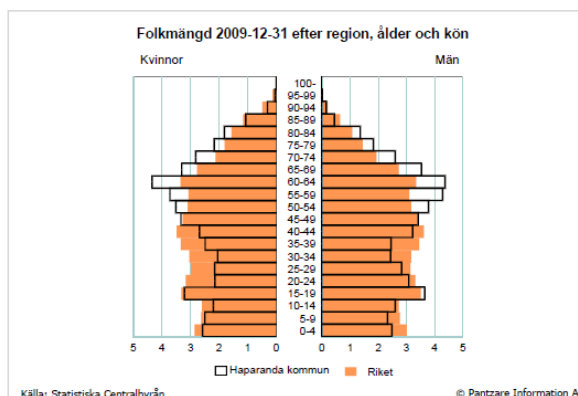
Pajalan kunnassa asuu noin 6300 asukasta. Kunnassa on noin 80 syrjäkylää, joiden nuorempi väestö muuttaa hitaasti Pajalan keskusta. Noin 55 % kunnan väestöstä asuu taajamissa (kylissä, joissa on yli 200 asukasta) ja noin 27 % asuu Pajalan keskustassa. (*Pajalan kunnan kotisivut 01/2011*)

Kaivosten vaikutuksesta Pajalan väestömäärän on arvioitu olevan vuonna 2020 noin 10 000.

Vuonna 2009 sekä koko Norrbottenin alueella että Pajalan, Övertorneån ja Haaparannan kunnissa 15 – 19 ja 50 - 74 -vuotiaiden osuus väestöstä on suuri muuhun ikäluokkiin verrattuna. Keski-ikäistä väestöä (20-49) on kunnissa vähemmän kuin Ruotsissa keskimäärin.

Kuviosarjan 21-24 perusteella voidaan nähdä alueen luonne. Opiskelijat ja työntekijät ovat muuttavat suurempiin paikkoihin, jossa mahdollisuudet käydä koulua ja tehdä töitä ovat paremmat. Haaparannan kaupunki pystyy tarjoamaan työikäiselle väestön tarpeisiin sopivia toimintoja, mikä näkyy Haaparannan väestön ikäjakauman tasaisuutena.

Alueella on potentiaalia nuorten osaajien saamiseksi alueelle. Ikäryhmä 15-19 -vuotiaat ovat muutaman vuoden päästä parhaassa työiässä. Suomen puolella vireillä olevat mittavat investointihankkeet voivat toteutuessaan saada siten hyvin työvoimaa myös Ruotsin puolelta lähikuntien alueelta.

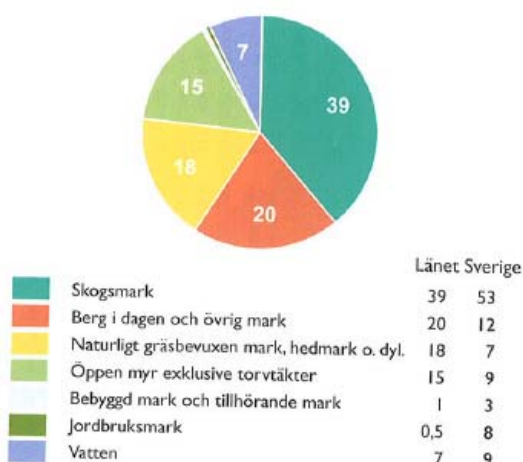

Kuviosarja 21-24: Ikä- ja sukupuolijakauma kunnittain ja Norrbottenin läänissä 2009

2.8.2 Aluerakenne

Alueen käyttötarkoitus:

Lähes puolet Ruotsin tunturialueista sijaitsee Norrbottenissa. Kuviossa 25. on esitetty alueiden jakautuminen Norrbottenin läänissä. Metsämaata on noin 39 %, kun puolestaan maatalousmaata alueella on vain noin 0,5 %.

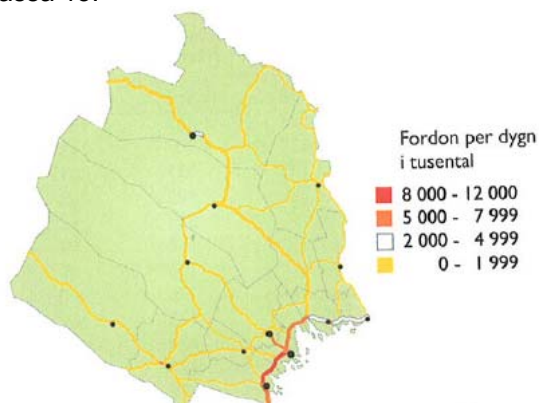

Kuvio 25. Käyttötarkoituksen jakautuminen

Liikenne:

Norrbottenissa on viisi lentokenttää: Luleåssa, Arvidsjaurissa, Jällivaarassa, Kiirunassa ja Pajalassa. Vuonna 2010 Luleån kentältä liikkui noin 979 000 matkustajaa ja Pajalasta noin 2650 matkustajaa.

Päätieverkko on yhteydessä Suomen ja Ruotsin tieverkostoon. Satamia sijaitsee Luleåssa ja meren jäättömänä aikana myös Kalixissa. Rautatieyhteydet henkilöliikenteelle kulkevat Haaparannasta Tukholmaan saakka. Tavaraliikennöintiä on Luleån ja Narvikin välillä. Päätieverkosto on esitetty kuvassa 14. ja rautatieverkosto kuvassa 15.

Kuva 14: Ruotsin puolen päätieverkosto

Kuva 15: Ruotsin rautatieyhteydet (trafikverket.se)

Rakentaminen:

Pajalan ja Övertorneån rakennuksista 80 prosenttia on pientaloja.

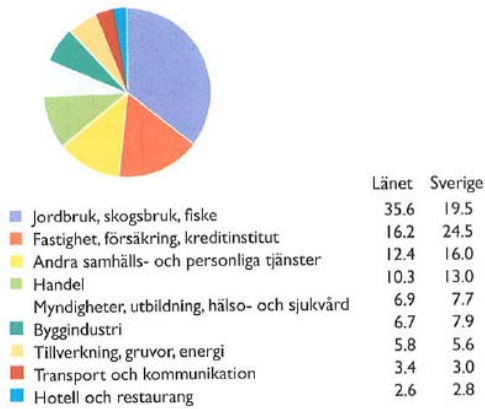
Noin 20 % alueen rakentamisesta on vapaa-ajanasumiseen tarkoitettua. Kunnittaiset tilastot vuodelta 2010 on esitetty taulukossa 9.

Taulukko 9: Rakennukset kunnittain 2010 (Statistiska Centralbyrån www.scb.se)

Kunta	Vakituiset asunnot	Vapaa-ajan asunnot	Vapaa-ajan asuntojen osuus %
Haaparanta	2 295	639	21,8
Pajala	1 930	425	18,0
Övertorneå	1 418	261	15,5
Norrbottens län	56 188	11 759	17,3
Ruotsi	1 666 688	408 960	19,7

2.8.3 Elinkeinot

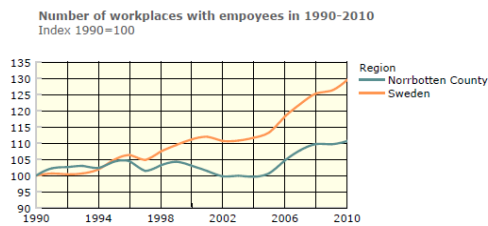
Hyödyketalous toimii moottorina Norrbottenin elinkeinoelämässä. Malmi, teräs, metsätalous ja vesivoima ovat tärkeitä niin Norrbottenin läänille kuin koko Ruotsille. Teollisuusyritysten vientituotteet, kasvava palvelusektori sekä pienet yritykset monilla aloilla ovat yhä tärkeämpiä. Malmikaivokset Aitikissa ja Jällivaarassa sekä Ikea Haaparannalla lisäävät alueen elinvoimaisuutta. Kuviossa 26 on esitetty Norrbottenin työpaikkojen jakautuminen vuonna 2009.

Kuvio 26: Työpaikkojen jakautuminen (%)

Työvoima:

Työpaikkojen osuus on lisääntynyt 20 vuodessa, joskin Norrbottenissa työpaikkojen lisääntyminen suhteessa koko Ruotsiin ei ole ollut yhtä nopeaa. Viimeisen viiden vuoden aikana työpaikkojen määrä Norrbottenissa ei kuitenkaan ole merkittävästi lisääntynyt.

Kuvio 27: Työpaikkojen määrän muutos (Lähde: ruotsin tilastokeskus: regionfakta.se)

Taulukko 10: Työpaikat 2010 (Lähde: regionfakta.se)

Kunta	Maa- ja metsätalous, kalastus	Tuotanto	Palvelut	YHT
Haaparanta	342	168	574	1 084
Pajala	688	140	403	1 231
Övertorneå	434	99	300	833

Metsätalous

Metsillä on suuri merkitys Norrbottenille. Lähes 40 prosenttia alueesta on metsää. Metsätalous työllistää lähes noin 4000 läänin asukasta. Norrbottenissa Kalixissa, Luleässä ja Piteässä on massa- ja paperiteollisuutta sekä sahateollisuutta.

Kaivokset:

Olemassa olevia kaivoksia Norrbottenissa ovat Jällivaaran Aitikissa sijaitseva kuparikaivos sekä Malmivaarassa ja Kiurunassa rautakaivokset.

Northland Resources kaivosyhtiö suunnittelee neljän rautamalmikaivoksen avaamista Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Suomen alueella. Kolme kaivoshankkeista Tapuli, Sahavaara ja Pellivuoma sijaitsevat Pajalan kunnassa Ruotsissa ja neljäs, Hannukainen Kolarin kunnassa Suomessa. Northland Resources tytäryhtiö vastaa Ruotsin kaivoshankkeiden kehittämisestä. Northlandin suunnitelman mukaan kaivostoiminta aloitetaan Tapulin kaivoshankkeesta, joka sisältää Tapulin avolouhoksen, rikastamon Kaunisvaarassa. Rakennusvaiheen arvioidaan kestävän 1,5 - 2 vuotta. Suunniteltu rikasteen tuotantomäärä on 5 Mt/a.

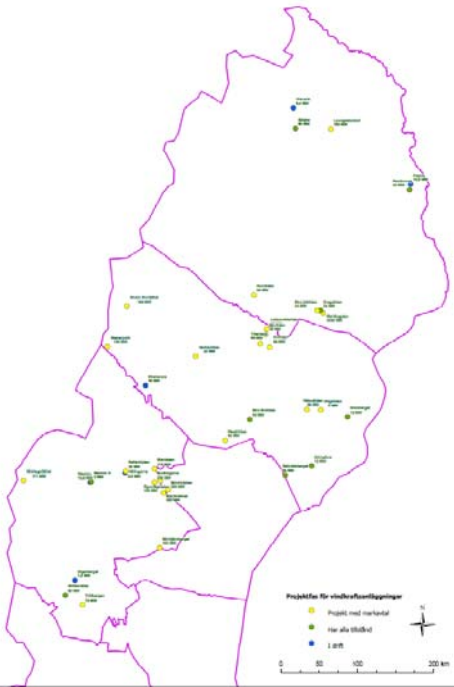
Kuva 16: Kaivokset Norrbottenissa

Energiantuotanto:

Vesivoimalat: Norrbottenissa on 20 vesivoimalaitosta, jotka tuottavat noin 11 prosenttia (14 TWh) Ruotsin kokonaistuotannosta. Vesivoimalatuotanto on keskittynyt läänin keski- ja eteläosiin, eikä tuotantoa ole sijoittunut Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen rajakuntiin.

Tuulivoimalat: Ruotsista löytyy paljon potentiaallisia tuulivoima-alueita. Pohjoisille alueille on suunnitteilla tuulivoimapuistoja (Kuva 17).

Kuva 17: Olemassa olevien ja suunniteltujen tuulivoimapuistojen tilanne 2010 (Sámiid riikkasearvi)

Matkailu:

Matkailun parissa työskentelee noin 2400 henkilöä. Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen rajakunnissa matkailu painottuu pohjoiseen luontoon ja alueen kulttuuriin. Haaparannalla sijaitseva Ikea ja Rajalla- kauppakeskus ovat potentiaalisia ostosmatkailukohteita. Haaparannalla sijaitsee kylpylähotelli Cape East ja Kiirunan Jukkasjärvellä jäähotelli.

Poronhoito:

Norrbotenin alueella sijaitsee 32 paliskuntaa. Poronhoito elinkeinona on riippuvainen suurista laidunmaa-alueista ja siksi alueet ulottuvat Norjan rajalta Pohjanlahdelle saakka. Kuvassa 18 on esitetty Norrbottenin alueen paliskunnat.

Kuva 18: Norrbottenin alueen paliskunnat

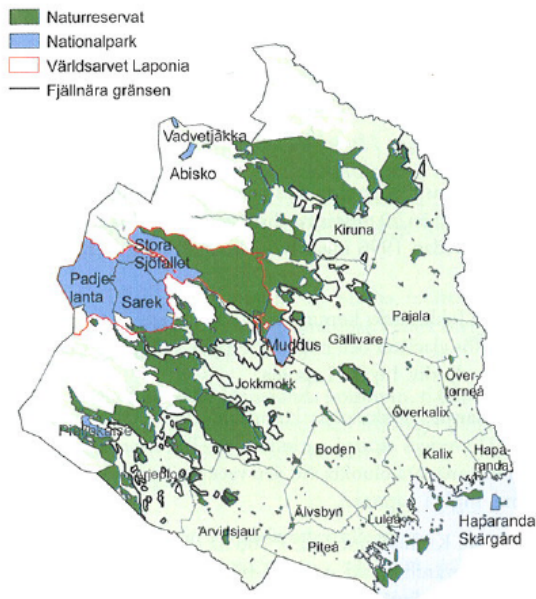
2.8.4 Luonto ja kulttuuri

Luonnonympäristö

Norrboteniilla on monipuolinen luonnonympäristö. Noin 25 % läänin alueesta on suojeltu luonnonpuistoina tai –alueina, joista suurin osa sijaitsee tuntureiden raja-alueiden metsissä.

Norrbotenissa on 246 luonnonsuojelualuetta, joissa jokamiehenoikeudet ovat sallittuja. Kansallispuistoja Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen rajakunnista sijaitsee vain Haaparannassa. Haaparanda skärgård on 6000 hehtaarin kokoinen ja se on perustettu vuonna 1995. Sen suojeluarvoja ovat valtavat hiekkadyynit, kalastustila Kumpula sekä kappeli 1700-luvulta.

Unescon maailmanperintökohteena tunnettu Struven-ketju kulkee myös Ruotsin puolella

Kuva 19: Norrbottenin suojelualueet.

Norrbottenin läänillä on eniten kalastusvesiä Ruotsin alueella. Kalanviljelyllä varmistetaan perinteisen kalatalouden kannattavuus sekä kotitaloustarpeisiin että myyntiin.

Hirvien ja kanalintujen metsästys alueella on yleisimpiä metsästysmuotoja. Suurimmat alueelta tavattavat petoeläimet ovat susi, ahma, ilves ja karhu.

Kulttuuri:

Norrbottenin läänin historia näkyy kulttuurimaisemana rannikolla saaristossa, jokilaaksoissa, sisämaan metsissä sekä tuntureilla. Paikkojen nimet ja rakennukset kertovat läänin monimuotoisuudesta saamelaisuuden sekä Suomen ja Ruotsin yhteisestä kulttuuriperinnöstä.

Arvokkaat kulttuurimaisemakokonaisuudet:

Länsi-Lapin maakuntakaavan maisema- ja luonnonympäristöselvityksen perusteella Ruotsin puolella rajan tuntumassa sijaitsee muutamia arvokkaita kulttuurimaisema- ja luontokokonaisuuksia, jotka tulee ottaa huomioon myös Länsi-Lapin maankäytössä ja sen vaikutusten arvioinneissa.

Haparanda-Sandskär kokonaisuus on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi. Alue muodostuu laajasta saaristoalueesta, joka rajautuu Suomen rajaan.

Haparannan saariston kansallispuisto (Haparanda skärgårds nationalpark) käsittää n. 6000 hehtaaria. Alueen suurin saari on Sandskär, joka muodostuu laajoista hiekkamuodostumista. Sandskärissä on säilynyt vanhoja kalastajatorppia ja 1700-luvulta peräisin oleva kappeli. Muita kansallispuiston saaria ovat Seskar-Furö, Korkea, Mali ja useat muut pikkusaaret.

Hanhivittikon kulttuurireservaatti sijaitsee Övertorneån luoteispuolella. Hanhivittikko on yksi harvoista Tornionlaaksossa säilyneistä kesäkentistä ja alkuperäisiä rakennuksia on yhä tallella. Niityt ja laidunmaat on pidetty avoimina.

Tornionlaakso on lähes kokonaisuudessaan arvokasta kulttuuriympäristöä ja se muodostaa rajan molemmin puolin yhtenäisen kokonaisuuden. Ruotsalainen rakennuskulttuuri sekoittuu alueella suomalaiseen ja alueella onkin nähtävissä rajaseudun historia. Lapin sodan aikana useita suomalaisia evakuoitiin näihin naapurikyliin joen toiselle puolelle.

Torne-Furön luontoreservaatti sijaitsee Röytätstä länteen. Saaren luonto on monimuotoinen ja alueella on rikas lintulajisto.

Haparanda-Sandskär luontoreservaatti käsittää kahden saaren kokonaisuuden, Leton ja Ylikarin. Letossa sijaitsee kalastukseen liittyviä jäänteitä ja jatulintarha. Alue kuuluu myös Natura 2000-alueeseen.

Arvokkaat kulttuuriympäristöt ja rakennukset on esitetty Haaparannan kaupungin yleiskaava 2005-raportissa.

Nikkalan muinaismuistokohde, joka on 1770-luvulla rakennettu Keräsjoen ylittävä kiviholvisilta, on suojeltu muinaismuistolaila.

Rakennusperintökohteita ovat Haaparannan vanhassa kylässä sijaitsevat Sundholmen, Nikkalan Sohlbergs ja Molinders. Sundholmenin rakennusryhmät ovat peräisin 1880-1890-luvulta. Sohlbergsissa on säilynyt vuoden 1919 tienoilla perustetun sahan ruukinpatruunan asuinrakennus. (*Rajakiiri, Rambol Röyttän YVA-selostus s. 62-63*)

2.9 LIITTYMINEN ALUEEN ULKOPUOLELLE

2.9.1 Suomessa

Kuva 20: Karttaote, monikeskuksinen ja verkottuva aluerakenne (Ympäristöministeriö, 2006)

Pohjois-Pohjanmaan maakunta

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen eteläraja ulottuu lin kuntaan, joka kuuluu Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan. Pinta-alaltaan maakunta on Lapin jälkeen Suomen toiseksi suurin. Pohjois-Pohjanmaa on väkiluvultaan Suomen neljänneksi suurin maakunta, jonka asukasmäärä kasvaa edelleen nopeasti. Väkiluku oli vuoden 2010 toukokuussa noin 393 400 henkeä. Väestötiheys on 11,08 asukasta neliökilometrillä. Alueen keskuspaikkana ja samalla asukasluvultaan suurin kaupunki on Oulu.

Vireillä olevat hankkeet Lapin eteläisissä osissa tulevat lisäämään Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien välistä yhteistyön tarvetta. Tarkastelua on hyvä tehdä ylimaakunnallisesti etenkin suurimpien hankkeiden osalta.

Rovaniemen seutukunta

Maakuntasuunnitelmassa 2030 asetetussa tavoitteessa aluerakenne muodostuu kuntakeskuspainotteisesta rakenteesta, jossa verkko muodostuu Rovaniemen ja Kemi-Tornion maakuntakeskuksesta sekä keskustaajamista, matkailukeskuksista sekä voimakkaimmista kylistä.

Liikenneyhteydet kahden maakuntakeskuksen välillä ovat kohtalaiset käsittäen maantie- ja rai-

deliikenteen yhteydet. Pellon ja Tervolan asukkaille Rovaniemi toimii osittain työssäkäyntialueena. Koulutustoiminnan kehittäminen laadukkaana alueellisena innovaatiojärjestelmänä, maakunnallisena korkeakoulukonsernina pyrkii vastaamaan tulevaisuuden työntekijätarpeisiin.

Tunturi-Lapin seutukunta

Tunturi-Lapin matkailukeskuksiin kuljetaan lähes poikkeuksetta Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen kuntien kautta. Matkailukeskusten kävijämäärien mahdollinen kasvu voi parantaa myös Länsi-Lapin kuntien saavutettavuutta.

Hannukaisen kaivoshankkeen käynnistyminen Tunturi-Lapin alueella osaltaan lisää mm. satamatoimintojen ja rautatieliikenteen kykyä varautua kasvavaan toimintaan.

2.9.2 Ruotsiyhteistyö

Tornionlaakson neuvosto

Alueella toimii Tornionlaakson neuvosto, joka toimii Tornionlaakson yhteistyö- ja edunvalvontaelimenä. Neuvoston tehtävä on edistää Tornionlaakson kuntien, elinkeinoelämän, yritysten, järjestöjen ja kansalaisten keskinäistä ja kansainvälistä yhteistyötä huolehtimalla edunvalvonnasta ja kehittämisestä sekä kulttuuriperinnön säilyttämisestä. (www.tornedalen.org)

Neuvostoon kuuluvat seuraavat kunnat.

- Suomesta; Enontekiö, Kolari, Muonio, Pello, Tornio ja Ylitornio
- Ruotsista; Haparanda, Kiruna (itäosa), Pajala ja Övertorneå
- Norjasta; Kautokeino, Kåfjord, Nordreisa ja Storfjord

Tornio – Haaparanta yhteistyö

Tornio ylläpitää tiivistä yhteistyötä Ruotsissa sijaitsevan kaksoiskaupunki Haaparannan kanssa. Kaupungeilla on yhteistyötä myös koulutuksessa. Opiskelijat voivat vapaasti valita kummalla puolella rajaa opiskelevat. Kaukolämpöverkko toimii kuntien yhteisenä verkkona.

Tornion ja Haaparannan suurin yhteinen hanke, Rajalla – På Gränsen, on aloitettu vuonna 2003. Rajalla-hanke sisältää yhdistetyn keskustan Tornion ja Haaparannan keskustojen välille. Vuonna 2006 rajan läheisyyteen rakennettiin Ikean tavaratalo. Vuonna 2008 rajalle rakennettiin muun muassa kauppakeskus.

Ylitornio - Pello – Övertorneå - Pajala yhteistyö

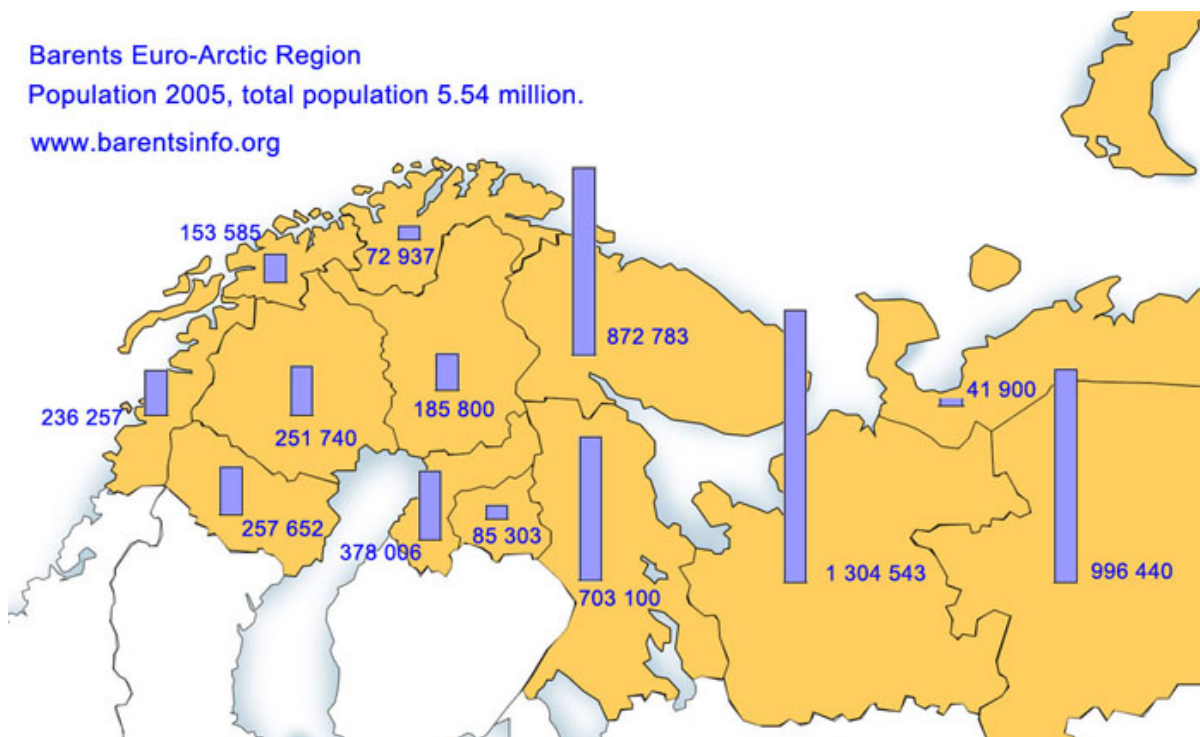
Samankokoiset Ylitorniot (ruots. Övertorneå) yhdistää Tornionjoen ylittävä Aavasaksan silta. Torniojoen ylittävä Pellon silta yhdistää Suomen ja Ruotsin puoleiset Pellon -kunnat.

Tornionlaakson kehitys Oy:n toiminnan painopistealueena ovat seutukunnalla toimivien yritysten kansainvälistymisen kehittäminen. Yhteistyökumppanit Övertorneåssa ja Pajalassa tarjoavat Ruotsiin liittyvää yritysneuvontapalvelua suomenkielellä.

Yhteistyötä alueella on pelastustoiminnassa, lääkäripäivystyksessä, matkailumarkkinoinnissa. Tulevaisuudessa alueellista yhteistyötä voidaan Ruotsin kanssa kehittää työmarkkinoiden, palveluverkoston ja viemäroinnin yhdistämisillä. Pajala-Kolari alueella käynnistyvä kaivostoiminta mahdollistaa entistä laajemman yhteistyön syntymistä, josta myös Tornionlaakson seutukunta ja elinkeino elämä hyötyvät.

2.9.3 Barentsin alue

Barentsin euro-arktisen alueen muodostavat Pohjoiskalotin (Norrbottenin lääni Ruotsista, Nordlandin, Tromsin ja Finnmarkin maakunnat Norjasta sekä Lapin alueelta Suomesta) lisäksi Suomesta Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat, Ruotsista Västerbottenin lääni sekä Venäjältä Arkangelin alue, Karjalan tasavalta, Komin tasavalta, Murmanskin alue ja Nenetsian autonominen piirikunta. (Kuva 21).

Kuva 21 : Barentsin alueen väestö

3 LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVAN TAVOITTEET

3.1 VALTAKUNNALLISET TAVOITTEET LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVASSA

3.1.1 Alueiden kehittämisen tavoitteet

Valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet osoittavat koko maan tasolla noudatettavat alueiden kehittämistoimenpiteiden painopisteet. Valtioneuvoston tavoitepäätöksessä tavoitteiksi on määritelty: 1) alueiden kansallisen ja kansainvälisen kilpailukyyn vahvistaminen, 2) alueiden elinvoimaisuuden vahvistaminen ja alueellisten kehityserojen pienentäminen sekä 3) alueellisten erityishaasteiden ratkaiseminen. Aluekehittämisellä pyritään turvaamaan eri alueilla asuvan väestön hyvän elämän edellytykset asuinpaikasta riippumatta ja ottamaan maamme voimavarat käyttöön nykyistä paremmin. Tavoitteena on edistää alueiden kansainvälistä kilpailukykyä, pienentää alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja sekä turvata kansalaisten peruspalvelut ja yhteydet koko Suomessa. Lähtökohtana ovat alueiden vahvuuksiin ja osaamiseen perustuva erikoistuminen, toimijoiden välinen yhteistyö ja verkottuminen alueiden kesken.

Aluepolitiikalla pyritään vahvistamaan erityisesti heikoimpien alueiden elinkeino- ja palvelu- perustaa, verkottumista ja saavutettavuutta sekä kykyä vastata vaikeisiin rakennemuutoksista johtuviin ongelmiin. Tavoitteena on vahvoihin maakuntiin ja toimivaan kaupunkiverkkoon perustuva aluerakenne, joka vahvistaa kaupunki- ja maaseutualueiden elinvoimaisuutta ja mahdollistaa nykyistä tasaisemman taloudellisen kasvun ja työllisyyden koko maassa. Nämä valtakunnalliset tavoitteet soveltuvat hyvin myös Lapissa toteutettavan maakunnallisen kehittämisselityksen lähtökohdiksi. (*Lapin maakuntaohjelma 2011–2014*)

3.1.2 Alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön ohjausjärjestelmää. Tavoitteista päättää valtioneuvosto ja niillä linjataan koko maan kannalta merkittäviä alueidenkäytön kysymyksiä. Tavoitteet voivat koskea asioita, joilla on aluerakenteen, alueiden käytön taikka liikenne- tai energiaverkon kannalta kansainvälinen tai laajempi kuin maakunnallinen merkitys; merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön; tai valtakunnallisesti

merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyteen, aluerakenteen taloudellisuuteen tai merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen.

Valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteuttamista. Valtion viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta. Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Maakuntakaavan sisältövaatimuksissa on korostettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamista. Maakunnan suunnittelu, erityisesti maakuntakaava on ensisijainen suunnittelumuoto valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden konkretisoinnissa ja välittämisessä kuntien suunnitteluun. Maakuntakaavoissa tavoitteita täsmennetään alueiden käytön periaatteiksi ja aluevarauksiksi sekä sovitetaan yhteen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Kun tavoitteet on asianmukaisesti otettu huomioon maakuntakaavassa, ne vaikuttavat maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kautta myös kuntien alueidenkäytön suunnitteluun.

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on päätetty 30.11.2000 ja niitä on tarkistettu valtioneuvoston 13.11.2008 tekemän päätöksen mukaan vastaamaan paremmin alueiden käytön uusiin haasteisiin, erityisesti ilmastonmuutokseen. Lisäksi tavoitteiden vaikuttavuutta on lisätty täsmentämällä tavoitemuotoiluja sekä vahvistamalla niiden velvoittavuutta. Tarkistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.3.2009.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu kuuteen asiakokonaisuuteen, joista viisi koskee tätä maakuntakaavaa. Seuraavassa esitetään valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita (*kursiiviteksti*) Länsi-Lapin maakuntakaavoitukselle sekä joitakin tapoja vastata tavoitteisiin (normaali teksti):

Toimiva aluerakenne

Yleistavoitteet

- *Aluerakennetta kehitetään monikeskuksisena ja verkottuvana sekä hyviin liikenneyhteyksiin perustuvana kokonaisuutena:* maakuntakeskuksen, kuntakeskusten ja keskuskylien verkosto, pääteiden, rautateiden, lentoasemien, satamien ja reittien kehittäminen

Erityistavoitteet

- *Ylimaakunnalliset kehittämisvyöhykkeet:* Perämerenkaari, Länsi-Lapin käytävä, Barentsin käytävä, yhteistyö Norrbottenin alueen sekä Lapin muiden seutukuntien ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kanssa mm. liikenteen, elinkeinoelämän ja ympäristönsuojelun suunnittelussa
- *Olemassa olevien rakenteiden hyödyntäminen mahdollisimman hyvin sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistaminen:* kehittämisvyöhykkeet sekä asutuksen ja matkailun sijoittaminen olemassa olevien palvelujen ja liikenneväylien yhteyteen
- *Alueidenkäytön järjestäminen raja-alueilla:* Palvelujen ja infrastruktuurin yhteiskäyttömahdollisuudet Ruotsin ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kanssa, kehittämisvyöhykkeet
- *Kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutus, kyläverkoston kehittäminen:* kylien tukeminen pienyritystoiminnalla, poronhoidolla, maataloudella, matkailulla ja loma-asutuksella; keskuskylien ja maaseudun kehittämisen kohdealueiden osoittaminen
- *Maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet:* rajanylityspaikat, puolustusvoimien alueet

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Yleistavoitteet

- *Yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyden edistäminen:* selviytyksiin, vuorovaikutukseen, osallisten kuulemiseen perustuva suunnittelutyö, kehittämisen kohdealueet mm. yhdyskuntarakenteeseen tukeutuen
- *Ilmastomuutokseen sopeutuminen;* tulvien ja tulvariskialueiden huomioon ottaminen, lumettoman ajan toimintamahdollisuuksien lisääminen matkailussa

Erityistavoitteet

- *Perusteltu väestönkehitysarvio, vaihtoehtoja:* Tilastokeskuksen ennuste, omat ennusteet, matkailijoiden osuuden huomioon ottaminen sekä vireillä olevien suurien hankkeiden vaikutukset
- *Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen:* olemassa olevien kunta- ja matkailupalvelualueiden sekä kyläverkoston kehityksen tukeminen, olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntäminen
- *Toimiva liikennejärjestelmä:* tiestön, lentoasemien ja terminaalien luokitus ja sijoitus, itä-länsisuuntaiset yhteydet, toimivan joukkoliikenteen edellytykset, kansainvälinen liikenne
- *Asunto- ja työpaikkarakentamisen riittävästä tonttitarjonnasta huolehtiminen:* laajenemisalueet, riittävä mitoitus + vaihtoehtoja
- *Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittaminen:* maakuntakeskuksen, matkailun ja rajakaupan tarvitsemien suuryksiköiden sijoitus
- *Huomioitava tulvavaara-alueet ja pyrittävä ehkäisemään tulviin liittyvät riskit:* kaavamääräys ja toimintojen sijoittaminen
- *Maa- ja kallioperän soveltuvuus suunniteltuun käyttöön:* erillisselvitys
- *Meluhaitan huomioon ottaminen toimintojen sijoittamisessa:* liikenneväylät, lentokenttien ympäristöt, tuulivoimaloiden alueet, kaavamääräys ja toimintojen sijoittaminen
- *Yhteisen jätteenkäsittelylaitoksen sijoittaminen:* yliseutukunnallinen yhteistyö
- *Energian säästäminen sekä uusiutuvien energialähteiden ja kaukolämmön edistäminen:* joukkoliikenteen suosiminen, tuulivoimalatuotannolle soveltuvat alueet, maa- ja metsätalousvaltaiset alueet (myös bioenergian raaka-aine), kunta- ja matkailupalvelualueiden tiivistäminen
- *Vedenhankinnan turvaaminen:* pohjavesialueiden suojelu

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Erityistavoitteet

- *Valtakunnallisesti merkittävät maisemat ja kulttuuriympäristöt ja kohteet:* luetteloiden mukaiset kohteet osoitetaan kaavassa
- *Ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet:* lakien ja ohjelmien mukaiset suojelualueet osoitetaan kaavassa, virkistysyhteisöt ja ekologist käytävät huomioidaan

- *Ylikunnallisesti merkittävät virkistyskäytön reitistöt ja verkostot:* runkoreitistöt ja virkistysalueet osoitetaan kaavassa
- *Matkailukeskusten verkottuminen, toimivat palvelukokonaisuudet ja riittävät kehittämisen alueet:* matkailupalveluyritysten yhteistyö keskenään sekä kuntakeskusten ja maaseudun kanssa, rajasijainnin hyödyntäminen palvelukokonaisuuksia suunniteltaessa, aluevarausten riittävä mitoitus myös tarkemmassa suunnittelussa tutkittavia vaihtoehtoja varten, erikoistumalla monipuolinen kokonaisuus
- *Ranta-alueiden säilyminen, lomiasumisen viihtyisyys, kyläverkoston tukeminen, nykyisen infrastruktuurin hyväksikäyttö:* yhteiset ohjeet ranta-alueiden suunnittelusta, kylien lähellä olevien alueiden suosiminen
- *Kiviainesvarojen käyttö, turvetuotanto:* maa-ainesten käytöstä erillisselvitys, jota täydennetään muilla tehdyillä selvityksillä, merkittävimmät turvetuotantoalueet osoitetaan kaavassa
- *Hyvien ja yhtenäisten peltoalueiden ja metsätalousalueiden säilyttäminen:* parhaiden maatalousalueiden (peltoalueiden) säilyttämisestä kaavamääräyksiä tai suosituksia

Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto

Yleistavoitteet

- *Henkilöautoliikenteen tarpeen vähentäminen ja ympäristöä vähän kuormittavan liikennemuotojen edistäminen:* alueen saavutettavuus joukkoliikenteellä, alueen sisäisen joukkoliikenteen edistäminen esim. työmatkaliikenteessä, asutuksen ja matkailutoimintojen sijoitus, raide liikenteen kehittäminen

Erityistavoitteet

- *Kehitetään ensisijaisesti olemassa olevia pääliikenneyhteyksiä ja -verkostoja:* valta- ja kantateiden, Ajos - Kolarin radan sekä Kemi-Tornion lentoaseman ja Kemin sataman kehittäminen
- *Ydinvoimaloiden edellyttämät suojavyöhykkeet:* Huomioidaan Simoon mahdollisesti sijoittuvasta ydinvoimalaitoksesta johtuvat maankäyttötarpeet
- *valtakunnallisesti merkittävät radat, maantiet, vesiväylät, lentoasemat ja rajanylityspaikat:* Perämerenkaari, Tornionlaakson, Länsi-Lapin ja Barentsin kehittämissuojavyöhykkeet, rajanylityspaikat, rautatien perusparantamiseen ja uusiin

ratalinjauksiin varautuminen, mahdollisesti varautuminen Jäämeren rataan

- *Uusiutuvia ja jäteperäisiä polttoaineita käyttävien energialaitosten aluetarpeet:* Kemin biopolttonestelaitoksen sijoittamista tuetaan. Raaka-aineen hankinta-alueiden riittävyys pyritään varmistamaan.
- *Tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet:* tuulivoimala-alueiden osoittaminen selvityksen ja vuorovaikutuksen pohjalta

Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Yleistavoitteet

- *Rannikkoalueen säilyminen luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta:* Tunnistetaan erityispiirteet, alueidenkäyttö sovitetaan yhteen poikkeuksellisten luonnonolojen, luonnon kestokyvyn ja kulttuuriarvojen turvaamiseksi
- *Maankohoamisrannikon huomioiminen:* Tunnistetaan erityispiirteet, Jokien suoitoalueilla kiinnitetään erityistä huomiota maiseman ja luonnontalouden erityispiirteisiin, alueellinen edustettavuus turvataan
- *Poronhoidon kehittämisedellytysten turvaaminen poronhoitoalueella:* yhteensovittaminen metsäalueiden muiden käytötapojen kanssa

3.2 MAAKUNNALLISET TAVOITTEET LÄNSI-LAPIN MAAKUNTAKAAVASSA

3.2.1 Maakuntasuunnitelman 2030 ja maakuntaohjelman 2011–2014 tavoitteet

Lapin maakuntasuunnitelmassa 2030 ”Lappi - Pohjoisen luova menestyjä” on esitetty kehittämisen linjanvetoina kuusi strategiaa:

1. Pohjoisia teollisuustuotteita, matkailuelämyksiä ja energiaa
2. Innovaatiolla ja koulutuksella kilpailukykyä – työpaikkoihin osaa-jia
3. Maaseutuelinkeinot monipuoliset – tulonlähteitä kyliin
4. Hyvinvointia ensiluokkaisilla palveluilla, elinympäristöllä ja kulttuurilla
5. Laatusuhteita liikennejärjestelmään ja tietoyhteiskuntaan
6. Lappibrändistä kilpailuetua – viestintään tehoa

Lapin maakuntaohjelmassa 2011–2014 kärkihankkeisiin kuuluvat teollisuusklustereiden (kaivoshankkeet, puuteollisuuden kehittäminen, metalliteollisuuden vahvistaminen), matkailun (matkailualueet, ympärivuotisuus) ja yritysten kilpailukyky (rajayhteistyö), liikennejärjestelmän kehittäminen.

3.2.1.1 Pohjoisia teollisuustuotteita, matkailuelämyksiä ja energiaa

Länsi-Lapista löytyy vahvaa teollista osaamista ja kauniita maisemia sekä Perämeren rannikolle ominaiset luonnonolosuhteet. Teollisuuden keskittymät alueidenkäytöllisesti keskittyvät hyvien kulkuyhteyksien varrelle, matkailuelämykset keskelle lappilaista eksotiikkaa ja energiatuotanto sulautuu osaksi muuta alueidenkäyttöä parhaiten tuotantoon soveltuvilla alueilla.

Teollisuuden tuotannon ylläpitäminen ja kehittäminen Kemi-Tornio -alueella on aluekehitystoimenpiteiden tavoitteena jatkossakin. Uusiutuvien energiatuotantomuotojen lisääminen Länsi-Lapin alueelle vastaa omalta osaltaan valtioneuvoston tahtotilaa. Pk-yrityksien sijoittumista alueelle pyritään edistämään, sillä niiden avulla luodaan monipuolisia toimintaympäristöjä ja tuetaan yrityksiä toimintansa kehittämisessä.

Teollisuus

Kemi-Tornion alue on maakunnan teollinen keskus. Siellä tuotetaan 90 % Lapin ja 8 % Suomen kokonaisvientituloista. Alueen teollisuus pohjautuu metalli- ja metsäteollisuuteen ja näiden ympärille muodostuneeseen palveluyritysten keskittymään. Kehitys seutukunnassa on ollut myönteistä, mutta taantuma on vaikuttanut rajusti alueen teollisuuteen. Paperi- ja puunjalostustoiminta jatkuu edelleen Kemissä. Keskeistä on turvata teollisuuden toimintaedellytyksiä liittyen raaka-aineiden saantiin, logistiikkaan, osaavan työvoiman riittävyyteen ja energiahuoltoon. Outokummun tehtaan investointipäätöksillä tulee olemaan merkitystä alueen kehitykselle.

Energia- ja ratkaisut

Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan uusiutuvia luonnonvaroja hyödyntäviä energiamuotoja tulee lisätä vuoteen 2020 mennessä. Tämä tarkoittaa muun muassa mahdollisten potentiaalisten tuulivoimatuotannolle soveltuvien alueiden saamista käyttöön. Tuulivoimarakentamisen painopisteen tulee olla meri-alueilla ja siirtoverkkojen lähetyvillä. Sisämaankohdeiden osalta pyritään keksitettyihin

ratkaisuihin ja sovittamaan maankäyttö yhteen matkailun, luonnonsuojelun ja porotalouden kanssa.

Paikallisten bioenergiälähteiden hyödyntämismahdollisuudet varmistetaan edistämällä tuotantoa tukevien voimalaitosten sijoittumista ja raaka-ainealueiden osoittamisella.

Kemiin on suunnitteilla biopolttoneste -laitos. Toteutuessaan hanke tulee edellyttämään sijoitusalueen lisäksi liikenneyhteyksien suunnittelua sekä raaka-aineiden hankinta-alueita.

Fennovoiman ydinvoimalaitoksen sijoittumista Simoon edistetään varautumalla ydinvoimalan rakentamiseen tarvittaviin ratkaisuihin maankäytön osalta.

Vesivoimassa edistetään Kemijoen pääuoman energiapotentiaalin käyttöönottoa.

Metsätalous ja -teollisuus

Metsätalous ja -teollisuus pysyvät Lapissa tulevaisuudessakin talouden peruspilareina. Alueidenkäyttö, logistiikka ja korjuumenetelmät toteutetaan niin, että pääosa raaka-aineesta saadaan edelleen omasta maakunnasta. Kemiallinen metsäteollisuus pidetään tekniikaltaan maailman huippuna ja se säilyttää asemansa markkinoilla, kansantaloudessa ja Lapin suurena työllistäjänä. Avainkysymyksiä ovat raaka-aineen ja työvoiman saatavuus, energian saatavuus ja hinta sekä kuljetusten sujuvuus ja kustannukset.

Metsien sertifiointi sekä metsäohjelmien ja metsänhoitosuosituksen mukainen luonnon ja monikäytön huomioon ottaminen parantavat metsäsektorin kilpailukykyä ympäristötietoisuuden kasvaessa. Metsätalous ottaa entistä enemmän huomioon paitsi luonnon monimuotoisuuden ja monikäytön myös maiseman erityisesti taajamien ja matkailupalvelualueiden lähellä sekä pääteiden ja reittien varsilla.

Lapissa mekaanisen puunjalostuksen yritystoiminta ja osaaminen on keskittynyt puutalo-, saha- ja rakennuspuusepänteollisuuteen ja jossakin määrin myös huonekaluteollisuuteen. Tavoitteena on luoda Lappiin vahva, osaava ja kansainvälisille markkinoille suuntautunut puutaloteollisuuden klusteri. Sen kehittämisessä panostetaan kärkiyrityksiin, joiden ympärillä toimii puuta jalostavien verkostoja.

Kaivostoiminta

Kaivostoiminnan aktiviteetti maakunnassa on lisääntynyt huomattavasti. Uusien kaivosten käynnistyminen ja vilkas etsintätoiminta on edellyttänyt kaivostoiminnan, ympäristönsuojelun ja monien muiden intressien yhteensovittamista esimerkiksi maankäytön linjauksissa. Kaivostoiminta tarvitsee vakaat olosuhteet, jotka mahdollistavat pitkäaikaiset investoinnit, sekä hyvät tieyhteydet ja energiahuollon. Alueille, joilla kaivostoiminta käynnistyy, suunnataan kehittämisresursseja tarvittavan infrastruktuurin ja palveluiden rakentamiseen ja työvoiman kouluttamiseen. Kaivosteollisuuden potentiaalisuuden vuoksi malminetsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet on Lapissa turvattu. Luonnonvaroista saatavia hyötyjä kohdistetaan ensisijaisesti ja mahdollisimman laajasti niille kaivosten sijaintialueille, joista luonnonvaroja otetaan.

Tuotannossa olevia kaivoksia Lapissa ovat Kemin kromikaivos sekä Kittilän Suurikuusikon ja Sodankylän Pahtavaaran kultakaivokset. Sodankylän Kevitsan monimetallikaivoksen rakentaminen on käynnistynyt ja tuotanto alkaa vuonna 2012. Soklin fosforikaivoshanke Savukoskella voi kaivosyhtiön arvion mukaan edetä tuotantoon aikaisintaan vuonna 2015. Kolari-Pajala alueen rautamalmiesiintymien hyödyntäminen etenee siten, että ensi vaiheessa tuotanto käynnistyy Ruotsin puolella, josta tuotantoa pyritään nopealla aikataululla laajentamaan Suomen puolelle. Lisäksi tiedossa olevia potentiaalisia kaivostoimintaan johtavia malmi- ja mineraalivarantoja sijaitsee Posion Mustavaaran vanadiiniesiintymässä sekä Rovaniemen Narkausen, Ranuan Suhangon ja Ylitornion platinaryhmäesiintymissä. Tunnettujen esiintymien rinnalla malmien etsintätoiminta on vilkasta eri puolilla Lappia. Keski-Lapin läpi kulkeva niin sanottu viherkivivyöhyke on erittäin malmirikas ja sen merkitys tulevaisuuden kaivannaistoiminnalle kasvaa koko ajan.

Kaivosten käynnistyminen tulee merkitsemään lisääntyviä rautatiekuljetuksia, mikä on perusteena uusille ratayhteyksille Sallasta Sokliin ja Kolarista Ruotsin puolen Pajalan kaivosalueille, sekä olemassa olevien ratojen kunnostamiselle ja tason nostoille. Lapin strategisena tavoitteena on paitsi jalostaa kaivostuotteet mahdollisimman pitkälle omassa maakunnassa, niin vaihtoehtoisesti kuljettaa kaivosten tuotteet Kemin Ajoksen sataman kautta edelleen maailmanmarkkinoille. Kaivoskuljetukset edellyttävät mittavia liikennemuodot yhteen sovitavia logistisia investointeja.

Matkailu

Kemi-Torniossa matkailupalveluilla on vahva asema muiden keskustointojen ohella. Matkailun saavutettavuus tukeutuu lentoasemien reitti- ja tilauslentoliikenteeseen, rautateiden henkilöliikenteeseen sekä henkilöautoliikenteen tarvitsemiin laadukkaisiin tieyhteyksiin. Linja-autoilla ja taksein hoidettavalla syöttöliikenteellä lento- ja rautatieasemilta matkailupalveluyrityksiin on tärkeä merkitys matkaketjujen toimivuudelle.

Kalastusmatkailu on vahva osa Länsi-Lapin jokilaaksojen toimintaa. Matkailun haasteena on tarjota riittävät majoituspalvelut alueella ja turvata hyvä matkailualueiden saavutettavuus.

Kemi-Tornion seutukunnan alueella vapaa-ajan matkailun lisäksi myös kokous- ja työmatkailulla on merkittävä rooli. Suurin osa Kemi-Tornion alueelle saapuvista matkailijoista on kotimaisia. Matkailuyhteyksissä Kemi-Tornio profiloituu Meri-Lapiksi. Alueelle on perustettu Meri-Lapin matkailuyhdistys vuonna 2006 ja strategiatyö matkailun kehittämiseksi on käynnistynyt. Kemi tunnetaan lumilinnasta ja jäänmurtajasta, mutta muitakin matkailun mahdollisuuksia alueelta löytyy. Näitä ovat esim. raja-alueyhteistyö, merellisyyden ja meriluonnon hyödyntäminen matkailun vetovoimatekijöinä (Perämeren kansallispuisto), sekä kalastus- ja ostosmatkailun kehittäminen. Kemissä kehitetään myös risteilymatkailua ja etenkin teemallisten (joulu-, yötön yö) risteilyjen kysynnän odotetaan kasvavan. Kemiin on suunnitteilla wellness -hotelli, jonka tavoitteena on vahvistaa matkailullista yksilöitymistä terveysmatkailuun. Kemi- ja Torniojoen kalastusmatkailu, valtakunnan raja ja toisaalta alueen "rajattomuus" sekä alueen rikas kulttuuriperintö tarjoavat hyviä aineksia teemapohjaisten matkailutuotteiden kehittämiseen. Simojoella on kehitetty maaseutumatkailua ja aluetta markkinoidaan mm. kalastus- ja kanoottiretkelykohteena.

Tornionlaakson seutukunnassa luontomatkailulla on suurempi rooli kuin Kemi-Torniossa. Omaperäisyyttä lisää raja-alueen hyödyntäminen matkailussa. Seutukunnan alueelta löytyy lähes kattavasti koneellisesti hoidettua latuverkostoa, vaellusreittejä ja moottorikelkkauria ja -reitistöjä. Aavasaksan ja Ritavalkean talviurheilukeskukset tarjoavat laskettelumahdollisuuden ja kesäisin monipuoliset vaellusreitiverkostot tukevat luontomatkailua Pellossa.

Pohjanlahden rantatie (Pohjanmaan rantatie) kulkee Satakunnasta rannikkoa myötäillen Tornioon saakka. Pohjanlahden rantatie – hankkeen myötä tie on saanut virallisen matkailutie statuksen. Länsi-Lapin alueella matkailutie kulkee Simon ja Keminmaan kuntien sekä Kemin ja Tornion kaupunkien alueella. Pohjanlahden rantatie sisältyy osaksi Perämerenkaaren kehittämiskäytävää.

Matkailun kehittämistavoitteena on kasvattaa matkailijavirtoja, kansainvälistyä, parantaa kannattavuutta, luoda ympärivuotista kysyntää, huolehtia saavutettavuudesta, nostaa käyttöasteita sekä lisätä matkailutuloa ja työpaikkoja. Luontoon liittyvät aktiviteetit ovat merkittävien tuoteryhmä ja niistä kehitetään monipuolisia Lapille leimallisia tuotteita. Matkailupalveluyrityksistä muodostuu keskeisiä toiminnan yksiköitä, ja keskuksia ympäröivä maaseutu kytketään kehitystyöhön mukaan. Pienet matkailupalveluyritykset voivat erikoistua ja tarjoavat omaperäisen vaihtoehdon matkailijalle. Lapis- noudatetaan kestävä matkailun periaatteita: ympäristön hyvinvoinnista huolehditaan ja palvelujen tuotannossa tukeudutaan maakunnan omaan osaamiseen ja ammattitaitoon. Lapin matkailun kasvu on kansainvälisissä matkailijavirroissa. Kansainvälisessä markkinoinnissa Lappi on yksi kokonaisuus.

Kaupat ja elämäntuotanto

Lapin kaupan alan yritysten kilpailukykyä turvataan pyrkimällä yhteneväisiin lähtökohtiin naapurimaiden kanssa.

Torniossa valtakunnanrajalla kauppa on perinteisesti ollut vilkasta. Ostosmatkailu Tornion alueelle on lisääntynyt Rajalla -kauppakeskuksen sekä Haaparannalle avatun Ikean myötä.

Liiketoiminnan ja toimintaympäristön kehittämistyötä kohdistetaan kansallisten ja kansainvälisten verkostojen, osaamisen sekä yritysten ja yhteisöjen infrastruktuurin parantamiseen. Muotoilusta tehdään Lapin vahvuus.

Ylitornion ja Pellon vahvuuksia kaupallisella yrityssectorilla ovat rakentaminen ja tuotannollinen toiminta. Elämäntuotannossa metsät virkistysmahdollisuuksineen luovat mahdollisuuksia.

3.2.1.2 Innovaatiolla ja koulutuksella kilpailukykyä – työpaikkoihin osajia

Pohjoisella alueella suunnitteilla olevat investoinnit tulevat tarvitsemaan osaavaa työvoimaa.

Tämä lisää osaltaan koulutuksen kehittämisen tarvetta. Kattava kouluverkko perusopetuksesta korkea-asteen koulutukseen on hyvä. Koulutustarjonnan määrä on riittävä, mutta alueittain, aloittain ja asteittain tarjonta ei vastaa täysin Lapin yritysten työvoimatarpeita. Tavoitteena on kehittää osaamista kansainvälisesti kilpailukykyiseksi eri koulujen ja koulutusasteiden yhteistoiminnan, työelämäyhteistyön sekä innovatiivisten oppimismallien ja käytäntöjen ansiosta.

ICT-toimialat

Lapissa on tehty voimakkaita panostuksia ICT-toimialojen vakiinnuttamiseksi maakuntaan. Ala on keskittynyt suurimpiin keskuksiin. Toimialan kehittymisen kannalta on tärkeää turvata ajantasaiset tutkimus-, tuotekehitys- ja testausympäristöt, tasokkaat tietoliikenneyhteydet ja edistyksellinen koulutus.

3.2.1.3 Maaseutuelinkeinot monipuolistuvat - tulonlähteitä kyliin

Kasvanut matkailu on lisännyt maaseudulla sijaitsevien lappilaiseen kulttuuriin nojaavien matkailuyritysten määrää. Laadukkaalla ja yhteen sovittavalla suunnittelulla varmistetaan, että metsäsektori, matkailuala, kaivokset ja porotalous voivat kaikki toimia tasa-vertaisina maaseudun elinkeinoina. Kylien vetovoimaisuutta parannetaan laadukkaalla ympäristökentämisellä ja kaavoituspolitiikalla. Rantarentämisestä potentiaali on hyödynnettävä nykyistä tehokkaammin.

Maaseudun peruselinkeinot

Lapin maaseudulla harjoitetaan monenlaisia elinkeinoja yhdisteltynä ja erikseen. Alkutuo- tannon elinkeinot monipuolistuvat ja uutta mikro-ryttäjäyhtä syntyy. Maaseudun elämä perustuu tulevaisuudessakin suurelta osin alku- tuo- tannon elinkeinoin ja niitä hyödyntävään jalostukseen.

Maito- ja naudanlihatuotanto tulee säilymään nykytasolla, mutta tilojen ja maatalousväestön määrä vähenevät. Maidonjalostuksen keskittyminen aiheuttaa myös maidon tuotannon keskittymistä. Myös muu tuotanto keskittyy alueellisesti ja erikoistunut maatalous kasvaa.

Parantamalla tuotantoon jäävien maatalojen tilusrakennetta niin metsämaan kuin viljelys- maankin osalta tilusjärjestelyn keinoilla voidaan maa- ja metsätalouden kannattavuutta Länsi-Lapissa merkittävästi parantaa

Poronhoito

Paliskuntain yhdistyksen pitkän aikavälin vision mukaan porotalous tuottaa tulevaisuudessa turvallista, korkealaatuista ja vastuullisesti tuotettua lihaa ja lihatuotteita. Poronomistajat ovat silloin laatutietoisia, ympäristöasiat huomioon ottavia ammattilaisia ja heidän määränsä laskee 4500–5000 henkilöön koko poronhoitoalueella. Tavoitteena on, että kolmasosa poronlihasta markkinoidaan suurten jalostajien huippujalosteina pääosin kotimarkkinoille. Yhden kolmanneksen tuottavat poronomistajien omistamat pienjalostamot ja yksi kolmannes menee kuluttajille suoramyynninä.

Porotaloutta kehitetään suunnitelmallisesti ottaen huomioon luonnon monimuotoisuus ja kestävä kehitys. Jokaisen paliskunnan porotaloussuunnitelmaan kuuluvat talouden ja toiminnan kokonaisvaltainen kehittäminen alueen omista lähtökohdista käsin käyttäen hyväksi teknologian tuomia mahdollisuuksia. Nykyaikaiseen poroelinkeinoon liittyvät poromatkailu ohjelmapalveluineen, pienimuotoinen lihanjalostaminen ja muu poroon liittyvien tuotteiden kehittäminen ja tuotanto

Innovatiiviset tuotteet ja palvelut sekä hyvinvointiklusteri

Kehittämisen painoaloja ovat hyvinvointipalvelut ja yrityksille suunnatut palvelut. Hyvinvointipalveluista keskeisiä ovat telelääketiede ja teleterveydenhuolto, tieto- ja kommunikatioteknologiaa hyödyntävien saumattomien palveluketjujen kehittäminen sekä vanhusten ja vajaakuntoisten itsenäistä asumista edistävät palvelut ja teknologia. Hyvinvointiklusteria täydentävät lappilaiset luomutuotteet, terveysvaikutteiset elintarvikkeet, tuotteistettu pohjoinen pohjavesi ja lappilaisista raaka-aineista valmistetut kauneudenhoitotuotteet.

3.2.1.4 Hyvinvointia ensiluokkaisilla palveluilla, elinympäristöllä ja kulttuurilla

Hyvinvointipalvelujen saatavuus koko maakunnan väestölle on varmistettu kattavalla ja kustannusrakenteeltaan kestäväällä palvelurakenteella siten, ettei palvelujen turvaaminen aiheuta kansalaisia eriarvoiseen asemaan saattavaa, muuta maata korkeampaa verorasitusta.

Elinympäristöstä luodaan viihtyisä, terveellinen ja turvallinen korostaen läheistä suhdetta luontoon. Luonnonvaroja käytetään kestäväällä tavalla maakunnan hyödyksi. Luonnon monimuotoisuus ja ekosysteemin toimivuus turvataan. Lappi kantaa maakuntana oman vastuunsa

globaalien ympäristöongelmien ehkäisemisessä ja ilmastomuutoksen hillitsemisessä.

Peruspalvelut

Palvelutarpeet tulevat muuttumaan perusteellisesti erityisesti väestön ikääntymisestä johtuen. Kun useiden kuntien väkiluku vähenee edelleen, on yhteistyötä syvennettävä ja laaja-alaisesti. Kuntarajojen lisäksi yhteistyössä on ylitettävä hallinnonalojen välisiä rajoja, piirirajoja, yksityisen ja julkisen sektorin rajoja ja tarvittaessa myös valtakuntien välisiä rajoja. On uskallettava tehdä rohkeita ja uudenlaisia ratkaisuja tarvittavien palvelujen ja saumattomien palveluketjujen turvaamiseksi. Erityisesti lähipalveluiden, kuten päivähoito, perusopetuksen ja terveyskeskusten palvelut, saatavuudesta on kaikkialla huolehdittava. Palveluiden saavutettavuuden varmistamisessa uusi teknologia antaa kaiken aikaa uusia mahdollisuuksia (esim. sähköiset palvelut, etä- ja monimuoto-opetus), joita tulee hyödyntää tehokkaasti.

Lapista tehdään liikuntamyönteinen maakunta, joka edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä.

Kulttuuri ja luovat toimialat

Lapissa kulttuurin tukeminen tulee osaksi alueellista kehittämistoimintaa. Tavoitteena on kulttuuritoiminnan vilkastuminen, kulttuuripalvelutarjonnan parantaminen sekä alueellisia erityispiirteitä ja kulttuuriperinnettä hyödyntävien toteutustapojen löytäminen matkailun, muun tuotantotoiminnan, asuin ympäristöjen, koulutuksen ja palveluiden kehittämisessä.

Luovat toimialat, joihin lasketaan erilaiset kulttuuritoiminnot (taide, näyttämötoiminta, musiikki, jne.), käsi- ja taideteollisuus sekä viestintä ja media, vahvistavat asemiaan Lapissa ja myös kansainvälisesti.

Ympäristö

Hyvä ympäristö on tärkeä alueellisen kilpailukyvyyn tekijä, ja vastuu tulevasta sukupolvesta velvoittaa pitämään huolta ympäristöstä ja luonnonvaroista. Luonnon hyvinvointi on paitsi matkailun myös väestön viihtyvyyden ja uusien asukkaiden saamisen edellytys. Tulevaisuudessaakin Lappi on maailmankuulu puhtaasta ilmastaan, vedestään, luonnontuotteistaan ja metsistään. Tavoitteena on luonnonvarojen kestävä käyttö, viihtyisän ja terveellisen ympäristön luominen sekä luonnon biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden turvaaminen.

Rakennetuilla ympäristöillä on omat piirteensä maan eri osissa. Nämä piirteet tekevät paikasta asukkaalleen tutun, turvallisen ja yhteisöllisen ja vieraalle erikoisen, eksoottisinkin. Lapin omaleimaista kulttuuriympäristöä arvostetaan korkealle sekä asukkaiden viihtyisyyden ja kotiseututunteen kannalta että matkailun vetovoimatekijänä. Kulttuuriympäristöä muokataan ja uutta luodaan koko ajan uudisrakentamisella. Talojen ja ulkoympäristön rakentamisen laatutason tulee nousta kaikkialla, erityisesti kaupunkien, taajamien ydinkeskustoissa.

Lapin metsämaasta on yli kolmannes suojeltu tai rajoitetun metsätalouden piirissä. Lapin metsäohjelman tavoitteina ovat metsävarojen ja metsien tuotannon, metsien terveyden ja elinvoimaisuuden ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen ja lisääminen sekä ympäristönsuojelusta huolehtiminen metsien hoidossa. Elinkeinojen, maankäytön, liikenteen, yhdyskuntatekniikan ja muun toiminnan suunnittelussa tulee ympäristönäkökulman säilyä, ja ympäristön laadun vaalimiseen ja kehittämiseen tulee käyttää myös entistä enemmän voimavaroja. Natura-alueisiin vaikuttavien hankkeiden suunnittelussa tiivistä yhteistyötä tekemällä pyritään löytämään luonnonsuojelullisia haittoja minimoivat ratkaisut ja mahdollistamaan hankkeiden toteuttamisen.

Ilmastonmuutosta on tutkittu jo vuosien ajan. Ilmaston muutoksen vaikutukset Lapin ympäristölle ja elinkeinoille selvitetään suunnittelu-kauden aikana ja niihin varaudutaan uusissa tulevilla ohjelmissa.

Merkittävimmät vesistöt ovat Perämeri, Tornio-, Kemi- ja Simojoet valuma-alueineen. Vesistöt tarjoavat edellytyksiä elinkeinon harjoittamiselle ja virkistyskäytölle. Suunnittelussa tulevat huomioitavaksi muun muassa herkätkä ekologiset ympäristöt, luonnonkauneus jokivarsilla sekä muiden maankäyttömuotojen mahdollistuminen soveltuvin osin.

3.2.1.5 Laatia liikennejärjestelmään ja tietoyhteiskuntaan

Tavoitteena on ollut turvata Lapin sisäinen ja ulkoinen saavutettavuus sekä perusinfrastruktuuri. Erityisesti on haluttu panostaa tiestön ylläpitoon ja kehittämiseen sekä elinkeinojen kilpailukykyyn kannalta tärkeiden infrastruktuurihankkeiden sekä liikennepalveluiden edistämiseen.

Kemi-Tornio alue on kehittynyt liikenneinfrastruktuurin ja -palvelujen logistisena keskuksena koko Barentsin alueella. Liikennejärjestel-

mää kehitetään aluerakenteen tavoitteita tukien. Tornio-Haaparantaan on suunniteltu henkilö- ja tavaraliikenteen keskus.

Maantieyhteys

Lapille ja sen elinkeinoelämälle on ensiarvoisen tärkeää perusinfrastruktuurin, erityisesti tiestön kunnan ja toimivuuden takaaminen. Päätieverkon vilkkaimmalle osalle, runkotieterverkolle on tavoitteena valtateiden perusläh-
tökohtia yhtenäisempi tieliikenteen palvelutaso. Elinkeinoelämälle on tärkeää päätieverkon ohella alkutuotannon ja erityisesti metsätalouden tarvitsemien alemman tieverkon liikennöitävyys ja kunnosta huolehtiminen.

Rautatie

Rautatieyhteys on Oulusta Kolariin ja Rovaniemelle saakka. Yhteys palvelee ensisijaisesti teollisuuden liikennettä. Lapin teollisuuden ja kaivostoiminnan kasvaneet kuljetustarpeet, lisääntynyt matkailu sekä turvallisuus- ja ympäristösyöt perustelevat raideliikenteen kehittämistä. Kolarin ja Kemijärven radat on sähköistettävä ja Kolarin rataa jatkettava matkailu-
rustein edelleen Ylläkselle ja Leville.

Kaivosten tarvitsemassa rautatieyhteyksissä valtio sitoutuu ratainvestointien toteuttamiseen ja rahoittamiseen kaivostoiminnalle myönteisin ratkaisuin. Uusien ratayhteyksien rakentamisessa otetaan huomioon ja toteutetaan myös metsätalouden puunkuljetusten tarvitsemat liitännäisalueet ja -palvelut.

Kuntakeskuksista tulee olla sujuvat yhteydet aluekeskuksiin sekä lento- ja rautatieasemille. Alueellisesti kattava ja tehokas joukkoliikenne mahdollistaa työ-, kokous-, asiointi- ja kulttuurimatkat keskusten välillä turvallisesti ja ympäristöystävällisesti sekä tukee osaltaan myös matkailuelinkeinoa. Kuljetuksia ja matkoja yhdistelemällä sekä ketjuttamalla turvataan haja-asutusalueiden palvelujen saanti, mikä tukee alueellista ja sosiaalista tasa-arvoa maakunnassa.

Junaliikenteen osuuden tulisi kasvaa energia-, ympäristö- ja turvallisuussyistä. Ajos - Kolarin ratayhteys turvataan ja sähköistys ulotetaan sinne asti. Maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon kaivostoiminnan ja matkailupalvelu-
alueiden tarvitsemat rautatieyhteydet. Pitkällä tähtäyksellä varaudutaan myös Jäämeren rataan.

Satama

Kemi-Tornio alueen satamia kehitetään palvelamaan teollisuuden kuljetustarpeita. Kemin satamaa Ajoksessa kehitetään hoitamaan kaivosteollisuuden kasvavia kuljetuksia. Tämä vaatii meriväylän syventämistä sekä merkittäviä laajennuksia ja logistiikkainvestointeja satama-alueella. Tornion Röyttän ja Kemin Ajoksen sataman toimintaedellytykset turvataan. Merikuljetusten turvaamiseksi ylläpidetään ja kehitetään väyläverkkoa sekä varmistetaan sujuva jäänmurto- ja luotsauspalvelu.

Lentoliikenne

Lentoliikenteen kehittämisedellytykset turvataan huolehtimalla lentoasemien infrastruktuurin ja palvelujen riittävydestä. Yhteyksien osalta tarvitaan lisää suoria reittejä naapurialueille ja keskeisiin matkailun vientimaihin kuten Keski-Eurooppaan. Kemi-Tornion lentokentän toiminta turvataan.

Tietoliikenne

Vuoteen 2015 mennessä kaikilla lappilaisilla kotitalouksilla ja yrityksillä tulee olla tasavertainen mahdollisuus liittyä 100 Mbit/s laajakaisaverkkoon. Tehokkaat tietoliikennetytykset rakennetaan kaikkiin kuntakeskuksiin ja jokaisen yrityksen ulottuville. Pitkän aikavälin painopiste tulee olemaan Lapin tietoliikenne kapasiteetin ja uusien teknologioiden turvaamisessa.

3.2.1.6 Lappibrändistä kilpailuetua – viestintään tehoa

Lapin monimuotoinen ja vetovoimainen luonto, kärkenään kansallispuistot sekä monipuoliset ja ainutlaatuiset luontoharrastusmahdollisuudet säilytetään.

Lappi sijoittuu keskelle Barentsin aluetta ja sillä on yhteistä rajaa kolmen naapurimaan kanssa. EU:ssa Lapin rooli on Pohjoisen ulottuvuuden

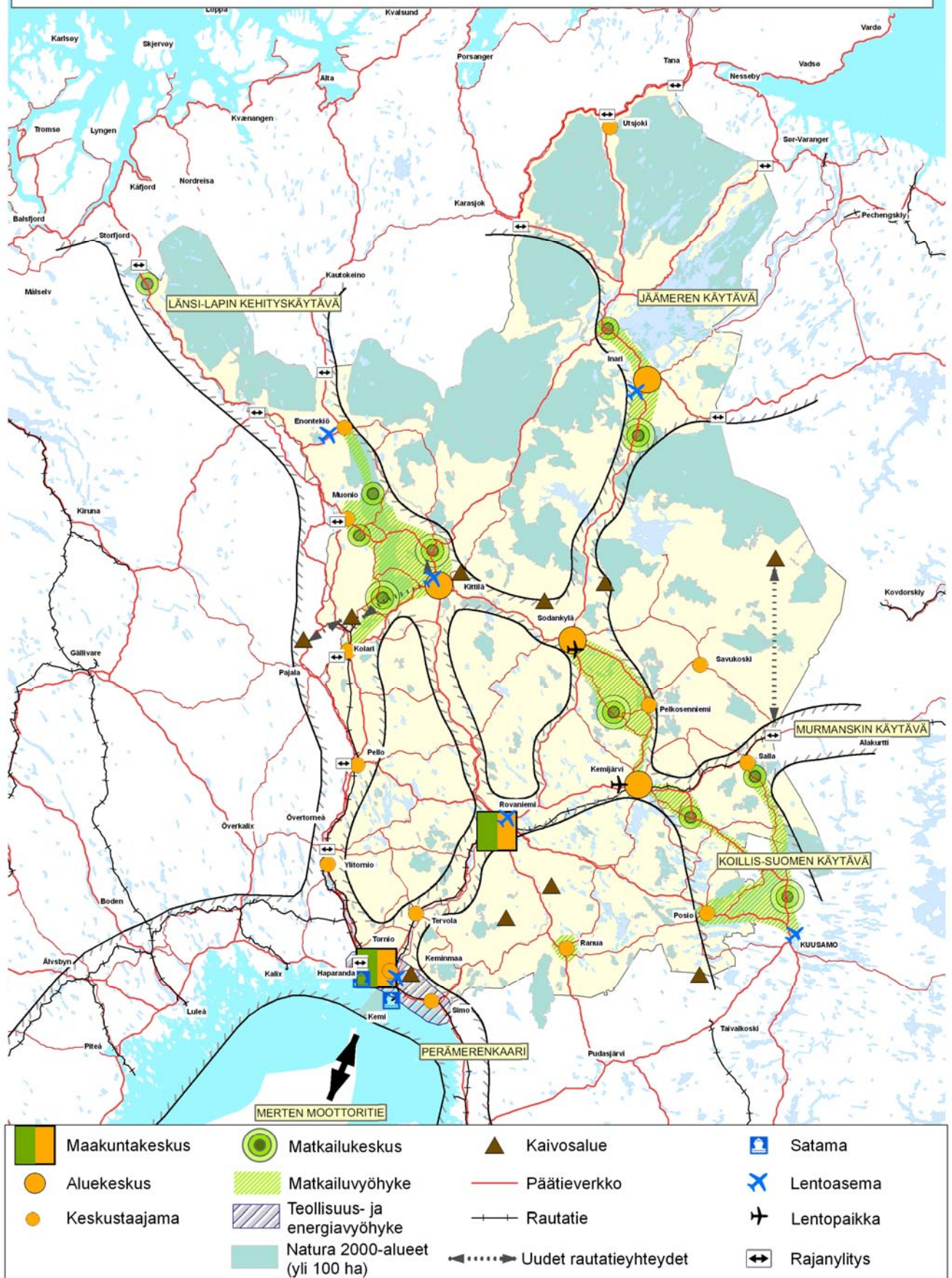
erikoisosaaminen. Tässä Lapin yliopiston, ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten merkitys on suuri. Rajaseuduilla on useita luontevia, avoimia lähiyhteistyövyöhykkeitä. Perämerenkaari on ennen kaikkea suurteollisuuden, huippuosaamisen, logistiikan vyöhyke.

Tornionlaaksossa ja Tenajokilaaksossa käydään työssä rajan yli ja tehdään yhteistyötä mm. koulutus-, kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluissa sekä yhdyskuntatekniikassa. Nämä joki-laaksot ovat myös voimakkaita matkailualueita. Pohjoiskalotin yhteistyö lisääntyy ja alueesta muodostuu tulevaisuudessa yhteinen työssäkäyntialue. Kansainvälisen toimintaympäristön muutos edellyttää avointa ja suoraa vaikuttamista Euroopan tasolla ja kauempanakin.

3.2.2 Aluerakenne ja kehittämisvyöhykkeet ja -käytävät 2030

Maakunnan sisällä eri alueiden kehitysnäkymät ovat yhä enemmän verkostomaisesti sidoksissa toisiinsa. Lisäksi naapurimaissa Venäjällä, Norjassa ja Ruotsissa tapahtuva kehitys vaikuttaa välittömästi myös Lapin kehitykseen. Barentsin talousalueen kehitys ja kasvavat liikennevirrat sekä ilmastonmuutoksen myötä mahdollisesti aukeava uusi pohjoinen merireitti Euroopasta Aasiaan vaikuttavat tulevaisuudessa suuresti Euroopan pohjoisosien liikennejärjestelmään ja globaaliin merirahtiin. Lapilla on hyvät edellytykset toimia sekä näihin hankkeisiin liittyvien toimintojen että kuljetusten välittäjäalueena. Tästä lähtökohdasta käsin Lapin kansainväliset ja maakuntarajat ylittävät kehittämiskäytävät muodostavat tarkoituksenmukaisen ja dynaamisen lähestymistavan tarkastella Lapin eri osien ja kuntien kehitysnäkymiä.

ALUERAKENNE SEKÄ KEHITTÄMISVYÖHYKKEET JA -KÄYTÄVÄT 2030

Kuva 22. Maakuntasuunnitelman ylimaakunnalliset kehittämissyöhykkeet

Perämerenkaari (Simo, Kemi, Tornio, Kemina, Tervola)

Kansainväliset kehittämiskäytävät kohtaavat toisensa Perämerenkaarella Kemi-Torniossa. Perämeren satamista aukeaa yhteys euroopalaiseen merten moottoriteiden verkostoon. Lisäksi Tornion kautta on Suomen ainoa rautatieliikenteen maayhteys Ruotsiin. Ruotsin puolella Haparandaban radan linjaus, joka on tarkoitus avata liikenteelle jo vuonna 2012, sekä Norrbottniaban suunnitteilla oleva rannikorata Luleåsta etelään tulevat olemaan Tornio-Haaparannan logistisen aseman kehittämisen kannalta tärkeitä hankkeita. Perämerenkaari saattaa yhteen Kemi-Tornion kautta Oulun ja Luulajan kaupunkiseudut. Logistiikan lisäksi Perämerenkaari kehittyi teollisuuden sekä kaupan ja energiatuotannon vyöhykkeenä. Tornio ja Haaparannan kaupunkien yhteistyö tulee edelleen tiivistymään.

Kuntien maankäytön tarkastelu ilman kuntarajoja luo edellytyksiä asumisen, elinkeinopolitiikan ja julkisten palvelujen kehittämiseen. Yhteistyöllä kunnat voivat karsia päällekkäisyyksiä, saavuttaa kustannussäästöjä ja parantaa palveluja. Vahvan perusteellisuuden ja siihen liittyvän osaamisen, kaupan ja palvelujen vahvistumisen sekä koulutuksen ja rajayhteistyön avulla Perämerenkaaren kunnat tuovat hyvinvointia maakunnallisella ja kansallisella tasolla. Globaali talouslama on vaikuttanut alueen suhdanneherkkään perusteellisuuteen, mutta Perämerenkaaren tuotantolaitokset ovat kuitenkin osoittaneet kilpailukykyisyytensä ja säilyttäneet tulevaisuuden toiminta- ja kasvumahdollisuutensa. Teollisuuden kunnossapidon, asennusten ja logistiikan palveluyrityksistä on syntynyt vahva osaamiskeskittymä alueelle.

Perämerenkaaren kehitysmahdollisuudet perustuvat ensisijaisesti luonnonvaroihin, logistiikkaan, osaamiseen ja vetovoimaiseen toimintaympäristöön, joita hyödyntämällä kyetään vastaamaan energian ja raaka-aineiden lisääntyvään kysyntään sekä kansainvälisten liikennekäytävien kehitystarpeisiin. Suurten vireillä olevien energia-, kaivos, teollisuus- ja logistiikkahankkeiden investoinnit tuovat toteutessaan Perämerenkaarelle ja koko Lapille mitta-

vat aluetalousvaikutukset. Ydinenergiayhtiö Fennovoimalla on ydinvoimalansa sijoituspaikaksi kaksi vaihtoehtoa, joista toinen sijaitsee Simon kunnassa. Toteutuessaan ydinvoimalaitos luo pitkäjänteistä teollista toimintaa ja parantaa myös julkista taloutta. Uuteen ydinvoimalaitokseen ja ulkopuolisiin palveluihin syntyy satoja uusia pysyviä työpaikkoja. Rakennusvaiheen aikana työmaa tarjoaisi työtä tuhansille henkilöille. Perämerenkaaren kunnat ovat yhdessä käynnistäneet selvitykset työvoiman, palvelutuotannon ja infrastruktuurin rakentamisen vaatimuksista.

Lapin kaivokset luovat kehittämismahdollisuuksia Kemi-Tornion alueelle. Erityisesti Kolarin-Pajalan kaivoksen vaatimat rata-, satama- ja meriväyläinvestoinnit vahvistavat Kemi-Tornion aluetaloutta. Kaivoksen toiminnan käynnistyessä 2011 Kemin satamaan kuljetettavan määrän arvioidaan olevan 3 miljoonaa tonnia vuodessa ja täysi laajuus saavutettaisiin vuonna 2014 kuljetusten saavuttaessa jo 13 miljoonan tonnin volyymin. Suurten malmimäärien käsittely ja laivaus vaativat Kemin kaupungilta ja satamassa toimivilta yrityksiltä mittavia jopa 150 miljoonan euron investointeja satamatoiminnan laajentamiseen.

Suomalainen metsäteollisuus elää voimakasta rakennemuutosta ja puunjalostusteollisuudella on tarve löytää uusia tuotteita. Kemiin on suunnitteilla metsähaketta raaka-aineena käytävä biopolttonestelaitos. Alueen vahvuutena on olemassa oleva raaka-aineen hankintainfrastruktuuri, jota kehittämällä biopolttonestetehtaalalle saadaan riittävästi raaka-ainetta. Lisäksi alueella on vahvaa prosessiteollisuutta sekä satama tuotetoimituksia varten. Tehtaan investointiarvoksi on arvioitu 550 miljoonaa euroa. Vireillä on myös merkittäviä tuulivoimahankkeita sekä merellä että sisämaassa. Energiaklusteriin liittyen alueella on edellytyksiä toimia myös bioetanolin tuotannossa. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu ja Ammattiopisto Lappia tarjoavat koulutusta ja toteuttavat tutkimus- ja kehitystoimintaa. Soveltavan tutkimuksen lähtökohdat ovat alueen elinkeinoelämän tarpeissa. Toimintaa tehostaa Lapin korkeakoulukonsernin yhteistyö.

Länsi-Lapin kehityskäytävä

Länsi-Lapin kehityskäytävä suuntautuu Kemi-Torniosta valtakunnanrajaa mukailien Enontekiölle, josta edelleen Norjaan ja Jäämerelle. Kehityskäytävä sitoo logistiikkaan, elinkeinotoimintaan ja rajayhteistyöhön perustuen läntisen Lapin kunnat toiminnallisesti yhteen. Käytävään kytkeytyy toisena haarana yhteys Kemistä Rovaniemelle, josta edelleen Kittilään. Länsi-Lapin käytävä sisältää vision uudesta pohjoiseen Norjaan suuntautuvasta ratayhteydestä.

Kehityskäytävän sisällä Tornionlaakso muodostaa itsessään rajayhteistyö-, matkailu- ja liikennevyöhykkeen. Tornionjoki ja sijainti Ruotsin rajalla ovat luoneet tunnetun ja omaperäisen tornionlaaksoilaisen kulttuurin, jossa kansainvälisyys ja yrittäminen ovat luonnollinen osa asukkaiden jokapäiväistä elämää. Pohjoiskalotin liikenneväylät kulkevat alueen kautta, mikä on mahdollistanut logistiikka-alan kehittymisen. Lisäksi alueella on huomattavaa rakentamisen alan yritystoimintaa. Alkutuotannon, matkailun ja muun pienyritystoiminnan osuus työpaikkojen kokonaisuudessa on merkittävä, eikä varsinaisia teollisia suuryrityksiä ole. Tornionlaakson kesämatkailun kehittämisen avainkysymys on luonnonlohen nousumahdollisuuden turvaaminen kotijokeen. Tämä edellyttää yhteistä tahtoa päätöksentekijöiltä, merikalastuksen painopisteen siirtämistä matkailukalastukseen sekä tiivistä yhteistyötä ruotsalaisten osapuolten kanssa. Kemi- Tornion sekä Tunturi-Lapin mittavien investointihankkeiden toteutuminen tuo kasvumahdollisuuksia myös Pelton ja Ylitornion yrityksille.

Matkailussa taloudellinen taantuma on heijastunut kysyntään, mutta matkailun uskotaan palaavan nopeasti kasvu-uralle taloustilanteen jälleen normalisoituessa. Kansainvälisten asiakkaiden osuuden tavoitellaan olevan jo 50 prosentin luokkaa vuonna 2020. Lisäksi tavoitteena on parempi matkailukysynnän ympärivuotisuus, jolloin keskuspalvelujen lisäksi yhä vahvemmin korostetaan luontomatkailun ja tunturiluonnon vetovoimaa. Matkailun haasteet kohdistuvat saavutettavuuteen ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden turvaamiseen. Lisäksi ympäristö- ja ilmastoasioiden edellyttämät kehittämistoimet asettavat uusia haasteita myös investoinneille. Ammattitaitoisen työvoiman saaminen on myös kaivostoiminnan osalta yksi keskeisimpiä haasteita sen lisäksi, että kaivosten edellyttämät logistiset investoinnit saadaan toteutettua oikealla ajoituksella. Kaivannaisteollisuuden osalta alihankinta- ja palvelutoimintaa harjoittavan verkostoituneen yritystoiminnan saaminen alueelle on myös lähivuosien haaste. (Maakuntaohjelma 2011-2014)

Barentsin käytävä (Murmanskin käytävä)

Barentsin käytävä kulkee Kemi-Torniosta Rovaniemen ja Kemijärven kautta Sallaan, josta edelleen Venäjälle yhdistäen itä-länsisuunnassa Norjan, Ruotsin ja Suomen pohjoisosat Luoteis-Venäjään ja Murmanskin alueelle. Käytävän kehitysnäkymät liittyvät läheisesti eri kuljetusmuodot yhdistävään logistiseen yhteistyöhön. Salla-Alakurtti välin puuttuvan ratayhteyden osalta hankkeen toteutettavuutta ja kannattavuutta on selvitetty yhteistyössä Suomen ja Venäjän kesken. Yhteistyön vahvistaminen sisäisesti on tärkeää ja samalla on haettava yhteistyömuotoja ja -kumppaneita avoimesti seutukunnan rajojen yli erityisesti Rovaniemen ja Koillismaan suuntaan. Itä-Lapin elinkeinon tukijalkoja ovat matkailu, puun jatkojalostus, alkutuotanto sekä keramiikkateollisuus. Kaivossektorilla Savukosken Soklin ja Posion Mustavaaran hankkeisiin kohdistuu suuret odotukset.

Jäämeren käytävä

Jäämeren käytävä kulkee Kemi-Torniosta Rovaniemelle ja suuntautuu Sodankylän kautta Ivaloon, josta edelleen Pohjois-Norjaan ja Luoteis-Venäjälle. Jäämeren ja Länsi-Lapin käytäviä yhdistää poikittaisväylä Sodankylästä Kittilään. Jäämeren käytävä yhdistää Suomen ja Itämeren alueen Jäämeren syväsatamiin, öljy- ja kaasuteollisuuden tuotantoalueisiin sekä ilmastonmuutoksen seurauksena mahdollisesti aukeavan Koillis-väylän länsipäähän.

Merten moottoritie

Ajoksen, Röyttän ja Veitsiluodon satamien kehittäminen kokonaisuutena Kemi-Tornion satamana. Kemin Ajoksen syväsatamaa kehitetään hoitamaan Kolarista, Kevitsasta ja Soklista tulevia kaivosteollisuuden kuljetuksia. Kuljetusten tarvitsemat logistiikkainvestoinnit satama-alueella on tehty ja Kemin meriväylä syvennetty taloudelliset merikuljetukset mahdollistamaan syvyyteen. Tornion Röyttän sataman toimintaedellytykset sekä sujuva jäänmurto- ja luotsauspalvelujen saatavuus Perämerellä varmistetaan.

3.3 SEUDULLISET TAVOITTEET

3.3.1 Kemi-Tornion kehittämissuunnitelma ja kuntajakoselvitys

Kemi-Tornion alue muodostuu Kemin, Tornion ja Haaparannan kaupungeista, sekä Keminmaan, Simon ja Tervolan kunnista. Kaupunkikeskukset, Tornio-Haaparanta ja Kemi, sijaitsevat noin 25 kilometrin päässä toisistaan ja näiden väliin sijoittuu Keminmaan kunta. Tervolan ja Simon kuntakeskuksesta on noin puolen tunnin ajomatka läheisiin keskuksiin.

Kemi-Tornio alueen kehittämiskeskus hallinnoi tai on partnerina useassa hankkeessa, joilla on omat tavoitteensa alueellisen kehityksen ja elinvoimaisuuden kannalta. Länsi-Lapin maakuntakaavan laadinnan aikana ajankohtaisia hankkeita ovat mm. Karsikkoon suunnitellun ydinvoimalan yhteiskuntataloudellisten vaikutusten selvittäminen, Kemi-Tornion alueyrityspalveluhanke, joka tähtää kasvuyrityspalvelujen ja yrityshautomotoiminnan uudistamiseen, innovaatioympäristön kehittämiseen ja pilotointiin sekä Meri-Lapin matkailuhanke, jossa tavoitteena on saada aikaiseksi yhtenäinen ja itsenäisesti toimiva matkailun alueorganisaatio Meri-Lappiin.

Meri-Lapissa laadittiin viiden kunnan kuntajakoselvitys, joka on määrätty toimitettavaksi Kemin kaupungin, Keminmaan kunnan, Simon kunnan, Tervolan kunnan ja Tornion kaupungin välillä. Kuntajakoselvityksen esityksessä kaikki viisi kuntaa ehdotettiin yhdistettäväksi. Asia hyväksyttiin vain Kemin kaupunginvaltuustossa.

3.3.2 Alueellinen kehittämissuunnitelma Tornio-Haaparanta 2020 ja På Gränsen – Rajalla

Tornion ja Haaparannan sijainti rajan vastakkaisilla puolilla, Perämeren pohjukassa on yhteistyön kehittämisen kannalta keskeinen ja sitä pyritään hyödyntämään tulevaisuudessa entistä enemmän. Sijaintinsa kautta kaupungit ovat toimineet maiden, ihmisten, kulttuurien, kielten ja perinteiden välisinä sillanrakentajina. 1960-luvulta lähtien kaupunkien välinen vuorovaikutus on kasvanut yhä laajemmaksi ja sen tuloksena on syntynyt ainutlaatuinen, alueen ulkopuolellakin huomioitu yhteistyö. Rajakaupungit Tornio ja Haaparanta muodostavat Tornionjoen suulle yhtenäisen kaupunkirakenteen, jossa asuu yhteensä noin 34 000 asukasta. 150 km:n säteellä tästä keskuksesta asuu noin puoli miljoonaa ihmistä. Kaupungeilla ja niiden asukkailla on jo pitkään ollut monipuolista ja tiivistä yhteistyötä, joka konkretisoidaan resurssien yhteiskäytön ja tulevaisuudenhankkeisiin panostavan yhteistyön muodossa På gränsen - Rajalla -projektissa. (*Tornion yleiskaava 2021, s.15*)

3.3.3 Crossborder Tornionlaakso -työmarkkinat ja työvoiman liikkuvuus 2009

Crossborder Tornionlaakso on yksi Euroopan raja-alueilla sijaitsevista Eures (Eurooppalaisen ammatillisen liikkuvuuden portaali) toimistoista, joka yhdistää olennaisesti toisiinsa yhteen liittyvien alueiden työmarkkinoiden toiminnat. Hanke käsittää Tornionlaakson toiminta-alueella Enontekiön, Muonion, Kolarin, Kittilän, Pellon, Ylitornion, Tornion, Keminmaan, Kemin, Tervolan, Simon, lin, Haukiputaan, Oulun, Kiirunan, Pajalan, Övertorneån, Haaparannan, Kalixin ja Luulajan. Asukkaita tällä alueella on yhteensä noin 384 000, joista Suomen puolella noin 248 000.

Selvityksessä esitettiin tavoitteita seuraavasti:

- Eläköitymisestä johtuviin poistoihin varautuminen ja sitä kautta kilpailun kasvuun työmarkkinoilla
- Kaivos Hankkeet
- Henkilö- ja tavaraliikenteen keskus Tornio-Haaparantaan
- Pk-yritysten kehittäminen
- Aavasaksan lomakylän ja hiihtokeskuksen kehittäminen
- Kalastusmatkailu
- Maiden välisen pendelöinnin kehittäminen
- Perinteikkään yhteistyön jatkaminen ja kehittäminen ylijarjosten
- Koulutusyhteistyön kehittäminen
- Yrittäjyyden kehittäminen yli rajojen

3.3.4 Pohjanlahden rantatie -hanke

Pohjanlahden rannikolla Turusta Tornioon kulkeva rantatie muodosti satoja vuosia sitten Turusta Viipuriin kulkeneen maantien kanssa tiestömme toisen runkohaaran. Nykyisin rantatie toimii maantieteellisesti kokoavana historiallisena tienä, jolta erkanevat Revontulentie, Tervan tie, Sodan ja rauhan tie, Sininen tie ja Saariston Rengastie. Länsi-Lapissa Pohjanlahden rantatie kulkee Simon, Kemin, Keminmaan ja Tornion alueilla.

Liikennevirasto on 27.9.2010 Kasitie ry:n esityksestä päättänyt hyväksyä Pohjanlahden rantatien valtakunnalliseksi matkailutieksi. Pohjanlahden rantatie -hankkeen tavoitteena on tukeutua kulttuurihistoriallisen tien olemassa ololle ja edesauttaa sen säilymistä tekemällä säilyneitä kohteita tunnetuksi.

Matkailutiellä tulee olla omaleimaisia kulttuurihistoriallisia, luonnon- tai kulttuurimaisemallisia arvoja. Sen tulee muodostaa looginen kokonaisuus, jolla on matkailuelinkeinon toimintaedellytyksiä ja alueen elinvoimaa tukeva merkitys. Matkailutien tulee olla liikenneitävissä matkailu- ja linja-autolla ympäri vuoden.

3.4 KUNNALLISET TAVOITTEET

3.4.1 Kunta- ja palvelurakennemuudistus (Paras -hanke)

Kunta- ja palvelurakennemuudistuksen tavoitteena on mm. varmistaa koko maassa laadukkaat ja asukkaiden saatavilla olevat palvelut. Palvelurakenteen on oltava kattava ja taloudellinen ja sen on mahdollistettava voimavarojen tehokas käyttö. Lain mukaan palvelurakenteita vahvistetaan kokoamalla kuntaa laajempaa väestöpohjaa edellyttäviä palveluja ja lisäämällä kuntien yhteistoimintaa.

Edellä alueidenkäyttötavoitteisiin on kirjattu, että erityisesti lähipalveluiden (päivähoito, perusopetus, terveyskeskuspalvelut) saatavuudesta on kaikkialla huolehdittava. Lähipalveluiden saatavuus laajalla, harvaanasutulla alueella, on todellinen haaste ja se vaatii toteutuakseen kuntien saumatonta yhteistyötä sekä kunnossa olevaa ja riittävää tieverkostoa. Tulevaisuuden palvelurakenteet eivät noudattele kuntarajoja, vaan palvelut tuotetaan asukaslähtöisesti ja mahdollisimman tehokkaasti.

3.4.2 Kuntien kehittämistavoitteita

Sidosryhmäneuvotteluja käytiin 9.-11.6.2010 maakuntakaava-alueen kuntien (Kemi, Keminmaa, Pello, Simo, Tervola, Tornio, Ylitornio) kanssa.

Kemi

- Varautuminen biopolttonestetehtaan ja hotellin sijoittumiseen ja Outokummun laajennus hankkeisiin
- Tavoitteena Kemin kaivoksen kaksinkertaistuminen
- Kemin sataman kehittäminen ja väylän syvennys
- Kolarin radan vahvistaminen ja kehittäminen
- Ydinvoimalalaitoksen sijoittumiseen varautuminen
- Isohaaran vesivoimalan kehittäminen
- Varaukset tuulivoimaloille
- Logistiikkakeskuksen sijainnin selkeyttäminen Kemi-Tornio alueella
- Lentokenttäalueen säilyminen ja sovittaminen yhteen muun maankäytön kanssa nykyaikaiset määräykset huomioiden
- Yhteiskunnallisten hankkeiden kiinnostavuuden lisääminen nuorissa

Keminmaa

- Keminmaan sijainnillisten vahvuuksien hyödyntäminen
- Liikennemäärien muuttuvien olosuhteiden huomioiminen
- Maantietyhteystarve 4-tieltä Taivalkosken voimalaitokselle
- Vesilentosataman tarve
- Kallinkankaan laskettelukeskuksen, Jokisuun virkistys- ja urheilualan, moottori- ja ulkolureitistöjen sekä kalastusmatkailun kehittäminen
- Maatalouden huomioiminen aluesuunnittelussa
- Olemassa olevan rautatien hyödyntäminen
- Potentiaalisten tuulivoimaloille soveltuvien alueiden selvittäminen (Helkkusenvaara)
- Mineraalituotannon mahdollisuuksien tutkiminen (Puukkokumppa)
- Laajakaistamahdollisuuksien kehittäminen
- Paikallisen joukkoliikenteen parantaminen
- Veneilyn ja virkistyskalastuksen merkitystä yritetään nostaa
- Mini Ideapark
- Rantarakentamisen selkeyttäminen

Pello

- Pohjoiskalotilla olevien hankkeiden hyödyntäminen
- Lähialueiden kaivostoimintojen hyödyntäminen
- Pellon elinkeinoelämän voimistaminen
- Teollisuusalueiden kehittäminen
- Tieliikenneyhteyksien kehittäminen ja kilpailukykyisenä pitäminen
- Tornionlaakson rautatieyhteyksien ja Pellon ratapiha-alueen kehittäminen
- Tornio-Muoniojoen hyödyntäminen
- Pello houkuttelevana asuin- ja vapaa-ajan asuinpaikkana
- Metsä- ja puutoimialan kehittäminen
- Tuotannollisen toiminnan kehittäminen
- Matkailun ja kaupan toimialojen volyymin nostaminen
- Pellon logistisen aseman hyödyntäminen
- Reitistöjen tason nostaminen

Simo

- Ydinvoimalan sijoittumismahdollisuuden tukeminen
- Tuulivoimaloiden sijoittumismahdollisuuksien selvittäminen (Suurhiekan alue, Kivalo)
- Matkailun kehittäminen (Martimonaavan kansallispuisto, Simojoki, saaristo)
- Kylien kehittäminen
- Tiestön parantamista (Oulu-Kemi moottoritie, Simo-Ranua -tien turvallisuus)
- Tarve uusille teollisuusalueille
- Maatalouden säilyttäminen
- Turvetuotantoalueiden ennallistaminen
- Pohjavesivarantojen hyödyntäminen
- Ylikunnallinen yhteistyö

Tervola

- Rakentaminen Kemijoen ranta-alueilla
- Julkisen liikenteen säilyminen
- Potentiaalisten tuulivoimala-alueiden selvittäminen
- Maatalouden turvaaminen (Maitotilat ja niiden vähentymisen ehkäisy)
- Kaivostoiminnan mahdollistaminen (Suhanke)
- Matkailun kehittäminen (Kemijoen käyttö, Törmä- ja Kätkävaara)
- Moottorikelkka- ja ulkoilureitistöjen kehittäminen (Sähkölinjakäytävien hyödyntämismahdollisuudet)
- Laajakaistayhteyksien kehittäminen
- Tärkeimpien pohjavesialueiden ja vesivoimalaitosten hyödyntämismahdollisuudet
- Kalaportaiden vaikutusten selvittäminen
- Ylikunnallisten hankkeiden vaikutus Tervolan matkailuun
- Palveluiden keskittäminen keskustaan, puutuotannon keskittäminen alueellisesti
- Biopolttoaineen raaka-ainevarantojen mahdollisuuksien selvittäminen
- Kouluverkoston säilyminen (16 oppilas/koulu vähimmäismäärä)

Tornio

- Kemi-Tornion välillä olevien kasvualueiden huomioiminen
- Ylivaltakunnalliset kysymykset elinkeinoelämässä, matkailussa, palveluiden tuottamisessa jne.
- Tornio –keskuksen kehittäminen yhteistyössä Haaparannan kanssa (mm. raideyhteys alueiden välille)
- Rata- ja tieyhteyksien parantaminen Tornion alueella
- Virkistysreitistöjen ja saariston roolin kehittäminen (merimatkailu, venereitit, Puotikarin ja Koivuluodon venesatamat)
- Voimajohtokäytävien uudelleen sijoittamisen mahdollisuudet

- Pukulmin matkailu- ja lomakeskusalueen, Kylläjoen logistiikka-alueen sekä Pirkkiön teollisuusalueen kehittäminen
- Varaukset tuulivoimaloille (mm. Röyttä)
- Jätehuollon keskittyminen Tornion alueelle
- Runkoviemäriin kehittäminen edelleen yhdessä Keminmaan kanssa
- Luonnonvarojen hyödyntämisen potentiaalit selville (mm. kalkkiesiintymät)
- Merikalastuksen säilyttäminen

Ylitornio

- Muurolantien luokituksen nosto
- Riittävät rautatievaraukset (kelkkareittien alitukset, rautatien sähköistys, siltavaraus Ruotsin puolelle)
- Matkailun kehityskäytävän sijoittaminen Aavasaksalle
- Mäkikeskuksen ja ampumaradan kehittäminen
- Lentokenttävarauksen tutkiminen
- Potentiaalisten mineraali- ja turvetuotantoalueiden selvittäminen
- Romakkavaaran –tuulivoimapuistoalueeseen varautuminen
- Portimojärven vedenpinnan nostaminen
- Moottorikelkka- ja retkeilyreitistöjen kehittäminen
- Torniojoen matkailukalastus ja järvikylän muikunpyynti
- Yhteistyö Ruotsin kanssa (työmarkkinat, palveluverkosto, viemäröinnin yhdistäminen)
- Kouluverkoston ja vankilan säilyttäminen
- Tengeliöjoen kehittäminen matkailu- ja virkistyskäytössä

3.5 MUUT TAVOITTEET

3.5.1 Sidosryhmien tavoitteet

Toimijoiden kanssa neuvottelut ajoittuivat 4.10.–14.12.2010 väliselle ajanjaksolle. Eri toimijaryhmiä olivat metsätalous, pelastus ja turvallisuus, maa-seutuelinkeinot (mm. maatalous, kalastus), liikenne, matkailu, kylät maakuntakaava-alueen kunnista, kulttuuritoimijat, energiatoimijat, ympäristö- ja luonnonsuojeluviranomaiset, luonnonsuojeluyhdistykset, teollisuus- ja kaivostoimijat, elinkeinotoimijat, Kemi-Tornion kehittämiskeskus sekä paliskunnat.

Lähes kaikissa neuvotteluissa nousivat esille seuraavat maakuntakaavalle asetettavat tavoitteet:

- **Ruotsi-yhteistyön kehittäminen entisestään**
- **Yhteistyö Oulun kanssa**
- **Maakuntakaavan merkintöjen ja määräysten joustavuus**
- **Päällekkäismerkintöjen harkinnanvarainen käyttö**

Tavoitteet on ryhmitelty esille nousseiden teemojen mukaisesti.

Liikenne

Tiestö:

- Mutkaton yhteys Suomen ja Ruotsin välillä
- Kemi-Tornio –alueen liikenteellinen eheyttäminen
- Liikenneyhteydet lentokentälle
- Moottoritiet, teiden hyvä kunto ja hirviäidat turvallisuuden parantajana
- Joukkoliikenteen kehittäminen
- Kevyen liikenteen väylien kehittäminen
- Kriisitilanteiden liikenteelliset tilatarpeet sekä liikenteen kanavoitumahdollisuudet rajalla
- Vaarallisten aineiden kuljetusten tilatarpeet
- Hidastetyssyjen ja kiertoliittymien välttäminen pääteillä
- Erikoiskuljetusten kiertoreittien, puutavarakuljetusten, raskaan liikenteen tilatarpeen huomioiminen
- Ajoksen liikenneyhteydet
- Raskaan liikenteen tarpeiden huomioiminen
- Metsätieverkoston ylläpito
- Pienten ja vähäliikenteisten teiden huomioiminen
- Uudet yhteydet tai parantaminen:
  - > VT 21 (Kyläjoki – Nivanpää)
  - > ohituskaistoja (Muurola-Koivu-Laurila)
  - > sisääntuloreitti Keminmaalle
  - > liikenteellinen sujuvoittaminen lentokentälle
  - > Maksniemi-Oulu väli moottoritieksi
  - > lentokentälle suora yhteys moottoritieltä
  - > Eljärvelle vaihtoehtoinen tieyhteys
  - > Itäkoski-Länsikoski –tieyhteys
  - > Sompujärven oikaisutie
  - > Kukkolankosken kävelyilta
  - > Karsikon eritasoliittymän kehittäminen
  - > Siltatarpeita: Selkäsaaren, Kemijoen yli Uiton kohdalla

Lentoliikenne:

- Lentokentän kehittäminen nykyisellä paikallaan
- Lentoliikenteen varausten huomioiminen

Rautatieliikenne:

- Radan ylityspaikkojen vähentäminen ja sen vaikutukset muuhun maankäyttöön
- Radan alitukset kylien kohdalla
- Varautuminen kaivostoiminnasta johtuviin kuljetustarpeisiin
- Haparandabanon käynnistymisen vaikutukset henkilöliikenteeseen
- Uudet yhteydet tai parantaminen:
- raideliikenteen kehittämistarpeet suurista kaivoshankkeista johtuen

- raideliikenteen linjaustarpeet (Ylitornio, Tornio, Pello)

Meriliikenne:

- Ajoksen sataman kehittäminen
- Länsi-Suomen merivartioston alueella pelastustoiminta ja partiolennot
- Varautuminen kaivostoiminnasta johtuviin kuljetustarpeisiin
- Tornion keskustan veneväylän virallistaminen

Matkailu ja virkistys

- Alueellisten erityispiirteinen korostaminen: Meri, saaristo, Tornio-, Kemi- ja Simojoet, jokivarsien nauhamaisuus
- Matkailullinen profiloituminen: Teollisuusvaltaisuus, ostosmatkailu, merimatkailu, kalastusmatkailu, kulttuurimatkailu, Lumilinna, Jäänmurtaja, Sarius
- Huomioitavia kohteita: Kukkolankoski, Matkakoski, Perämeren kansallispuisto, Pisavarann luonnonpuisto, Runkauksen luonnonpuisto, Simonniemi-Simonkylä, Kivalot, Kallinkangas, Tervolan Varejoki, Taivalkoski, Valmarinniemen mylly, kirkot, kalatiet, entiset uittoalueet, kivikautiset alueet, Tornion kauppapaikka, Martimoaapa, Simonniemen pappila, Ahvenpankin uimapaikka, Satamien ja pienvesisatamien huomioiminen (mm. Koivuluoto, Letto, Puotikari, Nikkala), Hyypiön kylän ampumarata, Aavasaksan mäkikeskus
- Kehittämistarpeita: Kesämatkailu, tuotteiden omaleimaisuus
- Pro-Siika ja lippokalastuksen turvaaminen
- Siirtolapuutarhojen mahdollisuudet
- Matkailijoiden pysäyttäminen alueelle
- Reitistötarpeet:
- Ylikunnalliset reitit (Kivalojen reitti, Kolmen vaaran reitti)
- Kylien kytkeytyminen runkoreitistöön
- Kemi-Rovaniemi –reitti (moottorikelka/hiihto/vaellus)
- Keminmaa-Tornio väliset ylikunnalliset reitit
- Jääkärireitit, Pirtureitit
- Hevosvaellusreitit, patikkareitit, lumikenkäreitit, luontopolut, maastohiihto

Kulttuuri

- Perinnemaisemien vaaliminen, jokilaakson maisemien umpeenkasvun estäminen
- Rakennetun kulttuuriympäristön huomioiminen
- Struven ketju, Pohjanlahden rantatie, Keminmaan kirkkojen seutu
- Historialliset reitit, poliittinen historia
- Nimistön vaaliminen
- Muinaismuistoalueiden ja muinaisjäännösten huomioiminen (Piispan raja, Huiturin-saaren muistomerkit)

- Kulttuuristen alueiden huomioiminen ja esittäminen (Lappi, Meri-lappi, Länsi-Pohja, Kemijokivarshi, Peräpohjola) huomioiminen
- Alueen kulttuurilaitosten ja tapahtumien huomioiminen (Jokinainen)
- Perämeren rannikko ja saaristo, kalastajatalonpoikaiskulttuuri
- Lampaiden laiduntaminen

Metsätalous

- Biopolttonestelaitoksen mahdollisten hankinta-alueiden tarve
- Maankäyttörajoitusten välttäminen
- Hakkuumahdollisuuksien riittävä turvaaminen
- Soiden harkittu ennallistaminen
- Maa- ja metsätalousvaltaisen alueen merkinnän säilyttäminen

Maaseutuelinkeinot

- Maatalousalueiden turvaaminen, maatalouden tilakokojen kasvun huomioiminen
- Perinteisen maatalouden ylläpitäminen
- Peltoalueiden riittävän suuren koon säilyttäminen
- Maaseudun monielinkeinotoiminnan mahdollisuuksien huomioiminen
- Lähiuokaperiaate
- Kemijoen kalaportaiden vaikutusten huomioiminen

Poronhoito

- Porotalouden yhteensovittamistarpeet muun maankäytön kanssa
- Rakenteiden osoittaminen (esteaidat, työaidat, laidunkierroaidat, poroerotuspaikat, muut kiinteät poronhoitoa varten käytettävät rakenteet, vasanmerkkäuspaikat, kämpät ja poroteurastamot)
- Turvetuotantoalueet: laajeneminen uhkaa poronhoitoa, ojitukset aiheuttavat porokuolemia
- Suoja-alueista etua poronhoidolle
- Jälkikäytön ohjaamistarve
- Poronhoitolain 53 §:n mukaisen neuvottelun ulotettavuus myös valtion maiden luovutukseen
- Korvausmenettelyn yhtenäistäminen

Luonto ja suojele

- METSO-ohjelma-alueet
- Ekologiset käytävät, Perämerenpohjukan yhteyskäytävät (yhteystarve mereltä Laivaniemelle, Simon kohdilta sisämaahan)
- Luonnon monimuotoisuuden ja luontotyyppien turvaaminen
- Maankohoamisilmiö

- Lintujen pesimäalueet ja muuttoreitit (Soidensuojeluohjelman mukaisten soiden ja saariston merkitys linnuille)
- Lohien nousureitit
- Suojelualueiden sirpaleisuus
- Yksityisten suojelualueiden esittäminen, luontotyyppien rajauspäätökset
- Tornion kaupunginlahden suojelutarve
- Luonnonsuojelualueiden ensisijainen käyttö suojele, toissijainen virkistys
- Martimoaavan ydinalue tulisi pitää virkistyskäytöltä vapaana
- Hoito- ja käyttösuunnitelmien suosiminen
- Suojelualueiden virkistyskäytön kehittämisen yhteistyössä Ruotsin kanssa
- Tulva-alueiden huomioiminen

Elinkeinoelämä

- Tilaa vaativien kauppojen osoittaminen vähittäiskaupan suuryksiköiden lisäksi
- Kaupallisten palveluiden keskittäminen ensisijaisesti kuntakeskuksiin
- Ikean vaikutusalueen huomioiminen
- Pienmyymälöiden osuuden kasvun huomioiminen
- Suurien vireillä olevien hankkeiden kerrannaisvaikutusten huomioiminen palvelutarjonnassa
- Haaparanta-Tornio 2020 –visio (Rajalla – hankkeen vaikutukset Suomeen)
- Paikallisten palvelujen kehittäminen
- Hotellikapasiteetin riittävyyden varmistaminen
- Talotehtaat Laivaniemessä ja Karungissa
- Teollisuuden kerrannaisvaikutukset
- Sivukylien ja maaseutukylien huomioiminen
- Mineraalien kotimaisten jatkojalostusmahdollisuuksien tutkiminen

Työvoima

- Koulutuksen kehittämistarpeet
- Työvoimatarpeen kasvu, osaavan työvoiman saanti alueelle
- Lappilaisen työvoiman ensisijaisuustavoitteet

Energian tuotanto

- Turvetuotantoalueet (olemassa olevien alueiden säilyttäminen ja uudet mahdolliset)
- Parhaiten tuulivoimalle soveltuvat alueet (Röyttä, Ajos + uudet mahdolliset)
- Biopolttonestelaitos ja siihen liittyvä nesteytysputki
- Ydinvoimala ja sen vaikutukset muuhun alueiden käyttöön
- Päästökaupan merkitys energiapuun korjaukseen
- Vesivoimalaitokset
- Sähkölinjaukset

Kaivosala

- Martimoaavan potentiaalinen platina-alue
- Ylitornion mineraaliesiintymän huomioiminen
- Kemin kaivoksen kaivospiirialueen laajentuminen
- Malmialueiden tutkimusalueen laajuuden tiedostaminen ja toisaalta malmion tiukka sijaintisidonnaisuus
- Mineraalien jatkojalostusmahdollisuuksien tutkiminen
- Maakuntakaavan valkoiset alueet kaivos-toiminnan kannalta edullisia

Maa-ainekset

- Maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät maa-aineksen ottopaikkojen huomioiminen
- Turvealueet
- Vähäiset sora- ja hiekkavarannot (Tervolan soravarat)
- Kiviaineksen oton painopiste Kemin seudulla
- Kohtuulliset etäisyydet käyttäjiin

Teollisuus

- Outokummun laajenemisalueet, toiminta-aluevarausten riittävyys
- Mekaanisen puunjalostuksen huomioiminen
- Röyttän alueen säilyttäminen teollisuusalueena
- Varautuminen tuleviin pienteollisuusalueisiin

Pelastus ja turvallisuus

- Rovajärven harjoitusalue siirtymäreitteineen
- Tervolan varikko suoja-alueineen, räjähddevarasto
- Lennoston toiminnan huomioiminen
- Kriisitilanteiden tilatarpeiden tiedostaminen, varautuminen poikkeusoloihin
- Tullin toimintaedellytysten turvaaminen
- Patoturvallisuus

Yleisiä alueidenkäyttöllisiä tavoitteita

- Alueellisten erityispiirteiden huomioiminen
- Suurien hankkeiden vaikutukset asuntotarpeeseen ja infraan
- Jokivarsien rakentaminen
- Työpaikka-alueiden sijoittaminen lähelle olemassa olevaa toimintaa
- Palvelujen keskittäminen hajauttamista kannattavampaa
- Kaupunkikeskustojen dynaamiset vuorovaikutussuhteet
- Kaavoituksen laadun merkitys viihtyisälle asuinympäristölle
- Loma-asuminen kylärakenteen tukena
- Haja-asutusalueen viemäröinti

- Jätevesiasioiden rajoitukset rantarakentamisessa
- Eljäjärven kaivosalueen läheisyyteen työpaikka-alueita
- Tervola Perämerenkaareen
- Selkäsaaren hyödyntäminen asumiseen ja virkistykseen
- Suhteuttaminen koko Suomen näkökulmaan kaikessa toiminnossa

3.5.2 Strategiat

3.5.2.1 Suomen mineraalistrategia

Luonnonvarojen saatavuus ja tuotanto ovat muodostuneet keskeisiksi varallisuus- ja menestystekijöiksi muuttuvassa maailmassa. Mineraalivarat ovat kuitenkin jakautuneet maantieteellisesti epätasaisesti ja yli puolet maapallon mineraalituotannosta tulee poliittisesti epävakailta alueilta. Mineraalien kysyntä monipuolistuu, kaupan esteet uhkaavat kasvaa ja hintaheilahtelut raaka-ainemarkkinoilla ovat suuria.

Suomen mineraalistrategia on laadittu ilmasto- ja energiapolitiittisen ministeriryhmän toimeksiannosta. Strategiatyön tavoitteeksi asetettiin mineraalialan lähivuosisikymmenien kansainvälisten ja kotimaisten kehitystrendien ennakoiminen, sekä tämän pohjalta sellaisten toimenpide-ehdotusten tekeminen, jotka tukevat kestävästä mineraalipolitiikan muotoutumista ja alan kehittämistä yhteiskunnan ja elinkeinoelämän kannalta järkevällä tavalla.

Mineraalistrategiassa esitetyt strategiset tavoitteet ovat kotimaisten kasvun ja hyvinvoinnin edistäminen, ratkaisujen etsiminen globaaleihin mineraaliketjun haasteisiin sekä ympäristöhaittojen vähentäminen.

3.5.2.2 Suomen arktinen strategia

Arktinen strategia on ulkosuhdepainotteinen, se määrittelee Suomen arktisen politiikan tavoitteita ja keinoja niiden edistämiseksi kansallisesti sekä erilaisilla kansainvälisillä ja alueellisilla foorumeilla, Euroopan unionissa, pohjoismaisessa yhteistyössä sekä kahdenvälisissä suhteissa. Strategiassa käsitellään alueen turvallisuutta, ympäristöä, taloutta, infrastruktuuria, alkuperäiskansoja, kansainvälisiä instituutioita ja Euroopan unionin arktista politiikkaa.

Arktisen alueen, mukaan lukien Suomen pohjoisten alueiden ympäristö on haavoittuvainen. Ympäristön kannalta keskeisiä ongelmia ovat ilmastonmuutos seurannaisvaikutuksineen, lisääntyneen meriliikenteen ja luonnonvarojen hyödyntämisen aiheuttamat ympäristövaikutukset, luonnon monimuotoisuuden

väheneminen ja kaukokulkeutuvat ympäristömyrkyt sekä ydinturvallisuuteen liittyvät kysymykset.

Arktisella alueella on huomattava taloudellinen potentiaali, josta Suomi voi hyötyä. Pohjoisen Jäämeren meriliikenteen kasvu ja alueen luonnonvarojen hyödyntäminen ovat mahdollisuus suomalaiselle osaamiselle.

Suomen tavoitteena on:

- Vahvistaa Suomen asemaa kansainvälisenä arktisena huippuosaajana panostamalla koulutukseen, tutkimukseen, testaukseen, teknologiaan ja tuotekehittelyyn.
- Hyödyntää vahvemmin suomalaista talvi-merenkulkuun ja arktiseen teknologiaan liittyvää osaamista arktisessa meriliikenteessä ja laivanrakennuksessa.
- Parantaa suomalaisyritysten mahdollisuuksia hyödyntää arktista osaamistaan Barentsin alueen suurhankkeissa tukemalla erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten verkostoitumiseen, vienninedistämiseen ja kansainvälistymiseen tähtäviä toimia.

3.5.2.3 Kansallinen suo- ja turvemaiden strategia

Turvemaiden nykyiset, moninaiset käyttötarpeet ja -arvot ovat kasvamassa. Muun muassa tästä syystä tarvitaan soiden ja turvemaiden kansallinen strategia, jonka tavoitteena on luoda yhteinen, ajantasainen näkemys soiden ja suoluonnon sekä turvemaiden kestävästä ja monipuolisesta käytöstä. Strategialla määritetään Suomen soihin ja turvemaihin liittyvät tavoitteet ja käyttötarpeet, sekä tarvittaessa keinot niiden yhteensovittamiseksi lähivuosikymmeninä.

Soiden ja turvemaiden kansallisen strategian valmistelu käynnistettiin vuoden 2009 alussa maa- ja metsätalousministeriön koordinoimana. Strategia valmistui keväällä 2011.

3.5.2.4 Lapin ilmastostrategia

Lapin ilmastostrategiasta on kerrottu kappaleessa 2.6.3. *Lapin ilmastostrategia*.

3.5.2.5 Lapin energiastrategia

Lapin liiton hallitus on hyväksynyt energiastrategian kokouksessaan 9.11.2009.

Lapissa on vireillä useita eri tuotantomuotojen hankkeita, jotka toteutuessaan lisäävät Lapin energiantuotantoa merkittävästi. Samanaikaisesti Lapin teollisuuden, kaivostoiminnan ja matkailun kasvunäkymät ovat pitkällä aikavälillä hyvät, mikä lisää energiantarvetta huolimatta siitä, että samanaikaisesti energiatehokkuus paranee koko ajan. Strategiassa on määritetty Lapille pitkän aikavälin energiavisio vuoteen 2030. Lisäksi on yksilöity lyhyemmän aikavälin tavoitteet ja kärkihankkeet.

Lapin energiastrategian kärkihankkeet:

- Bioenergian käytön kestävä lisääminen
- Turpeen käytön edistäminen
- Tuulivoiman hallittu rakentaminen ja tuulivoimaosaamisen kehittäminen
- Vesivoimatuotannon lisääminen
- Ydinvoimalaitoksen rakentamisen edistäminen Simoon
- Energiatehokkuuden edistäminen
- Infrastruktuurin toiminnan varmistaminen
- Energia-alan T&K- ja innovaatiotoiminnan kehittäminen

3.5.2.6 Lapin teollisuusstrategia

Teollisuusstrategian tavoitteena on kehittää teollisuuden toimintaympäristöä sekä turvata Lapin teollisuuden kasvua ja kansainvälistymistä. Teollisuusstrategia käsittää metalliteollisuuden, kaivosteollisuuden, metsäteollisuuden, energiateollisuuden, puutuoteteollisuuden sekä luonnontuote- ja elintarviketeollisuuden valmistavana teollisuutena.

Metallituotteiden, koneiden ja laitteiden valmistus, teollisuuspalvelut, kunnossapito ja huolto sekä logistiikka hyödyntävät luonnonvaroja jalostavaa teollisuutta kehitysympäristönä kasvaessaan kansainvälisiä palveluntuottajia.

Strategian toteutuminen edellyttää kaikkien toimijoiden, yksityisten ja julkisten, yritysten ja muiden organisaatioiden toimenpiteitä ja yhteistyötä. Strategiassa painotetaan edistämään yritysten ja markkinoiden kohtaamista, toimintaympäristön kehittämiseen ja yritysten tukemiseen kasvussa ja kansainvälistymisessä.

Lapin teollisuusstrategian on tavoitteena valmistua kesään 2011 mennessä.

3.5.2.7 Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelma

Lapin liitto on käynnistänyt yhteistyössä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuualueen kanssa koko maakunnan kattavan liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelun. Edellinen vuonna 2000 valmistunut suunnitelma on uudistettava vastaamaan nykyistä kansainvälistä ja kansallista toimintaympäristöä sekä Lapin maakunnan nykytilannetta ja kehitysnäkymiä. Osa Lapin liikenne 2020 suunnitelman sisällöstä on kestänyt hyvin aikaa ja useat kärkihankkeet ovat jo toteutuneet tai parhaillaan toteutumassa. Jotkin aikaisemmin tunnistetuista hankkeista ovat vanhentuneet tai niiden alkuperäinen toteutustarve on muuttunut vuosien varrella.

3.5.2.8 Lapin matkailustrategia 2011-2014

Lapin matkailustrategian 2011 – 2014 on hyväksytty Lapin liiton hallituksessa 27.4.2011 muutamien täsmennyksin.

Lapilla on luonnonolosuhteidensa puolesta loistavat edellytykset vetovoimaiseksi matkailualueeksi ja Lappi on hyödyntänyt näitä vahvuuksiaan erinomaisesti kuluneina vuosikymmeninä. Matkailuelinkeino on kasvanut ja kehittynyt voimakkaasti. Matkailun aluetaloudellinen merkitys maakunnassa on huomattava.

Vetovoimaisimmat matkailukohteet ovat sijoittuneet tuntureille, keskelle harvaanasuttua maaseutua. Matkailun kehitys on auttanut kuntia ja kyliä säilyttämään ja jopa lisäämään palvelujen tarjontaa, mikä on hyödyttänyt myös paikallisväestöä. Matkailualalle syntynyt yritystoiminta on tuonut työtä ja toimeentuloa pienille paikkakunnille, sekä saanut aikaan positiivisia kerrannaisvaikutuksia myös muille toimialoille.

Laivaliikenteen kannalta Joulupukin merisatama Kemissä tarjoaa mahdollisuuksia uudenlaisten matkailutuotteiden kehittämiseksi. Lapin kansallispuistot ovat merkittävä matkailun resurssi ja vetovoimatekijä.

3.5.3 Askel Ounasjoelle I, II ja III

Askel Ounasjoelle III on jatkoa aiemmille lohen palauttamista Kemijoen vesistöön edistäneille projekteille. Askel Ounasjoelle I -projektissa laadittiin mm. Isohaaran II kalatien rakennussuunnitelma. Askel Ounasjoelle II -projekti on käynnissä. Sen aikana rakennetaan Isohaaran II kalatie ja siirretään kutukypsiä lohia Ounasjokeen.

Askel Ounasjoelle III on osa suunnitelmaa, jonka tarkoituksena on lohen ja meritaimenen vaellusmahdollisuuksien avaaminen Ounasjoelle ja siten

lohen ja meritaimenen palauttaminen Ounasjoen vesistöön sekä aliselle Kemijoen vesistöön. Hankkeella edistetään Lapin kesämatkailun kehittämistä lisäämällä mm. Ounasjoen vesiluonnon matkailullista vetovoimaa. Lisäksi vaelluskalojen palauttaminen edistää vesiluonnon monimuotoisuuden säilymistä.

3.5.4 Vesihuollon kehittämissuunnitelmat

Tornionjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015

- Tavoitteena on Tornionjoen vesien nykyisen tilan säilyttäminen, tilaltaan heikentyneissä joissa tavoitteena on hyvän tilan saavuttaminen, heikentyneissä rannikkovesissä hyvän tilan saavuttaminen, pohjavesien hyvän tilan ylläpitäminen
- Tiedossa olevia uusia suunnittelukaudella mahdollisesti toteutettavia suurehkoja hankkeita, joiden valmisteluvaiheessa mahdolliset vaikutukset vesien tilaan tulee erityisesti ottaa huomioon. (Kolari–Pajala kaivosohjelma sekä Tornionjoen tulvasuojeluhanke.)
- Rehevöitymistä ja liettymistä aiheuttavan ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentäminen
- Pienten virtavesien kunnostustarve (Alainenjoki, Liakanjoki, Martimojoki, Naamijoki, Palojoki, Aalisjärvi, Pasmajärvi)
- Pellon ja Karungin jätevedenpuhdistamon saneeraustarve
- Siirto- ja runkoviemärihankkeet Ylitorniossa (keskustan ja ympäristökylien siirtoviemärit) ja Torniossa (Alavojakkalan ja Kivirannan välinen runkoviemäri)
- Viemäroinnin laajentaminen vesihuoltolaitosten toiminta-alueilla ja viemäroinnin ulottaminen vesihuoltolain mukaisesti vanhoille rakennetuille alueille sekä uusille kaava-alueille sen mukaan kun kaavan mukainen maankäyttö alueella toteutuu
- Pellossa Turtola ja Juoksenki, Ylitorniolla Kauliranta–Kuivakangas, Tengeliö ja Nuortioranta–Armassaari–Kainuunkylä sekä Torniossa Keropudas–Karunki viemäroitäviä alueita vuoteen 2015 mennessä.
- Järvienkunnostushankkeet (Kurtakkojärvi, Iso- ja Vähämeltojärvi)

Kemijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015

- Tavoitteena on Kemijoen vesien nykyisen tilan säilyttäminen, tilaltaan heikentyneissä joissa tavoitteena on hyvän tilan saavuttaminen, heikentyneissä rannikkovesissä hyvän tilan saavuttaminen, pohjavesien hyvän tilan ylläpitäminen
- Tiedossa olevia uusia suunnittelukaudella mahdollisesti toteutettavia suurehkoja hankkeita, joiden valmisteluvaiheessa mahdolliset vaikutukset vesien tilaan tulee erityisesti ottaa huomioon. (Sierilän voimalaitoshanke, Suhangon kaivosohje, Kevitsan kaivosohje, Narkauksen kaivosohje)
- Rehevöitymistä ja liettymistä aiheuttavan ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentäminen (Kemijoen alaosa, Simojoen vesistö sekä Ounasjoen vesistön alajuoksu)
- Pienten virtavesien kunnostustarve (Akkunusjoki, Ala-Kemijoki, Kaakamojoki, Kaisajoki, Ternujoki)
- Siirto- ja runkoviemärihankkeet (Simon-Kemin siirtoviemäri valmistuu 2010. Tällöin voidaan lakkauttaa nykyiset Asemanseudun ja Maksniemen jätevedenpuhdistamot ja jätevesien johtaminen Nikkilänjärveen, Simojokeen, Haukelanojaan ja Postilahteen loppuu)
- Viemäröinnin laajentaminen vesihuoltolaitosten toiminta-alueilla ja viemäröinnin ulottaminen vesihuoltolain mukaisesti vanhoille rakennetuille alueille sekä uusille kaava-alueille sen mukaan kun kaavan mukainen maankäyttö alueella toteutuu
- Järvienkunnostushankkeet (Kallijärvi Kemimaassa)
- Uudet liikenteenalueet (tiet, radat, ratapihat sekä lentokentät ja -paikat) sijoitetaan maankäytön suunnittelun keinoja käyttäen pääsääntöisesti pohjavesialueiden ulkopuolelle.
- Isohaaraan on suunniteltu uusi yhdistelmäkalatie turvaamaan lohenkalastus Kemijoen alueella

Simojoen vesistöalueen yleisen tason hoitosuunnitelma

Tavoitteet:

- Vesistön hyvä ekologinen tila
- Lohikannan hoito, kalatalouden kehittäminen

- Turvetuotantokenttien suunnittelu pinta- ja pohjavesien haitallisia vaikutuksia minimoiden, jälkikäytön suunnittelu ja toteutus
- Vesiensuojelullisten näkökulmien huomioiminen maa- ja metsätaloudessa, lannoitteiden käytön vähentäminen
- Liettymisen ja rehevöitymisen vähentäminen vesistössä
- Vaikutusten seuranta Vouhonjoella
- Valuma-alueiden kunnostukset
- Suojavyöhykkeiden yleissuunnitelmat

3.5.5 Kriisitilanteiden tavoitteet

Kriisitilanteiden tavoitteet, joilla voi olla vaikutusta alueidenkäytön suunnittelulle, on koottu valtioneuvoston periaatepäätöksestä 16.12.2010 ”Yhteiskunnan turvallisuusstrategia”.

Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tärkeimmät tehtävät ovat Suomen itsenäisyyden, alueellisen koskemattomuuden ja perusarvojen turvaaminen, väestön turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yhteiskunnan toimivuuden ylläpitäminen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat alueillaan mm. ympäristöön ja luonnonvaroihin, liikenteeseen ja infrastruktuuriin sekä elinkeinoihin liittyvistä toimeenpano- ja kehittämistehtävistä sekä näihin liittyvästä varautumisesta ja kriisi-johtamisesta. Kuntien rooli yhteiskunnan varautumisessa ja häiriötilanteiden hallinnassa on paikallishallinnossa keskeinen, koska peruspalveluiden ja muiden yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen järjestäminen on merkittävä osittaan kuntien vastuulla. Kunnat voivat vaikuttaa yhteiskunnan kriisinkestävytyteen osittain myös maankäytön suunnittelun keinoin kriisinkestävää yhdyskuntarakennetta edistämällä.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaan seuraavilla alueiden käytön suunnitteluunkin vaikuttavilla asioilla on merkitystä kriisitilanteiden hallinnassa:

- Tulvariskien hallinnalla ja patoturvallisuuden valvonnalla varaudutaan sekä äkillisiin tilanteisiin ja onnettomuuksiin että hitaasti eteneviin prosesseihin kuten ilmaston muutokseen
- Maa- ja vesialueilla tapahtuvat öljy- ja kemikaalionnettomuudet havaitaan ja rajoitetaan nopeasti. Torjunta on oikea-aikaista ja tehokasta.
- Rajaturvallisuuden ylläpitämisellä turvataan rauhalliset olot ja hyvä rajajärjestys maamme kaikilla rajoilla sekä rajaliikenteen sujuvuus ja turvallisuus. Tähän liittyen Länsi-Lapissa tulee voida tarvittaessa pystyä suo-

rittamaan rajatarkastukset, varmistamaan rajaliikenteen sujuvuus ja turvallisuus sekä kyky palauttaa raja-valvonta väliaikaisesti Schengen-sisärajoille

- Talouden ja infrastruktuurin toimivuuden varmistaminen mm. sähköisten tieto- ja viestintäjärjestelmien sekä kuljetusten turvaamisella, yhteiskunnan taloudellisten perustoimintojen ylläpitäminen, osaava työvoima, korkeatasoisen koulutus- ja tutkimusjärjestelmän ylläpitäminen sekä merkittävien ympäristömuutosten havaitseminen, rajoittaminen ja niihin sopeutuminen.
- Voimahuollon perustan muodostava monipuolinen, edullinen ja riittävä sähköenergian kotimainen tuotantokapasiteetti varmistetaan.
- Maan sisäisten kuljetusten varmistamiseksi ohjataan kuljetusväylien rakentamista ja kuljetuksista vastaavien organisaatioiden sekä satamien, lentokenttien ja muiden liikennejärjestelmän solmukohtien valmius- ja turvallisuustoimintaa.
- Kuljetusten infrastruktuuri ja keskeiset logistiset ketjut varmistetaan.
- Väestönsuojien rakentamista jatketaan ensisijaisesti sotilaallisiin uhkiin varautumiseksi.
- Tavanomaisten jätteiden ja ongelmajätteiden sijoittamiselle varataan kaavoituksessa riittävät alueet ja tarvittavat vara-alueet.
- Ympäristön tilan seuranta pidetään yllä. Suomen osallistumista kansainväliseen yhteistyöhön ilmastonmuutoksen hidastamiseksi jatketaan.

3.6 Ruotsin tavoitteet

Länsi-Lapin maakuntakaavasta on neuvoteltu 15.6.2011 Haaparannan kaupungin ja Pajalan kunnan kanssa sekä 16.6.2011 Lääninhallituksen (Länstyrelsen) ja Liikenneviraston (Trafikverket). Neuvottelun avulla kerättiin Ruotsin kuntien ja Norrbottenin läänin tavoitteita.

Neuvotteluissa nousivat esille seuraavat tavoitteet:

- Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen esittäminen siten, että ympäristössä sijaitseva kartografinen tieto (rakennukset, tiestö, vesistö) tulee huomioitua suunnittelualuetta laajemmin myös Ruotsin puolelta
- Alueidenkäytön suunnittelun kokonaisvaltainen yhteensovittaminen rajaseudulla
- Kemin lentoliikenne voisi hyödyttää myös Ruotsin puolen asukkaita ja matkailijoita. Markkinointia tämän edistämiseksi tulisi kehittää.

- Kemi-Tornio rautatien sähköistäminen - Ratkaysymys muutoinkin ratkastava
- Yhteinen matkakeskus Haaparannalle ja Torniolle
- Suomen junat pohjoiseen tulisi liikennöidä Haaparanta-Tornio päärautatieasemalta
- Uusi ja suuri logistiikkakeskus tarvitaan Haaparanta-Tornioon
- Joukkoliikenteen kehittäminen ylivaltakunnallisesti
- Taksiliikenteen yhteistyön kehittäminen Haaparanta-Torniossa
- Rajanylityspaikat laadukkaina elinympäristön kohottajina
- Rajan ylittämisen kehittäminen jalankulun ja pyöräilijöiden osalta
- Moottorikelkkailijoiden ja kaupallisten huviveneiden rajanylitykset ilmoitusten piiriin (Rautatieliikenne, lentoliikenne, maantieliikenne, joukkoliikenne, matkailu, kaivostointa, yhdyskuntatekniikka, palvelutarjonta)
- Saariston kehityshankkeissa huomioitava myös Ruotsin saaristo
- Matkailupalvelut rajaseudulla tulee tunnistaa

3.7 LÄNSI-LAPIN TULEVAISUUSKUVA JA KEHITTÄMISSTRATEGIA

Länsi-Lapissa alueen päätavoite on vahvistaa Perämerenkaaren teollista ja logistista profiilia, huomioida jokivarsien kehityskäytävät sekä luoda asukkaille monipuolista työtä ja toimeentuloa.

Hyvät liikenneyhteydet ovat ensisijaiset tärkeitä alueen elinkeinoelämän vahvistamisessa. Kaivos- tuotteiden kuljetus Kemin Ajoksen sataman kautta maailmanmarkkinoille ja rautatieyhteyksien parantaminen tukevat Perämeren alueelle sijoittuvaa vahvaa teollisen vyöhykkeen kehittämisideaa.

Perämerenrannikko kehittyy teollisuuden sekä kaupan ja energiantuotannon vyöhykkeenä. Metsätalous on edelleen merkittävä paikallistaloudessa ja maakunnan metsäteollisuuden raaka-aineen tuottajana. Maatalouden, poronhoidon ja luontaistalouden elinkeinollinen merkitys haja-asutusalueella on edelleen varsin suuri. Maaseudun kehittämisessä pienimuotoisen yritystoiminnan ja jalostuksen lisääminen nähdään osana matkailun palveluketjuja. Elinkeinojen kehittämisessä ja palvelutoiminnassa vahvistetaan yhteistyöhankkeita Ruotsin kanssa.

3.7.1 Länsi-Lapin maakuntakaavan SWOT-analyysi

Vahvuudet

- monipuolinen ja puhdas luonto, puhdas ilma
- Tornion-, Kemi ja Simojoki, kalastus
- sijainti Perämeren rannalla
- kansainvälisyys ja rajat, rajayhteistyö
- hyvä saavutettavuus, satama, lentokenttä sekä rauta- ja maantieyhteydet
- kaupallisten palvelujen monipuolisuus
- ladut, reittiverkostot
- Perämeren saariston ja jokilaaksojen luonnonmaisemat

Mahdollisuudet

- Kansainvälinen yhteistyö
- luontomatkailun kasvu
- koulutuksen kehittäminen ja monipuolistaminen
- verkostoituminen ja yhteismarkkinointi
- viihtyisä elinympäristö ja etätyöteknologia
- alihankkijoiden houkuttelemisen tai synnyttäminen veturiyritysten myötä
- Potentiaalia monimuotoiselle energiatuotannolle
- Meri- ja jokimatkailun kehittyminen
- Yhteistyön tiivistäminen Ruotsin ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kanssa (palveluverkostot, infrastruktuuri)
- Teollisuustoimintojen keskittäminen ja kasvu
- Pk-sektorin kehittyminen ja kauppapalvelut

Heikkoudet

- väkiluvun väheneminen
- kunnallistalouden ongelmat
- pätevän työvoiman saatavuus kasvualueille, työvoiman koulutus rakenne
- maankäyttöristiriidat
- pitkät etäisyydet Suomen väestökeskittymistä, kuljetuskustannukset
- saavutettavuus (lennot, lentohinnat, Kemi-Tornion lentokentän kapasiteetti)
- hajanaisuus, sisäisen joukko liikenteen puutteet

Uhat

- palvelu- ja yhdyskuntarakenteiden murtuminen väestömuutosten vuoksi, ikärakenteen muutokset
- väestön keskittyminen etelään vie kysyntää pohjoiselta osaamiselta
- osaavan työvoiman saannin vaikeutuminen
- yhteisen näkemyksen puuttuminen, yhteistyökyvyn puute, eripura
- päätöksenteon lyhytjänteisyys
- lentoliikenteen kehittymättömyys, kalliit hinnat
- junaliikenteen heikentyminen
- energian hinta
- rakennetun ympäristön tason lasku
- Sataman kehittämispotentiaalin rajallisuus
- Vireillä olevien hankkeiden toteutumattomuus

3.7.2 Elinkeinot maakuntakaavassa

Teollisuus

Kemi-Tornion seutukunta on Lapin teollistunein alue, jossa sijaitsee suuria paperin, selluloosan, kartongin ja sahatavaran tuottamiseen erikoistuneita laitoksia. Outokumpu Oy Tornion tehdas on Euroopan suurin ruostumatonta terästä ja ferrokromia tuottava tehdas. Stora Enso Oy tuottaa paperia, selluloosaa ja sahatavaraa, Oy Metsäbotnia Ab:n Kemian tehtaat kartonkia ja selluloosaa sekä Oy Botniawood Ab sahatavaraa.

Alueella on Euroopan suurin kromikaivos ja pienehkö kalkkikaivos sekä useita erikoistuneita pienteollisuusyrityksiä, joista osa on keskittynyt suurteollisuuden alihankintaan.

Maakuntakaavassa osoitetaan seudullisesti merkittävät teollisuus- ja varastotoimintojen alueet.

Kaivosteollisuus ja maa-ainesten ottaminen

Malmi-, rakennuskivi-, teollisuusmineraali-, hiekka-, sora-, turve- ja soravarojen käyttömahdollisuudet pyritään turvaamaan niin, että haittoja muulle toiminnalle tai luonnolle syntyy mahdollisimman vähän. Vältetään sellaisen toiminnan sijoittamista malmipotentialisille alueille tai niiden viereen, joka estäisi kaivostoiminnan tai häiriintyisi siitä.

Maa-ainesten ottoalueet osoitetaan mahdollisuuksien mukaan paikoista, joissa otto ei aiheuta häiriötä tai turmele arvokasta maisemaa.

Turpeenottoalueiden sijoittamisessa otetaan huomioon vesistöjen suojelu ja mahdollisuudet oton jälkeiseen käyttöön ja maisemointiin. Tärkeiden pohjavesiesiintymien lähelle ei sijoiteta vesiä pilavaa toimintaa.

Maakuntakaavassa osoitetaan olemassa olevat kaivosalueet sekä kaivostoiminnan kehittämisen kohdealueita. Maakuntakaavassa osoitetaan turvetuotantoon ja maa-ainesten ottoon soveltuvia alueita.

Tuulivoimalatuotanto

Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimalat on sijoitettava ensisijaisesti keskitetysti useamman voimalan yksiköihin.

Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoimatuotantolle parhaiten soveltuvat alueet.

Muu energiatuotanto

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu nykyiset vesivoimalat.

Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaavassa on osoitettu Simon Karsikkoniemen alueelle suunniteltu ydinvoimalaitos sekä siihen liittyvät toiminnot.

Kemiin on suunnitteilla biopolttonestelaitos. Toteutuessaan hanke tulee edellyttämään sijoitusalueen lisäksi liikenneyhteyksien suunnittelua sekä raaka-aineiden hankinta-alueita. Laitos pystyy hyödyntämään mm. sellutehtaan ja Karihaaran sahan sivutuotteita, jotka eivät sovellu sellutuotantoon.

Maakuntakaavassa osoitetaan soveltuvat merkinnät muun energiatuotannon tarpeisiin.

Kuva 24; Ilmakuvaote Veitsiluodon tehtaista. (Ilmakuva Vallas)

Kaupalliset palvelut

Päivittäistavarakaupan tarjonta Länsi-Lapissa painottuu pääkeskuksen eli Kemi-Tornion alueelle. Suurimmat ja monipuolisimmat hypermarketit ja tavaratalot sijoittuvat tälle alueelle. Hypermarketeiksi luokitellaan tilastossa Prisma, Citymarket, Euromarket ja tavarataloiksi Länsi-Lapissa Tampereen Säästö-tex ja Halpahalli. Kaupungeissa on myös hypermarkettien ja tavaratalojen lisäksi monipuolisesti muutakin päivittäistavarakaupan tarjontaa.

Ylitorniossa ja Pellossa on myös monipuolisesti päivittäistavarakaupan tarjontaa. Keskuksissa on suuria supermarketteja sekä pienempiä lähikauppoja. Muissa kuntakeskuksissa pt-tarjonta painottuu pieniin myymälöihin. Päivittäistavarakaupan tarjontaa löytyy myös jonkin verran alakeskuksista ja kylistä.

Rajakauppa kehittyy Torniossa, Ylitorniolla ja Pellossa. Suurten hankkeiden myötä kaupalliset palvelut kehittyvät koko Perämerenkaaren alueella.

Maakuntakaavassa osoitetaan vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoitus.

Matkailupalvelut

Länsi-Lapin maakuntakaavaan tulee matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueita, joilla osoitetaan matkailullisesti vetovoimaisia alueita joita kehitetään matkailupalvelualueiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteensopivalla tavalla.

Tornionlaaksossa lohenkalastus on elävöittänyt alueen matkailutoimintaa. Erämatkailulle mahdollisuuksia tarjotaan moottorikelkka- ja ulkoilureitistöjä edelleen kehittämällä. Matkailuvaltteina ovat puhdas ilma, luonnonrauha, vuodenaikojen erilaisuus, kalastus, luonnonkauneus. Toimintaa kehitetään ympärivuotiseksi ja säästä kestäväksi, mikä edellyttää investointeja majoitus- ja ohjelmopalvelurakennelmiin.

Kemin lumilinnaa käy vuosittain katsomassa noin 100 000 vierailijaa. Jäänmurtaja Sampo houkuttelee matkailijoita Länsi-Lappiin sekä kesäisin että talvisin.

Tärkeät matkailukohteet Tornionlaakson seutukunnassa sijoittuvat Pellon Ritavalkeaan ja Ylitornion Aavasaksalle talvisen laskettelu- ja hiihtomahdollisuuksien pariin. Lisäksi Pellon Napapiiri ja Vihreä Pysäkki mahdollistavat matkailijoille paikallisia matkailupalveluja. Tornion-, Kemi- ja Simojokien varsilla kalastusmatkailun lisääminen edellyttää matkailupalvelujen kehittämistä.

Matkailurakentamisessa on huomioitava ympäristö, viihtyisyys ja laatu. Maankäytöstä tulisi sopia yhteisesti eri toimialojen kesken ja kaikkien näkökantoja

kunnioittaen. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita ja ympäristöjä vaalitaan ja hyödynnetään matkailun vetovoimatekijöinä.

Tärkeitä ovat maantie-, rautatie- ja lentoliikenteen hyvä toimivuus sekä luonnon kestävyys ja säilyminen puhtaana. Tärkeää on myös turvata lentoliikenteen ympärivuotiset palvelut lähialueiden lentokentillä. Tulevaisuudessa tulee huomioida lisäksi rautatieyhteyksien kehittäminen matkailuliikenteen näkökulmasta.

Maakuntakaavassa osoitetaan matkailun kehittämisen kohdealueet, matkailupalvelualueet ja pienempiä matkailukohteita, matkailun tarvitsemat virkistys- ja suojelualueet, reitit ja liikenneyhteydet.

Maatalous

Kemi-Tornio alue on Lapin parasta maatalousaluetta. Elinkeinorakenne on muuttunut yhä palveluvaltaisemmaksi. Rakennemuutos hidastuu ja maatalous säilyy merkittävänä elinkeinona erityisesti Simossa, Keminmaassa sekä Tervolassa. Pääosa maataloudesta hoidetaan pääammattina tilakoon kasvaessa hieman edelleen. Maatilamatkailu, muu yrittäjyys tai palkkatyössä käynti ovat merkittäviä maatalouden rinnakkaiselinkeinoja. Maatalouden merkitys on suuri maaseudun asuttuna pitämisessä ja kulttuurimaiseman ylläpitäjänä, mistä hyötyy myös matkailu.

Maatalous keskittyy entistä enemmän pääteiden varsille ja palveluiden läheisyyteen. Kaavassa maaseudun kehittämisen kohdealueilla voitaisiin järjestellä peltotiluksia uudelleen siten, että palstojen koko kasvaisi, etäisyys talouskeskuksista vähenisi ja tuotannon kannattavuus siten parantuisi.

Osoitetaan maaseudun kehittämisen kohdealueet sekä maatalousalueita.

Metsätalous

Maakuntakaavalla pyritään turvaamaan nykyisten luonnonsuojelualueiden ulkopuolella olevien metsäalueiden säilyminen pääosin talouskäytössä. Kaavamerkinnot, kaavamääräykset ja kaavaselostuksen ohjeet ja suositukset ovat ohjeena metsälain ja metsänhoito-ohjeiden soveltamisessa auttaen tunnistamaan alueet, joilla tarvitaan erityisiä muut käyttömuodot huomioon ottavia käsittelytapoja. Kaavallinen ohjaaminen kohdistuu lähinnä reittien, teiden ja matkailupalvelualueiden läheisyyteen. Rajoitukset eivät saa olla kohtuuttomia.

Maakuntakaavassa varataan pääosa suojelualueiden ulkopuolisista alueista maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi. Kaavassa voidaan lisäksi esittää maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta, maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on erityisiä ympäristöarvoja sekä päällekkäismerkintöjä ja määräyksiä, joilla vaalitaan maisemaa tai turvataan muiden maan-

käyttömuotojen kuten matkailupalveluiden ja porohoidon toimintaedellytyksiä.

Poronhoito

Poronhoitoalueeseen Länsi-Lapissa kuuluvat Pelton, Simon, Tervolan ja Ylitornion kunnat. Poronhoidolla on elinkeinollista merkitystä myös jalostamisessa, kaupassa ja matkailussa. Tavoitteena on käsitellä ja käyttää porotalouden tuotteista mahdollisimman suuri osa alueella, jolloin niistä jää sinne suurin hyöty. Muu alueidenkäyttö vaikuttaa huomattavasti poronhoitoon ja poronhoidolla on omat vaikutuksensa muuhun alueidenkäyttöön.

Poronhoidon tärkeät alueet otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa. Maakuntakaavassa porotalouden toimintaedellytyksiä turvataan osaluemerkinnöillä, kaavamääräyksillä ja suosituksilla. Maakuntakaavan selostusosaan voidaan ottaa teemakarttoja porotaloudesta, joihin esimerkiksi kaavamääräyksissä voidaan tarvittaessa viitata.

Kalatalous

Ammattikalastus voi kehittyä Perämerellä. Kalaa toimitetaan pääasiassa puolijalosteina alueen omiin taajamiin ja matkailupalveluyrityksiin. Kalastusmatkailua ja sitä tukevia elinkeinoja kehitetään sekä Tornion-, Kemin- ja Simojoen lohenkalastuksessa että muiden kalalajien hyödyntämisessä kestävästi käytön periaatteella. Tavoitteena on lohien saaminen Kemijokeen rakentamalla kalatie ja kalaportaat Kemijoen voimalaitosten ohi.

Maakuntakaavassa kalatalouden toimintaedellytyksiä voidaan turvata kaavamääräyksillä, suosituksilla ja toimintojen sijoituksilla.

Muut elinkeinot

Luontaiselinkeinojen toimintamahdollisuudet tulee säilyttää.

Maakuntakaavassa osoitetaan myös muille elinkeinoille tarpeellisia alueita sekä kaavamääräyksiä ja suosituksia.

Yhteiskunnalliset palvelut

Koulut säilyvät kuntakeskusten lisäksi muutamassa keskuskylässä. Teollisuuden ja muiden elinkeinoelämää tukevien hankkeiden kehittyminen on otettava huomioon pysyvän työvoiman saamiseksi. Muut kiinteät kunnalliset palvelut ovat kuntakeskuksissa. Liikkuvat palvelut tarjoavat mahdollisuuden asua myös muissa kylissä. Monet palvelut hoidetaan kuntien yhteistyönä, myös valtakunnan rajan yli.

Vanhuksia voidaan hoitaa keskustaajamien lisäksi myös kylissä, missä on valmiita tiloja. Palvelujen saatavuuteen ja väestön pysymiseen maaseudulla vaikuttavat keskeisesti liikenneyhteydet ja -palvelut. Autottomille tulee turvata joukkoliikenteen peruspalvelut.

Maakuntakaavassa otetaan huomioon tärkeitä julkisen hallinnon toimintoja, koulutusta, terveydenhuoltoa ja sosiaalipalveluja sekä antaa niihin liittyviä kaavamääräyksiä ja suosituksia.

3.7.3 Väestökehitys

Maakuntakaavan lähtökohtana on oltava perusteltu väestönkehitysarvio. Länsi-Lapissa väestö on vähentynyt Kemi-Tornion aluetta lukuun ottamatta.

Väestökehitys Länsi-Lapin alueella on ollut negatiivinen. Vuoden 2010 lopussa alueella asui 69 265 asukasta. Vuoden 2010 aikana väestönlisäys on -133. Syntyneiden enemmisyys on hieman positiivinen ja nettomaahan muutto on lisääntynyt lähes 300 henkilöllä. Kuntien välisessä nettomuutossa kehitys on ollut negatiivinen. Vähentymää on ollut lähes 500 henkilöä. Kunnittain tarkasteltuna Torniossa väestökehitys on ollut positiivinen. Tilastokeskuksen trendiennusteen mukaan vuonna 2030 alueella olisi noin 68 500.

Työpaikkojen määrä on kasvanut vuodesta 1995 lähes 1 000:lla työpaikalla. Vuonna 2008 työpaikkoja oli 26 521. Vaikka työpaikkojen määrä on kasvanut, niin työvoiman määrä (15-64 -vuotiaat työlliset ja työttömät) on vähentynyt. Työttömien määrä on laskenut reilusta 9 000 (vuonna 1995) reiluun 4 000 (vuonna 2008).

Ydinvoimala, rajakauppa ja -liikenne, tuulivoimatuotanto, biopoltonestelaitos ja puunjalostus pitävät sisällään myös mahdollisuuden muutokseen alueen väestörakenteessa. Väestötavoitteet saavat olla optimistiset mutta eivät siten epärealistiset, että niiden pohjalta syntyy tarpeettomia yhdyskuntatannuksia.

Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaavaselvostuksen mukaan Kemi-Tornion talousalueelle on arvioitu noin 700–900 uuden asukkaan kasvua ydinvoimalaitoksen sijoituksella alueelle. Työpaikkoja vastaavasti käyttövaiheessa 400 – 500.

Biodiesellaitoksen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on arvioitu, että toiminnan aikana laitos lisää työllisyyttä ja laitoksen sijaintikunnan sekä raaka-ainehankinnan paikkakunnan verotuloja. Biodiesellaitos työllistää noin 100 henkilöä ja raaka-aineen hankinta luo noin 500 työpaikkaa lisää.

Lapin maakuntasuunnitelman 2030 mukainen arvio

Lapin väestökehityksen tavoiteuraa ja tavoiteltua väestömäärää vuodelle 2020 on hieman kiristetty edellisen maakuntasuunnitelman tavoitteista. Vuodelle 2020 tavoitellaan 188 000 asukasta, mikä on kaksi tuhatta enemmän aikaisempaan tavoitteeseen verrattuna. Perusteena suuremmalle väestömitoitukselle ovat erityisesti luonnonvarateollisuuden kohdistettavat aikaisempaa vahvemmat kasvuodotukset. Myös matkailun ennakoitaan jatkavan kasvuaan. Vuodelle 2030 tavoitellaan 195 000 asukkaan väestömäärää, mikä merkitsee sitä, että muutotase vuosina 2021- 2030 on keskimäärin +500 henkilöä vuodessa. Lisäksi myönteistä väestökehitystä tulee auttamaan selkeästi positiiviseksi muutunut luonnollinen väestömuutos, sillä Lappi on onnistunut houkuttelemaan 2020-luvulla muuttajiksi nuoria perheitä, mikä parantaa maakunnan syntyvyyttä. Lapin työvoima lisääntyy muuton vaikutuksesta merkittävästi, mikä on perusedellytys sille, että eläköitymisen myötä vapautuviin ja uusiin työpaikkoihin riittää tekijöitä. Lapin huoltosuhteen odotetaan paranevan maltillisesti ja palautuvan 1990-luvun alun lukuihin.

Aluetalouden kehityksessä Lapin asukasta kohden laskettu BKT on tavoitteena nostaa koko maan keskimääräiselle tasolle, sillä taustaoletuksella, että koko maan tasolla kehitys jatkuu toteutuneella pitkän aikavälin trendimäisellä kasvu-uralla. Tavoitteeseen pyritään panostamalla voimakkaasti sekä teollisuuden, kaivostoiminnan ja energiasektorin kehittämiseen että kolminkertaistamalla matkailutu- lo vuoteen 2030 mennessä. Työpaikkojen kokonaismäärän odotetaan kasvavan jopa 10 000 työpaikalla. Tällöin onnistutaan pienentämään Lapin työttömyysastetta merkittävästi ja samalla nostamaan työllisyysastetta.

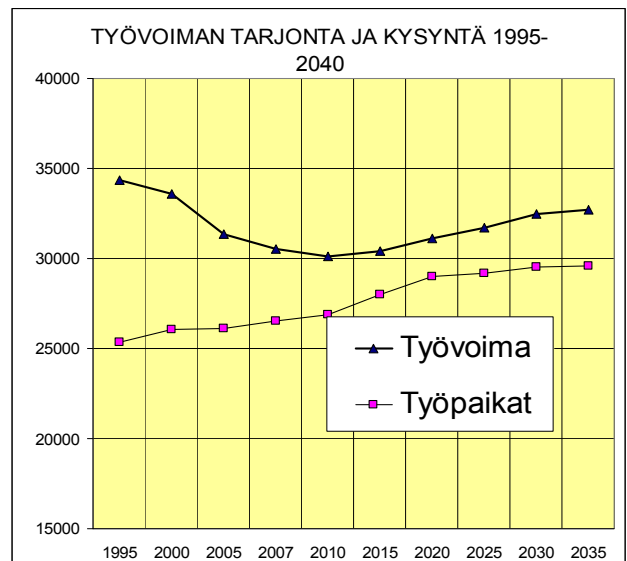
Kemi-Tornion kuntajakoselvityksen tavoitteet

Alueen kehitykselle on olemassa positiivisia näkymiä ja mahdollisia uusia työpaikkoja syntyy alueelle huomattavia määriä. Kemi-Tornio alueen kuntajakoselvityksessä (2010) on selvitetty mahdollisia ”megahankkeita” ja niiden vaikutusta työpaikkoihin. Megahankkeiden kautta on laskettu, että alueelle tulisi uusia pysyviä työpaikkoja noin 3 000 (vuoteen 2020 mennessä). Suunniteltujen hankkeiden rakentamisajan työpaikoiksi on arvioitu noin 4 000. Tulevia mahdollisia megahankkeita ovat mm. Simon Karsikon ydinvoimala, Outokummun laajennus, Kemin biodiesel-hanke, Kemin keskustan ja Rajalla alueen kehittäminen, uusiutuvan energian hankkeet.

Länsi-Lapin maakuntakaavan väestöennuste

Länsi-Lapin maakuntakaavan väestöennusteen tavoitevuosi on 2030 ja tavoitetta on lähdetty rakentamaan mahdollisten megahankkeiden toteutumisen pohjalta ja työpaikkatavoitteeksi on asetettu 29 500 (kasvu 3 000). Tämän perusteella alueelle asuisi vuonna 2030 reilu 75 000 asukasta (vuonna 1995 asukasluku oli lähes 77 000), kasvu olisi noin 5 500 asukasta. Alla on perusteluita laskelmalle.

Laskelmassa on hyödynnetty ennakkoinnissa kehitettyä laskentamallia ”HEMAASU 2030”. Malliin on syötetty maakuntakaava-alueen lähtötiedot ja tavoiteltu työpaikkakehitys. Laskentaan on muokattu niin, että työvoiman tarjonta ja työpaikkojen määrä eivät mene ristiin.

Kuvio 28: Työvoiman tarjonta ja kysyntä

3.7.4 Aluerakenne

Valtakunnallisia aluerakennetavoitteita

Valtakunnan tasolla on hahmoteltu alueiden käyttöä ja aluerakennetta noin 20 vuoden tähtäimellä ympäristöministeriön julkaisussa Kilpailukykyä, hyvinvointia ja ekotehokkuutta, Suomen aluerakenteen ja alueidenkäytön kehityskuva (2006). Perämerenkaari on osoitettu Suomen tärkeimpiin aluerakenteen kansainvälisiin yhteistoiminta-alueisiin ja yhteistyövyöhykkeeseen. Arkangelin tieliikenneyhteys halkoo Länsi-Lappia ja yhteydet Barentsin alueeseen ovat kansainvälisesti tärkeitä. Ajoksen ja Röyttän satamat, Kemi-Tornion lentokenttä ovat valtakunnallisesti merkittäviä liikenneyhteyksiä. Lisäksi Kemin tavaraterminaali ja päämaantieyhteyksien kehittäminen on turvattava korostaen hyvää saavutettavuutta ja turvallisuutta.

Länsi-Lapin osalta Perämerenkaaren merkitys yhteyksien ja kanssakäymisen volyymissä tulee lisääntymään. Oulun seudun strategiset valinnat heijastuvat voimakkaasti etenkin Kemi-Tornio seutukuntaan.

Maaseudun säilyminen elävänä on turvattava vahvistamalla ja kehittämällä peruselinkeinoja sekä monipuolistamalla elinkeinorakennetta Lapin erityispiirteiden pohjalta. Taajama-alueiden osalta asuinrakennetta on pyrittävä edelleen tiivistämään hyödyntämällä järkevällä tavalla maankäyttöpoliittisia keinoja. Jokivarsiasutus sijoittuu hyvien kulkuyhteyksien ja kehityskäytävien varrelle ja edustaa kulttuurihistorialtaan luontaista asutusrakennetta.

Maakuntakaavassa osoitetaan aluerakenteen kannalta keskeiset ylivaltakunnalliset ja ylimaakunnalliset kehittämiskäytävät ja -vyöhykkeet sekä niille kaavamääräyksiä ja suosituksia.

Länsi-Lapin liittyminen ympäristöön ja kehittämisvyöhykkeet

Sovitetaan alueidenkäyttö yhteen Tunturi-Lapin, Rovaniemen, Pohjois-Pohjanmaan maakunnan ja Norrbottenin alueiden kanssa. Yhteistyön tarvetta on ainakin palvelujen, matkailun, kaivostoiminnan, liikenteen ja sähkönsiirron osalta. Toiminnallisia yhteistyöaiheita ovat muun muassa palveluverkostojen kehittäminen, koulutus, matkailun kehittäminen. Länsi-Lapissa on erilaisia ylikunnallisia ja ylimaakunnallisia kehittämisvyöhykkeitä.

Maakuntakaavassa osoitetaan kehittämisvyöhykkeet, kehittämisen kohdealueet ja niille kaavamääräyksiä ja suosituksia.

Keskusverkko

Kehitetään Pellon, Ylitornion, Simon, Keminmaan ja Tervolan kuntakeskuksia, joilla kullakin on oma erityisluonteensa. Lisäksi vahvistetaan Kemin ja Tornion kaupunkien profiloitumista logistisena ja teollisena keskuksena.

Kehitetään kuntakeskusten, matkailupalvelualueiden ja kylien muodostamaa verkostoa. Olemassa olevia rakenteita hyödynnetään mahdollisimman paljon. Elinkeinotoimintaa ja muuta toimintapohjaa monipuolistetaan. Keskusverkkoon kuuluvat kuntakeskusten ja matkailupalvelualueiden lisäksi maaseudun keskuskylät, muut kylät ja usean kylän muodostamat kylätoiminta-alueet. Elinvoimaisimpia ovat kylät, jotka ovat pääteiden varressa, omaavat pitkän historian ja kulttuuriarvoja sekä ovat henkisesti vahvoja. Maaseudun asutusta, pientä jalostustoimintaa sekä matkailua ja muita vapaa-ajan toimintoja suunnataan tukemaan kuntakeskuksia ja aluerakenteellisesti tärkeitä kyliä. Pienimpien kylien ja haja-asutuksen väki vähenee eniten. Monien kylien maatalousmerkitys vähenee ja joistakin se saattaa kadota kokonaan. Uusi asuntotuotanto keskitetään pääasiassa kuntakeskuksiin sekä lähelle pääteitä oleville alueille. Loma-asuntojen muuttamisessa vakituiseen asumiseen tukeudutaan oleviin kyliin ja päätieverkkoon.

Maakuntakaavassa osoitetaan maakuntakeskus, keskustaajamat sekä keskuskylät ja suurimmat matkailupalvelualueet.

Virkistys

Taajamien ja matkailupalvelualueiden virkistysalueet, suojelualueet sekä maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet muodostavat verkoston, jonka tiet ja reitit sitovat yhteen. Erityisiä virkistysalueita tarvitaan taajamien ja matkailupalveluiden yhteydessä. Luonnonsuojelualueilla on myös virkistystoimintaa, samoin suuri osa talousmetsistä sopii myös virkistykseen. Virkistysalueilla ja reiteillä on yhteydet naapuriseutukuntiin ja naapurimaihin. Virkistysalueet ja runkoreitit sijoitetaan tulemaan kylä- ja matkailupalveluverkostoa. Runkoreitit liitetään paikallisiin reitteihin. Reittien ja alueiden suunnittelussa otetaan huomioon sekä luonnon vetovoimatekijöiden hyödyntäminen että luonnon kuluminen ja häiriintymisen ehkäiseminen. Reitit pyritään linjaamaan luonnonarvoja vaarantamatta merkittävien maisemakohtien ja palvelujen kautta. Poronhoidolle aiheutuvaa haittaa vältetään. Otetaan huomioon myös turvallisuus ja reittien huolto. Erityisesti kiinnitetään huomiota pitkämatkaisiin vaellus-, koiravaljakko-, moottorikelkka-, veneily- ja melontareitteihin.

Maakuntakaavassa korostetaan moottorikelkkareitien sijoittamista pääsääntöisesti maa-alueille, vain pakottavissa tapauksissa vesistöalueille. Riittävät turvaetäisyydet huomioon ottamalla moottorikelkkareitti voidaan suunnitella kulkemaan myös olemassa olevaa voimajohtolinjakäytävää mukaillen. Toisilleen vaaraa, häiriötä tai muuta haittaa aiheuttaville toimintoille tulee olla eri reitit. Toisaalta reittejä tulisi myös mahdollisuuksien mukaan yhdistellä luonnon säästämiseksi. Koiravaljakkoajelun tulisi olla luvanvaraista.

Maakuntakaavassa esitetään seudullisesti merkittävät virkistysalueet, -kohteet ja -reitit sekä niiden yhteystarpeet. Virkistykseen hyväksi voidaan antaa muuta käyttöä rajoittavia määräyksiä tai suosituksia.

Moottorikelkkareitti on tieliikennelain 2 §:ssä määritetty tie, joka on tarkoitettu moottorikelkkaliikenteeseen. Moottorikelkkareitti perustetaan lainvoimaisen reittisuunnitelman perusteella joko reitti-toimituksessa tai maanomistajan ja reitin pitäjän välisellä kirjallisella sopimuksella.

Maastossa voi löytyä lisäksi useita **moottorikelkkauria**, jotka on perustettu maanomistajien suostumuksella. Kulkeminen urilla voi edellyttää uranpitäjän lupaa, joka toisinaan on maksullinen. Urilla liikkumiseen sovelletaan maastossa liikkumisen säädöksiä. Moottorikelkkaurien pysyvyyttä ei ole turvattu esimerkiksi maanomistajan vaihtuessa.

Hevosella liikkuminen ilman rattaita kuuluu jokamiehen oikeuksiin. Mikäli reitistöt eivät reitinpitäjän mielestä sovellu hevosella kuljettavaksi, tulee asiasta ilmoittaa erillisellä merkillä.

Liikenne ja liikenneväylät

Suomen liikennejärjestelmää on suunniteltu valtakunnan, Pohjois-Suomen ja maakunnan tasoilla. Maakuntakaavan liikennesuunnittelu perustuu maakuntakaavan kanssa samaan aikaan tehtävään Lapin liikennejärjestelmä 2030 sekä Länsi-Lapin liikenneselvitykseen.

Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisussa ”Liikenne 2030, suuret haasteet, uudet linjat” on ehdotus Suomen uusiksi liikennepoliittisiksi linjauksiksi. Keskeisinä haasteina mainitaan mm. ilmastonmuutos, elinkeinoelämän kilpailukyky, muuttuva ja hiljenevä maaseutu sekä liikenteen turvallisuus. Ehdotuksen mukaiset liikennepoliittikan linjaukset ovat

- liikenteen kasvihuonepäästöjen vähentäminen
- logistisen kilpailukyyn turvaaminen
- arjen matkat toimiviksi
- yhdessä, parempaa, tehokkaammin.

Kansainvälisiä yhteyksiä kehitetään Barentsin Euroarktiseen liikennealueeseen liittyen. Liikenteen tarvitsemien logistiikka- ja muiden palveluiden tasoa nostetaan. Alueen kehittymisen kannalta tärkeät ulkoiset ja sisäiset tieliikenneväylät pidetään liikenteen vaatimassa ja standardin mukaisessa kunnossa.

Itä-länsisuuntaisia liikenneyhteyksiä kehitetään Perämeren kaaren alueella, laajemmin myös Ruotsin ja Venäjän välillä. Otetaan huomioon Revontulentien (E8) ja Pohjanlahden rantatien kehittäminen matkailutienä.

Tornionjoen jäätiet Ruotsin kylien välillä tulee myös ottaa huomioon.

Rautatieyhteyden parantamiseen ja uudistamiseen varaudutaan.

Tehostetaan Kemi-Tornion lentoaseman yhteyksiä Länsi-Lapin kuntakeskuksiin ja matkailupalvelualueille.

Kehitetään joukkoliikennettä ja paikallislogistiikkaa. Yhtenä keinona on hyödyntää matkapalvelukeskusta, joka yhdistelee asiakkaiden tilaamia matkoja ja kuljetuksia. Valtakunnalliset pyöräilyreitit otetaan huomioon.

Laajakaistaverkon ulottaminen Länsi-Lapin kyliin merkitsee työllisyysmahdollisuuksien paranemista. Sillä on myös merkitystä osaamisen parantamiselle. Tietoliikenteen korkeatasoiset yhteydet ulotetaan koko seudulle edellytyksenä maaseudun työpaikoille ja tasapainoiselle aluerakenteelle.

Liikenne- ja viestintäministeriön työryhmän raportissa Lapin joukkoliikenteen kehittämiseksi on mm. seuraavat Länsi-Lappia koskevat ehdotukset:

- Kansainvälistä yhteistyötä joukkoliikenteen kehittämisessä lisätään
- Alueellisia ja seudullisia joukkoliikennepalveluja kehitetään kuntarajat ylittävällä yhteistyöllä
- Peruskorjataan Kolarin rata, Tornion henkilöliikenteen seisakkeen rakentaminen
- Käynnistetään Kemi-Kolari-rataosuuden sähköistämisen edellyttämät kannattavuusselvitykset ja suunnittelutyöt.
- Perustetaan matkailuliikenteen oston soveltuva menomomentti.
- Turvataan makuuvaunu- ja autonkuljetuskapasiteetti matkailusesonkeina.
- Turvataan reittiliikenteen saatavuus matkailulentoasemilla.
- Turvataan matkaketjut kehittämällä syöttöliikenneyhteyksiä.
- Lisätään kansainvälistä yhteistyötä joukkoliikenteen kehittämisessä.
- Turvataan julkisen liikenteen peruspalvelutaso.

Maakuntakaavassa esitetään lentoasemat, satamat, rautatiet ja vähintään seudullisesti merkittävät maantiet, laivaväylät, liikenteen yhteys- ja kehittämistarpeet sekä joukkoliikenteen kehittämisen yhteistarve.

Yhdyskuntatekniikka

Varataan alueet ja reitit voimaloille ja sähkönjakelun runkoverkostolle. Edistetään tuulivoiman käyttöä energiantuotannossa. Varataan alueet tuulivoimalapuistoille ja annetaan suositukset yksittäisten tuulivoimaloiden sijoitusperiaatteista energiataloudellisiin ja maisemallisiin perusteisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan pääasiassa mahdollisimman lähelle olemassa olevia tie- ja sähköverkkoja.

Turvataan talousveden saanti pohjavettä käyttäen koko seudulla. Suuret ja hyvinlaatuiset pohjavesiesiintymät varataan seudullista käyttöä varten.

Jätehuollon taloudellisuutta parannetaan ja ympäristön kuormitusta vähennetään. Määritellään kaatopaikat ja jätteidenkäsittelypaikat, jotka ovat taloudellisesti ja ympäristöllisesti parhaat ja alueellisesti kattavat.

Maakuntakaavassa esitetään sähkönjakelun runkoverkosto (110 kV ja suuremmat). Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevista laitoksista ja alueista voidaan esittää voimalat, suurmuuntamot, vesilaitokset ja jätevedenpuhdistamot sekä jätteenkäsittelyalueet.

3.7.5 Ympäristön laatu

Rakennettu ympäristö

Hyvä, viihtyisä ja turvallinen ympäristö, palveluiden saatavuus ja kulttuuritarjonta ovat tulevaisuudessa merkittäviä kilpailutekijöitä. Ympäristön laatu tulee vaikuttamaan yhä enemmän asuin- ja työpaikan valintaan ja myös yritysten sijoittumiseen. Ympäristön laatu vaikuttaa ratkaisevasti myös matkailukohteen valintaan. Turvallisuuden merkityksen kasvu voimistuu uudenlaisten riskien ja epävarmuuksien maailmassa.

Maakuntakaavan suunnittelumääräyksissä otetaan huomioon rakennetun ympäristön laatu, meluhaittojen ehkäiseminen sekä tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet. Verkostosuunnittelussa kiinnitetään huomiota palo- ja pelastustoimen tarpeisiin.

Maisema ja kulttuurihistoriallisesti arvokas ympäristö

Alueidenkäytössä otetaan huomioon kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevat kansainväliset sopimukset, valtioneuvoston päätökset sekä viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit. Lapin kulttuuriympäristöjen inventointihankkeen tuloksista arvotetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kohteet. Tärkeimpiä alueita ja kohteita ovat rakennusperinteensä hyvin säilyttäneet teollisuusrakenteet sekä kaupunkirakenne, perinnemaisemat, kirkolliset ympäristöt sekä poronhoito-, kalastus-, uitto- sekä jälleenrakennuskauteen, julkiseen rakentamiseen, matkailun vaiheisiin, liikenteeseen ja kulkuyhteyksiin liittyvät kohteet. Pienilläkin kohteilla on seudullista merkitystä varsinkin silloin, kun ne ovat erityisen tärkeitä alueen kulttuuri-identiteetin kannalta. Edistetään seudun kulttuuriperintökohteiden tunnettavuutta, säilymistä ja uusiokäyttöä.

Maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuuriperintökohteet ja kiinteät muinaisjäännökset.

Maakuntakaavan suunnittelumääräyksissä otetaan huomioon arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä rakennetun ympäristön laatu.

Rakennetun ympäristön ominaispiirteitä tuodaan esille aluekuvauksissa ja kehittämissperiaatteissa..

Luonnonympäristö

Luonnontilaisten alueiden säilyttäminen on tärkeää luonnon itseisarvon, koko ekosysteemin, asukkaiden virkistysmahdollisuuksien, matkailun ja porotalouden turvaamisen kannalta. Valtakunnallisesti merkittävät luonnonperinnön arvot säilytetään. Nykyiset luonnonsuojelulain ja -asetuksen sekä suoje- luohjelmien mukaiset alueet merkitään maakuntakaavaan luonnonsuojelualueina tai päätösten mukaiset käyttörajoitukset sisältävinä päällekkäismerkintöinä. Maakuntakaavassa ei osoiteta uusia lain, asetuksen ja ohjelmien ulkopuolisia luonnonsuojelualueita. Paikallisia luonnonsuojelualueita alueella voidaan perustaa.

Tehdään yhteistyötä Norrbottenin alueen kanssa niin, että kahden puolen rajaa olevat luonnonympäristön arvot sekä maankohoamisrannikon erityispiirteet otetaan huomioon.

Maakuntakaavassa merkitään luonnonsuojelualueiksi nykyiset luonnonsuojelulain ja suoje- luohjelmien mukaiset suojelualueet.

Osoitetaan tärkeimmät viher- ja ekologiset yhteys- tarpeet.

Kuva 23: Ilmakuva Simojokisuusta (Ilmakuva Vallas)

4 MAAKUNTAKAAVAN VALMISTELU

Maakuntakaavan perustaksi tehtiin kuusi erillistä selvitystä, jotka ovat nähtävissä Lapin liiton kotisivuilla. Tässä esitetään niistä tiivistelmät.

4.1 Lapin eteläisten osien tuulivoimatuotannon soveltuvat alueet – Länsi-Lapin osuudet

Selvitys on osa Lapin eteläosien tuulivoimaselvitystä, jossa tavoitteena on kartoittaa tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvia alueita Länsi-Lapin, Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava-alueilla.

Tuulivoimaselvitys koostuu kolmesta päävaiheesta: paikkatietoanalyysistä, teknis-taloudellisesta tarkastelusta sekä vaikutusten arvioinnista. Vaiheet kulkevat osin samanaikaisesti. Selvitys sisältää kolmen työvaiheen perusteella tunnistettujen tuulivoima-alueiden kohdekuvaukset, vertailut, havainnollistuksia luonteeltaan erityyppisistä kohteista sekä suosituksia jatkosuunnitteluun.

Selvitystä laatii konsulttityönä Pöyry Finland Oy. Projektipäällikkönä on toiminut maisema-arkkitehti MARK Elina Kataja, teknisestä selvityksestä on vastannut energiatalouden ja voimalaitostekniikan DI Paula Kohvakka ja paikkatietoanalyysistä FM Pekka Hurskainen. Karttojen laadinnasta on vastannut maisema-arkkitehti yo Inka Kytö ja tuulimallinnuksista FM Mira Hulkkonen. Luontovaikutusten arvioinnista on vastannut FM Juha Parviainen. Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvista vaikutuksista ovat vastanneet Elina Kataja ja Inka Kytö. Aluetaloudellisten vaikutusten arvioinnista on vastannut DI Timo Laakso; vaikutuksista ihmisten elinoloihin, elinkeinoihin ja matkailuun sekä yhdyskuntarakenteen vaikutusten arvioinnista DI Saija MiETTinen-Tuoma ja FM Arto Ruotsalainen.

Selvitystä ohjaa ympäristöministeriön asettama ohjausryhmä, ja käytännön työtä ohjaa työryhmä, jossa on edustajia Lapin liitosta sekä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta.

4.2 Geologiset luonnonvarat Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella

Selvityksessä tarkastellaan maa- ja kallioperän kiviainesvaroja, turvevaroja, metallisia malmeja, teollisuus- ja luonnonkiviä sekä pohjavesivaroja Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella. Selvitys perustuu olemassa oleviin tietoihin alueen luonnonvaroista.

Selvityksen yhteydessä on tehty joitakin maastokatselmuksia, mutta varsinaisia uusia tutkimuksia kohteilla ei tätä selvitystä varten ole ollut mahdollista tehdä. Paikoin tutkimustietoa löytyy runsaasti, mutta laajoilla alueilla tiedot geologisista luonnonvaroista ovat edelleen puutteellisia. Alueella on tälläkin hetkellä menossa useita erilaisia geologisia tutkimuksia, erityisesti metallisiin malmeihin, teollisuusmineraaleihin ja turpeisiin liittyen.

Pohjavesitarkastelun, luonnonvarojen kulutustarkastelun ja raportin kokoamisen on tehnyt Sito Oy. Työhön ovat osallistuneet seuraavat henkilöt: maa-perägeologiset yleispiirteet ja ainesvarat geologi FK Kalevi Mäkinen (GTK), turvevarat geologi FM Tapio Muurinen (GTK), kalliokiviainekset geologi FM Panu Lintinen (GTK), luonnonkivet ja teollisuusmineraalit geologi ja gemmologi Risto Vartiainen (GTK), metalliset malmit ja malmikriittiset alueet geologi Tero Niiranen, pohjavedet sekä geologisten luonnonvarojen käyttö ja ennusteet (GTK) geologi Reijo Pitkä-ranta (Sito Oy)

4.3 Länsi-Lapin maisemaselvitys

Maisema- ja luonnonympäristöselvitys on yksi Länsi-Lapin maakuntakaavan valmistelua varten laadituista taustaselvityksistä. Työn tavoitteena oli tunnistaa Länsi-Lapin maiseman ominaispiirteet ja alueelliset eroavaisuudet sekä määrittää edustavimpia maiseman, kulttuuriympäristön ja luonnonperinnön kohteita ja kokonaisuuksia. Selvityksen tuloksia käytetään maakuntakaavan aluevarausten, reittien, kaavamääräysten ja suositusten suunnittelussa. Työlle asetettujen tavoitteiden mukaisesti tässä selvityksessä on esitetty maisemarakenne ja asema suurmaisemassa, maiseman vyöhykkeisyys, kulttuurimaiseman historia, luonnon- ja kulttuurimaisema-alueet, alueiden erityispiirteet, maiseman arvot ja ongelmat sekä rakennetun ympäristön, luontokohteiden, kasvillisuuden ja eläimistön pääpiirteet. Lisäksi on määritetty suositukset maankäytölle ja rakentamiselle. Työssä on myös tarkasteltu luonnon monimuotoisuutta koko selvitysalueen laajuudessa tavoitteena määrittellä alueen luonnon erityispiirteiden ja monimuotoisuuden kannalta oleelliset kokonaisuudet sekä maakuntatason ekologiset yhteydet.

Tämän maisemaa ja luonnonympäristöä koskevan taustaselvityksen on laatinut Lapin liiton toimeksiannosta Sito Oy. Työhön ovat osallistuneet maisema-arkkitehti Anni Järviö vastuualueenaan maisema, FM biologi Lauri Erävuori vastuualueenaan luonnonympäristö, tekn.yo Siru Parviainen vastuualueenaan paikkatietoaineistojen käsittely.

4.4 Länsi-Lapin kiinteät muinaisjäännökset

Selvitys käsittää valtaosaltaan kiinteiden muinaisjäännösten (muinaisten asukkaiden jättämien rakenteiden, asuin-, pyynti-, valmistus- ja uhripaikkojen, hautojen jne.) selvittämisen. Irtainten esineiden löytöpaikkoja on mukana vain poikkeustapauksissa, vaikka ne myöhemmin saattavat osoittautua kuuluvaksi laajempaan kokonaisuuteen. Tiedoiltaan ja sijainniltaan erityisen puutteelliset kohteet on jätetty luettelon ulkopuolelle, kuten täysin tuhoutuneet kohteetkin. Valittu aineisto vastaa siten vallitsevaa tilannetta, ja luettelo on koottu tiedossa olevien muinaisjäännösten paikantamiseen ja määrittelyyn tarvittavat tiedot. Luettelo ei ole kuitenkaan täydellinen ja pysyvä esitys kuntien muinaisjäännöskannasta. Kohteita paikantuu aina lisää sattuman, rakennus-, raivaus- ja peltotöiden sekä aktiivisen etsinnän tuloksena.

Selvityksen tarkoituksena on päivittää Länsi-Pohjan kiinteät muinaisjäännökset –julkaisua vuodelta 1992 Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen osalta. Muinaisjäännökset kootaan atk-pohjaiseen tietokantaan sekä koordinaatistoon sidottuun pistetiedostoon.

Selvityksen on laatinut Lapin liiton toimeksiannosta arkeologi Mika Sarkkinen.

4.5 Länsi-Lapin liikenneselvitys

Lapin liitto on käynnistänyt koko maakunnan alueen kattavan Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen. Edellinen vuonna 2000 valmistunut suunnitelma uudistetaan vastaamaan nykyistä kansainvälistä ja kansallista toimintaympäristöä sekä maakunnan nykytilaa, kehitysnäkymiä ja kehittämisstrategioita. Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelmatyön yhteydessä laaditaan erillisselvityksenä Länsi-Lapin liikenneselvitys. Selvitys toimii sekä Länsi-Lapin maakuntakaavan että Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelman tausta-aineistona. Tavoitteena on ollut selvittää Länsi-Lapin liikennejärjestelmän nykytila, tavoitteet ja tulevaisuuden kehittämistarpeet. Liikenneselvityksessä on analysoitu Länsi-Lapin liikennejärjestelmän nykytilanne kulkumuodoittain maakuntakaavan laatimista tukevalla tarkkuudella. Nykytilanteen selvitys pohjautuu koko Lapin aluetta koskevien liikennejärjestelmätarkastelujen tuloksiin, aikaisempiin aluetta koskeviin selvityksiin sekä työn aikana pidettyihin sidosryhmäneuvotteluihin.

Länsi-Lapin liikenneselvitys on laadittu Lapin liiton ja Lapin ELY-keskuksen toimeksiannosta. Selvitystyö on tehty Länsi-Lapin maakuntakaavaprosessin yhteydessä. Liikenneselvitystä on käsitelty maakuntakaavan ohjausryhmässä suunnittelun eri vaiheissa. Selvitystyötä on ohjannut liikenneselvitystyöryhmä, jossa on edustajia Lapin liitosta sekä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta Työryhmän sihteerinä ja konsulttina on toiminut Sito Oy, jossa työstä on vastannut DI Eerik Jarkko.

4.6 Länsi-Lapin maakuntakaavan kaupan palveluverkko

Kaupan taustaselvityksen tavoitteena on tuottaa tietoa Länsi-Lapin kaupan palveluverkon tulevasta rakenteesta ja painotuksesta. Erityisesti tarkastellaan vähittäiskaupan suuryksiköiden ja tilaa vaativan erikoiskaupan sijoittumista seudulla.

Länsi-Lapin kaupan palveluverkkoselvityksessä päivitetään Kemi-Tornio alueen palveluverkkoselvitys (Entrecon Oy, 2008), jota täydennetään laajentamalla tarkastelualue Pellon ja Ylitornion kuntiin. Selvityksessä kartoitetaan nykyinen kaupan palveluverkko ja selvitetään kaupan hankkeet sekä suunnitelmissa ja tavoitteena olevat uudet kaupan alueet. Ostovoimaennusteiden avulla selvitetään kaupan mitoitustarpeet Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella. Mitoituksessa arvioidaan liiketilatarpeet vuoteen 2030 asti kunnittain ja keskuksittain kaupan eri toimialoilla. Lisäksi selvitetään uusien kaupan hankkeiden ja potentiaalisten uusien kaupan alueiden vaikutuksia nykyiseen palveluverkoon ja palveluiden alueelliseen saatavuuteen. Näiden pohjalta laaditaan Länsi-Lapin tavoitteellinen kaupan palveluverkko vuonna 2030. Kaupan selvitys on osa Sito Oy:n Länsi-Lapin maakuntakaavan taustaselvityspakettia. Kaupan taustaselvityksestä vastaa Santasalo Ky Sito Oy:n alikonsulttina. Kaupan selvityksen ovat Santasalo Ky:ssä laatineet KTM Tuomas Santasalo ja erikoistutkija, KTM Katja Koskela ja tutkimusavustajana on toiminut Auli Santasalo.

6 MAAKUNTAKAAVA YLEISESTI

6.1 ALUERAKENNE

Länsi-Lapin maakuntakaavassa alueiden käytön periaatteita ja aluevarauksia ratkaistaessa ohjeena on ollut Lapin maakuntasuunnitelma 2030 sekä Lapin maakuntaohjelma 2011–2014. Länsi-Lapin maakuntakaava puolestaan on ohjeena kuntakaavoitusta ja muuta alueiden käytön suunnittelua tehtäessä. Lapin maakuntasuunnitelmassa 2030 on osoitettu aluerakenne sekä kehittämissuunnitelmat ja -käytävät, jotka lähtökohtaisesti ohjaavat maakuntakaavan kehittämissuunnitelman toteuttamista. Keskeisimmät kehittämissuunnitelmat ovat Perämerenkaari, Länsi-Lappi ja Barents.

Kemi-Tornio on valtakunnallisesti merkittävä puu-, paperi- ja terästeollisuuden sekä liikenteen ja logistiikan keskus. Alueella tuotetaan energiaa tällä hetkellä tehtaissa ja vesivoimalla sekä lisäksi alueelle on suunnitteilla ydinvoimalaitos, tuulivoimatuotantoa sekä biopolttonestelaitos. Maakuntasuunnitelmassa alue on osoitettu teollisuuden ja energian kehittämissuunnitelman merkittävällä.

Maakuntakaavan keskusverkosto muodostuu Kemi-Tornio -alueella sijaitsevasta maakuntakeskuksesta sekä Simossa, Keminmaassa, Tervolassa, Ylitorniossa ja Pellossa sijaitsevista Länsi-Lapin alueen kuntakeskuksista. Keskusverkosto tukeutuu Perämeren rannikon maantie-, raide- ja meriyhteyksiin, Kemi- ja Tornionjoki varsien liikenneväyliin sekä Kemi-Tornion lentoasemaan. Kemi-Tornion alue osoitetaan maakuntakaavassa kaupunkikehittämisen kohdealueena.

Matkailun- ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueiksi on Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettu alueita Perämeren saaristoon, Tornio-Haaparannan kauppakeskittymään ja Kukkolankosken alueelle sekä Ylitornion Aavaasaksalta järvikylän kautta Pellon Ritavalkeaan. Tervolan Kemijokivarso – Kätkävaara – Törmävaara sekä Simojokivarso – Martimoaapa esitetään erillisinä tai vaihtoehtoisesti yhdistettynä ylikunnallisena kehittämisen kohdealueina.

Maaseudun kehittämisen kohdealueilla tuetaan maaseudun elinvoimaisuutta. Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu yhdeksän maaseudun kehittämisen kohdealuetta: Jarhoinen – Orajärvi – Lempeä, Saukkoriipi – Konttajärvi – Rattosjärvi, Pello – järvikylät – Ylitornio, Aavasaksa - Kantonmaanpää – Turtola, Aapajärvi – Sattajärvi – Arpela, Liakka – Kainuunkylä, Kemijokivarso, Onkalo – Simonkylä – Viantie, Hamari – Ylikärppä.

Länsi-Lapin kehitykseen ja aluerakenteeseen vaikuttaa myös kehitys naapuriseutukunnissa ja naapurimaissa. Maakuntakaavassa näitä näkymiä otetaan huomioon liikenne- ja reitti yhteyksien sekä rajakauppakäytävien kehittämisellä. Alueen kehityskäytävät ja kehittämisen kohdealueet avautuvat naapuriseutukuntiin ja Pohjois-Pohjanmaalle sekä Ruotsin puolelle tavoitteena jatkaa kehittämissuhteistyötä yli rajojen.

Aluerakenteeseen liittyvissä ratkaisuissa painottuu maankäytön lisäksi myös aluepoliittinen merkitys sekä strategiseen suunnitteluun kuuluva joustavuus. Tavoitteena ovat olleet kehitystä eteenpäin vievät – eivät poissulkevat ratkaisut.

Aluerakenteen suurimpia muutoksia nykytilanteeseen verrattuna ovat Kemi-Tornion kehittyminen teollisena ja kaupallisena sekä liikenteen ja logistiikan keskuksena. Lisäksi uusiutuvia energiamuotoja tukevien alueidenkäyttöraatkaisujen syntyminen, kaivostoiminnan ja matkailun edistämisen sekä maaseudun keskuskyläverkon muodostamisen vaikutukset näkyvät koko kaava-alueella.

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella merkittävimpiä alueiden käyttäjiä ovat maa- ja metsätalouden ja asutuksen lisäksi keskustatoiminnot kaupan palveluineen, teollisuus- ja energiatoiminnot, satamat ja kaivokset.

Taulukko 11. Maankäyttöluokkien jakautuminen maakuntakaavassa

Maankäyttöluokka	kaava-merkintä	Pinta-ala km ²	Osuus
Taajamatoimintojen alueet	A		
Asuntovaltaiset alueet	AA		
Keskustatoimintojen alueet	C		
Työpaikka-alueet	TP		
Teollisuusalueet	T		
Virkistysalueet	V		
Lentoliikenne	LL		
Satama-alueet	LS		
Maa-ainesten ottoalueet	EO		
Kaivosalueet	EK		
Luonnonsuojelualueet	SL		
Vesialueet	W		
Maatalousalueet	MT		
Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet	M		
Yhteensä			

6.2 MAAKUNTAKAAVAN YLEISMÄÄRÄYKSET

Maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n mukaan maakuntakaavassa voidaan antaa määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-aluetta suunniteltaessa tai rakennettaessa (*maakuntakaavamääräykset*). Jos jotakin aluetta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, maakuntakaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (*suojelumääräykset*).

Maakuntakaavamääräykset ovat osa oikeusvaikutteista maakuntakaavaa. Niillä voidaan ilmaista alueen käytön periaatteita tai halutessa tarkentaa kaavamerkinnöillä ilmoitettua alueen käyttötarkoitusta ja antaa tällä tavoin kaavalle täsmällisempää sisältöä.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa annetaan koko kaava-aluetta koskevia yleismääräyksiä, maankäyttöluokittaisia määräyksiä, yksittäisiä alueita koskevia määräyksiä sekä osa-aluemerkinnöin tai kehittämisen kohdealueen merkinnöin rajattua aluetta koskevia määräyksiä.

Seuraavassa esitetään Länsi-Lapin maakuntakaavan yleismääräykset perusteluineen:

Suunnittelumääräykset:

Alueidenkäyttöä ja toimintoja suunniteltaessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, elinympäristön laadun parantamista sekä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytysten kehittämistä.

Määräyksellä toteutetaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Eheä yhdyskuntarakenteen hillitsee ilmastonmuutosta, parantaa yhdyskunnan toimivuutta ja säästää kustannuksia. Kestävän kehityksen mukaista alueidenkäyttöä suunnitellaan tiivistämällä ja täydentämällä nykyisiä rakennettuja alueita ja hyödyntämällä nykyisiä yhdyskuntarakenteita. Palvelut ja työpaikat sijoitetaan mahdollisimman lähelle asuinalueita, siten että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen. Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parannetaan siellä, missä se on tarkoituksenmukaista. Maaseudun asutusta ja matkailutoimintoja suunnitellaan tukemaan maaseudun taajamia ja kyliä sekä täydentämään ennestään vajaasti rakennettuja alueita olemassa olevan infrastruktuurin piirissä. Tiiviimpi rakentami-

nen mahdollistaa kehittämistoimet laadun parantamiseksi. Nykyisen rakennuskannan käyttöä ja uusiokäyttöä edistetään ja huolehditaan samalla hyvän, viihtyisän ja kerroksisen taajamakuvan edellytyksistä. Viheralueiden tulisi muodostaa yhtenäisiä kokonaisuuksia.

Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A), asuntovaltaisten alueiden (AA) ja keskuskyläin (at) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunnetusta rantaviivasta.

Määräys täydentää maankäyttö- ja rakennuslain 73 §:n sisältöä yhtenäisen rakentamattoman ranta-alueen osalta. Ranta-alueita suunniteltaessa perinteisesti osoitetaan eri maanomistajille tasapuolisesti rakennuspaikkoja säilyttäen samalla vapaata rantaa luonnonarvojen ja virkistystarpeiden turvaamiseksi. Yhtenäisen rakentamattoman rantaviivan kokonaistarkastelu tehdään kaava-alueittain, mikäli asiaa ei ole ratkaistu koko vesistöalueen osalta oikeusvaikutteisessa kaavassa. Muunnettua rantaviivaa tarkastellaan huomioimatta maaperän rakentamiskelpoisuutta. Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavoituksen kautta. Liitteessä 6 on tulkintaohje (kaavio) muunnetun rantaviivan laskemiseksi.

Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys.

Määräyksellä pyritään turvaamaan yleinen kulkuoikeus ranta-alueilla, välttämällä kuitenkin jokiamiesoikeuden ulkopuolella olevien pihapiirien häirintää. Määräys toteutuu pääasiassa yleis- ja asemakaavoituksen ja lupamenettelyn kautta. Rannan suuntainen kulkuyhteys on perusteltua osoittaa usein rantaviivan läheisyydestä kauemmas taustamaastoon esimerkiksi omantaisen rakennuspaikan taakse. Kulkuyhteys pitää sisällään myös rantautumisen.

Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.

Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten maankohoamisrannikolla, jokien ja järvien rannoilla ja arvokkaimilla vaara-alueilla sekä pääteiden, matkai-

lupalvelualueiden, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.

Rakennettu ympäristö, maisemat ja kulttuurihistorialliset ympäristöt ovat tärkeitä asukkaiden viihtymiselle ja matkailulle. Erityisen tärkeää näiden määräysten huomioon ottaminen on maakuntakaavan ma-alueilla (kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue) ja mv-alueilla (matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue).

Rakennetun ympäristön laadulla ymmärretään arkkitehtuurin ja viihtyisyyden lisäksi turvallisuutta ja terveellisyttä. Yleis- ja asemakaavojen sekä hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimisen yhteydessä on selvitettävä merkittävät kulttuuriympäristökohteet, kuten eri aikakausia edustavat asumiseen, elinkeinoihin ja palveluihin liittyvät kohteet, ja pyrittävä säilyttämään ne.

Hyvä maisema kulkee rinnakkain luonnon monimuotoisuuden kanssa. Maiseman kannalta arvokkaiden alueiden metsät kasvatetaan mahdollisuuksien mukaan sekametsinä. Maiseman ja virkistyskäytön kannalta arvokkailla alueilla metsät pyritään uudistaman luontaisesti, vaiheittain tai tekemällä vain pienaukkohakkuita ja rajaamalla luonnon omia, epäsäännöllisiä muotoja mukailen sekä käyttämällä mahdollisimman kevyttä, paikalle sopivaa maanmuokkausmenetelmää.

Hyvällä suunnittelulla pyritään lieventämään ristiriitoja ja turvaamaan maiseman kehitys kaikkia hyödyttävällä tavalla. Metsänomistaja voi laadituttaa ennen hakkuita erityisen suunnitelman maisemiarvojen huomioonottamiseksi. Määräysten toteuttaminen ei saa aiheuttaa maanomistajalle merkityksellistä haittaa.

Määräykset eivät tuo uutta lupamenettelyä, esim. maisematyö lupa voidaan määrätä vasta yleiskaavassa. Määräykset toteutuvat pääasiassa yleis- ja asemakaavoituksen sekä metsätaloussuunnittelun kautta. *Metsätaloussuunnittelun lähtökohdana ja ohjeena pidetään viimeisintä Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksen julkaisua.*

Maisemallisesti tärkeillä paikoilla voidaan soveltaa metsälain 6 §:n hakkuutapoja. Metsälain 6 §:n soveltaminen on maanomistajalle mahdollisuus ja aina vapaaeh-

toista. Hakkuun kohteelle tulee aina löytyä lain edellyttämää ”erityistä merkitystä”.

Metsänomistajien hakemuksesta ja suositumuksella voidaan erityiskohteilla toteuttaa esimerkiksi kestävän metsätalouden rahoituslain 20 §:n mukaisia alueellisia metsäluonnon hoitohankkeita. Hankkeissa työlajeina voivat olla elinympäristöjen hoito, kartoitus, maiseman kunnostus, vesiensuojelutyöt, soiden ennallistaminen tai muut vastaavat hankkeet talousmetsissä.

Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemenkärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.

Arvokkaat maisema-alueet ja muut maisemalliset herkäät alueet ovat erityisen tärkeitä mm. paikallisille asukkaille ja matkailijoille esimerkiksi näköalapaikkoina. Tulisi välttää paikkoja, joissa rakennus eniten muuttaa maisemaa tai jotka ovat tärkeitä yleisen virkistystyksen kannalta. Määräyksessä ei ole lueteltu tyhjentyvästi kaikkia alueita, joita se koskee. Vaarojen lakialueet ovat maisemallisesti herkkiä alueita, mutta sinne tulee kuitenkin voida sijoittaa harkitusti esimerkiksi tietoliikennemastoja, tuulivoimaloita ja luontaiselinkeinojen tukikohtarakenteita. Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavoituksen sekä lupamenettelyn kautta.

Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa rakentamiseen sopiviksi osoitettu.

Hyvät yhtenäiset ja/tai maisemallisesti tärkeät pellot tulisi säilyttää tuotantokunnossa sekä välttää niille rakentamista myös maisemallisista syistä, erityisesti kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeillä alueilla. Alueet ovat tärkeitä mm. maa- ja porotalouselinkeinoille, paikallisille asukkaille ja matkailijoille. Kuntakaavoituksessa tulee olla kuitenkin mahdollisuus ottaa myös peltoalue rakennuskäyttöön. Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavoituksen sekä lupamenettelyn kautta.

Tuulivoimaloiden suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma- asutukseen, linnustoon ja muuhun eläimistöön, luontoon ja kulttuuriperintöön sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.

Huomioon ottaminen tarkoittaa myös lähtötietojen inventointia. Tarkemmassa suunnittelussa on tutkittava, kuinka haitalliset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäiset.

Kulttuuriperinnöllä tarkoitetaan sekä maalla sijaitsevia että vedenalaisia kulttuuriperintökohteita.

Tuulivoimaloita suunniteltaessa on otettava huomioon lentoesteiden korkeusrajoitukset ja haettava lupaa Liikenteen turvallisuusvirastolta lentoesteen sijoittamisesta.

Trafi Ilmailun mukaan käytännössä yli 45 m korkeat voimalat tulee merkitä vähintään lentoestevaloilla generaattorien päällä. Kaukana lentoasemasta (yli 10 km) sijaitsevilla voimaloissa merkintäraja on 70 m. Yli 100 metriä korkeat rakenteet ovat huomattavia lentoesteitä ja niiden merkintävaatimukset ovat tiukempia; estemaalaukset ja tehokkaammat estevalaisimet. Trafi tarkistaa esteen tiedot, arvioi esteen vaikutukset ilmailulle sekä ottaa kantaa rakentamiseen ja lentoesteen merkitsemiseen.

Malminetsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet alueella on turvattava, kuitenkin huomioon ottaen alueen erityispiirteet.

Määräyksellä pyritään edistämään aluelouden ja erityisesti alueen työllisyyden kannalta tärkeän kaivostoiminnan kehittymistä sekä vaikuttamaan siihen harkintaan, jota viranomaiset tekevät etsintälupien suhteen. Malminetsintää säätelevät lähinnä kaivoslaki ja luonnonsuojelulaki. Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa voidaan sen perustamistarkoitusta vaarantamatta alueen hallinnosta vastaavan viranomaisen tai laitoksen luvalla: ... tehdä geologisia tutkimuksia ja etsiä malmeja. (LSL 15 §) Muulla luonnonsuojelualueella tätä on soveltuvin osin noudatettava. (LSL 17 §). Suojelualueilta mahdollisesti löydettävien kaivoskivennäisten hyödyntämisen mahdollisuudet vaihtoehtoinen tulee myös tutkia. Suojelualueen hyödyntäminen voisi olla mahdollista myös hankkimalla suojeluun vastaavien luontoarvojen alue toisaalta. Määräys toteutuu valtion eri sektoriviranomaisten, kuntien ja muiden yhteistyötahojen tutkimuksien ja suunnitelmien kautta.

Kaivostoiminnan hallinnointi, valvonta sekä lainsäädännön kehittäminen kuuluvat työvoima- ja elinkeinoministeriön (TEM) toimivaltaan

Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäyttölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa (Poronhoitolaki 53 §).

Määräyksellä toteutetaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Lisäksi määräyksellä korostetaan myös Lapin maankäytön erityispiirteitä. Poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä ovat esimerkiksi metsien hakkuut, maanpinnan voimakas käsittely ja ojitukset, turvetuotannon uusien alueiden käyttöön otto, matkailun ohjelmal palvelualueet ja moottorikelkkailureitit sekä uusi loma-asutus, kun nämä toimenpiteet ovat laajoja tai kohdistuvat poronhoidolle kriittisille alueille.

Poronhoidolle erityisen tärkeitä alueita ovat erotus- ja vasanmerkintäaidat, paliskunnan raja-, laidunkierto- ja työaidat, kuljetusreitit, vasonta-alueet ja poroteuras-tamot aitarakennelmiseen sekä talviruokinnan kannalta kriittiset jäkälä- ja loppo-alueet. Tärkeät alueet on esitetty kaavaselosituksen liitekartalla (liite 9.). Muiden poronhoidon alueiden tai rakennelmien, kuten tärkeiden laidun- ja vasoma-alueiden tai esteaitojen sijoittumista voi tiedustella paliskunnalta tai paliskuntainyhdistykseltä, joka paliskunnan luvan saatuaan voi antaa paikkatietomateriaalia aiheesta. Metsätalouden hakkuut näillä alueilla voidaan tehdä metsälain 6 §:n mukaisesti kohteen erityisluonteen edellyttämällä tavalla, esimerkiksi loppo- ja jäkälämetsien poimintahakkuulla erikäs rakenteisiksi tai väljentämällä uudistusikäisiä metsiä ja toteuttamalla poroja suosivia pienaukkohakkuuta erityistapauksissa.

Paliskuntain yhdistys ja Lapin metsäkeskus ovat vuonna 2006 tehneet yhteistyössä julkaisun ”Poro ja poronhoito talousmetsissä”. Julkaisussa on käyty läpi tapoja, miten poronhoitoa voidaan huomioida metsätaloudessa. ”Porotalous voidaan ottaa huomioon uudistusalojen koolla ja sijoittelulla siten, että vältetään yhtenäisiä laajoja uudistusaloja. Tuuli kovettaa usein lumen suurilla uudistusaloilla ja vaikeuttaa poron ravinnon kaivamista. Maanpinnan käsittelyä ei tehdä kuivilla eikä karukokankailla, eikä se ole edes tarpeen metsänhoidollisista syistä. Muilla kasvupaikoilla maanmuokkauksessa kierretään jäkäläiset kohdat mahdollisuuksien mukaan.

Puunkorjuu kuivilla ja karukkokankailla suositellaan tehtävän lumisena aikana, mutta kesäkorjuussa on noudatettava erityistä varovaisuutta. Näin toimien jäkälän murskautuminen on mahdollisimman pientä. Hakkuutähteet voidaan kerätä energiapuuksi, jos se on taloudellisesti mielekästä. Luppoalueilla suositellaan hakekattavan kevättalvella, jolloin porot voivat käyttää lupon hyväkseen. Luppopuita kannattaa säästää niin säästöpuuryhmissä kuin luontokohteillakin. Vasomisalueilla tulisi välttää metsätalouden toimenpiteitä vasomisen häiriöttömyyden takaamiseksi. Erotusaitojen lähellä taimikonhoito tehdään lumettomana aikana, jotta vältetään poroille ja poromiehille vaarallisten pitkien kantojen syntyminen.” (*Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituks* 2007)

Määräys neuvottelemisesta asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa suunniteltaessa valtion maita koskevia porotalouden harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä on muuten poronhoitolain 53 § mukainen, mutta laajentaa neuvotteluvollisuuden koskemaan myös muita kuin valtion viranomaisia. Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavojen, hoito- ja käyttösuunnitelmien, metsätaloussuunnitelmien sekä muiden toteuttamissuunnitelmien kautta.

Poronhoitolain 2 §:n mukaan poronhoitoalue käsittää Lapin maakunnan alueen Kemin ja Tornion kaupunkeja sekä Keminmaan kuntaa lukuun ottamatta ja laajoja osia Pohjois-Pohjanmaan maakunnasta.

Poronhoitolain 3 §:n mukaan poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta.

Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa. Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskialueet ja tulvien hallintasuunnitelmat.

Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueilla tarkoitetaan tulvaveden peittämien alueiden lisäksi eroosion tai tulvan aiheuttamia sortuma- ja vyörymäalueita. Määräyksellä pyritään parantamaan rakentajan turvaa sekä ehkäisemään kalliita virheratkaisuja sekä luomaan edellytyksiä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Tulevaisuudessa voivat rankkasateiden aiheuttamat tulvat

lisääntyä. Toisaalta kevättulvien huiput heikkenevät, ja sulamiskausi on varhaisempi. Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavoituksen sekä lupamenettelyn kautta.

Tulvadirektiivin mukaan tehtävässä tulvariskien alustavassa arvioinnissa nimetään alueet, joilla mahdollinen merkittävä tulvariski on olemassa tai sellaisen voidaan olettaa esiintyvän. Arvioinnissa tarkastellaan vahinkoja ihmisten terveydelle, ympäristölle, kulttuuriperinnölle ja taloudelliselle toiminnalle. Arvioinnin perusteella nimetyille merkittäville tulvariskikohteille laaditaan tulvavaara- ja tulvariskikartat ja tulvariskien hallintasuunnitelmat. Merkittävän tulvariskin määrittelyperusteet voidaan päättää kansallisesti.

Tulvariskien hallintasuunnitelmissa on esitettävä tulvariskien hallintatavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Suunnitelmien on käsiteltävä kaikkia tulvariskien hallinnan näkökohtia. Tulvariskien hallintasuunnitelmien on sisällettävä toimenpiteitä, joilla tulvariskien hallintatavoitteet saavutetaan. Esimerkkeinä keinoista tulvadirektiivissä on mainittu kestävien maankäyttötapojen edistäminen, veden pidättämisen parantaminen ja tulvavesien ohjaaminen tietyille alueille tulvatilanteessa. Perinteisiä tulvasuojelukeinoja ovat säännöstelyt, perkaukset ja pengerukset. Tulvavesiä voidaan pidättää metsissä, soilla ja pelloilla, ja säännöstelyjä voidaan tehostaa. Maankäytön ohjauksella voidaan varmistaa rakennusten ja toimintojen kestävyys myös ilmastonmuutoksen vaikutukset huomioon ottaen. Tulvariskien hallintasuunnitelmat sovitetaan yhteen vesienhoitosuunnitelmien kanssa.

Tulvariskien hallintasuunnitelmien on tarkoitus valmistua vuoteen 2015 mennessä.

Luonnonsuojelualueiden (SL) hoito- ja käyttösuunnitelmista on pyydetty lausunto alueen kunnilta, Lapin liitolta, aluehallintoviranomaisilta, Paliskuntain yhdistykseltä, alueen paliskunnilta sekä muilta yhteisöiltä, joiden toimialaan suunnitelma liittyy.

Määräyksellä pyritään vahvistamaan ja virallistamaan hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimisessa vuorovaikutteisuutta, avoimuutta ja julkisuutta. Muita viranomaisia ovat mm. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Liikennevirasto, Geologinen tutkimuskeskus ja Metsäkeskus. Hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimisprosessissa tulisi noudattaa soveltuvin osin maankäyttö- ja rakennuslain mukaista kaavoitusprosessia.

Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista.

Valtioneuvoston päätöksen (993/1992) mukaisille melutasojen ohjearvoille saadaan maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaiset oikeusvaikutukset. Laajimmin määräystä tultaneen soveltamaan viikkaila liikenneväylillä sekä niiden lähialueiden maankäytössä. Määräys toteutuu pääasiassa yleis- ja asemakaavoituksen sekä lupamenettelyn kautta. Liitteessä 5 on valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista.

Rakentamisrajoitus:

Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa virkistystai suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetuilla alueilla (V, LL, LS, EN, EJ, SL, SM, SR, rs, mo, vt, kt, st, yt, voimajohto). Rajoitus laajennetaan koskemaan, puolustusvoimien alueita (EP), kaivosalueita (EK), suojavyöhykkeitä (sv) sekä tärkeitä ja vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita.

Määräyksellä ilmaistaan Länsi-Lapin maakuntakaavassa olevien maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukaisten rakentamisrajoitusten laajuus. Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavoituksen sekä lupamenettelyn kautta.

Alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentami-

seen saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (ehdollinen rakentamisrajoitus).

Suojelumääräykset:

Suunniteltaessa sellaisen alueen käyttöä, jolla on kiinteä muinaisjäännös, on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteään muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Lupaa haetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, jonka on kuultava asiassa Museovirastoa.

Määräyksellä halutaan muistuttaa suojeluista kiinteistä muinaisjäännöksistä, vaikka niistä määrää muinaismuistolaki (17.6.1963/295). Muinaismuistolain 1 §:n mukaan kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta.

Suunniteltaessa suojelualueen tai suojeluohjelmaan kuuluvan alueen käyttöä on neuvoteltava luonnonsuojelusta ja alueen hallinnasta vastaavien viranomaisten kanssa.

Natura 2000 alueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tarveharkinta ja tarvittaessa vaikutusten arviointi on tehtävä luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n mukaisesti.

7 MAAKUNTAKAAVA MAANKÄYTTÖLUOKITTAIN

Seuraavassa esitetään maakäyttöluokittain kaava-merkinnät selityksineen, sekä periaatteet ja perustelut kaavan sisällöstä.

7.1 KEHITTÄMISPERIAATEMERKINNÄT

7.1.1 Perämerenkaari

Perämerenkaari käsittää Lapissa rannikkovyöhykkeen Simon, Kemin, Tornion ja Keminmaan kunnissa.

Perämerenkaaren merkinnällä osoitetaan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti tärkeä kehittämissyöhyke, jolle on annettu määräys:

”Kehittämissyöhykkeen toimintojen verkostoitumista tulee edistää alueidenkäyttöratkaisuilla. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava palvelutasoltaan korkeatasoisiin kansainvälisiin liikenneyhteyksiin, erityisesti pääteiden liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden parantamiseen, raideliikenteen kehittämiseen sekä tietoliikenneverkostoihin.

Perämeren rannikon matkailu- ja virkistyspalvelujen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon veneilyreittien ja -satamien kehittämistarpeet sekä yhtenäisen kevyen liikenteen reitin kehittämismahdollisuus.

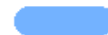
Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon maankohoamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset sekä turvattu maiseman ja luonnontalouden erityispiirteet ja luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus. Maankohoamisrannikon luonnon- ja kulttuuriperinnön kansainvälisten arvojen säilymistä ja matkailullista hyödyntämistä on pyrittävä edistämään.”

Perämerenkaari kulminoituu Kemi-Tornion maakuntakeskuksen alueelle, jossa maakuntakaavassa osoitetut kehittämiskäytävät kohtaavat toisensa. Rannikkoa myötäilee moottoritienä valtatie 4, logistisesta keskuksesta aukeavat yhteydet merelle ja rautateitä pitkin Ruotsiin ja Ouluun. Kehittämistä alueella toteutetaan teollisuuden, kaupan ja energiatuotannon toimialoilla.

Perämerenkaarella on parhaimmat edellytykset toteuttaa Lapin teollisuusstrategiassa osoitettujen teollisuuden, metsäteollisuuden, puuntuotantoteollisuuden, kaivannaisteollisuuden, metallien jalostuksen sekä elintarvike- ja luonnontuoteteollisuuden kehittämistä.

Perämerenkaari pitää sisällään Pohjalahden rantatien, jota on tarkoitus kehittää virallisena matkailutienä. Perämeren saaristo ja joukkoliikenteen kehittämiskäytävä kytkeytyvät osaksi Perämerenkaaren kehittämistä.

7.1.2 Länsi-Lapin käytävä ja Revontulentie

Länsi-Lapin käytävä suuntautuu Kemi-Torniosta valtakunnan rajaa mukailien Enontekiön kautta Jäämerelle. Käytävä sitoo logistiikkaan, elinkeinotoimintaan ja rajayhteistyöhön perustuen läntisen Lapin kunnat toiminnallisesti yhteen.

Revontulentie sisältyy osaksi Lapin maakuntasuunnitelmassa 2030 osoitettua kehittämiskäytävää. Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen liikenneyhteys, jonka muodostaa Tornioista Kilpisjärvelle valtatie 21 (E 8), josta se jatkuu Tromssaan. Revontulentie tukee alueen matkailun kehittymistä sekä palvelee liikenteen ja logistiikan yhteystarpeita.

Maakuntakaavassa on kehittämisperiaatemerkinä koskeva määräys:

”Revontulentietä kehitetään kansainvälisenä liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikenneympäristön laatuun sekä luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöarvoihin. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisen maantien sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.”

Revontulentien liikennekäytävällä tulee turvata sujuvan ja turvallisen liikenteen vaatimukset sekä liikenteen palveluiden saatavuus. Maankäytön merkittävä lisääminen pääteiden varsille edellyttää yksityiskohtaisten maankäyttösuunnitelmien laatimista. Suunnitelmissa on esitettävä mm. kehitettävän alueen tiejärjestelyt ja liittymät maantielle sekä liikennemelualue ja sen ottaminen huomioon. Kasvavan liikenteen vuoksi tulisi varautua valtatie poikki rakennettaviin eritasossa kulkeviin yhteyksiin paikalliselle liikenteelle ja reiteille.

Matkailijoilla on Revontulentiestä Tornion- ja Muonionjokiin, rajaan, luontoon ja vuodenaikojen vaihteluihin liittyviä mielikuvia. Tiehen liittyvät odotukset kohdistuvat suurilta osin tien kuntoon. Matkailijoiden kokemukset tiestä ovat sopusoinnussa mielikuvien ja odotusten kanssa. Revontulentien identiteetti ei vielä näyttäydä tiellä kulkijalle kovin yhtenäisenä ja selkeänä. Tien varren symbolien kautta erityisesti

lappilaisuus, joet ja raja nousevat esille alueen identiteetin keskeisinä elementteinä. Tietä kannattaisi kehittää yhtenä kokonaisuutena: kahden puolen jokea kulkevana yhtenä reittinä. (Revontultenttiellä Tornioista Kilpisjärvelle, Tiehallinnon selvityksiä 29/2007)

7.1.3 Barentsin käytävä

Maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisesti tärkeä yhteys **bk** –merkinnällä. Barentsin käytävä kulkee Kemi-Tornioista Rovaniemen ja Kemijärven kautta Sallaan, josta edelleen Venäjälle yhdistäen itä-länsisuunnassa Norjan, Ruotsin ja Suomen pohjoisosat Luoteis-Venäjään ja Murmanskin alueelle. Jäämeren käytävä kytkeytyy Barentsin käytävään Kemi-Tornioista Rovaniemelle ja suuntautuu Sodankylän kautta Ivaloon, josta edelleen Pohjois-Norjaan ja Luoteis-Venäjälle.

Maakuntakaavassa kehittämisperiaatteelle on annettu määräys: ” Barentsin käytävää kehitetään kansainvälisenä liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin sekä liikenneympäristön laatuun. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisen maantien ja rautatien, lentoliikenteen sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.”

Vyöhyke on osoitettu myös Itä-Lapin maakuntakaavassa (ympäristöministeriö vahvistanut 25.11.2004).

7.1.4 Kaupunkikehittämisen kohdealue

Kehittämisperiaatemerkinällä **kk** osoitetaan kaupunkiseutu, johon kohdistuu maakunnallisesti tärkeitä alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista.

Merkinnälle on annettu seuraava määräys:

”Alueen suunnittelun lähtökohtana tulee olla kaupunkimaisen kokonaisuutensa muodostaminen yhdyskuntarakennetta täydentävällä ja eheyttävällä tavalla.

Alueen suunnittelussa turvataan asuin- ja elinympäristön laatu sekä varaudutaan palveluiden, teollisuuden ja energiantuotannon kasvuun sekä logistiikan muutoksiin.”

Kaupunkikehittämisen kohdealue on osoitettu Kemi-Tornio –alueelle (kk 8500).

Kansainväliset kehittämiskäytävät kohtaavat toisensa Perämerenkaarella Kemi-Torniossa, jossa sijaitsee maa- ja meriliikenteen logistinen keskus. Alueella kehittyvät lisäksi teollisuus ja kaupalliset palvelut. Kehittymisen johdosta tarve alueen kaupunkimaisen suunnittelun ohjaamiseen korostuu.

Suunnittelulla pyritään tiiviin ja kaupunkikuvallisesti viihtyisän elinympäristön luomiseen. Liikenneyhteyksien ja kevyen liikenteen väylien suunnittelussa tulee ottaa huomioon liikenteen sujuvuus ja turvallisuus sekä liikenneympäristön laatu.

Alueella varaudutaan teollisuuden ja kaupallisten palveluiden kasvuun, logistiikan muutoksiin sekä väestönkasvun mahdollistamaan asuinalueiden eheyttämiseen ja työpaikka-alueisiin. Kaupunkikehittämisen kohdealueen kehittämisen keinoja ovat liikennejärjestelmän toimivuus, riittävät elinkeinoelämän, palveluiden ja asumiseen tarkoitettujen toimintojen sijoittumismahdollisuudet sekä toimivat yhteydet

7.1.5 Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue

Kehittämisperiaatemerkinällä **mv** osoitetaan matkailun ja virkistykseen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on annettu **mv**-alueelle maankäyttöluokkaa koskeva määräys: *Aluetta tulee kehittää matkailupalvelukohteiden, ostosmatkailun, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla.*

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueita seuraavasti:

- Perämeren saaristo (mv 8410)
- Tornio-Haaparannan kauppakeskittymä (mv 8412)
- Kukkolankoski-Matkakoski (mv 8414)
- Ylitornio – Pello järviolueet (mv 8415)
- Simojoki-Martimoaapa (mv 8416)
- Kemijokivarsi-Törmävaara-Kätkävaara (mv 8417)

Vaihtoehtoisena matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueena on osoitettu laajempi alue, jossa yhdistetään mv 8416 ja mv 8417 –vyöhykkeet yhdeksi ylikunnalliseksi kehittämisen kohdealueeksi.

Matkailun kehittämisen kohdealueiksi on valittu sellaisia aluekokonaisuuksia, joilla on runsaasti

arvokkaita ja vetovoimaisia luonto- ja kulttuurikohteita, hyvät liikenne yhteydet, paljon olemassa olevia matkailupalveluja ja –rakenteita sekä hyvät mahdollisuudet keskinäiseen yhteistyöhön ja verkottumiseen.

Alueita tulisi kehittää niin, että niiden matkailullinen vetovoima säilyy ja Lappiin liitetyt positiiviset mielikuvat vahvistuvat. Alueita tulee tarkastella laajasta näkökulmasta ja tärkeää on kiinnittää huomiota esimerkiksi jokivarsien kalastusmatkailuun ja ostosmatkailuun. Matkailijamäärien kasvaessa tarvitaan lisää majoituspaikkoja sekä reitistöjä, joiden kautta pääsee vetovoimaisiin matkailumaisemiin. Reitistöjen hyvästä kunnosta on huolehdittava.

Matkailun vetovoima-alueen kehittämisen keinoja ovat arvokkaiden luonto- ja kulttuuriympäristöjen vaaliminen ja hoitaminen, pääteille ja reiteille näkyvien luonnonmaisemien huomioon ottaminen metsien käsittelyssä, tienvarsimaisemien hoitaminen, teiden ja reittien pitäminen hyvässä kunnossa, hyvä opastus ja viitoitus kohteisiin, yhteinen kartta, kohteiden kartoitus, yhteyksien suunnittelu, kohteiden yhteismarkkinointi.

Kehittämisen kohdealueiden päämaankäyttö on osoitettu aluevarausmerkinnöillä ja osaluumerkinnöillä. Matkailun ja virkistyksen kehittämisessä tulee ottaa huomioon päämaankäytöstä tulevat rajoitteet ja tavoitteet. Esimerkiksi luonnonsuojelualueilla ei saa vaarantaa luonnonsuojellisia arvoja eikä maa- ja metsätalousvaltaisella alueella metsätalouden kannattavuutta.

Matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueiden tärkeimmille osille tulisi laatia toiminnallinen kehittämissuunnitelma ja oikeusvaikutteinen yleiskaava. Vyöhykkeiden tärkeimpiä osia ovat mm. matkailupalveluiden alueet lähiympäristöineen ja ulkoilu- ja virkistysalueet. Suojelualueiden osalta ensisijainen suunnitteluväline on hoito- ja käyttösuunnitelma.

Kehittämisen kohdealueen merkinnällä vastaataan Lapin matkailustrategian 2011-2014 asettamiin tavoitteisiin meri- ja saaristomatkailun kehittämisestä ja kaupan palveluverkkoselvityksen perusteella ostosmatkailun kohdealueeksi on osoitettu kauppa-keskittymä Tornion-Haaparannan alueella.

Luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksen perusteella on osoitettu matkailullisesti kiinnostavia ja kehittämiskelpoisia kohdealueita. Simojoki-Martimoaavalla reittejä tulisi kehittää keskitetysti ja välttää Martimojärven lähialueelle suuntautuvaa retkeilyä. Martimojärven alue on merkittävä linnustoalue, jonka luonnonmukaisuus ja rauhallisuus lintujen pesinnän varmistamiseksi tulee säilyttää.

7.1.6 Maaseudun kehittämisen kohdealue

Kehittämisperiaatemerkinällä **mk** osoitetaan maaseutuvyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on annettu maaseudun kehittämisen kohdealueille maankäyttöluokkaa koskeva määräys: *Alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä.*

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu yhdeksän maaseudun kehittämisen kohdealuetta:

- Jarhoinen – Orajärvi – Lempeä (mk 8014)
- Saukkoriipi – Konttajärvi – Rattosjärvi (mk 8034)
- Pello- Järvikylät – Ylitornio (mk 8035)
- Aapajärvi – Sattajärvi - Arpela (mk 8036)
- Liakka- Kainuunkylä (mk 8037)
- Kemijokivarsi (mk 8038)
- Onkalo – Simonkylä – Viantie (mk 8040)
- Hamari – Ylikärppä (mk 8041)
- Aavasaksa – Kantomaanpää – Turtola (mk 8042)

Länsi-Lapin maakuntakaavan maaseudun kehittämisen kohdealueiden yleisiä ominaisuuksia ovat: vahva maatalous, karjatalous, porotalous, ympäristön vetovoimaisuus, mahdollisuus säilyttää peruspalvelut, hyvä saavutettavuus, luontaiset yhteistyömahdollisuudet kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolisten alueiden kanssa. Kehittäminen tulisi sopeuttaa alueiden vanhoihin rakenteisiin ja elinkeinoin (matkailu, loma-asuminen). Positiivista on alueiden erilaisuus (maatilojen keskittymät, poroelinkeinojen keskittymät, matkailun vetovimatekijät, vesistöt) ja monipuoliset elinkeinot.

Kehittämisen kohdealueiden tavoitteet ovat yleispiirteisiä ja niiden toteuttaminen on useiden eri toimijatahojen käsissä. Kyliä pyritään tukemaan pienyritystoiminnalla, matkailulla ja loma-asutuksella. Parhaat maatalousalueet pyritään säilyttämään viljelyyn. Rakentamisen tulisi olla perinteiseen kyläympäristöön sopivaa.

Maaseudun kehittämisen kohdealueiden merkitseminen kaavaan ei merkitse sitä, että muilla alueilla ei voisi kehittää toimintaa, vaan osoittaa alueita joilla on erityisiä kehittämisedellytyksiä. Maakuntakaava ei keskitä ja vähennä palveluita maaseudulla, vaan edistää niiden säilymistä kehittämisen kohdealueilla ja keskuskylissä, joiden ulkopuolella niitä ei enää ole. Kyläkeskusten ja maaseudun kehittämisen kohdealueiden osoittamisella pyritään siihen, että näiden voimakkaimpien alueiden työpaikat ja palvelut hyödyttävät myös vielä harvempaan asutua maaseutua.

Luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys on vaikuttanut maaseudun kehittämisen kohdealueiden valintaan ja rajauksiin.

7.1.7 Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeet

Lapin maakuntasuunnitelmassa 2030 tavoitteena on edistää Lapin kaivosklusterin kehittymistä. Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella osoitetaan kehittämissperiaatemerkinällä **ek** kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeitä, joilla on todettu merkittäviä malmi- tai mineraalivarantoja.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeiksi on osoitettu:

- Elijärven kaivokselta Suhankoon johtava kerrosintruusion alue
- Ylitornion Rompaksen alue

Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeellä sijaitsevat muut aluevaraukset ovat ensisijaisia maankäyttömuotoja. Vyöhykemerkinnän tarkoituksena on informoida mineraalipotentialista alueella ja siten varautua tulevaisuuden alueidenkäytön suunnittelu-tarpeisiin.

Maakuntakaavan pohjaksi on tehty erilliselvitys ”Geologiset luonnonvarat Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella, Sito Oy ja Geologian tutkimuskeskus, Pohjois-Suomen aluetoimisto, Rovaniemi 2011”, joka on ollut perusteena vyöhykkeiden esittämiseksi.

Länsi-Lapin alueella on joitakin lupaavia ns. hi-tech-metalliesiintymiä. Hi-tech –metalleja käytetään erityisesti uusissa teknologiaratkaisuissa, kuten sähkötekniikassa ja elektroniikassa. Merkittävimmät esiintymät sijaitsevat Tornio–Kemi–Penikat –kerrosintruusiokompleksin alueella, jossa tutkimuksia tehdään, mutta jossa kuitenkin ei ole aloitettu esiintymien hyödyntämistä. Nämä esiintymät sisältävät lähinnä platinaryhmän metalleja ja kobolttia ja ovat kooltaan keskikokoisia tai suuria.

Kemin kromimalmin louhinta tulee mahdollisesti jatkumaan vielä jopa vuosikymmeniä. Muiden metallimalmikaivosten perustamisesta Länsi-Lapissa ei tässä vaiheessa voida olla varmoja. On kuitenkin hyvin mahdollista, että potentiaalisimmissa kohteissa alkaa kaivostoiminta vuoteen 2030 mennessä, mahdollisesti jo seuraavan kymmenen vuoden kuluessa.

Ylitornion Rompaksessa sijaitsee potentiaalinen kulta- ja uraaniesiintymä, joka on maailmanlaajuisesti merkittävä. Hanketta toteuttaa Mawson Resources Ltd.

7.1.8 Joukkoliikenteen kehittämiskäytä-vä/yhteystarve

JL - kehittämissperiaatemerkinällä osoitetaan joukkoliikenteen kehittämiseen liittyvät yhteystarpeet Perämeren kaarella sekä Länsi-Lapin ja Barentsin käytävillä.

Alueelle kehitetään joukkoliikennedyhteyksiä seudun työmatkaliikennettä palvelemaan. Alueidenkäyttö mitoitetaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä suosivaksi.

Länsi-Lapin **joukkoliikennettä** tulisi kehittää myös kokonaisuutena ottaen huomioon kaikki joukkoliikenteen muodot. Eri liikennemuotojen (lentoliikenne, junaliikenne, linja-autoliikenne) aikataulut tulisi sovittaa yhteen. Tärkeä joukkoliikenteen kehittämiskohde on liityntäyhteyksien järjestäminen Rovaniemen, Oulun ja Luleån lentokentiltä. Yhteyksien lisäksi tulisi kehittää joukkoliikenteen infrastruktuuria juna- ja lentoliikenteen terminaalien yhteydessä.

Kemi-Tornion alueelle syntyvien uusien työpaikkojen myötä lisääntyvä työssäkäynti myös lähikunnista tulisi ohjata käyttämään joukkoliikennettä henkilöautojen sijaan. Joukkoliikenteen toimivuutta tulisi parantaa yhteysvuoroja ja aikatauluja kehittämällä.

Maakuntakaavaan liittyen on tehty liikenneselvitys, jossa liikennedyhteyksien tarvetta ja ratkaisumahdollisuuksia käsitellään tarkemmin.

7.1.9 Viheryhteystarve

Kehittämissperiaatemerkinällä osoitetaan virkistykseen tai ekologiseen verkostoon liittyviä yhteystarpeita.

Viheryhteystarvetta koskee suunnittelumääräys: *Merkinnän osoittamalla alueella on turvattava virkistykseen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät yhteydet.*

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on viheryhteystarvemerkinällä osoitettu yhteyksiä Perämereltä manteeelle seuraavasti:

- Tornionjoen suuntaisesti
- Kemijoen suuntaisesti
- Ruonaojan suuntaisesti
- Simojen suuntaisesti

Viheryhteystarve – merkinnällä pyritään osoittamaan eläimille yhtenäisiä kulkureittejä sekä varmistamaan lintujen keskeisimpien muuttoreittien ottaminen huomioon alempiasteisessa suunnittelussa.

7.2 ASUMISEN ALUEVARAUKSET

7.2.1 Taajamatoimintojen alueet

Merkinnällä **A** osoitetaan rakentamisalueita asumiselle ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskusta- toiminnoille, palveluille ja teollisuudelle, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puisto- alueita sekä erityisalueita. Taajama-aluevarauksina laajenemisalueineen maakuntakaavassa on esitetty mm. Kemin ja Tornion kaupungit sekä Keminmaan, Pellon, Simon, Tervolan ja Ylitornion kuntakeskukset. Yksityiskohtaisempi taajamatoimintojen alajako ratkaistaan kuntakaavoilla.

Taajama-aluevarauksilla on osaltaan pyritty turvaamaan ennusteiden mukaisen maksimiväestön aluetarve. Tavoitteena on ollut myös ennakoida taajamatoimintojen kehityslinjat pitkällä tähtäimellä siten, että eri tarkoitukseen varattujen alueiden toteuttamisessa voidaan päästä kustannuksiltaan edullisimpaan lopputulokseen. Rakentamista ohjataan ensisijaisesti nykyisiin taajamakeskustoihin asuinympäristöjen viihtyisyydestä tinkimättä.

Maakuntakaavan taajama-alueista on pyrittävä toteuttamaan ensimmäisenä nykyiset yleis- ja asemakaava-alueet, ennen kuin siirrytään taajamavarauksen uusille alueille. Tällä tavalla voidaan säästää yhdyskuntatekniikan kustannuksia ja säilyttää alueet yhtenäisinä.

Tavoitteena on henkilöautotarpeen vähentäminen sekä pyöräilyn ja kävelyn osuuden kasvattaminen. Taajamia ja yhdyskuntarakenteita eheyttäessä tulee huolehtia siitä, että ratkaisut sopivat ympäristöön ja parantavat elinympäristöjä. Taajamien sisällä olevat rakentamattomat rakennuspaikat ja muut rakentamiseen soveltuvat vajaakäyttöiset alueet hyödynnetään eheyttämisessä.

Alueiden yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee pyrkiä liikenneturvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Alueidenkäytöllä tulee edistää elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä varaamalla riittävästi yritystoiminnalle soveltuvia alueita. Niiden sijoittumisessa tulee kiinnittää huomiota olemassa olevien työpaikka-alueiden kehittämismahdollisuuksiin, hyvään saavutettavuuteen ja työpaikkojen sijoittumiseen lähelle asukkaita. Taajama-alueiden yhteys ympäröivään luontoon tulee säilyttää. Erityistä huomiota tulee kiinnittää elinympäristöjen terveellisyyden ja turvallisuuden edistämiseen sekä terveyshaittojen ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen.

Taajamatoimintojen alueita sijoittuu myös ranta-alueille. Maakuntakaavan yleismääräys koskien vapaan rantaviivan osuutta ei koske näitä alueita.

Vaihtoehto: Selkäsaari osoitetaan vaihtoehtoisesti maa- ja metsätalousalueeksi, jolla sijaitsee osittain matkailupalvelujen aluetta (rm). Tällöin Selkäsaaren käyttötarkoitus säilyy lähes nykyisellään.

7.2.2 Asuntovaltainen alue

Kohdemerkinnällä **AA** osoitetaan alueita, joiden kerrosalasta pääosa on tarkoitettu asumiseen.

Asuntovaltaisiksi alueiksi on Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettu:

- Simonniemi (AA 90)
- Kaakamo (AA 91)
- Laivaniemi (AA 92)
- Havelanpää (AA 93)
- Vojakkala (AA 94)
- Hirmula (AA 95)
- Liedakkala (AA 96)
- Hamari (AA 97)

Asuntovaltaisilla alueilla täydennetään ennusteiden mukaisen väestön aluetarvetta ja samalla tarjotaan vaihtoehtoja asumisen sijoitukselle.

Asuntovaltaiset alueet sijoittuvat taajamatoimintojen alueiden yhteyteen nykyisille harvemmin rakennetuille asuinalueille. Tavoitteena on täydennysrakentaa alueita ja siten tiivistää olemassa olevaa rakennetta.

Asuntovaltaisia alueita sijoittuu myös rakennetuille jokivarsille. Maakuntakaavan yleismääräys koskien vapaan rantaviivan osuutta ei koske näitä alueita.

7.2.3 Keskuskylät

Kohdemerkinnällä **at** osoitetaan keskuskyliä, joilla sijaitsee tai joille suunnitellaan tai joilla pyritään säilyttämään maaseudun peruspalveluita ja joita voidaan pitää sopivimpina rakentamisalueina.

Keskuskyliin liittyy sama kaavamääräys kuin maaseudun kehittämisen kohdealueisiin: *Alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä.*

Maakuntakaavassa keskuskyliksi on osoitettu seuraavat kylät:

- **Keminmaa:** Maula (at 320), Törmä (at 321)
- **Pello:** Lankojärvi (at 286), Konttajärvi (at 288), Turtola(at 290);
- **Simo:** Alaniemi (at 316), Ylikärppä(at 317)

- **Tervola:** Ossauskoski (at 202), Mattinen-Liimatta (at 203), Yli-Paakkola (at 206), Paakkola (at 308), Loue (at 310), Koivu (at 312)
- **Tornio:** Arpela (at 326), Karunki (at 462), Korpikylä (at 335), Yli-Liakka (at 337)
- **Ylitornio:** Aavasaksa (at 294), Kaulinranta(at 295), Mellakoski (at 299), Raanujärvi (at 301), Kainuunkylä (at 302), Meltosjärvi (at 303)

Länsi-Lapin maakuntakaavassa keskuskylän merkinnällä osoitetaan sellaisia aluerakenteen, maaseudun peruspalveluiden kannalta tärkeitä kyliä, joihin suuntautuu ja halutaan ohjata rakentamista ja palveluja. Keskuskylä valintoihin vaikuttavat väestö, olemassa olevat palvelut ja työpaikat, keskeinen sijainti ja hyvät liikenneyhteydet. Muut maaseutualueet täydentävät ja tukevat tätä keskuskylän muodostamaa maaseudun kehittämisen kokonaisuutta. Kylien kehittämistä tuetaan mm. pienyritystoiminnalla, matkailulla ja loma-asutuksella.

Kyläverkkoa suunniteltaessa selvitettiin maakuntakaava-alueen kuntien näkemykset alueen ominaispiirteiden huomioimiseksi.

Kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokkaille kyläalueille on syytä laatia suunnitelma kulttuuri- ja maisema-arvojen säilyttämisestä, mikäli kyliin syntyy uutta rakennustoimintaa. Lisärakentaminen tulee sijoittaa olemassa olevan asutuksen yhteyteen.

Keskuskyläalueilla vajaasti rakennettujen alueiden täydentäminen ja tiivistäminen eheyttää kylärakennetta. Maakuntakaavan yleismääräys koskien vapaan rantaviivan osuutta ei koske keskuskylä.

7.3 PALVELUTOIMINNAN ALUEVARAUKSET

Eduskunta hyväksyi 15.3.2011 hallituksen esityksen (HE 309/2010) maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi vähittäiskauppaa koskevien säännösten osalta. Laki tulee voimaan 15.4.2011.

Keskeisimpien muutosten tarkoituksena on selkeyttää vähittäiskaupan ohjauksen periaatteita laissa ja saattaa ohjausjärjestelmä vastaamaan muuttuneita ja muuttuvia olosuhteita. Maakuntakaavoissa on esitettävä kaupan enimmäismitoitus ja merkityksellään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön mitoituksen alaraja. Vähittäiskaupan suuryksikön määritelmään sisältyy myös paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppa. Toinen vähittäiskaupan sijainnin ohjauksen keskeinen tavoite on keskusta-alueiden aseman tukeminen kaupan sijaintipaikkana. Vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan laissa yli 2 000 kerrosneliömetrin suuruista vähittäiskaupan myymälää.

Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset sisältövaatimukset maakunta- ja yleiskaavassa. Osoitettaessa maakunta- tai yleiskaavassa vähittäiskaupan suuryksiköitä on sen lisäksi, mitä maakunta- ja yleiskaavasta muutoin säädetään, katsottava, että:

- 1) suunnitellulla maankäytöllä ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen;
- 2) alueelle sijoittuvat palvelut ovat mahdollisuuksien mukaan saavutettavissa joukkoliikenteellä ja kevyellä liikenteellä; sekä
- 3) suunniteltu maankäyttö edistää sellaisen palveluverkon kehitystä, jossa asiointimatkojen pituudet ovat kohtuulliset ja liikenteestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset mahdollisimman vähäiset.

Ostovoiman kehitykseen vaikuttaa alueen väestönkehitys sekä muutokset kulutuksessa. Alueen väestön ennustetaan kasvavan, mikä vaikuttaa myös ostovoiman kasvuun. Kulutus asukasta kohden on myös kasvussa. Ostovoiman kehityksen arviointi pohjautuu kulutuksen kasvuun ja sen rakenteen muutokseen. Erikoiskauppaan kohdistuva ostovoima kasvaa nopeammin kuin päivittäistavarakaupan. Erityisesti tilaa vaativa kauppa on voimakkaasti kasvava erikoiskaupan toimiala.

Länsi-Lapin asukkaiden ostovoiman kasvun pohjalta laskettuna on liiketilatarve vuoteen 2020 mennessä yhteensä 42 000 k-m² ja vuoteen 2030 mennessä 100 000 k-m².

Kun ostovoiman siirtymät otetaan huomioon koko Länsi-Lapissa tarvitaan vuoteen 2030 mennessä lisää liiketilaa noin 120 000 k-m² eli 20 % enemmän kuin oman alueen asukkaiden potentiaali. Kunnittaiset erot ovat tätä suuremmat. Simossa, Tervolassa ja Kemimaalla liiketilatarve vähenee, Pellossa pysyy nykyisen suuruisena ja Kemissä, Torniossa ja Ylitorniossa kasvaa.

Vähittäiskaupan lisätalantarve Länsi-Lapissa 2010 - 2030

K-m ²	Erikois-			Yhteensä
	Pt-kauppa*	kauppa ja palvelut	Tiva ja auto kauppa	
Kemi	4 400	20 600	17 100	42 100
Keminmaa	1 700	4 400	3 200	9 300
Simo	400	700	0	1 100
Tervola	500	700	300	1 500
Tornio	4 100	26 600	22 200	52 900
Pello	800	1 900	2 200	4 900
Ylitornio	800	2 300	5 100	8 200
Länsi-Lappi	12 700	57 200	50 100	120 000

* sis. alkoholiuomakaupan

Lähde: Santasalo Ky

Maakuntakaavaa laaditaan pitkällä aikatahtäyksellä, eivätkä kaavavaraukset voi olla liian tiukkoja. Maakuntakaavaan liittyy yleispiirteisyys ja joustavuus, joten myös vaihtoehtoisten sijaintipaikkojen toteutuminen tulisi olla mahdollista. On luontevinta, että tilaa vaativa kauppa ja autokauppa sijoittuvat keskusta-alueiden reunamille. Keskustahakuisen kaupan luontevin paikka taas on ydinkeskustoissa.

Maakuntakaavassa mitoitus on osoitettu 20-30% väljemmin kuin tarkasti laskettu tarve. Kokonaismitoitus Länsi-Lapissa on tällöin noin 130 000 – 150 000 k-m². Osa sijoituspaikoista voi myös toteutua vaihtoehtoisesti, jolloin kokonaismitoitus jää alhaisemmaksi.

7.3.1 Keskustatoimintojen alueet/kohteet

Aluemerkinällä **C** osoitetaan keskustahakuisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita, sisältäen myös asumista sekä liikenne-, puisto- ja viheralueita.

Alueelle saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä yli 5000 k-m² vähittäiskaupan suuryksiköitä. Toteuttamisen ajoittamisessa on otettava huomioon kaupunkiseudun palvelurakenteen tasapainoinen kehittäminen siten, ettei palvelutarjonnassa aiheudu alueellisia tai väestöryhmittäisiä palvelujen saavutettavuuden kannalta kielteisiä muutoksia.

Kohdekohtaiset suunnittelumääräykset:

C 118 (Kemi): *Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä yhteensä enintään 75 000 k-m². Suurimittakaavaisten rakennusten sijoittamisessa ruutukaavakeskustaan tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, ettei kaupunkikuvallisia arvoja heikennetä. Ruutukaavakeskustan ulkopuolisia alueita kehitetään monipuolisina asumisen, hallinnon ja palveluiden alueina.*

C 119 (Tornio): *Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä yhteensä enintään 78 000 k-m². Suensaaren ulkopuolisia alueita kehitetään monipuolisina asumisen, hallinnon ja palveluiden alueina vahvistamalla asuin- ja hallintotoimintojen osuutta.*

Länsi-Lapin maakuntakaavalla mahdollistetaan yli 5000 k-m² vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittamista seuraavasti:

	olemassa olevat k-m ²	Uudet k-m ²	Yhteensä k-m ²
Kemin keskusta	29 700	45 000	74 700
Tornio	32 900	45 000	77 900

Olemassa olevat vähittäiskaupan suuryksikötiedot perustuvat Länsi-Lapin kaupan palveluverkkoselvitykseen. Tiedot sisältävät maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset yli 2000 k-m² suuruiset vähittäiskaupan suuryksiköt.

Keskustatoimintojen alueeksi on Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettu Kemin ja Tornion kaupunkikeskustat. Alueisiin sisältyvät historiallisiin keskustoihin välittömästi liittyvät keskusta- ja kaupan palveluille nykyisinkin rakentuneet alueet, joita tulee kehittää monipuolisina asumisen, hallinnon ja palvelun alueina. Alueet sijaitsevat hyvin joukko- ja kevyen liikenteen saavutettavissa, sekä keskeisesti kunnan yhdyskuntarakenteen ja asutuksen ytimessä, jolloin asiointimatkojen pituus on optimaalinen. Vuoden 2030 väestöennusteen perusteella suunnitellun yhdyskuntarakenteen keskeisenä tavoitteena on eheyttää nykyistä rakennetta täydennysrakentamisella.

Kohdemerkinnällä **c** osoitetaan keskustahakuisten palvelu-, hallinto- ja muiden toimintojen alueita, sisältäen myös asumista sekä liikenne-, puisto- ja viheralueita.

Alueelle saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä yli 2000 k-m² vähittäiskaupan suuryksiköitä. Toteuttamisen ajoittamisessa on otettava huomioon seudun palvelurakenteen tasapainoinen kehittäminen siten, ettei palvelutarjonnassa aiheudu alueellisia tai väestöryhmittäisiä palvelujen saavutettavuuden kannalta kielteisiä muutoksia.

Kohdekohtaiset suunnittelumääräykset:

c 120 (Tervola), **c 121** (Keminmaa) ja **c 122** (Simo): *Kullekin alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä yhteensä enintään 5 000 k-m².*

c 123 (Ylitornio): *Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä yhteensä enintään 12 000 k-m².*

c 124 (Pello): *Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä yhteensä enintään 14 000 k-m².*

	olemassa olevat k-m ²	Uudet k-m ²	Yhteensä k-m ²
Pello	4 300	10 000	14 000
Ylitornio	2 000	10 000	12 000

Vähittäiskaupan suuryksikköjä sallivat kaavamerkinnät pitävät sisällään jo olemassa olevat suuryksikköjen kerrosneliömetrimäärät. Tervolan, Keminmaan ja Simon kuntakeskuksissa ei ole yhtään yli 2000 k-m² vähittäiskaupan suuryksikköä.

Olemassa olevat vähittäiskaupan suuryksikötiedot perustuvat Länsi-Lapin kaupan palveluverkkoselvitykseen. Tiedot sisältävät maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset yli 2000 k-m² suuruiset vähittäiskaupan suuryksiköt.

Keskustatoimintojen kohteena on Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettu Keminmaan, Simon, Pellon, Tervolan ja Ylitornion kuntakeskukset. Jokivar-sikylien perinteisen rakenteen mukaisesti Ylitornion keskustatoimintojen alueeseen sisältyy Alkkulanraitti kirkolta rautakaupalle, Pellossa keskusta-rakenne on luontaisesti tiiviimmin rakentunut, Pellon kaupan mitoituksessa varaudutaan Pajalan ja Kolarin kai-vostoiminnan mukanaan tuomaan ostovoiman kasvuun. Tervolan, Keminmaan ja Simon nykyiset kes-kustatoimintojen alueet ovat selkeät ja niiden kehittäminen myös kaupan palveluiden osalta nykyisiä alueita täydentäen on suotavaa.

Keskustatoimintojen alueille/kohteille tulee pyrkiä sijoittamaan mahdollisimman suuri osa niistä palveluista, jotka palvelevat koko taajamaa ja myös ympäröiviä alueita. Sijoittamalla keskustapalvelut nykyisiin taajamien keskustoihin tai niiden välittömään yhteyteen, turvataan niiden mahdollisimman hyvä saavutettavuus kaikilla liikennevälineillä. Näin asiointi helpottuu ja aiheuttaa mahdollisimman vähän taajaman sisäistä liikennettä. Muita palveluja kuin vähittäiskaupan suuryksiköitä voi olla muuallakin taajamatoimintojen alueella.

Länsi-Lapin kaikkien kuntakeskusten osoittaminen keskustatoimintojen alueeksi turvaa kaupan toiminta- ja kehitysedellytykset ja mahdollistaa suuryksiköiden sijoittumisen kaikissa kunnissa tasapuolisesti. Ohjattaessa vähittäiskaupan suuryksiköitä keskustaan tulee samalla huolehtia siitä, että suuryksikön sijoittuminen keskustaan on käytännössä mahdollista: myymälälle ja sen vaatimalle pysäköinnille tulee olla riittävästi tilaa, liikenteen tulee toimia sujuvasti ja suuryksikön tulee sopeutua keskustan kaupunkikuvaan. Kuntakeskuksissa kaupan palvelut tulisi sijoittaa mahdollisimman tiiviisti, jolloin ne tukevat nykyisen rakenteen kehitystä. Kaupan palvelujen keskittäminen vahvistaa kuntakeskusten asemaa keskusverkossa.

Rajakaupan merkitys Länsi-Lapissa on suurin Torniossa. Haaparanta – Tornio alue muodostaa nykyisellään kaupallisen keskittymän, jonka asiakas-kunta muodostuu Suomen ja Ruotsin puolen lähikuntien asukkaista sekä laajemmin seutukunnan ulkopuolelta tulevista asiakkaista, esimerkiksi Haaparannan Ikeaan matkustetaan myös Venäjältä ja Norjasta sekä laajalti muualta Suomesta.

7.3.2 Vähittäiskaupan suuryksikkö

Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittäviä yli 2000 k-m²:n suuruisia vähittäiskaupan suuryksiköitä keskustatoimintojen ulkopuolella työpaikka-alueella. Vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös myymäläkeskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa suuryksikköön.

Merkintää koskee suunnittelumääräys: ”Alueelle saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä yhteensä enintään 34 000 k-m².”

Alueelle ei saa sijoittaa uutta seudullista päivittäis-tavarakauppaa.”

Vähittäiskaupan suuryksikön salliva kaavamerkintä pitää sisällään jo olemassa olevat suuryksikköjen kerrosneliömetrimäärät.

	olemassa olevat k-m ²	Uudet k-m ²	Yhteensä k-m ²
Keminmaa	19 000	15 000	34 000

Olemassa olevat vähittäiskaupan suuryksikkötiedot perustuvat Länsi-Lapin kaupan palveluverkkoselvi-tykseen. Tiedot sisältävät maankäyttö- ja rakennus-lain mukaiset yli 2000 k-m² suuruiset vähittäiskau-pan suuryksiköt.

7.3.3 Työpaikka-alueet/kohteet

Merkinnällä **TP** osoitetaan monipuolisia työpaikka-alueita/kohteita, joissa voi olla toimisto- ja palvelu-työpaikkoja sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta teollisuus- ja varastointitoimintaa.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa työpaikka-alueiksi on osoitettu:

- Kemintulli (TP 601)
- Kemi-Tornion lentokenttään tukeutuva työpaikka-alue (TP 602)
- Keminmaan palvelukeskusalue (TP 603)
- Tornio Kyläjoki (TP 604)
- Tervolan työpaikka-alueet vt 4 varressa (tp 605)
- Kettufarminkangas (TP 606)
- Maksniemi (TP 607)

Työpaikka-alueita/kohteita on osoitettu nykyisten alueiden yhteyteen ja/tai nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen tukeutuen. Alueet sijaitsevat hyvien liikenneyhteyksien varrella pyöräilyetäisyydellä kes-kustoista ja asuinalueista.

Työpaikka-alueelle Keminmaassa sijoittuu myös km-merkinnällä osoitettuja vähittäiskaupan suuryksikköjä.

7.4 ELINKEINOJEN ALUEVARAUKSET

7.4.1 Teollisuus- ja varasto alueet/kohteet

Merkinnällä **T,t** osoitetaan seudullisesti merkittäviä teollisuus- tai varastotoimintojen alueita/kohteita.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu seuraavat teollisuusalueet/kohteet:

- Tornion Röyttä (T 705)
- Kemin Pajusaari (T 703)
- Kemin Ajos (T 714)
- Kemin Veitsiluoto (T 704)
- Pellon Ahjolan alue (t 715)
- Ylitornion teollisuusalue (t 716)
- Pellon Lempeän teollisuusalue (t ???)

7.4.2 Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet

Merkinnällä **M** osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouksikäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää alueen pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin, joita ovat esimerkiksi maatalous, poronhoito, luontaiselinkeinot, asuminen sekä jokamiehen oikeuksien mukainen ulkoilu. Maa- ja metsätalousalueille kohdistuvaa muuta käyttöä on tuotu esiin kaavan yleismääräyksissä (esim. poronhoidon toimintaedellytysten turvaaminen).

Metsätaloutta ohjaa metsälaki, jonka mukaan alueellisten metsäkeskusten tehtävänä on laatia toiminta-alueelleen metsätalouden tavoiteohjelma. Metsälain tarkoituksena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään metsälaissa mainittujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen ja muiden arvokkaiden luontokohteiden säilyttämisellä.

Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia tulee pitää metsätaloussuunnittelun lähtökohtana ja ohjeena myös Länsi-Lapissa. Pohjois-Suomen metsänhoitosuositukset ohjaavat hyvään ja kannattavaan metsänhoitoon Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Lapissa. Metsänhoidon tavoitteena on metsien tuotanto- ja uudistumiskyvyn sekä metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttäminen siten, että Pohjois-Suomen metsät tarjoavat tulevaisuudessakin merkittäviä tuloja sekä työ- ja virkistytymismahdollisuuksia. Metsätaloutta harjoitetaan siten, että myös muiden maankäyttömuotojen toimintaedellytykset turvataan. Metsähallituksella on oma Metsätalou-

den ympäristöopas, jonka ohjeet ovat ympäristön huomioon ottamisen suhteen hieman Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia tiukemmat.

Metsänhoidosta alkavalla ja metsäteollisuustuotteiden vientiin päättyvällä tuotantoketjulla on Länsi-Lapissa keskeinen asema. Lapin oma metsäteollisuus kykenee jalostamaan kaiken alueella tuotetun puun ja luo näin edellytykset metsien täysimääräiselle metsätaloudelliselle hyödyntämiselle. Metsien taloudellinen merkitys ei rajoitu pelkästään puunjalostukseen, vaan metsät ovat tärkeitä bioenergian raaka-ainetuotannolle, poronhoidolle, metsästykselle, luonnontuotteiden keräilylle, retkeilylle, virkistykseksi ja matkailulle. Poronhoitolain kautta valtion mailla on erityinen neuvotteluvelvollisuus paliskuntien kanssa suunniteltaessa metsätalouden toimenpiteitä.

M -alueiden pääkäyttötarkoituksen ja muun käytön suhde

Merkinnällä **M** osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouksikäyttöön tarkoitettuja alueita. Alueille kohdistuu yhteensovittamisen paineita kaavan muiden merkintöjen kautta (esim. kehittämisperiaatemenkinnät).

Sanottavaa haittaa em. alueiden pääkäyttötarkoitukselle tai alueen luonteen muuttumista eivät yleensä aiheuta esimerkiksi

- haja-asutusluonteinen pysyvä asutus
- tavanomainen loma-asutus
- ohjelmalvelutukikohdat
- virkistyskäyttö jokamiehen oikeudella
- reitit
- pienteollisuus ja muu pienialainen yritys-toiminta

Haitatakseen sanottavasti pääkäyttötarkoitusta ja muuttaakseen alueen luonnetta täytyy muun käytön aiheuttaa niin suuria muutoksia, että se vähentäisi merkittävästi M -alueilla metsätalouden tuloa ja työpaikkoja. Esimerkiksi M -alueella laajan alueen muutos rakennettavaksi alueeksi, luonnonsuojelu-alueeksi tai muuten pois metsätalouksikäytöstä.

Maakuntakaavan pääkäyttötarkoitusta mahdollisesti haittaavaa toimintaa on usein syytä ohjata yleiskaavalla, jolloin se voidaan mitoittaa ja sijoittaa siten, että haitat voidaan ottaa mahdollisimman hyvin huomioon ja minimoida haitalliset vaikutukset. Maakuntakaavaa tulkittaessa on otettava huomioon voimassa olevan lainsäädännön vaatimukset. Maakuntakaava ei estä metsälain mukaista käsittelyä.

7.4.3 Maatalousalueet

MT

Merkinnällä **MT** osoitetaan alueita, jotka on tarkoitettu erityisesti maatalouden harjoittamiseen ja jonka pelto- tai muut alueet halutaan suojata sellaisilta rakentamisen ja muun maankäytön aiheuttamilta pysyviltä muutoksilta, jotka vaikeuttavat maatalouden harjoittamista.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa maataloudelle on osoitettu aluevarauksia seuraavasti:

Simo: Ylikärppä (MT 5095)

Tervola: Loue (MT 5096), Varejoki (MT 5097), Siivolanperä-Kantolanranta (MT 5101)

Tornio: Arpela (MT 5098), Liakkajoki (MT 5099) Niittyliete (MT 5102)

Ylitornio: Kainuunkylä (MT 5100)

Maatalousalueina on osoitettu alueet, joilla sijaitsee useita suuria maito- ja lihakarjatiloja peltoalueineen.

7.4.4 Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta

MU

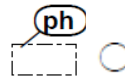
Merkinnällä **MU** osoitetaan alueita, jotka on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, joille suuntautuu ulkoilupainetta ja joille on tarkoitus sijoittaa ulkoilun ohjaamistarpeen vuoksi polkuja tai reittejä levähdys- ja muine tukialueineen.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan MU-merkinnällä

- Kätkävaara (MU 6018)
- Törmävaara (MU 6019)
- Ainiovaara-Aavasaksa (MU 6020)

Ulkoilureittien varrella ja tukikohtien läheisyydessä tulisi turvata riittävä peitteisyys maaston korkeus-suhteiden ja avoimuuden mukaan. Reittien varsilta voidaan tapauskohtaisesti avata näkymiä kaukomaisemaan tai kauniille luontokohteille. Tavoitteena on saada reittien ympärille hoidettu virkistysmetsä. Terveet, hyvin hoidetut, eri puulajeja kasvavat ja monenikäiset metsiköt tekevät maisemasta vaihtelevan, ja ne sopivat hyvin virkistäytymiseen.

7.4.5 Poronhoito

Länsi-Lapissa poroelinkeino on maankäyttäjän maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla sekä suojelualueilla. Poroelinkeinoon harjoittamista ohjaa poronhoitolaki. Länsi-Lapin maakuntakaavassa poronhoidon toimintaedellytyksiä turvataan ensisijaisesti kaavamääräyksillä ja suosituksilla, jotka tulee ottaa huomioon alueidenkäytön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa. Poronhoidon toimintaedellytysten turvaaminen on yksi keskeisimmistä kysymyksistä, kun metsien monikäyttöä eri tasoilla suunnitellaan.

Poronhoidon toimintaedellytysten turvaaminen käytännössä tulisi perustua luottamukselliseen ja vuorovaikutteiseen sopimiseen Paliskuntain yhdistyksen, paliskuntien ja metsähallituksen kesken valtion maiden osalta. Maakuntakaavaprosessin aikana on vireillä hanke poronhoidon alueidenkäytön edellytysten kehittämiseksi paikkatietotekniikkaa hyödyntämällä. Saatua porodataa voidaan tulevaisuudessa hyödyntää alueiden käytön suunnittelun apuna.

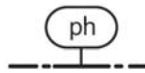
Paliskunnan raja:

Länsi-Lapin alueella on viisi eri paliskuntaa (Orajärvi, Lohijärvi, Palojärvi, Narkaus ja Isosydänmaa). Maakuntakaavassa paliskuntien väliset rajat on merkitty paliskunnan raja merkinnällä.

Merkintään liittyy kaavamääräys: *"Moottorikelkkailuja ulkoilureitit tulee suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman harvoissa kohdissa paliskuntien välisen esteaidan tai muun pysyvän poroaidan kuten työ- ja laidunkierroaidan kanssa ja että porojen kulku aidan läpi reitin kohdalta pyritään estämään."*

Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde:

Merkinnällä **ph** osoitetaan poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä alueita tai kohteita.

Merkintää koskee suunnittelumääräys: *Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen.*

Maakuntakaava-alueella merkinnällä osoitetaan:

- Esteaita Kolarin kunnan rajalla
- Esteaita rautatien varrella Kolarin rajalta Pelloon
- Kuivalaen erotuspaikka Pellossa (ph 5501)
- Rihulaisen erotuspaikka Pellossa (ph 5502)
- Apinan erotuspaikka Pellossa (ph 5503)
- Vuoskuvaaran porokämpä Pellossa (ph 5504)
- Karhujupakan porokämpä Ylitorniolla (ph 5507)
- Palorovan erotusaita Pellossa (ph 5506)
- Juurireitton erotusaita Ylitorniolla (ph 5506)
- Poroharjun erotuspaikka Tervolassa (ph 5508)
- Kivivaaran erotuspaikka Ylitorniolla (ph 5509)
- Isokankaan erotuspaikka Ylitorniolla (ph 5510)
- Holsterin erotuspaikka Ylitorniolla (ph 5511)
- Antinvaaran erotuspaikka Simossa (ph 5512)
- Myllylän erotuspaikka Simossa (ph 5513)

7.5 MATKAILU JA VIRKISTYS

7.5.1 Matkailupalvelujen kohteet

Merkinnällä **RM** osoitetaan seudullisesti merkittäviä matkailupalvelujen kohteita, kuten matkailu- ja lomakeskuksia, lomakyliä, lomahotelleja, leirintäalueita tai muita vastaavia matkailua palvelevia toimintoja.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa matkailupalvelujen kohteita on osoitettu Pellon Ritavalkeaan (RM 1412) ja Ylitornion Aavasaksalle (RM 1410).

Matkailukohteita kehitettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota toiminnan ympärivuotisuuteen, painottaen erityisesti kesätoiminnan kehittämistä, jolloin tärkeimpiä lähtökohtia ovat rakennettujen alueiden viihtyisät ja viimeistellyt ympäristöt eli kokonaisuutena viihtyisä kesäilme. Laadukkaalla ympäristörakentamisella varmistetaan ympäristön viihtyisyys kaikkina vuodenaikoina ja tuetaan matkailun ympärivuotisuuden kehittämistä. Ympäristörakentamisen avulla voidaan myös korostaa kohteen ominaispiirteitä.

7.5.2 Virkistys/matkailukohteet

Merkinnällä **rm** ja vihreä kolmio osoitetaan sellaiset virkistys- ja matkailun kannalta merkittävät kohteet, joiden osoittamiseen ei maakuntakaavan mitatakaan vuoksi ole tarkoituksenmukaista tai mahdollista käyttää muuta merkintää, mutta alueella sijaitsee maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä matkailupalveluja.

Maakuntakaavassa virkistys/matkailupalvelujen kohdemerkinnällä **rm** on osoitettu:

Kemi:

Ajoksen satama ja jäänmurtaja Sampo (rm 865)
Sisäsatama ja lumilinna (rm 866)
Laitakari (rm 873)

Kemi ja Keminmaa:

Kemijokisuu (rm 867)

Pello:

Vihreä pysäkki (rm 855)
Miekojärven virkistysalue (rm 860)
Tornionlaakson napapiiri (rm 874)

Simo:

Lohiranta (rm 861)
Sankakoski (rm 862)
Wanha pappila (rm 868)
Hopeaperä (rm 875)

Tervola:

Kemijoen loma (rm 863)
Louesaari (rm 864)

Tornio:

Kukkolankoski (rm 857)
Kaakamonniemi (rm 870)
Leton veneilykeskus (rm 871)
Tullinranta (rm 872)
Hellälä (rm 876)

Ylitornio:

Ainiovaara (rm 856)
Miekojärven eräpalvelukeskus (rm 859)
Loma-Vietonen (rm 869)

Merkinnällä osoitetut kohteet ovat merkittäviä yksittäisiä matkailukohteita, virkistyskalastuksen, veneilyn ja retkeilyn/ulkoilun palvelupisteitä tai kulttuuri-perintöä hyödyntäviä matkailupalvelujen tukikohtia.

7.5.3 Virkistysalueet

Merkinnällä **V** osoitetaan pääasiassa ulkoilu- ja retkeily- sekä urheilu- ja virkistystoiminnan alueita. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Aluevaraukseen liittyy kaavamääräys; ”Alueen virkistys-, maisema- ja luontoarvot huomioon ottava metsätalous on sallittua.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa virkistysalueeksi on merkitty:

- Kallinkangas (V 827)
- Ritavaara (V 870)
- Aavasaksa (V 871)

Virkistysaluemerkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävät taajama-, matkailupalvelu- ja kyläalueiden ulkopuoliset pääsääntöisesti yleiseen virkistykseen tarkoitettut alueet.

Virkistysalueille tulisi huolehtia laadukas ja monipuolinen palveluvarustus, joka vastaa kysynnän tarpeita. Virkistysalueella on tarjottava mahdollisuudet luonnon monimuotoisuuden kokemiseen, monipuoliseen luonnossa liikkumiseen, urheiluun, yms. matkailua sekä muuta virkistäytymistä palveleviin toimintoihin.

Metsätalous maakuntakaavan virkistysalueilla on sallittua, vaikka alueiden ympäristöarvoihin ja maisemanhoitoon onkin erityisesti kiinnitettävä huomiota. Virkistysalueilla metsän hoitotoimenpiteiden vaikutus sekä lähi- että kaukomaisemaan on erityisen merkittävä. Metsämaiseman tulee näyttää mahdollisimman luonnonmukaiselta.

7.6 LIKENNEYHTEYDET

Tässä kappaleessa on esitetty Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettavat maantie-, kevyen liikenteen, rautatie-, lento- ja vesiliikenneyhteydet sekä rajanylityspaikat ja tietoliikenneyhteydet.

Maakuntakaavaa varten on laadittu Länsi-Lapin liikenneselvitys, osana koko Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelmaa.

Logistiikkakeskushankkeista Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella sijaitsevat Tornion Kyläjoelle perustettava kansainvälinen maaliikenteen logistiikkakeskus, Kemin Ajoksen maa- ja meriliikenteen logistiikkakeskus ja Kemintullin logistiikkakeskus.

7.6.1 Maantiet

Tiestön ja sen kunnossapidon merkitys Lapissa korostuu muiden liikennemuotojen vähäisyyden vuoksi. Lapin hyvä saavutettavuus ja elinkeinoelämän toiminta ovat riippuvaisia erityisesti pääteiden kunnosta, mutta myös alempiasteinen tiestö on mm. puunjalostusteollisuudelle, palo- ja pelastustoimelle ja asukkaiden palvelujen saatavuudelle tärkeä. Tiestöön kohdistuvat kehittämistarpeet painottuvat entistä voimakkaammin toisaalta pääteiden liikenteen sujuvuutta parantaviin toimenpiteisiin, toisaalta taajamien ja niiden lähistöjen liikenneitävyyden ja liikenneturvallisuuden parantamiseen.

7.6.1.1 Nykytilan osoittaminen

Länsi-Lapin maakuntakaavassa esitetään seuraavat maantiet:

Moottoritie: vt 4 (Simo-Keminmaa), vt 29 (Keminmaa-Tornio)

Valtatiet: vt 29 [E 4, E 8] (Keminmaa-Tornio-Ruotsinraja), vt 4 [E 75] (Oulu-Kemi-Keminmaa-Rovaniemi), vt 21 [E 8] (Tornio-Ylitornio-Pello)

Kantatiet: kt 83 (Pello-Sinettä), kt 98 (Aavasaksa-Ruotsinraja).

Seututiet: st 920 (Kemi-Ajos), st 921 (Lautiosaari-Tornio), st 922 (Tornio-Röyttä), st 923 (Alaniemi-Sompajärvi-Tervola), st 924 (Simo-Nuupas), st 925 (Veitsiluoto), st 926 (Kemi-Tervola-Rovaniemi "Kemijoen itäpuolentie"), st 927 (Vojakkala-Paakkola), st 928 (Hastinkangas – Tervola), st 929 (Tervola-Pikisvaara) ja st 930 (Aavasaksa -Muurola), st 932 (Aavasaksa-Raanujärvi), st 935 (Saukkoriipi-Meltaus) ja st 937 (Pello – Valtakunnan raja).

Yhdystie: yt 9262 (Lautiosaari – Sompujärvi), yt 9202 (Kemin lentoasema).

Maakuntakaavassa osoitettu tieverkko noudattaa pääosin nykyistä tieluokitusta ja linjauksia. Valtatie 29 yhdistää Kemin ja Tornion välisen liikenteen ja on koko matkan moottoritietä. Alueen valtatiet 21 ja 4 palvelevat liikennettä pohjoiseen ja etelään. Alueen tiestön erityispiirteenä on sen liittyminen Ruotsin tieverkkoon.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa esitetään vähintään seudullisesti merkittävät tiet. Luokittelu vastaa pääosin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toiminnallista tieverkkoluokitusta.

Kaavakarttaan on merkitty vain tärkeimmät yhdystiet, jotka yleensä yhdistävät korkealuokkaisempia teitä tai johtavat merkittävään yleisessä käytössä olevaan paikkaan.

Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaavaan ei ole merkitty vain paikallista merkitystä omaavia yhdysteitä. Kaavaan merkitsemättömiä yhdysteitä on esitetty taulukossa 12.

Jääteitä pidetään yllä paikallisin voimin eikä niitä ole merkitty minkäänlaisin opastein. Vuonna 2011 joen yli oli käytössä seuraavia jääteitä Torniojoen yli:

- Juoksenki, Turtola, Jarhoinen
- Vojakkala, Karungi, Vitsaniemi, Luppjo, Kardis

Jääteiden paikat vaihtelevat toisinaan, jotkut häviävät ja uusia tulee tilalle. Jääteitä ei merkitä maakuntakaavakarttaan.

Taulukko 12. Kaavaan merkitsemättömät yhdystiet

Numero	Nimi
9381	Väylänvarrentie, Lappeantie
9332	Mäntymaantie
9331	Rovatie
9271	Sihtuunantie
9262	Kivalontie
9267	Taivalkoskentie
9264	Ossauksentie
9231	Kivalontie
9211	Jäämerentie
9205	Elijärventie
9204	Sauvonväylä
9201	Päätie
9241	Pohjoispuolentie
9243	Ranuantie

7.6.1.2 Kehittämistarpeet

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan merkittävästi parannettavat ja uudet maanteiden yhteystarpeet. Parantamistarpeiden osoittaminen pohjautuu Länsi-Lapin liikenneselvitykseen.

Merkittävästi parannettavina teinä maakuntakaavassa osoitetaan:

- Vt 4 Kemi-Oulu yhteysvälin kehittäminen, jonka tavoitteena jatkuva ohituskaistatie välillä Simon Maksniemi – li
- Ajoksen satamatien (maantie 920) parantaminen välillä Kemi-Ajos
- Kemi-Tornio lentokentän (yt 9202) tieyhteyden kehittäminen lentoasemalta moottoritiele. Varautuminen eritasoristeyksien rakentamiseen
- Vt 4 Keminmaa – Rovaniemen raja
- st 930 (Aavasaksa – Muurola) –tieluokan nosto kantatieksi

Merkittävästi parannettavan tien merkintää on käytetty kaavakartassa vain niiden teiden kohdalla, jotka tarvitsevat myös linjauksen parantamista.

Uusina yhteystarpeina Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan:

- Vt 4 Koivu – Rovaniemi

Länsi-Lapin alueella tieliikenteen kasvu kohdistuu ennen kaikkea pääteille, etenkin Kemi-Tornion alueen läheisyydessä. Liikennettä lisäävät satamatoiminta ja kansainvälinen tavaraliikenne. Kemi ja Tornio ovat Länsi-Lapissa sekä lähtevän että saapuvan työmatkapedelöinnin merkittävimmät alueet. Toisaalta väestön vähentyminen ja vanheneminen vähentävät liikennettä etenkin alempiasteiselta tieverkolta.

Taajama- ja kyläalueiden uusiksi laajenemissuunniksi ei tulisi valita pääteiden pituussuuntia. Liikennöitävyyden, liikenteen sujuvuuden ja liikenneturvallisuuksien kannalta on merkittävää, kuinka pitkällä matkalla taajama tai kylä sisältää pääteitä. Taajamissa ja kylissä liikenneturvallisuutta on edistettävä rakentamalla mm. kevyenliikenteen väyliä.

Tiestöä kehitettäessä on otettava huomioon pääteiden asema osana valtakunnallista tieverkkoa. Siksi maankäytön merkittävä lisääminen päätien varrelle edellyttää yksityiskohtaista maankäyttösuunnitelmaa, jossa esitetään mm. kehitettävän alueen tiejärjestelyt ja liittymät maantielle sekä liikennemelun huomioon ottaminen.

Kaavoituksessa ja liikennejärjestelyjen suunnittelussa on matkailun ohjelmopalvelutoiminta ja reittien tilantarve otettava huomioon pyrkien mahdollisimman harvoihin teiden risteyskohtiin

Liikennejärjestelmän kehittämisessä tulee ottaa erityisesti huomioon Suomen ja Ruotsin välinen rajaliikenne sekä läpikulkuliikenteen ennakoitava lisääntyminen. Tämä korostuu sekä henkilö- että tavaraliikenteen osalta. Länsi-Lapin kannalta tärkeimmät liikenneverkonkehittämistä kaipaavat väylät ovat valtatie 4 Kemin ja Oulun välillä, Kolari - Ajos - rata, päärata Rovaniemen ja Oulun välillä sekä Kemin Ajoksen sataman meriväylä. Myös valtatie 21 liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta tulee parantaa.

Kemi-Tornion lentoaseman merkitys on Länsi-Lapille suuri, koska se turvaa hyvän kansallisen ja kansainvälisen saavutettavuuden edellytykset henkilöliikenteessä. Turvalliset ja sujuvat liikenneyhteydet lentoasemalta moottoritien kautta Kemin tai Tornion suuntaan ja takaisin ovat tärkeitä. Lento liikenteen infrastruktuuria tulee kehittää siten, että se mahdollistaa matkailuelinkeinon kasvun, huomioiden myös laajemmin elinkeinoelämän tarpeet sekä varmistaa hyvät joukkoliityntäyhteydet keskustaajamista ja matkailukohteista lentoasemille.

Seututie 930 tieluokan noston perusteluina esitetään Rompaksen kaivostoimintaan liittyviä kuljetusreittien kehittämistarpeita.

Liikenteen ennakoivan kasvavan Lapissa vuoteen 2040 mennessä noin 20 % vuoden 2006 tasoon verrattuna. Kasvu tulee olemaan voimakkainta pää-

tieverkolla. Länsi-Lapin liikennemäärien kasvu voi olla huomattavasti suurempikin, mikäli alueen suurinvestoinnit (ydinvoimala, biopolttoainetehtas) toteutuvat sekä Lappiin perustettavien kaivosten kuljetukset tulevat suuntautumaan Kemin kautta. Lisäksi Perämerenkaaren alueen kehittyminen sinällään ja laajemmin Barentsin alueen mahdollisena logistisena keskuksena vaikuttaa vahvasti liikennemäärien kasvuun.

Liikennemäärien kasvuun vaikuttaa erityisesti sesonkiaikoina voimakkaasti myös matkailu. Pelkätään Kemissä ja Torniossa käy paljon matkailijoita. Lapin matkailukeskuksiin menevä liikenne kohdistuu Länsi-Lappiin vahvana läpikulkuliikenteenä (valtatiet 4 ja 21).

Kemi-Tornion alueella sijaitsee myös merkittäviä kumipyöräliikenteen ja rautatieliikenteen terminaaleja, Kemi-Tornion asema kansainvälisten liikennekäytävien solmukohtassa korostaa alueen mahdollisuuksia kehittyä Barentsin alueen logistisena keskuksena. Tornion- Haaparannan alue on kasvanut myös merkittäväksi kauppakeskittymäksi vaikuttaen kuljetusten suuntautumiseen.

7.6.2 Kevyen liikenteen väylät

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan uutena kevyen liikenteen yhteystarpeina:

- Kevyen liikenteen yhteys Tornion rautatiesillalle
- Kevyen liikenteen yhteys Aavasaksalta Ruotsiin
- Kukkolankosken kävelysilta

Länsi-Lapissa on erillisiä kevyen liikenteen väyliä lähinnä kuntakeskusten läheisyydessä.

Tarpeita verkoston kehittämiseksi on erityisesti taajamien reuna-alueilla. Myös taajamakeskusten kevyen liikenteen olosuhteissa on monin paikoin kehittämisen tarvetta.

Kukkolankosken kävelysiltayhteydellä on matkailullista merkitystä.

7.6.3 Rautatieliikenne

7.6.3.1 Nykytilan osoittaminen

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan olemassa olevat rautatieyhteydet.

Merkittävä osa Lapin rataverkosta sijoittuu Länsi-Lapin alueelle. Oulun suunnasta tuleva rata haarautuu Keminmaan Laurilassa kohti Rovaniemeä ja Torniota. Lapin rataverkosto on yksiraiteista ja ai-

noastaan väli Oulu-Kemi-Rovaniemi on sähköistetty.

Torniossa rautatie kulkee länsirajaa pitkin, osin valtatien 21 läheisyydessä Kolariin saakka. Ratayhteydet ulottuvat Kemin Ajoksen ja Tornion Röyhtän satamiin, Stora Enson, Metsä-Botnian ja Outokummun Tornion terästehtaan tehdasalueille sekä Outokummun Eläjärven kaivosalueelle.

Tornion – Kolarin välillä junakohtaamisten järjestäminen on mahdollista ainoastaan Pellossa. Henkilöliikenteen asemia ovat Länsi-Lapin alueella Kemi, Tervola, Tornio itäinen, Ylitornio ja Pello. Tervolan asema sijaitsee Kemi - Rovaniemi/Kemijärvi rataosuudella. Tornion, Ylitornion ja Pellon asemat sijaitsevat Kemi - Kolari rataosuudella, jolla henkilöliikennettä on huomattavasti vähemmän. Molempien ratojen risteyksessä sijaitsee Kemin asema, josta lähtee arkisin 12 junaa (kuusi etelään ja kuusi pohjoiseen).

7.6.3.2 Kehittämistarpeet

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan uutena yhteystarpeena:

- Rautatieosuus Kyläjoelta Ruotsin rajalle

Rataverkon osalta on huomioitavaa myös Ruotsin ja Suomen välillä oleva ero raideleveydessä. Suomessa käytössä on leveäraiteinen 1524 mm:n raideleveys

Rautatiestön merkitys on Länsi-Lapin alueen kehittymiselle suuri, niin matkailuliikenteen, elinkeinoelämän mahdollisesti erittäin voimakkaassa kasvussa (kaivosteollisuus) olevien kuljetusten kuin kansainvälisten kehittämiskäytävien osalta. Lisäksi rataverkko on jo nykyisin tärkeä mm. puuraaka-ainekuljetuksille.

Kaivosteollisuuden mahdolliset kuljetukset tulevat jatkossa edellyttämään Kemi-Kolariradan voimakasta parantamista. Jos kaivosteollisuuden kuljetukset eivät jää Kemin satamaan, vaan jatkavat rataverkkoa pitkin Kemistä etelään suuntaan, tulee radalle kapasiteettiongelmia. Tällöin tarvitaan kaksoisraide etelästä ainakin Ouluun saakka. Myös tarve Kemiin saakka tulee arvioida.

Rataverkon tasoa tulee nostaa teollisuuden ja käynnistyvän kaivostoiminnan kuljetustarpeet huomioiden. Kansainvälisen raideliikenteen yhteyksiä tulee parantaa.

Kemin ja Tornion alueen rataverkon kehittämisessä on huomioitava maankäytön tarpeet ja kasvavan tavaraliikenteen ympäristövaikutukset. Lapin kaivostoiminnan laajentuminen pidemmällä aikajännteellä Kemi-Kolari -ratayhteyden kehittämisessä Tornion alueella on tarve ottaa huomioon radan linjaaminen Tornion taajamarakenteen ohi.

7.6.4 Lentoliikenne

Olemassa olevat lentoliikenteen alueet osoitetaan merkinnällä LL.

Lapissa on viisi TEN-verkkoon kuuluvaa lentoasemaa, joista Länsi-Lapissa Kemi-Tornion lentoasema (LL 1609).

Kemi-Tornion lentoaseman merkitys on Länsi-Lapille suuri, koska se turvaa hyvän kansallisen ja kansainvälisen saavutettavuuden edellytykset henkilöliikenteessä. Seudun elinkeinoelämän kannalta tärkeää on vuorotarjonnan kehittyminen ja lentoaseman toimivuuden varmistaminen sekä riittävän kilpailun ylläpitäminen lentoliikenteessä.

Lentoliikennettä on kehitettävä kasvavien kotimaisien tarpeiden lisäksi myös kansainvälisesti, painottaen matkailua ja muita elinkeinoja tukevien lentoyhteyksien kehittämistä.

Ilmailulain mukaan mastoa, nosturia, valaistus-, radio- tai muuta laitetta, rakennusta, rakennelmaa tai merkkiä ei saa asettaa, järjestää tai kohdistaa siten, että sitä voidaan erehdyksessä pitää ilmailua palvelevana laitteena tai merkinä. Tässä tarkoitettu rakennelma tai laite ei myöskään saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle.

Edellä tarkoitettua sekaannusta, häiriötä tai vaaraa mahdollisesti aiheuttavan laitteen, rakennuksen, rakennelman tai merkin asettamiseen tarvitaan lentoestelupa. Tällaisia esteitä ovat mm. rakennukset, rakennelmat tai laitteet, jotka ulottuvat yli 30 metriä maanpinnasta tai ulottuvat 10 metriä maanpinnasta ja sijoittuvat lähelle lentopaikkaa, kevytlennotopaikkaa tai varalaskupaikkaa. Lupa näiden asettamiseen haetaan Trafi ilmailu -osastolta. Lentoliikenteen alueita kehitettäessä on otettava huomioon lentoturvallisuus kokonaisuutena. Toteuttamissuunnittelussa on erikoisesti kiinnitettävä huomiota lentoesteiden korkeusrajoituksiin ja niiden vaikutukseen alueen maankäyttöön.

Alemmanasteisessa kaavoituksessa tulee ottaa huomioon ilmailulain ja -asetuksen nojalla annetun ilmailumääräyksen (Ilmailuhallinto: AGA M3-6) mukaiset lentoesterajoitukset. Esterajoituksista saa tietoa kaavaselostuksen liitekartalta, (liite X. Kemi-Tornion lentoaseman esterajoitukset) kyseiseltä lentoasemalta tai Finavian lentoasemaliiketoiminnalta.

Lentoliikenteen lisääntyessä lentomelu muodostaa entistä suuremman ongelman lentoasemien läheisyydessä, mikä on huomioitava lähialueiden yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Liitteessä 11. on

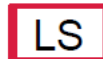
esitetty Kemi-Tornion lentoaseman keskimääräiset meluennustevyöhykkeet vuodelle 2025.

Alueiden käytön suunnittelussa tulee huomioida myös lentoliikennettä koskevat lähestymismenetelmät

Kemi-Tornion lentoasemaa kehitetään Kemi-Tornio-Haaparanta-alueen lentoliikenteen kehittämisohjelmaa toteuttamalla. Erityisesti kiinnitetään huomiota elinkeinoelämän kuljetustarpeisiin. Lentoaseman lähivuosisien kehittämistarpeista on keskeisin uuden lennonjohtotornin tarve. Mahdollinen Simoon tuleva ydinvoimala voi aiheuttaa rajoituksia lentosuunnille.

Maakuntakaavan ehdotusvaiheessa lisätään liitekartaesitys lentomelun vaikutuksista Länsi-Lapin maakuntakaavassa.

7.6.5 Satama-alueet ja laiva- /veneväylät

Merkinnällä osoitetaan satama- ja laiturialueita sekä satamatoimintaan välittömästi liittyvien varastojen ja terminaalien alueita.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa satama-alueita on osoitettu:

- Ajokseen (LS 1701)
- Röyttään (LS 1702)

Lisäksi maakuntakaava-alueella on pienvesisatamia, joista on merkitty virkistys/matkailukohteena Kemin sisäsatama (rm 866), Torniossa Kaakamonniemi (rm 870) ja Leton veneilykeskus (rm 871).

Tärkeimmät olemassa olevat laivaväylät on osoitettu maakuntakaavakartalla.

Kemissä sijaitsevasta Lapin syväsatamasta kehitetään pohjoisen alueen johtava malmisatama. Sataman varastokenttiä, laitureita sekä raiteistoja laajennetaan ja satama-allasta syvennetään. Satamaan hankitaan malmirikasteen tehokkaan käsittelyn mahdollistavat purku- ja lastauslaitteistot.

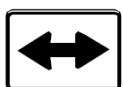
Kemin syväsataman meriväylää syvennetään nykyisestä kymmenestä metristä, mikä parantaa malmikuljetusten kuljettamisen kannattavuutta Kemin sataman kautta.

Tornion Röyttän satamaa kehitetään palvelemaan Outokummun terästehtaan kuljetusten lisäksi konttiliikennesatamana pohjoisen alueen kasvavia markkinoita. Sataman kehittämisessä huomioidaan yhteistyö Kyläjoen logistiikkakeskuksen (maaliikennekeskus) kanssa.

Talvimerenkulku turvataan Perämerelle kaikissa olosuhteissa. Varaudutaan lisäämään jäänmurtokapasiteettia kaivoskuljetusten tarpeisiin.

Lapin kaivostoiminnan laajentuminen tuo osaltaan tarpeen varautua kehittämään rataverkkoa ja Ajoksen satamaa. Pitemmällä aikajänteellä Kemi-Kolari-ratayhteyden kehittämisessä Tornion alueella on tarve ottaa huomioon radan linjaaminen Tornion taajamarakenteen ohi. Kehitettäviä logistiikkakeskushankkeita ovat Tornion Kyläjoelle perustettava kansainvälinen maaliikenteen logistiikkakeskus, Kemin Ajoksen logistiikkakeskus ja Kemintullin logistiikkakeskus.

7.6.6 Rajanylityspaikat

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu rajanylityspaikat Pelloon, Ylitorniolle ja Tornioon.

Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella on vesiliikenteen rajanylityspaikat Kemin ja Tornion satamissa sekä kansainvälisen lentoliikenteen rajanylityspaikka Kemi-Tornion lentoasemalla. Näitä ei merkitä maakuntakaavakartalle.

Schengenin säännöstöä soveltavien maiden sisärajoilla rajan voi ylittää mistä tahansa, ellei mukana ole tullattavaa tavaraa. Rajan Suomesta Ruotsiin tai Norjaan voi ylittää mistä tahansa.

Rajanylityspaikkoihin liittyen tulee kuitenkin alempiasteisessa suunnittelussa ottaa huomioon tullivalvonnan toiminnan turvaaminen poikkeusoloissa. Tullipisteitä sijaitsee Pellossa, Ylitorniolla sekä Torniossa.

7.6.7 Tietoliikenne

Tietoliikenteen alueita tai linjoja ei ole merkitty maakuntakaavaan. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon valokuitu- tai vastaavien kaapeleiden upotus maahan, kaapeleiden sijoittaminen sähkö- tai valopylväisiin, kaapeleiden liityntä- ja jakopisteiden vaatimien keskuslaitteiden ja niiden vaatimien kaappien tai rakennusten sijoittaminen sekä tukiasemarakennelmien kuten mastojen ja lähetinten sijoittaminen.

Kaapelit upotetaan yleensä maahan teiden varsille. Myös pylväisiin asennettuja sähkölinjoja voidaan hyödyntää tietoliikennekaapeleiden asennuksessa. Kaapeliasennuksiin tarvitaan maanomistajan lupa.

7.7 REITISTÖT

7.7.1 Moottorikelkkareitit

Maakuntakaavaan on merkitty moottorikelkkailun runkoreitistö, joka ohjaa maastoliikennelain mukaisen virallisten moottorikelkkailureittien suunnittelua. Maakuntakaavassa moottorikelkkailureitit osoitetaan olemassa olevien tietojen mukaan ja toteuttamisessa (reittisuunnitelmat) niiden sijainti tarkentuu ja voi vielä muuttua. Reittisuunnitelma vaiheessa reitin vaikutukset tutkitaan tarkemmin. Runkoreiteiltä on jatkoyhteydet alueen ulkopuolisiin päätaajamiin ja matkailukeskuksiin. Runkoreitistöä täydentävät paikalliset reitit, joita ei osoiteta maakuntakaavassa. Paikallisten reittien sijainti tulisi suunnitella yhteistyössä alueen muiden käyttäjien kanssa.

Länsi-Lapin maakuntakaavan luonnoksen osalta reitistö on vielä keskeneräinen.

Maakuntakaavan laadintatyön aikana hallitus on tehnyt esityksen (HE 306/2010) maastoliikennelain muuttamiseksi. Keskeisin sisältö koskee moottorikelkkareittien virallistamista siten, että niin sanottujen epävirallisten, maanomistajan luvalla tapahtuva moottorikelkkailu urilla tulisi poistumaan. Lisäksi lakimuutoksen sisältöön on ehdotettu muutosta reittisuunnitelman hyväksyvän elimen toimivaltajaan siirtämisestä kunnan ympäristösuojeluviranomaiselta alueelliselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Reitit on pyritty linjaamaan luonnonsuojelualueiden sekä porotalouden kannalta arkojen alueiden ulkopuolelle. Reittejä suunniteltaessa tulisi olla yhteydessä paikallisiin palikuntiin sekä suunnitella yhdessä reittien ja poroaitojen risteämiskohdat. Suojelualueiden sisällä olevien reittien suunnittelu tapahtuu hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimisen yhteydessä.

Moottorikelkkailureitit tulisi sijoittaa maa-alueelle. Vaikeissa maasto-olosuhteissa harkinnan mukaan reitti voidaan sijoittaa vesialueelle, jos reitti on siten turvallisempi. Moottorikelkkareitit voidaan sijoittaa samaan maastokäytävään teiden kanssa tiealueen ulkopuolelle. Tällöin kelkkareitti kulkee tien suuntaisesti, kuitenkin seuraten maastonmuotoja kiertämällä luonnon esteet. Reitti voi näin ollen olla paljon mutkittelevampi kuin vieressä kulkeva tie. Kelkkailureitin suositeltava vähimmäisetäisyys tiehen on peitteisessä maastossa noin 40 metriä ja avonaisessa maastossa noin 80 metriä, jotta kelkkojen valokeilat eivät häiritsisi muuta liikennettä.

Turvallisuus puoltaa kelkkareittien sijoittamista teiden suuntaisesti, jolloin onnettomuuden sattuessa

pelastushenkilöstö pääsee nopeammin paikalle. Lisäksi kelkkareittien huolto esim. kesäaikana on helpompaa kelkkareitin sijaitessa tien läheisyydessä, jolloin kelkkareitille pääsee tarvittaessa työkooneella. Usein suosituksetäisyksistä tien ja reitin välillä joustetaan muiden saavutettavien hyötyjen takia. Myös voimajohtokäytäviä voidaan hyödyntää moottorikelkkailureittien linjauksissa uusien maastokäytävien puhkomisen välttämiseksi. Sijoitettaessa moottorikelkkailureittiä johtokäytävälle tulisi olla yhteydessä voimajohdon omistajaan. Kelkkailureitti on sijoitettava niin kauaksi pylväistä, että törmäysvaaraa pylväsalkoihin tai haruksiin ei ole.

Moottorikelkkailureitit tulisi suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman vähän maanteiden kanssa. Reittejä suunniteltaessa tai merkittäessä maastoon tulee maanteiden risteämisestä neuvotella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne- ja infrastruktuuri vastualueen kanssa.

Ratalain mukaan moottorikelkkailureittiä ei saa perustaa eikä maastoajoneuvoa kuljettaa rautatiealueella tai tasoristeyksessä ilman radanpitäjän lupaa. Luvan voi saada, jos maastoajoneuvon käyttö ei vahingoita rataa tai rautatiealueen rakenteiden toimivuutta, haittaa radanpitoa eikä vaaranna liikenneturvallisuutta. Ylitukset tulisi saada kulkemaan eritasossa.

7.7.2 Ulkoilureitistöt

Maakuntakaavassa osoitetaan ulkoilun runkoreitit. Ulkoilureitistöjä ei ole tarkoitettu käytettäväksi moottoriajoneuvolla kulkemiseen. Käyttömuotoja ovat esimerkiksi hiihto, kävely ja pyöräily. Koiravaljakoille tulisi olla omat reittinsä, tai ne voivat käyttää vähäliikenteisiä moottorikelkkareittejä. Tarkempi käyttömuotojen yhteensovittaminen tehdään toteuttamisen yhteydessä. Reittien toteuttamisessa tulee pyrkiä virallisiin ulkoilureitteihin.

Länsi-Lapin maakuntakaavaan on merkitty seuraavat ulkoilureitit:

Ketolanperältä Puukkokumpuun ja Martimoaavalle (Keminmaa, Simo), Keminmaa-Tornio-Karunki, Salmenvaara – Raakonvaara (Ylitornio), Jokivartinen, Pello-Ritavalkea-Salmilompolo, Kittisvaara-Ritavalkea hiihtoreitti, Napapiirin polkupyöräreitistö (Pello)

Maakuntakaavaan merkityt ulkoilureitit ohjaavat ulkoilulain mukaisen ulkoilureitin yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

Tähänastisen kokemuksen mukaan käyttö keskittyy kuntakeskusten paikallisreiteille ja muutamille tärkeimmille pitkille reiteille. Matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv) liittyvä kaavamääräys velvoittaa kehittämään vyöhykettä matkai-

lukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena. Nämä reitit suunnitellaan yleiskaavoituksessa tai muussa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Myös muualle M -alueille voidaan tarvittaessa selvitysten perusteella sijoittaa ylikunnallisia reittejä.

Lisääntyvä luonnossa liikkuminen ohjataan hyvin toimiville reiteille, jotka mahdollistavat haitattoman ja turvallisen liikkumisen. Reittien kehittämisen painopiste on laatutason parantamisessa ja ominaisuustietojen taltioinnissa siihen muotoon, että ne palvelevat ohjelmalveluyritysten, matkailun markkinoinnin ja käyttäjien tarpeita. Reitit ovat tärkeitä matkailun vetovoimatekijöitä. Siksi reittien rakentamisessa viimeistelyineen ja lähimetsien käsittelyssä tulee pyrkiä mahdollisimman vetovoimaiseen loppu-tulokseen. Metsätaloussuunnittelun lähtökohtana ja ohjeena pidetään "Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia" ja valtion maiden osalta "Metsätalouden ympäristöopasta".

Kaavoituksessa ja liikennesuunnittelussa ohjelmalvelutoiminnan ja reittien tilantarve on otettava huomioon. Erilaisia toimintoja ja reittejä suunniteltaessa tulee pyrkiä mahdollisimman vähiin risteyskohtiin teiden kanssa. Tien ja reittien risteyskohdat tulisi vilkkaampien teiden osalta rakentaa eri tasoon sekä eri toimintojen reitit turvallisesti eri kaistoille. Reittien tulisi ristetä paliskunnan esteaidan tai muun pysyvän poroaidan kuten työ- ja laidunkierroaidan kanssa mahdollisimman harvoissa kohdissa, ja porojen kulku aidan läpi reitin kohdalta tulisi estää.

Vesistöreitit

Vesistöreittejä ei merkitä maakuntakaavaan. Alueella on kuitenkin seudullisesti merkittävä Sijojoen vesiretkelyreitti, joka on noin 178 km pituinen ja se kulkee Simosta Ranuan Kortteenperälle saakka.

7.8 ENERGIA

7.8.1 Energiahuollon kohteet

Kaavamerkinnällä **EN** osoitetaan energiahuoltoa palvelevia laitoksia tai rakenteita, kuten voimalaitteita ja suurmuuntamoita.

Länsi-Lapin alueella on kuusi toimivaa vesivoimalaitosta, jotka on merkitty maakuntakaavassa energiahuollon kohteena:

- Kaarrannekosken voimalaitos (EN 2216)
- Portimokosken voimalaitos (EN 2223)
- Jolmankosken voimalaitos (EN 2224)
- Ossauskosken voimalaitos (EN 2258)
- Taivalkosken voimalaitos (EN 2261)
- Isohaaran voimalaitos (EN 2262)

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu myös:

- Keminmaan sähköasema (EN 2285)

7.8.2 Voimajohtolinjat

Merkinnällä **z** osoitetaan voimajohtojen runkolinjat, pääasiassa 110 kV:n ja sitä suuremmat voimajohdot. Alueilla on MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisen ja seutukunnallisen energiahuollon kannalta merkittävät voimajohtojen uudet yhteystarpeet sekä vanhojen verkostojen parantamisen ja laajentamisen tarpeet. Uudet yhteystarpeet osoitetaan olemassa olevien tietojen pohjalta ja niiden sijainti maastossa saattaa tarkemman suunnittelun yhteydessä muuttua.

Uusina voimajohtolinjoina on osoitettu:

- Keminmaa – Pyhänselkä 400 kV, YVA-menettely päättyi 2001
- Kolmas 400 kV yhteys Ruotsiin, YVA-menettely päättyi 2001
- Perämeren ympäristön ja Pohjois-Ruotsin tuulivoiman sekä perusvoimantuotannon vaatima 400 kV verkon vahvistus

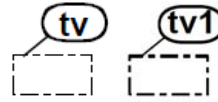
Voimajohdon yhteystarpeena on osoitettu:

- Suhangon kaivosalueelle

Voimajohtolinjojen kehittämistarpeita Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella:

- Perämeren ympäristön ja Pohjois-Ruotsin tuulivoiman sekä perusvoimantuotannon vaatiman 400 kV vahvistuksen reitti tarkentuu kaavaprosessin aikana
- Maakuntakaava-alueella on myös tarpeita 110 kV verkon kehittämiseen Isohaaran sähköasemalta li:n suuntaan (maakunnan raja). Nämä vahvistukset tarkentuvat myöhemmin
- Tuulivoimahankkeiden toteutuminen selvityksen laajuudessa edellyttää alueen sähkönsiirtoverkon merkittävää kehittämistä. Sähkönsiirtoverkon rakentamistarpeeseen vaikuttavat aina myös alueen muut hankkeet sekä alueella tehtävät sähkönsiirtoverkon kehittämistoimenpiteet ja niiden aikataulut.

7.8.3 Tuulivoimaloiden alueet

Tuulivoimala-alueita osoitetaan **tv** ja **tv1** -osa-aluemerkinnöillä. **tv**- merkinnällä osoitetaan olemassa olevat tuulivoimaloiden alueet sekä selvityksen mukaiset tuulivoimatuotannolle parhaiten soveltuvat alueet. **tv1**-merkinnällä osoitetaan selvityksen perusteella tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvat alueet.

Tuulivoimala-alueet (tv):

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamia tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvia alueita.

Tuulivoimaloiden alueita koskee suunnittelumääräys:

”Tuulivoimalat tulee sijoittaa keskitetysti usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin ja niin lähelle toisiaan kuin se energiatuotannon taloudellisuus huomioiden on mahdollista.”

Tuulivoiman laajamittainen hyödyntäminen edellyttää usean yksikön tuulivoimalapuiston rakentamista. Keskitetty rakentaminen on perusteltua niin taloudellisuuden kuin ympäristövaikutusten kannalta.

Lisäksi maakuntakaavassa on annettu kohdekohtaisia suunnittelumääräyksiä koskien alueita tv 2281, 2282, 2283 ja 2284.

”Tuulivoimaloiden sijoittamisessa tulee ottaa huomioon alueella olevat laiva- ja veneväylät sekä niiden turvalaitteet.”

Tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet (tv1):

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamia tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvia alueita.

Tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita koskee suunnittelumääräys:

”Tuulivoimalat tulee suunnitella keskitetysti usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin ja niin lähelle toisiaan kuin se energiatuotannon taloudellisuus huomioiden on mahdollista.”

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu tv ja tv1 merkinnällä taulukon 13 mukaiset alueet:

Taulukko 13. Tuulivoimaloille osoitetut alueet kunnissa

	Kemi	Keminmaa	Pello	Simo	Tervola	Tornio	Ylitornio
tv-alueet							
Röyttä (tv 2281)							
Ajos (tv 2282)							
Varevaara (tv 2372)							
Onkalo (tv 2385)							
Uusikangas-Mustaniemi (tv 2386)							
Puukkokumpu (tv 2387)							
Rajakangas (tv 2388)							
Ketunmäki (tv 2389)							
Reväsvaara (tv 2390)							
Isottimuvaara (tv 2391)							
Palovaara (tv 2392)							
Olosvaara (tv 2393)							
tv1-alueet							
Kuusikkokivalo (tv1 2373)							
Viitkoski-Laajapalo (tv1 2374)							
Palokivalo-Sarvijärvenaapa (tv1 2375)							
Tornivaara-kivivaara-Puukkokumpu (tv1 2376)							
Palovaara-Kaakamavaara-Korttovaara (tv1 2378)							
Karsilomaa-Honkamaanjänkkä (tv1 2379)							
Laitavaara-Iso-Apina-Pihlajavaara (tv1 2380)							
Isovaara (tv1 2381)							
Jouttivaara (tv1 2384)							

Tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvat tv1-alueet on todennettu selvityksessä potentiaalisiksi. Tarkempia selvityksiä alueiden toteutusmahdollisuuksista ei ole tehty.

Seudullisesti merkittäväksi tuulivoimala-alueeksi katsotaan Länsi-Lapin maakuntakaavassa Perämerenkaarelle sijoittuvat yli kolmen myllyn tuulivoimalahankkeet ja muilla alueilla yli viiden myllyn tuulivoimalahankkeet.

Maakuntakaavatyön yhteydessä on selvitetty Lapin eteläisten osien (Länsi-Lapin maakuntakaava-alue, Rovaniemen maakuntakaava-alue ja Itä-Lapin maakuntakaava-alue) parhaiten tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet. Riittäviin selvityksiin perustuen myös yleiskaavalla on mahdollista osoittaa tuulivoimala-alueita. Harkinta tehdään kuitenkin aina hankekohtaisesti vaikutusten laajuus ja merkittävyys huomioiden. Yksittäisten voimaloiden tai pienten tuulivoima-alueiden rakentaminen voidaan ratkaista yleiskaavalla tai asemakaavalla. Yleiskaava on suositeltava, koska siinä tarkastellaan riittävän laajaa aluetta pitkällä aikatahtäyksellä.

Ajoksen ja Röyttän meritulivoima-alueiden osalta aluevarauksia on tarkistettu Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavaan nähden. Aluerajauksiin ovat vaikuttaneet hankekohtaisten ympäristövaikutusten arviointien tulokset, yhteysvi-

ranomaisen lausunto sekä Länsi-Lapin maakuntakaavoitukseen liittyvä vuorovaikutus.

Sisämaan tuulivoima-alueilla metsätalouden harjoittaminen pystyy pääosin jatkumaan ennallaan. Talviolosuhteissa lavoista irtoava jää- ja lumi voi aiheuttaa lähialueilla liikkuville vaaratilanteita. Metsänhoidolliset toimenpiteet tuulivoimaloiden läheisyydessä tulee ajoittaa vaaratilanteiden välttämisen kannalta sopivaan ajankohtaan.

1.4.2011 tuli voimaan maankäyttö- ja rakennuslain muutos, joka koskee tuulivoimalan rakennusluvan myöntämistä suoraan oikeusvaikutteisen yleiskaavan perusteella silloin, jos yleiskaavassa tai sen osassa näin on erityisesti määrätty. Lainmuutoksessa säädetään myös tuulivoimayleiskaavaa koskevista erityisistä sisältövaatimuksista.

Tuulivoimahankkeesta vastaavan on sovittava tuulivoimapuiston liitynnän teknisestä toteutustavasta hyvissä ajoin Fingridin tai alueverkko-yhtiön kanssa.

Tuulivoimaloiden etäisyys liikenneväyliin tulisi määrittää tuulivoima-alueiden suunnittelun yhteydessä erillisellä riskianalyyysilla. Etäisyys maanteihin tulisi olla keskimäärin noin 500 metriä liikenneturvallisuuden säilyttämiseksi. Sijoittamisen suunnittelussa etäisyyden arviointiin vaikuttavat muun muassa tieluokitus (moottoritie, valtatie, kantatie jne.), liikennemäärät ja nopeusrajoitukset.

Sähköistetyillä rautateillä etäisyyden on oltava vähintään keskimäärin noin 500 metriä. Rautateillä, joiden nopeus alle 50 km/h etäisyys riippuu voimalan korkeudesta, mutta olisi vähintään keskimäärin noin 100 metriä.

Usein kookkaissa teollisen mittakaavan tuulipuistohankkeissa tulee soveltaa YVA-menettelyä. Tämä on toistaiseksi edellyttänyt tapauskohtaista YVA-lain mukaista harkintaa.

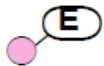
Tuulivoimala-alueiden suunnittelua ja tuulivoimaloiden rakentamista ohjaavat lähtökohtaisesti samat säännökset kuin muiden rakennushankkeiden suunnittelua ja toteuttamista. Kehitteillä olevien hankkeiden määrä Suomessa on kasvanut merkittävästi mm. valtioneuvoston asettamien ilmastopoliittisten tavoitteiden ja tukitoimien myötä. Tuulivoimaloiden tekninen kehitys on ollut hyvin nopeaa, joten myös voimaloiden koko ja tehokkuus ovat kasvaneet nopeasti viime vuosina.

Pääsääntöisesti teollisen mittakaavan tuulivoimalan toteuttaminen edellyttää aina rakennuslupaa. Luvan myöntämisen perusteena voi olla joko asemakaava tai myönteinen suunnittelutarveratkaisu, ja jatkossa myös tuulivoimayleiskaava. Tuulivoimaloiden toteuttaminen voi edellyttää myös ympäristölupaa, mikäli katsotaan mm. meluvaikutusten olevan haitallisia lähialueen asutukselle, ja vesilainmukaista lupaa rakennettaessa vesialueelle. Tuulivoimaloiden

rakentaminen edellyttää ilmailulain mukaista lentoestelupaa, joka haetaan ennen tuulivoimalan rakentamista. Suomessa yli 30 metriä korkeat lentoesteet on merkittävä liikenteen turvallisuusvirasto Trafín lentoesteluvassa määräämällä tavalla. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tuulivoimalat tulee varustaa lentoestevaloin.

7.9 ERITYISALUEET/KOhteET

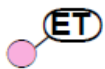
7.9.1 Erityiskohteet

Merkinnällä **E** osoitetaan kohteita, joilla on tietty erityistarkoitus. Länsi-Lapin maakuntakaavassa erityiskohteena on osoitettu seuraavat kohteet:

- Ylitornion avovankila (E 1917)
- Pessalompolon poroteurastamo (E 1920)

7.9.2 Yhdyskuntateknisen huollon kohde

Merkinnällä **ET** osoitetaan alueita/kohteita yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevia laitoksia kuten jätevedenpuhdistamoita ja vesilaitoksia varten.

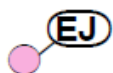
Länsi-Lapin maakuntakaavassa merkinnällä on osoitettu seuraavat kohteet:

- Ylitornion jätevedenpuhdistamo (ET 2286)
- Lautiosaaren vedenkäsittelylaitos (ET ????)

Ylitornion jätevesihuoltoa on tavoitteena toteuttaa yhteistyössä Övertorneån kanssa.

Meri-Lapin Vesi Oy on Meri-Lapin kuntien vuonna 1997 perustama osakeyhtiö, jonka tehtävänä on hyvälaatuisen talousveden hankinta ja toimittaminen osakaskuntien tarpeisiin. Raakavedenottoa otettava vesi käsitellään raudan ja mangaanin poistamiseksi Keminmaan Lautiosaassa sijaitsevassa vedenkäsittelylaitoksessa ennen jakeluun toimittamista.

7.9.3 Jätteenkäsittelykohteet

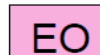
Merkinnällä **EJ** osoitetaan jätteiden vastaanottoon ja käsittelyyn varatut alueet ja kohteet kuten kaato-

paikat, jätteiden esikäsittelylaitokset ja jäteasemat. Alueilla on MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan:

- Tornion jätteenkäsittelylaitos Riukkajängällä (EJ 1967)
- Simon Malisenperän kaatopaikka (EJ 1968)

7.9.4 Maa-ainesten ottoalueet/kohteet

EO-merkinnällä osoitetaan alueita soran, turpeen tai muiden maa-ainesten ottoa varten.

Merkintää koskee suunnittelumääräys: *Turvetuotantoalueen jälkikäyttöä suunniteltaessa tulee pyrkiä turvaamaan alueen poronhoidon edellytykset.*

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan **EO**-merkinnällä:

Sora- ja hiekka- ja kalliokiviainesalueet

Kemi: Kortejärvenkangas (EO 2414)
Kemi: Ajos (EO 2415)
Keminmaa: Haapamaa (EO 2587)
Keminmaa: Sivakkavaara (EO 2584)
Keminmaa: Hietakangas (EO 2585)
Keminmaa: Rovavaara (EO 2586)
Keminmaa: Tuhkamaa (EO 2412)
Keminmaa: Kalliomaa (EO 2413)
Pello: Orankiharju (EO 2561)
Pello: Orajärvenkangas (EO 2562)
Simo: Marostenmäki (EO 2416)
Simo: Vähä-Leipiön palo (EO 2417)
Simo: Kiimakallio (EO 2583)
Tornio: Laivakangas (EO 2590)
Tornio: Viitakangas (EO 2405)
Tornio: Kyläjoenkangas (EO 2406)
Tornio: Rajakangas (EO 2407)
Tornio: Pohjukanmäki (EO 2408)
Tornio: Häkkisenmäki (EO 2409)
Ylitornio: Kiimavaara (EO 2410)
Ylitornio: Takainen Rovavaara (EO 2411)

Moreenialueet

Tornio: Tynnyrikumpu (EO 2592)

Maa-ainesten kulutus arvioidaan pysyvän suunnitteen samalla tasolla kuin nykyään. Vuosittaista vaihtelua kulutuksessa joka tapauksessa tapahtuu. Vuosittainen kokonaisotto Länsi-Lapissa arvioidaan olevan keskimäärin korkeintaan 2,2 milj. tonnia, josta kalliokiviainesten osuus on kaksi kolmasosaa eli noin 1,5 milj. tonnia (545 000 k-m³) ja maaperän

maa-aineksia 0,7 milj. tn (370 000 k-m³). Vuoteen 2030 mennessä maa- ja kallioperän kiviaineksia tarvittaisiin siis kaikkiaan noin 40 miljoonaa tonnia.

Maa-ainesten kulutukseen vähentävästi voi jonkin verran vaikuttaa mahdollinen erilaisten kierrätysmateriaalien ja korvaavien materiaalien käytön lisääntyminen. Länsi-Lapin alueella näiden vaikutus lieenee korkeintaan 10 % kaikesta maa-ainestarpeesta.

Turvealueet

Keminmaa: Loljunaapa (EO 2547)
Pello: Teikovuoma (EO 2552)
Pello: Jaivuoma (EO 2558)
Simo: Ruonasuo (EO 2534)
Simo: Luola-Aapa (EO 2535)
Simo: Käärmeaavanaho (EO 2485)
Simo: Iso Tuohiaapa (EO 2500)
Simo: Palosuo (EO 2539)
Simo: Lumiaapa (EO 2537)
Simo: Lyypakinaapa (EO 2540)
Simo: Laiva-aapa (EO 2541)
Simo: Siivilanniemenapa (EO 2542)
Simo: Torosuo (EO 2669)
Simo: Latva-aapa (EO 2970)
Tervola: Rakkaviidanaapa (EO 2549)
Tervola: Poikkimaanaapa (EO 2564)
Tervola: Hirviaapa (EO 2550)
Tervola: Keskiaapa (EO 2551)
Tornio: Mämmijänkkä (EO 2546)
Tornio: Oriapa (EO 2589)
Tornio: Ristivuoma (EO 2544)
Tornio: Levajankka (EO 2545)
Tornio: Laukkuvuoma (EO 2543)
Tornio: Jokivuoma (EO 2498)
Tornio: Varevuoma (EO 2499)
Ylitornio: Kapustavuoma (EO 2536)

Turvetuotantoalueiden kokonaispinta-ala vuonna 2009 oli noin 2 220 hehtaaria. Turvetuotantoalueiden kokonaispinta-ala on pysynyt jokseenkin muuttumattomana vuodesta 2005. Länsi-Lapin alueella suurin osa turpeesta käytetään energiaturpeena. Energiaturpeen käyttötarpeen on arvioitu pysyvän suunnilleen nykyisellä tasolla vuoteen 2020 asti.

Turvetuotannon suunnittelulle soveltuvat alueet:

Merkinnällä osoitetaan yli 50 hehtaarin suuruisia alueita, joilla on tutkittuja turvevaroja

Merkintää koskee suunnittelumääräys:

Turpeenottoalueiksi voidaan ottaa jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita tai käytöstä poistettuja suopeltoja. Soiden

luonnontilaiset tai luonnontilaisten kaltaiset osat tulee jättää tuotannon ulkopuolella.

Turvetuotantoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan vaikutukset alapuolisen vesistön tilaan ja pohjavesiin sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.

Turvetuotantoalueen jälkikäyttöä suunniteltaessa tulee turvata alueen poronhoidon edellytykset.

Maakuntakaava ei estä maa-ainesten ottamista muilta alueilta, ellei haitata sanottavasti alueen pääkäyttötarkoitusta eli ei vaikeuteta maakuntakaavan toteuttamista.

Turvetuotantoalueiden toteuttamisessa on ympäristölliset ja vesistöön kohdistuvat haittavaikutukset pyrittävä minimoimaan. Tuotantoalojen jälkihoito on huomioitava jo tuotantoa suunniteltaessa.

Maakuntakaavassa osoitetaan myös alueita, joilla maa-ainesten otto ei ole mahdollista: suojelualueet, arvokkaat harjualueet. Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeillä alueilla (ma) ja vedenhankintaan soveltuvilla pohjavesialueilla (pv) maa-ainesten ottoa tulee välttää tai se tulee toteuttaa huolellisesti maisemaan sovittaen ja pohjavettä varjellen.

Maa-ainesten käyttöön ottoa ja jälkihoitoa suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota toiminnan vaikutuksiin ympäristöön tuotannon aikana ja sen päätyttyä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä porotalouden edellytysten turvaamiseen mukaan lukien mm. porovahinkojen minimointi (aitaukset, ym). Soralueiden käytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon ympäröivän harjualueen maisemalliset arvot ja harjumuodostuman luonteenomaiset piirteet.

Torniossa ja Keminmaalla on mm. runsaasti drumliineja, jotka rajoittavat maa-ainesten ottoa. Myös ympäröivä vesi- ja kulttuurimaisema sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät kohteet on suunnittelussa otettava huomioon.

Turvealueiden käyttöön ottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat vesistövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä. Turvetuotanto on ympäristöluvan alaista toimintaa ja lupaprosessin yhteydessä tulee määrittää ja selvittää tarkoin toiminnan mahdolliset vaikutukset sekä käytettävät rakenteet ja toimintatavat, joilla mahdollisia haittoja estetään.

Turvetuotantoalan tarpeeksi koko Lapin alueella vuoteen 2020 mennessä on arvioitu olevan noin 5 900 – 6 000 hehtaaria. Lisäksi kasvu- ja ympäristöturpeen tuotantoalan tarpeeksi on arvioitu noin 190-240 hehtaaria. Kemiin suunnitellun biopolttolaitoksen polttoaineesta oli alun perin tarkoitus olla noin 30 % turvetta. Koska turvetta pidetään nykyään uusiutumattomana energialähteenä, jää turpeen

osuus biopolttolaitoksen raaka-aineena mahdollisesti aiemmin suunniteltua alhaisemmaksi. Biopolttolaitos ei siten todennäköisesti merkittävästi lisää turpeen kysyntää Länsi-Lapissa.

Laajemmin maa-ainesten ottamiseen liittyviä asioita on tarkasteltu Länsi-Lapin maakuntakaavan pohjaksi tehdyssä selvityksessä ”Geologiset luonnonvarat Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella, Sito Oy ja Geologian tutkimuskeskus, Pohjois-Suomen aluetoimisto, Rovaniemi 2011”.

7.9.5 Kaivosalueet/kohteet

Merkinnällä **EK** osoitetaan alueita, joilla jo on kaivostoimintaa tai joissa on todettu, arvioitu tai inventoitu sellaisia malmi- ja mineraaliesiintymiä, että kaivostoiminta on todennäköistä.

Alueet halutaan suojata sellaisilta maankäytön pysyviltä muutoksilta, jotka vaarantavat kaivostoiminnan harjoittamisen. Alueet sisältävät myös kaivostoiminnan rikastuslaitokset, läjitys- ja rikastushiekka-alueet sekä liikenneväylät ja -alueet. Alueella on MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa EK-merkinnällä osoitetaan seuraavat kohteet:

- Suhanko (EK 1913)
- Elijärven kaivos (Kemin kaivos) (EK 1916)
- Ristimaa (EK 1918)
- Kalkkimaa (EK 1919)

Länsi-Lapissa tällä hetkellä ainut toimiva metallimalmikaivos on Kemin Elijärvellä toimiva kromiitti-kaivos. Se on lisäksi ainut kromirikasteen tuottaja koko EU:ssa. Rikasteen tuotanto on ollut pääosin 500 000–600 000 tonnia vuodessa 1980-luvulta lähtien, mutta vuonna 2009 se oli noin 250 000 tonnia (Tuusjärvi ym. 2010). Esiintymä on maailmanlaajuisestikin merkittävä. Tunnetut varat riittävät nykyisillä tuotantomäärillä kymmeniksi vuosiksi.

Malmien hyödyntäminen on paljolti riippuvainen maailmanmarkkinatilanteesta ja metallien hinnoista. Kysynnän ja metallien hinnan lisäksi mineralisaation koko, sijainti, metallipitoisuus, metallin irrottamisen kustannukset sekä energian hinta ja saatavuus pitkälti määräävät sen, onko tutkittava mineralisaatio taloudellisesti hyödynnettävissä.

Suhangon kaivoshanke sijoittuu Ranuan ja Tervolan kuntiin, noin 45 km päähän Rovaniemeltä. Alueelle on tarkoitus perustaa Konttijärven ja Ahmaavaaran avolouhokset, joiden arvometalleja ovat palladium, platina, kulta, kupari ja nikkeli. Taloudel-

lisesti merkittävin metalli on palladium. Kaivostoiminta kestää arviolta 10 - 12 vuotta.

Ristimaalla louhii kvartsia SMA Mineral Oy. Ristimaan ja mahdollisesti avattavan Peurakallion louhoksen kvartsia käytetään Tornion terästehtaan prosessissa.

7.9.6 Puolustusvoimien alue/kohde

Kaavamerkinnällä **EP** osoitetaan alueet, jotka on varattu puolustusvoimien käyttöön.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa merkinnällä on osoitettu:

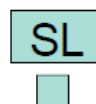
- Rakkaviita (EP 2894)
- Tervolan varikko (EP 2895)

Kohteisiin liittyy myös suojavyöhykemerkintä sv.

7.10 SUOJELU, MAISEMA JA KULTTUURIPERINTÖ

Kaikkien tämän kaavan suojelualueiden (S, SL, SM, SR) osalta niiden suojeluarvot ja käytön rajoitukset määritellään niissä laeissa ja ohjelmissa, joihin aluevaraukset perustuvat sekä alueiden sisäisissä hoito- ja käyttösuunnitelmissa. Maakuntakaava ei tuo niille uusia käyttörajoituksia.

7.10.1 Luonnonsuojelualueet

Merkinnällä **SL** osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan luonnonsuojelualueen merkinnällä lailla perustetut kansallis- ja luonnonpuistot, soidensuojelualueet, lehtojensuojelualueet, lintuvedet ja vanhat metsät sekä valtioneuvoston periaatepäätösten mukaisten luonnonsuojeluohjelmien alueet Natura 2000 alueet mukaan lukien.

Kemi

Perämeren kansallispuisto (SL 4041)
Perämeren saaret (SL 4059)
Ajoksen letto (SL 4170)

Keminmaa

Musta-aapa (SL 4052)
Kirvesaapa (SL 4053)
Martimoaapa-Lumiaapa (SL 4054)
Suuripään alue (SL 4097)

Kallinkankaan letot (SL 4163)
Tanssikosken letto (SL 4164)
Kotapalon lehto (SL 4165)
Kaltiojängän lehto (SL 4167)
Tornivaaran lehto (SL 4168)
Eljjärven Viia (SL 4249)

Pello

Torniojoki (SL 4051)
Vasemmanriivinjänkä (SL 4106)
Konttaköngäs (SL 4107)
Kursujen vanhat metsät (SL 4108)
Joukaisuoman vanhat metsät (SL 4109)
Moinavaaran vanhat metsät (SL 4111)
Koutusjärven vanhat metsät (SL 4112)
Kotarovan vanhat metsät ja Kaltiojängä (SL 4114)
Käärmejuvon vanhat metsät (SL 4115)
Yrttivuoma (SL 4116)
Pellojärvi-Säynäjärvi (SL 4142)
Paamajärvi (SL 4144)
Hyrsvuoma (SL 4145)

Simo

Musta-Aapa (SL 4052)
Martimoaapa-Lumiaapa (SL 4054)
Iso-Saarisuo-Hoikkasuo (SL 4055)
Veittiaapa (SL 4056)
Runkauksen luonnonpuisto (SL 4057)
Saariaapa (SL 4058)
Perämeren saaret (SL 4059)
Kokonjärvi-Korpjängä (SL 4060)
Rimpjängä – Uusjängä (SL 4062)
Kuivasjärvi (SL 4063)
Käärmeaavan vanhat metsät (SL 4073)
Hattuselän vanhat metsät (SL 4074)
Simojoki (SL 4146)
Viantienjoen letto (SL 4161)
Nikkilängä (SL 4239)

Tervola

Runkauksen luonnonpuisto (SL 4057)
Kilsiaapa-Ristivuoma (SL 4064)
Suuripängä (SL 4097)
Ollankaojan lähteet (SL 4100)
Joutsijängä (SL 4101)
Heinäjängä-Karhuaapa-Kokonrängä (SL 4102)
Pisavaaran luonnonpuisto (SL 4103)
Auringonkorpi (SL 4104)
Lehmikumpu-Rätävängä (SL 4150)
Vinsanmaan letot (SL 4151)
Ketunpesängävängä (SL 4152)
Pukinselän lehdot (SL 4153)
Ruutanaharjun lehdot (SL 4154)
Kaitaharjun kärhölängä (SL 4155)
Kivimaan lehdot (SL 4157)
Pyhäportin lehto (SL 4158)
Perämaan vanhat metsät (SL 4159)
Kätkävaaran lehto (SL 4246)

Tornio

Perämeren kansallispuisto (SL 4041)
Torniojoki (SL 4051)
Perämeren saaret (SL 4059)
Kilsiaapa-Ristivuoma (SL 4064)
Korttojängä (SL 4085)
Hurujängä ja Iso-Mustajängä (SL 4086)
Sattavuoma (SL 4087)
Vaarajängä-Rovajängä (SL 4088)
Rakanjängä (SL 4091)
Kusiaisakorpi-Palojängä-Alkumaa (SL 4093)
Karsilonmaa (SL 4094)
Pajunkari - Uksei -Alkunkarinlahti (SL 4096)
Vinsanmaan letot (SL 4151)
Kalkkimaan lehto (SL 4176)
Runtelin lehto (SL 4177)
Karunginjängä (SL 4275)

Ylitornio

Torniojoki (SL 4051)
Kilsiaapa-Ristivuoma (SL 4064)
Jänkkäjängä, Lylyjängä (SL 4065)
Mellajoen alue (SL 4066)
Rompaitten vanhat metsät (SL 4067)
Karhujupukka (SL 4070)

Mustiaapa-Kaattajängä (SL 4071)
Meltosjärvet ja Pysäjängä (SL 4076)
Ahvenjängä ja Lehdönjängä (SL 4077)
Hämeenvuoma-Salamalompolonvuoma (SL 4078)
Pitkäjängä-Rytijängä (SL 4080)
Heinivuoma-Pietinvuoma (SL 4081)
Susirova (SL 4082)
Perävaaranvuoma (SL 4083)
Kainuunkylän saaret (SL 4084)

Luonnonsuojelualueilla maankäyttö ratkaistaan hoito- ja käyttösuunnitelmilla. Maakuntakaavan SL-aluevaraus muodostuu useissa tapauksissa useammasta suojelutyypistä (esim. soidensuojelualueesta ja vanhoista metsistä). Kaavassa osoitettujen luonnonsuojelualueiden suojelutaso määräytyy varausperusteen mukaan, joista tarkemmin selostuksen aluekuvauksissa. Merkinnällä osoitetuilla suojelualueilla suojelun taso voi vaihdella eri osissa, riippuen suojelutyypistä. Luonnonsuojelualueilla turvataan luonnon monimuotoisuuden ja maiseman säilyminen ja lisätään mahdollisuuksia virkistämiseen, toisaalta erikoisesti luonnonpuistoissa kulkemista luonnossa myös rajoitetaan.

Luonnon monimuotoisuutta turvataan **luonnonsuojelualueilla**. Lain tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen, luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen, luonnontuntemuksen ja yleisen luonnonharrastuksen lisääminen sekä luonnontutkimisen edistäminen. Tavoitteiden saavuttamiseksi luonnonsuojelussa on tähdittävä suotuisan suojelutason saavuttamiseen ja säilymiseen. Luontotyypin suojelutaso on suotuisa, kun sen luontainen levinneisyys ja kokonaisala riittävät turvaamaan luontotyypin säilymistä ja sen ekosysteemin rakenteen toimivuuden pitkällä aikavälillä sekä kun luontotyypille luonteenomaisten eliölajien suojelutaso on suotuisa. Luonnonsuojelulain mukaisia luonnonsuojelualueita ovat kansallispuistot, luonnonpuistot ja muut luonnonsuojelualueet.

Luonnonsuojelua edistetään myös valtioneuvoston periaatepäätösten mukaisilla suojeluohjelmilla. **Valtakunnallisten suojeluohjelmien** tarkoitus on tehdä luonnonsuojelualueiden perustamisesta suunnitelmallista ja ekologisesti yhtenäistä maan eri osissa. Valtioneuvosto on sitoutunut näiden ohjelmien toteuttamiseen tekemillään päätöksillä, jotka ohjaavat kuitenkin lähinnä vain viranomaisten toimintaa. Ohjelmia toteutetaan perustamalla luonnonsuojelulain mukaisia luonnonsuojelualueita osto- tai korvausmenettelyllä tai maanvaihdon kautta.

Luonnonsuojeluohjelmien ja muiden suojelupäätöksistä koko Suomessa on toteuttamatta (1.1.2010):

- Kansallispuistot 0,2 %
- Luonnonpuistot 0 %
- Soidensuojelun perusohjelma 21,1 %
- Lintuvesien suojeluohjelma 21,8 %
- Rantojen suojeluohjelma 57,1 %
- Lehtojen suojeluohjelma 46,3 %

- Vanhojen metsien suojeluohjelma 95,6 %
- Natura 2000 uudet alueet 92,0 %
- Erämaa-alueet 0 %

Luonnonsuojelulain mukaisesti perustetut **luonnonpuistot** ovat tutkimukselle varattuja alueita, jotka säilytetään mahdollisimman luonnontilaisina. Yleisön liikkuminen on sallittu vain merkityillä poluilla ja erityisellä luvalla. Länsi-Lapin alueella sijaitsee osittain **Pisan luonnonpuisto**.

Kansallispuistot ovat luonnonsuojelulain mukaisia erityisiä suojelualueita, joiden perustamisella pyritään suojelemaan tyyppisiä eliöyhteisöjä. Luonnonsuojelun lisäksi kansallispuistojen tarkoitus on palvella tieteellistä tutkimusta, opetusta, yleistä luonnontuntemusta ja virkistystä. Puistoissa liikkuminen on vapaata järjestyssääntöjen puitteissa. Kansallispuiston hoidon ja käytön järjestämistä varten on laadittava hoito- ja käyttösuunnitelma, jossa määritellään toimenpiteet puiston perustamistavoitteiden toteuttamiseksi. Hoito- ja käyttösuunnitelma voidaan laatia myös luonnonpuistolle ja muulle luonnonsuojelualueelle. Hoito- ja käyttösuunnitelman laatii se viranomaisen tai laitoksen, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on. Suunnitelman vahvistaa ympäristöministeriö. Länsi-Lapissa on **Perämeren kansallispuisto**.

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella on valtion omistamia alueita muodostettu luonnonsuojelulain mukaisiksi **soidensuojelualueiksi** laeilla vuosina 1981 ja 1988 sekä asetuksella vuonna 1985. Soidensuojelualueilla on kielletty pääasiassa toimenpiteet, jotka saattavat muuttaa suoalueen luonnontilaa vesitasapainoa. Maakuntakaavassa on osoitettu perustetut ja ohjelmien mukaiset soidensuojelualueet.

Koskiensuojelulla on suojeltu vesistöjä tai vesistöjen osia voimalaitoksen rakentamiselta. Maakuntakaavaan ei ole merkitty koskiensuojelulain mukaisia alueita.

Valtakunnallisesta **lehtojensuojeluohjelmasta** valtioneuvosto teki päätöksen 3.4.1989. Ohjelman tavoitteena on säilyttää edustavat näytteet maamme karun luonnon rehevimmistä ja runsaslajisimmista metsistä. Alueilla on kielletty luonnonoloihin, maisemaan tai eläin- ja kasvilajien säilymiseen epäedullisesti vaikuttavat toimet. Sallittua on esimerkiksi marjastus, porojen laiduntaminen, kalastus ja yleisön opastusta varten tarpeellisten rakennusten teko. Maakuntakaavassa on osoitettu kaikki lehtojensuojelualueet.

Valtakunnallisesta **lintuvesiensuojeluohjelmasta** valtioneuvosto teki päätöksen 3.6.1982. Ohjelman tavoitteena on alueiden säilyttäminen mahdollisimman luonnontilaisina. Metsästystä, kalastusta, rantojen laiduntamista ja rantametsien käyttöä rajoitetaan vain mikäli toimenpiteet vaarantavat alueen

suojelualueita. Maakuntakaavassa on osoitettu kaikki lintuvesiensuojelualueet.

Valtakunnallisesta **harjijensuojeluohjelmasta** valtioneuvosto teki päätöksen 3.5.1984. Ohjelmalla pyritään ensisijaisesti luonteenomaisten geologisten, geomorfologisten ja maisemallisten piirteiden säilyttämiseen. Merkittävien harjumuodostumien luonnontilaa ja maisemakuvaa muuttava toimenpide on yleensä maa-ainestenotto. Maakuntakaavassa on osoitettu kaikki arvokkaat harjualueet ja muut geologiset muodostumat.

Valtakunnallisesta **rantojensuojeluohjelmasta** valtioneuvosto teki päätöksen 20.12.1990. Ohjelman tarkoituksena on säilyttää valtakunnallisesti arvokasta ranta-alueita luonnontilaisina ja rakentamattomana. Maakuntakaavassa on osoitettu rantojensuojelualueet Miekjärven ja Koutusjärven alueilla.

Vanhojen metsien suojeluohjelmasta valtioneuvosto teki päätöksen 27.6.1996. Alueet toteutetaan luonnonsuojelulain mukaisina suojelualueina, jotka pyritään pitämään mahdollisimman luonnontilaisina. Suojeluohjelman kohteet on valittu siten, että ne muodostavat ekologisesti perustellun pinta-alakokonsuuden kokonaisuuden metsäalasta. Luonnonsuojelullisesti arvokkaan vanhan metsän ikä on korkeampi kuin talousmetsän ikä. Ohjelman mukaisilla alueilla virkistyskäyttöoikeudet säilytetään ennallaan eli ennen periaatepäätöstä ollutta käytäntöä jatketaan. Maakuntakaavassa on osoitettu kaikki vanhojen metsien suojelualueet.

Natura 2000 -verkostoehdotuksesta valtioneuvosto on tehnyt päätöksiä 20.8.1998, 8.5.2002, 22.1.2004 ja 22.6.2005. Euroopan yhteisöjen neuvosto päätti 1992 antamallaan luontodirektiivillä perustaa yhtenäisen eurooppalaisen ekologisen verkoston, Natura 2000 -verkoston. Suomen liittyttyä 1995 Euroopan unionin jäseneksi luontodirektiivi tuli sellaisenaan Suomea velvoittavaksi. Suomen Natura 2000-verkoston kuuluvat alueet, jotka Suomi ilmoittaa lintudirektiivin mukaisiksi linnustonsuojelualueiksi sekä alueet, jotka EU:n komissio hyväksyy luontodirektiivin perusteella yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi. Verkosto koostuu pääasiassa olemassa olevista luonnonsuojelualueista, valtioneuvoston periaatepäätösten mukaisista suojeluohjelma-alueista sekä eräistä muista suojelualueista. Maakuntakaavassa on osoitettu S- ja SL-merkinnällä kaikki lainvoimaiset Natura 2000 -alueet.

Suojelun taso riippuu kohteen laadusta ja suojelutarpeesta. Koska kohteet ovat erilaisia, myös suojeleminen voidaan toteuttaa monin eri tavoin. Viranomaisen ei saa myöntää lupaa eikä hyväksyä suunnitelmaa, jos vaikutusten arviointi- ja lausunnot osoittavat, että hanke tai suunnitelma, joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikentää Natura-

alueen luonnonarvoja (Luonnonsuojelulaki 66 §). Ennen mahdollista Natura-arviointia on arvioinnin tarveharkinta. Jos siinä todetaan, että suunniteltu toiminta todennäköisesti merkittävästi heikentää alueen niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi alue kuuluu Natura-verkostoon, on tehtävä Natura-arvionti.

Yksityismaiden luonnonsuojelualueet on perustettu maanomistajan hakemuksesta alueellisen ympäristökeskuksen päätöksellä. Alueiden luonne ja rauhoitusmääräykset voivat olla hyvinkin erilaiset. Yleensä alueet on perustettu tiettyä tarkoitusta varten, joten maanomistajalla voi olla myös käyttöoikeuksia alueeseen niissä rajoissa kuin suojelutarkoitus sen sallii. Maakuntakaavassa ei ole käsitelty tässä kohdassa tarkoitettuja yksityismaiden luonnonsuojelualueita.

Metsähallitus on päätöksillään rauhoittanut **suoje-lumetsiä** (aikaisemmin aarnialue), jotka ovat koskemattomaa luontoa edustavia alueita sekä **arvokkaita suoalueita** (aikaisemmin ojitusrahoitusalueita), jotka ovat ojitukselta ja vaotukselta rauhoitettuja soita. Näiden osalta Metsähallitus on tarkistanut rajauksia luonnonvarasuunnitelmien laadinnan yhteydessä. Maakuntakaavassa ei ole käsitelty tässä kohdassa tarkoitettuja metsähallituksen päätöksen mukaisia alueita.

Luonnonsuojelulain mukaan voidaan yksittäinen puu, puuryhmä tai muu luonnonmuodostuma rauhoittaa **luonnonmuistomerkkinä**. Luonnonmuistomerkki voidaan perustaa, jos sen kauneuden, harvinaisuuden, maisemallisen merkityksen, tieteellisen arvon tai muun vastaavan syyn vuoksi on aihetta erityisesti suojella. Kunta päättää alueen omistajan hakemuksesta tai suostumuksella, yksityisen omistamalla maalla olevan luonnonmuistomerkkin rauhoittamisesta. Valtiolle kuuluvilla alueilla rauhoitus päätöksen tekee se viranomainen, jolle alueen hallinta on uskottu. Maakuntakaavassa ei ole käsitelty luonnonmuistomerkkejä.

Luontotyyppejä voidaan suojella luonnonsuojelullailla suojellut luontotyytit), metsälailla erityisen tärkeät elinympäristöt ja vesiläilla. Suojeltuihin luontotyyppihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyytin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu. Maakuntakaavassa ei ole osoitettu luontotyyppejä.

METSO- alueita ei osoiteta maakuntakaavassa, koska suojelualueet ovat pääosin pinta-alaltaan pienikokoisia ja sijainniltaan hajanaisesti sijoittuneita. Lisäksi suojelu on määräaikaista.

Ramsarin sopimus (1975) velvoittaa valtioita edistämään kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen ja vesilintujen suojelua perustamalla luonnonsuojelualueita vesiperäisille maille. Länsi-Lapin alueella on kaksi Ramsar –aluetta.

- Martimoaapa-Lumiaapa-Penikat (suo)
- Kainuunkylän saaret (lintujärvi)

Tärkeät lintualueet (FINIBA-alueet) osoittavat, missä päin Suomea sijaitsevat suojelun kannalta tärkeimpien lintulajiemme pesimä- ja kerääntymisalueet. FINIBA-alueet valittiin 92 Suomessa pesivän tai tänne kerääntyvän lintulajin perusteella. Suomen ympäristökeskus SYKE:n ja BirdLife Suomen kartoituksissa on valittu yli 2000 alueen joukosta Suomen tärkeät lintualueet eli FINIBA -alueet (Finnish Important Bird Areas).

Kansainvälisesti tärkeät lintualueet (IBA) on BirdLife Internationalin hanke tärkeiden lintukohteiden tunnistamiseksi ja suojelemiseksi. Alueista 97 sijaitsee Suomessa, joista 6 Länsi-Lapin alueella.

- Torniojoen suisto
- Martimoaapa-Lumiaapa-Penikat
- Karunginjärvi
- Runkaus-Saariaapa-Tainijärvet
- Veittiaapa-Ristiaapa
- Kilsiaapa-Ristivuoma

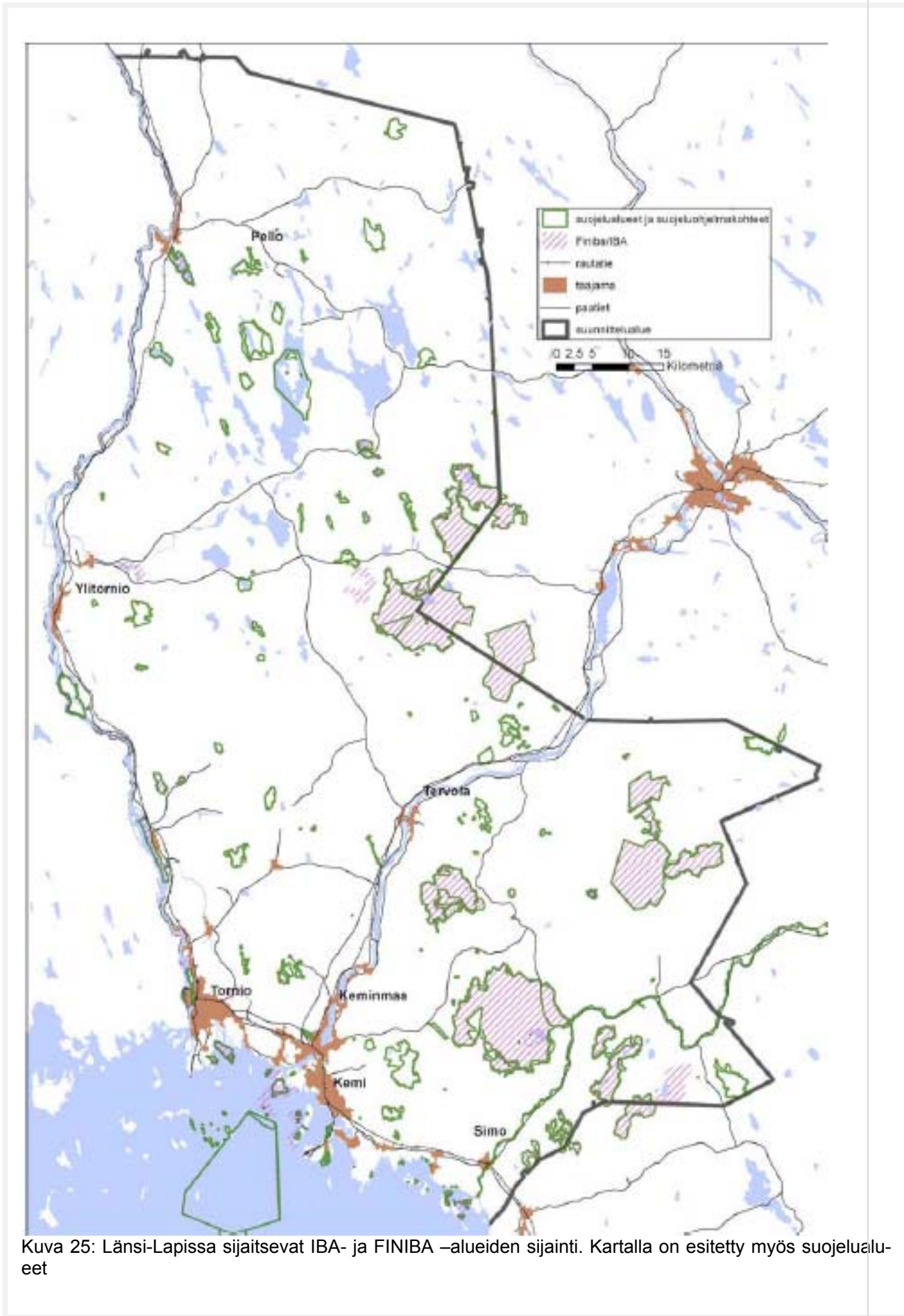
FINIBA-alueita on Suomessa 411 ja näistä 20 sijaitsee Länsi-Lapissa. Suurin osa alueista Länsi-Lapissa on lain nojalla suojeltuja luonnonsuojelualueita ja kansallispuistoja. Kuvassa 25 on osoitettu kaikki FINIBA-alueet Länsi-Lapin alueelta.

IBA ja FINIBA-alueita ei ole erikseen merkitty kaavakarttaan.

- Simon sisäsaaristo
- Kemin saaret
- Torniojoen suisto
- Martimoaapa-Lumiaapa-Penikat
- Karunginjärvi
- Runkaus-Saariaapa-Tainijärvet
- Pisavaara
- Hurujärvi-Korttojärvi-Iso Mustajärvi
- Suuripää-Joutsijärvi
- Oravaisensaari
- Simon-Kuivaniemen suokeskittymä
- Kuivasjärvi
- Kuivanuoro
- Raumonjärven pellot
- Lämsänkari
- Kaupunginlahti
- Meltosjärvet
- Pellojärvi
- Portimojärvi
- Mellakosken itäpuoliset suot

Lapin kolmion alueella uhanalaiseksi luokiteltuja lintulajeja ovat: Silkkiiikku, Härkälintu, Harmaasorsa, Mustalintu, Pilkkasiipi, Luhtahuitti, Nokikana, Tylli, Jänkäsiirriäinen, Mustaviklo, Riskilä, Harmaapäätikka, Idänuunilintu, Tiltalti, Lapintiainen, Kuuk-

keli ja Kottarainen. (Bird Life 2011, Suomen alueellisesti uhanalaiset lintulajit)

Kuva 25: Länsi-Lapissa sijaitsevat IBA- ja FINIBA -alueiden sijainti. Kartalla on esitetty myös suojelualueet

7.10.2 Rakennussuojelualueet / -kohteet

SR

Merkinnällä **SR** osoitetaan kirkkolailia, lailla rakennusperinnön suojelusta tai maankäyttö- ja rakennuslain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaikilla kaavatasoilla (maakuntakaava, yleis- ja osayleiskaava, asemakaava) voidaan antaa määräyksiä alueen tai kohteen kulttuurihistoriallisen merkittävyyden / ominaisuuksien suojelemiseksi. Jos kohde on kuntakaavoja uudemmassa maakuntakaavassa osoitettu suojelumerkinnällä tai sitä koskee suojelumääräys, on tämä otettava ohjaavana merkintänä huomioon kuntakaavoja uudistettaessa tai jos kohdetta koskeva lupa-asia tulee ratkaistavaksi. Sama koskee uutta yleiskaavaa suhteessa sitä vanhempaan asemakaavaan.

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄT RAKENNETUT KULTTUURIYMPÄRISTÖT (RKY 2009)

- Aavasaksan kruununpuiston matkailurakennukset (SR 3096)
- Kaaraneskosken masuuni (SR 3093)
- Kristineström (SR 3075)
- Ainola (SR 3099)
- Rantakadun ja Keskikadun puutalokorttelit (SR 3101)
- Suensaaren koulu (SR 3101)
- Porthanin koulu (SR 3101)
- Tornion kirkko ja raatihuone ympäristöineen sekä Rantakadun ja keskikadun puutalokorttelit (SR 3101)
- Tornion rautatieasema ympäristöineen (SR 3101)
- Alatornion kirkko ympäristöineen (SR 3101)
- Tornion Kaakamonniemen kalasatama (SR 3102)
- Tervolan kirkkomaisema (SR 3103)
- Koivun rautatieasema (SR 3104)
- Keminmaan kirkot ja Valmarinniemi (SR 3105)
- Keminmaan Taivalkoski (uittotukikohta) (SR 3106)
- Isohaaran voimalaitos ja Vallitunsaaren voimalaitosyhdyskunta (SR 3107)
- Karihaaran tehdasyhdyskunta ja Mäntylä (SR 3108)
- Simon rautatieasema (SR 3109)
- Kemin ruutukaava-alue ja kirkon ympäristö (SR 3110)
- Kemin linja-autoasema (SR 3110)
- Tervolan Runkaus (uittotukikohta) (SR 3111)
- Kukkolan kosken kalakenttä (SR 3112)

KIRKKOLAILLA SUOJELLUT KOHTEET:

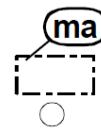
- Kemin kirkko
/Kemin ruutukaava-alue (ma 8133) /(SR 3110)
- Simonniemen kirkko
/Simonniemi ja Simonkylä (ma 8139)
- Ylitornion kirkko (SR 3076)
- Karungin kirkko (SR 3086)
- Tornion kirkko (SR 3101)
- Alatornion kirkko (SR 3101)
- Tervolan iso kirkko (SR 3103)
- Tervolan vanha kirkko (SR 3103)
- Keminmaan kirkot (SR 3105)

Myös ma- merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti merkittävät rakennettujen kulttuuriympäristön kohteita.

MUUT MAAKUNNALLISESTI TAI SEUDULLISESTI MERKITTÄVÄT RAKENNETUT KULTTUURIYMPÄRISTÖT

- Ylitornion kirkko ja pappila (SR 3076)
- Ylitornion kansanopisto (SR 3076)
- Karungin kirkko ja pappila (SR 3086)
- Pellon kirkonkylän ala-aste (SR 3092)
- Ahon talo (SR 3098)
- Länsi-Pohjan ammatillinen koulutuskeskus (SR 3101)
- Peräpohjolan opisto ympäristöineen (SR 3101)
- Turtolan kirkko (SR 3114)
- Pellon kirkko (SR 3113)

7.10.3 Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet/kohteet

Osa-aluemerkinnällä **ma** pääasiallisen maankäyttöluokan päälle osoitetaan valtioneuvoston päätöksen (Vnp. 5.1.1995) mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, luonnonsuojelulain mukaiset maisema-alueet sekä maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaat alueet ja kohteet. Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt (RKY 2009) osoitetaan ma-merkinnällä silloin, kun niitä ei ole osoitettu SR-kohteena/alueena.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan ma-merkinnällä Lapin kulttuuriympäristöohjelman mukaiset vähintään seudullisesti merkittävät kulttuuriympäristökohteet. Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeessa inventoitujen ja arvioitujen kohteiden

sekä Lapin kulttuuriympäristöohjelmat –hankkeen perusteella on tehty tarkistuksia aikaisempaan ohjelmaan. Kohteissa on useita kyliä, joissa on jäljellä paljon vanhaa rakennuskantaa, uusi rakentaminen on sovitettu hyvin vanhaan ympäristöön ja kyläkuva on muutenkin ehyt ja kaunis.

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄT RAKENNETUT KULTTUURIYMPÄRISTÖT (RKY 2009)

Länsi-Lapin maakuntakaavassa valtakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita on osoitettu ma- merkinnällä seuraavasti:

- Tornionjoen jokivarsiasutus (ma 6098)
- Peuran kylä (ma 8128)
- Koroiskylä (ma 8128)
- Keminmaan Törmä (ma 8128)
- Keminmaan Liedakkala (ma 8128)
- Keminmaa Länsikoski (ma 8128)
- Keminmaa Alapaakkola (ma 8128)
- Tervolan Liimatanperä (ma 8128)
- Tervolan Kurvilansaari (ma 8128)
- Tervolan Ossauskoski (ma 8128)
- Tervolan Peura (ma 8128)
- Kemin Kuivanuoronrunni (ma 8135)
- Kemi Valkiakari (ma 8136)
- Kemi Selkä-Sarvi (ma 8136)
- Simonniemen ja Simonkylän kyläasutus (ma 8139)
- Kemin Myllyniemen sortteerialue (uittotuki-kohta (ma 8132)

Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykki (SM 3616)

- Keminmaa Rajakari
- Pello Isokerovaara
- Tornio Kaisavaara
- Tornio Iso-Huituri
- Yliornio Rajakirakka

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET

- Ratasjärven kulttuurimaisemat (ma 6094)
- Aavasaksa (ma 6097)
- Tornionlaakso (ma 6098)
- Simojoensuun kulttuurimaisemat (ma 8144)
- Lohijärvi-Leukumanpää (ma 8122)

MUUT MAAKUNNALLISESTI TAI SEUDULLISESTI ARVOKKAAT KULTTUURIYMPÄRISTÖT/MAISEMA-ALUEET

- Rattosjärvi (ma 6093)
- Kittisvaara (ma 6092)
- Konttajärvi (ma 6095)
- Ruuhijärvi (ma 6096)

- Taroniemi, Purasenvaara (ma 6097)
- Meltosjärven kylä (ma 6099)
- Hannukkalanniemi (ma 8123)
- Raanujärvi (ma 8124)
- Tornion Empire kaupunginosa ja Hannulan silta (ma 8125)
- Arpelan kyläkeskusta (ma 8126)
- Röyttän entinen merivartioasema ympäristöineen (ma 8127)
- Kemijokivarsi (ma 8128)
- Kauvonkangas (ma 8129)
- Vähäjoki ja lintupirtti (ma 8130)
- Varejoki (ma 8131)
- Syväkangas (ma 8134)
- Selkäsaari (ma 8137)
- Laitakari (ma 8138)
- Ylikärppä (ma 8140)
- Alaniemi (ma 8141)
- Tiurasenrunni (ma 8142)
- Saavanojan niityt ja niittytyvat (ma 8143)

Useimmat kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeät alueet ovat jollakin kehittämisvyöhykkeellä ja niitä on hyvät edellytykset kehittää esimerkiksi maatilamatkailu- ja retkikohteina.

Laajemmin kulttuuriympäristöstä on Lapin kulttuuriympäristöohjelmassa (Lapin ympäristökeskus 1997) ja Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi- sekä Lapin kulttuuriympäristöohjelmat - hankkeissa.

Lapin ympäristökeskuksen selvityksestä (Lapin perinnemaisemat, Rovaniemi 1999). Lisäksi aluekuvauksissa on muiden suojelukohteiden osalta mainittu, jos alueella/kohteessa on myös inventoitu perinnebiotyyppejä.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoituksien inventointien maisema- ja kulttuuriperintökohteet SR- ja ma-merkinnöillä. Varausperuste esitetään aluekuvauksissa.

Maakuntakaavoituksen yhteydessä on tehty maisemaselvitys, jossa käsitellään alueen kulttuuriperintöä.

7.10.4 Unescon maailmanperintökohteet

Merkinnällä osoitetaan Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella Struven kolmiomittausketjuun kuuluvat mittauspisteet.

Ylitornio

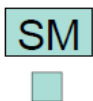
- Aavasaksa (un 3032)

Tornio

- Alatornion kirkko (un 3033)

Struven ketju on kymmenen maan läpi kulkeva kolmiomittausketju Pohjoisen jäämeren ja Mustanmeren välillä. Ketjun tarkoitus oli selvittää maapallon tarkka koko ja muoto. Se muodostui 258 peruskolmiosta ja 265 peruspisteestä nykyisten Norjan, Ruotsin, Suomen, Venäjän, Viron, Latvian, Liettuan, Valko-Venäjän, Moldovan ja Ukrainan alueella. Perustamisvaiheessa ketju kulki vain kahden maan eli Venäjän ja Ruotsin alueella. Mittaukset kestivät 40 vuotta ja ne saatiin päätökseen vuonna 1855. Ketjussa on yhteensä 265 pistettä, joista 34 parhaiten säilynyttä ja kulttuurihistoriallisesti arvokkainta on valittu suojeltaviksi Unescon maailmanperintöluetteloon.

7.10.5 Muinaismuistoalueet / -kohteet

Merkinnällä **SM** osoitetaan muinaismuistolain nojalla suojeltuja valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä alueita ja kohteita. Kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295163) nojalla suojeltuja. Alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa kiinteät muinaisjäännökset on turvattu Museoviraston / Lapin maakuntamuseon ohjeiden mukaisesti yleisellä maakuntakaavamääräyksellä ”*Suunniteltaessa sellaisen alueen käyttöä, jolla on kiinteä muinaisjäännos, on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Lupaa haetaan Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, jonka on kuultava asiassa Museovirastoa.*”

Kaavaan merkityt kohteet ovat joko valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita kohteita. Tutkimusten edistyessä löytyy myös lisää uusia muinaismuistokohteita ja mahdollisesti entisistä osa voidaan poistaa rekisteristä.

Kaavakarttaan on merkitty seuraavat valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävät muinaismuistokohteet:

PELLO:

Talo-Jaivaara (SM 3538)
Kieksiäisniemi (SM 3539)
Pikku-Taivaankangas (SM 3540)
Liikamaa (SM 3541)
Tervajängän kivi (SM 3542)
Aittatieva (SM 3543)
Kaaranneskoski (SM 3544)
Kaarannes – Lohilahti (SM 3545)

YLITORNIO:

Kermajuppo (SM 3546)
Malminenät (SM 3547)
Lohijärvi- Kenttäkuru (SM 3548)
Krunni (SM 3549)
Kenttämaa (SM 3550)
Aavasaksa, Aavasaksan näköalatorni, aurinkokallio (SM 3551)
Heikinvaara, Aavasaksanvaara (SM 3552)
Reväsvaara lakiautto (SM 3553)
Huitaperi (SM 3554)
Kannala (SM 3555)
Kierivaara, pohjoisrinne (SM 3556)
Lassheikin pahta (SM 3557)
Rovakangas (SM 3558)

TORNIO:

Nivavaara 1-3 (SM 3559)
Aapajärvi, Länsipää (SM 3560)
Tervaseinä, Hiilikodanrakka, Laitilanvaara 3, Kattilaharju (SM 3561)
Oravaisensaari (SM 3562)
Virkamaa (SM 3563)
Karhakkamaa (SM 3564)
Viitajärvenlehto (SM 3565)
Susihaudanmäki (SM 3566)
Rakanmäki (SM 3567)
Lapinkula (SM 3568)
Inakari (SM 3569)
Lehtikari (SM 3570)
Etukari (SM 3571)
Pensaskari (SM 3572)
Tornion kaupunkiarkeologinen alue (SM 3615)

KEMI

Iso-Huituri (SM 3573)
Selkä-Sarvi (SM 3574)
Maa-Sarvi (SM 3575)
Linnaklupu (SM 3576)
Ajoskranni (SM 3577)
Länkimaa 1-3 (SM 3578)
Itärova (SM 3579)

KEMINMAA

Kiimamaa (SM 3580)
Tuhkamaa (SM 3581)
Rovavaara 1-8, Hietakaula (SM 3582)
Valmarinniemi (SM 3583)
Tervasmaa 1-2 (SM 3584)
Hiirenkakkara (SM 3585)
Iso-Vise 2-3 (SM 3586)
Maahilankumpu (SM 3587)
Kotikumpu (SM 3588)
Haapamaa (SM 3589)
Keronmäki (SM 3590)
Rantapalo 1 (SM 3591)
Lassilankangas, pohjoinen, itä ja etelä (SM 3592)
Jatulinlehto (SM 3593)

TERVOLA

Törmävaara (SM 3713)
Hattuvaara (SM 3594)

Kankaanjänkä (SM 3595)
Näljynmaa (SM 3596)
Siirtola (SM 3597)
Arto (SM 3598)
Mikonaho 1-3, Rakkaviita (SM 3599)
Laajamaa 1-2 (SM 3600)
Sirkonkangas 1 (SM 3601)
Korpela (SM 3602)
Hirsikangas (SM 3603)
Louepalo, Asutus, Leinonen, Aula, Kokko, Veikkola (SM 3604)

SIMO
Tainiari (SM 3605)
Ala-Penikkavaaranlaki (SM 3606)
Rovamaa (SM 3607)
Vallinpalo (SM 3608)
Iso-Kivimaa (SM 3609)
Korkiamaa (SM 3610)
Kantolanharju 1 (SM 3611)
Tiurasenkrunki (SM 3613)
Kortejärvenkangas (SM 3614)

Muinaismuistolain (17.6.1963) mukaan kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Kiinteiden muinaisjäännösten rauhoitusta valvoo Museovirasto.

Kiinteitä muinaisjäännöksiä muinaismuistolain mukaan ovat:

- 1) maa- ja kivikummut, rökkiöt, kivikehät ja muut kiveykset ja kivilatomukset, jotka ovat ihmisten muinoin tekemiä;
- 2) pakanuuden aikaiset haudat ja kalmistot, myös sellaiset, joista maanpinnalla ei ole merkkejä;
- 3) kivet ja kalliopinnat, joissa on muinaisilta ajoilta kirjoituksia, kuvia tai muita piirroksia tahi maalauksia, hiomauria tai muita hionnan tahi hakkuun jälkiä taikka uhrikuoppia;
- 4) uhrilähteet, uhripuut, uhrikivet ja muut palvontapaikat sekä muinaiset käräjäpaikat;
- 5) muinaisilta ajoilta peräisin olevat asumusten jäännökset sekä asuin- ja työpaikat, niin myös muodostumat, jotka ovat syntyneet sellaisten asumusten tai paikkojen käyttämisestä;
- 6) muinaisaikaiset hylätyt linnat, linnamäet, linnoukset, linnakkeet, vallit ja vallihaudat sekä niiden jäännökset, kirkkojen, kappeliin, luostarien ja muiden huomattavien rakennusten rauniot sekä muinaiset hautapaikat, jotka eivät ole seurakunnan hoidossa olevalla hautausmaalla;
- 7) kivet, ristit ja patsaat, jotka muinoin on pystytetty jonkun henkilön tai tapahtuman muistoksi tai uskomuksellisessa tarkoituksessa, samoin kuin muut sellaiset muistomerkit;
- 8) muinaisten huomattavien kulkuteiden, tienviittojen ja siltojen sekä vartiotuli- ja muiden sellaisten laitteiden jäännökset; sekä

- 9) kiinteät luonnonesineet, joihin liittyy vanhoja tapoja, tarinoita tai huomattavia historiallisia muistoja.

7.10.6 Kulttuurihistorialliset reitit

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009 –kohteet:

- Pohjanlahden rantatie (Pohjanmaan rantatie)
-

Simonkylässä on myös virallinen museotie, joka on osa Pohjanlahden rantatietä. Pohjanlahden rantatien kehittäminen matkailutienä tukeutuu kulttuurihistoriallisen reitin olemassa ololle.

Reitit on osoitettu kulttuurihistoriallisin perustein ja ne esitetään informatiivisina. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden reittien suunnittelu ja toteutus harkitaan tapauskohtaisesti niiden käyttö ja arvot huomioidaan ottaen. Myös reittien käyttötapa ulkoilun ja ohjelmalvelujen tarpeisiin ratkaistaan reittikohtaisesti.

7.10.7 Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma

Osa-aluemerkinnällä pääasiallisen maankäyttöluokan päälle osoitetaan valtioneuvoston hyväksymän harjijensuojeluohjelman (Vnp. 3.5.1984) mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat harjualueet sekä valtakunnallisesti merkittävät kallioalueet tai muut vastaavat geologiset muodostumat.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu:

- **harjijensuojeluohjelman mukaiset alueet:** Säikkäränrova, Kaitarova ja Kaitaharju
- **valtakunnallisesti arvokkaat moreeni-muodostumat:** Nahkiaiskangas, Kuusikko-Loanmaa, Virkkumaa, Tihosenahot, Lavamaa, Iso Teerikumpu, Pöytämaa, Honkamaa, Himokumpu, Korkiamaa, Palojätkä, Rovamaa, Mellasalo, Pissiviia, Kii-masijanmaanpalo, Tuorekumpu, Sihtuuna, Ruuttulampi, Lautamaa-Karjalanmaa, Rajakumpu-Isokuoringinjänkkä, Metsäkyrönaho-Näljymaa, Alkumaa-Ahvanviita, Isokumpu-Tuohimaa, Käärme kangas - Viitakangas, Metsämäinen Uuttamoisten maa ja Järvenpalo

Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat perustuvat ympäristöministeriön tekemään inventointiin ja arvotukseen (Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat, Suomen ympäristö 14/2007). Alueet eivät ole varsinaisia suojelualueita, vaan ne on otettava huomioon esimerkiksi maaineslain mukaisen lupamenettelyn kautta.

Länsi-Lapin maakuntakaavaa varten on laadittu erillisselvitys "Länsi-Lapin taustaselvitykset - Geologiset varat ja pohjavedet", jossa on esitetty myös alueen arvokkaat harjualueet ja geologiset muodostumat.

7.10.8 Tärkeät tai vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet

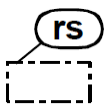

Osa-aluemerkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita ja jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä. Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetaan pohjavesialueet (pääasiassa 1. luokan alueet) osa-aluekasterilla päämaankäyttöluokan päälle. Alueella voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Pohjavesialueista tärkeimpiä ovat kuntien päätaajamia palvelevat tuotannossa olevat tai mahdollisesti myöhemmin tuotantoon otettavat alueet.

Länsi-Lapin maakuntakaavaa varten on laadittu erillisselvitys "Länsi-Lapin taustaselvitykset - Geologiset varat ja pohjavedet", jossa on esitetty alueen tärkeät vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet.

6.10.10 Rantojensuojeluohjelman mukainen alue

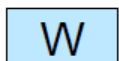

Merkinnällä **rs** osoitetaan olemassa olevia rantojensuojeluohjelman mukaisia alueita. Alueella voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Maakuntakaavassa on osoitettu rantojensuojelualueet; Miekojärvelle ja Koutusjärvelle

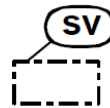
7.11 MUUT MERKINNÄT

7.11.1 Vesialue

Maakuntakaavassa osoitetaan **W**-merkinnällä maakuntakaava-alueeseen liittyviä merialueita.

7.11.2 Suojavyöhyke

Osa-aluemerkinnällä **sv** osoitetaan suojavyöhyke Puolustusvoimain Tervolan varikon ympärille.

sv -merkinnällä osoitetaan myös SEVESO -alueet.

Alla olevassa taulukossa luetellaan ne vaarallisia kemikaaleja käsittelevät laitokset (tehdas tai varasto) Länsi-Lapin maakuntakaava-alueella, joihin sovelletaan ympäristöministeriön kirjeessä dnro 3/501/2001 kuvattuja lausuntomenettelyitä kaavoitukseen ja rakentamisen lupiin liittyen.

Taulukossa 14 mainittu etäisyys (laitosta ympäröivän konsultointivyöhykkeen laajuus) mitataan tehdasalueen tai tontin rajalta.

Taulukko 14: Konsultointivyöhykkeet

	Kunta	Konsultointivyöhykkeen laajuus km
Baltic Tank Oy	Kemi	1,5
Metsä-Botnia Oy Ab	Kemi	1,5
Neste Oil Oy, Kemin terminaali	Kemi	1,5
Stora Enso Oy, Veitsiluodon tehta	Kemi	1
Forcit Oy Ab	Keminmaa	1,5
Aga Oy Ab, Tornion ilmakeasutehdas	Tornio	1
Neste Oil Oy, Tuotanto ja Logistiikka	Tornio	1,5
Outokumpu Chrome Oy	Tornio	1,5
Outokumpu Stainless Oy	Tornio	1,5

7.12 KUMOTTAVAT ALUEET

Länsi-Lapin maakuntakaavalla kumotaan alueelle (Kemi, Keminmaa, Pello, Simo, Tervola, Tornio, Ylitornio) 25.2.2003 ympäristöministeriössä vahvistettu Länsi-Lapin seutukaava sekä 16.6.2005 ympäristöministeriössä vahvistettu Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaava.

8 MAAKUNTAKAAVAN SUHDE LAINSÄÄDÄNTÖÖN JA TAVOITTEISIIN

8.1 KAAVAN SUHDE VALTAKUNNALLISIIN ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEISIIN

Maakuntakaava konkretisoi valtakunnalliset tavoitteet ja sovittaa ne yhteen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johduttuihin erityisiin tarpeisiin. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa Länsi-Lapin maakuntakaavaa koskevat erityisesti toimivaa aluerakennetta, yhdyskuntarakenteen eheyttämistä sekä kulttuuriperintöä ja luonnonoloja koskevat tavoitteet.

Länsi-Lapin maakuntakaavalle osoitetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettu huomioon maakuntakaavoituksessa seuraavasti:

8.1.1 Toimiva aluerakenne

Aluerakennetta kehitetään monikeskuksisena ja verkottuvana sekä hyviin liikenneyhteyksiin perustuvana kokonaisuutena. Maakuntakaavassa esitetty alueidenkäyttö perustuu alueiden vahvuuksiin ja alueiden välisten yhteyksien parantamiseen. Hyvät yhteydet alueiden välillä tukevat kokonaisuuden elinvoimaisuutta. Aluerakenteen keskusverkko perustuu Kemi-Tornion maakuntakeskukseen, kuntakeskuksiin sekä kyläverkkoon. Merkittävimmät maakunnan aluerakenteeseen vaikuttavat muutokset aiheutuvat odotettavissa olevista megahankkeista (ydinvoima, uusiutuvan energian tuotanto), matkailun kasvun jatkumisesta sekä kaivostoiminnasta. Myös yleisesti tapahtuva syrjäisempien seutujen väestön määrän vähentyminen vaikuttaa aluerakenteeseen.

Aluerakenteeseen liittyviä erityistavoitteita:

Ylimaakunnalliset kehittämissuunnitelmat.

Kaavassa on osoitettu Lapin maakuntasuunnitelman mukaiset ylimaakunnalliset kehittämissuunnitelmat- ja vyöhykkeet.

8.1.2 Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Maakuntakaava perustuu nykyiselle yhdyskuntarakenteelle, jossa erityisesti Kemi-Tornion kaupunkiseutua ja kuntakeskuksia pyritään eheyttämään.

Toimiva liikennejärjestelmän suunnittelussa on huomioitu maakunnan sisäinen sekä rajat ylittävä

liikkumistarve. Suunnittelussa on huomioitu lentoasemat, tieliikenteen väylät yhdysteihin asti sekä vesiliikenteen satamat ja moottorikelkkailun runkoreitit.

Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat on osoitettu asuinalueiden läheisyyteen siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen.

Erityistavoitteet

Alueidenkäytön suunnittelulla on huolehdittava, että asunto- ja työpaikkarakentamiseen on tarjolla riittävästi tonttimaata ja että suunnittelussa edistetään olemassa olevan rakennuskannan hyödyntämistä. Uutta asutusta on maakuntakaavassa ohjattu olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen osoittamalla taajama-toimintojen alueita (A), asuntovaltaisia alueita (AA), ja keskuskyliä (at).

Alueidenkäytössä on otettava huomioon viranomaisten selvitysten mukaiset tulvavaara-alueet ja pyrittävä ehkäisemään tulviin liittyvät riskit. Maakuntakaavassa ei ole osoitettu toimintoja, jotka lisääisivät tulvariskiä. Hulevesitulvat voivat lisääntyä tiivistyvillä alueilla. Yleismääräyksellä huomioidaan tulvariskit.

Yhteiselle jätteenkäsittelylaitokselle on osoitettu maakuntakaavassa aluevaraus Riukkajängän jätteenkäsittelylaitokselle.

Vedenhankinnan turvaamiseksi maakuntakaavaan on osoitettu 1. luokan pohjavesialueet sekä merkittävimmät II-luokan alueet.

Ilmastomuutokseen sopeutuminen on otettu huomioon aluevarauksissa sekä kaavan tulvamääräyksessä.

8.1.3 Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä. Maakuntakaavassa on osoitettu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävät maisema- ja kulttuuriperintökohteet. Matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdemerkinnöillä pyritään toteuttamaan monikäyttöä ja osoittamaan yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia. Toimintojen ohjauksella moottorikelkka- ja ulkoilureiteille rajoitetaan osaltaan alueiden monikäytöstä hiljaisille alueille kohdistuvaa melua.

Erityistavoitteet

Valtakunnallisesti merkittävät maisema- ja kulttuuriperintöalueet ja kohteet on luetteloiden mukaisesti merkitty maakuntakaavaan. Lisäksi kaavassa on huomioitu maakunnallisesti arvokkaat ja Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi – hankkeessa sekä Lapin kulttuuriympäristöohjelmat - hankkeessa esiin nousseet seudullisesti merkittävät kohteet.

Ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet on otettu huomioon maakuntakaavaa suunniteltaessa. Laktion ja ohjelmien mukaiset suojelualueet on merkitty maakuntakaavaan.

Ylikunnallisesti merkittävät virkistyskäytön reitit ja verkostot on otettu huomioon merkittävällä ulkoilun ja moottorikelkkailun runkoreitit kaavaan.

Matkailukeskusten ja – alueiden verkottuminen sekä toimivat palvelukokonaisuudet on huomioitu matkailun- ja virkistyskäytön kehittämisen kohdealueina.

8.1.4 Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto

Liikennejärjestelmiä suunnitellaan ja kehitetään kokonaisuuksina, jotka käsittävät eri liikennemuodot ja palvelevat sekä asutusta että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Liikennejärjestelmien suunnittelussa on huomioitu maakunnan sisäiset ja rajat ylittävät liikkumistarpeet. Ratkaisu tukeutuu pääosin nykyiseen liikenneverkkoon. Kevyen liikenteen yhteystarpeita Tornionjoen yli Ruotsiin on osoitettu kahteen paikkaan. Ratkaisut parantavat pitkällä aikavälillä mahdollisuuksia edistää joukko- ja kevytliikenteen käyttömahdollisuuksia. Maakuntakaavassa on selvitetty alueen energiaverkot ja osoitettu niiden mukaiset varaukset. Joukkoliikenteen kehittämiseksi on osoitettu joukkoliikenteen kehittämisen yhteystarvemerkintä.

Erityistavoitteet

Valtakunnallisesti merkittävät maantiet, vesiväylät, lentoasema, radat ja rajanylityspaikat on esitetty maakuntakaavassa. Selostuksessa tuodaan esille mm. lentoliikenteen turvallisuuteen liittyvät tekijät ja meluhaittojen ehkäisemisestä on annettu suunnittelumääräys.

Alueidenkäytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien viestintäjärjestelmien tarpeet hyödyntämällä rakennelmien yhteiskäyttöä ja edistämällä maankäytön tehokkuutta. Kehittämiskäytävän yhteyteen pyritään kokonaan liikenne- viestintä ja energiaverkkojen rakentamistarpeet.

Merkittävät voimajohtojen linjaukset ja kehittämistarpeet sekä kaukokuljetukseen tarvittaviin maakaasu- ja öljyputkien linjauksiin varautuminen. Maakuntakaavaan on merkitty voimajohtolinjat ja niiden uudet yhteystarpeet sekä sähköasemat. Kehittämiskäytävät palvelevat myös mahdollisia putkilinjauksia.

Tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet on maakuntakaavaan soveltuvuusselvityksen perusteella osoitettu tv ja tv1 – merkinnöillä.

8.1.5 Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Rannikkoalueen ja saariston erityispiirteet sekä maankohoaminen ja jokisuistot on huomioitu maakuntakaavan aluevarausten suunnittelussa ja kaavamääräyksillä.

Poronhoidon kehittämisedellytysten turvaamiseksi poronhoitoalueella annetaan kaavamääräyksiä ja osoitetaan poronhoidolle tärkeimpiä kohteita osa-aluemerkinnöillä.

8.2 KAAVAN SUHDE MRL 28 §:N SISÄLTÖVAATIMUKSIIN

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta kerrotaan selostuksen kohdassa 7.1. *Kaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.*

Luonnonsuojelulain mukaisten ohjelmien ja päätösten alueet on osoitettu kaavassa.

Tarkoituksenmukaiset alue- ja yhdyskuntarakenteen toteuttaminen on pyritty määrittelemällä kehittämiskäytäviä ja kehittämisen kohdealueita sekä realistinen keskusverkko olemassa olevaa rakennetta hyväksi käyttäen.

Alueiden käytön ekologiseen kestävyysvaikutetaan nykyisillä laajoilla suojelualueilla, toimimalla metsänhoitosuosituksien mukaan ja keskittämällä rakentaminen ja luonnonalueiden tehokas käyttö jo olemassa oleville alueille.

Ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin pyritään käyttämällä ja kehittämällä pääasiassa nykyisiä liikenneväyliä ja vesihuoltoverkostoja sekä keskittämällä jätehuolto jätteenkäsittelylaitokselle.

Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön pyritään merkitsemällä kaavaan tärkeimmät pohjavesialueet sekä arvokkaat harjualueet ja geologiset muodostumat.

Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä turvataan varaamalla alueita teollisuuden, energiatuotannon, kaivosten, työpaikka-alueiden, kaupan, matkailupalveluiden, maatalouden, metsätalouden toimintoja varten sekä kiinnittämällä kaavamääräyksillä huomiota poronhoidon turvaamiseen sekä suunnittelemalla elinkeinojen tarvitsemat liikenneyhteydet.

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseksi kaavassa on suojelualueita ja -kohteita sekä vaalimiseen velvoittavia kaavamääräyksiä ja selostuksen suosituksia.

Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys turvataan virkistysalueilla, suojelualueilla sekä maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. Lisäksi runkoreittien osoittamisella turvataan virkistysmahdollisuuksia.

Alueiden käytön taloudellisuutta on pidetty silmällä käyttämällä hyväksi mahdollisimman paljon olemassa olevaa rakennetta. Rakentamisrajoituksia aiheuttavat aluevaraukset, liikenneväylät ja teknisen huollon linjat sekä kaavamääräykset on suunniteltu niin, ettei niistä aiheudu kohtuutonta haittaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle.

Kaavan toteuttamisesta kerrotaan luvussa 10.

8.3 KAAVAN SUHDE MUUN LAINSÄÄDÄNNÖN MUKAISEEN PÄÄTÖKSENTEKOON

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset suunnitelmat on otettava huomioon suunniteltaessa ja päätettäessä muun lainsäädännön nojalla ympäristön käytön järjestämisestä siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa ja erityislaeissa säädetään. Tässä suhteessa keskeisimpiä lakeja ovat ympäristönsuojelulaki, laki rakennusperinnön suojelemisesta, luonnonsuojelulaki, poronhoitolaki, maantielaki, yksityistielaki, ratalaki, vesilaki, metsälaki, maaineslaki, kaivoslaki ja jätelaki.

Mahdollisuus maakuntakaavan huomioon ottamiseen erityislainsäädännön mukaisessa viranomaisten päätöksenteossa vaihtelee lainsäädännön alasta riippuen. Se, missä määrin tämä on kussakin tilanteessa mahdollista, riippuu mm. siitä, millä tavalla viranomaisen päätöksenteon oikeudellisista edellytyksistä ja niihin liittyvästä harkintavallasta on asianomaisissa erityislaeissa säädetty. Maakuntakaavan huomioon ottamisen ja toteuttamisen edistämisen mahdollisuus muun lainsäädännön mukaisessa päätöksenteossa on sitä suurempi, mitä laajemman harkintavallan asianomainen laki viranomaiselle antaa.

Viranomaisten on sopeutettava maakunnallista alueiden käyttöä koskevat ratkaisut maakuntakaavaan. Maakuntakaava voi olla myös yksi peruste haettaessa muutosta erityislain nojalla tehtyyn päätökseen. Toisaalta maakuntakaavassa ei voi olla muun lainsäädännön vastaisia kaavamääräyksiä.

Erityisesti on huomattava, että viranomaisvaikutuksen johdosta viranomaisten on suunnitellaan omaa toimintaansa pyrittävä edistämään maakuntakaavaa. Jos ympäristöluvan, maainesluvan tai muun ympäristöllisen luvan hakijana on viranomainen, tämän on jo hakemuksessaan otettava maakuntakaavan ohjausvaikutus huomioon.

8.4 KAAVAN SUHDE MAAKUNTASUUNNITELMAAN JA MAAKUNTAOHJELMAAN

Lapin maakuntasuunnitelma 2030 on hyväksytty 25.11.2009. Maakuntasuunnitelmassa esitettyihin strategioihin maakuntakaavassa on vastattu seuraavasti:

1) Pohjoisia teollisuustuotteita, matkailuelämyksiä ja energiaa

- Säilytetään ja tarkistetaan seutukaavassa teollisuudelle varattujen alueiden laajuus. Osoitetaan uusia alueita logistiikalle, pienteollisuudelle, varastoinnille ja paljon tilaa vaativalle kaupalle tarkoitettuja alueita sekä työpaikka-alueita.
- Osoitetaan virkistysalueita, virkistysmatkailukohteita, maa- ja metsätalousalueita, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta.
- Säilytetään Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaluevaraukset ja osoitetaan 10 uutta parhaiten tuulivoimatuotannolle soveltuvaa aluetta
- Osoitetaan vesivoimalaitokset
- Säilytetään maa- ja metsätalousalueen merkintä alueilla, joita ei ole osoitettu muulle maankäytölle.
- Osoitetaan olemassa olevat kaivosalueet sekä kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeitä
- Osoitetaan matkailun- ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueita
- Osoitetaan kehittämisen kohdealue ostosmatkailualueelle

2) Innovaatiolla ja koulutuksella kilpailukykyä – työpaikkoihin osajja

- Tuetaan työpaikkojen syntymistä osoittamalla työpaikka-alueita maakuntakaavassa

3) Maaseutuelinkeinot monipuolistuvat - tulonlähteitä kyliin

- Maakuntakaavassa osoitetaan maatalousalueita ja maaseudun kehittämisen kohdealueita
- Turvataan poronhoidon harjoittamista
- Virkistysmatkailukohteet edesauttavat monipuolistamaan kylien yritystoimintaa

4) Hyvinvointia ensiluokkaisilla palveluilla, elinympäristöllä ja kulttuurilla

- Osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat rakennetun ympäristön kohteet ja maisema-alueet
- Osoittamalla kehitettäviä kyläalueita ja tiivistyviä asuinalueita turvataan palvelujen säilymistä ja kehittymistä alueella
- Maakuntakaavassa osoitetaan suojelualueet
- Jokivarret huomioidaan niiden ominaispiirteitä korostaen ja luodaan mahdollisuudet matkailupalveluiden kehittämiseksi

5) Laatia liikennejärjestelmään ja tietoyhteiskuntaan

- Osoitetaan olemassa olevat moottori-, valta-, kanta- ja seututiet, jotka muodostavat maakuntakaava-alueen yhdyskuntarakenteen rungon
- Osoitetaan olemassa olevat raideyhteydet
- Osoitetaan olemassa olevat laivaväylät
- Osoitetaan olemassa olevat satamat ja lentokentät
- Osoitetaan merkittävästi parannettavat tie- ja rautatieyhteydet
- Osoitetaan joukkoliikenteen kehittämisen yhteistarve

6) Lappibrändistä kilpailuetua – viestintään tehoa

- Korostetaan Länsi-Lapin maakuntakaava-alueelle sijoittuvien alueiden lappilaisia erityispiirteitä

Maakuntaohjelma täsmentää maakuntasuunnitelman tavoitteita lähivuosille, ja maakuntakaava luo niiden toteuttamiselle alueidenkäytöllisiä edellytyksiä. Pitkän tähtäyksen suunnitelmana maakuntakaava on ohjeena myös maakuntaohjelman laatimiselle.

8.5 KAAVAN SUHDE ALUEEN KUNTIEN SUUNNITTELUUN

Alueella voimassa ja laadittavana olevat yleiskaavat on otettu huomioon maakuntakaavassa. Maakuntakaava on voimaantulon jälkeen ohjeena laadittaessa ja muutettaessa kuntakaavoja.

8.6 KAAVAN SUHDE NATURA 2000 - ALUEISIIN

Kaavamerkinnot, joilla osoitetaan **uusia** toimintoja Natura-alueiden välittömään läheisyyteen, saattavat toteutussuunnittelun yhteydessä edellyttää Natura-arvioinnin tekemistä. Toteutuessaan toiminnot voivat heikentää niitä luontoarvoja, joiden vuoksi alue on otettu mukaan Natura-verkoston. Tällaisia ovat esim. Natura-alueelle sijoittuvat tie-, sähkölinja- reitti- ja muut sellaiset hankkeet, joille voidaan osoittaa selkeä sijainti.

Kehittämisperiaatemerkinnot osoittavat kehittämiss poliittisia linjauksia eivätkä siten ole aluevarauksiin rinnastettavia. Niillä osoitetaan yleensä yhteistoiminnallisia kokonaisuuksia, eivätkä ne sinällään voi aiheuttaa Natura-arvioinnin tarvetta.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitettujen merkintöjen ja määräysten kohdentuminen Natura-alueisiin on osoitettu liitteessä 2.

Länsi-Lapin maakuntakaavan Natura-alueita koskevien kaavamerkintöjen toteuttaminen voidaan suunnitella siten, ettei se todennäköisesti merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi alueet on liitetty Natura 2000 -verkoston.

8.7 ILMASTONMUUTOKSEN HUOMIOIMINEN

Länsi-Lapin maakuntakaavassa ilmastonmuutoksesta johtuvat vaikutukset on huomioitu tunnistamalla rannikko- ja vesistöalueiden erityispiirteet uusissa aluevarauksissa sekä osoittamalla uudet aluevaraukset yhdyskuntarakennetta tiivistävällä ja eheyttävällä tavalla.

Maakuntakaavamääräyksissä on huomioitu ilmastonmuutos siten, että tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän

vaara. Lisäksi maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskit ja tulvien hallintasuunnitelmat.

Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen myötä tarpeet ilmastonmuutoksen huomioimiseksi siirtyvät myös kuntakaavoissa huomioitaviksi.

8.8 TURVALLISUUSTOIMENPITEIDEN HUOMIOIMINEN

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on asetettu yleismääräyksissä rakentamisrajoitus koskien mm. suojavyöhykkeitä. Rajanylityspaikkoja koskeva merkintä pitää sisällään mahdollisuuden tutkia poikkeusolojen aluevaraustarpeita yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Maakuntakaavassa on osoitettu suojavyöhykkeitä alueille, joissa turvallisuustoimenpiteet tulevat erityisesti otettavaksi huomioon alueen jatkosuunnittelun yhteydessä. Suojavyöhykemerkinällä on osoitettu mm. SE-VESO-alueet.

9 MAAKUNTAKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että kaavoituksen yhteydessä arvioidaan kaavan toteutumisesta aiheutuvat merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset. Arvioinnissa pitää lain mukaan tarkastella vaikutuksia:

1. ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
2. maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon,
3. kasvi ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin,
4. alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen,
5. kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.

Vaikutusten selvittämisen laajuus ja tarkkuus on erilainen eri kaavoissa mm. kaavatasosta ja sisällöstä sekä kaava-alueesta johtuen. Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin erityispiirteenä on alueen laajuus ja sisällön yleispiirteisyys. Vaikutusten arviointi perustuu maakuntakaavassa osoitettuihin toimintoihin ja niiden aiheuttamiin muutoksiin alueen nykytilassa.

Kaavoitusmenettelyssä sovelletaan suhteessa muihin valtioihin MRL 199 §:ää. Menettelyt voivat tulla kysymykseen EU:n jäsenvaltioissa ja ETA-sopimuksen perusteella Norjassa. Länsi-Lapin maakuntakaavan osalta kuuleminen koskee Ruotsin valtiota. Maakuntakaavoituksesta ja rajan yli ulottuvista vaikutuksista tiedotetaan sen aloitus-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa. Lisäksi tiedotetaan kaavan hyväksymisestä.

9.1 YHTEENVETO KESKEISISTÄ VAIKUTUKSISTA (MRA 1§)

Tässä kappaleessa kerrotaan niistä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n luettelon mukaisiin kohteisiin kohdistuvista keskeisimmistä vaikutuksista niillä aluevarauksilla, jotka muuttavat nykytilaa.

9.1.1 Kaupunkikehittämisen kohdealue

Edistää yhteisiä suunnittelukäytäntöjä ja yhdyskuntarakenteen eheyttämistä. Tukee alueen yrittäjyyttä, työllisyyttä ja toimeentuloa. Luo edellytyksiä maakuntakeskuksen vahvistamiselle. Toimivat verkostot vähentävät päästöjä vesistöihin ja maaperään. Rakennusten alle jäävän maapinta-alan kasvu vaikeuttaa pintavesien johtamista.

Luonnon monimuotoisuus muuttuu tiivistyville alueilla. Yhdyskuntarakenteen hajautuminen hidastuu ja yhdyskuntarakenteen eheytyy. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen tehostaa teknisten verkostojen käyttöä ja vähentää henkilöautoliikennettä. Kaupunkikuva voi muuttua. Edistää rakennetun kulttuuriperinnön turvaamista kaavoituksella.

9.1.2 Matkailun vetovoima-alueet ja virkistyksen kehittämisen kohdealueet

Tukevat matkailuyritysten toimintaedellytyksiä ja yhteistyötä ja kehittävät asutuksen edellytysten säilymistä ja asuin ympäristön viihtyisyyden lisääntymistä. Edesauttavat olemassa olevan liikenneverkoston ylläpitoa. Tukevat olemassa olevien arvokkaiden maiseman ja kulttuuriperintökohteiden säilymistä.

9.1.3 Maaseudun kehittämisen kohdealueet

Mineraalimalmioiden sijaintitietojen kartoittamiseksi.

9.1.4 Kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeet

Merkintä informoi mineraalipotentialisista alueista, joilla suunnittelu voi ajankohtaistua kaivosteollisuuden kehittymisen myötä.

9.1.5 Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke

Informoi alueen mineraalipotentialista.

9.1.6 Taajamatoimintojen alueet/ asuntovaltaiset alueet

Turvaa väestömuutoksista johtuvaa asuinalueiden tarvetta. Tiivistää taajamarakennetta, nykyisen liikenneverkon ja muun infrastruktuurin hyödyntäminen tehostuu, yhdyskuntarakenteen hajautuminen hidastuu. Tiivistyvä rakentaminen lisää pintavesien poisjohtamisen tarvetta. Eheytyvä yhdyskuntarakenteen turvaa ulkopuolisten alueiden luonnon monimuotoisuutta, mutta samalla vähentää osaltaan luonnontilaisia alueita. Muutoksia taajamakuvaan, vanhalle rakennuskannalle tarjoutuu uusia käyttömuotoja elävöitymisen myötä, voi aiheuttaa paineita vanhan rakennuskannan purkamiseen.

9.1.7 Keskustatoimintojen alueet

Turvaavat keskustahakuisten toimintojen ja asutuksen kehittämistä. Mahdollistavat alueiden eheyttämisen sekä palvelutarjonnan monipuolis-

tamisen ja kehittämisen. Tiivistyvä yhdyskuntarakenne lisää luontoon kohdistuvaa kulutusta. Monipuoliset palvelut sijoittuvat helposti saavutettaviin paikkoihin, keskittäminen vähentää uusien alueiden käyttöönottoa. Tiivistyvä rakentaminen lisää pintavesien poisjohtamisen tarvetta. Mahdollisuudet korkeatasoiseen keskustarakentamiseen paranee, edistää kävelykeskustojen kehittämistä, voi aiheuttaa paineita vanhan rakennuskannan purkamiseen.

9.1.8 Vähittäiskaupan suuryksiköt

Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumisen ohjaaminen keskittää kaupan palvelut ennestään rakennetuille keskusta- tai palvelualueille nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen ja hyviin liikenneyhteyksiin tukeutuen.

9.1.9 Työpaikka-alueet

Turvaavat yritystoiminnan sijoittamista alueelle ja mahdollistavat uusien työpaikkojen syntymisen. Päälystettyjen alueiden lisääntyminen lisää hulevesitulvien riskiä. Toimintojen keskittäminen mahdollistaa tehokkaammat ympäristön suojaustoimet ja vähentää hajasijoittumista luonnonalueille. Sijainti pyöräilyetäisyydellä ja joukkoliikennereittien varrella hillitsee liikenteen lisäystä. Keskittäminen säästää luontoalueita toisaalla.

9.1.10 Teollisuusalueet

Tukevat nykyistä alue- ja yhdyskuntarakennetta.

9.1.11 Maatalousalueet

Tukevat maatalouden työpaikkojen säilymistä. Säilyttävät maaseudun asutusta. Lisääntyvä maatalous (lannoittaminen) voi lisätä riskiä vesistön kuormittavuuteen.

9.1.12 Maa- ja metsätalousalueet

Tukevat metsätalouden ja teollisuuden työpaikkojen säilymistä sekä bioenergian raaka-aineiden hankintaa. Säilyttävät maaseudun asutusta. Puunkorjuu aiheuttaa raskasta liikennettä ja tiekustannuksia. Metsänhoitosuosituksia noudattaen säilyttää monimuotoisuutta ja luonnonarvoja.

9.1.13 Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamisen tarvetta

Parantaa ulkoilumahdollisuuksia ja lisää elinympäristön viihtyisyyttä. Luo edellytyksiä matkailuohjelmajärjestelmien kehittämiseksi. Metsänhoitosuosituksia noudattaen säilyttää monimuotoisuutta ja luonnonarvoja. Kehitettäessä olevia matkailualueita haitat minimoituvat. Mahdollistaa nykyisiin kohteisiin palvelujen sijoittamisen. Keskittämällä on mahdollista rakentaa korkeatasoista matkailuympäristöä. Auttaa säilyttämään alueen kulttuuriarvoja. Luonnonmaiseman huomioiminen tarkempaa kuin M-alueilla

9.1.14 Joukkoliikenteen yhteystarve

Vähentää henkilöautoliikennettä. Edistää joukkoliikenteen toimintamahdollisuuksia.

9.1.15 Lentoliikennealueet

Kemi-Tornion lentoasema palvelee Länsi-Lapin saavutettavuutta, rajoittaa muuta maankäyttöä.

9.1.16 Raideliikenne

Tukevat Lapin kaivosteollisuuden kehittämisedellytyksiä.

9.1.17 Reitistöt

Mahdollistavat luonnossa virkistäytymistä ja matkailuohjelmajärjestelmien kehittämistä. Reitit rajoittavat kulumisen ja häiriön pienelle alueelle, ja kulumisen on hallittavissa. Reitit kuluttavat maaperää reittien alueella. Moottorikelkkailusta voi aiheutua häiriöitä eläimistöille. Kehittää ylikunnallista ja ylimaakunnallista reittiverkostoa.

9.1.18 Energiatuotantoalueet

Länsi-Lapin maakaavassa esitetyt energiantuotantoalueet varmistavat osaltaan energian saatuutta alueella.

9.1.19 Tuulivoimala-alueet

Edistävät uusiutuvan energiantuotannon lisäämistä. Melu ja maisemahaitat sekä tuulivoimaloista että tuulivoimala-alueiden vaatiman infrastruktuurin osalta alueen lähistöllä asuville. Merialueilla rakentamisaikaiset vaikutukset vesiin. Uudet tuulivoimapaistot lisäävät muuttolintujen törmäysriskiä. Merialueilla haitallisia vaikutuksia kalastoon rakentamisaikaisessa. Laajentavat sähkö- ja tieverkkoa alueella.

9.1.20 Voimajohdot

Energian saatavuus turvataan. Uudet voimajohdot muuttavat maisemaa. Uudet voimajohdot vähentävät luonnontilaisia alueita ja lisäävät lintujen törmäämisriskiä.

9.1.21 Jätteenkäsittelyalueet

Toiminnan tehostaminen jätteenkäsittelyalueilla lisää liikennettä.

9.1.22 Maa-ainesten ottoalueet

Uudet alueet muuttavat luonnonolosuhteita ja vähentävät luonnontilaisia alueita. Liikenne lisääntyy, maisema muuttuu ja veden laatu voi heiketä uusien alueiden myötä.

9.1.23 Turvetuotannon suunnittelulle soveltuva alue

Informoi alueen turvepotentiaalista. Jälkikäytön ohjaaminen turvaa poronhoidon toimintaedellytyksiä.

9.1.24 Kaivosalueet

Kaivostoimintaa ja sen jälkihoitoa suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota toiminnan vaikutuksiin ympäristöön ja ympäristön maankäyttöön tuotannon aikana ja sen päätyttyä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä porotalouden edellytysten turvaamiseen mukaan lukien porovahinkojen minimointi

9.1.25 Puolustusvoimien alue

Tukee ja turvaa puolustusvoimien toimintaa.

9.1.26 Rakennussuojelukohdeet/kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue/ muinaismuistoalueet

Vahvistaa alueidentiteettiä ja kulttuuriperinnön tuntemusta. Rikastuttaa alueen kulttuurihistoriallisia arvoja ja auttaa säilyttämään niitä. Säilyttää luonnon monimuotoisuutta ja luonnonarvoja.

9.1.27 Pohjavesialueet

Turvaavat puhtaan veden saannin. Maakuntakaavassa osoitetut tärkeät vedenhankintaan soveltuvat alueet turvaavat pohjavesialueiden säilymistä.

9.1.28 Rantojen suojelualueet

Säilyttävät valtakunnallisesti arvokasta ranta-aluetta ja maisemaa.

9.1.29 Suojavyöhyke

Turvaa puolustusvoimien ja suurteollisuuden toimintaa. Rajoittaa muuta maankäyttöä

9.1.30 Poronhoidolle varatut alueet/kohteet

Poronhoidon merkinnät turvaavat poronhoidon elinkeinoa poronhoitoalueella sekä poronhoitoperinteeseen liittyvää kulttuuriperintöä.

9.2 KAAVAN VAIKUTUKSET RUOTSIN PUOLEN ALUEISIIN

9.2.1 Suunnittelumääräykset

Arvokkaiden luonnonympäristöjen, arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen huomioiminen edesauttaa säilyismahdollisuuksien paranemista rajaseudun maisemassa.

Maisemallisesti herkkien alueiden suunnittelumääräys tukee raja-alueen maisemakuvan säilymistä.

Vapaan rantaviivan osuus ranta-alueilla säilyttää raja-alueilla vapaita ranta-alueita.

Maisemallisesti aroille paikoille suunnittelua ohjaava määräys auttaa säilyttämään rajaseudulla maiseman peruspiirteitä.

9.2.2 Kaavamerkinnot ja määräykset

Perämerenkaari edistää monialaisesti yhteistyön kehittämistä Ruotsin puoleisten alueiden kanssa.

Länsi-Lapin käytävä tarjoaa korkeatasoisen kulkureitin rajaseudun asukkaille

Kaupunkikehittämisen kohdealue elävöittää ja monipuolistaa palveluverkostoa, edistää yhteistyötä Haaparannan kaupungin kanssa ja voimistaa Tornio-Haaparanta kaksoiskaupunkia

Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue edistää yhteistyötä yli rajan.

Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä mahdollistaa jatkoyhteydet ja liikkumisen myös Ruotsiin.

Taajamatoimintojen alue voimistaa Tornio-Haaparanta –kaksoiskaupunkia.

Asuntovaltaiset alueet muuttavat jokirantamaismaa tiivistävän rantarakentamisen myötä.

Keskuskylät edistävät rajajokivarren kyläverkon ja maiseman säilymistä.

Keskustatoimintojen alueet luovat edellytyksiä yrittäjyyden kehittymiselle ja työvoiman saamiselle yli valtakunnan rajan ja edistävät Tornio-Haaparanta –kaksoiskaupungin kehittämistä.

Työpaikka-alueet/kohteet monipuolistavat työpaikkamahdollisuuksia ja paranevat logistiikan palvelut lisäävät kuljetusketjujen sujuvuutta Suomen ja Ruotsin välillä.

Matkailupalvelujen alue/kohde ja virkistysmatkailukohteet edistävät matkailuyhteistyön kehittämistä yli rajan.

Rajanylityspaikat korostavat rajanylityspaikkojen merkitystä Länsi-Lapin alueelle.

Lentoliikenteen alue mahdollistaa jatkoyhteydet ja liikkumisen myös Ruotsiin.

Moottorikelkkailun- ja ulkoilun runkoreitit edistävät reitti yhteistyötä ja ylivaltakunnallisten reittien kehittämistä.

Tuulivoimaloiden alueet voivat raja-alueen läheisyyteen sijoituessaan vaikuttaa myös Ruotsin puolelta näkyvään maisemaan.

Voimajohtojen osoittaminen edistää voimansiirtoverkon ylivaltakunnallistamista.

Unesco-kohteiden esittäminen tekee Struven –ketjua tunnetuksi ja auttaa kohteiden säilyttämistä myös niiden pisteiden osalta, jotka sijaitsevat Ruotsin puolella.

Kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä tie tai reitti merkinnällä osoitettu Pohjanlahden rantatie jatkuu valtakunnan rajan yli Ruotsiin. Matkailutien kehittäminen tukee osaltaan myös matkailutoiminnan kehittämistä Ruotsissa.

10 OSALLISTUMIS- JA VUOROVAIKUTUSMENETTELYN TULOKSET

10.1 YHTEENVETO KAAVOITUKSEN ERI VAIHEISTA

10.1.1 Perustieto- ja tavoitevaihe

Lapin liiton valtuusto 28.11.2008 on toimintasuunnitelman yhteydessä päättänyt Länsi-Lapin maakuntakaavan laatimisesta. Lapin liiton hallitus päätti 22.3.2010 kuuluttaa kaavan vireille ja asettaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäväksi.

Tavoitteita käsiteltiin aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa 29.4.2010. Tavoitteita valmisteltiin myös ohjausryhmän kokouksissa.

Kaavasta järjestettiin ideointi- ja neuvottelutilaisuuksia eri toimialoja edustavien ryhmien sekä maakuntakaava-alueen kuntien kanssa. Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu järjestettiin 15.3.2011.

Länsi-Lapin maakuntakaavasta pidettiin seminaari 12.-13.5.2011 Kemissä, jolloin esiteltiin alustavia luonnoksia laadituista taustaselvityksistä sekä maakuntakaavakarttaa ja selostusta. Seminaarin tarkoituksena oli välittää tietoa, jalostaa valmisteluaineistoa sekä vaikutusten arviointi. Kaavaprosessin aikana käydyillä neuvotteluilla ja ohjausryhmän kokouksilla sekä niistä saaduilla palautteilla on ollut suuri vaikutus Länsi-Lapin maakuntakaavan valmisteluaineiston sisältöön.

10.1.2 Valmisteluvaihe

Valmisteluaineisto viimeisteltiin kesällä 2011 ja käsiteltiin ohjausryhmässä 16.8.2011 sekä Lapin liiton hallituksessa 29.8.2011. Valmisteluaineisto sisältää maakuntakaavaa varten laaditut selvitykset sekä kaavakartan ja selostuksen. Valmisteluaineisto vaihtoehtoiseen oli nähtävänä 5.9.-6.10.2011. Valmisteluaineistosta pidettiin neuvottelut kuntien kanssa sekä yleisötilaisuudet ----

Lausuntoja saatiin viranomaisilta ---

Mielipiteitä

10.1.3 Ehdotusvaihe

10.2 JÄLJELLE JÄÄNEET RISTIRIIDAT

11 MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

Maakuntakaavan toteuttaminen tapahtuu pääasiassa välillisesti, toisaalta yksityiskohtaisempien kaavojen ja niihin liittyvien toteuttamissäännösten avulla sekä toisaalta viranomaisten päätöksenteon tuloksena.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentti edellyttää, että viranomaisten (koskee kaikkia viranomaisia) on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Lapin liitto pyrkii vaikuttamaan viranomaisten välisessä yhteistyössä siihen, että maakuntakaavaa toteutetaan mahdollisimman aktiivisesti.

Maakuntakaavaa toteutetaan pääasiassa yksityiskohtaisemmalla maankäytön suunnittelulla, jolle maakuntakaava on ohjeena. Sitä toteutetaan myös viranomaisten muulla päätöksenteolla. Tärkeimpiä toteuttajia ovat kunnat, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Metsähallitus ja yritykset sekä rahoittajina myös Lapin liitto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Maakuntakaava vaikuttaa suoraan rakennustoimintaan vain siltä osin kuin siitä seuraa rakentamisrajoitus. Toteuttamisen välineet ja toteuttajat luetellaan maankäyttöluokittain liitteessä 4.

Maakuntakaava aiheuttaa suoraan vain ehdollisen rakentamisrajoituksen virkistys-, suojelu-, liikenne- ja teknisen huollon alueille. Korvausmenettely on määrätty MRL 33 §:ssä. Jos yleiskaavassa, maakuntakaavan ohjauksesta, annetaan määräys maisematyöluvan vaatimisesta jollakin alueella, on maanomistaja oikeutettu korvaukseen MRL 140 §:n mukaan.

Toteuttaminen ajoittuu seuraavien 20 vuoden ajalle. Ensimmäisen 10 vuoden aikana tulisi tehdä ainakin: kehittämisvyöhykkeiden ja virkistysalueiden jatkosuunnittelu, reittien suunnittelu ja toteutus,

12 SUOSITUKSET

13 YHTEENVETO

LÄHTEET:

Geologian tutkimuskeskus, 2010: Suomen mineraalistrategia.

Ilmatieteenlaitos 2010: Ilmastonmuutos Suomessa

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus 2004: Seveso-laitokset ja maankäytön suunnittelu

Lapin liitto 2011: Lapin matkailustrategia 2011 – 2014.

Lapin liitto 2011: Lapin teollisuusstrategia

Lapin liitto 2009: Lapin maakuntasuunnitelma 2030

Lapin liitto 2010: Lapin maakuntaohjelma 2011 – 2014

Lapin liitto: Lapin energiastrategia

Lapin liitto: Ilmastostrategia

Lapin liitto, Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus, Sito Oy, 2011: Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelma ja Länsi-Lapin liikenneselvitys

Lapin liitto 2008: Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaava

Lapin liitto, Sito Oy, 2011: Länsi-Lapin maakuntakaavan taustaselvitykset (Luonto, maisema, geologiset luonnonvarat)

Lapin liitto, Pöyry Oy, 2011: Lapin eteläisten osien parhaiten tuulivoimatuotannolle soveltuvat alueet

Lapin liitto, Sito Oy, Santasalo Ky, 2011: Länsi-Lapin kaupan palveluverkkoselvitys

Lapin Metsäkeskus, 2008: Poro ja poronhoito talousmetsissä.

Lapin metsäkeskus 2006: Lapin metsäohjelma 2006 -2010

Lapin metsäkeskus 2008: Lapin bioenergiaohjelma 2009 -2013

Lapin metsäkeskus- Kainuu metsäkeskus-Pohjois- Pohjanmaan metsäkeskus 2007: Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksen

Lapin ympäristökeskus, 2009: Tornionjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015.)

Lapin ympäristökeskus, 2009: Kemijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2015.

Lapin ympäristökeskus, 2001: Simojoen vesistöalueen yleisen tason hoitosuunnitelma

Lapin ympäristökeskus, 2005: Lapin Natura-opas. (ISBN 952-11-2074-6).

Lapin ympäristökeskus, Metsähallitus, 1997: Lapin kulttuuriympäristöohjelma

Lapin ympäristökeskus 1999: Lapin perinnetmaisemat

Maa- ja metsätalousministeriö 2008: Kansallinen metsäohjelma 2015

Merenkulkulaitos 2006, Meri- ja sisävesiväylien kehittämissuunnitelma

Metsähallitus 2010: Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelma

Metsäkeskus Tapio 2005: Metsätalous kaavoitusalueilla

Metsäliitto, Vapo 2010: Biopolttonestelaitoksen YVA-selostus

Museovirasto, ympäristöministeriö 1994: Rakennettu kulttuuriympäristö

Ympäristöministeriö 2008: Kyläasutuksen kehitys kaupunkiseuduilla ja maaseudulla

Ympäristöministeriö 2009: Maa-ainesten kestävä käyttö

Ympäristöministeriö 2003: Maakuntakaavan merkinnät- ja määräykset

Ympäristöministeriö 2002: Maakuntakaavan oikeusvaikutukset

Ympäristöministeriö 2002: Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa

Ympäristöministeriö 1998: VNp 20.8.1998 Natura 2000 –ohjelma

Ympäristöministeriö 2006: Tuulivoimat ma-
semassa (ISBN 952-11-2206-4 (PDF))

Ympäristöministeriö 2006: Vaikutusten arviointi
kaavoituksessa (ISBN 952-11-2475-X (PDF))

Ympäristöministeriö 2001: Valtakunnallisten
alueidenkäyttötavoitteiden vaikutusten arviointi
(ISBN 952-11-0895-9)

Ympäristöministeriö 2011: Kaupunkiseutujen
yhdykskuntarakenne maakuntakaavoissa ISBN
978-952-11-3829-4 (PDF)

Suomen ympäristökeskus 2010. Numeerinen
karttaaineisto (luonnonsuojelu, Natura-2000, poh-
javesialueet)

Suomen ympäristökeskus 2010. Yhdyskuntara-
kenteen seurantajärjestelmä (YKR) .

VTT 2008: Ilmastonmuutoksen huomioiminen
kaavoituksessa. Tutkimusraportti VTTR0398608

Valtioneuvosto 2010: Yhteiskunnan turvallisuus-
strategia

Sámiid Riikkasearvi 2010 : Ragnhild Svonni

Regionfakta 2010: Statistics Sweden

Rajakiiri, Ramboll: Tornion Röyttän ympäristö-
vaikutusten arviointiselostus

Tiehallinto, 2005: Ruotsi, suomen ja Norjan väli-
set rajanylityspaikat. Maisemointiohjelmaehdotus.

Liikennevirasto 2011: Liikenneolosuhteet 2035
ISBN 978-952-255-056-9

Pro Agria Kymenlaakso ry: Maakuntakaavan
vaikutukset Kaakkois-Sip,em ,aaseudun elinvoi-
maisuteen –hanke: 2010.

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus 2004: Se-
veso-laitokset ja maankäytön suunnittelu

Finlex. Valtion säädöstietopankki

Haaparannan, Pajalan, Övertorneån kuntien koti-
sivut 01/2011.

Kemin, Keminmaan, Pellon, Simon, Tervolan,
Tornion ja Ylitornion kuntien kotisivut 01/2011.

VTT 2008: Ilmastonmuutoksen huomioiminen
kaavoituksessa

Åf-Consult Oy 2010, Mustikkamaan biovoimalai-
toksen YVA- selostus

Tiehallinnon selvityksiä 29/2007: Revontulten-
tiellä Tornioista Kilpisjärvelle,

Haparanda stad 2005: Oversiktsplan

Lapin ympäristökeskus 1997: Jarmo Lokio,
Lapin kulttuuriympäristöohjelma

Ympäristöministeriö 1993: Arvokkaat maisema-
alueet. Maisema-alueityöryhmän mietintö 66/1992.

Bird Life 2011: Suomen alueellisesti uhanalaiset
lintulajit

Ympäristöministeriö 2011: Suojeluohjelmien ja
päästösten toteuttamistilanne

Lapin elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus:
Tornionjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunni-
telma vuoteen 2015

Lapin elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus:
Kemijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunni-
telma vuoteen 2015

Museovirasto 2001: Tornion Suensaari - Kau-
punkiarkeologinen inventointi

Kunta	KEMI, KEMINMAA, SIMO, TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	PERÄMERENKAARI		
Aluekuvaus	<p>Perämerenkaari käsittää Lapissa rannikkovyöhykkeen Simon, Kemin, Tornion ja Keminmaan kunnissa. Perämerenkaaren merkinnällä osoitetaan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti tärkeä kehittämisvyöhyke.</p> <p>Perämerenkaari kulminoituu Kemi-Tornion maakuntakeskuksen alueelle, jossa maakuntakaavassa osoitetut kehittämiskäytävät kohtaavat toisensa. Rannikkoa myötäilee moottoritienä valtatie 4, logistisesta keskuksesta aukeavat yhteydet merelle ja rautateitä pitkin Ruotsiin ja Ouluun sekä lentoyhteys Kemi-Tornion lentoasemalta.</p> <p>Kehittymistä alueella tapahtuu teollisuuden, kaupan ja energiatuotannon toimialoilla. Suurten vireillä olevien energia-, kaivos, teollisuus- ja logistiikkahankkeiden investoinnit tuovat toteutuessaan Perämerenkaarelle ja koko Lapille mittavat aluetalousvaikutukset.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Kansainvälinen ja valtakunnallinen kehittämisvyöhyke.</p> <p>Perämerenkaaren alueesta kehitetään Pohjois-Euroopan toiminnallisesti yhdyntynein raja-alue sekä Euroopan Unionin pohjoisin teollisuuden, energiatuotannon, liikenteen ja logistiikan sekä tutkimuksen ja osaamisen keskittymä.</p>		

Kunta	PELLO, TORNIO, YLITORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	LÄNSI-LAPIN KÄYTÄVÄ JA REVONTULTENTIE		
Aluekuvaus	<p>Länsi-Lapin käytävä suuntautuu Kemi-Tornio-Haaparannasta valtakunnan rajaa mukailien Enontekiön kautta Jäämerelle. Käytävä sitoo logistiikkaan, elinkeinotoimintaan ja rajayhteistyöhön perustuen läntisen Lapin kunnat toiminnallisesti yhteen.</p> <p>Käytävään kytkeytyy toisena haarana yhteys Kemistä Rovaniemelle, josta edelleen Kittilään. Länsi-Lapin käytävä sisältää vision uudesta pohjoiseen Norjaan suuntautuvasta ratayhteydestä.</p> <p>Kehityskäytävän sisällä Tornionlaakso muodostaa itsessään rajayhteistyö-, matkailu- ja liikennevyöhykkeen. Tornionjoki ja sijainti Ruotsin rajalla ovat luoneet tunnetun ja omaperäisen tornionlaaksolaisen kulttuurin, jossa kansainvälisyys ja yrittäminen ovat luonnollinen osa asukkaiden jokapäiväistä elämää. Pohjoiskalotin liikenneväylät kulkevat alueen kautta, mikä on mahdollistanut logistiikka-alan kehittymisen. Lisäksi alueella on huomattavaa rakentamisen alan yritystoimintaa. Alkutuotannon, matkailun ja muun pienyritystoiminnan osuus työpaikkojen kokonaismäärässä on merkittävä, eikä varsinaisia teollisia suuryrityksiä ole. Tornionlaakson kesämatkailun kehittämisen avainkysymys on luonnonlohen nousumahdollisuuden turvaaminen kotijokeen.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Kansainvälinen ja valtakunnallinen kehittämisvyöhyke.</p> <p>Maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin, liikennenympäristön laatuun sekä luonnon-, maiseman- ja kulttuuriympäristöarvoihin.</p>		

Kunta	KEMINMAA, TERVOLA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	BARENTSIN KÄYTÄVÄ		
Aluekuvaus	<p>Barentsin käytävä kulkee Kemi-Torniosta Rovaniemen ja Kemijärven kautta Sallaan, josta edelleen Venäjälle yhdistäen itä-länsisuunnassa Norjan, Ruotsin ja Suomen pohjoisosat Luoteis-Venäjään ja Murmanskin alueelle.</p> <p>Käytävän kehitysnäkymät liittyvät läheisesti eri kuljetusmuodot yhdistävään logistiseen yhteistyöhön. Salla-Alakurtti välin puuttuvan ratayhteyden osalta hankkeen toteutettavuutta ja kannattavuutta on selvitetty yhteistyössä Suomen ja Venäjän kesken. Yhteistyön vahvistaminen sisäisesti on tärkeää ja samalla on haettava yhteistyömuotoja ja -kumppaneita avoimesti seutukunnan rajojen yli erityisesti Rovaniemen ja Koillismaan suuntaan.</p>		

	Itä-Lapin elinkeinojen tukijalkoja ovat matkailu, puun jatkojalostus, alkutuotanto sekä keramiikkateollisuus. Kaivossektorilla Savukosken Soklin ja Posion Mustavaaran hankkeisiin kohdistuu suuret odotukset.
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kansainvälinen ja valtakunnallinen kehittämisvyöhyke. Kehitetään kansainvälisenä liikennekäytävänä, jonka maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen, liikenteen ja matkailun palveluihin sekä liikennenympäristön laatuun. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon korkealuokkaisen maantien ja rautatien, lentoliikenteen sekä energia- ja tietoliikennejohtojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.

Kunta	KEMI, TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	kk 8500 KAUPUNKIKEHITTÄMISEN KOHDEALUE		
Aluekuvaus	Alue käsittää Kemin ja Tornion kaupunkialueet sekä osia Keminmaan kunnan alueista. Kansainväliset kehittämiskäytävät kohtaavat toisensa Perämerenkaarella Kemi-Torniossa, jossa sijaitsee maa- ja meriliikenteen logistinen keskus.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kansainväliset kehittämiskäytävät kohtaavat toisensa Perämerenkaarella Kemi-Torniossa, jossa sijaitsee maa- ja meriliikenteen logistinen keskus. Alueella kehittyvät lisäksi teollisuus ja kaupalliset palvelut. Kehittymisen johdosta tarve alueen kaupunkimaisen suunnittelun ohjaamiseen korostuu. Maakuntakeskus Suunnittelun lähtökohtana tulee olla kaupunkimaisen kokonaisuuden muodostaminen yhdyskuntarakennetta täydentävällä ja eheyttävällä tavalla. Alueen suunnittelussa turvataan asuin- ja elinympäristön laatu sekä varaudutaan palveluiden, teollisuuden ja energiantuotannon kasvuun sekä logistiikan muutoksiin.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 8 KEMIN KAUPUNKI		
Aluekuvaus	Taajama-alue käsittää Kemin kaupungin asemakaava-alueet ja niihin liittyvät taajamaluontoiset alueet. Alueen pinta-ala on noin 2 200 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 15 500 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on reilulla 200:lla asukkaalla vähentynyt.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue on vahvasti teollisuuteen ja kaupunkimaisiin palveluihin tukeutuvaa. Satama, moottoritie, lentokenttä ja raideyhteys tekevät alueesta solmukohdan, joka mahdollistaa myös tiiviin ja kaupunkimaisen asumismahdollisuuksien kehittämisen. Alue sisältyy kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500). Kunnan päätaajama Aluetta kehitetään tiivistyvänä keskusta-alueena, jossa toteutetaan tehokas liikennejärjestelmä sekä parannetaan joukko- ja kevyen liikenteen yhteyksiä.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 9 SIMO		
Aluekuvaus	Taajama-alue käsittää Simon kuntakeskuksen asemakaava-alueet ja niihin liittyvät taajamaluontoiset alueet. Alueen pinta-ala on noin 700 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 950 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vajaalla 70 asukkaalla vähentynyt.		
Varausperuste	Kuntakeskuksessa sijaitsee mm. peruskoulu (0-9 vuosiluokat), lukio, terveyskeskus sekä päivittäistavarakauppoja. Kunnan päätaajama		

Kehittämisperiaate	Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen. Varaudutaan taajaman laajenemiseen.
---------------------------	--

Kunta	SIMO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 10 MAKSNIEMI		
Aluekuvaus	Maksniemen kylä ja taajama Kemin keskustasta noin 15 km kaakkoon. Kylässä on peruskoulu (0-6 vuosiluokat). Alueen pinta-ala on vajaa 300 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa vajaa 700 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on 40 asukkaalla vähentynyt.		
Varausperuste	Kylästä on hyvät kulkuyhteydet sekä Simoon että Kemiin.		
Kehittämisperiaate	Olemassa oleva taajama Aluetta suunniteltaessa otetaan huomioon Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaavassa osoitettu suojavyöhyke.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 11 YLITORNIO		
Aluekuvaus	Ylitornion päätaajama, johon kuuluvat asemakaava-alueet sekä mahdolliset taajaman laajenemisaueet. Alueella on arvokas maisema-alue. Alueen pinta-ala on noin 950 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 2 150 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on reilulla 100 asukkaalla vähentynyt.		
Varausperuste	Kuntakeskuksessa sijaitsee Ainiovaaran koulu (0-9 vuosiluokat), lukio, terveyskeskus sekä kaupallisia palveluja.		
Kehittämisperiaate	Kunnan päätaajama Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 14 TORNIO		
Aluekuvaus	Taajama-alue käsittää Tornion asemakaava-alueet ja niihin liittyvät taajamaluontoiset alueet. Ruotsin kuningas Kustaa II Adolf perusti Tornion kaupungin Suensaarelle vuonna 1621. Toiminnassa on useita yrityksiä, kunnan ja valtion virastoja sekä kulttuurilaitoksia, kuten Tornionlaakson maakuntamuseo sekä Aineen taidemuseo. Alueen pinta-ala on yli 2 500 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noinlähes 13 000 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on 120:lla asukkaalla kasvanut.		
Varausperuste	Alue sisältyy kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500).		
Kehittämisperiaate	Kunnan päätaajama Alue rakennetaan tiiviinä keskusta-alueena, jossa toteutetaan tehokas liikennejärjestelmä. Parannetaan joukko- ja kevyen liikenteen yhteyksiä.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 15 KEMINMAA		
Aluekuvaus	Taajama-alue käsittää Keminmaan kuntakeskuksen asemakaava-alueet ja niihin liittyvät taajamaluontoiset alueet. Alueen pinta-ala on noin 430 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 2600 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on reilulla 200:lla asukkaalla vähentynyt.		
Varausperuste	Kunnan päätaajama		
Kehittämisperiaate	Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 16 LAUTIOSAARI		
Aluekuvaus	Lautiosaari on kylä Keminmaan kunnassa. Se sijaitsee Keminmaan keskustasta itään , Kemijoen itärannalla. Kylän eteläpuolella sijaitsee Kemi-Tornion lentoasema. Lautiosaassa toimii nykyään muutama yritys sekä Pöyhön koulu (0-6 vuosiluokat). Alueen pinta-ala on noin 600 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 1 600 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on reilulla 150:llä asukkaalla vähentynyt.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Olemassa oleva taajama Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 17 TERVOLA		
Aluekuvaus	Tervolan päätaajama, johon kuuluu asemakaava-alueet sekä mahdolliset taajaman laajenemisalueet, mukaan lukien myös Hartinkankaan teollisuusalue. Alueen pinta-ala on noin 1 250 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa 1 450 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vajaalla 60:llä asukkaalla vähentynyt.		
	Tervolassa sijaitsee peruskoulu (0-9 vuosiluokat), lukio, terveyskeskus sekä kaupallisia palveluja.		
	Tervolasta on joukkoliikennedytydet Kemiin ja Rovaniemelle.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kunnan päätaajama Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 18 PELLO		
Aluekuvaus	Pellon päätaajama, johon kuuluvat asemakaava-alueet sekä mahdolliset taajaman laajentumisalueet. Alueen pinta-ala on noin 900 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 1 870 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vajaalla 130:llä asukkaalla vähentynyt.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Pellossa sijaitsee peruskoulu (0-9 vuosiluokat), lukio ja terveyskeskus. Alueella on kaupallisia palveluja, jotka tukeutuvat osittain myös Ruotsin puolen väestöön sekä matkailuliikenteeseen. Kunnan päätaajama Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 44 HEPOLA		
Aluekuvaus	Hepola sijaitsee noin 7 km koilliseen Kemin keskustasta. Hepolan alue syntyi valtionyhtiö Veitsiluoto Oy:n (nykyisin Stora Enso) rakentaessa asuntoja työntekijöilleen Hepolaan. Hepolassa sijaitsee peruskoulu (0-9 vuosiluokat). Hepola on pääosin omakotitalovaltaista aluetta. Alueen pinta-ala on noin 250 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa reilu 1 800 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on reilulla 200:lla asukkaalla vähentynyt.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Olemassa oleva taajama. Aluetta suunniteltaessa tulee ottaa huomioon Kemi-Tornio alueen ydinvoimamaakuntakaavassa osoitettu suojavyöhyke.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 45 AJOS		
Aluekuvaus	Ajos on saari ja Kemin kaupunginosa Perämeren pohjoisosassa noin 7 km Kemin keskustasta etelään. Kaupunginosa on tunnettu Veitsiluodon teollisuusalueesta (Stora Enson paperitehtaat) ja Kemin satamasta. Ajoksessa on myös pientalovaltaista asuinalueita. Alueen pinta-ala on noin 160 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 380 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestön määrä ei ole muuttunut.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Olemassa oleva taajama. Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 46 KARIHAARA		
Aluekuvaus	Karihaaran alue sijaitsee noin 5 km Kemin keskustasta luoteeseen. Karihaaran kaupunginosa on kasvanut Kemi Oy:n sellutehtaan (nykyisin Metsä-Botnia) ympärille. Alueen pinta-ala on noin 430 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa 245 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on 5:llä asukkaalla kasvanut.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Karihaaran tehdasyhdyskunta ilmentää merkittävän metsäteollisuusyhtiön (Kemiyhtiö 1893-1991) vaikutusvaltaa Lapissa ja yhtiön mahdollisuuksia vastata eri henkilöstöryhmiensä asumisen ja palveluiden tarpeisiin omassa rakennustoiminnassaan 1900-1950-luvuilla. Karihaarassa sijaitsee peruskoulu (0-9 vuosiluokat). Alue sijaitsee kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500) ja eteläosa alueesta on pohjavesialuetta. Myllyniemen sortteerialue (ma 8132) sijaitsee alueen luoteisosassa. Olemassa oleva taajama. Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään yhteyteen.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	A 47 JOKISUU		
Aluekuvaus	Jokisuu sijaitsee Keminmaan kunnassa moottoritien lounaispuolella Kemijokisuussa. Alueen pinta-ala on noin 640 ha. Taajama-alueella asui vuoden 2010 lopussa hieman yli 2 000 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö lähes 90:llä asukkaalla kasvanut.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue sisältyy kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500). Alueen länsiosassa sijaitsee Valmarinniemen muinaismuistokohde (SM 3583). Olemassa oleva taajama. Lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan nykyiselle asemakaava-alueelle. Alueen laajennukset on tarkoitettu suunniteltavaksi asemakaavalla asuinalueeksi.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	AA 90 SIMONNIEMI		
Aluekuvaus	<p>Simonniemi on noin 6 km Simon asemakylästä länteen. Simonniemessä sijaitsee vuonna 1846 valmistunut Simon kirkko. Kyläalue muodostuu Perämeren merellisistä maisemista sekä vanhan maantien varrella sijaitsevista pelto- ja niittyaukeista. Kylänraitille tunnusomaisia piirteitä ovat mutkittelevan maantien varrella sijaitsevat useat vanhat maatalot. Muut läheiset kylät ovat pohjoisessa sijaitseva Viantie sekä idässä sijaitseva Simonkylä. Alueen pinta-ala on lähes 700 ha. Asunto-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 430 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on ei muuttunut.</p> <p>kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueet: ma 8139 Simonniemi ja Simonkylä ma 8144 Simojoensuun kulttuurimaisemat</p> <p>rm 868 Simon vanha pappila</p> <p>mk 8040 Onkalo – Simonkylä - Viantie</p> <p>SM 3611 Kantolanharju 1</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Asuntovaltainen taajama-alue. Tavoitteena on täydennysrakentaa alueita ja tiivistää olemassa olevaa rakennetta.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	AA 91 KAAKAMO		
Aluekuvaus	<p>Kaakamon kylä kuuluu Tornion kaupunkiin ja se sijaitsee Tornion ja Kemin keskustojen välissä, josta kumpaankin kaupunkikeskukseen on matkaa n. 13 km. Kaakamo sijaitsee meren tuntumassa niemellä, jonka Kaakamojoki halkaisee. Alueen pinta-ala on lähes 900 ha. Asunto-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 860 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt 25:llä asukkaalla.</p> <p>Kaakamoon kuuluvat pienemmät kylät Yli-Kaakamo, Kaakamo ja Ala-Kaakamo, joiden välissä sijaitsee Kaakamon koulu (0-6 vuosiluokat). Kaakamossa toimivat myös neuvola ja päiväkotit. Kylällä on elintarvikekioski, jonka yhteydessä toimii myös baarikahvila. Keminmaan palvelut eivät ole kaukana Kaakamosta. Matka Tornioon ja Kemiin on suunnilleen yhtä pitkä, joten kaupunkiasioita hoidetaan molemmissa kaupungeissa. Kylällä on metallialan yrityksiä sekä sähkö- ja parturialan yrittäjiä. Maataloutta ja ammattimaista kalastusta on Kaakamossa vielä jonkin verran (4 maatilaa ja 2 kalastajaa).</p> <p>Kaakamon kylän nimi on alkuperäisessä muodossaan ollut a-loppuinen Kaakama. Nimi alkuperäisessä kirjoitusasussaan on yhä käytössä eri yhteyksissä. Kaakamossa kulkee vanha rajalinja, joka erotti aikanaan toisistaan Ruotsia ja Novgorodin ruhtinaskuntaa sekä myöhemmin toimi Ruotsi-Suomessa Länsipohjan ja Korsholman läänien rajana. Suureen Pohjan sotaan liittynyt Kaakaman mottitaistelun muistomerkki muistuttaa tapahtumasta, joka esti Länsipohjan venäläismiehityksen 1715. Kaakamolaisille lohenkalastus merellä ja Kemijoen suulla oli aikoinaan merkittävä elinkeino. Samoin kalastettiin silakkaa ja muikkua. Kaakamoniemen kalakentällä on nähtävissä kalastusperinteeseen liittyvää historiallista rakennuskantaa.</p> <p>Kylällä on kaukalo ja valaistu latu talviurheilua harrastaville. Kylälle on myös rakennettu Lapin suurin ratsastusmaneesi, joka katsomoineen mahdollistaa vaikka kansallisen tason ratsastuskilpailut. Kylätoimintaan kuuluvat muun muassa vuosittain järjestettävät talvirieha ja Kaakamon kesäjuhlat. Kylätoimintayhdistys on ahkerasti kunnostanut vanhaa koulua kylätaloksi. (2006)</p> <p>Alue sisältyy kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500) ja alueen eteläosassa sijaitsevat Kaakamoniemen kalasatama (SR 3102) ja Kaakamoniemen virkistysmatkailukohde (rm 870). Pohjanlahden rantatien historiallinen reitti kulkee alueen eteläosien halki.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Asuntovaltainen taajama-alue. Tavoitteena on täydennysrakentaa alueita ja tiivistää olemassa olevaa rakennetta.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	AA 92 LAIVANIEMI		
Aluekuvaus	<p>Laivaniemen kylä sijaitsee noin 7 km päässä Tornion keskustasta kaakkoon. Laivaniemen kylään kuuluu myös Kyläjoki. Alueen pinta-ala on noin 850 ha. Asunto-alueella asui vuoden 2010 lopussa reilu 1 000 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on kasvanut lähes 30:llä asukkaalla.</p> <p>Laivaniemen kylän alueella on muinaisia rakennelmia, kuten Rakanmäen rautakautinen asuinpaikka ja kalmisto. Etenkin Laivaniemen rantatien varrella on idyllistä maalaismaisemaa perinteisine talonpoikaistaloineen.</p> <p>Lähellä sijaitsee myös Laivajärvi, joka kuivattiin viljelysmaaksi. Laivajärven kylän asutus syntyi järven ympärille, entistä järveä ympäröi yhä asutus. Laivajärven kylän asutus syntyi järven ympärille n. 1000 vuotta sitten. Kylällä on aiemmin ollut suurimmaksi osaksi maataloja, joissa harjoitettiin karjataloutta. Nykyisin kylällämme ei ole yhtään toimivaa karjatalouden harjoittajaa, vaan Laivajärven kylä on seurannut maakunnan yleistä kehityssuuntaa.</p> <p>Alueen koillisosassa sijaitsee pohjavesialuetta. Pohjanlahden rantatien historiallinen reitti kulkee alueen eteläosien halki.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Asuntovaltainen taajama-alue. Tavoitteena on täydennysrakentaa alueita ja tiivistää olemassa olevaa rakennetta. Alue on tarkoitettu suunniteltavaksi asemakaavalla asuinalueeksi.</p>		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	AA 93 HAVELANPÄÄ		
Aluekuvaus	<p>Havelanpää sijaitsee noin 5 km pohjoiseen Pellon kuntakeskuksesta. Alueen pinta-ala on noin 180 ha. Asunto-alueella asui vuoden 2010 lopussa reilu 200 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt 40:llä asukkaalla.</p> <p>Alueen läpi kulkee Revontulentie sekä rautatie.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Asuntovaltainen taajama-alue. Tavoitteena on täydennysrakentaa alueita ja tiivistää olemassa olevaa rakennetta.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	AA 94 VOJAKKALA		
Aluekuvaus	<p>Vojakkala sijaitsee noin 6 km pohjoiseen Tornion kaupungin keskustasta. Vojakkalan kylien asutus seurailee Tornionjokea kaupungista pohjoiseen päin mentäessä. Alueen pinta-ala on 830 ha. Asunto-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 760 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt 25:llä asukkaalla.</p> <p>Vojakkala oli talolukunsa mukaan aikoinaan jokilaakson suurimpia kyliä. Vojakkala erotettiin Ala- ja Ylivojakkalaksi jo 1500-luvulla. Kuten muutkin jokivarren kylät, myös Vojakkalan kylät jakaantuivat kahden valtakunnan alueelle vuoden 1809 rajankäynnissä. Alavojakkalan Oravaisensaarella asui 1500-luvulla kuuluisa lapinvouti Niilo Oravainen, jolla oli oikeus verottaa lappalaisia. Saarella on tehty arkeologisia kaivauksia ja sieltä on löydetty muun muassa Suomen suurimpiin kuuluva keskiaikainen raha-äärre. Oravaisensaaren edustalla ovat Suomen sodan sotilaiden joukkohauta ja muistomerkki. Alavojakkalan alueella käytiin myös Lapin sodan taisteluja.</p> <p>Vojakkalassa sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat). Alavojakkalassa ovat muun muassa kyläkauppa, autoliike, 2</p>		

parturia sekä itsepalvelu bensiini-asema. Kaupan lähistöllä sijaitsevat myös Vojakkalan nuorisoseuran talo sekä kaksi vanhempaa koulukiinteistöä, joissa on nykyisin muuta toimintaa. Maatilojen lukumäärä aiemmin vauraassa maanviljelyskylässä on vähentynyt, Yli- ja Alavojakkalan Kylissä on nykyisin yhteensä 3 maatilaa. (2006)

Ylivojakkala on Vojakkalan alueen pohjoinen osa. Ylivojakkala on tyypillinen jokivarren kylä, jossa asutus on muotoutunut nauhamaisesti pääosin joen läheisyyteen. Historiaaltaan ja maisematyypiltään Ylivojakkala on läheisesti yhteydessä naapuriinsa Alavojakkalaan. Kylän asutushistoria on hyvin vanhaa ja asutusta oli jo vanhastaan runsaasti. Kylämaisema on suhteellisen tiiviisti rakennettua maaseutua, jossa on sekä uutta että vanhaa rakennuskantaa. Ylivojakkalan rannoilla on paljon huvila-asutusta. Joen leveä suvantoalue, Ojanlahti, antaa maisemallisen leiman Ylivojakkalalle. Pohjoiseen päin mentäessä jokimaisema muodostuu virtaavaksi, kun vastaan tulee Kukkolankosken alajuoksu. ylivojakkalassa on alaste ja yritystoiminnasta ovat mainittavia lasten asusteita valmistava yritys sekä tomaattitarha.

Vojakkalan seutu luokitellaan valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi ja kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi. Maisema on Oravaisensaaren alueella kumpuilevaa ja muualla alavampaa. Alavojakkalassa on säilynyt kaunista perinteistä rakennuskantaa, samoin kylään on rakennettu paljon uutta.

Alueen läpi kulkee Revontulentie sekä rautatie.

Alueen itäosassa sijaitsee Oravaisensaaren muinaismuistokohde (SM 3562) .

Alueella on Tornionjokivarren kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6098), joka on valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta.

Asuntovaltainen taajama-alue.

Tavoitteena on täydennysrakentaa alueita ja tiivistää olemassa olevaa rakennetta.

**Varausperuste
Kehittämisperiaate**

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	AA 95 HIRMULA		
Aluekuvaus	Hirmula sijaitsee noin 8 km Keminmaan kuntakeskuksesta koilliseen Kemijoen itäpuolella. Alueen pinta-ala on reilu 400 ha. Asunto-alueella asui vuoden 2010 lopussa vajaa 300 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on vähentynyt 10:llä asukkaalla.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alueella on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Kemijokivarren alue (ma 8128). Asuntovaltainen taajama-alue. Tavoitteena on täydennysrakentaa alueita ja tiivistää olemassa olevaa rakennetta.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	AA 96 LIEDAKKALA		
Aluekuvaus	Liedakkala sijaitsee noin 7 km Keminmaan kuntakeskuksesta koilliseen Kemijoen länsipuolella. Alueen pinta-ala on 360 ha. Asunto-alueella asui vuoden 2010 lopussa noin 510 asukasta. Vuodesta 2005 alkaen väestö on kasvanut reilulla 30:llä asukkaalla.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Liedakkalassa sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat). Alueen rakennuskanta koostuu pääosin uusista rakennuksista ja muodostaa tiiviin haja-asutusalueen. Alueella on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Kemijokivarren alue (ma 8128). Asuntovaltainen taajama-alue. Tavoitteena on täydennysrakentaa alueita ja tiivistää olemassa olevaa rakennetta.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	18.8.2011
Kohde	AA 97 HAMARI		
Aluekuvaus	Hamari sijaitsee Simon keskustaajamasta koilliseen Simojoen itäpuolella.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Asuntovaltainen taajama-alue. Tavoitteena on täydennysrakentaa alueita ja tiivistää olemassa olevaa rakennetta.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 202 OSSAUSKOSKI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa n. 17 km kirkonkylästä koilliseen. Vuonna 2010 alueella asuin 142 asukasta.</p> <p>Ossauskoskella sijaitsee Kemijoki Oy:n omistama voimalaitos sekä kalanviljelylaitos, joka on aloittanut toimintansa vuonna 1983 ja tuotantoa hoitaa kolme vakituista henkilöä.</p> <p>Alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417) sekä Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Kemijokivarren alue (ma 8128). Alueella sijaitsee myös pohjavesialuetta.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 203 MATTINEN - LIIMATTA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolassa Kemijoen itäpuolella joen varressa. Vuonna 2010 alueella asuin 247 asukasta.</p> <p>Mattisessa sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat).</p> <p>Alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417) sekä Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Kemijokivarren alue (ma 8128).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 206 YLI-PAACKOLA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kunnassa n. 9 km kirkonkylästä etelään. Vuonna 2010 alueella asuin 197 asukasta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Alue sisältyy Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Kemijokivarren alue (ma 8128). Alue sijaitsee Barentsin kehityskäytävän varrella.</p> <p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 286 KONTTAJÄRVI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 20 km kirkonkylästä koilliseen (itään). Vuonna 2010 alueella asuin 122 asukasta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Alue sisältyy Saukkoriipi-Konttajärvi-Rattosjäven maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8034). Alueella on maakunnallisesti/seudullisesti merkittävä Konttajärven kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6095).</p> <p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 288 LANKOJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 18 km kirkonkylästä kaakkoon (itään). Vuonna 2010 alueella asuin 193 asukasta.</p> <p>Lankojärvellä sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat).</p> <p>Lankojärvi ja Matinlompola ovat kaksi kunniamaininnan saanutta suomalaiskylää. Ne ovat keskittäneet toimintansa upean järvimaiseman ja jylhien vaarojen ympärille. Kaiken nähnyt maailmanmatkaja tai ensi kertaa maalaiselämän kanssa tekemisissä oleva voi hyvillä mielin saapua Lankojärvelle. Paikalliset pitävät huolen, että vierailija pääsee osalliseksi aidon maalaiskylän idyllisestä tunnelmasta.</p> <p>Seitsemän kilometriä pitkällä Lankojärvellä ja sitä ympäröivissä kylissä aika kuluu kuin luonnostaan; kesällä kalastuksen ja patikoinnin, talvella hiihdon ja moottorikelkkailun parissa. Kylissä voi tutustua myös maatalon elämään ja sen eläimiin. Pieniä luonnonkauniita kyliä kyllä löytyy, mutta samanlaista tunnelmaa tuskin mistään muualta kuin täältä. Ilmassa väreilee se kuulu, aito suomalainen maalaisromantiikka lavatansseineen.</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella.</p>		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 290 TURTOLA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 14 km kirkonkylästä etelään (lounaaseen). Vuonna 2010 alueella asuin 255 asukasta.</p> <p>Turtolassa sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat).</p> <p>Alue sisältyy Aavasaksa-Kantomaanpää-Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042). Alue sijaitsee Revontulentien varrella. Pohjoispuolella on Turtolan kirkko (SR 3114).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 294 AAVASAKSA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 4 km kirkonkylästä pohjoiseen. Vuonna 2010 alueella asuin 204 asukasta.</p> <p>Alueella arvokas maisema-alue.</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Aavasaksa-Kantomaanpää-Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042). Alue sijaitsee Revontulentien varrella. Alueella on myös Aavasaksa-Taronniemi-Purasenvaaran kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6097), joka on valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 295 KAULINRANTA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 16 km kirkonkylästä pohjoiseen. Vuonna 2010 alueella asuin 233 asukasta.</p> <p>Kaulinrannassa sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat).</p> <p>Alueella arvokas maisema-alue.</p> <p>Alue sisältyy Aavasaksa-Kantomaanpää-Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042). Alue sijaitsee Revontulentien varrella. Alueella on myös Aavasaksa-Taronniemi-Purasenvaaran kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6097), joka on valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti arvokkaalla maisema-alueella.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 299 MELLAKOSKI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 35 km kirkonkylästä itään. Vuonna 2010 alueella asuin 120 asukasta.</p> <p>Mellakoskella sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat).</p> <p>Alue sisältyy Pello-Ylitornio järvikylien maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 301 RAANUJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 60 km kirkonkylästä koilliseen. Vuonna 2010 alueella asuin 220 asukasta.</p> <p>Raanujärvellä sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat).</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035). Alueella on myös Raanujärven maakunnallisesti/seudullisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 8124).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 302 KAINUUNKYLÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 11 km kirkonkylästä etelään. Vuonna 2010 alueella asuin 292 asukasta.</p> <p>Alueella arvokas maisema-alue.</p> <p>Alue sisältyy Liakka-Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037). Alueella on myös Tornionlaakson kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6098), joka on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Keskuskylän pohjoispuolella sijaitsee Kerivaaran muinaismuistokohde (SM 3556).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella sekä kylän maisemalliset arvot.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 303 MELTOSJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 50 km kirkonkylästä koilliseen. Vuonna 2010 alueella asuin 111 asukasta.</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio-Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035). Alueella on myös Meltosjärven kylä, joka on maakunnallisesti/seudullisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6099). Keskuskylä sijaitsee Meltosjärven ja Pysäjärven Natura-alueen (SL 4076) välissä.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 308 PAAKKOLA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa n. 9 km kirkonkylästä lounaaseen. Vuonna 2010 alueella asuin 152 asukasta.</p> <p>Alue sisältyy Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Kemijokivarren alue (ma 8128). Keskuskylä sijaitsee Barentsin käytävän varrella.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 310 LOUE		
Aluekuvaus	<p>Louen kylä sijaitsee valtatie 4:n varrella noin kymmenen kilometriä Tervolan kirkonkylältä Rovaniemelle päin. Vuonna 2010 alueella asuin 272 asukasta.</p> <p>Louella sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat), , jonka yhteydessä toimivat myös esikouluryhmä ja ryhmäperhepäivähoito sekä Ammattiopisto Lappian toimipaikka, jossa voi opiskella käsi- ja taideteollisuus- sekä maatalousalaa. Louella on Sale - myymälä, jonka yhteydessä toimivat myös asiamiesposti sekä ABC-polttoaineautomaatti. Lisäksi kylällä on Teboilin polttoaineautomaatti.</p> <p>Kylän asutus on sijoittunut Kemijoen länsirannalle, Loue - ja Vaajoen, sekä uuden ja vanhan nelostien varsille. Kylän maisemankuvaan vaikuttaa myös kylää halkova rautatie.</p> <p>Alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417) sekä Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Keskuskylä sijaitsee Barentsin käytävän varrella.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot ja maataloudelle tärkeät pellot.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 312 KOIVU		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa n. 20 km pohjoiseen kuntakeskuksesta. Koivu sijaitsee valtatie 4 sekä rautatien varressa. Koivun katsotaan jakautuneen molemmille puolen Kemijokea, joista runsaampi asustus on ollut länsipuolella. Itäpuolen tunnetuimpia paikkoja ovat Suukosken keidas ja Rynnäsenniemen Karavaanarialue, joka levittäytyy kohti Kemijokea. Vuonna 2010 alueella asuin 191 asukasta.</p> <p>Koivussa sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat).</p> <p>Alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417) sekä Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Kemijokivarren alue (ma 8128). Keskuskylä sijaitsee Barentsin käytävän varrella. Koivun rautatieasema (SR 3104) on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 316 ALANIEMI		
Aluekuvaus	<p>Asemakylästä n.23 km koilliseen. Vuonna 2010 alueella asuin 111 asukasta.</p> <p>Alue sisältyy Simojoki-Martimoaavan matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8416) sekä Hamari-Ylikärppä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8041). Alueella on maakunnallisesti/seudullisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Alaniemen alue (ma 8141).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 317 YLIKÄRPPÄ		
Aluekuvaus	<p>Asemakylästä n.32 km koilliseen. Vuonna 2010 alueella asuin 153 asukasta.</p> <p>Ylikärpässä sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat).</p> <p>Alue sisältyy Simojoki-Martimoaavan matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8416) sekä Hamari-Ylikärppä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8041). Alueella on maakunnallisesti/seudullisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Ylikärpän alue (ma 8140).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot ja maataloudelle tärkeät pellot.</p>		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 320 MAULA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Kemimaan kunnassa, n. 14 km päätaajamasta koilliseen (pohjoiseen). Vuonna 2010 alueella asuin 290 asukasta.</p> <p>Alue sisältyy Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Kemijokivarren alue (ma 8128). Alueella sijaitsee Keronmäen muinaismuistokohde (SM 3590) sekä pohjavesialue.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 321 TÖRMÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Keminmaassa, n. 13 km päätaajamasta koilliseen (pohjoiseen). Vuonna 2010 alueella asuin 164 asukasta.</p> <p>Alue sisältyy Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Kemijokivarren alue (ma 8128). Keskuskylä on Barentsin käytävän varrella.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 326 ARPELA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tornion kaupungissa, n. 23 km päätaajamasta koilliseen. Vuonna 2010 alueella asuin 464 asukasta.</p> <p>Arpelassa sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat).</p> <p>Alue sisältyy Aapajärvi –Sattajärvi-Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on maakunnallisesti/seudullisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Arpelan kyläkeskusta (ma 8128).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja maataloudelle tärkeät pellot.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 335 KORPIKYLÄ		
Aluekuvaus	<p>Kylä sijaitsee Tornion–Kolarin rautatien sekä valtatie 21 varrella, noin 35 kilometriä pohjoiseen Tornion keskustasta. Vuonna 2010 alueella asuin 104 asukasta.</p> <p>Kylä on peräisin keskiajalta, jolloin sen nimi kirjoitettiin Corpikyla. Asutus on levinnyt joen molemmille puolille kalavesien ja viljelysmaiden läheisyyteen. Kylä koostuu useista hajallaan olevista talorykelmistä 8 km:n matkalla joen rannalla. Suurin osa kylästä sijaitsee Matkakosken ympärillä, Touheanlahden rannalla ja Harjuåsenilla. Tornionjoki kapenee Korpikylän pohjoisosassa, jossa se putoaa muodostaen koskia. Yksi näistä on tärkeänä kalastuspaikkana tunnettu Matkakoski.</p> <p>Korpikylän maisematyypissä alkaa olla jo pohjoisen vaaramaiseman tuntua. Vaaroista näkyvin on Nivavaara. Vaaralta on mahdollista nähdä kaukana horisontissa Tornion kirkon kellotapuli.</p> <p>Korpikylässä sijaitsevalla Matkakoskella harjoitetaan perinteistä siiankalastusta ja alue on ajoittain ollut myös urheilukalastajien suosiossa. Korpikylässä toimii matkailupalveluihin erikoistunut lohestuskeskus. Myös Matkakosken Ruotsin puoleisella rannalla on erityisen kaunista kulttuurimaisemaa. Matkakosken alapuolista jokimaisemaa leimaa Tornionjoen laaja suvantoalue.</p> <p>Maatilatoimintaa harjoitetaan neljällä tilalla. Kylällä on yritys, joka valmistaa käsityönä lahjaesineitä. Pysyviä kaupallisia tai kunnallisia palvelupisteitä Korpikylässä ei enää ole. (2006)</p> <p>Alue sisältyy Kukkolankoski-Matkakoski matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8414) sekä Liakka-Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037). Alueella on myös Tornionlaakson kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6098), joka on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 337 YLI-LIAKKA		
Aluekuvaus	<p>Yli-Liakka sijaitsee noin 10 kilometriä Tornion keskustasta pohjoiseen. Yli-liakassa sijaitsee Yli-liakan koulu sekä Kourilehdon koulu. Vuonna 2010 alueella asuin 279 asukasta.</p> <p>Liakanjoki on Tornionjoen sivuhaara, joka eroaa pääuomastaan Kukkolassa ja virta kohti merta muun muassa Liakan kylien läpi. Perinteisten maalaiskylien elinkeinot liittyvät läheisesti maatalouteen. Liakan, Yli-liakan ja Kourilehdon alueilla maatalous on säilynyt suhteellisen elinvoimaisena joidenkin suurten tilojen ansioista. Maanviljelyksen painopiste Torniossa onkin siirtynyt vahvasti tälle alueelle. Yli-liakassa yksistään on vielä 4 toimivaa maatilaa (2006).</p> <p>Asukasluku Yli-liakassa on pysynyt melko korkeana uusien asukkaiden myötä, mutta lopetettujen kaupallisten ja kunnallisten palveluiden tilalle ei ole tullut uusia. Yli-liakassa asuvilla yrittäjillä on yritystoimintaa kaupungissa. Yli-liakan kylällä on yhteistä tanssilavatoimintaa Kantojärven kylän kanssa.</p> <p>Liakan kylän asutus on muodostunut Liakanjoen molemmille puolille. Maa- ja metsätalous liittyvät kiinteästi Liakan historiaan, kylällä olivat muun muassa puimaosuuskunta, saha ja meijeri. Maamiesseura, metsästysseura ja nuorisoseura olivat puolestaan aiemmin hyvin aktiivisia toimijoita kylällä. Alatornion metsästysseura perustettiin Liakassa. Vanha kyläläisten karjanhoitoalue Katajamaan suunnalla on nykypäiviin asti säilynyt yhteisomistuksessa.</p> <p>Kyläyhdistys järjestää muun muassa kyläjuhlia ja myyjäisiä. Yhdistys on kerännyt rahaa vanhan</p>		

	<p>koulukiinteistön remontointiin. Liakassa on myös nuorisoseura, jonka toimitiloihin suunnitellaan myös remonttia. Kylällä kokoonnutaan yhteen ikäihmisten ja käsityöpiirin merkeissä. Kirjastoauto käy kylällä. Liakassa on vielä elinvoimaista maataloutta, maatiloja on seitsemän. Myös muunlaista pienyritystoimintaa on, muun muassa kuljetusyritys. (2006)</p> <p>Alue sisältyy Liakka-Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037).</p>
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot ja maataloudelle tärkeät pellot.</p>

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	at 462 KARUNKI		
Aluekuvaus	<p>Karunki (ruots. Karungi) sijaitsee noin 20 km päässä Tornion kaupungin keskustasta pohjoiseen. Vuonna 2010 alueella asuin 654 asukasta.</p> <p>Kylä oli aikoinaan Alatornion kuntakeskus, joka liitettiin vuonna 1973 Tornioon. Karungissa sijaitsee puukirkko, jonka on suunnitellut A. W. Arppe, ja se on valmistunut 1817.</p> <p>Karungissa sijaitsee koulu (0-6 vuosiluokat). Karungissa ovat myös kirjasto ja vanhusten palvelutalo. Kylältä löytyvät urheilukenttä, valaistu kuntorata sekä urheilutalo, jossa on muun muassa kuntosali.</p> <p>Ruotsin vallan aikana Kurunki oli yhtä nykyisen Karl Gustavin eli Ruotsin Karungin kanssa, jossa sijaitsee alueen vanha kirkko. Nykyinen Karungin kirkko rakennettiin 1815-1817, sen jälkeen kun uusi valtakuntien raja tuli erottamaan seurakuntia.</p> <p>Jokivarren kylien elämää leimasi takavuosina muun muassa uittotöihin liittyvä toiminta. Näin myös Karungissa ja lähialueen kylissä. Ruotsin Suomen elintasoerot aiheuttivat monin paikoin myös erikoisempaa aktiviteettia kuten salakuljetusta, jota kutsuttiin ”joppaukseksi”.</p> <p>Karungin maisemaa hallitsee Tornionjoen laaja suvantoalue, jota kutsutaan Karunginjärveksi. Karunginjärvi kuuluu Natura 2000 –alueverkostoon ja se on ainutlaatuinen muuttolintujen levähdyspaikka syksyisin ja keväisin. Karunki toimii kirkonkylän sekä ympäröivien kylien asukkaille palvelukeskuksena, koska sieltä löytyvät esimerkiksi kauppapalvelut. Karungin kylän keskustasta löytyvät esimerkiksi kauppapalvelut. Karungin kylän keskustasta löytyvät ruokakauppa, pankki, huoltoasema, vapaapalokunnan tilat sekä erilaista yritystoimintaa, esimerkiksi omakotitaloja valmistava talotehdas. Vapaapalokuntatoiminta on kylällä erityisen aktiivista. Kirkonkylän ympäristössä on muutamia maatalousyrittäjiä. (2006)</p> <p>Alue sisältyy Kukkolankoski-Matkakoski matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8414) sekä Liakka-Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037). Alueella on myös Tornionlaakson kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6098), joka on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Alueella sijaitsee Karungin kirkko ja pappila (SR 3086), jotka ovat maakunnallisesti / seudullisesti merkittäviä rakennettua kulttuuriympäristöä.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Keskuskylä</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä ottaen huomioon sijainti maaseudun kehittämisen kohdealueella ja matkailun vetovoima-alueella sekä kylän kulttuurihistorialliset arvot ja maataloudelle tärkeät pellot.</p>		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	C 121 KEMINMAA		
Aluekuvaus	Alue rajautuu Kermijokeen, Asematiehen, Väylätiehen ja Pastilankujaan.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehityskäytävällä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Kohde, jolle pääosa taajaman palveluista sijoittuu. Palveluiden lisärakentaminen suunnataan keskustan tiivistämiseen		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	C 118 KEMI		
Aluekuvaus	Alue sisältää keskustan ruutukaava-alueen ja Karjalahden rajoittuen moottoritiehen sekä pohjoispuolella ottaen mukaan Hahtisaarenkadun ja Sauvonväylän pohjoispuolen korttelit. Eteläpuolella alue rajoittuu Ouluntien eteläpuolelle. Alue rajattu myös kaavakartalla.		
	Alue on vahvasti teollisuuteen ja kaupunkimaisiin palveluihin tukeutuvaa. Satama, moottoritie, lentokenttä ja raideyhteys tekevät alueesta solmukohdan perämerenrannikolle, joka mahdollistaa myös tiiviin ja kaupunkimaisen asumismahdollisuuksien kehittämisen.		
	Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehityskäytävällä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella on Kemin ruutukaava-alue (SR 3110), joka on valtakunnallisesti merkittävä rakennettukulttuuriympäristö (RKY 2009). Alueella sijaitsevat virkistys/matkailukohde sisäsatama ja lumilinna (rm 866) sekä Kemin linja-autoasema (SR 3115), joka on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009).		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue, jolle pääosa taajaman palveluista sijoittuu. Palveluiden lisärakentaminen suunnataan keskustan tiivistämiseen		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	C 119 TORNIO		
Aluekuvaus	Suensaaressa alue rajautuu eteläosista rantaa myöten. Pohjoisessa rajausta ottaa mukaan Kirkkokadun pohjoispuoleiset korttelit rajoittuen Vesaistenkatuun. Torpin alueelle eteläraja kulkee Putaankatua ja pohjoispuolella Torpin rinnakkaistietä. Itäpuolella rajoittuu moottoritien liikenneympyrään sekä Kromitiehen ottaen mukaan Kromitien itäpuolen korttelit. Alue rajattu myös kaavakartalla.		
	Alue on vahvasti teollisuuteen ja kaupunkimaisiin palveluihin tukeutuvaa. Satama, moottoritie, lentokenttä ja raideyhteys tekevät alueesta solmukohdan perämerenrannikolle, joka mahdollistaa myös tiiviin ja kaupunkimaisen asumismahdollisuuksien kehittämisen.		
	Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehityskäytävällä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Keskusta sisältyy Tornio-Haaparannan kauppakesittymän alueelle (mv 8412), joka on virkistyksen ja matkailun kehittämisen kohdealue. Tornion kaupunkialue (SR 3101), joka on valtakunnallisesti merkittävä rakennettukulttuuriympäristö (RKY 2009). Keskusta-alueella sijaitsee muinaismuistokohde (SM 3615), joka on kaupunkiarkeologinen muinaismuistoalue.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue, jolle pääosa taajaman palveluista sijoittuu. Palveluiden lisärakentaminen suunnataan keskustan tiivistämiseen		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	C 120 TERVOLA		
Aluekuvaus	<p>Alue rajautuu Kemijokeen ja Itäpuolentiehen välillä Jurvaoja Kurjentie.</p> <p>Alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskeittämisen kohdealueeseen (mv 8417) sekä Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Kemijokivarren alue (ma 8128). Alue sijaitsee Barentsin kehityskäytävän varrella. Tervolan kirkkomaisema (SR 3103) valtakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristönä (RKY 2009) sijoittuu Tervolan kuntakeskuksen alueelle.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Kohde, jolle pääosa taajaman palveluista sijoittuu. Palveluiden lisärakentaminen suunnataan keskustan tiivistämiseen</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	C 122 SIMO		
Aluekuvaus	<p>Alue pitää sisällään kuntakeskuksen ydinalueen Ratatien molemminpuolin.</p> <p>Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehityskäytävällä. Alueella sijaitsee Simon rautatieasema (SR 3109), joka on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Kohde, jolle pääosa taajaman palveluista sijoittuu. Palveluiden lisärakentaminen suunnataan keskustan tiivistämiseen</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	C 123 YLITORNIO		
Aluekuvaus	<p>Alue rajautuu Alkkulanraitin molemminpuolin, ottaen mukaan viereiset korttelit. Pohjoisesta lähtee Kilpisjärventiestä ja etelässä päättyy kirkolle.</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio-Järvalueet-Pello matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskeittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Alueen halki kulkee Revontulten tie.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Kohde, jolle pääosa taajaman palveluista sijoittuu. Palveluiden lisärakentaminen suunnataan keskustan tiivistämiseen</p>		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	C 124 PELLO		
Aluekuvaus	<p>Alue rajautuu Pellontien ja Kauppatien välisen alueen sekä niihin rajoittuvat korttelit</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio-Järvalueet-Pello matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskeittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Alueen halki kulkee Revontulten tie.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Kohde, jolle pääosa taajaman palveluista sijoittuu. Palveluiden lisärakentaminen suunnataan keskustan tiivistämiseen</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	E 1917 YLITORNION AVOVANKILA		
Aluekuvaus	<p>Ylitornion vankila (ent. Ylitornion avovankilaosasto) on Suomen pohjoisin vankila, jonka toiminta alkoi 18.4.1997. Ylitornion vankilassa on 40 mies- ja 4 naisvankipaikkaa. Keskivankiluku vuonna 2009 oli 38. Yksikköön sijoitetaan pohjoisen alueen avolaitoskelpoisia vankeja. Tavoitteena on parantaa vangin elämänhallintataitoja ja selviytymistä siviilissä. Keinoina käytetään monipuolista työtoimintaa, ammattikoulutusta sekä päihdetyötä.</p> <p>Ylitornio-Järvialueet-Pello matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueella (mv 8415).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Toiminnassa oleva vankila. Turvataan avovankilan toimintaedellytykset.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	19.8.2011
Kohde	E 1920 PESSALOMPOLO POROTEURASTAMO		
Aluekuvaus	<p>Pessalompolan kylässä toimiva osuuskuntamuotoinen Aavasaksan Poron poroteurastamo. Osakkaita on noin 70. Teurastamoon tuodaan poroja teuraaksi Palojärven ja Orajärven paliskunnista sekä Ruotsin puolelta.</p> <p>Kohde sijaitsee Palojärven paliskunnan alueella ja sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Seudullisesti merkittävä toiminnassa oleva poroteurastamo. Suunnittelussa turvataan teurastamon toimintaedellytykset.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EJ 1967 JÄTEKESKUS RIUKKAJÄNGÄN JÄKÄLÄ		
Aluekuvaus	<p>Jätteenkäsittelylaitos Jätekeskus Jäkälä sijaitsee noin 15 kilometrin päässä Tornion keskustasta. Kaikki Perämeren Jätehuollon toiminta-alueen jätteiden käsittely on keskitetty Jätekeskus Jäkälään. Jätekeskukseen kuljetettiin yhdyskuntajätettä kaikkiaan 16 kunnasta. Yhtiön käsittelemät jätemäärät olivat vuonna 2009 yhteensä noin 62 000 tonnia, josta 44 000 tonnia loppusijoitettiin kaatopaikalle.</p> <p>Aivan jätekeskuksen välittömässä läheisyydessä sijaitsee tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuva alue (tv1 2379).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Toiminnassa oleva yhdyskuntajätteen loppusijoituspaikka. Turvataan jätekeskuksen toiminta.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EJ 1968 MALININ KAATOPAIKKA		
Aluekuvaus	<p>Kunnan ylläpitämälle kaatopaikalla on lupa toiminnalle 31.12.2014 saakka. Maliinin kaatopaikka on tavanomaisen yhdyskuntajätteen loppusijoituspaikka. Kaatopaikalle voi tuoda sekajätettä, rakennusjätettä, kotitalouksien sähkö- ja elektroniikkaromua sekä piha- ja puutarhajätettä.</p> <p>Kohde sisältyy Hamari-Ylikärppä maaseudun kehittämisen vyöhykkeeseen (mk 8041). Kohteen halki kulkevalla voimansiirtolinjalla on parantamistarpeita.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Toiminnassa oleva kaatopaikka</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EK 1913 SUHANKO		
Aluekuvaus	<p>Suhangon kaivoshanke sijoittuu Ranuan ja Tervolan kuntiin, noin 45 km päähän Rovaniemeltä. Alueelle on tarkoitus perustaa Konttijärven ja Ahmavaaran avolouhokset, joiden arvometalleja ovat palladium, platina, kulta, kupari ja nikkeli. Taloudellisesti merkittävin metalli on palladium. Kaivostoiminta kestää arviolta 10 - 12 vuotta. Lisäesiintymien avulla toiminta voi jatkua pidempäänkin. Kaivoshankkeen suunnittelu käynnistyi vuonna 1999 ja kannattavuusselvitys valmistui vuonna 2002. Suhangon kaivos on suunniteltu vuosituotannoltaan suuremmaksi kuin muut Suomessa toteutetut kaivokset. Malmia louhitaan noin 10 milj. t vuodessa. Louhittava kivimäärä on suurimmillaan toiminnan alkupuolella, jolloin malmia ja sivukiveä louhitaan yhteensä noin 50 milj. t vuodessa. Kaivoksen koko tuotanto tulee olemaan noin 110 milj. t malmia ja noin 330 milj. t sivukiveä. Malmista on arvioitu saatavan noin 0,15 – 0,2 milj. t rikastetta vuodessa. Rikastushiekkaa syntyy vuosittain noin 9,8 milj. t.</p>		
Varausperuste	Alue sijaitsee kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeellä.		
Kehittämisperiaate	Valtakunnallisesti merkittävä suunniteltu kaivosalue. Turvataan kaivostoiminnan toimintaedellytykset. Suunnittelussa otetaan huomioon kaivoksen jälkikäyttö.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EK 1916 ELIJÄRVEN KAIVOS/KEMIN KAIVOS		
Aluekuvaus	<p>Kemin kaivos on Lapin ainoa kromikaivos. Se sijaitsee linnuntietä noin 20 kilometrin päässä Outokummun Tornion tehtaista. Kemin kaivos tuottaa kromirikasteita ferrokromitehtaan raaka-aineiksi. Kaivoksen todetut malmivarat ovat noin 50 milj. tonnia. Lisäksi mineraalivarantoja on arvioitu olevan noin 90 milj. tonnia. keskimäärin 40 metrin paksuinen esiintymä on lähes pystyasennossa ja on n. kilometrin pituinen. Malmin syvyyssulottuvuus on avoin.</p>		
Varausperuste	Alue sijaitsee Perämerenkaarella, kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeellä ja osittain pohjavesialueella.		
Kehittämisperiaate	Valtakunnallisesti merkittävä toiminnassa oleva kaivos. Turvataan kaivostoiminnan toimintaedellytykset.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EK 1918 RISTIMAA		
Aluekuvaus	<p>Ristimaan kvartiskaivos sijaitsee linnuntietä n. 10 km Tornion keskustasta koilliseen. Ristimaan kvartsia käytetään Tornion terästehtaan prosessissa. Kvartsin vuosikulutus on nykyisin noin 70 000 tonnia ja se kaksinkertaistunee Tornion terästehtaan laajennuksen myötä.</p>		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä toiminnassa oleva kaivos.		
Kehittämisperiaate	Turvataan kaivostoiminnan toimintaedellytykset.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EK 1919 KALKKIMAA		
Aluekuvaus	<p>Kalkkimaan dolomiittilouhos sijaitsee linnuntietä n. 15 km Tornion keskustasta koilliseen. Kalkkimaan kaivospiiri käsittää kaksi erillistä kaivospiiriä, joista itäisemmässä louhitaan kalkkikiveä. Läntisemmässä kaivospiirissä, "Kvartsimaassa" (30), on louhittu kvartsia, mutta kvartsin louhinta on siellä lopetettu ja toiminta on siirtynyt Ristimaalle. Karhakkamaassa (31), heti Kalkkimaan kaivospiirin pohjoispuolella, on Morenia Oy:n uusi valtaus. SMA Mineral Oy.</p>		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä toiminnassa oleva kaivos.		
Kehittämisperiaate	Turvataan kaivostoiminnan toimintaedellytykset.		

Kunta	PELLO	Muokkauspvm	1.8.2011
Kohde	EN 2216 KAARANNEKOSKEN VOIMALAITOS		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee Pellon kunnassa, n. 25 km kirkonkylästä kaakkoon. Kaarannekosken vesivoimalaitos, jonka teho on 2,8 MW ja sähkön tuotanto keskivesivuonna 9 GWh/a.</p> <p>Kohde sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).</p> <p>Lähistöllä on Kaarannekosken masuuni (SR 3093) sekä muinaismuistokohteet Kaarannekoski 1-2 (SM 3544) ja Kaaranes 4 (SM 3545).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuotannossa oleva voimalaitos.		

Kunta	YLITORNIO	Muokkauspvm	1.8.2011
Kohde	EN 2223 PORTIMOKOSKEN VOIMALAITOS		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 9 km kirkonkylästä koilliseen (pohjoiseen). Portimokosken vesivoimalaitos, jonka teho on 10 MW ja sähkön tuotanto keskivesivuonna 30 GWh/a.</p> <p>Kohde sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Aavasaksa-Kantomaanpää-Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042). Alueella on Kristineströmin valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö (SR 3075).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuotannossa oleva voimalaitos.		

Kunta	YLITORNIO	Muokkauspvm	1.8.2011
Kohde	EN 2224 JOLMANKOSKEN VOIMALAITOS		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee Ylitornion kunnassa, n. 58 km kirkonkylästä koilliseen. Jolmankosken vesivoimalaitos, jonka teho on 0,7 MW ja sähkön tuotanto keskivesivuonna 2 GWh/a.</p> <p>Kohde sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuotannossa oleva voimalaitos.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EN 2258 OSSAUSKOSKI		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee Tervolan kunnassa n. 17 km kirkonkylästä koilliseen. Ossauskosken vesivoimalaitos, jonka teho on 93 MW ja sähkön tuotanto keskivesivuonna 466 GWh/a.</p> <p>Kohde sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417) sekä Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). Alueella on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Kemijokivarren alue (ma 8128). Alue sijaitsee Barentsin käytävän varrella. Tuotannossa oleva voimalaitos.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EN 2261 TAIVALKOSKI		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee Keminjaan kunnassa, n. 16 km päätaajamasta koilliseen (pohjoiseen). Taivalkosken vesivoimalaitos, jonka teho on 115 MW ja sähkön tuotanto keskivesivuonna 480 GWh/a.</p> <p>Kohde sijaitsee Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8038). Alueella on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä Kemijokivarren alue (ma 8128). Alue sijaitsee Barentsin käytävän varrella. Tuotannossa oleva voimalaitos.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EN 2262 ISOHAARA		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee Keminjaan kunnassa päätaajaman länsipuolella. Isohaaran vesivoimalaitos, jonka teho on 46+(50) MW ja sähkön tuotto keskivesivuonna 304+(75) GWh/a.</p> <p>Kohde sisältyy Perämerenkaaren kehityskäytävään sekä kaupunkikehittämisen kohdealueeseen (kk 8500). Alueella myös valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä Isohaaran voimalaitos ja Vallitusaaren voimalaitosyhdyskunta (SR 3107). Tuotannossa oleva voimalaitos. RKY 2009 -kohde</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EN 2285 KEMINMAAN SÄHKÖASEMA		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee noin 12 km pohjoiseen Keminjaan kunnan keskustasta linnuntietä. Valtatie 4:lle matkaa linnuntietä on noin 4 km. Fingrid Oyj on vuonna 2009 rakennuttanut 400 kilovoltin voimajohdon Keminjaan sähköasemalta Petäjäskosken sähköasemalle. Toiminnassa oleva sähköasema.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2405 VIITAKANGAS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 11 km itään Tornion keskustasta. Alueella voimassa maa-ainestenottolupa 360 000m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Perämerenkaarella. Kalliokiviaines Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2406 KYLÄJOENKANGAS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 8 km itäkaakkoon Tornion keskustasta. Alueelle voimassa maa-ainesten ottolupa 710 000 m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella on pohjavesialue. Sora ja hiekka Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2407 RAJAKANGAS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 12 km kaakkoon Tornion keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 350 000m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Perämerenkaarella, kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500) sekä tuulivoimatuotannolle soveltuvalla alueella (tv 2388). Kalliokiviaines Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2408 POHJUKANMÄKI		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 8 km itäkoilliseen Tornion keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 378 000m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Perämerenkaarella. Kalliokiviaines Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2409 HÄKKISENMÄKI		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 21 km pohjoiseen Tornion keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 107 000 m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sisältyy Kukkolankoski-Matkakoski matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8414) sekä Liakka-Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037). Kohde on myös Revontulentien varrella. Kalliokiviaines Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2410 KIIMAVAARA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 7 km kaakkoon Ylitornion keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 150 000m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee tuulivoimatuotannolle soveltuvalla alueella (tv 2390). Kalliokiviaines Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2411 TAKAINEN ROVAARA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 5 km koilliseen Ylitornion keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 230 000 m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Sora ja hiekka Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2412 TUHKAMAA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 9 km kaakkoon Keminmaan keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 1 017 000 m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Perämerenkaarella ja kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeellä (ek). Lisäksi alueella on Tuhkamaan muinaismuistokohde (SM 3581). Kalliokiviaines Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMINMAA	Muokkauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2413 KALLIOMAA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 12 km kaakkoon Keminmaan keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 1 017 000 m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Perämerenkaarella ja kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeellä (ek). Kalliokiviaines Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMI	Muokkauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2414 KORTEJÄRVENKANGAS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 8 km kaakkoon Kemin keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 710 000 m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Perämerenkaarella ja moottoritien (mo) varrella. Kalliokiviaines Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMI	Muokkauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2415 AJOS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 7 km etelään Kemin keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 200 000m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Perämerenkaarella ja pohjavesialueella. Sora ja hiekka Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2416 MAROSTENMÄKI		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 15 km länteen Simon keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 350 000 m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Perämerenkaarella ja moottoritien (mo) varrella. Kohde on pohjavesialueella. Sora ja hiekka Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2417 VÄHÄ-LEIPIÖN PALO		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 3 km luoteeseen Simon keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 360 000 m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Perämerenkaarella ja tuulivoimatuotannolle soveltuvalla alueella (tv 2386). Kalliokiviaines Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2485 KÄÄRMEAAVANAHO		
Aluekuvaus	Käärmeaavanahon tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 33 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuotannossa oleva turvesuo Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.8.2011
Kohde	EO 2498 JOKIVUOMA		
Aluekuvaus	Jokivuoman turvealueelle on ympäristöluvan hakuprosessi kesken. Kohde sijaitsee noin 40 Tornion keskustasta pohjoiseen.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Suunniteltu turvesuo Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2499 VAREVUOMA		
Aluekuvaus	Varevuoman turvealueelle on ympäristöluvan hakuprosessi kesken. Kohde sijaitsee noin 50 Tornion keskustasta pohjoiseen.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue sijaitsee seututien varrella. Suunniteltu turvesuo Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2500 ISO TUOHIAAPA		
Aluekuvaus	Iso Tuohiaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 34 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuotannossa oleva turvesuo Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2534 RUONANSUO		
Aluekuvaus	Ruonansuon tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 24 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2535 LUOLA-AAPA		
Aluekuvaus	Luola-aavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 29 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	YLITORNIO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2536 KAPUSTAVUOMA		
Aluekuvaus	Kapustavuoman tuotannossa olevat turvetuotantoalueet sijaitsevat noin 31 km itään Ylitornion kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Alue sisältyy Pello-Ylitornio järvikylän maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035). Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2537 LUMIAAPA		
Aluekuvaus	Lumiaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 46 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2539 PALOSUO		
Aluekuvaus	Palosuon tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 33 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2540 LYYPÄKINAAPA		
Aluekuvaus	Lyypäkinaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 36 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2541 LAIVA-AAPA		
Aluekuvaus	Laiva-aavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 40 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2542 SIIVILÄNNIEMENAAPA		
Aluekuvaus	Siivilänniemenäavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 35 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2543 LAUKKUVUOMA		
Aluekuvaus	Laukkuvuoman tuotannossa olevat turvetuotantoalueet sijaitsevat noin 40 km etelä-koilliseen Tornion keskustasta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2544 RISTIVUOMA		
Aluekuvaus	Ristivuoman tuotannossa olevat turvetuotantoalueet sijaitsevat noin 45 km etelä-koilliseen Tornion keskustasta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2545 LEVÄJÄNKKÄ		
Aluekuvaus	Leväjäntöön tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 38 km etelä-koilliseen Tornion keskustasta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2546 MÄMMIJÄNKKÄ		
Aluekuvaus	Mämmijängän tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 21 km koilliseen Tornion keskustasta.		
Varausperuste	Alue sisältyy Aapajärvi-Sattajärvi- Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8036). Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2547 LOLJUNAAPA		
Aluekuvaus	Loljunaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 30 km etelään Simon kuntakeskuksesta ja noin 37 km Keminmaan kuntakeskuksesta koilliseen.		
Varausperuste	Isosydänmaan ja Narkausen paliskuntien raja kulkee alueen itäpuolella. Alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417). Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2549 RAKKAVIIDANAAPA		
Aluekuvaus	Rakkaviidanaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 17 km itään Tervolan kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2550 HIRVIAAPA		
Aluekuvaus	Hirviaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 23 km koilliseen Tervolan kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2551 KESKIAAPA		
Aluekuvaus	Keskiaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 13 km pohjoiseen Tervolan kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2552 TEIKOVUOMA		
Aluekuvaus	Teikovuoman tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 15 km etelä-koilliseen Pellon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Alue sijaitsee Jarhoinen-Orajärvi-Lempeä maaseudun kehittämisen vyöhykkeellä (mk 8014). Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2558 JAIVUOMA		
Aluekuvaus	Jaivuoman tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 20 km etelä-koilliseen Pellon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Alue sijaitsee Revontulentien läheisyydessä. Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2561 ORANKIHARJU		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 18 km pohjoiseen Pellon keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 50 000m ³ . Alue sijaitsee pohjavesialueella.		
Varausperuste	Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2562 ORAJÄRVENKANGAS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 15 km pohjoiskoilliseen Pellon keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 170 000 m ³ .		
Varausperuste	Alue sijaitsee pohjavesialueella sekä Jarhoinen-Orajärvi-Lempeä maaseudun kehittämisen vyöhykkeellä (mk 8014). Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2564 POIKKIMAANAAPA		
Aluekuvaus	Poikkumaanaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 38 km koilliseen Tervolan kuntakeskuksesta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuotannossa oleva turvesuo Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2583 KIIMAKALLIO		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 1,5 km luoteeseen Simon keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 50 000m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Perämerenkaarella. Kalliokiviaines Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2584 SIVAKKAVAARA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 6 km itään Keminmaan keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 937 000 m ³ .		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee pohjavesialueella, Perämerenkaarella sekä kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeellä (ek). Sora ja hiekka Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2585 HIETAKANGAS		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 7 km itään Keminmaan keskustasta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeellä (ek). Sora ja hiekka Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2586 ROVAVAARA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 9 km itään Keminmaan keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 265 000m ³ .		
Varausperuste	Sora ja hiekka, Kalliokiviaines		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2587 HAAPAMAA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 9 km koilliseen Keminmaan keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 183 000 m ³ .		
Varausperuste	Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2589 ORIAAPA		
Aluekuvaus	Oriaavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 28 km koilliseen Tornion keskustasta.		
Varausperuste	Tuotannossa oleva turvesuo		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2590 LAIVAKANGAS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 9 km itään Tornion keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 578 800 m ³ .		
Varausperuste	Sora ja hiekka		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2592 TYNNYRIKUMPU		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 18 km koilliseen Tornion keskustasta. Alueella voimassa maa-ainesten ottolupa 150 000m ³ .		
Varausperuste	Moreeni		
Kehittämisperiaate	Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2669 TOROSUO		
Aluekuvaus	Torosuon tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 10 km pohjoiseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuotannossa oleva turvesuo Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EO 2670 LATVA-AAPA		
Aluekuvaus	Latva-aavan tuotannossa oleva turvetuotantoalue sijaitsee noin 30 km pohjoiseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuotannossa oleva turvesuo Suunnittelussa otetaan huomioon alueen luonto- ja maisema-arvot. Haitallisia vaikutuksia pyritään lieventämään.		

Kunta		Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EP 2894 RAKKAVIITA		
Aluekuvaus	Puolustusvoimien varastoalue		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Toiminnassa oleva puolustusvoimien alue Turvataan puolustusvoimien toimintaedellytykset		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	EP 2895 TERVOLAN VARIKKO		
Aluekuvaus	Varikko sijaitsee linnuntietä mitattuna noin 16 km Tervolan kuntakeskuksesta koilliseen Antinkankaan alueella. Varikon kokonaisvahvuus vuonna 2005 oli 93 henkilöä, joista 26 sotilasta ja 67 siviiliä. Tervolan Varikolla on valtakunnallinen järjestelmävastuu telakuorma-autojen ja niiden perävaunujen, ilmatorjuntakonekiväärien kehälavettien, moottorikelkkojen ja pyöräkuormaajien elinjakson aikaisesta kunnossapidosta. Lisäksi varikko ylläpitää Pohjoisen Maanpuolustusalueen materiaalista suorituskykyä ajoneuvo-, ase- ja elektroniikkahuollossa sekä varastoimalla materiaalia.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee pohjavesialueella. Toiminnassa oleva puolustusvoimien varikko. Turvataan varikon toimintaedellytykset		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	18.8.2011
Kohde	ET 2286 YLITORNION JÄTEVEDENPUHDISTAMO		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee Ylitornion taajaman alueen eteläosassa. Ylitornion kirkonkylän 28.6.1990 käyttöön otettu jätevedenpuhdistamo on tyypiltään kaksivaiheinen rinnakaissaostuslaitos, jossa fosforin saostamiseen käytetään ferrosulfaattia. Puhdistamolla käsitellään myös Ylitornion meijerin jätevedet.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Toiminnassa oleva jätevedenpuhdistamo. Turvataan toimintaedellytykset ja selvitetään yhteistyötä Overtorneån kanssa.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	KM 164 KEMINMAAN PALVELUALUE		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee moottoritien varrella Keminmaan keskustasta länteen. Alueella on yli 100 yritystä.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Olemassa oleva palvelukeskittymä		

Kunta	KEMI, KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	LL 1609 KEMI – TORNION LENTOASEMA		
Aluekuvaus	Lentoasema sijaitsee Kemin keskustasta pohjoiseen n. 5 km. Vuonna 2009 lentoaseman matkustajamäärä oli 95 609, joista kansainvälisiä matkustajia 1366. Lentoasema toimii kansainvälisenä rajaylityspaikkana.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueen eteläosassa on pohjavesialue. Valtakunnallisesti merkittävä lentoasema. Kehitetään lentoasemaa ja sen ympäristöä liikenteen tarpeita vastaavasti. Ympäristön maankäyttöä suunniteltaessa otetaan huomioon kasvavan liikenteen aiheuttamat rajoitukset, lentomelualueet, ilmailulain ja asetuksen nojalla annetun ilmailumääräyksen mukaiset lentoesterajoitukset sekä lentoliikennettä koskevien lähestymisalueiden mahdolliset rajoitteet. (Lisätietoja Kemi-Tornion lentoasema tai Finavia)		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	LS 1701 AJOKSEN SATAMA		
Aluekuvaus	Kemin Ajoksessa sijaitsee öljy-, malmi- ja kalasatama. Alueella on pohjavesialue ja tuulivoima-alue. Ajoksen sataman kautta on mahdollisuus tuoda öljytuotteita, kemikaaleja, lipeää sekä bulk- tuotteita kuten raakapuuta, haketta, paperin täyteaineita, esim. kaoliinia, sekä kontteja. Sataman nosturitoiminnot hoidetaan mobiilinostureilla. Vientipuolella Ajos soveltuu metsäteollisuuden tuotteiden, paperin, sellun, kartongin, sahapuutavaran sekä metalliteollisuuden tuotteiden vientiin. Ajoksesta on mahdollista viedä myös bulk- tuotteita, esimerkiksi rautaromua ja puupellettiä. Kontteihin lastattu vientitavara voi tietenkin olla hyvinkin monenlaista. Kolme kertaa viikossa lähtevä linjaliikenne Eurooppaan ja kolmen viikon välein kulkeva linja Pohjois-Amerikkaan takaavat hyvän frekvenssin tavaroiden kuljettamiseen. Ajoksen sataman 10,0 metrin laiturisyväys mahdollistaa suurimmillaan noin 30 000 tonnin kertalaivauksen.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kehitetään pohjoisen alueen johtava malmisatama. Sataman varastokenttiä, laitureita sekä raiteistoja laajennetaan ja satama-allasta syvennetään. Satamaan hankitaan malmirikasteen tehokkaan käsittelyn mahdollistavat purku- ja lastauslaitteistot. Alue sijaitsee Perämerenkaarella. Valtakunnallisesti merkittävä satama. Turvataan sataman kuljetus- ja lastauskapasiteetin riittävyys seuraavien vuosikymmenien aikana.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	LS 1702 RÖYTTÄN SATAMA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion Röyttässä. Röyttän sataman pääkäyttäjä on Outokumpu Stainless Oy:n Tornion terästehdas.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue sijaitsee Perämerenkaarella. Valtakunnallisesti merkittävä satama. Tornion Röyttän satamaa kehitetään palvelemaan Outokummun terästehtaan kuljetusten lisäksi konttiliikennesatamana pohjoisen alueen kasvavia markkinoita. Sataman kehittämisessä huomioidaan yhteistyö Kyläjoen logistiikkakeskuksen (maaliikennekeskus) kanssa.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	LS 1705 VEITSILUODON SATAMA		
Aluekuvaus	Veitsiluoto toimii tuonnin osalta lähinnä Stora Enson Veitsiluodon tehtaan raaka-aineiden tuontisatamana. Satamaan tuodaan pääasiassa raakapuuta ja kalkkia. Sataman syväys on 7,0 metriä.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue sijaitsee Perämerenkaarella. Valtakunnallisesti / seudullisesti merkittävä satama. Turvataan sataman toimintaedellytykset		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8144 SIMOJOENSUUN KULTTUURIMAISEMA		
Aluekuvaus	<p>Simojoen suu edustaa hienosti Perämeren rannikon perinteistä kulttuurimaisemaa. Kylien vauraudesta kertovat komeat, hyvin säilyneet talonpoikaistalot.</p> <p>Alueen kulttuurimaisema koostuu peräkkäisistä, pienten metsiköiden tai niitä laajempien metsäalueiden toisistaan erottamista tienvarren kylä- ja peltoaukeista. Parhaimmillaan maisemakuva on Simonkylän Jokipäässä ja Simoniemen kalasataman luona, missä kumpareilla seisovat peräpohjalaistalot ja niittyjen yli joelle tai merelle aukeava luonnonmaisema muodostavat mieleenpainuvankokonaisuuden.</p> <p>Luonteenomaisia ovat klassistyylliset, puolitoista- ja kaksikerroksiset päärakennukset mutterikuisteineen. Historiallinen kerrostuneisuus ilmenee vanhojen päärakennusten viereen rakennetuista uusista asuinrakennuksista. Lohikellarit ja ranta-aitat viestivät kalastuksen merkityksestä.</p> <p>Tiestön arvokkaimmat osat ovat kauniisti maisemassa mutkittelevat Sinihaaran sillalta Jokipäähän vievä museotie sekä Simonniemen vanha kylätie.</p> <p>Rajaus sisältää myös kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta arvokkaan alueen (ma 8139), joka on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009 "Simonkylän ja Simonniemen kyläasutus"). Lisäksi alueella on Onkalo-Simonkylä-Viantien maaseudun kehittämisen vyöhyke (mk 8040) sekä Pohjanmaan rantatie, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävänä reittinä.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	VNp 5.1.1995 valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (nro 133) Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 6092 KITTISVAARA		
Aluekuvaus	<p>Pellon kirkonkylän pohjoispuolella kohoava metsäinen Kittisvaara on tunnettu vuosikaudet näköalapaikkana. Vuosina 1736-37 suoritti ranskalainen tutkimusretkikunta Pierre-Louis Moreau de Maupertuisin johdolla astemittauksia sen laelta. Tapahtuman muistoksi on pystytetty 1956 muistomerkki.</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio-Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistysen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) ja alueen välittömässä läheisyydessä Revontulentie sekä virkistys-/matkailukohde Vihreä pysäkki (rm 855).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö. Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 6093 RATTOSJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Noin 40 km itään Pellon kuntakeskuksesta sijoittuva Rattosjärven kylä on edustava esimerkki pellolaisesta järvikylästä, jossa on säilynyt myös perinteistä rakennuskantaa maisemiltaan vaikuttavassa ympäristössä.</p> <p>1870- luvulla rakennettu Takaheikin talo on tyyppilinen kylän vanha rakennus. Tällä hetkellä se on varsin huonossa kunnossa.</p> <p>Niemelä metsäteknikon virkatalo (Asetus 480/85)</p> <p>Pitkäniemellä sijaitseva Niemelän tila on rakennussuojeluasetuksen nojalla aikoinaan suojeltu kohde.</p> <p>Asuinrakennus, sauna – Asetus 480/85</p> <p>talousrakennus ja varasto</p> <p>Alue sisältyy Saukkoriipi-Konttajärvi-Rattosjärven maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8034) Asetus 480/85, maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö. Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 6094 RATASJÄRVEN KYLÄ JA KULTTUURIMAISEMA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee noin 30 km Pellon kuntakeskuksesta pohjoiseen. Tornionjokeen laskevan Ratasjärven kaakkoispäässä sijaitsee samanniminen kylä, jonka rakennukset muodostavat rantaviljelmiseen tasapainoisen kokonaisuuden. Vanhapihan, Juuson ja Rastin tilakeskukset ovat perinteiseen tapaan rakennettuja.</p> <p>Maisemallisesti jylhien vaarojen välisessä painanteessa sijaitseva Ratasjärven kylä on Peräpohjolan vaara- ja jokiseudulle tyyppilistä vaihtelevaa maatalousmaisemaa. Maisema-alueen ydin on loivasti kumpuilevien peltojen ja pajukkoluhkien ympäröimä Ratasjärvi. Asutus on metsän reunassa eri puolilla järveä. Ympäröivät vaarat kehystävät kulttuurimaisemaa vaikuttavalla tavalla. Asuintalokanta on suurelta osin sotien jälkeen rakennettua 1-kerroksista mallia. Sittemmin rakennuksia on perusparannettu ja laajennettu.</p> <p>Muutama peräpohjolaistalo sodalta säästyneenä muodostaa kylän arvokkaimman rakennuskannan. Kylä kuuluu kulttuuriympäristöltään Lapin eheimpänä säilyneisiin kokonaisuuksiin. Osoituksena Ratasjärven</p>		

	<p>ympäristön otollisuudesta erätaloudelle ovat useat kivikautiset asuinpaikat sekä Jyppyrän länsirinteiltä tunnetut toistakymmentä peuranpyyntikuoppaa. 1660-luvulle asti Tornionlaakso oli vakavaraista seutua, jolle metsästy, kalastus, kaskenpolto ja kehittynyt karjatalous toivat vaurautta.</p> <p>Alue sisältyy Aavasaksa-Kantomaanpää-Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042).</p>
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Ratasjärven kylä)
	VNp 5.1.1995 valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (nro 137). "Ratasjärven kulttuurimaisemat".
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 6095 KONTTAJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Konttajärven tyypillinen järvikylä sijaitsee noin 20 km itään Pellon kuntakeskuksesta.</p> <p>Konttajärven kylä säästyi saksalaisten poltetun maan taktiikalta ja siksi se kuvaa kokonaisuutena parhaiten Pellon rakennusperinnettä.</p> <p>Pihapiirit sijoittuvat viljelysten keskelle järven ranta kiertäväksi nauhaksi. Järven pohjoisrannalla sijaitsee kylän keskus, josta kulkee myös maantie.</p> <p>Kylän vanhin rakennuskanta on pääosin 1800 -luvun lopulta ja 1900 –luvun alkupuolelta. Konttajärven eteläosan Rovonpäästä on löydetty myös kiinteitä muinaisjäännöksiä (esim. Tervajängän kolmen kiven varassa lepäävä arkkumainen seitakivi).</p> <p>Alueella sijaitsee Konttajärven kylä (at 286). Alue sisältyy Saukkoriipi-Konttajärvi-Rattosjärven maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8034). Orajärven ja Palojärven paliskunnan raja kulkee alueen pohjois-eteläsuunnassa.</p>		
Varausperuste	Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö.		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 6096 RUUHIJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Ruuhijärven kylä sijaitsee noin 32 km Pellon kuntakeskuksesta itään.</p> <p>Kylä on esimerkillinen 1920 ja 1930 –lukujen rakennuskantaa omaava järvikylä. Rakennukset ovat sijoittuneet järveä kiertäville rantaviljelyksille nauhamaisesti.</p> <p>Kylää ja järveä kiertää metsien ympäröimä paikallistie, jolta ei avaudu yhtenäisiä kylämaisemia, vain kapeita näkymäkaistaleita järvelle.</p> <p>Katajavaaran päärakennus on valmistunut v.1888 ja hirsinen navetta kaksi vuotta myöhemmin.</p> <p>Ruuhijärven kylällä on vielä kaksi maidontuotantoon erikoistunutta maataloa: Kelloniemi ja Pantsar. Lisäksi kylällä asuu Pantsarin sahan kaksi omistajaa Ossi Pantsar ja Pekka Pantsar. Pantsarin saha sijaitsee Pellon teollisuusalueella ja on huomattava työllistäjä.</p>		
Varausperuste	Alue sisältyy Saukkoriipi-Konttajärvi-Rattosjärven maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8034)		
Kehittämisperiaate	Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö. Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 6097 AAVASAKSA, TARONNIEMI PURASEN VAARA		
Aluekuvaus	<p>Aavasaksa, -Tornionjokivarren kulttuurimaisema, Kuivakangas, Kaulinranta, Marjosaari – Portimokosken vanha voimalaitos – Taronniemi – Purasenvaara</p> <p>Aavasaksa on yksi maamme varhaisimmista ja tunnetuimmista näköalapaikoista ja sillä on merkittävä sija maatamme käsittelevässä matkakirjallisuudessa. Maupertuis'in retkikunta teki täällä mittauksiaan 1736-37. Valtio osti vaaran lakialueen 1878 ja rakennutti sille koristeellisen hirsisen Keisarinmajan 1882-83 (H.E.Saurén).</p> <p>Voimakkaat vastakohtaisuudet tekevät Aavasaksan maisema-alueen näkymät erityisen vaikuttaviksi. Tornionjokilaakson alavaa viljelymaisemaa ja vanhaa vaurasta asutusta kehystävät vaarojen tummat huiput. Aavasaksan jyrkkä profiili erottuu tunnusomaisena muiden lakien joukosta jo kaukaa.</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio-Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehtämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Aavasaksa-Kantomään-pää-Turtola maaseudun kehittämissen kohdealueeseen (mk 8042). Alueella sijaitsee virkistys-/matkailukohde Aavasaksa (rm 1410), Unescon maailmanperintökohde Struven-ketjun mittauspiste (un 3032) sekä Aavasaksan kruununpuisto (SR 3096) ja Kristineström (SR 3075). Lisäksi alueella on muinaismuistokohteet (SM 3552 ja 3551).</p>		
Varausperuste	<p>Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Aavasaksan kruununpuiston matkailurakennukset)</p> <p>VNp 5.1.1995 valtakunnallisesti arvokas maisema-alue.</p> <p>Kansallismaisema.</p>		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 6098 TORNIONJOKIVARSI		
Aluekuvaus	<p>Kainuunkylä – Armassaari - Nuotioranta</p> <p>Tornionlaakson keskiaikaisen asutuksen ydinaluetta. Alueella on tehty arkeologisia kaivauksia, jotka osoittivat, että siellä on ollut pysyvää asutusta jo 1060-luvulta lähtien. Kainuunkylän rakennuskanta on perinteistä; vanhimmat asuinrakennukset ovat peräisin 1700-luvulta. Pekanpään, Kainuunkylän ja Nuotiorannan alueella on erityisen runsaasti arvokasta perinnemaisemaa.</p> <p>Kainuunkylän komea talonpoikaisrakentaminen sijoittuu harvakseltaan nauhamaisesti kylätien varteen laakeassa Tornionjokilaaksossa, joka on Pohjois-Suomen varhaisimmin pysyvästi ja tiheimmin asuttua aluetta. Kylän rakennuskanta säästyi poikkeuksellisesti kokonaisuudessaan Lapin sodan tuhoilta toisen maailmansodan loppuvaiheessa.</p> <p>Kainuunkylässä ja Armassaaren kylässä vanhojen kantatalojen pihapiirit komeine 1800-luvun ja 1900-luvun alkupuolen talonpoikaisrakennuksineen sijoittuvat avoimessa maisemassa näkyville paikoille joen törmälle tai vaaran rinteeseen. Vanhimmat asuinrakennukset eli pytingit on sijoitettu pääty jokeen päin ja nuoremmat joen suuntaisesti. Neliömäiseen pihapiiriin kuuluu useimmiten myös toinen asuinrakennus "kesä- tai mäkipuoli", talli, navetta sekä aitat kylätien toisella puolella. Aitat ovat kaksi- tai jopa kolmekerroksisia vilja-, liha- ja vaateaittoja. Paakas- eli leipomatuvat sekä läpiajettavat porttirakennukset ovat hävinneet. Karjaa varten taloilla on ollut myös kesänavetat tai -kentät. Pihan ulkopuolella ovat saunat, kellarit ja riihet. Suuret alavat niittysaaret kylänsä kohdalla joessa ovat talojen laidunsaaria. Jokea reunustavien vaarojen takana ovat suuret asumattomat erämaat, metsät ja suoalueet.</p> <p>Kainuunkylän saaret ovat myös lintuvesien suojeluohjelman kohde.</p>		

	<p>Kukkolankosken kalakenttä</p> <p>Alue sijaitsee Tornion kaupungissa päätaajamasta n. 16 km pohjoiseen Kukkolan kylässä. Tornionjoen varrella sijaitseva Kukkolankosken kalakenttä on perinteinen siian ja lohen kalastuspaikka, jossa on säilynyt alkuperäisellä paikallaan rivi vanhoja, hirsisiä aittoja. Niiden jatkeeksi on siirretty aittoja myös muualta, mm. Karungin kylän vanha viljamakasiini. Aittarivin ja jokirannan välissä on alueen vanhin rakennus, edelleen käytössä oleva kalansavustamo I. koskikota. Alueen pohjoislaidalla on kalapuoja ja Halosen talon rakennukset. Aittarivistön eteläpuolella on vanha myllypirtti, nykyinen kahvila. Kentän vanhin rakennus (1600- luvulta) sijaitsee aittarivin ja joen välissä ja on alkuperäisessä käytössään keittokatoksena.</p>
	<p>Vojakkala</p> <p>Tornionjoen varrella sijaitsevassa Vojakkalan kylässä on säilynyt perinteistä rakennuskantaa Yli- ja Ala-Vojakkalan kyläteiden varsilla sekä Oravaisensaarella. Vanhimmat alueen rakennuksista ovat 1700-luvulta mutta valtaosa rakennuksista on sotien jälkeiseltä jälleenrakennusajalta. Puoskarin edustava päärakennus on 1800-luvun alkupuolelta. Oukkalan entisen kestikievaritalon päärakennus on vuodelta 1811.</p> <p>Jokirannassa on Hirvaksen pihapiiri 1900-luvun alusta.</p> <p>Iston tilan puinen päärakennus on 1800-luvun lopulta. Oravaisensaarella on vanhaa rakennuskantaa mm. Sillankorvan, Alatalon ja Vaaran tiloilla. Tien varressa on hallitsevalla paikalla entinen Oravaisensaaren kansakoulu, joka on rakennettu 1800-luvulla alkuaan asuinrakennukseksi.</p>
Varausperuste	<p>Maisema-alue työryhmän mietintö 66/1992, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Tornionjoen jokivarsiasutus)</p> <p>VNp 5.1.1995 valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (nro 134).</p>
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia ja maisemallisia arvoja vaalitaan.

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 6099 MELTOSJÄRVEN KYLÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee noin 50 km Ylitornion kuntakeskuksesta koilliseen. Meltosjärven kylä sijaitsee kahden järven välisellä kannaksella mutkittelevan maantien varrella. Kylässä on säilynyt kymmenkunta vanhaa päärakennusta pihapiireineen. Meltosjärveltä on löydetty kuusi kivikautista asuinpaikkaa kylän alueelta.</p>		
Varausperuste	Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö.		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8122 LOHIJÄRVI - LEUKUMANPÄÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee noin 34 km Ylitornion kuntakeskuksesta koilliseen.</p> <p>Lohijärvi</p> <p>Lohijärven kulttuurimaisema edustaa kauniisti Peräpohjolan vaara- ja jokiseudun luontoon sopeutunutta vanhaa maatalousasutusta.</p> <p>Ison Lohijärven rannalla maisemat avartuvat. Laajalla peltoaukealla järven rannassa sijaitsevat vanhat, hyväkuntoiset rakennukset muodostavat ehyen kokonaisuuden.</p> <p>Lohijärvi sijaitsee Ylitornion kunnan keskipisteessä n. 40 km Aavasaksalta Rovaniemen suuntaan sijoittuen Pakisvaaran ja Tervolan välisellä tieosuudella välille Mellakoski-Pakisvaara. Toinen, Piimätieksi kutsuttu tie tulee kylään Pessalompolon suunnasta.</p>		

	<p>1.1.2009 tehdyn laskennan mukaan Ihmisiä asuu Lohijärvellä 78 ja Pakisjärvellä 16. Yhteensä 95 joista enemmistö on miehiä.</p> <p>Luontopolku Lohijärveltä Onkijärvelle kulkee kahden vaaran ylitse.</p> <p>Leukumanpää Leukumanpään kulttuurimaisema edustaa kauniisti Peräpohjolan vaara- ja jokiseudun luontoon sopeutunutta vanhaa maatalousasutusta Leukumanpääri rakennuskanta on tyyliltään ja iältään vaihtelevaa.</p> <p>Muuta Tengeliönjoen ja sen vesistöön kuuluvien järvien rannoilta on löydetty lukuisia esihistoriallisia asuinpaikkoja, aseita ja koruja. Alueella muinaismuistokohteet (SM 3548 ja 3549).</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio-Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).</p> <p>Varausperuste Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Tornionjoen jokivarsiasutus)</p> <p>VNp 5.1.1995 valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (nro 136).</p> <p>Kehittämisperiaate Kulttuurihistoriallisia ja maisemallisia arvoja vaalitaan.</p>
--	---

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8123 HANNUKKALANNIEMI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee noin 40 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta.</p> <p>Hannukkalanniemen entisen metsätöyönjohtajan tilan lauta-aidan rajaamassa pihapiirissä on asuinrakennus, sauna, venevaja, aitta, navetta, varasto- ja työhuone sekä käpyriihi sekä 2 halkosuoja ja lato. Rakennusryhmä sijaitsee Miekojärven rannalla.</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio-Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).</p>		
Varausperuste	Asetus 480/85		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8124 RAANUJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Raanujärven vanha kyläkeskus sijaitsee samannimisen järven etelärannalta pistävällä niemellä noin 60 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta. Rakennukset ovat ryhmittyneet kylätien varteen ja muodostavat yhdessä järvenrantapeltojen kanssa tasapainoisen kokonaisuuden. Perinteistä rakennuskantaa on mm. Vuolon, Vanhatalon ja Takalan tiloilla.</p> <p>Alueella sijaitsee Raanujärven kylä (at 301). Alue sisältyy Ylitornio-Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).</p>		
Varausperuste	Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö.		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8125 TORNION EMPIRE KAUPUNGINOSA JA HANNULAN SILTA		
Aluekuvaus	<p>Tornion itärannan alue pohjautuu jo vuosina 1873 laadittuun kaupungin laajennussuunnitelmaan , jonka kaavoittamista leimasi empiren kaavoitusperiaatteet. Niiden ensisijaisena tarkoituksena oli parantaa puukaupunkien paloturvallisuutta, mikä oli tuohon aikaan todellinen ongelma suomalaiskaupungeissa. Empiren ruutukaavojen tunnusomaisia piirteitä ovat yksikerrksisten rakennusten vuoksi matala, leveä katutila sekä laajat aukiot ja leveät poikittaiset puistokadut.</p> <p>Hannulan silta on Tornionjoen ylittävä maantiesilta Torniossa. Sillasta on käytetty myös nimeä Tornion silta. Silta rakennettiin vuosina 1935–1939. Sillan suunnittelivat sillanrakennuksen professori Herman Ossian Hannelius ja insinööri Emil Holmberg. Rakennustyöt aloitettiin 4. helmikuuta 1935.[1] Silta vihittiin käyttöön 9. heinäkuuta 1939. Silta sai nimensä siltahanketta ajaneen maaherra Uno Hannulan mukaan. Silta on yksi harvoista Lapin sodassa säästyneistä silloista.</p> <p>Muuta: Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehityskäytävällä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Keskusta sisältyy Tornio-Haaparannan kauppakesittymän alueelle (mv 8412), joka on virkistyksen ja matkailun kehittämisen kohdealuetta. Alueella on Alatornion kirkko (SR 3101), joka on valtakunnallisesti merkittävä rakennettukulttuuriympäristökohde (RKY 2009). Keskusta-alueella sijaitsee muinaismuistokohde (SM 3615). Lisäksi ma-alueella sijaitsee Unescon maailmanperintökohde Struven ketjun astemittauspiste (un 3033).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö. Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan. Vaalitaan empiretyylistä rakennuskuvaa ja rakennuskannan säilymistä.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8126 ARPELAN KYLÄKESKUSTA		
Aluekuvaus	<p>Arpela sijaitsee noin 22 km päässä Tornion keskustasta koilliseen. Kylän keskusta sijaitsee laakean kummun laella näkymiltään avoimessa viljelymaisemassa. Keskus muodostaa kylän selkeän kyläkuvallisen keskipisteen vanhojen kaksikerroksisten liikerakennusten sekä yksikerroksisen kaupparakennuksen kanssa.</p> <p>Nyt jo suljettujen liikerakennusten muotokielessä on selvästi havaittavissa 1920-luvun klassismia puolikaari-ikkunoineen ja symmetriaan pyrkivine ikkuna-aukokuksineen. Vanhat liikerakennukset muodostavat kauniin, tosin hiljalleen rapistuvan tiepätteen.</p> <p>Alueella sijaitsee Arpelan kylä (at 326) ja alue sisältyy Aapajärvi-Sattajärvi- Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8036).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö. Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8127 RÖYTTÄN ENTINEN MERIVARTIOASEMA YMPÄRISTÖINEEN		
Aluekuvaus	<p>Röyttän niemen uloimmassa kärjessä sijaitsevan Röyttän entisen merivartioaseman rakennus on vuosisadan vaihteesta. Sen ympäristössä on säilynyt useita vanhoja puurakennuksia.</p> <p>Sijaitsee pääosin teollisuusalueella (T 705).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö. Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan. Uudisrakentaminen tulisi sovittaa perinteiseen rakennustapaan</p>		

Kunta	KEMINMAA, TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8128 KEMIJOKIVARSI		
Aluekuvaus	<p>Maisemakokonaisuus Pikkukylästä Paakkolaan saakka antaa edustavan kuvan Kemijokivarren vanhasta agraarimaisemasta, jolle on ominaista tiukasti rantaa seuraileva asutus. Maisemakokonaisuus jatkuu pohjoisessa Rovaniemen maalaiskunnan puolella ja etelässä Keminmaan puolella. Tervolassa jokivarren talot ovat edustavasti rakennettuja.</p> <p>Keminmaan Valmarinniemi</p> <p>Kemijokivarren asuttivat ja ottivat maanviljelykseen lohitalonpojat alkaen Kemijoen rannikolta ja jokisuusta kohti pohjoista. Keskiaikainen kiinteä asutus syntyi jokisuuhun Valmarin alueelle ja lähti leviämään pitkin jokirantoja kohti pohjoisen erämaita.</p> <p>Kemin seurakunta perustettiin 1329. Ensimmäinen kirkko rakennettiin Valmarinniemeen Kemijoen rannalla.</p> <p>Kaupankäynti keskittyi 1500-luvun alussa valmistuneen kirkon läheisyydessä sijainneelle Haminasaarelle, kolme kilometriä Valmarinniemestä ylävirtaan. Harmaakivikirkko jäi liian pienenä pois vakituisesta käytöstä jo 1780-luvulla, minkä jälkeen sitä käytettiin pitkään talvihautana ja hautapaikkana.</p> <p>Keminmaa Liedakkala, Ala-Paakkola, Länsikoski, Törmä, Koroiskylä</p> <p>Tien ja joen väliselle rantavyöhykkeelle sijoittuva vanha talonpoikaispihapiirejä sisältävä kylä.</p> <p>Keminsuun nuorisoseurantalo: Hirsinnen nuorisoseurantalo tehtiin talkoilla vuonna 1920 arkkitehti Salme Setälän suunnittelemien pohjalta. Rakennuksen klassistinen ulkoasu on säilynyt alkuperäisenä.</p> <p>Liedakkalan koulu: Elis Ojalan 1907 pystyttämä hirsirakennus. Rakennusta on korjattu ja laajennettu v. 1976. Arkkitehtuurissa on jugend-klassismin leima.</p> <p>Tervola Liimatanperä, Kurvilansaari, Ossauskoski Täydentyy...</p> <p>Tervola Peura Peuran kylässä on säilynyt omana kokonaisuutenaan Vanha- ja Uusi-Lampelan talot. Vanha-Lampelan päärakennusta on sanottu Tervolan vanhimmaksi asuinrakennukseksi. Se lienee ainakin osittain 1700-luvun lopulta. Se on pihapiireineen ja aittaryhmineen erittäin hyvin säilynyt.</p>		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat)		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8129 KAUVONKANGAS		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee noin 6 km Tervolan kuntakeskuksesta kaakkoon.</p> <p>Kauvonkankaan muinaisjäännoesiintymät viittaavat kivikautiseen kausiasutukseen merenrannalla.</p> <p>Alueella sijaisevat muinaismuistokohteet (SM 3595 ja 3597) sekä pohjavesialue.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö.</p> <p>Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8130 VÄHÄJOKI JA LINTUPIRTTI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa noin 38 km kirkonkylästä itäkoilliseen.</p> <p>Vähäjoen kylä</p> <p>Vähäjoen kylä edustaa lappilaista 1920 – 1930 –luvulla asutettua asutuskylätyyppiä.</p> <p>Alueella sijaitsee Louhikosken rakennus (v.1925), joka on Kemi Oy:n rakennuttama hirsinen maalaamaton metsätyökämpä. Katto on uusittu huopakatkoksi.</p> <p>Lintupirtti</p> <p>Tehtailija Karl Fazerin v. 1916 rakennuttama pirtti on toiminut metsästysmajana, jääkäreiden etappipaikkana, kyläläisten pakopirttinä ja metsäkämpänä. Historiallinen kohde/ maisemakokonaisuus/ miljöökohde.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö.</p> <p>Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8131 VAREJOKI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee noin 6 km luoteeseen Tervolan kuntakeskuksesta.</p> <p>Varejoen sotien jälkeen perustetut asutustilat sijaitsevat molemmilla puolilla tiuhaan mutkittlevaa jokea. Varejokelaiset tulivat pääosin Petsamosta, jossa väestö oli suurelta osin ortodoksista. Törmävaaran koilliskärjestä löytyy ortodoksinen rukoushuone. Varejoen kylä edustaa lappilaista 1950 – luvulla asutettua. asutuskylätyyppiä.</p> <p>Rakennuksia: Alasiivola, Nuorisoseuran talo, Kaisajoen koulu (rakennettu 1927), Rantakoivupalo (rakennettu 1885), Kaisajoen vesimylly, Tervolan asema, Riimala, Ruona (rakennettu 1800-luvulla), Varejoen koulu, Ylitalo (rakennettu 1900), Rantavuolukka (rakennettu 1880).</p> <p>Eteläosassa aluerajausta sijaitsee muinaismuistoja sisältävä aluevaraus (SM 3714). Lisäksi alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö.</p> <p>Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.</p>		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8132 MYLLYNIEMEN SORTTEERIALUE		
Aluekuvaus	Myllyniemi rakennettiin Kemijoen uiton pääerottelupaikaksi jo vuonna 1915, mihin se siirtyi Valmarinniimestä. Alueen asuntorakennukset, muut rakennukset ja lähivesialueen uittorakenteet muodostavat arvokkaan uiton historiasta kertovan kokonaisuuden Sotisaaren länsiosaan.		
Varausperuste	Alue sijaitsee kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500) ja osittain pohjavesialueella. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Lapin uitto- ja savottatukikohdat), maankäyttö- ja rakennuslaki		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8134 SYVÄKANGAS		
Aluekuvaus	Syväkangas sijaitsee Kemin keskustasta noin 2,5 km itään.		
Varausperuste	Alue edustaa suurelta osin hyvin säilynyttä sodanjälkeistä pientalorakentamista. Valtaosa rakennuskannasta on sodan jälkeen tyyppiirustusten mukaan rakennettuja ns. rintamamiestaloja. Alue on parhaimmillaan Takajärven- ja Kivalontien väliin jäävällä Larintien osuudella.		
Kehittämisperiaate	Alue sijaitsee kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella kulkee Pohjanmaan rantatie. Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö, maankäyttö- ja rakennuslaki. Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8136 PIENI VALKIAKARI, KUIVANUORONKRUNNI (SAARENKRUNNI), SELKÄ-SARVI		
Aluekuvaus	Alueet sijaitsevat Perämeren saaristossa.		
Varausperuste	Saaret ovat olleet jo 1700- luvulla Perämeren suurimmat kalastustukikohdat. Kohteiden kulttuuriympäristöarvoja lisää se, että ne ovat edelleen kalastajien ja veneilijöiden käytössä. Saarilla on runsaasti kalastukseen liittyviä rakennelmia (mm. kalamajoja ja verkkotelineitä.)		
Kehittämisperiaate	Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat RKY 2009 -ympäristö pitää sisällään myös Kaakamoniemen kalasataman, joka on osoitettu rakennussuojelukohteena SR 3102 sekä Ailinpietin kalastajakämppä (SR 3116), joka on asetus 480/85 –kohde.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat)		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8137 SELKÄSAARI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee noin 4 km päässä Kemlin keskustasta lounaaseen.</p> <p>Selkäsaari on vanha uiton päätepieste ja puutavaran vesisäilytysalue. Alueella on säilynyt uiton tukikohta ja jo purjelaivakaudelta peräisin oleva aallonmurtaja.</p>		
Varausperuste	<p>Alue sijaitsee kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö</p>		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8138 LAITAKARI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee noin 2 km kaakkoon Kemlin keskustasta.</p> <p>Kalkkinokan kaupunginosan edustalla sijaitsee Laitakari, jossa on ainakin 1800-luvulta saakka sijainnut saha ja siihen kuuluvine asuntoalueineen. Laitakarilla oli sahatoimintaa ainakin 1930-luvulle saakka, jolloin saaren rakennuskanta paloi ja saari autioitui. Nykyään rakennetusta saha-alueesta on vain maatuvat mutta silti vaikuttavat rauniot jäljellä.</p> <p>Alue sijaitsee kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella sijaitsee Laitakarin virkistys-/matkailukohde (rm 873).</p>		
Varausperuste	Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö.		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8139 SIMONNIEMI JA SIMONKYLÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simon kunnassa, n.3 km Asemakylästä etelään.</p> <p>Simonniemi Simoniemen kylä ja Simonkylä edustavat hyvin Perämeren rannikkoalueen kyläasutusta. Kylien rakennuskanta on Lapin oloissa poikkeuksellinen, sillä toista maailmansotaa edeltävä rakennuskanta on säilynyt laajasti Lapin sodan tuhoilta. Rakennuskannan joukossa on runsaasti 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun 1½- ja 2-kerroksisia päärakennuksia vaihtelevine kuistiratkaisuineen.</p> <p>Simoniemen kylän talot ovat ryhmittyneet kahteen ryhmään kirkon ja kalarannan lähetyville, pappila on kyläryhmiä etelämpänä. Simonkylän ytimen Simojoen suistossa muodostaa vanha Pohjanmaan rantatie, jonka varrelle pääosa kylän vanhasta rakennuskannasta on keskittynyt paikoitellen tiiviiksi ryhmiksi. Useimmat kantatilojen päärakennuksista ovat 1800-luvulta ja pihapiirissä on usein kaksi asuinrakennusta. Kahden ruokakunnan päärakennuksissa esiintyy kaksoiskuisteja. Vasankarin saha-alueelle ja kala-aitoille vievän tien molemmin puolin on pienasutuksen muodostama tiivis sahan työväestön yhdyskunta punamullattuine, harjakattoisina tupineen.</p> <p>Vasankarin entisen sahan lähellä on kiinnostavaa rakennuskantaa, jokuksa Mansikkaniemen edustavasti rakennettu päärakennus. Vasankarin tien varressa on Lammassaaren tilojen tiivis ryhmä, joka kertoo lohikellareineen kalastuksen merkityksestä seudulla. Simonkylän tie on n. kolmen kilometrin osuudelta nimetty museotieksi</p>		

	<p>Simonniemen kirkko (Kirkkolaki) Simonniemen kylä on vanhastaan Simon keskus. Alueen kulttuurimaisema rakentuu kirkosta ja kylän vanhasta rakennuskannasta, vanhasta tiestöstä ja vaihtelevista viljelymaisemista. Simon koruton puukirkko on rakennettu 1846 (IK). Muodoltaan se on torniton pitkäkirkko. Erillinen, pohjalaistyyppinen kellotapuli rakennettiin Heikki Väänäsen johdolla 1773. Kirkkoa ja tapulia ympäröi vanha hautausmaa. Kirkon lähellä on museokäytössä oleva vanha lainajvämäkasiini. Simon edustava pappila on rakennettu 1902-03. Pihapiiriin kuuluvat aitta ja ulkorakennus. Pappilasta Pekkalaan johtavan maantien varrella on runsaasti vanhaa rakennuskantaa, mm. Ranta-Knihtilä ja Uusi-Knihtilä. Simonniemen vanha kansakoulu on 1890-luvulta. Vanhassa kalasatamassa on säilynyt kala-aittojen ryhmä. Kokonaisuuteen kuuluu Vanha-Knihtilän päärakennus vuodelta 1875.</p>
	<p>Simonkylä</p> <p>Arvokas Simonkylän raittimiljö. Varaukseen kuuluu 7 talouskeskusta, jotka on rakennettu v.1850-1920. Tyypillistä asuinrakennuksille on mutterikuisti. Maisemakokonaisuus, rakennushistoriallinen kohde, historiallinen kohde.</p> <p>Asutus on vakiintunut Simojoen suulle jo 1400-luvulla. Simonkylä on laaja viljelymaisemakokonaisuus, jossa on monia perinteisen rakennuskantansa säilyttäneitä taloja. Edustavimmillaan talot ovat vanhan Simonkylän paikallistien varrella, missä kyläasutuksella on nauhamainen luonne. Useimmat Simonkylän vanhoista päärakennuksista ovat 1800-luvulta ja näyttäviä erityisesti vaihtelevien kuistiratkaisujensa vuoksi.</p>
	<p>Muuta</p> <p>Simonniemi ja Simonkylä ovat osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueetta "Simojoen suun kulttuurimaisemat" (ma 8144). Alueella kulkee pohjanmaan rantatie. Lisäksi alue sisältyy Onkalo-Simonkylä-Viantien maaseudun kehittämisen vyöhykkeeseen (mk 8040) ja on osa Perämerenkaaren kehittämiskäytävää.</p>
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Simonkylän ja Simonniemen kyläasutus), kirkkolaki
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8140 YLIKÄRPPÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee noin 33 km koilliseen Simon kuntakeskustasta.</p> <p>Ylikärppän kylä Simojokivarressa edustaa tyypillistä pohjoispohjanmaalaista jokivarsiasuttamista, joka on saanut alkunsa 1400 – 1500 –lukujen aikana. Simojokivarrella rakennuskanta on pääosin maatalousvaltaista sisältäen iältään ja kooltaan vaihtelevia pihapiirejä.</p> <p>Kivikautisia asuinpaikkoja sijaitsee Alaniemen ja Ylikärppän väliin jääviltä Sankalan ja Tainiemen kylien alueella Simojokivarressa. ???</p> <p>Alue sisältyy Simojoki-Martimoaavan matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8416) sekä Hamari-Ylikärppä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8041). Alueella on Ylikärppän kylä (at 317).</p>		
Varausperuste	Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö.		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8141 ALANIEMI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee noin 23 km koilliseen Simon kuntakeskustasta.</p> <p>Alaniemen kylä Simojokivarressa edustaa tyypillistä pohjoispohjanmaalaista jokivarsiasuttamista, joka on saanut alkunsa 1400 – 1500 –lukujen aikana. Simojokivarrella rakennuskanta on pääosin maatalousvaltaista sisältäen iältään ja kooltaan vaihtelevia pihapiirejä. Alaniemen kylä muodostaa kyläkuvaltaan jokivarren ehyimmän kokonaisuuden, jossa on runsaasti säilynyttä perinteistä rakennuskantaa.</p> <p>Kivikautisia asuinpaikkoja sijaitsee Alaniemen ja Ylikärpän väliin jääviltä Sankalan ja Tainiemen kylien alueella Simojokivarressa.???</p> <p>Alue sisältyy Simojoki-Martimoaavan matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8416) sekä Hamari-Ylikärppä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8041). Alueella on Alaniemen kylä (at 316).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen ympäristö. Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8142 TIURASENKRUNNI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee noin 17 km lounaaseen Simon kuntakeskustasta.</p> <p>Simon ulkosaariin kuuluva saari on säilynyt näihin päiviin saakka sekä luonnonarvoiltaan että kulttuuriympäristöltään arvokkaana kohteena. Saaren itärannalla on säilynyt vanha kalakämpä ja kivilatomuksen päälle rakennettu kellari, jotka ovat tuotu mantereelta saarelle joskus 1930 –luvulla. Rakennukset muodostavat maisemallisesti arvokkaan kokonaisuuden.</p> <p>Saari on myös kasvilajistoltaan ja linnustoltaan arvokas kohde.</p> <p>Sulan veden aikaan saarella käy runsaasti veneilijöitä ja talvella hiihtäjiä ja kelkkailijoita.</p> <p>Alue sisältyy Perämeren saariston matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8410). Lisäksi alueella on luonnonsuojelualue (SL 4059) sekä muinaismuistokohde (SM 3613).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.</p>		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ma 8143 SAAVANOJAN NIITYT JA NIITYTUVAAT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee noin 7 km Taivalkosken voimalaitokselta itäkaakkoon. Niityillä on säilynyt kuusi perinteiseen niittykulttuuriin liittyvää hirsimajaa, jotka muodostavat väljän ryhmän kapealla niittyalueella ojan molemmin puolin.</p> <p>Uhkatekijänä niityillä on jo alkanut umpeenkasvaminen, joka tuhoaa perinnebiotooppeja.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maakunnallisesti arvokas maisema-alue Kulttuurihistoriallisia arvoja vaalitaan.</p>		

Kunta	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde		
Aluekuvaus		
Varausperuste		
Kehittämisperiaate		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mk 8014 JARHOINEN-ORAJÄRVI-LEMPEÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kuntakeskuksesta pohjoiseen Torniojokivarressa ja yhtyy Tunturi-Lapin maakuntakaavassa esitetty maaseudun kehittämisen kohdealueeseen.</p> <p>Orajärvi: Orajärvi sijaitsee Pellon keskustasta 16 km Kilpisjärvelle menevän tien varrella. Kaunis puhdas luonto ja järven läheisyys ovat Orajärven kyläläisten erityinen ylpeyden aihe.Orajärven kylään asukkaat sijoittuvat pääosin Orajärven läheisyydessä olevan Orajärventien molemmin puolin sekä Kolarintien varteen. Lisäksi Orajärven kylän asutusta on levittäytynyt pienten yksityisten teiden varsille Orajärven läheisyydessä. Orajärven kylään kuuluu myös Vittikkovuoman asutusalue.</p>		
Varausperuste	<p>Orajärvellä asuu noin 150 asukasta. Palveluita alueella on kyläkauppa, taksi ja ruokapalvelut tilauksesta. Seudullisesti merkittävä maaseutualue</p>		
Kehittämisperiaate	<p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Loma-asutuksen edellytysten kehittämisellä pyritään tukemaan maaseudun pysymistä asuttuna. Kehitetään matkailu- ja ohjelmapalveluiden yhteistyötä Ruotsin kanssa.</p>		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mk 8034 SAUKKORIIPI-KONTTAJÄRVI-RATTOSJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kuntakeskuksesta itään.</p>		
Varausperuste	<p>Seudullisesti merkittävä maaseutualue</p>		
Kehittämisperiaate	<p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Täydennysrakentamisen tulisi tukeutua nykyiseen kylärakenteeseen ja rakentamistavaltaan sopeutua kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen kyläympäristöön. Loma-asutuksen edellytysten kehittämisellä pyritään tukemaan maaseudun pysymistä asuttuna.</p>		

Kunta	PELLO, YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mk 8035 PELLO-YLITORNIO JÄRVIKYLÄT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon ja Ylitornion kuntien alueella sisältäen kuntien järviolueet (Raanujärvi, Iso-Vietonen, Miekojärvi, Iso Lohijärvi).</p>		
Varausperuste	<p>Seudullisesti merkittävä maaseutualue</p>		
Kehittämisperiaate	<p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Loma-asutuksen edellytysten kehittämisellä pyritään tukemaan maaseudun pysymistä asuttuna sekä edistetään matkailu- ja ohjelmapalveluiden toimintaedellytyksiä.</p>		

Kunta	KEMINMAA, TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mk 8036 AAPAJÄRVI-SATTAJÄRVI-ARPELA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tornion keskustasta koilliseen.</p> <p>Aapajärvi on Karungin itäpuolella olevan suuren järven ympärille muodostunut kylä. Useimmat aapajärveläiset käyvät kaupungissa työssä, lähimmät kauppapalvelut löytyvät Karungista. Nykyisin Aapajärven koululaiset käyvät Karungissa ala-asteella. Aapajärvessä on mahdollisuus kalastukseen. Järven kunnostamista suunnitellaan sen rehevöitymisen ja maatumisen vuoksi. Aapajärvellä on kolme maitotilaa ja yksi emolehmätilä. Kylällä toimii rakennusurakoitsija sekä polttopuuyrittäjiä. (2006).</p> <p>Sattajärven kylä sijaitsee Tornion pohjoisosassa, Arpelan kylän pohjoispuolella. Kylän, jonka nykyään tunnemme Sattajärvenä, asutus muodostui 1700-luvun lopulla, jolloin ensimmäiset kantatilat perustettiin. Kylän alue kuului Kivirannan, Laivaniemen, Laivajärven ja Raumon kylien ulkometsäpalstoihin. Sattajärven alueen esihistoriaan liittyy puolestaan esinelöytö, joka on ajoitettu n. 2500-3000 eKr. vallinneeseen vasarakirveskulttuuriin. Pohjois-Suomen on aiemmin arveltu varsinaisesti olleen tämän balttilaisia vaikutteita Suomeen tuoneen kulttuurin ulkopuolella. Sattajärvi on Tornion suurimpia järviä. Järveen on tehty siikaistutuksia. Kylän tuntumassa sijaitsee myös muita järviä, mm. Kivijärvi, Kattilajärvi ja Mäntyjärvi. Kivijärvi on kirkasvetinen suojärvi. Kivijärvellä ovat hienot puitteet retkeilyyn ja järven hiekkarannalle on rakennettu laavu. Luonnonläheisyyden vuoksi muun muassa metsästys ja kalastus kuuluvatkin monen sattajärveläisen harrastuksiin.</p> <p>Kansalaisopisto tarjoaa opiskelumahdollisuuksia kyläläisille ja kirjastoauto käy kylällä. Koulu lakkautettiin Sattajärvessä 1996. Sattajärvessä on vielä joitakin maatiloja jäljellä, sekä lihakarjaa että maitotiloja. Kaisajoen alueellakin on 3 tilaa. Kylällä toimivat lisäksi koneurakoitsija ja liikenneoitsijä. Sattajärveläiset käyvät pääasiassa kylän ulkopuolella työssä. Lähimmät koulu-, terveys-, pankki- ja kauppapalvelut löytyvät Arpelasta. (2011)</p> <p>Sattajärven kylällä on tällä hetkellä asukkaita n. 200. Ikäjakama näyttää tulevaisuutta ajatellen hyvältä, sillä väestö on suhteellisen nuorta. Nuorien osuus kylän väestöstä on suhteellisen suuri noin 33 %. Keski-ikäisiä löytyy lähes 44 % ja eläkeläisiä on väestöstä vain 23%. Kylällä toimii liikenneyrittäjä, koneurakoitsijoita sekä useita maatalousalan yrittäjiä. Kylän nuoria huomioimme työllistämällä heitä vuosittain kesätöiden merkeissä.</p>		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maaseutualue		
Kehittämisperiaate	Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Loma-asutuksen edellytysten kehittämisellä pyritään tukemaan maaseudun pysymistä asuttuna.		

Kunta	TORNIO, YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mk 8037 LIAKKA-KAINUUNKYLÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tornion keskustasta pohjoiseen sisältäen Torniojokilaakson Liakasta Ylitornion Kainuunkylään.</p>		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä maaseutualue		
Kehittämisperiaate	<p>Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Täydennysrakentamisen tulisi tukeutua nykyiseen kylärakenteeseen ja rakentamistavaltaan sopeutua kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen kyläympäristöön. Loma-asutuksen edellytysten kehittämisellä pyritään tukemaan maaseudun pysymistä asuttuna sekä edistetään matkailu- ja ohjelmalveluiden toimintaedellytyksiä sekä yhteistyötä Ruotsin kanssa.</p>		

Kunta	KEMINMAA, TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mk 8038 KEMIJOKIVARSI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Kemijokivarressa Keminmaan Maulasta Tervolan ja Rovaniemen kunnan rajalle saakka.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä maaseutualue Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Täydennysrakentamisen tulisi tukeutua nykyiseen kylärakenteeseen ja rakentamistavaltaan sopeutua kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen kyläympäristöön. Loma-asutuksen edellytysten kehittämisellä pyritään tukemaan maaseudun pysymistä asuttuna sekä edistetään matkailu- ja ohjelmanpalveluiden toimintaedellytyksiä.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mk 8040 ONKALO-SIMONKYLÄ-VIANTIE		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Simon kuntakeskuksesta länteen.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä maaseutualue Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Täydennysrakentamisen tulisi tukeutua nykyiseen kylärakenteeseen ja rakentamistavaltaan sopeutua kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen kyläympäristöön.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mk 8041 HAMARI-YLIKÄRPPÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Simojokivarressa kuntakeskuksesta koilliseen kuntarajalle saakka.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä maaseutualue Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Loma-asutuksen edellytysten kehittämisellä pyritään tukemaan maaseudun pysymistä asuttuna sekä edistetään matkailu- ja ohjelmanpalveluiden toimintaedellytyksiä.		

Kunta	PELLO, YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mk 8042 AAVASAKSA-KANTOMAANPÄÄ-TURTOLA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitornion kuntakeskuksesta pohjoiseen.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä maaseutualue Alueella säilytetään ja kehitetään monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Loma-asutuksen edellytysten kehittämisellä pyritään tukemaan maaseudun pysymistä asuttuna sekä edistetään matkailu- ja ohjelmanpalveluiden toimintaedellytyksiä sekä yhteistyötä Ruotsin kanssa.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	MT 5095 YLIKÄRPPÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simojokivarressa lähellä Ranuan kunnan rajaa. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 15 maatilaa ja eläimiä yhteensä noin 650.</p> <p>Alue sisältyy Simojoki-Martimoaavan matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8416) sekä Hamari-Ylikärppä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8041). Alueella on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 8140).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Seudullisesti merkittävä maatalousalue.</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään maatalouden toimintaedellytyksiä ja pyritään pitämään käytössä olevat pellot avoimina.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	MT 5096 LOUE		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Kemijokivarressa Tervolan kuntakeskuksesta pohjoiseen. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 15 maatilaa ja eläimiä yhteensä noin 900.</p> <p>Alue sisältyy Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038). sekä Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Seudullisesti merkittävä maatalousalue.</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään maatalouden toimintaedellytyksiä ja pyritään pitämään käytössä olevat pellot avoimina.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	MT 5097 VAREJOKI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kuntakeskuksesta pohjoiseen. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 9 maatilaa ja eläimiä yhteensä noin 700.</p> <p>Alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417). Alueella on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 8131) sekä pohjavesialue.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Seudullisesti merkittävä maatalousalue.</p> <p>Alueella säilytetään ja kehitetään maatalouden toimintaedellytyksiä ja pyritään pitämään käytössä olevat pellot avoimina.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	MT 5098 ARPELA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tornion kaupungin keskustasta noin 20 km joilliseen. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 23 maatilaa ja eläimiä yhteensä lähes 1200.</p> <p>Arpelassa on laaksomaisia peltoaukeita sekä kupareita, joihin asutus pääosin keskittyy. Laaksojen pohjalla virtaa Kaakamajoki. Arpelan kylän asutus sai alkunsa 1600-luvun alkupuolella, kun Ylivojakkalan takamaita asutettiin. Ensimmäinen talo ja asukas oli nimeltään Arpi. Arpela mainitaan omana kylänä 1761. 1900-luvulla kylässä kehittyi vilkasta yhdistys- ja osuustoimintaa.</p>		

Arpelan kylän keskus on perinteinen kylänraittimiljöön vanhoine liikerakennuksineen. Kotiseutuyhdistys onkin attanut hoitaakseen yhden vanhan kaupparakennuksen kunnostamisen. Kotiseutuyhdistys on rakennuttanut myös laavun. Ikään kuin vanhan osuustoiminta-aatteen siivittäjä yhdistys- ja järjestötoiminta on Arpelassa nykyäänkin hyvin aktiivista. Kylällä toimivat kotiseutuyhdistyksen lisäksi kyläyhdistys ja nuorisoseura. Muun toiminnan ohella myös kesällä vietettävät Arpela-päivät kokoavat kyläläisiä yhteen.

Arpelan kylässä asuu yrittäjähenkistä väkeä. Yritystoimintaa on monenlaista kuten kauppa, ravintola, tilitoimisto, metallialan yritys ja 2 pankkia. Kylällä asuu myös linja-auto- ja taksiyrittäjiä. Maatiloimintaa kylän tuntumassa on kahdella tilalla, joista toinen on lammastila. Arpelassa on myös kunnallisia palveluita, kuten koulu, neuvola, päiväkotiki, kirjasto ja myös osuustoimintaperiaatteella toimiva vesiosuuskunta. Arpelan urheilukenttä ja kaukalo ovat paikallisen urheiluväen suosiossa. Kylällä toimii Arpelan vanhainkotiyhdistys ry, joka tarjoaa asumispalveluja vanhuksille. Paljon väestöä lähialueen kylissä, kuten Könölässä, Sattajärvässä ja Kantojärvässä, käyttää myös Arpelan palveluita. (2006)

Alueella on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 8126) sekä Aapajärvi-Sattajärvi-Arpela maaseudun kehittämisen vyöhyke (mk 8036).

**Varausperuste
Kehittämisperiaate**

Seudullisesti merkittävä maatalousalue.

Alueella säilytetään ja kehitetään maatalouden toimintaedellytyksiä ja pyritään pitämään käytössä olevat pelot avoimina.

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	MT 5099 LIAKKAJOKI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tornion kaupungin keskustasta pohjoiseen Liakkajokivarressa. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 53 maatilaa ja eläimiä yhteensä yli 2600.</p> <p>Alue sisältyy Kukkolankoski-Matkakoski matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8414) sekä Liakka-Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037). Alueella on myös Tornionlaakson kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6098), joka on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Alueella sijaitsee Karungin kirkko ja pappila (SR 3086), jotka ovat maakunnallisesti / seudullisesti merkittäviä rakennettua kulttuuriympäristöä sekä muinaismuistokohde (SM 3563). Alueella kulkee Revontulentie. Seudullisesti merkittävä maatalousalue.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Turvataan peltojen säilyminen maatalouskäytössä</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	MT 5100 KAINUUNKYLÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Ylitornion kuntakeskuksesta etelään Tornionjoen varressa. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 15 maatilaa ja eläimiä yhteensä lähes 700.</p> <p>Alue sisältyy Liakka-Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037). Alueella on myös Tornionlaakson kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6098), joka on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue sekä muinaismuistokohteet (SM 3555-3557). Lisäksi alueella on pohjavesialue sekä Revontulentie.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Seudullisesti merkittävä maatalousalue. Turvataan peltojen säilyminen maatalouskäytössä</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	MT 5102 NIITYLIETE		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion kaupungin keskustasta itään. Vuonna 2009 alueella oli yhteensä 3 maatilaa ja eläimiä yhteensä lähes 800.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue sijaitsee kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Seudullisesti merkittävä maatalousalue. Turvataan peltojen säilyminen maatalouskäytössä		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	MU 6018 KÄTKÄVAARA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kuntataajamasta noin 18 km koilliseen. Kätkävaaran alueella nousevat Lapin paljaslakiset vaarat kohti korkeuksia. Vaarojen laaksoja puhkovat kirkasvetiset joet ja laajat aapasuot sekä korpimetsät. Alueen kuuluisin luontokohde on Kätkävaaran luontopolku, jonka teemana ovat muinaismerien rantamuodostelmat. Polulla on 19 tutustumiskohdetta ja se on 7 km pitkä. Puolivälissä, Kätkävaaran huipulla, on hirsikota. Vaaran huipulta avautuu huikaiseva maisema yli koko eteläisen Lapin. Pisavaara ja siellä sijaitseva luonnonpuisto näkyvät aivan vieressä. Kätkävaaran alueelta on löydetty merkkejä myös Pohjois-Suomen vanhimmasta asutuksesta, tuhansien vuosien takaa. Kätkävaaran lehtojensuojelualueella voit tutustua erittäin harvinaisiin kasveihin. Suojelualueella kuljetaan vain pitkospuita pitkin. Kasvistoon kuuluvat mm. tikankontti ja lehtonoidanlukkko.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskeittämisen kohdealueeseen (mv 8417) . Pohjavesialue sekä luonnonsojelualue (SL 4246) on MU-alueen sisällä. Seudullisesti merkittävä ulkoilualue. Kehitetään alueen virkistyskäyttöä-		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	MU 6019 TÖRMÄVAARA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kuntakeskuksesta noin 6 km luoteeseen.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskeittämisen kohdealueeseen (mv 8417) . Välittömässä läheisyydessä on myös muinaismuistoja sisältävä alue (SM 3714). Seudullisesti merkittävä ulkoilualue. Kehitetään alueen ulkoilu- ja virkistyskäyttöä. Turvataan muinaisjäänösten säilyminen.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	MU 6020 AINIOVAARA-AAVASAKSA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla kirkonkylän itäpuolella, sisältäen Ainiovaaran, Eteisen Rovavaaran ja Jyppyrän alueet. Alue yhdistää Ainiovaaran ja Aavasaksan alueet reittiverkon kautta yhtenäiseksi virkistyskeittämisen ja matkailun alueeksi.		
	Alue sisältyy Ylitornio-Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskeittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Aavasaksa-Kantomaanpää-Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042). Alue sijaitsee Revontulentien varrella. Alueella on myös Aavasaksa-Taronniemi-Purasenvaaran kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue		

	(ma 6097), joka on valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta.
Varausperuste	Alueen sisällä on useita pohjavesialueita, rakennussuojelukohde (SR 3075), maa-ainestenottoalue (EO 2411 sekä virkistys-/matkailukohde (rm 856). Alueella kulkee moottorikelkkareittejä.
Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä ulkoilualue. Kehitetään alueen ulkoilu- ja virkistyskäyttöä Aavasaksan kehittämissuunnitelman (2011) mukaisesti.

Kunta	KEMI, SIMO, TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mv 8410 PERÄMEREN SAARISTO		
Aluekuvaus	Alue sisältää Perämeren saariston sekä siihen liittyvät tukikohdat (venesatamat, matkailupalveluiden kohteet) rannikolla. Liittyy Pohjois-Pohjanmaan ja Ruotsin puolen saaristoihin.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä matkailualue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueen matkailu- ja ohjelmapalveluita saaristo-, kalastus- ja virkistysmatkailun kohteena yhdessä Pohjois-Pohjanmaan ja Ruotsin kanssa.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mv 8412 TORNIO-HAAPARANNAN KAUPPAKESKITYMÄ		
Aluekuvaus	Alueella sijaitsevat mm. Ikea ja Rajalla –kauppakeskukset sekä Tornio-Haaparannan kaupallinen keskittymä.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä matkailualue		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueen matkailu- ja ohjelmapalveluita ostos- ja kulttuurimatkailun kohteena yhdessä Haaparannan kanssa Rajalla (På Gränsen) - suunnitelman mukaisesti		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	mv 8414 KUKKOLANKOSKI-MATKAKOSKI		
Aluekuvaus	Alue sisältää Kukkolankosken ja Matkakosken välisen alueen.		
	Kukkolassa on asukkaita n. 230. Kylä sijaitsee Tornionjokivarressa 15 kilometrin päässä kaupungista. Kukkolan ympäristöä hallitsee joki, joka ylempänä avautuu laakeana ja leveänä suvantona, Karunginjärvenä. Edelleen kylän kohdalla vesimassat laskevat kohti Kukkolankoskea, joka on Suomen suurin vapaana virtaava koski. Kukkolaan kuuluvan Napinpään kohdalla Tornionjoesta haarautuu myös toinen joki, Liakanjoki. Kylän asutus levittäytyy nauhamaisena joen rannoille ja läheisille alueille.		
	Kukkola on jokilaakson vanhimpia suuria kyliä, 1800-luvun alkuun mennessä kylä kasvoikin taloluvultaan Tornionjokilaakson suurimmaksi kyläksi. Vanhimman asutuksen painopiste on ollut joen länsipuolella (Ruotsin puoli) ja erityisesti Toivolansaassa, joka sijaitsee aivan kosken yläpuolella.		
	Elinkeinotoimintaa Kukkolasta löytyy etenkin matkailun piiristä. Kylällä ovat myös kalaliike, safari- ja ohjelmapalveluyritykset, valokuvaajan studio sekä muuta pienyritys- / urakointitoimintaa. Kukkolan muun kylätoiminnan ohella kylää ja sen matkailumahdollisuuksia on kehitetty lisäksi hanketoiminnan avulla. Kukkolassa toimii Kyläyhdistys, joka pyrkii edistämään kylän ja kyläläisten hyvinvointia.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä matkailualue		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueen matkailu- ja ohjelmapalveluita kalastus- ja kulttuurimatkailun kohteena		

Kunta	PELLO, YLITORNIO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	mv 8415 YLITORNIO-PELLO JÄRVIALUEET		
Aluekuvaus	Alue sisältää Ylitornion ja Pellon kuntakeskukset sekä Ainiovaaran, Aavasaksan, Ylitornion ja Pellon järviolueet ja Pellon vihreän pysäkin.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä matkailualue		
Kehittämisperiaate	Kehitetään kokonaisuuden matkailullista vetovoimaa. Kehitetään matkailu- ja ohjelmalveluita kuntakeskuksiin, kyliin sekä Aavasaksalle ja Ritavaaraan. Kehitetään ylivaltakunnallista luonto-, kalastus-, metsästys- ja kulttuurimatkailun yhteistyötä Ruotsin kanssa.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	mv 8416 SIMOJOKI-MARTIMOAAAPA		
Aluekuvaus	Alue sisältää Simojokivarren Ylikärpästä Sankalaan sekä osittain Martimoaapaa.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä matkailualue		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueen matkailu- ja ohjelmalveluita luonto-, kalastus ja kulttuurimatkailun kohteena.		

Kunta	TERVOLA	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	mv 8417 KEMIJOKIVARSI-TÖRMÄVAARA-KÄTKÄVAARA		
Aluekuvaus	Alue sisältää Tervolan kuntakeskuksen ja Kemijokivarren kuntakeskuksesta pohjoiseen Koivun kylään sekä Törmä- ja Kätkävaaran.		
Varausperuste	Seudullisesti merkittävä matkailualue		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueen matkailu- ja ohjelmalveluita luonto-, kalastus ja kulttuurimatkailun kohteena.		

Kunta	PELLO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5501 KUIVALAKI		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 17 km koilliseen Pellon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Kohde sijaitsee Orajärven paliskunnan alueella. Revontultientien läheisyydessä.		
Kehittämisperiaate	Erotuspaikka Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	PELLO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5502 RIHULAINEN		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 16 km koilliseen Pellon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Kohde sijaitsee Orajärven paliskunnan alueella.		
Kehittämisperiaate	Erotuspaikka Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	PELLO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5503 APINA		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 13 km kaakkoon Pellon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Orajärven paliskunnan alueella ja tuulivoimatuotannolle soveltuvalla alueella (tv 2380). Erotuspaikka Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	PELLO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5504 VUOSKUVAARA		
Aluekuvaus	Porokämpä sijaitsee noin 23 km itäkoilliseen Pellon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Palojärven paliskunnan alueella. Kohde on Saukkoriipi-Konttajärvi-Rattosjäven maaseudun kehittämisen kohdealuetta (mk 8034). Porokämpä Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	PELLO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5505 JUURILEHTO		
Aluekuvaus	Erotusaita sijaitsee noin 34 km itäkoilliseen Pellon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Palojärven paliskunnan alueella. Kohde on Saukkoriipi-Konttajärvi-Rattosjäven maaseudun kehittämisen kohdealuetta (mk 8034). Erotusaita Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	YLITORNIO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5506 PALOROVA		
Aluekuvaus	Erotusaita sijaitsee noin 62 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Palojärven paliskunnan alueella. Kohde sisältyy Ylitornio-Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Erotusaita Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	YLITORNIO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5507 KARHUJUPUKKA		
Aluekuvaus	Porokämpä sijaitsee noin 43 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sijaitsee Palojärven paliskunnan alueella. Porokämpä Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5508 POROHARJU		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 51 km itäkoilliseen Tervolan kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Kohde sijaitsee Narkauksen paliskunnan alueella.		
Kehittämisperiaate	Erotuspaikka Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5509 KIVIVAARA		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 9 km itäkoilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Kohde sijaitsee Lohijärven paliskunnan alueella. Kohde sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415).		
Kehittämisperiaate	Erotuspaikka Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5510 ISOKANGAS		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 22 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Kohde sijaitsee Lohijärven paliskunnan alueella. Kohde sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Kohde sijaitsee pohjavesialueella.		
Kehittämisperiaate	Erotuspaikka Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5511 HOLSTERI		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 28 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Kohde sijaitsee Lohijärven paliskunnan alueella. Kohde sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035).		
Kehittämisperiaate	Erotuspaikka Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5512 ANTINVAARA		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 55 km koilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Kohde sijaitsee Isosydänmaan paliskunnan alueella.		
Kehittämisperiaate	Erotuspaikka Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	ph 5513 MYLLYLÄ		
Aluekuvaus	Erotuspaikka sijaitsee noin 23 km pohjoiskoilliseen Simon kuntakeskuksesta.		
Varausperuste	Kohde sijaitsee Isosydänmaan paliskunnan alueella ja luonnonsuojelualueella (SL 4054). Se sisältyy Simojoki-Martimoaavan matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealueeseen (mv 8416). Kohteen välittömässä läheisyydessä on pohjavesialue.		
Kehittämisperiaate	Erotuspaikka Suunnittelussa otetaan huomioon erotuspaikalle johtavat porojen kuljetusreitit.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 855 VIHREÄ PYSÄKKI		
Aluekuvaus	Vihreä Pysäkki on kauppiastavaratalo ja matkailukohde kuntakeskuksen pohjoispäässä Tornionjoen rannalla. Vihreä Pysäkki tarjoaa monipuolisen valikoiman lahjatavaroita ja matkamuistoja.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde.		
Kehittämisperiaate	Turvataan matkailupalveluiden kehittämisedellytykset		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 856 AINIOVAARA		
Aluekuvaus	Seudullisesti merkittävä matkailu- ja virkistysalue, jonka alueella on lomakeskus, urheilukeskus, jäähalli, polku- ja valaistu latuverkosto, kiintorastiverkosto ja taukopaikat. Hiihtokeskus sijaitsee kilometrin päässä kuntakeskuksesta. Keskuksessa on hiihtomaja, lämpökatsomo, toimitsijatorni, huoltorakennus sekä tampparitalli. Stadionilla on pidetty useita SM-tason hiihtoja, aikuisten, nuorten sekä koululiikuntaliiton. Plussa-areena (Ainiovaaran jäähalli) on vuonna 2000 valmistunut jäähalli, joka sijaitsee Ainiovaaran hiihtokeskuksen läheisyydessä.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde.		
Kehittämisperiaate	Turvataan matkailupalveluiden kehittämisedellytykset Aavasaksan kehittämissuunnitelman "Master Plan" (2011) mukaisesti		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 857 KUKKOLANKOSKI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee 15 km Tornion kaupunkikeskuksesta pohjoiseen Kilpisjärven E8-tietä. Kukkolankosken partaalta voi ihailla elävää tornionlaaksolaista perinnekalastuskulttuuria. Vastarannalla on Ruotsin Kukkolaforsen, jonka arkitoiminnot ovat lähes samanlaisia. Suomen Kukkolankosken kyläyhteisö lippoa kesäisin siikaa tilojen yhteistyönä. Alueella on myös perinteinen paistokota ja vanhoja aittoja, joissa kesäaikana muun muassa hopeaseppä takoo juomatuumlareita ja ryyppylusikoita. Alueella on myös majoitusta.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään aluetta rajat ylittävänä matkailukohteena, perinnekalastuskylänä, kulttuuri- ja elämysmatkailukohteena		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 859 MIEKOJÄRVEN ERÄPALVELUKESKUS		
Aluekuvaus	Jupon Erän ampumaurheilukeskus Pessalompolossa. 10 nykyaikaista ampumarataa, joille Suomen Metsästäjäliitto myöntää SM-kesäkisojen järjestelyoikeudet. Ainut mitat täyttävä keskus Lapissa. 450 neliömetrin huoltokeskus, jossa asianmukaiset ruokailu- ja keittiötilat, sekä kokous- ja koulutustilat, wc ja saunaosasto, sekä toimisto henkilökunnalle. Parkkipaikka on noin 400 henkilöautolle sekä 50 matkailuvaunulle tilauksesta myös sähköpaikkoja. Majoitustiloja noin 40 hengelle.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään metsästys- ja erämatkailukohteena. Turvataan ampumaharrastuksen toimintaedellytykset.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 860 MIEKOJÄRVEN VIRKISTYSALUE		
Aluekuvaus	Miekojärven Resortissa on majoitustilaa 15-20 henkilölle. Isommalle porukalle löytyy lisää majoitustilaa vieressä olevasta mökkikylästä. Miekojärven järviolue on erityisesti vesiretkelyyn hyvin soveltuva kohde. Puhtaat ja laajat vesialueet houkuttelevat kalastamaan ja luonnon muovaamat hiekkarannat kutsuvat uimaan. Alueen luontoa voi tarkkailla paitsi vesitse, myös luontopolkuja ja muita reittejä pitkin patikoimalla.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään luontoon ja vesiretkelyyn tukeutuvana matkailukohteena		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 861 LOHIRANTA		
Aluekuvaus	Kalastuskeskus, matkailu- ja ohjelmalveluyritys Simojoen Lohiranta sijaitsee parhaiden kalastuskohteiden äärellä Simojokivarressa n. 20 km E4:lta ja 50 km Kemi-Tornion lentoasemalta. Alueelta löytyy majoitusta, ohjelmalveluita sekä kokoustiloja.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään luontoon ja vesiretkelyyn tukeutuvana matkailukohteena		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 862 SIMOJOEN ERÄKESKUS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 25 km päässä Simon kuntakeskuksesta Simojokivarressa. Alueelta löytyy majoitusta, ohjelmapalveluita sekä kokoustiloja.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde.		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 863 KEMIJOEN LOMA		
Aluekuvaus	Kemijoen loma sijaitsee Peuran kylässä Tervolan ja Rovaniemen välillä hyvien kulkuyhteyksien varrella. Alueelta löytyy majoitusta ja ohjelmapalveluita.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde.		
Kehittämisperiaate			

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 864 LOUESAARI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tervolan kuntakeskuksesta noin 18 km pohjoiseen Kemijoen Louesaassa. Tavoitteena on kehittää aluetta uittohistorian informaatiopisteenä, kalastuskohteena sekä ulkoilu- ja retkeilyalueena.		
Varausperuste	Seudullinen matkailukohde.		
Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 865 AJOKSEN SATAMA JA JÄÄNMURTAJA SAMPO		
Aluekuvaus	Jäänmurtaja Sampo on Kemissä sijaitseva nykyisin nähtävyytenä toimiva 1961 valmistunut dieselsähköinen jäänmurtaja. Aluksi Sampo toimi 30 vuotta jäänmurtajana Perämerellä, ja aktiiviuransa jälkeen se valjastettiin matkailuun. Sammon kotisatama on Kemin Ajoksessa. Sampoon mahtuu noin 150 matkustajaa. Kesäisin Sampo on kotisatamassaan, mutta talvisin sillä tehdään turistimatkoja Perämerellä. Turisteilla on mahdollisuus matkan aikana laskeutua laivan kannelta kellumaan pelastautumispuvussa mereen. Jäänmurtaja Sampo risteilee aikataulun mukaisesti ja jäätilanteen huomioiden joulukuusta huhtikuulle.		
Varausperuste	Kansainvälinen matkailukohde.		
Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 866 SISÄSATAMA JA LUMILINNA		
Aluekuvaus	Sisäsatama on peruskorjattu kaupunkilaisten kesäiseksi "olohuoneeksi". Kesäisin Sisäsatamasta löytyy useita ravintoloita, jäätelökioski, risteilyjä ja ravintolapalveluja tarjoavia laivoja, minigolfia, Jalokivigalleria ja Purjehduskeskus vierasvenesatamaineen. Talvisin Sisäsatamassa on Lumilinna. Lumilinna on avoinna vuosittain tammikuun lopusta huhtikuulle.		
Varausperuste	Kansainvälinen matkailukohde.		
Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMI, KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 867 KEMIJOKISUU		
Aluekuvaus	Alue käsittää koko Kemijokisuun sisältäen Vallitunsaaren ja Jokisuun. Vallitunsaarella on tarjolla ravintola- ja majoituspalveluita. Alueelle on tekeillä kehittämissuunnitelma. Tavoitteeksi on asetettu; "Kemijokisuu tarjoaa sekä kaupunkitason palvelut että elämyksellisiä kalastuskokemuksia joki- ja merialueella."		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Suunniteltu valtakunnallinen matkailukohde. Kehitetään alueesta monipuolinen kalastus- ja kulttuurimatkailukohde.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 868 SIMON WANHA PAPPILA		
Aluekuvaus	Ravintola Wanhan Pappilan yhteyteen, Perämeren rannalle, on avattu tasokas 60 vuodepaikkainen huoneistohotelli. Huoneistohotelli tarjoaa majoituspalvelua kymmenen rantamakasiinin muodossa. Rantamakasiinit ovat korkealuokkaisia täysin varustettuja huoneistoja. Makasiinit sijaitsevat luonnonkauniilla ja rauhallisella paikalla aivan meren äärellä.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullinen matkailukohde.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 869 LOMA-VIETONEN		
Aluekuvaus	Loma-Vietonen on Meltosjärvellä Ylitorniolla. Ylitorniolle on matkaa noin 60 km. Viihtyisä lomakylä luonnon helmassa. Useita hirsimökkejä ja huoneita. Loma-Vietosen päärakennus on aito 100-vuotias peräpohjalainen maalaistalo. Puhdasvetinen, kalaisa ja hiekkarantainen Vietonen on Suomen suurimpia järviä. Kesällä järjestetään erilaisia opastettuja kalastusretkiä, mm. perhokalastus- ja vetouisteluretki. Lauttaretkillä voit kalastaa ja ruokailla. Loma-Vietosen ympäristössä on hyvät pyöräilytiet ja luontopolkuja koko perheen kuljettavaksi. Talvella hiihtolatuja tehtynä noin 10 km, ei valaistu, perinteinen sekä mahdollisuus ohjattuun moottorikelkka-, poro- ja koirasafareihin.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullinen matkailukohde.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 870 KAAKAMONNIEMI		
Aluekuvaus	Laivaniemessä sijaitseva Kaakamonniemen kalasatama on useiden vajojen ja aittojen muodostama kokonaisuus, johon sisältyy vanhoja rakennuksia. Alue on edelleen satamakäytössä.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullinen matkailukohde.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 871 LETON VENEILYKESKUS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Koivuluodonleton niemessä noin 10 km Tornion keskustasta etelään. Veneilykeskuksen muodostavat kalasatama ja venesatama. Kalasatamassa on 15 kylkikiinnityspaikkaa, 50 kpl alle 4 m:n ja 2 kpl yli 4 m:n laituripaikkaa. Venesatamassa on 8 peräpöijupaikkaa, 15 kylkikiinnityspaikkaa, alle 4 m:n 28 kpl ja yli 4 m:n 48 laituripaikkaa sekä 32 telarantapaikkaa)		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullinen matkailukohde.		

Kunta	TORNIO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 872 TULLINRANTA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee aivan Tornion keskustan tuntumassa. Venesatamassa on 20 kpl alle 4 m:n laituripaikkaa.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullinen matkailukohde.		

Kunta	KEMI	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 873 LAITAKARI		
Aluekuvaus	Kemin edustalla sijaitsevaa Laitakarin saari halutaan kunnostaa matkailukohteeksi lähivuosina. Aikanaan Euroopan suurimpiin kuulunut saha loi Laitakariin ja viereiselle Juurakon saarelle tiiviin yhteisön asuinalueineen ja kouluineen.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Suunniteltu seudullinen matkailukohde. Kehitetään saaristomatkailuun tukeutuvana matkailukohteena		

Kunta	PELLO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 874 TORNIONLAAKSON NAPAPIIRI		
Aluekuvaus	Napapiirin kyltti sijaitsee Pellossa, Juoksengin kylässä, Tuomaan Tuvalla, joka on Tornionlaakson napapiirillä sijaitseva matkailijan virkistyspaikka ja matkamuistomymälä.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullinen matkailukohde.		

Kunta	SIMO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	rm 875 HOPEAPERÄ		
Aluekuvaus			
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullinen matkailukohde. Säilytetään karavaanarimatkalukohteena. Kehitetään ohjelmapalveluja ja muuta matkailupalveluja tukevia toimintoja		

Kunta	TORNIO	Muokkauspvm	18.8.2011
Kohde	rm 876 HELLÄLÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion keskustaaajamasta noin 4 km etelään Torniojokivarressa. Alueelle on suunniteltu majoitusta ja vedellisiä ohjelmapalveluita.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Suunniteltu matkailupalveluiden alue		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	RM 1410 AAVASAKSA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla, n. 10 km kirkonkylästä pohjoiseen Tengeliöjoen rajaama Aavasaksan vaara. Seudullinen matkailukeskus, jolla on matkailu- ja virkistystoimintoja sekä valmis kehittämissuunnitelma. Vaaralla sijaitsee kaksi mökkikylää, ravintola sekä laskettelurinne ja hiihtoladut. Vaaran ympäri kiertää 4 km pitkä luontopolku upeissa kansallismaisemissa. Maisema- ja luontoarvoiltaan merkittävä alue. Etelärinteellä kunnan omistamalla alueella vahvistettu rakennuskaava.		
Varausperuste	Seudullinen matkailualue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueen matkailullista vetovoimaa toteuttamalla ympärivuotinen vetovoimakohde huomioiden Aavasaksan kulttuuriset ja maisemalliset arvot Aavasaksan kehittämissuunnitelman (2011) mukaisesti		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	RM 1412 RITAVALKEA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 7 km kirkonkylästä itään. Ritavalkealla on kahvila sekä viisi rinnettä, joiden pituus on 800–1000 m ja korkeusero 120 m. Laskettelukeskuksessa on myös Snowpark ja lastenrinne. Ritavalkean leirikeskuksesta on majoitustilaa 30 henkilölle. Leirikeskus sijaitsee Ritavalkean laskettelukeskuksen vieressä, järven rannalla. Lähiympäristössä on mainiot hiihto-, laskettelu-, patikointi-, suunnistus- ja marjamaastot. Myös ampumarata on läheisyydessä. Laskettelukeskuksessa on myös 3 ja 5 km valaistut murtomaahiihtoladut. Kauniissa metsämaisemassa kiertää Salmilompolon 30 km:n reitti, jonka lähtöpaikaksi voit valita myös "Ritiksen".		
Varausperuste	Seudullinen matkailualue.		
Kehittämisperiaate	Kehitetään alueen matkailullista vetovoimaa ja ympärivuotisuutta		

Kunta	TORNIO, KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4041 PERÄMEREN KANSALLISPUISTO		
Aluekuvaus	Kemin ja Tornion kunnissa sijaitseva lailla perustettu suojelualue, jonka lain mukainen kokonaispinta-ala on 15 890 ha. Kansallispuisto on perustettu Perämeren ulkosaariston ja meriluonnon suojelemiseksi sekä ympäristötutkimusta ja luonnonharrastusta varten. Kemin alueella kansallispuistoon kuuluu maa- aluetta ja vesialuetta, Tornion alueella vain maa- aluetta (saaret). Natura-alueeseen kuuluu Perämeren kansallispuisto ja lisäksi Möylykarin ympärillä olevaa kansallispuistoon kuulumatonta vesialuetta noin 600 hehtaarin verran.		
	LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Vedenalaiset hiekkasärkät (2%), Rannikon laguunit, Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus, Itämeren boreaaliset luodot ja saaret, Itämeren boreaaliset rantaniityt, Itämeren boreaaliset hiekkarannat, joilla on monivuotista ruohovartista kasvillisuutta, rannikon kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit, Kuivat Valluna ja Empertum nigrum nummet/dyynit, maankohoamisrannikon primäärisukkesiovaiheiden luonnotilaiset metsät (< 1%), Fennoskandian runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt (1%)		
	LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Perämerenmaruna, Ruijanesikko, upossarpio		
	LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: Kalatiira, Lapintiira, Räyskä		
	SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Alueet sijaitsevat Perämerenkaarella sekä Perämeren saariston matkailun vetovoima-alueella, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueella (mv 8410). Laki 537/91, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 0301 Perämeren kansallispuisto)		
Varausperuste	Säilytetään luontoarvot. Kehitetään virkistyskäyttömahdollisuuksia. Rakenteet toteutetaan korkeatasoisesti luonto- ja maisema-arvoihin sovittaen.		
Kehittämisperiaate			

Kunta	PELLO, TORNIO, YLITORNIO, PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4051 TORNIONJOKI - MUONIONJOKI		
Aluekuvaus	<p>Tornionjoen - Muonionjoen NATURA 2000-verkostoon kuuluvan Suomen puoleisen vesistöalueen vesipinta-ala lukuun ottamatta Tengeliönjoen vesistöaluetta on noin 32 000 ha. Tengeliönjoen vesistöalue ei kuulu alueeseen, koska se on rakennettu voimatalouskäyttöä varten. Myös Martimojoen ja Liakanjoen vesistöalueet on rajattu alueen ulkopuolelle, koska niiden luonnontila on ruoppausten, perkausten ja ojitusten vuoksi voimakkaasti muuttunut. Tornion - Muonionjoen vesistöalue on valittu verkostoon luontotyyppiin "Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit" vuoksi ja n. 70 % siitä kuuluu boreaaliseen ja 30 % alpiiniseen vyöhykkeeseen.</p> <p>Jokireitin pituus Kilpisjärveltä Perämerelle on yhteensä noin 500 km. Koko Suomen puoleisen vesistön jokipituus on yhteensä 3 600 km. Jokireitin ylin osa, Könkämäeno, saa alkunsa Kilpisjärvestä 473 m korkeudesta ja se laskee Käsivarren tunturiylänköä pitkin noin 90 km:n matkalla 142 m. Könkämäenen ja toisen latvaosan Lätäsenon yhtyessä Kaaresuvannon yläpuolella joki saa nimekseen Muonionjoki. Muonionjoen pituus on yhteensä 230 km ja putouskorkeutta tällä jaksolla on 205 m. Muonionjoki laskee Lappean kohdalla Ruotsin puolelta tulevaan Tornionjokeen. Tornionjoen pituus Muonionjoen yhtymäkohdasta mereen saakka on 180 km ja putouskorkeutta tällä suhteellisen alavalla Tornionjokilaakson alueella on 126 m.</p> <p>Huomattavimpia Tornion-Muonionjoen Suomen puoleisia sivujokia ovat Lätäseno, Jietajoki, Tarvantojoki, Palojoki, Jerisjoki, Äkäsjoki, Ylläsjoki, Naamijoki ja Martimojoki. Suurimmat järvet vesistöalueella ovat Kilpisjärvi, Jerisjärvi ja Äkäsjärvi. Tornionjokilaakso rannikolta Pellon korkeudelle saakka on suurimmaksi osaksi maatalouden muovaamaa kulttuurimaisemaa.</p> <p>Tornionjokilaakso Tornion kaupungin pohjoispuolelta lähelle Ylitornion taajamaa kuuluu valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Tornion -Muonionjoki on Kalixjoen ohella ainoa Suomen ja koko EU:n säännöstelemätön suuri (keskivirtaama yli 350 m³/s) jokivesistö. Veden laatu vesistöalueella on suurimmaksi osaksi hyvä tai erinomainen. Alueella elää luontodirektiivin mukainen saukko.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Saukko</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Alueet sijaitsevat Länsi-Lapin käytävällä. Natura VNp 8.5.2002 (FI 130 1912 Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalue)</p>		
Varausperuste			
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot. Kehitetään ohjattua vikistyskäyttöä ja opastusta.		

Kunta	KEMINMAA, SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4052 MUSTA-AAPA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Keminmaan ja Simon kunnissa, n. 4 km Maksniemestä pohjoiseen.</p> <p>Kohteella tavataan edustavia rimpilettoja. Suotyypeistä myös lettonevat ja saranevat ovat kohteelle tyypillisiä. Alueella on myös pienehköjä, dystrofisia järviä sekä puroja. Merkittävä eteläisen Perä-Pohjolan aapasuo. Musta-aapa kuuluu soidensuojeluohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset järvet ja lammet (3%), Aapasuot (70%), Puustoiset suot (27%).</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Perämerenkaari, Isosydänmaan paliskunnan raja, sähkölinja ja moottorikelkkareitti. Lisäksi alue sijaitse kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeellä (ek).</p>		
Varausperuste	Soidensuojelun perusuohjelma, VNp 26.3.1981, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 0507 Musta-aapa)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4053 KIRVESAAPA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Keminmaassa n. 14 km Laurilasta itään.</p> <p>Laaja, paikoitellen hyvin vetinen aapasuo, joka on tyypiltään saranevaa, lyhytkortista nevaa ja rimpinevaa. Suolla on joitakin metsäisiä, soistuvia saarekkeita ja koivuvaltaista korpeakin esiintyy. Paikoin jänteistä ja rahkaista. Kirvesaapa kuuluu Pohjois-Pohjanmaan aapasoihin.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (5%), Letot / (10%), Aapasuot (65 %), Puustoiset suot (20%)</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Perämerenkaari ja kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek). Alueen länsipuolella sijaitsee kaivosalue (EK 1916).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 0505 Kirvesaapa) Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	KEMINMAA, SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4054 MARTIMOAAAPA-LUMIAAPA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Keminmaan ja Simon kunnissa, n. 15 km Simon Asemakylästä pohjoiseen.</p> <p>Yksi Pohjois-Suomen tärkeimpiä suoluonnon suojelukohteita. Erittäin tärkeä uhanalaisille lintulajeille. Alue on erittäin monimuotoinen luonnontilaiseen suoluonnon keskittymä. Aapasoiden ohella alueella on myös edustavia keidassoita. Ravinteikkaan kallioperän alueella esiintyy myös lettoja. Alueen luonnontilaiset metsät ovat edustavia vanhoja metsiä.</p> <p>Alueeseen kuuluu soidensuojelualueen etelärajaan rajoittuva Kontiokummut -niminen vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluva alue. Lisäksi alueella Ramsar-alue (suo).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (2%), Keidassuot (10%), Vaihettumissuot ja rantasuot (<1%), Letot/<1%), Aapasuot (50 %), Kasvipeitteiset silaattikalliot (<1%), Borealiset luonnonmetsät (6%), Puustoiset suot (10%).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Ilves, karhu, saukko, susi</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: Helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kaakkuri, kalatiira, kapustarinta, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, palokärki, pohjantikka, pyy, Sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky, alueella 2 uhanalaista lajia</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Isosydänmaan paliskunnan raja, seututie, maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8041), ulkoilu- ja moottorikelkkareitit, matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8416), kaivostoiminnan kehittämisen kohdealue (ek), pohjavesialue, muinaismuistokohteet (SM 3606 ja 3593), Myllylän erotuspaikka (ph 5513)</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Laki 676/81, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1602 Martimoaapa- Lumiaapa- Penikat) Säilytetään luontoarvot. Kehitetään opastettua retkeilyä. Rakenteet toteutetaan korkeatasoisesti alueen luonto- ja maisema-arvoihin sovittein.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4055 ISO-SAARISUO-HOIKKASUO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Kuivaniemen ja Simon kunnissa, n. 10 km Simon Asemakylästä koilliseen.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan aapasuovyöhykkeeseen kuuluva heikkojänteinen suokohde.</p> <p>Suotyypit: mm. lyhytkortinen neva, kalvakkaneva, rimpineva. Iso-Saarisuo-Hoikkasuo-Musta-aapa kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Keidassuot (<1%), Fennoskandian lähteet ja lähdesuot (<1%), Aapasuot (60 %), Boreaaliset luonnonmetsät (1%), Puustoiset suot (35%)</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kaakkuri, kapustarinta, kurki, liro, palokärki, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Alueella sijaitsee muinaismuistokohde (SM 3068)</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Laki 676/81, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1604 Iso Saarisuo- Hoikkasuo) Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4056 VEITTIAPA		
Aluekuvaus	<p>Alue muodostuu kahdesta palstasta ja ne sijaitsevat Kuivaniemen ja Simon kunnissa, n. 20 km Simon Asemakylästä koilliseen.</p> <p>Veittiaapa on pääasiassa vaikeakulkuista rimpinevaa. Pinnanmuodoiltaan se on tasainen. Jänteet ovat hyvin matalia ja katkeilevia. Luujärvien ympäristössä karut nevat, rämeet ja vesistöt muodostavat maisemallisesti kauniin kokonaisuuden. Ristiaavalla ja Lähdesuon pohjoisosassa vallitsevana suotyypinä ovat suursaranevat. Lähdesuo on pinnanmuodoltaan loiva rинnesuolaakso. Kasvillisuus on liikkuvan veden vuoksi usein rehevää. Alueella tavataan paikoin runsaasti mm. kämmekkäkasveja. Hömmönojan varret ovat koivuvaltaista korpea.</p> <p>Laaja rimpineva-alue on linnustollisesti hyvin monipuolinen ja arvokas. Veittiaapa kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (5%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1%), Aapasuot (85 %), Boreaaliset luonnonmetsät (1 %), Puustoiset suot (5 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Saukko</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, hiiripöllö, kalatiira, kapustarinta, kurki, Liro, metso, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, alueella 1 uhanalainen laji</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Isosydänmaan ja Oijärven paliskuntien raja.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Laki 676/81, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1603 Veittiaapa) Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	SIMO, TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4057 RUNKAUKSEN LUONNONPUISTO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee n. 30 km Tervolan kirkonkylästä itään, johon kuuluu kaksi erillistä palstaa, Ahma-aapa Simossa ja Hattuselänaapa Tervolassa.</p> <p>Alue on pääasiassa aapasuo-, suo- ja metsäluonnon suojelualuetta. Pääosan muodostavat aukeat nevat, jotka ovat tyypiltään vaihtelevia ja kaikki koskemattomassa luonnontilassa.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), Vuorten alapuoliset tasankojoet (1%), Keidassuot (2%), Letot (1%), Aapasuot (40 %), Borealiset luonnonmetsät (<1 %), Puustoiset suot (20 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleikki, lettorikko, alueella 1 uhanalainen laji</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: Ampuhaukka, helmipöllö, Hiiripöllö, huuhkaja, Kaakkuri, Kalatiira, Kapustarinta, Kurki, Liro, Palokärki, pohjantikka, pyy, Sinisuohaukka, Suokukko, Suopöllö. Varpuspöllö, vesipääsky. Alueella 2 uhanalaista lajia.</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek), Narkausen ja Isosydänmaan paliskunnan raja ja olemassa oleva sähkölinja</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Laki 634/56 ja 674/81 Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1601 Runkaus) Säilytetään luontoarvot. Kehitetään opastettua retkeilyä. Rakenteet toteutetaan korkeatasoisesti alueen luonto- ja maisema-arvoihin sovittaen.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4058 SAARIAAPA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simon pohjoisosassa Saariaavalla.</p> <p>Saariaapa on varsin tyypillinen aapasuomuodostuma. Aapa-alueen ympärillä on rämemäntyä kasvava rämevyöhyke. Jännemuodostus on selväpiirteinen. Suon keskustassa rämeet ovat vetisiä ja yleensä suurialaisia. Saariaapa kuuluu Pohjois-Pohjanmaan aapasoihin. Alue on hyvä lintusuo. Natura-alueeseen kuuluu Saariaavan alue, joka on soidensuojeluohjelmassa.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (1%), Keidassuot (20%), Aapasuot (68 %), Borealiset luonnonmetsät (20 %), Puustoiset suot (16 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Saukko, haavansahajumi, alueella 2 uhanalaista lajia</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: Helmipöllö, kalatiira, kurki, laulujoutsen, liro, metso, pyy, palokärki, Sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Laki 851/88, Soidensuojeluohjelma, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1612 Saariaapa – Hattuselkä) Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	SIMO, KEMI, TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4059 PERÄMEREN SAARET		
Aluekuvaus	<p>Alue muodostuu Kemin, Tornion, Simon, Kuivaniemen, Iin, Haukiputaan, Oulun, Oulunsalon ja Hailuodon edustalla olevista saarista, luodoista ja matalikoista.</p> <p>Alueella esiintyy runsas ja monipuolinen linnusto. Kasvilajistoon kuuluu merenrantojen tyyppilajistoa ja Ruijanesikkoryhmän lajeja. Perämeren saaristoon kuuluu lukuisia edustavia merenrantaniittyjä, lehtomaisia alueita, hiekka- ja kivikkorantoja sekä dyynirantoja. Alueelle on tyyppillistä maankohoamisilmiöstä johtuva rantojen jatkuva muuttuminen. Erityisesti Krunnit on merkittävä lintualue.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Jokisuistot (1 %), Rannikon laguunit (<1%), Merenrantaniityt (3 %), Itämeren hiekkarannat (1 %), Variksenmarjadyynit* (<1 %), Maankohoamisrannikon primäärisukessiovaiheiden, luonnontilaiset metsät (1 %), Vedenalaiset hiekkasärkät (<1 %), Kivikkorannat (3 %), Variksenmarjadyynit* (<1 %), Ulkosaariston saaret ja luodot (<1%), Kiinteät, ruohokasvillisuuden peittämät dyynit* (<1 %), Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt* (1 %), Lehdot (<1 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Rahkiainen , Ruijanesikko , Upossarpio</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: Allihaka, Ampuhaukka, Hiiripöllö, Etelänsuosirri, Kaakkuri, Kalatiira, Kapustarinta , Kaulushaikara , Kuikka , Kurki , Lapintiira , Laulujoutsen, Liro Luhtahuitti , Mehiläishaukka Mustakurkku-uikku, Palokärki, Pikkujoutsen, Pikkulepinkäinen, pikkulokki, Pikkutiira, Räyskä, Ruskosuohaukka, Sinirinta, Sinisuohaukka, Suokukko, Suopöllö, Teeri, Uivelo, Vesipääsky, Alueella 6 uhanalaista lajia.</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Perämerenkaari, matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8410)</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Arvokas lintujen pesimäalue, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 0302 Perämeren saaret) Säilytetään luontoarvot. Kehitetään saaristomatkaa.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4060 KOKONJÄRVI-KORPIJÄNKÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simossa n.2 km Maksniemestä pohjoiseen. Pohjois-Pohjanmaan aapasuovyöhykkeeseen kuuluva nuori luhtalletto.</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Perämerenkaari</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981 Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4062 RIMPIJÄRVI-UUSIJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simon ja Kuivaniemen kunnissa, n. 20 km Simon Asemakylästä koilliseen.</p> <p>Alue on yksi edustavimpia Pohjois-Pohjanmaan rimpisoita, jolla on hyvin edustava linnusto. Alueella on sekä aapa- että keidassoita. Suoalueen vaihtelevuutta lisäävät useat suolammet ja -järvet, jotka ovat tärkeitä linnustolle. Rimpisuon ja Jäkäläsuon välissä on metsäsaarekkeiden muodostama "vyö". Alueen eteläosassa sijaitsevasta Uusijärvestä laskee puro etelään lisäten alueen suovalikoimaan myös hieman</p>		

Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>rehevyyttä. Alue on suojeltu soidensuojelualueena.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (1 %), pikku joet ja purot (<1 %), Keidassuot (10%), Aapasuot (85 %), silikaattikalliot (<1 %)</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: Ampuhaukka, Hiiripöllö, huuhkaja, Kalatiira, Kapustarinta , Kuikka, Kurki , Lapintiira , Lauujoutsen, Liro, metso, Palokärki, pohjantikka, Sinisuohaukka, Suokukko, Suopöllö. Alueella 1 uhanalainen laji.</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Olemassa oleva sähkölinja, Isosydänmaan ja Oijärven paliskuntien välinen raja Laki 676/81, Natura VNp 20.8.1998 (FI1101405 Rimpijärvi – Uusijärvi) Säilytetään luontoarvot.</p>
---	--

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4063 KUIVASJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simossa n. 40 km Asemakylästä koilliseen.</p> <p>Kuivasjärvi on Simojokeen laskevan Kuivasojan sivuhaaran erämainen latvajärvi. Se on huomattavalta osalta soiden ympäröivä varsin karu järvi. Kasvillisuusvyöhykkeet ovat melko kapeat. Alueella on edustava vesilinnusto, johon kuuluu runsaana esiintyvä harvinaisuus.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (80 %), Vaihtumissuot ja rantasuot (5 %), Puustoiset suot (12%)</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, pyy, sinisuohaukka, suokukko, uivelo Lintuvesien suojeluohjelma, VNp 3.6.1982, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1611 Kuivasjärvi) Säilytetään luontoarvot.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	TORNIO, TERVOLA, YLITORNIO, ROVANIEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4064 KILSIAAPA - RISTIVUOMA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Rovaniemen, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kunnissa Vaajärven ympäristössä.</p> <p>Kilsiaapa ja Ristiaapa ovat laajoja moniosaisia Pohjanmaan aapoja. Suotyypeistä rimpinevat ovat vallitsevia, mutta myös kalvakkanevoja esiintyy. Vaajoen varressa on tulvaisia ruoho- ja heinäkorpia. Tärkeä suolintujen pesimäalue.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1%), vaihtumissuot ja rantasuot (1 %), letot (<1%), Aapasuot (60 %), Borealiset luonnonmetsät (14 %), borealiset lehdot (<1 %), puustoiset suot (7 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleinikki</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: Ampuhaukka, helmipöllö, Hiiripöllö, huuhkaja, Kapustarinta , kuikka, Kurki, laulujoutsen, Liro, mehiläishaukka, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö. Varpuspöllö. Alueella 2 uhanalaista lajia.</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Lohijärven ja Palojärven paliskuntien välinen raja Laki 676/81, seutukaavan 4. Osan vahvistamispäätös, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1810 Kilsiaapa – Ristivuoma) Säilytetään luontoarvot.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4065 JÄNKKÄJÄRVI, LYLJÄRVI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla, n. 38 km Aavasaksalta itään.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Valuma-alueeltaan pieniä, laajahkon saraniittyvyöhykkeen omaavia järviä. Ruohikkovyöhykkeen muodostaa pääasiassa järvikorte. Lyljjärvestä on löytynyt harvinaisuus, ristilimaska. Linnuston monipuolisin ryhmä on vesilinnut. Näiden joukossa on mm. eteläisiä vesilintulajeja. Molemmat järvet ovat rauhallisia erämaajärviä.</p> <p>Lintuvesien suojeluohjelma VNp 3.6.1982 Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4066 MELLAJOEN ALUE		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla, n. 38 km Aavasaksalta itään. Alueen läpi kulkee tie ja sähkölinja.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Suolla on muutamia kuivatusoja (tien läheisyydessä). Alueella on uhanalaisia lettoja (lettokorpi, lettoräme, rimpiletto, lettoneva). Mellajoki kuuluu Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin. Uhanalaisia suotyyppisiä (lettoja).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Letot (5 %), aapasuot (28 %), borealiset luonnonmetsät (10 %), puustoiset suot (45 %), turvametsät (10 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleinikki, alueella 1 uhanalainen laji</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: Helmipöllö, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, varpuspöllö</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Seututien tieluokan nosto kantatieksi, Lohijärven ja Palojärven paliskuntien välinen raja</p> <p>Asetus 801/85, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 2101 Mellajoki) Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4067 ROMPAITTEN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla, n. 47 km Aavasaksalta itään.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Romppaat -vanhojen metsien alueella metsät ovat poikkeuksellisen reheviä ja runsaspuustoisia kuusikoita, joissa on runsaasti haapaa ja muita lehtipuita. Lahopuuta on runsaasti. Paloromppaan lehdon alueella kasvillisuus vaihtelee vallitsevista tuoreista GDT- ja GT-lehdoista (kurjenpolvi-imarretyypin- ja metsäkurjenpolvityypin lehto) kosteisiin GFIT-lehtoihin (metsäkurjenpolvi-mesiangervotyypin -lehto) sekä lehtokorpiin. Valtapuu on kuusi, jonka joukossa paikoin runsaasti myös mäntyä ja etenkin notkelmissa lehtipuista: koivua, haapaa, raitaa, pihlajaa ja harmaaleppää. Tuorerommaksen soidensuojelualue on kehittynyt vaaran rinteiden painanteisiin, puron rannoille ja lähteikköihin. Kalkkiperäisyydestä johtuen alueella on runsaasti erityyppisiä lettolaikkuja. Alueen kasvillisuus on poikkeuksellisen edustava.</p> <p>Romppaat ovat Lapin kolmion alueella sijaitseva monimuotoinen metsä- ja suoluontokokonaisuus. Romppaat -alue muodostuu: -Tuorerommaksen perustetusta soidensuojelualueesta (SSA), -Palorommaksen perustetusta lehtojensuojelualueesta (LHA), sekä -Kuusikkorommaksen alueesta, joka kuuluu lehtojensuojeluohjelmaan (LHO) ja -Romppaat -nimisestä vanhojen metsien suojeluohjelmaan (VHO) kuuluvasta alueesta.</p>		

	<p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Vuorten alapuoliset tasankojoet (1 %), letot (<1 %), Aapasuot (49 %), kasvipeitteiset kalkkikalliot (<1 %), boreaaliset luonnonmetsät (16 %), boreaaliset lehdot (30 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lettorikko, alueella on 2 uhanalaista lajia</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, suokukko, varpuspöllö</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhyke (ek)</p>
Varausperuste Kehittämisperiaate	Vanhat metsät VNp 27.6.1996, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 2107 Romppaat) Säilytetään luontoarvot.

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4070 KARHUJUPUKKA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla, n. 38 km Aavasaksalta itään. Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin kuuluva pienehkö, vaaran rinteiden rehevähköksi kangasmetsäksi vaihtuva kasvistollisesti arvokas lettoalue. Suotyypit: korpiräme, nevakorpi, lettoräme, rimpiletto, lettokorpi, koivuletto.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Laki 676/81. Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4071 MUSTIAAPA - KAATTASJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Rovaniemen mlk:n ja Ylitornion kunnissa, n. 57 km Aavasaksalta itään.</p> <p>Alueen suot kuuluvat Pohjanmaan Aapasuovyöhykkeeseen. Mustiaavan rimpisessä keskiosassa on kuitenkin jo selvä peräpohjalainen leima. Mustiaavan pohjoisosissa on suon reunoilla nevarämeitä, matalajärven suunnassa laajaltikin. Avosuot ovat ruohoista tai varsinaista rimpinevaa, paikoin suursaranevaa Natura-alue koostuu Mustiaapa-Kaattasjärven alueesta, joka kuuluu soidensuojeluohjelmaan. Pieni osa tästä alueesta kuuluu myös vanhojen metsien suojeluohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (9 %), Vuorten alapuoliset tasankojoet (1 %), aapasuot (70 %), boreaaliset luonnonmetsät (5 %), puustoiset suot (10 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: ilves, karhu, saukko, alueella 2 uhanalaista lajia</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: Ampuhaukka, helmipöllö, Hiiripöllö, Kapustarinta, kuikka, Kurki, laulujoutsen, Liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö. Uivelo. Alueella 2 uhanalaista lajia.</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek), muinaismuistokohde (SM 3616)</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Laki 851/88, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1301 Mustiaapa – Kaattasjärvi) Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4073 KÄÄRMEAAVAN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simon kunnassa, n. 37 km Asemankylästä koilliseen.</p> <p>Käärmeaapa on luonnontilainen suoalue, jonka metsäsaarekkeet ovat myös luonnontilaisia ja niissä on paljon lahoppuustoa. Metsäsaarekkeissa on paikoin runsaasti lahoavaa haapaa ja koivua. Suoalue on rehevää, osaksi lettoa, ja erittäin märkää. Hanhien lepäily ja ruokailualue. Käärmeaapa kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan. Lisäksi alueeseen kuuluu soidensuojelun perusohjelman täydennysesityksen mukainen alue vanhojen metsien ohjelmarajauksen pohjoispuolella.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (<1%), Keidassuot (20%), Aapasuot (68 %), Boreaaliset luonnonmetsät (8 %)</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: helmipöllö, kalatiira, kurki, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, palokärki, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Alue sijaitsee osittain Hamari-Ylikärppä maaseudun kehittämisen kohdealueella (mk 8041). Isosydänmaan ja Oijärven paliskuntien välinen raja.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Vanhat metsät, VNp 27.6.1996, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1606 Käärmeaapa) Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4074 HATTUSELÄN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simon kunnassa, n. 50 km Asemankylästä koilliseen.</p> <p>Hattuselän metsät ovat noin 150-vuotiaita, reheviä mäntyvaltaisia sekametsiä. Tyypillisiä ovat erittäin järeät vanhat haapametsiköt, joista on löydetty useita uhanalaisia kovakuoriaislajeja. Metsät ovat luonnontilaisia ja niissä on runsaasti lahoppuita. Alueella on tehty lannoituksia 1970-luvulla. Hattuselän alueella esiintyy useita uhanalaisia lajeja. Natura-alueeseen kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluva Hattuselän alue.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (1%), Keidassuot (20%), Aapasuot (68 %), Boreaaliset luonnonmetsät (20 %), Puustoiset suot (16 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Saukko, haavansahajumi, alueella 2 uhanalaista lajia</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: helmipöllö, kalatiira, kurki, laulujoutsen, liro, metso, pyy, palokärki, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek), Isosydänmaan ja Narkauksen paliskuntien välinen raja</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Vanhat metsät, VNp 27.6.1997, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1612 Saariaapa – Hattuselkä) Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4076 MELTOSJÄRVET - PYSÄJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Ylitorniolla noin 42 km Aavasaksalta koilliseen.</p> <p>Meltosjärvet ja Pysäjärvi ovat vesialueeltaan matalia ja kasvillisuusvyöhykkeiltään laajoja järviä. Ruoikkovyöhykkeen muodostava järvikorte on levinnyt vesialueiden keskellekin. Linnusto on poikkeuksellisen runsasta, myös rantalinnusto on edustava. Järvet ovat myös hyvin huomattava muuton- ja sulkasadon aikainen kerääntymisalue. Meltosjärven pintaa on nostettu, mutta sillä ei ole ollut haittaa linnustolle. Meltosjärvet-Pysäjärvet -alue kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (60 %), vaihtumissuot ja rantasuot (40 %)</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kaakkuri, kalatiira, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, mustakurkku-uikku, pikkulokki, ruskosuohaukka, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky. Alueella 2 uhanalaista lajia.</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Alueella on Ylitornio-Pello järviolueiden matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035). Suojelualueiden välissä kulkee seututie ja sijaitsee Meltosjärven kylä (at 303). Lisäksi alueella on maakunnallisesti/seudullisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6099).</p>		
Varausperuste	Lintuvesiensuojeluohjelma, VNp 3.6.1982, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 2104 Meltosjärvet – Pysäjärvi)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4077 AHVENJÄRVI - LEHDONJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Ylitorniolla noin 24 km Aavasaksalta itään.</p> <p>Järvet ovat Tengeliöjoen vesistön sivuhaarojen latvajärviä. Järvet ovat matalia, pääosin rämeiden ja mäntymetsien ympäröimiä humusjärviä. Ahvenjärveä on aikoinaan laskettu ja järveä ympäröivät paikoin leveät pensaikko- ja saraniittyvyöhykkeet. Myös järvikortetta esiintyy runsaasti molemmilla järvillä. Järvien yhteinen linnusto on melko monipuolinen. Lajistoon kuuluu sekä eteläisiä että pohjoisia lajeja. Valtakunnallisessa lintuvesiensuojeluohjelmassa alue oli arvioitu valtakunnallisesti arvokkaaksi. Alueella pesii ja aluetta käyttää ruokailu- tai levähdysalueena lintudirektiivin mukaisia lajeja. Ahvenjärvi-Lehdonjärvi kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (60 %), vaihtumissuot ja rantasuot (15 %), puustoiset suot (12 %)</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kalatiira, Kuikka, kurki, laulujoutsen, liro, mustakurkku-uikku, pikkulokki, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, uivelo, vesipääsky</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Seututien tieluokan nosto kantatieksi</p>		
Varausperuste	Lintuvesien suojeluohjelma, VNp 3.6.1982, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 2108 Ahvenjärvi – Lehdonjärvi)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4078 HÄMEENVUOMA-SALAMALOMPOLONVUOMA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla noin 28 km Aavasaksalta kaakkoon.		
Varausperuste	Pohjois-Pohjanmaan rehevään aapasuovyöhykkeeseen kuuluva lajistollisesti arvokas suo. Suotyypit: mm. saraneva, rimpineva, nevaräme, lettokorpi, koivuletto ja rimpiletto.		
Kehittämisperiaate	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981. Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4080 PITKÄJÄNKÄ-RYTIJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla noin. 20 km Aavasaksalta kaakkoon.		
Varausperuste	Suoluonnon suojelualue. Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4081 HEINIVUOMA-PIETINVUOMA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitorniolla noin 12 km Aavasaksalta kaakkoon.		
Varausperuste	Heinivuoman keskusta on nehavilla (Eriophorum angustifolium) -rimpeä. Jännemuodostus on heikkoa. Pääasiassa suotyyppi on suursara- tai saranevaa. Sammalpeite on enimmäkseen yhtenäinen ja koostuu nevoille tyypillisistä rakkasammalista. Aapaa ympäröi laaja rämevyöhyke. Tärkeä Lapin kolmion suokohde. Heinivuoma-Pietinvuoma kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan.		
Kehittämisperiaate	LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (1 %), aapasuot (45 %), borealiset luonnonmetsät (4 %), puustoiset suot (50 %)		
Varausperuste	SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Moottorikelkkareitti Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 2103 Heinivuoma – Pietinvuoma)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4082 SUSIROVA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Rovaniemen ja Ylitornion kunnissa Ylitornion taajamaasta noin 64 km koilliseen.		
Varausperuste	Alueen metsät ovat yli 200 vuotiaita männiköitä ja kuusikoita.		
Kehittämisperiaate	Vanhat metsät, Vnp 27.6.1996 Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4083 PERÄVAARANVUOMA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Ylitorniolla noin 10 km Aavasaksalta koilliseen.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan rehevään aapasuoluontoon kuuluva suoalue.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Tuulivoimatuotannolle soveltuva alue (tv 2391) Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981. Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4084 KAINUUNKYLÄN SAARET		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Ylitorniolla, n. 10 km kirkonkylästä etelään.</p> <p>Alue on Tornionjoen suurin savantoalue. Joki jakaantuu useaksi haaraksi, joiden väliin jää kymmenkunta iso saarta. Saaret ovat suurimmaksi osaksi tulvaniittyjä. Uloimpana vesirajassa on suursaratulvaniittyjä, jossa valtalajeina ovat vesisara ja viiltosara. Ylempänä on luhtaisia tulvaniittyjä ja saratulvaniittyjä, joissa valtalajeina ovat mm. ruokohelppi, viitakastikka ja nurmilauha. Kauempana vesirajasta saaret muuttuvat pensaikkoisiksi.</p> <p>Saaret ovat touko-kesäkuun tulvahuippuina veden peitossa 90-100 %:sti. Alueella pesii ja aluetta käyttää ruokailu- tai levähdysalueena lintudirektiivin liitteessä I mainittuja lajeja. Kosteikoille ominaisia lajeja kohteella pesii yhteensä 36. Kohde on pesimälinnustoltaan Lapin arvokkain lintuvesi. Alue on yksi koko Suomen laajimmista tulvaniittyalueista. Alue on Ramsar –aluetta (lintujärvi). Kainuunkylän saaret kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Fennoskandian luonnotilaiset jokireitit (30 %), pohjoiset borealiset tulvaniityt (65 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: pohjansorsimo</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kaakkuri, kalatiira, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky. Alueella 1 uhanalainen laji.</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Kainuunkylä (at 302), muinaismuistokohteet (SM 3555 ja SM 3556) Lintuvesien suojeluohjelma, VNp 3.6.1982, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 2105 Kainuunkylän saaret) Säilytetään luontoarvot.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4085 KORTTOJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Korttojärvi sijaitsee Torniossa Korttovaaran ja Kaakamavaaran väliin jäävällä suoalueella, noin 18 km koilliseen Karungin kylästä.</p> <p>Korttojärvi on yksi Kaakamojoen latvajärvistä. Järven alue on laakeata ja umpeenkasvu on edennyt melko pitkälle. Saraniittyvyöhyke on hyvin laaja, ruohikkovyöhykkeen valtalaji on järvikorte. Korttojärvi kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuva alue (tv 1 2378) sijaitsee aivan alueen välittömässä läheisyydessä Lintuvesien suojeluohjelma VNp 3.6.1982 Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4086 HURUJÄRVI – ISO-MUSTAJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Luonnonsuojelualue käsittää kaksi palstaa. Hurujärvi ja Iso Mustajärvi sijaitsevat Tornionjoen sivuhaaran Liakanjokeen laskevan Mustajoen latvoilla.</p> <p>Molempien järvien ympäristö on alavaa ja vesialue matalaa. Lajistoon kuuluu sarojen lisäksi mm. kurjenjalka ja järvikorte sekä paikoin pajut. Järvet kuuluvat kansalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan ja Natura 2000 -suojelualue verkostoon luonto- ja lintudirektiivin perusteella. Luontodirektiivin mukaiset arvokkaat luontotyypit alueella ovat: humuspitoiset lammet ja järvet sekä vaihtumissuot ja rantasuot. Järvillä on maakunnallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (74 %), vaihtumissuot ja rantasuot (26 %)</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kalatiira, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, mustakukku-uikku, sinisuohaukka, suokukko, uivelo</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Alue sisältyy Aapajärvi-Sattajärvi- Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8036) sekä Liakka-Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037). Olemassa oleva sähkölinja kulkee Iso-Mustajärven länsiosassa.</p>		
Varausperuste	Lintuvesien suojeluohjelma VNp 3.6.1982, Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1909 Hurujärvi – Iso-Mustajärvi)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4087 SATTAVUOMA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Torniossa noin 17 km Karungista koilliseen (itään).</p> <p>Sattavuoma on tärkeä Lapin kolmion suokohde, jossa suon pohjoisosissa on pääosin karuja suotyyppisiä, sararämettä ja lyhytkorsinevaa. Keski- ja eteläosat ovat rehevien suotyyppien mm. koivulettöjen hallitsemia. Suota kiertää karuhko nevakorpivyöhyke. Sattavuoma kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan (SSO).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Aapasuot (85 %), boraaliset luonnonmetsät (1 %), Puustoiset suot (10 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: kiiltosirppisammal</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Alue sisältyy osittain Aapajärvi-Sattajärvi- Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8036). Alueen pohjoisosassa on pohjavesialuetta.</p>		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma VNp 26.3.1981, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1902 Sattavuoma)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4088 VAARAJÄNKKÄ - ROVAJÄNKKÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Torniossa noin 10 km Karungista kaakkoon.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin kuuluva reheviä rämeitä ja korpia sekä lettoja käsittävä suoalue. Suotyypit: mm. neva-räme, saraneva, rimpineva, tulvaneva, ruoho- ja heinäkorpi, lettokorpi ja koivuletto.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Aapasuot (23 %), Puustoiset suot (48 %)</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Alue sisältyy osittain Aapajärvi-Sattajärvi- Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8036). Alueen eteläosassa kulkee olemassa oleva sähkölinja.</p>		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma VNp. 26.3.1981, Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1901 Vaarajänkkä – Rovajänkkä)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4091 RAKANJÄNKKÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tornion keskustasta noin 10 km koilliseen.</p> <p>Kohde edustaa rehevää ja monipuolista lettosuoluntoa. Eteläosissa luhtaisia lettoalueita ja pohjoisempana avointa rimpilettoa. Reunoilla lettokorpea. Pääosin avosuota, jonka raja kivennäismaahan suhteellisen jyrkkä. Kasvilajisto on Pohjois- Pohjanmaan aapasoiille tyypillisesti rikas ja monipuolinen. Myös linnustollisesti arvokas ja monipuolinen kohde. Tärkeä Lapin kolmion suokohde. Rakanjänkkä kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Letot (20 %), Aapasuot (60 %), boraaliset luonnonmetsät (5 %), Puustoiset suot (12 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Kiiltosirppisammal</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Olemassa oleva sähkölinja</p>		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma VNp. 26.3.1981, Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1904 Rakanjänkkä)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4093 KUSIAISKORPI-PALAJÄNKÄ-ALKUMAA		
Aluekuvaus	<p>Alue muodostuu neljästä palstasta ja ne sijaitsevat Tornion keskustasta noin 12 km koilliseen.</p> <p>Isokummunjängän pohjoisosissa erittäin reheviä lettoja. Tärkeä Lapin kolmion lettokohde. Suotyypit: nevakorpi, lettoräme ja koivuletto. Alue kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), letot (15 %), Aapasuot (38 %), Puustoiset suot (40 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinleinikki. Alueella 1 uhanalainen laji</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Olemassa oleva sähkölinja, arvokkaita harjuaueita tai muita geologinen muodostumia sekä pohjavesi</p>		

Varausperuste	sijaitsee alueen välittömässä läheisyydessä Soidensuojelun perusohjelma VNp. 26.3.1981, Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1903 Kusiaisorkopi, Palo-Isokummun jänkä, Alkumaa)
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4094 KARSILONMAA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Torniossa noin 12 km keskustasta koilliseen.</p> <p>Edustava lettosuo. Kivennäismaan rajalla rehevä lehto vaihettuu lettokorveksi, jossa puustona kuusta, koivua ja katajaa. Avosuo-osa on varsinaista lettoa ja paikoin rimpillettoa. Kasvilajisto monipuolinen. Tärkeä Lapin kolmion suokohde. Karsilonmaa kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan (SSO).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Letot (40 %), boraaliset luonnonmetsät (5 %), Puustoiset suot (40 %)</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuva alue (tv1 2379)</p>		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma VNp. 26.3.1981, Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1908 Karsilonmaa)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4096 PAJUNKARI-UKSEI-ALKUNKARINLAHTI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tornion päätaajaman välittömässä läheisyydessä taajamasta kaakkoon.</p> <p>Alue on Tornionjoen sivuhaarojen ja Liakanjoen matalaa jokisuistoa. Pajukari on tyypillinen maankohoamisrannikon saari, jonka sisäosissa on katajikkonummea sekä pihlaja-, tuomi,- ja leppävaltaista metsää. Pienemmät saaret kasvavat pensaikkaa ja kaikkia saaria kiertää kapea niittyvyö. Suurin osa vesialueesta on noin metrin syvyistä. Loppukesällä siitä noin 20% on järvikaislakasvuston peittämää ja lähes joka paikassa kasvaa upos- ja kelluslehtisiä vesikasveja. Alkunkarinlahden alue on entistä Tornionjoen maatuva lasku-uomaa, jossa vedenpinta vaihtelee tulvan ja meriveden korkeuden mukaan. Pesimälinnuston perusteella alue on valtakunnallisesti arvokas lintuvesi. Alue on kansainvälisesti arvokas muutonaikainen ruokailu- ja levähdysalue (luokka I) ja hyvin huomattava sulkasadon aikainen kerääntymisalue (luokka I) kohteelle kerääntyvien vesilintumäärien perusteella. Pajukari-Uksei-Alkunkarinlahti kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Jokisuistot (75 %), Itämeren borealiset rantaniityt (2 %), Maankohoamisrannikon primäärisukessiivaiheiden, luonnontilaiset metsät (8 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: ruijanesikko, laaksoarho</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kalatiira, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, ruskosuonhaukka, sinirinta, suokukko, suopöllö</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Perämerenkaari</p>		
Varausperuste	Lintuvesien suojeluohjelma VNp. 3.6.1982, Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1911 Pajukari – Uksei - Alkunkarinlahti)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA, KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4097 SUURIPÄÄN ALUE		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Keminmaan ja Tervolan kunnissa, n. 30 km Laurilasta koilliseen.</p> <p>Alue muodotuu Suuripään soidensuojelualueesta ja Saaranjoen lehtojensuojelualueesta. Suotyypiltään enimmäkseen rimpinevaa ja lyhytkortista nevaa käsittävä suoalue. Myös keidassuomaisia piirteitä esiintyy paikoitellen. Alueella on monipuolinen ja runsas linnusto.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (<1 %), Letot (<1 %), Aapasuot (30 %), Boreaaliset lehdot (1 %), Puustoiset suot (50 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Kiiltosirppisammal, isonuijasammal, alueella 1 uhanalainen laji</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: hiiripöllö, kalatiira, kapustarinta, kuikka, kurki, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, palokärki, pikku-lokki, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky, alueella 2 uhanalaista lajia</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Alueella on muinaismuistokohde (SM 3596), olemassa oleva sähkölinja, Narkauksen paliskunnan raja sekä arvokkaita harjualueita tai muita geologisia muodostumia.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981 ja lehtojensuojeluohjelma, 13.4.1989</p> <p>Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4100 OLLANKAOJAN LÄHTEET		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolassa, n. 19 km kirkonkylästä itään.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin kuuluva, alueen laajojen lettosoiden viimeinen luonnontilainen osa-alue. Suotyypit: saraneva, lettoräme, lettokorpi, koivuletto ja rimpiletto.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981.</p> <p>Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	TERVOLA, KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4101 JOUTSIJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolassa, n. 17 km kirkonkylästä kaakkoon.</p> <p>Suuripään suoalue on tyypiltään enimmäkseen rimpinevaa ja lyhytkortista nevaa. Yleisiä lajeja itäosan rimmillä ovat mm. järviruoko ja suoputki. Saaranjoen varsilla sijaitseva lehtoalue on kapea, mutta edustava ja erämainen. Joessa on paljon lamparemaisista suvantoja, välissä pieniä koskia ja niiden alla niittyjä. Kasvillisuus on pääosaksi rehevää tulvalehtoa, lisänä GOFIT- (metsäkurjenpolvi-käenkaali-mesiangervotyyppi) ja GOMaT-lehtoja (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyyppi) sekä reheviä korpia. Jokivarren puusto on lehtipuuvallista: harmaaleppä, koivu, haapa, pihlaja, raita ja halava; joukossa myös kuusta. Tärkeä Lapin kolmion suo- ja lehtokohde. Suuripään alue käsittää: soidensuojelun perusohjelmaan kuuluvan Suuripään alueen, lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvan Saaranjoen lehtoalueen, lintuvesisuojaohjelmaan kuuluvan Joutsijärven sekä ohjelmiin kuulumattomia alueita Suuripään soidensuojeluohjelmaan kuuluvan alueen keskellä n. 950 ha.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Lintuvesien suojeluohjelma, VNp 3.6.1982, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1811 Suuripään alue)</p> <p>Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4102 HEINÄJÄNKÄ-KARHUAAPA-KOKONRÄME		
Aluekuvaus	<p>Alue käsittää kaksi palstaa, jotka sijaitsevat Tervolassa, n. 15 km kirkonkylästä koilliseen.</p> <p>Karhuaapa-Heinijänkä-Kokonräme kuuluu Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin. Kohteeseen kuuluvia lehtoalueita on kolme: Pukinselän lehdot, Ruutanaharjun lehdot ja Kaitaharjun kärhölehto. Puusto on lehtipuuvaltaista, mutta paikoin kuusikin on runsas. Tärkeä Lapin kolmion soiden- ja lehtojensuojelukohde. Alueella kasvavat vuoriloikko, sormisara, puna- ja mustakonnanmarja, siperiankirjosara ja lehto-orvokki ovat alueellisesti uhanalaisia lajeja. Karhuaapa-Heinijänkä-Kokonrämeen Natura-alue käsittää: soidensuojelun perusohjelmaan kuuluvan Heinijänkä-Karhuaapa-Kokonrämeen alueen, lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvat Pukinselän lehdot, Ruutanaharjun lehdot ja Kaitaharjun kärhölehdon sekä Kilpelän, Raemäen ja Kaidanharjun yksityiset suojelualueet.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Keidassuot (15 %), letot (37 %), Aapasuot (10 %), Boreaaliset luonnonmetsät (3%), Puustoiset suot (30%)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinleinikki, isonuijasammal, kiiltosirppisammal, alueella 2 uhanalaista lajia</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417). Eteläisempi alue sijaitsee lisäksi Barentsin käytävä varrella sekä maaseudun kehittämisen vyöhykkeellä (mk 8038).</p>		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1812 Karhuaapa – Heinijänkä – Kokonräme)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4103 PISAVAARAN LUONNONPUISTO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Rovaniemen maalaiskunnan ja Tervolan kunnissa, n. 20 km Tervolan kirkonkylästä koilliseen.</p> <p>Puiston maisemia hallitsevat jylhän komea Pisavaara koskemattomine metsineen. Kasvillisuus vaihtelee lähes kasvittomista kivikkorakoista reheviin saniaislehtoihin ja puronvarsikorpiin, vallitsevina kuitenkin kangasmaiden havumetsät. Kasvisto ja eläimistö on rikas, käsittäen useita harvinaisuuksia.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (<1 %), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), vaihettumissuot ja rantasuot (<1 %), Fennoskandian lähteet ja lähdesuot (<1 %), letot (3 %), Aapasuot (4 %), kasvipeitteiset silaattikalliot (8 %), Boreaaliset luonnonmetsät (68 %), boreaaliset lehdot (3%), Fennoskandian metsäluhdat (<1 %), Puustoiset suot (14%)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, kirjokikorento, lahokapo, lapinleinikki, lettorikko, alueella 2 uhanalaista lajia.</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, lapinpöllö, laulujoutsen, liro, mehiläishaukka, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö. alueella 3 uhanalaista lajia</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamisen tarvetta (MU 6018 Kätkävaara) sijaitsee suojelualan läheisyydessä.</p>		
Varausperuste	Laki 83/38, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1801 Pisavaara)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4104 AURINGONKORPI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolassa, n. 10 km kirkonkylästä itään.</p> <p>Alue käsittää soidensuojelun perusohjelmaan kuuluvan Auringonkorpi -nimisen alueen sekä kaksi lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvaa kohdetta, Kirvesmaan lehto ja Lapinjängän tervaleppäkorvet. Auringonkorpi kuuluu Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin. Kohteeseen kuuluu lisäksi kaksi lehtoaluetta: Kirvesmaan lehto ja Lapinjängän tervaleppäkorvet. Kirvesmaan lehdon kasvillisuus on enimmäkseen tuoretta GOMaT-lehtoa (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyyppi). Puusto on harvennettua kuusikkoa, jossa koivikko- ja haavikkolaikkuja. Lapinjängän tervaleppäalueilla on runsaasti kookkaita tervaleppiä. Merkittävä Lapin kolmion suokohde, lehtokohteen kasvillisuus on monipuolista ja Lapinjängän tervaleppäkorvet ovat maamme pohjoisimpia edustavia lepikoita. Alueella kasvavat vuoriloikko, sormisara, puna- ja mustakonnaamarja ovat alueellisesti uhanalaisia lajeja.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Letot (5 %), Aapasuot (90 %), boraaliset lehdot (1 %), Puustoiset suot (4 %)</p>		
Varausperuste	<p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinleinikki, alueella 2 uhanalaista lajia Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981 ja lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1813 Auringonkorpi)</p>		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4106 VASEMMANRIIVINJÄNKÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 20 km kirkonkylästä itään.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan rehevään aapasuovyöhykkeeseen kuuluva suo.</p>		
Varausperuste	<p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8415). Orajärven ja Palojärven paliskuntien välinen raja.</p>		
Kehittämisperiaate	<p>Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981. Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4107 KONTTAKÖNGÄS		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 16 km kirkonkylästä itään.</p>		
Varausperuste	<p>Konttajoen yläjuoksulla, Könkäsenmaan ja Konttakönkään välisessä kurussa sijaitseva lehto. Kasvillisuus on uomissa ja alavissa paikoissa kosteaa kotkansiipivaltaista saniaislehtoa. Kohoumilla on pienialaisia GFIT-suurruoholehtojen ja tuoreiden GDT-lehtojen laikkuja. Vaateliaita lajeja ovat mm. mustaviinimarja, kotkansiipi, koiranvehnä, punakonnaamarja ja kaiheorvokki.</p>		
Kehittämisperiaate	<p>Lehtojen suojeluohjelma, VNp 13.4.1989. Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4108 KURSujen VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 36 km kirkonkylästä koilliseen.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kursujen vanhat metsät ovat pääosin yli 200-vuotiaita kuivahkon kankaan männiköitä ja kuusikoita. Männiköt ovat eri-ikäisiä ja erirakenteisia. Alueella on merkkejä vanhoista harsinnoista. Lahopuuta alueella on kattavasti. Vanhat metsät, VNp 27.6.1996 Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4109 JOUKAISVUOMAN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 30 km kirkonkylästä itään.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Joukaisvuoman vanhat metsät ovat alavissa suosaarekkeissa olevia ikivanhoja kuusikoita, joissa ylispuuna mäntyaihekeja. Suurin osa saarekkeista on luonnontilaisia, eikä niissä näy merkkejä hakkuista. Kaakkoisosassa on kaksi 1990-luvulla hakattua saarekettä. Vanhat metsät, VNp 27.6.1996 Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4111 MOINAVAARAN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 18 km kirkonkylästä kaakkoon.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Moinavaaran alueen metsät ovat pääosin yli 150-vuotiaita mäntyvaltaisia sekametsiä. Lahopuun määrä on runsas. Erittäin arvokas vanhojen metsien alue. Lukuisten uhanalaisten eliölajien esiintymispaikkoja. Kohdassa "Muuta lajistoa" mainittu punakonnanmarja on alueellisesti uhanalainen laji. Natura-alue muodostuu: Yrttivuoman alueesta, joka kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), Aapasuot (6 %), Borealiset luonnonmetsät (55%), borealiset lehdot (< 1%), Puustoiset suot (3%)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleinikki</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8415) Vanhat metsät, VNp 27.6.1996, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1001 Koutusjärvi) Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4112 KOUTUSJÄRVEN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 18 km kirkonkylästä kaakkoon.</p> <p>Koutusjärven alueen metsät ovat jyrkkien vaarojen kuusivaltaisia rinnemetsiä, joissa on paljon lehtipuita. Lahopuuta on runsaasti ja poikkeuksellisen kattavasti. Koutusjärvi on hyvin luonnontilainen järvi, jonka valuma-alueella ei ole kuormittavia toimintoja ja jonka vedenpinnan vaihtelut ovat luonnonmukaiset. Koutusjärvi on oposruohojärvi, jonka kasvillisuus on niukkaa. Loivilla suorannoilla on harvoja kortteikkokasvustoja, mutta jyrkillä kivikko- ja louhikkorannoilla kasvillisuutta on hyvin vähän. Erittäin arvokas vanhojen metsien alue. Lukuisten uhanalaisten eliölajien esiintymispaikkoja. Natura-alue muodostuu Koutusjärven rantojensuojeluohjelmaan kuuluvasta alueesta ja Koutusjärven vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvasta alueesta.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), Aapasuot (6 %), Borealiset luonnonmetsät (55%), borealiset lehdot (< 1%), Puustoiset suot (3%)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleinikki</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Rantojensuojeluohjelman mukainen alue (rs) Vanhat metsät, VNp 27.6.1996, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1001 Koutusjärvi) Säilytetään luontoarvot.</p>		
Varausperuste			
Kehittämisperiaate			

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4114 KOTAROVAN VANHAT METSÄT - KALTIOJÄNKÄ		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 11 km kirkonkylästä kaakkoon.</p> <p>Kaltiojäntkän suoalue on tyypillinen Pohjois-Pohjanmaan rehevä aapasuo. Hyvä aapasuo ja vanhan metsän kohde. Kotarovon alueen metsät ovat hyvin vaihtelevia; tuoreiden kankaiden kuusikoita ja reheviä, osittain lehtomaisia kuusi-koivu -sekametsiä. Metsissä on runsaasti raitoja ja haaparyhmiä. Lahopuuta on runsaasti. Kaltiojäntkän alue muodostuu: Kaltiojäntkän alueesta, joka kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan ja Kotarovon alueesta, joka kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (1%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1%), Aapasuot (40 %), Borealiset luonnonmetsät (55%)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleinikki, kiiltosirppisammal</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kapustarinta, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, Sinirinta, suokukko, varpuspöllö</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue (mv 8415), moottorikelkkareitti Vanhat metsät, VNp 27.6.1996, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1003 Kaltiojäntkä)</p> <p>Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1003 Kaltiojäntkä) Säilytetään luontoarvot.</p>		
Varausperuste			
Kehittämisperiaate			

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4115 KÄÄRMEJUPON VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 22 km kirkonkylästä kaakkoon.</p> <p>Käärmejupon vanhat metsät ovat jyrkkien rinteiden runsaspuustoisia sekametsiä, joissa on runsaasti lahoppua.</p> <p>Käärmejupon ympäristössä on tasaisempaa ja männiköitä on harsittu 1920-30 luvuilla.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), Aapasuot (6 %), Borealiset luonnonmetsät (55%), borealiset lehdot (< 1%), Puustoiset suot (3%)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleinikki</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji</p> <p>Vanhhat metsät, VNp 27.6.1997, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1001 Koutusjärvi)</p> <p>Säilytetään luontoarvot.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4116 YRTTIVUOMA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 14 km kirkonkylästä kaakkoon.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan rehevään aapasuovyöhykkeeseen kuuluva suoalue.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), Aapasuot (6 %), Borealiset luonnonmetsät (55%), borealiset lehdot (< 1%), Puustoiset suot (3%)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: saukko, lapinleinikki</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji</p> <p>Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1001 Koutusjärvi)</p> <p>Säilytetään luontoarvot.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4142 PELLOJÄRVI-SÄYNÄJÄJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 3 km kirkonkylästä kaakkoon.</p> <p>Valtakunnallisesti arvokas lintuvesien suojelukohde. Alueella on monipuolinen kasvillisuus, valtalajeja järvikorte ja kaisla. Myös kelluslehtisiä uposkasveja on runsaasti. Voimakkaasta vedenpinnan vaihtelusta johtuen pesiviä lintuja on niukasti. Järvialueen merkitys muutonaikaisena levähdyspaikkana on huomattava.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (60 %), Pohjoiset, borealiset tulvaniityt (20 %), vaihettumissuot ja rantasuot (5%)</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kaakkuri, kalatiira, kapustarinta, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, alueella 2 uhanalaista lajia</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ:</p>		

Varausperuste	Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8415), moottorikelkkareitti, olemassa olevat sähkölinjat ja rautatie.
Kehittämisperiaate	Lintuvesien suojeluohjelma, VNp 3.6.1982, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1005 Pellojärvi – Säynäjärvi) Säilytetään luontoarvot.

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4144 PAAMAJÄRVI		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 15 km kirkonkylästä etelään.</p> <p>Valtakunnallisesti arvokas lintuvesien suojelukohde. Valuma-alueeltaan pieni, matala järvi, jossa laajat kasvillisuusvyöhykkeet. Järvikortteen ohella valtalajeja ovat myös järvikaisla ja -ruoko. Linnusto on monipuolinen. Lajistossa on monia lintuvesien tyyppilajeja.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Humuspitoiset lammet ja järvet (90 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Ilves, karhu, saukko, susi</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: helmipöllö, kaakkuri, kalatiira, kuikka, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky, alueella 1 uhanalainen laji</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8042) ja moottorikelkkareitti.</p>		
Varausperuste	Lintuvesien suojeluohjelma, VNp 3.6.1982, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1004 Paamajärvi)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4145 HYRSYVUOMA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, n. 27 km kirkonkylästä kaakkoon (etelään).</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan rehevää aapasuoluontoa edustava suoalue.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Aapasuot (90 %), Puustoiset suot (5 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Lapinleinikki</p>		
Varausperuste	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1002 Hyrsyvuoma)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4146 SIMOJOKI		
Aluekuvaus	<p>Simojoen vesistöalueen pinta-ala on 3160 km² ja järvisyys 5,7 %. Simojärvestä alkavan ja Perämereen laskevan Simojoen pituus on 193 km ja putousta joessa on 176 m.</p> <p>Noin 30-50 km Simojärven alapuolella Simojoki virtaa useiden matalien järvien, kuten Toljanjärven, Saarijärven, Saukkojärven ja Portimojärven läpi. Simojoessa on runsaasti koskia. Koskien pituus on lähes 40 km ja yhteenlaskettu pinta-ala noin 277 ha. Koskista suurin osa ja lohikannan tärkeimmät elinalueet sijaitsevat joen keski- ja alajuoksulla. Simojoki on yksi harvoja rakentamattomia keskisuuria jokivesistöjä Suomessa. Simojoki on Tornionjoen ja Kiiminkijoen ohella ainoita jokivesistöjä, joihin Itämeren lohi nousee vielä kudulle. Simojoen vesistö ja sen suualueen merialue sisältyvät erityissuojelun vaativiin vesistöihin.</p>		

Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: kirjojokikorento, alueella 1 uhanalainen laji</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kuikka, laulujoutsen, liro, uivelo</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Maaseudun kehittämisen kohdealueet (mk 8040, mk 8041), matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8416) Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1613 Simojoki) Säilytetään luontoarvot.</p>
---	--

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4150 LEHMIKUMPU-RÄTYAAVAN LETTO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 10 km kirkonkylästä kaakkoon.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin kuuluva lajistollisesti arvokas pääasiassa lettorämettä ja lähdelettoa käsittävä letto.</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8417) Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981. Säilytetään luontoarvot.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	TORNIO, TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4151 VINSANMAAN LETOT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tornion ja Tervolan kuntien alueilla noin 13 km Tervolan kirkonkylästä länteen.</p> <p>Edustava aapasuokohde, jolta tavataan vaihtelevia suotyyppisiä varsinaisista korvista ruoho- ja heinäkorpien kautta letto- ja nevakorpiin. Tärkeä Lapin kolmion lettokohde. Vinsanmaan letot kuuluvat soidensuojeluohjelmaan (SSO).</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Letot (15 %), Aapasuot (5 %), Puustoiset suot (80 %)</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Suojelualuiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevat maa-ainesten ottoalueet (EO 2589). Orajärven ja Palojärven paliskuntien välinen raja.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Soidensuojelun perusohjelma VNp. 26.3.1981, Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1905 Vinsanmaan letot) Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4152 KETUNPESÄNVAARAN LEHTO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 19 km kirkonkylästä kaakkoon.</p> <p>Ketunpesävaaran pohjoispuolella, maantien ja lettorämealueen välissä sijaitseva lehtokohde, jossa on useita lähteitä ja puroja. Kasvillisuus vaihtelee laitojen tuoreista GOMaT- ja GT-lehdoista lähteenreunojen kosteisiin GFIT-lehtoihin sekä suonlaidan lähteiseen lehtokorpeen. Vaateliaita lajeja on runsaasti, mm. tervaleppä, näsiä, hapsisara, koiranvehnä, mustakonnanmarja, neidonkenkä, pussikämmekä, tikankontti ja soikkokaksikko.</p>		

Varausperuste	<p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Letot (50 %). Boreaaliset lehdot (50 %)</p>
Kehittämisperiaate	<p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: alueella 2 uhanalaista lajia</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue (mv 8417), kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek), suojelualan läheisyydessä sijaitsee seututie. Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.89, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1802 Ketunpesävaaran lehto) Säilytetään luontoarvot.</p>

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4153 PUKINSELÄN LEHDOT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 22 km kirkonkylästä koilliseen.</p> <p>Aapasoiden ympäröimän kallioiden Pukinselän etelärinteessä sekä Pisajoen varressa sijaitsevat kaksi kasvillisuudeltaan monipuolista lehtokohdetta. Kasvillisuus vaihtelee lehtokorvista kosteisiin ja tuoreisiin lehtoihin, jokivarressa myös tulvalehtoihin. Puusto on lehtipuuvältaista. Vaateliaita lajeja ovat mm. näsiä, mustaherukka, vuoriloikko, puna- ja mustakonnanmarja, mansikka sekä uhanalaiset lehtonoidanlukko ja tikankontti.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Keidassuot (15 %), letot (37 %), Aapasuot (10 %), Boreaaliset luonnonmetsät (3%), Puustoiset suot (30%)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinleinikki, isonuijasammal, kiiltosirppisammal, alueella 2 uhanalaista lajia</p>		
Varausperuste	<p>Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1812 Karhuaapa – Heinijänkä – Kokonräme)</p>		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4154 RUUTANAHARJUN LEHDOT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 19 km kirkonkylästä koilliseen.</p> <p>Ruutanaharjun kaakkosrinteessä sijaitsevat kaksi kalkkivaikutteista lehtoaluetta. Kasvillisuus vaihtelee rinteiden tuoreista GT- ja GOMaT-lehdoista painanteiden kosteisiin GOFIT-lehtoihin ja lehtokorpiin.</p> <p>Puusto on edustavaa kuusivaltaista sekametsää. Vaateliaita lajeja ovat mm. näsiä, vuoriloikko, puna- ja mustakonnanmarja, pussikämmekkä sekä alueellisesti uhanalaiset lehtokuusama ja lehto-orvokki.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Letot (5 %), Aapasuot (90 %), boreaaliset lehdot (1 %), Puustoiset suot (4 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinleinikki, alueella 2 uhanalaista lajia</p>		
Varausperuste	<p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8038) Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1812 Karhuaapa – Heinijänkä – Kokonräme)</p>		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4155 KAITAHARJUN KÄRHÖLEHTO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 20 km kirkonkylästä koilliseen.</p> <p>Kaitaharjun pohjoisrinteellä, kahden luonnonsuojelualueen välissä sijaitseva lehtokaistale. Kasvillisuus on tuoretta lehtoa ja lehtomaista kangasta. Alueen erikoisuutena on koko maassa harvinaisen ja uhanalainen siperiankärhön elinvoimainen kasvusto.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Letot (7 %), Aapasuot (15 %), boraaliset luonnonmetsät (37 %), Puustoiset suot (40 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: mäntyhuppukuoriainen</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kurki, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8417)</p>		
Varausperuste	Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1812 Karhuaapa – Heinijänkä – Kokonräme)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4157 KIVIMAAN LEHDOT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 15 km kirkonkylästä pohjoiseen.</p> <p>Kivimaan lehtoalueeseen kuuluu kaksi lehtoaluetta. Kasvillisuustyypeistä vallitsevana on tuore GOMaT-lehto (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyypipi), lisänä etenkin pohjoisosassa kosteaa GOFIT-lehtoa (metsäkurjenpolvi-käenkaali-mesiangervotyypipi) sekä lehtokorpea. Puusto on kuusivaltaista sekametsää, lisäpuista runsaimpina harmaaleppä, koivu ja haapa. Tärkeä Lapin kolmion lehtokohde. Alueella kasvavat sormisara, punakannonmarja, mustakannonmarja ja lehtomatara ovat alueellisesti uhanalaisia lajeja. Kivimaan lehdot -alue kuuluu lehtojensuojeluohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Borealiset lehdot (65 %), Puustoiset suot (35 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: alueella 2 uhanalaista lajia</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Olemassa oleva sähkölinja</p>		
Varausperuste	Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1806 Kivimaan lehdot)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4158 PYHÄPORTIN LEHTO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 30 km kirkonkylästä koilliseen (itään).</p> <p>Pyhäportin lehtoalueen kasvillisuus on kosteaa GOFIT-lehtoa (metsäkurjenpolvi-käenkaali-mesiangervotyypipi), tuoretta GOMaT-lehtoa (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyypipi), suurruoholehtokorpea sekä kuivahkoa tulvalehtoa. Rehevimmät kohdat ovat sivupurojen varsilla. Lehtimetsät vallitsevat, runsaimpina harmaaleppä, paikoin haapaa, koivua, pihlajaa, raitaa ja tuomea. Tärkeä Lapin kolmion lehtokohde. Alueella kasvava tesmayrtti on alueellisesti uhanalainen laji.</p>		

Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Pyhäportin lehto kuuluu lehtojensuojeluohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Borealiset lehdot (50 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: laaksoarho Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1807 Pyhäportin lehto) Säilytetään luontoarvot.</p>
---	---

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4159 PERÄMAAN VANHAT METSÄT		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan ja Rovaniemen kunnissa noin 50 km Tervolan kirkonkylästä koilliseen (itään).</p> <p>Metsät ovat poikkeuksellisen järeeää ja vanhaa aihkimännikköä. Sekapuustona kasvaa myös järeeää haapaa, sekä paikoin runsaasti raitaa. Lahopuustoa on runsaasti. Lukuisia aarniometsien kääpälajeja. Tärkeä vanhan metsän kohde. Alue muodostuu vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvista Tuiskukivalon närheiköstä ja Perämaan alueesta.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Letot (7 %), Aapasuot (15 %), boraaliset luonnonmetsät (37 %), Puustoiset suot (40 %)</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kurki, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: mäntyhuppukuoriainen Vanhat metsät, VNp 27.6.1996, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1814 Tuiskukivalon närheikkö) Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4161 VIAN TIENJOEN LETTO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simon kunnassa, n.11 km päätaajamasta luoteeseen.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan aapasuovyöhykkeeseen kuuluva arvokas lettolaikku.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981. Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4163 KALLINKANKAAN LETOT, KALLINKANKAAN LEHTO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Keminmaan kunnassa, Kallinkankaan eteläpuolella.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin kuuluva arvokas lettokokonaisuus rannikolla. Suotyyppit: ruoho- ja heinäkorpi, lehtokorpi, koivuletto, lähdeletto. Kallinkankaan lehdon kasvillisuus on vaihtelevaa tuoreen GOMaT-lehdon ja lehtomaisen kankaan mosaiikkia. Valtapuu on kuusi, sekapuina harmaaleppää, haapaa, mäntyä, tuomea ja pihlajaa. Vaateliaita lajeja ovat mm. näsiä, mustaviinimarja, puna- ja mustakonnamarja, neidonkenkä, pussikämmekkä ja tikankontti.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Luontodirektiivin luontotyyppit: Letot (20 %), Borealiset lehdot (40%), Puustoiset suot (40 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: lapinsirppisammal, kiiltosirppisammal, alueella 2 uhanalaista lajia</p>		

Varausperuste	LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: Helmpöllö, hiiripöllö, kuikka, kurki, lapinpöllö, lauluoutsen, liro, metso, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, alueella 2 uhanalaista lajia
Kehittämisperiaate	SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Kaupunkikehittämisen kohdealue (kk 8500), perämerenkaari, moottoritie, valtatie parantamistarve Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981 ja lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989, Natura VNp 20.8.98 (FI 130 0501 Kallinkangas) Säilytetään luontoarvot.

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4164 TANSSIKOSKEN LETTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Keminmaan kunnassa, n. 27 km päätaajamasta koilliseen.		
Varausperuste	Pohjois-Pohjanmaan reheviin aapasoihin kuuluva hyvä tyyppikohde tien varressa. Suotyypit: lettoräme, lettokorpi, koivuletto, rimpiletto.		
Kehittämisperiaate	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981. Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4165 KOTAPALON LEHTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Keminmaan kunnassa, n. 21 km päätaajamasta koilliseen.		
Varausperuste	Soiden ympäröimä, Kotapalon kaakkoisosassa sijaitseva alue. Kasvillisuus on perustyyppiltään tuoretta GoMat lehtoa ja itäosassa kuivaa kielon ja lillukan luonnehtimaa lehtoa. Vaateliaita lajeja ovat mm. näsiä, hentokorte, hapsisara, sormisara, pussikämmekkä ja tikankontti.		
Kehittämisperiaate	Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989. Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4167 KALTIOJÄNGÄN LEHTO		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Keminmaan kunnassa, n. 7 km päätaajamasta itään (koilliseen).		
Varausperuste	Kaltiojängän koillispuolisessa rinteessä sijaitseva, kausittain hyvin kostea lehtoalue. Kasvillisuus on pääosin kostea, paikoin korpimaista GFit- lehtoa, osaksi tuoretta GT- lehtoa. Puusto on alaosassa kuusivaltaista, rinteessä kuusilehtisekametsää. Vaateliaita lajeja ovat hapsisara, sormisara, mustakonnanmarja, tikankontti, soikkokaksikko ja metsäorvokko. Alueelta on löydetty myös useita mielenkiintoisia sienilajeja		
Kehittämisperiaate	LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Boreaaliset lehdot (90 %) LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: alueella 2 uhanalaista lajia SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Perämerenkaari Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 0503 Kaltiojängän lehto) Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4168 TORNIVAARAN LEHTO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Keminmaan kunnassa, n. 22 km päätaajamasta koilliseen.</p> <p>Tornivaaran länsirinteellä metsäautotien molemmin puolin sijaitseva lehtoalue. Alueella esiintyy useita vaateliaita ja alueellisesti harvinaisia ja uhanalaisia lajeja.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Boreaaliset lehdot 90%</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: alueella 1 uhanalainen laji</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuva alue (tv 1 2376), kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek) Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 0504 Tornivaaran lehto) Säilytetään luontoarvot.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4170 AJOKSEN LETTO		
Aluekuvaus	<p>Ajoksen syväsatama-alueella oleva arvokas, pääasiassa lettokorpea oleva ja koivulettoa käsittävä pieni letto.</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Kohde sijaitsee pohjavesialueella ja teollisuusalueella (T 714). Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981 Säilytetään luontoarvot.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4176 KALKKIMAAN LEHTO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tornion kaupungissa noin 16 km päässä päätaajamasta koilliseen (itään).</p> <p>Kalkkimaan kalkkilouhoksen kaakkois- ja luoteispuolella sijaitsevat kaksi lehtoaluetta. Kasvillisuus on kalkkivaikutuksen ja vaihtelevan topografian vuoksi hyvin monipuolista. Yleisimpiä ovat tuoret ja osin kuivat kalkkivaikutteiset lehdot. Paikoin on kosteaa hiirenporras- ja suurruoholehtoa sekä lehtokorpea. Kallioilla esiintyy erityisiä kalkkikalliolehtoja. Vaateliaita lajeja ovat mm.yhanalaiset lehtonoidanlukko ja neidonkenkä.</p> <p>Lehtojensuojeluohjelma VNp 13.4.1989 Säilytetään luontoarvot.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate			

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4177 RUNTELIN LEHTO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tornion kaupungissa, n.22 km koilliseen (pohjoiseen).</p> <p>Runtelin lehdon kasvillisuus on edustavaa tuoretta GOMaT- ja GT-lehtoa (kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyypin ja metsäkurjenpolvityypin) sekä itäosassa kosteita suurruoholehtoja. Metsä on komeaa, paikoin varsin varjoistakin kuusikkoo, jonka joukossa etenkin länsipäässä runsaasti haapaa. Tärkeä Lapin kolmion lehtokohde. Runtelin alue kuuluu lehtojensuojeluohjelmaan (LHO).</p>		

	<p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Boreaaliset lehdot</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Alueella 2 uhanalaista lajia</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ:</p> <p>Lehtojensuojeluohjelma VNp 13.4.1989, , Natura VNp. 20.8.1998 (FI 130 1907 Runtelin lehto) Säilytetään luontoarvot.</p>
Varausperuste Kehittämisperiaate	

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4239 NIKKILÄNAAPA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simon kunnassa, n. 7 km Simon Asemakylästä koilliseen.</p> <p>Nikkilänaapa edustaa tyypiltään Peräpohjolan aapoja. Niille ominaiseen tapaan Nikkilänaavalla on erityisen märkä suon keskusta, isot rimmet ja korkeahkot rahkajänteet. Perämeren rannikon ja sen takamaan suot ovat yleensä Pohjanmaan aapoja.</p> <p>Tällä alueella Peräpohjolan aapasoiat edustava Nikkilänaapa on tärkeä luonnontieteellisen tutkimuksen kannalta. Lisäksi alueella on huomattava merkitys linnuston suojelulle. Linnustoa luonnehtivat mm. runsas kahlaajakanta, kurki ja useat varpuslintulajit. LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Letot (4%), Aapasuot (94 %)</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Saukko , haavansahajumi, alueella 2 uhanalaista lajia</p> <p>LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: Taivaanvuohi, pikkukuovi, isokuovi, punajalkaviklo, merilokki, metsähanhi, pikkulokki, harmaalokki, naurulokki, kalalokki, jänkäkurppa, valkoviklo, töyhtöhyppä</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Olemassa olevan sähkölinjan parantamistarve</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1605 Nikkilänaapa) Säilytetään luontoarvot.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4246 KÄTKÄVAARAN LEHTO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, n. 18 km kirkonkylästä koilliseen (pohjoiseen).</p> <p>Kätkävaaran lehtoalueen kasvillisuus on enimmäkseen tuoretta OMaT-lehtoa (käenkaali-oravanmarjatyypipi), lisänä kosteaa GOFit-lehtoa (metsäkurjenpolvi-käenkaali-mesiangervotyypipi), pohjoisrinteessä myös tuoretta GORT-lehtoa (metsäkurjenpolvi-käenkaali-lillukkatyypipi) ja eteläosassa lehtokorpea sekä hiirenporrasvaltaista saniaislehtoa. Puusto on eteläosassa kuusikkoa, muuten sekametsää: harmaaleppää, koivua, haapaa, raitaa, pihlajaa, halavaa ja tuomea. Tärkeä Lapin kolmion lehtokohde. Alueella kasvavat sormisara, punakonnanmarja ja lehtomatara ovat alueellisesti uhanalaisia lajeja.Kätkävaaran lehto kuuluu lehtojensuojeluohjelmaan.</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Boreaaliset lehdot 80 %</p> <p>LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN II LAJIT: Alueella 2 uhanalaista lajia</p> <p>SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamisen tarvetta (MU 6018 Kätkävaara)</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Lehtojensuojeluohjelma, VNp 13.4.1989, Natura VNp 20.8.1998 (FI 130 1805 Kätkävaaran lehto) Säilytetään luontoarvot.</p>		

--

Kunta	KEMINMAA	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4249 ELIJÄRVEN VIIA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee noin 10 km Kemmin keskustasta koilliseen.		
Varausperuste	SUOJELUALUEESEEN KOHDISTUVIA KAAVAMERKINTÖJÄ: Kaivosalue (EK 1916)		
Kehittämisperiaate	Soidensuojelun perusohjelma, VNp 26.3.1981.		

Kunta	TORNIO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SL 4275 KARUNGINJÄRVI		
Aluekuvaus	Alue on noin 9 km pitkä ja leveimmältä kohdaltaan noin 1 km leveä Tornionjoen suvanto. Alueeseen kuuluu 2 isompaa ja 2 pientä saarta sekä Liakanjoen sualuetta reunustavat tulvaniityt. Karunginjärvi on syksyisin Lapin läänin paras ja myös keväisin suosittu muuttolintujen, erityisesti joutsenten ja sorsien ruokailu- ja levähdyspaikka. Myös vesilintujen sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena kohde on merkittävä. Pesivän linnuston perusteella alue on maakunnallisesti arvokas.		
Varausperuste	LUONTODIREKTIIVIN LUONTOTYYPIT: Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (86 %), pohjoiset boreaaliset tulvaniityt (13 %), Tulvametsät (1 %)		
Kehittämisperiaate	LINTUDIREKTIIVIN LIITTEEN I LINNUT: kaakkuri, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkujoutsen, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky. Alueella 2 uhanalaista lajia. Natura VNp 22.1.2004 (FI 190 1913 Karunginjärvi) Säilytetään luontoarvot.		

Kunta	PELLO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3538 TALO-JAIVAARA		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 18 km pohjoiseen Riipisenvaaran luoteispuolella. Jaivaaran kaakkoiskärjessä on soiden reunastamalla kangasselänteellä satakunta erimuotoista kivirauniota, rakennuksen pohjia ja kuoppia n. 400 x 100 m:n alalla.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rakennuksen pohjia, kivirakenteita ja maakuoppia. Museaalinen numero 94 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	PELLO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3539 KIEKSIÄISNIEMI 1 JA 2		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 17 km pohjoisluoteeseen Tornionjoen itärannalla. Naamijoen suusta n. 1,5 km pohjoiseen sijaitsevan Kieksiäisniemen pelloista on asuinpaikkahavaintoja useasta kohdin. Keskeisin alue sijaitsee lähellä rantaa. Naamijoen suusta n. 1,5 km pohjoiseen Kieksiäisniemen koillispuolisella pienellä kankaalla on yhteensä 9-12 kuoppaa tai painannetta. Ne sijaitsevat kankaan eteläreunan harjanteella maantien molemmin puolin n. 250 m matkalla. Paikalta on tavattu myös hukkaantunut kiviesine.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki		

Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka, maa-/pyyntikuoppia, painanteita, kivikautinen löytöpaikka.. Museaalnen numero 40 ja 17 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.
---------------------------	---

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3540 PIKKU TAIVAANKANGAS		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 3 km lounaaseen Nivanpään eteläosassa. Pikkutaivaankangas nimisen kankaan koilliseen viettävässä rinteessä on muinainen pelto, johon liittyy kiviaitaa ja 24 kivirauniota. Kaivaustulosten perusteella kysymys on historiallisen ajan viljelysryötköistä.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Viljelysraunioita. Museaalnen numero 11 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3541 LIIKAMAA		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 11,5 km etelälounaaseen Mämmilän eteläpuolella. Liikamaan luoteisosassa Matkalan talosta 300 - 400 m itään on 2 - 3 kuoppien ja/tai ojien reunustamaa kehää, joiden halkaisija on 13 - 15 metriä. Kyseessä ovat historiallisen ajan hiilimiilut.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Hiilimiiluja. Museaalnen numero 50 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3542 TERVAJÄNGÄN KIVI		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 19 km itäkoilliseen Konttajärven eteläpuolella. Metelinvaaran kaakkoispuolisesta Tervajärvestä runsaat 200 m luoteeseen niityn reunassa olevan suuren maakiven päällä on kookas kivi (n. 3,5 x 0,95 x 0,7 m) kolmen noin pään kokoisen kiven varassa, noin metrin korkeudella maasta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Palvospaikka. Museaalnen numero 73 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3543 AITTATIEVA		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 26 km itäkaakkoon ja Raanujärvestä n. 7 pohjoisluoteeseen. Matalajokilaaksoon viettävässä Palovaaran Ylisenlaen länsirinteessä on 20 pyyntikuoppaa n. 500 m matkalla. Majasta kaakkoon maantien länsipuolella on kuusi kuoppaa, loput tien itäpuolella koilliseen nousevan polun varrella.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Pyyntikuoppia. Museaalnen numero 158 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3544 KAARANESKOSKI 1-2		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 25,5 kaakkoon Miekojärven itäpuolella. Miekojärven ja Vähä-Vietosen välisen kanavan eteläpuolisella männikkökankaalla on lähes 250 m pitkä ja 150 m leveä asuinpaikka-alue, joka on osin maankäytön tuhoama. Kaivauksissa saatujen löytöjen perusteella asuinpaikka ajoittuu esikeraamisen ajan lopulle, mutta alueella on myös nuorempi kivikautinen asutusvaihe.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka. Museaalnen numero 24 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3545 KAARANES 4 LOHILAHTI		
Aluekuvaus	Pellon kirkosta n. 26 km kaakkoon Miekojärven itäpuolella. Miekojärven ja Vähä-Vietosen välisen kanavan kaakkoisosan lounaisrannalla oleva asuinpaikka on osin tuhoutunut tienteossa ja hiekanotossa. Hiekkakuopan kaakkoispuolella on ollut ainakin 21 pyyntikuoppaa, joista suuri osa tuhoutunut. 1990-luvun mökkirakentamisen yhteydessä. Yksi tutkittu pyyntikuoppa hiiliajoitettu kivikautiseksi, siinä ollut myähempi liesi rautakautiseksi.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka. Museaalnen numero 25 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3546 KERMAJUPPO		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 69 km koilliseen Kermajärven lounaispuolella. Kermajupon luoteispäässä olevan jyrkänteen ja Luppolahden välissä kankaan reunalla on ainakin 17 pyyntikuoppaa. Näitä ylempänä vaaran rinteiden alaosan luonnonkivikossa on ainakin 16 kookasta rakkakuoppaa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Pyyntikuoppia, Kivikkokuoppia. Museaalnen numero 183 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3547 MALMINENÄT		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 55 km itäkoilliseen Ison Vietosen eteläpuolella. Liinankivaaran kaakkoislaidalla, kaakkoon pistävällä kankaalla olevasta erotuspaikasta n. 1,5 km itäkaakkoon on laajoja malminotto-kaivantoja. Kyseessä lienevät Kaaraneksen masuunin aikaiset malmiot.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rautamalmilouhos Museaalnen numero 181 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3548 LOHIJÄRVI KENTTÄKURU		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 35 km itäkoilliseen Miekojärven ja ison Lohijärven välisen vesiyhteyden länsipuolella. Maantien parannustyötä tehtäessä 100-150 m luoteeseen nykyisestä vedenottamosta löydettiin rautakauden lopulle ajoittuva hopeakätkö. Alueella kerrotaan olleen vanhastaan "lappalaisten asuinpaikan" ja porotarhan 1900-luvun alussa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rautakautinen löytöpaikka, "Lappalaisasuinpaikka"(?). Museaalinen numero 81 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3549 KRUNNI		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 34 km koilliseen Tengeliöjoen länsirannalla Miekojärven ja Ison Lohijärven välissä. Asuinpaikkalöytöjä on Pienen Sirkkajärven eteläpuolella maantien molemmin puolin lähes puolen kilometrin matkalta. Krunnin talon mailla sijaitseva keskeisin alue on osin tutkittu.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivi-/varhaismetallikautinen asuinpaikka. Museaalinen numero 2 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3550 KENTTÄMAA		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 30 km koilliseen Vähä-Lohijärven pohjoisosan koillisrannalla. Asutun rantakankaan itäpäässä on pitkään käytössä ollut asuinpaikka, joka on osin kaivauksin tutkittu. Kohde sijaitsee Annalan tilan hiekkapohjaisella piha- ja viljelysmaalla. Luoteispuolelta on esinelöytöjä (104) sekä asuinpaikkaan viittaavia löytöjä n. 450 m luoteeseen.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivi-/varhaismetallikautinen asuinpaikka, historiallisen ajan asuinpaikka. Museaalinen numero 28 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3551 AAVASAKSA, AAVASAKSAN NÄKÖALATORNI, AURINKOKALLIO		
Aluekuvaus	Aavasaksanvaaran laella nykyisen näkötornin alla sijaitsee yksi Pohjoiselta jäämereltä Mustallemerelle ulottuneen astemittausketjun pisteistä. Vuosina 1816-55 rakennetun ketjun 265 pisteestä 86 on Suomessa. Unescon maailmanperintölistalle kuuluu kaikkiaan 34 pistettä. Aavasaksan piste on yksi kuudesta suomessa sijaitsevasta maailmanperintölistalle kuuluvasta pisteestä. Ylitornion muut ketjuun kuuluvat pisteet ovat Huitaperin (1000016398) ja Ison-Horilan laella (1000016399). Ylitornion kirkosta n. 9,5 km pohjoiskoilliseen Aavasaksanvaaran laella. Keisarinmajan koillispuolisella kalliopinnalla on näköalatornin juurella melkoinen määrä heikosti erottuvia hakkauksia. Kyseessä on paikalla käyneiden jättämä eräänlainen "vieraskirja", nimikirjaimineen, nimineen ja käyntiaikoineen. Ylitornion kirkosta n. 9 km pohjoiskoilliseen Aavasaksan laella. Keisarinmajalle johtavan tien länsipuolisilla kallioilla, lomamökkien länsipuolella, on n. 100 m matkalla useita kohtia, joissa on jälkiä kvartsin irrottamisesta kallion kvartsijuonista. Louhintajälkiä on tästä myös n. 300 m pohjoisluoteeseen.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		

Kehittämisperiaate	Struven ketjun pisteet, kalliohakkauksia, kvartsilouhoksia Museaalnen numero 186, 133, 132 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti. Kehitetään opastusta
---------------------------	--

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3552 HEIKINVAARA, AAVASAKSAN VAARA		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 10 km pohjoiseen Aavasaksanvaaran pohjoispään ja Heikinvaaran välisessä alanteessa. Hiekkakuopan ja sen länsipuolisen äestetyn hakkuuaukean välissä on kolme maakuoppaa muutaman metrin päässä kuopan reunasta. Neljäs kuoppa on hiekkakuopan itäpuolella tieurasta pohjoiseen. Ylitornion kirkosta n. 11 km pohjoiseen Aavasaksanvaaran pohjoisrinteessä. Heikinvaaran eli Kreivin talosta n. 200 m lounaaseen on 1979-80 inventoinnissa tavattu suuri kvartsiesiintymä, jossa ollut runsaasti lohkottuja eri suuruisia kvartsikappaleita.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Pyyntikuoppia, kvatrsilouhos Museaalinen numero 138, 97 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3553 REVÄSVAARA LAKI-AUTTO		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 6 km kaakkoon Reväsvaaralla. Vaaran laesta n. 500 m kaakkoon on vaatararhoja ja aitauksia. Tarhoja on ainakin yhdeksän. Ne ovat kahdessa osassa, n. 300 m matkalla. Yksittäisten tarhojen laajuus 30 - 40 m, niiden keskellä on kiviraunioita. Alueella on myös tupasijoja.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Viljelysraunioita/vaatararhoja, tupasiojoja. Museaalinen numero 85 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3554 HUITAPERI		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 8 km eteläkaakkoon Hirstiön itäpuolella. Huitaperin laen länsipuolella on Kuninkaankamariksi kutsuttu luontainen kalliomuodostelma, jonka vierellä kvartsin louhinnan jälkiä. Tästä etelään olevassa luonnonkivikossa on yhteensä neljä kuoppaa kahdella alueella.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikkokuoppia, kvartsilouhos. Museaalinen numero 161 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3555 KANNALA		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 11,5 km eteläkaakkoon Kierivaaran koillispuolella. Kannalanlahden ja Tornionjoen välissä Parpanniemellä Kannalan talon pihapiirissä on loiva asuttu mäki, jonka rinteet ovat peltona tai niittynä. Paikalta on kaivauksissa tavattu jälkiä rautakauden lopulle ja keskiaikaan ajoittuvasta talonpoikaisesta asutuksesta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rautakautinen/keskiaikainen asuinpaikka. Museaalinen numero 130 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3556 KIERIVAARA (pohjoisrinne)		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 12 km eteläkaakkoon Kierivaaran pohjoisrinteessä. Paikalla on satoja metrejä kennomaisesti polveilevaa kiviaitaa, joka muodostaa kymmenkunta, n. 10 x 10 m kokoista, toisiinsa liittyvää peltotarhaa. Vaaratarha-alue on n. 150 x 100 m. Aitojen leveys on 1 - 1,5 m ja korkeus noin metrin.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Viljelysraunioita / vaaratarhoja. Museaalinen numero 131 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3557 LASSHEIKIN PAHTA		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 13 km eteläkaakkoon Tornionjoen itärannalla. Kierivaaran ja Rousunvaaran välisellä jyrkkärinteisellä kallioniemekkeellä on puolentusinaa kivirauniota ja -aitaa. Kivikautiset löytöpaikat tästä 250 m itään pellon ojasta ja 300 m itäkoilliseen tien reunalta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Viljelysraunioita, historiallinen asuinpaikka ja kivikautinen löytöpaikka. Museaalinen numero 55 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3558 ROVAKANGAS		
Aluekuvaus	Ylitornion kirkosta n. 16 km eteläkaakkoon Rovakankaan koillisreunalla. Kankaan koillispuolista suota kohti laskevalla rajalinjalla ja sen molemmin puolin on yhteensä neljä asuinpainannetta. Painanteiden ala on n. 2 - 4 x 4 - 6 m ja syvyys n. 20 cm. Painanteiden reunoilla on kiviä, mikä on poikkeuksellinen piirre.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka ja asuinpainanteita. Museaalinen numero 150 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3559 NIVAVAARA 1-3		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 36 km pohjoisluoteeseen Tornionjoen itäpuolella. Rautatien itäpuolisen Nivavaaran pohjoisreunan hiekkakankaan luoteislaidalta on asuinpaikkalöytöjä lähes 300 m matkalla. Alueella on myös viisi maakuoppaa. Rautatien itäpuolisen kalliolakisen Nivavaaran huipulta n. 80 m pohjoiseen on keskuskuopallinen röykkiö, jonka halkaisija on n. 5,5 m ja korkeus n. 60 cm. Röykkiön pohjoispäässä on kookas maakivi. Rautatien itäpuolisen Nivavaaran huipulta satakunta metriä luoteeseen olevissa kallion kvartsijuonissa on merkkejä loughinnasta. Kallion pinnalla on jonkin verran irtonaista kvartsia.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia, kiviröykkiö ja kvartsilouhos. Museaalinen numero 75, 76 ja 77 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3560 AAPAJÄRVI LÄNSIPÄÄ		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 25 km pohjoiseen Aapajärven länsipuolella. Heti järven rannasta nousevan Länsipäänimisen kankaan pohjoisosan korkeimman kohdan rakassa on viisi röykkiötä, joista kahden halkaisija n. 10 m ja korkeus n. 100 cm. Rakassa on myös 13 kuoppaa. Heti järven rannasta nousevan Länsipäänimisen kankaan pohjoisosan korkeimman kohdan länsipuolella on sorakuopan reunalla 7 - 8 ja kaakkoispuolella 5 kuoppaa. Kohteet ovat sorakuoppien välissä säilyneessä rinteessä.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kiviröykkiötä, kivikkokuoppia ja pyyntikuoppia. Museaalinen numero 61 ja 62 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3561 TERVASNENÄ, HIILIKODANRAKKA, LAITILANVAARA 3, KATTILAHARJU		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 31 km pohjoiskoilliseen Sattajärven pohjoispuolella. Laitilanvaaran pohjoislaidan Tervasanenään kulkevalla metsätiellä on havaittu asuinpaikasta kertovia löytöjä. Rinteen päällä on kahdeksan kuoppaa. Metsätien eteläpuolella n. 150 m päässä on kaksi asuinpaikkavallia. Alueen laajuus on n. 200 x 150 m. Laitilanvaaran pohjoisrinteessä olevalla kivikkoterassilla on maljamainen, metrin syvyinen soikea kuoppa, jonka ala on n. 4,5 x 5,5 m. Laitilanvaaran koillisrinteen laajassa rakassa on useita erilaisia kuoppia, joiden halkaisija on 2 - 5 m. Kuopista osa on pyöreitä, osa soikeita tai vallin ympäröimiä. Alueelta on tavattu myös kvartsilohkoja, jotka viitannevat asuinpaikkaan. Tornion kirkosta n. 34 km pohjoiskoilliseen Sattajärven pohjoispuolella. Laitilanvaaran koillispuolisen Kattilajärven koillispuolella vedenottamosta n. 160 m luoteeseen on asuinpaikkalöytöjä n. 150 m matkalta hiekkakuopalle vievän tien varrelta. Tornion kirkosta n. 33 km pohjoiskoilliseen Sattajärven pohjoispuolella. Laitilanvaaran koilliskulmalla maantien itäpuolella olevasta hiekkakuopasta etelälounaaseen on kuusi asuinpainannetta n. 100 m matkalla.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka, maakuoppia, kivikuoppia, kvartsilöytö / asuinpaikka, Museaalinen numero 89, 67, 68, 92 ja 93 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3562 ORAVAISENSAARI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 7 km pohjoiseen Tornionjoen Oravaisensaarella. Saaren eteläosasta on tavattu 1400-luvun hopearahakätkö (n. 600 rahaa). Alueen kaivaustutkimuksissa paikalta tavattiin rakennuskantaa, joka ajoittuu viimeistään 1500-luvulle. Kyseessä on keskiaikaan ja historiallisen ajan alkuun ajoittuva kohde.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Historiallisen ajan asuinpaikka, rahakätkölöytö. Museaalinen numero 27 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3563 VIRKAMAA		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 5 km kolliseen. Särkinärästä Liakkaan johtavan tien pohjoispuolella Virkamaan laella on Suomen sodan aikainen hautapaikka, johon haudattu n. 1000 sotilasta. Paikalla on muistomerkki.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Sotilashautapaikka. Museaalinen numero 129 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3564 KARHAKKAM AA		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 15 koilliseen Kalkkimaan pohjoispuolella. Karhakkamaan itäosan avokallioalueella on yksittäinen kalkkiuuni.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kalkkiuuni. Museaalinen numero 130 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3565 VIITAJÄRVENLEHTO 1-2		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 17 km itäkoilliseen Kalkkimaan kaakkoispuolella. Maantien ja rautatien välissä olevan Viitajärvenlehdon koillislaidalla kankaan korkeimman kohdan itäpuolella on yhteensä yli 20 kuoppaa metsätien varrella n. 150 m matkalla. Maantien ja rautatien välissä olevan Viitajärvenlehdon pohjoisosassa kankaan korkeimmalla kohdalla olevassa kivikossa on yksi rakkakuoppa, jonka halkaisija on n. 2 m ja syvyys n. 30 cm.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Pyyntikuoppia ja kivikkokuoppia. Museaalinen numero 46 ja 47 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3566 SUSIHAUDANMÄKI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 10 km itään Laivakankaan itäreunalla. Mäntykankaalla oleva "susihauta" on kivistä ladottu viisikulmainen, runsaan metrin syvyinen tasapohjainen kuoppa, jonka halkaisija on 14 m. Kuopan reunalla on maavalli ja pohjoisnurkissa komeromaiset ulokkeet. Tämän etelä- ja lounaispuoliselta kankaalta on asuinpaikkalöytöjä n. 200 x 100 m alalta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rautakautinen asuinpaikka, susihauta. Museaalinen numero 3 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3567 RAKANMÄKI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 10 km itäkaakkoon ja raviradasta n. 1,2 km pohjoiskoilliseen. Moottoritiestä n. 300 m lounaaseen olevan harjanteen lakikivikossa on kahdeksan kookasta rökkiötä, joiden eteläpuolella on rakkaan kaivettu viisikulmion muotoinen "susihauta". Rautakautinen (n. 200 - 600 jKr.) asuinpaikka on mäen koillisrinteessä n. 150 x 300 m alalla painottuen kohteen luoteisosaan rökkiöiden läheisyyteen.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rautakautinen asuinpaikka, kivirökkiöitä ja kivirakenne. Museaalinen numero 2 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3568 LAPINKULA		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 11 km itäkaakkoon ja raviradasta n. 1 km koilliseen. Moottoritiestä n. 200 m lounaaseen olevalla soranoton osin tuhoamalla pohjois-eteläsuuntaisella harjanteella on keskuskuopallinen kivirökkiö, jonka halkaisija on n. 10 m ja korkeus n. 3,5 m.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivirökkiö. Museaalinen numero 1 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3569 INAKARI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 18 km etelään Perämeren kansallispuiston luoteiskulmalla. Aivan Ruotsin rajan tuntumassa, Inakaran kaakkoisosassa, saaren korkeimmalla kohdalla on rakennuksen pohja ja erilaisia kivirakenteita: verkkotarha, venevalkama ja pooki. Paikalla on myös nuorehko rajamerkki.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rakennuksen pohja, kivirakenteita, rajamerkki. Museaalinen numero 118 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3570 LEHTIKARI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 19 km etelään Perämeren kansallispuiston luoteiskulmalla. Lehtikarin korkeimmalla harjanteella on viisi rakennuksen pohjaa ja erilaisia kivirakenteita: verkkotarha, venevalkama ja kellari. Rakenteita on n. 300 m matkalla.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rakennuksen pohjia ja kivirakenteita. Museaalinen numero 119 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3571 ETUKARI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 20 km etelään Perämeren kansallispuiston luoteisosassa. Etukarin korkeimmalla harjanteella on kolme rakennuksenpohjaa ja erilaisia kivirakenteita: venevalkamia, laituri, purnukuoppa, pookeja ja ristinmuotoinen kivilatomus.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rakennuksen pohjia ja kivirakenteita. Museaalinen numero 120 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3572 PENSASKARI		
Aluekuvaus	Tornion kirkosta n. 20 km etelään Perämeren kansallispuiston luoteisosassa. Pensaskarin korkeimmilla harjanteilla on viisi rakennuksenpohjaa ja erilaisia kivirakenteita: venevalkama, verkkotarha, poiki ja kaivo.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rakennuksen pohjia ja kivirakenteita. Museaalinen numero 121 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMI	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3573 ISO-HUITURI		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta n. 14 km länteen Perämeren kansallispuiston pohjoisosassa. Iso-Huiturin eteläosassa on kaksi rakennuksenpohjaa ja verkkotarha. Tornion puolella saaren pohjoisosassa on myös kivirakenteita sekä Piispankiveksi kutsuttu rajapyykki (kohde Tornio 117).		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rakennuksen pohjia ja kivirakenteita. Museaalinen numero 151 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMI	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3574 SELKÄ-SARVI		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta n. 24 km lounaaseen Perämeren kansallispuiston lounaisosassa. Selkä-Sarven eteläosan kaakkoon pistävällä harjanteella on laaja entinen kalastajakylä runsaine jäännöksineen. Tästä pohjoisluoteeseen saaren selällä on useita erilaisia kivirakennelmia: rakennustenpohjia, venevalkamia, aallonmurtaja, pookeja ja jatulintarha sekä kiveen hakattu aurinkokello, jonka vierellä vuosiluku 1798.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rakennuksen pohjia, kivirakenteita, aurinkokello ja jatulintarha. Museaalinen numero 47 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti. Kehitetään opastusta.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3575 MAA-SARVI		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta n. 23 km lounaaseen Perämeren kansallispuiston lounaisosassa. Maa-Sarven pohjoisosassa olevan saaren korkeimman ja laajimman harjanteen alueella on useita rakennuksen pohjia erilaisia kivirakenteita: pookeja, venevalkamia, verkkotarhoja ja purnuja.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rakennuksen pohjia ja kivirakenteita. Museaalinen numero 150 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3576 LINNANKLUPU		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta n. 24 km lounaaseen Perämeren kansallispuiston lounaisosassa. Linnanklupun keskiosan harjanteella on rakennuksen pohjia ja useita erilaisia kivirakenteita: venevalkamia, verkkotarhoja ja purnuja.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rakennuksen pohjia ja kivirakenteita. Museaalinen numero 149 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3577 AJOSKRUNNI		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta n. 11 km etelään Ajoskrunnin pohjoisosassa. Saaren korkeimmalla kohdalla on ainakin kaksi jatulintarhaa (halkaisijat 7 - 9 m). Näistä n. 50 m lounaaseen on neliömäinen kiveys ja kiviröykkiö sekä n. 20 m lounaaseen soikea kivikehä, josta vajaan 20 m länteen on vielä yksi neliömäinen kiveys. Rakenteita alueella voi olla enemmänkin.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Jatulintarhoja, kivirakenteita / -latomuksia. Museaalinen numero 9 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti. Kehitetään opastusta.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3578 LÄNKIMAA 1-3		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta noin 5 km itäkoilliseen Vähä-Ruonanojasta noin 300 m kaakkoon Länkimaan koillispuolella. Harjanteella ovat kaksi röykkiötä osoittautuivat vuoden 1992 kaivauksissa rautakautisiksi haudoiksi, jotka ajoittuvat vanhemmalle kansainvaellusajalle. Paikalta on tutkittu myös rautakauden lopulle ajoitetut liesi ja keittokuoppa. Salmijärven pohjoispuolella olevan pitkän jyrkkärinteisen harjanteen selällä on ainakin 10 maakuoppaa n. 300 metrin matkalla. Salmijärven pohjoispuolisen pitkän harjanteen keskivaiheilla on kuusi matalaa röykkiötä runsaan 300 m matkalla harjanteen selällä. Röykkiöiden keskinäinen etäisyys vaihtelee 10 - 50 m välillä.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rautakautinen asuinpaikka, maakuoppia ja kiviröykkiöitä. Museaalinen numero 48, 58 ja 139 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3579 ITÄROVA		
Aluekuvaus	Kemin kirkosta n. 4 km koilliseen Ristikankaan itäpuolella. Rovan laelta n. 850 m itään pienehkön metsäharjanteen koillisreunalla on pururadan varressa kolme rökkiötä, joista yksi on tutkittu. Kyseessä oli luode-kaakkoisuuntainen rautakautinen ruumishautaus.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivirökkiöitä. Museaalinen numero 140 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3580 KIIMAMAA		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 14,5 km kaakkoon Taipaleenkylästä koilliseen Musta-aapan länsipuolella. Kiimamaan laella ja koillisrinteessä osin voimalinjan alla on yhdeksän rökkiötä. Näiden eteläpuolella on maakuoppa ja asuinpaikka. Kohdetta on tutkittu kaivauksin.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Varhaismetallikauden asuinpaikka, kivirökkiöitä ja maakuoppa. Museaalinen numero 23 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3581 TUHKAMAA		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 10 km itäkaakkoon ja n. 2 km etelään Elijärven kaivoksesta. Tuhkamaan länsilaidalla on 20 kuoppaa (keittokuoppia?) sekä 6 - 7 rökkiötä. Kuopat ovat länteen viettävässä hiekkarinteessä ja rökkiöt näiden pohjoispuolisilla avokallioilla, osa on ladottu kalliolle, osa halkeamiin. Rökkiöiden halkaisija on 2 - 2,5 x 2,5 - 3 m ja korkeus 20 - 30 cm.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivirökkiöitä ja maa- / keittokuoppia. Museaalinen numero 136 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3582 ROVAARA 1-8, HIETAKAULA		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 7,5 km itään ja Akkunusjoesta n. 1 km etelään. Rovavaaran luoteisrinteessä ampumaradalle johtavan tien molemmin puolin on 17 vallin ympäröimää pyyntikuoppaa (n. 2,5 x 3 m) n. 300 m matkalla. Lisäksi paikalla olevien teiden välissä on 7 keittokuoppaa ja pyynti-/keittokuoppaa, joiden halkaisija on n. 1,5 - 2,5 m). Keminmaan kirkosta n. 8 km itään ja Akkunusjoesta n. 1 km etelään Rovavaaran luoteisrinteessä. Ampumaradalta itään vievän tien pohjoispuolella on neljä maakuoppaa, joista kaksi keittokuoppia ja kaksi ns. asuinpaikkavallia. Rovavaaran luoteeseen laskevalla rinteellä on ainakin 17 keittokuoppaa vaaran pohjoisosassa olevalle sorakuopalle vievän tien eteläpuolella. Rovavaaran laen luoteispuolisen kivikon pohjoispuolella, sorakuopasta länteen johtavan polun eteläpuolella, on neljä mahdollista asuinpainannetta (halk. 3,5 m, syvyys 20 - 30 cm), kolme keittokuoppaa ja yksi epämääräisempi kuoppa. Rovavaaran laen luoteispuolella on pohjoisrinteen yläosassa olevan kivikon ja ampuradalle johtavan tien välisen sorakuopan ympärillä säilynyt kuusi keittokuoppaa. Kuoppien halkaisija on 2 - 3 m ja syvyys n. 40 cm. Rovavaaran laen lounaispuolisen kivikon eteläpuolella Suurensuonmaahan vievän tien molemmin puolin on ainakin 48 kuoppaa, joista suurin osa keittokuoppia. Kuoppien halkaisija on 2 - 4 m ja syvyys 30 - 120 cm. Suurensuonmaahan		

Varausperuste	vievältä tieltä n. 45 m pohjoiseen on yksittäinen kiviröykkiö, jonka ala on n. 3,5 x 4 m ja korkeus n. 20 cm. Keminmaan kirkosta n. 7 km itään Akkunusjoen ja Hyypiön kylän eteläpuolella. Rovavaaran länsilaitteella ampumaradan kaakkoispuolella suon laidassa muinaisella rantaterassilla on ainakin 36 keittokuoppaa, joiden halkaisija on 2 - 3 m ja syvyys 30 - 100 cm. Muinaismuistolaki.
Kehittämisperiaate	Maa- / keittokuoppia, asuinpaikkavalleja / -painanteita, kiviröykkiöitä, kivikuoppia. Museaalinen numero 50, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121 ja 61 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3583 VALMARINNIEMI		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 3 km lounaaseen Kemijoen suiston luoteisrannalla Valmarinniemen tyvässä. Ylivalmarin talon länsipuolella on ollut kaksi keskiaikaista puukirkkoa ja niihin liittyvä kalmisto (n. 150 hautaa), jossa on myös polttohautauksia. hautausmaa. Rahalöydöt ajoittavat vanhemman kirkon perustamisen 1330-luvulle, mutta muutamasta haudasta on jo 1100-luvulle viittaavia radiohiiliajoituksia.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Keskiaikainen kirkkopaikka ja keskiaikainen kalmisto. Museaalinen numero 37 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti. Kehitetään opastusta.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3584 TERVASMAA 1-2		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 8,5 km itäkoilliseen ja Akkunusjoen ja Hyypiön kylän pohjoispuolella. Tervasmaan pohjoisosan koilliskulmalla, metsäautotien mutkan ja sen yläpuolisen metsästysmajan välissä on keskuskuopallinen röykkiö, jonka halkaisija on 8 m ja korkeus 30 cm. Tästä n. 50 m luoteeseen on asuinpaikka (kohde 105). Tervasmaan pohjoisosan koilliskulmalla on pohjoiseen laskevassa rinteessä pyöreähkö asumuspainanne (halk. n. 4 m, syvyys 40 cm). Tästä n. 2 m itäkoilliseen on keittokuoppa (halk. 2,5 m, syvyys 50 cm). Näistä n. 50 m lounaaseen on röykkiö (kohde 69).		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kiviröykkiö, maa- / keittokuoppia ja asuinpainanne. Museaalinen numero 69 ja 105 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3585 HIIRENKAKKARA		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 7 km itään Akkunusjoen ja Hyypiön kylän eteläpuolella. Rovavaaran länsilaitteella ampumaradan kaakkoispuolella suon laidassa muinaisella rantaterassilla on ainakin 36 keittokuoppaa, joiden halkaisija on 2 - 3 m ja syvyys 30 - 100 cm.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Merkkikivi (ns. Hurrikaskivi) Museaalinen numero 62. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3586 ISO-VISE 2-3		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 9 km koilliseen ja Kemijoesta n. 4 km itään Leväjängän itäpuolella. Ison-Visen laesta n. 250 m pohjoiskoilliseen olevassa kivikossa on kolme kivikkokuoppaa, joiden halkaisija on n. 1,5 m ja syvyys n. 70 cm. Ison-Visen laesta n. 300 m pohjoiseen on vierekkäin kaksi asuinpaikkavallia (n. 3,5 - 4 x 2,5 - 3 m) luoteeseen laskevan jyrkän rinteen päällä.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikkokuoppia ja asuinpaikkavalleja. Museaalinen numero 100 ja 101 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3587 MAAHILANKUMPU		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 6,5 km koilliseen ja Kemijoesta n. 800 m itään Koroiskylän eteläpuolella. Maahilankummun pohjoiseen laskevan rinteen muinaisella rantaterassilla on viisi kuoppaa, joiden halkaisija on 3,5 m ja syvyys n. 50 cm. Kuoppien ympärillä on matala valli. Maahilankummun itään laskevalla rinteellä on pohjoisesta tulevan polun varrella kahdessa rivissä yhteensä 27 keittokuoppaa (halk. 2 - 3,5 m, syvyys 40 - 70 cm) n. 200 m matkalla. Lisäksi harjanteen päällä on kolme kuoppaa ja kaksi mahdollista latomusta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Maakuoppia, maa- ja keittokuoppia sekä kivilatomuksia. Museaalinen numero 96 ja 97. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3588 KOTIKUMPU		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 6 km pohjoiseen Kemijoen länsipuolella. Kotikummun pohjoislaidalla on 42 keittokuoppaa, joiden halkaisija on 1,5-4,0 m ja syvyys 40 -70 cm. Eniten kuoppia on Liedakkalasta tulevan tien luona kahden sorakuopan välissä. Näistä lounaaseen on vielä yksittäisiä kuoppia. Alueen laajuus on n. 100 - 150 x 350 m.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Maa- ja keittokuoppia. Museaalinen numero 84. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3589 HAAPAMAA		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 9 km pohjoiskoilliseen ja Taivalkosken voimalasta n. 3,5 km länteen. Rovaniemen tien kaakkoispuolella olevan harjanteen koillisosassa on kaksi kiviröykkiötä (3 x 6,6 ja 3,8 x 5,4 m) sekä matala latomus (n. 2,3 x 3,6 m). Rakenteet on tutkittu ja ennallistettu nähtävyysohteiksi.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kiviröykkiötä ja kivilatomuksia. Museaalinen numero 49. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3590 KERONMÄKI		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 12 km koilliseen Kemijoen itärannalla Maulan koulusta noin 1 km koilliseen. Maihkilanvaaran lounaisreunassa olevan Törmän tilan pihapiirissä hiekkaharjanteella olevalta asuinpaikalta on löytynyt mm. liesikiveyksiä, pronssikirveen valinmuotti ja kvartsia. Kohteen itäpuolelta on tavattu muinaissuksi (kohde 30)		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Varhaismetallikautinen asuinpaikka ja muinaisuuden löytöpaikka. Museaalinen numero 2. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3591 RANTAPALO 1		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 19,5 km koilliseen ja Kemijoen Taivalkosken voimalaitoksesta n. 5,5 km itäkoilliseen. Rantapalon pohjoispäässä, pohjoiseen ja itään laskevassa rinteessä, harjanteen korkeimman kohdan reunalla ja sen alapuolisilla terasseilla on seitsemän kiviröykkiötä, viisi kivikkokuoppaa ja seitsemän asuinpaikkavalliksi tulkittavaa jäännöstä. Tästä n. 150 m kaakkoon on havaittu mahdollisia asuinpaikkamerkkejä (kohde 91).		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kiviröykkiötä, kivikkokuoppia ja kivirakenteita. Museaalinen numero 90. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3592 LASSILANKANGAS (pohjoinen, itä ja etelä)		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 27 km itäkoilliseen Akkunusjoen etelä- ja länsipuolella. Honkamaan radiomastosta n. 1 km pohjoiskoilliseen Lassilankankaan pohjoisosassa sijaitseva asuinpaikka on alaltaan n. 100 x 500 m. Soranotto on vaurioittanut männikkökankaan reunalla olevan asuinpaikan länsiosaa. Honkamaan radiomastosta n. 1,3 km koilliseen on itään pistävän niemen keskivaiheilla asuinpaikka, jossa kaksi rikkaampaa keskittymää. Alueen laajuus on n. 30 x 100 m. Akkunusjoen partaalla on myös maatuneita kaivantoja. Honkamaan radiomastosta 700 - 900 m koilliseen. Asuinpaikka sijaitsee Lassilankankaan etelälaidalla Lassilanjängän rannassa muinaisen rantatörmän päällä männikkökankaalla n. 200 m matkalla.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka. Museaalinen numero 55, 56 ja 57. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3593 JATULINLEHTO		
Aluekuvaus	Keminmaan kirkosta n. 28 km koilliseen ja Sompujärvestä n. 6 km etelälounaaseen Yli-Penikan itäpuolella. Jatulinlehdon pohjoisosassa on kivikkoon kaivettu tasapohjainen kuoppa, jonka ala on 10 x 10 m ja syvyys 1 - 1,3 m. Kulmistaan pyöristetyn neliön muotoisen kuopan seinämät ovat sortuneet. Paikalta kerrotaan löytyneen vartettuna ollut kivikirves, joka sittemmin hukkaantunut. Alueella on myös kivilatomus, pieni kivikehä 13 kivikkokuoppaa sekä matala palaneiden kivien kasauma.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kehävalli (ns. Jatulinkirkko, kivilatomuksia ja kivikkokuoppia. Museaalinen numero 1. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3594 HATTUVAARA		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 10,5 km etelään ja Kemijoesta 1,3 km itään Hattuvaaran pohjois-/koillisrinteessä. Alueelta on asuinpaikkahavaintoja n. 600 m pitkältä ja 100-200 metriä leveältä kankaan reunaa myötäilevältä alueelta. Kohteen länsiosassa on ainakin 16 ja itäpäässä 4 asuinpainannetta, Havaintoja on myös pohjoiseen pistävältä kangasniemekkeeltä. Lisäksi Hattuvaaran lakikivikossa on muutamia kivirakenteita (Tervola 4).		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka ja pyyntikuoppia. Museaalinen numero 112 Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3595 KANKAANJÄNKÄ		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta 7 km eteläkaakkoon Kauvonkankaan keskiosan länsireunassa. Kankaan keskimmäisen vedenottamon alueella oleva asuinpaikka jakaantuu kolmeen laajan keskittymään, joissa on kaikkinsa n. 55 - 65 asuinpainannetta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka ja asuinpainanteita. Museaalinen numero 98. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3596 NÄLJYNMAA		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 8,5 km kaakkoon Suuripään luoteis- ja Kauvonkankaan kaakkoispuolella. Soiden ympäröimän kankaan lakikivikon alueella on ainakin 15 rakkakuoppaa, joiden halkaisija 1,5 - 8 m. Lakikivikon lounaissivulla on kolme pystyyn tuettua kivilaakaa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikkokuoppia. Museaalinen numero 162. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3597 SIIRTOLA		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 6,5 km kaakkoon Kauvonkankaan pohjoissivustalla. Paikalla on runsaan kilometrin mittainen ja 100 - 400 m leveä asuinpainannealue. Alueella on n. 200 asuinpainannetta, jotka jakaantuvat neljään laajempaan ryhmään.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka ja asuinpainanteita. Museaalinen numero 94. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3598 ARTO		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 12,5 km itään Lehmikummun ja Runkauksen puolimaissa Perämaan luoteiskulmassa. Asuinpaikka sijaitsee harjanteiden välisen kangasnotkelman luoteisreunalla pienen kumpareen rinteessä. Asuinpaikan luoteispuolella kumpareen laella olevan röykkiön ala on n. 4 x 6 m ja korkeus n. 40 cm. Röykkiön itäpuolisessa rinteessä on pari kivikkokuoppaa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka, kiviröykkiöitä ja kivikkokuoppia. Museaalinen numero 87. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3599 MIKONAHO 1-3, RAKKAVIITA		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 14,5 km itään Rakkaviidan länsipuolella. Mikonahon pohjoisosan länsireunassa Jorman talosta etelään on Mikonahon talon molemmin puolin n. 400 metriä pitkä asuinpaikka, jolla on n. 30 asuinpainannetta. Tervolan kirkosta n. 15 km itään Rakkaviidan länsipuolella. Mikonahon pohjoiskärjessä kolmella alueella. Jorman talosta itään kankaan itälaidalla on keskeisin alue (n. 250 x 150 m) ja tämän molemmin puolin kaksi pienempää aluetta. Osittain hiekanotossa ja metsäaurauksessa tuhoutuneella alueella on ollut n. 14 asuinpainannetta. Mikonahon pohjoisosan länsireunassa. Mikonahon talosta n. 700 m lounaaseen asuinpaikka (n. 300 x 100 m), jolla on n. 25 asuinpainannetta. Tervolan kirkosta n. 15,5 km itään Mikonahon koillispuolella. Rakkaviita-nimisen kallioalueen länsipään pohjoisreunalta on otettu liusketta kolmelta alueelta avokalliosta kiviesineiden valmistukseen.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita ja liuskelouhos Museaalinen numero 85, 86, 135 ja 129 . Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3600 LAAJAMAA 1-2		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 20,5 km itäkoilliseen ja Kemijoen Ossauskoskesta vajaan 6 km itäkaakkoon. Soiden ympäröimän metsäsaarekkeen itäreunan metsäaurauksessa osittain tuhoutuneella terassimaisella törmällä olevalta asuinpaikalta (n. 100 x 150 m) löytyi kaivauksessa mm. kolme punamultahautaa sekä Ka II:2 -keramiikkaa. Tien pohjoispuolella on mahdollinen asuinpainanne. Soiden ympäröimän Laajamaan länsireunalla olevan asuinpaikan n. 25 asuinpainanteesta 14 on pahoin tuhoutunut aurauksessa. Kankaan reunaa myötäilevän kaarevan alueen ala on n. 300 x 60 - 100 m.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka, kivikautinen kalmisto ja asuinpainanteita. Museaalinen numero 72 ja 73. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3601 SIRKONKANGAS 1		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 22 km itäkoilliseen ja Kemijoen Ossauskoskesta runsaat 6 km itäkaakkoon. Sirkon länsireunassa oleva laaja pohjois-eteläsuuntainen asuinpaikka (n. 350 x 80 m), jolla on ainakin 22 asuinpainannetta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivi- ja varhaismetallikautinen asuinpaikka ja asuinpainanteita. Museaalinen numero 102. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3602 KORPELA		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta runsaat 22,5 km koilliseen ja Kemijoen Ossauskoskesta n. 6,5 km itään. Asuinpaikka sijaitsee Sirkon pohjoisosan länsilaidalla. Alueella on ainakin 24 asuinpainannetta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka ja asuinpainanteita. Museaalinen numero 123. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3603 HIRSIKANGAS		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 18 km koilliseen Kemijoen Ossauskosken pohjoispuolella. Valtatien pohjoispuolella aivan tien reunassa on tien suuntaista avokalliota, josta on otettu liusketta.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Liuskelouhos. Museaalinen numero 130. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3604 LOUEPALO, ASUTUS LEINONEN, LEINONEN LOUEPALO 1, AULA LOUEPALO 2, KOKKO LOUEPALO 3, VEIKKOLA LOUEPALO 6		
Aluekuvaus	Tervolan kirkosta n. 14 km pohjoiskoilliseen Kemijoesta n. 5 km pohjoiseen. Louepalon metsäalueen eteläosassa on itä-länsisuuntainen liuskekivimuodostuma, jonka paljastumista ainakin yhdestätoista on otettu kivesineiden raaka-ainetta. Lähellä on useita asuinpaikkoja (kohteet 57, 66-70). Tervolan kirkosta n. 14,5 km koilliseen ja Kemijoesta n. 5 km pohjoiseen. Kahteen löytöalueeseen jakautuva asuinpaikka sijaitsee Louepalon metsäalueen kaakkoisrinteessä osittain metsäauratulla alueella. Tervolan kirkosta n. 14,5 km koilliseen ja Kemijoesta n. 5 km pohjoiseen. Louepalon metsäalueen etelärinteessä oleva asuinpaikka-alue on osittain metsäaurattu, mutta neljä asuinpainannetta on säilynyt. Tervolan kirkosta n. 14,5 km koilliseen ja runsaat 5 km Kemijoesta pohjoiseen olevan Louepalon eteläreunassa. Itään johtavan metsätien reunoilla oleva asuinpaikka, jolla on kaksi asuinpainannetta. Alueella on myös pieniä sorakuoppia. Tervolan kirkosta n. 14,5 km koilliseen ja Kemijoesta n. 5 km pohjoiseen. Louepalon metsäalueen etelälaidan tuntumassa, suohon rajautuvaa reunakangasta ylemmältä törmältä kuusimetsästä on kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavia havaintoja mm. palaneita kiviä ja kvartsia. Tervolan kirkosta n. 14,5 km koilliseen ja Kemijoesta n. 5 km pohjoiseen. Louepalon metsäalueen eteläreunalla suon laidalla olevalla asuinpaikalla on kahdeksan laakeaa asuinpainannetta sekä pienempiä kuopanteita.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Liuskelouhos, kivikautinen asuinpaikka, asuinpainanteita, . Museaalinen numero 131, 70, 67, 57, 69 ja 68 .		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3605 TAINIARO		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 34 km koilliseen Simojoen etelärannalla. Simojokeen pohjoisesta laskevan Vähän Tainiojoen suun vastapäisellä rannalla, Notkolan talosta n. 150 m luoteeseen, on laaja varhaiskampakeraaminen asuinpaikka, johon liittyy myös samanikäinen kalmisto. Osin tutkittu kohde on tutkimuksellisesti merkittävä. Alueen laajuus on n. 350 x 120 m.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivikautinen asuinpaikka ja kivikautinen kalmisto. Museaalinen numero 40. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3606 ALA-PENIKKAVAARAN LAKI, ALA-PENIKKAVAARA 1-4		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 20 km pohjoiseen Ala-Penikkavaaran laella olevasta mastosta n. 100 m pohjoiseen. Paikalla olevassa kivikossa on päistään avoin soikea kehävalli. Rakenteen ulkomitat ovat 5,5 x 8 m ja sisämitat 2,5 x 4,5 m. Vallin raivattu sisäosa on ympäröivää aluetta hieman alempana, lisäksi sisällä on pari pienempää painauma. Simon kirkosta n. 19 km pohjoiseen Ala-Penikkavaaran etelärinteessä vaaran laelle johtavasta tiestä vajaan 200 m etelään ja satakunta metriä sähkölinjasta länteen. Paikalla olevan kivikon länsilaidalla on tiiviissä ryppäässä viisi pientä rakkakuoppaa (halk.40 - 120 cm, syvyys 30 - 60 cm). Ala-Penikkavaaran etelärinteessä vaaran laelle johtavasta tiestä n. 300 m etelään ja parisataa metriä sähkölinjasta länteen. Paikalla olevan kivikon lounaisosassa on yksittäinen kookas rakkakuoppa, jonka halkaisija on n. 4 m ja syvyys runsaan metrin. Ala-Penikkavaaran etelärinteen alaosassa. Sähkölinjasta n. 250 m itään olevassa pienessä rakkakivikossa on matalan kehävallin muodostama ns. asuinpaikkavalli, jonka sisämitat ovat n. 3,5 x 5,5 m). Vallin sisällä on kookas suorakaiteinen tulisija. Vallista n. 15 kaakkoon on yksi rakkakuoppa. Ala-Penikkavaaran etelärinteen alaosassa. Laajassa rakkikivikossa n. 50 m. länteen on matala röykkiömäinen latomus, jonka ala on 4,5 x 6 m ja korkeus puolisen metriä. Kiveyksen länsiosassa on pieni kuoppa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivirakenne/asuinpaikkavalli, kivikkokuoppia ja kiviröykkiö. Museaalinen numero 84, 85,86, 87 ja 88. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3607 ROVAMAA		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 11 km pohjoiseen Viantienjoen itäpuolella. Maantiestä n. 600 m itään olevan Rovamaan laen itäsyvän kivikossa on ainakin kahdeksan röykkiötä ja 22 rakkakuoppaa n. 300 x 100 m olevalla alueella. Röykkiöt ovat alueen korkeimmalla kohdalla ja kuopat koko rakan alueella.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kiviröykkiöitä ja kivikkokuoppia. Museaalinen numero 6. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3608 VALLINPALO		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 17 km itäkoilliseen Simojoen Hamarinsuvannosta itään. Musta-aavan eteläpuolella Vallinpalon itälaidan kivikossa on metsäautotien itäpuolella seitsemän röykkiötä n. 100 m matkalla. Toisesta kaivauksin tutkitusta röykkiöstä löytyi yksi kvartsikide ja reunoilta iskoksia. Röykkiöistä itään rinteessä alla kankaan laidalla on kivikautinen asuinpaikka.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävä kiinteä muinaisjäännös. Kivikoröykkiöitä ja kivikautinen asuinpaikka. Museaalinen numero 9.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3609 ISO KIVIMAA		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 11 km koilliseen Simojoen kaakkoispuolella. Kivimaan vedenottamon itäpuolella olevan Ison Kivimaan pohjoisosan korkeimman kohdan eteläreunalla on yksi röykkiö, länsirinteessä partaalla toinen ja pohjoisrinteen yläosassa kolmas. Lisäksi kankaan eteläosan korkeimman kohdan kivikossa on kaksi kuoppaa.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kiviröykkiöitä ja kivikkokuoppia. Museaalinen numero 27. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3610 KORKIAMAA		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 10 km itään ja Simon keskustasta n. 3,5 km kaakkoon. Valtatiestä n. 700 m lounaaseen olevan kankaan koillisreunalla on neljä keskuskuopallista/kaiveltua röykkiötä ja seitsemän kuoppaa. Jäännöksiä on n. 200 m matkalla alkaen metsätieltä luoteeseen.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kiviröykkiöitä sekä maa- ja kivikkokuoppia. Museaalinen numero 16. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3611 KANTOLANHARJU 1		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 1,2 km kaakkoon venesatamaan johtavan tien eteläpuolella. Isosuon länsipuolisen kankaan korkeimmalla kohdalla olevan kivikon kaakkoispäässä on ainakin yksi matala latomus. Tästä n. 130 m luoteeseen ja tilarajasta n. 40 m etelään on kankaan harjanteen kivikossa maakiven viereen tehty röykkiömäinen kiveys.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Kivilatomuksia /-röykkiöitä ja kivikkokuoppia. Museaalinen numero 78. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3613 TIURASENKRUNNI		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 12 km etelälounaaseen merensaassa. Saaren selällä on historialliselle ajalle ajoittuvia rakennuksenpohjia sekä hylkeenpyyntiin ja kalastukseen liittyviä kvirakenteita ja kalkkiuuni. Saari on noussut merestä 1500-luvulla ja vanhimmat jäännökset – hylkeenpyyntiin liittyvät majarakenteet – voivat olla jo 1600-luvulta. Muut jäännökset ovat nuorempia.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rakennuksen pohjia, kvirakenteita ja kalkkiuuni. Museaalinen numero 83. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3614 KORTEJÄRVENKANGAS		
Aluekuvaus	Simon kirkosta n. 9 km länteen maantien eteläpuolella. Aivan kunnanrajan tuntumassa on tavattu rautakautiseksi ajoittuva asuinpaikka. Alueella on myös maakuoppia, joista yksi osoittautui kaivauksissa keittokuopaksi. Kohteesta n. 400 m länteen tutkittuja röykkiöitä (Kemi 70).		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Rautakautinen asuinpaikka ja maakuoppia. Museaalinen numero 82. Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	18.8.2011
Kohde	SM 3615 SUENSAARI		
Aluekuvaus	Tornion Suensaassa sijaitsee kaupunkiarkeologinen kohde. Enemmistö tutkimuksellisesti ja suojelullisesti mielenkiintoisista alueista sijaitsee Torikadun pohjoispuolelle jäävällä vanhan kaupungin alueella, missä moderni rakentaminen on ollut Suensaaren eteläisimpiä osia vähäisempää ja pienimuotoisempaa. Nykyisin 1700-luvun palokujia on vielä jäljellä nykyisen Museopolun paikalla sekä Åströminkadun ja Keskikadun välillä Nymanin talon ja Viippolan talon välillä.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti		

Kunta	KEMINMAA, PELLO, TORNIO, YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3616 KEMIN JA TORNION VANHAN RAJAN RAJAPYYKIT		
Aluekuvaus	Kemin ja Tornion vanha raja eli Upsalan ja Turun hiippakuntaraja 1300-luvulta on toiseksi vanhin traktaattiraja Suomen alueella. Raja on kokonaisuudessaan merkitty maastoon kivipyykeillä Ruotsin vallan aikana. Raja alkaa Tornion Kaakamon kylästä, josta se jatkuu Ylitornton ja Kittilän lapinkylien rajaan ja edelleen sitä pitkin Pallastunturin länsipuolelle. Raja noudattaa vesistöjen valuma-alueita. Rajan on ollut tarkoitus erottaa Länsipohjan ja Pohjanmaan pitäjät Lapinmaasta ja raja tunnetaan myös Lapin ja lannan rajana.		

Varausperuste	Rajapyykit: Keminmaan Rajakari, Pellon Isokerovaara, Tornion Kaisavaara ja Iso-Huituri sekä Ylitornion Rajakirakka. valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kemin ja Tornion vanhan rajan rajapyykit)
	Muinaismuistolaki.
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti.

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SM 3714 TÖRMÄVAARA		
Aluekuvaus	Arkeologisesti tunnetun Törmävaaran laki (135 m mpy) Kemijoen länsipuolella on paljastunut aavan ulapan keskelle jo 9 500 vuotta sitten. Vaaroilla ja niiden edustalla kohoavilla luodoilla on liikkunut ihmisiä viimeistään 8000 vuotta sitten eli mesoliittisen kivikauden lopulla, Litorinameren syntyvaiheessa. Luppovaarassa, Pieskanaavan reunan asuinpaikka (80 metriä meren pinnan yläpuolella) on sijainnut meren rannalla kampakeraamisen ajan alussa, noin 7000 vuotta sitten.		
Varausperuste	Muinaismuistolaki. Kivikautinen asuinpaikka.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään muinaismuistolain mukaisesti. Kehitetään opastettuna matkailukohteena. Rakenteet toteutetaan korkeatasoisina.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SR 3075 KRISTINESTRÖM		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee noin 10 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta. Kristineströmin sahan päärakennus 1700-luvun lopulta edustaa esimerkiksi Perä-Pohjolan sahaustoiminnan varhaisvaiheisiin ja puutavarayhtiöiden maanomistukseen liittyvästä rakennusperinnöstä Lapissa. Lapin vanhimman 1760-luvulla Tengeliönjoenvarteen perustetun ja vuoteen 1901 toimineen Kristineströmin eli Yliportimon sahan toiminnasta on ainoana rakennuksena säilynyt entisöity patruunantalo 1700-luvun lopulta. Saha ja sen päärakennukseksi rakennettu patruunantalo sai nimen "Kristineström" Fougtin tukholmalaissyntyisen puolison, Christine Striggertin mukaan. Maatila perustettiin vuonna 1767. Anders Kurt osti Kristineströmin 1849 ja harjoitti sahatoimintaa vuoteen 1901. Vuosina 1896-1903 Kristineströmissä toimi yksityinen kansakoulu, jossa oppilaina oli talon torppareiden sekä lähiseudun lapsia. Porilainen Rosenlew AB tuli osakkaaksi yhtiöön 1910 ja osti tilan kokonaan 1931. Tilalla harjoitettiin maanviljelystä ja karjataloutta vuoteen 1950 asti. Toisen maailmansodan aikana Rovaniemen lastenkoti sijoitettiin Kristineströmin kartanoon ja 1941 siellä toimi Ristellan Toipilaskoti kenraali K.M. Walleniuksen johdolla.		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kristineström ja Ainola)		
Kehittämisperiaate	Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde säilytetään. Kehitetään opastettuna matkailukohteena.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3076 YLITORNION KIRKKO YMPÄRISTÖINEEN		
Aluekuvaus	<p>Ylitornion kirkko, pappila ja kansanopisto</p> <p>Ylitornion kirkko (Ylitornion tapuli): Puinen, nivelikäs kellotapuli on rakennettu 1816-1819. Tapulissa on klassismin tyylipiirteitä. Tapulin yhteydessä ollut puinen ristikirkko purettiin palon jälkeen 1939. Tuolloin alettiin rakentaa seurakunnan nykyistä valkoiseksi rapattua satulakattoista kivikirkkoa, joka valmistui 1940.</p> <p>Vanha pappilarakennus (vuodelta 1911) pihapiireineen edustaa 1900-luvun alun maaseutumaista rakentamista. Pihapiiriin kuuluu myös puojirakennus, jossa on kesäpuoli sekä uusi päärakennus.</p> <p>Ylitornion kristillinen kansanopiston rakennus on peräisin vuodelta 1927. Rakennuksessa on havaittavissa kirkkoarkkitehtuurin piirteitä. Rakennus toimi aiemmin talvisin kirkkona varsinaisen kirkon ollessa talvisin kylmillään.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Kirkkolaki, maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö</p> <p>Kulttuurihistorialliset arvokkaat rakennukset säilytetään ja kulttuuriympäristöä vaalitaan</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3086 KARUNGIN KIRKKO JA PAPPILA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tornion kaupungissa Karungin kylässä. Karungin kirkko ja pappila sijaitsevat maisemallisesti edustavalla paikalla Torniojoen rannalla. Puukirkko on rakennettu 1815-1817 ja erillinen puinen kellotapuli vuonna 1815. Kirkkomaata ympäröi kiviaita. Karungin pappila on vuodelta 1861 ja pihapiiriä rajaavat lisäksi kinkeritupa ja kaksi ulkorakennusta. Alueella arvokas maisema-alue.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Kirkkolaki, maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö</p> <p>Kulttuurihistorialliset arvokkaat rakennukset säilytetään ja kulttuuriympäristöä vaalitaan</p>		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3092 PELLON KIRKONKYLÄN ALA-ASTE		
Aluekuvaus	<p>Vuonna 1952 käyttöön otettu Pellon ala-aste sijaitsee maisemallisesti hyvin hallitsevalla paikalla Torniojoen varrella kirkonkylän keskiosassa Kylänsaaren kohdalla. Rakennus on ympäristön rakennuskantaan verrattuna hyvin kookas, nelikerroksisesta päärakennuksesta ja noin kolmen kerroksen korkuisesta siipiosasta muodostuva kokonaisuus. Osia yhdistää matala, loivasti kaartuva sisääntulo-osa. Julkisivupinnoiltaan koulu on rapattu kellertäväksi ja harjakattojen materiaalina on käytetty punatiiltä. Ala-aste on näyttävä esimerkki sodanjälkeisestä koulurakentamisesta edustaen tyyllisesti pehmeää myöhäisfunktionalismia toiminnallisuutta esiintuovalla massoittelemallaan ja lämminhenkisillä julkisivumateriaaleillaan. Säännöllinen ikkunajaottelu viittaa ankariin sommittelusääntöihin perustuvaan klassismiin.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.</p> <p>Vaalitaan kulttuurihistoriallisesti arvokasta jälleenrakennuskauden ympäristöä.</p>		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3093 KAARANESKOSKEN MASUUNI		
Aluekuvaus	<p>Kaaraneskosken masuuni on pohjoisin varhaiseen vuorimalmin käsittelyyn liittyvä 1700- ja 1800-lukujen taitteen masuuni ja osa Ruotsin vallan aikaista laajempaa Könkäsen ruukkiin liittyvää masuuniketjua..</p> <p>Kaaraneskosken masuunin raunio vuodelta 1805 todistaa uraauurtavasta, varhaisesta ponnistuksesta jalostaa luonnosta saatavia raaka-aineita teollisesti Pohjois-Suomessa. Tämä piirteen merkitystä lisää se, että Lappi kytkeytyy maamme taloushistoriaan enemmän puun, kaivannaisten ja energian hankinta-alueena kuin teollisuuden sijoituspaikkana.</p> <p>Masuunin harmaakivinen alaosa on säilynyt eheänä rakennelmana voimalaitoksen patoaltaassa, jonka vedenpinta vaihtelee ja nousee ajoittain lasku- ja puhallusaukkojen korkeuteen. Muodostunut keinotekoinen saari on teollisuushistoriallisena muinaisjäännettönsä ja vesimaiseman elementtinä poikkeuksellinen ja ainutlaatuinen.</p> <p>Alueen läheisyydessä sijaitsevat muinaismuistokohteet SM 3544 ja SM 3545.</p>		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Tornionlaakson raudanvalmistushistorian kohteet)		
Kehittämisperiaate	Vaalitaan kulttuuriympäristöä ja kehitetään opastettua matkailutoimintaa.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3096 AAVASAKSAN KRUUNUNPUISTO		
Aluekuvaus	<p>Aavasaksa on yksi maamme varhaisimmista ja tunnetuimmista näköalapaikoista ja sillä on merkittävä sija maatumme käsittelevässä matkakirjallisuudessa. Maupertuis'in retkikunta teki täällä mittauksiaan.</p> <p>Keisarinmaja (asetus 480/85, RKY 2009)</p> <p>Vaaran lakialueella sijaitsee koristeellinen hirsinen Keisarin maja, joka on rakennettu vuosina 1882-83. Keisarin majan läheisyydessä sijaitsee linjakas tiili- ja betonirakenteinen näköalatorni. Aavasaksa on yksi Suomen 27:stä kansallismaisemasta.</p> <p>Jo 1700-luvulla mainetta saaneen Aavasaksan laelle rakennettiin 1882 ns. Keisarinmaja pyöröhirsistä keisari Aleksanteri III:n vierailuja varten..</p> <p>Keisarinmajan läheisyydessä on Tornionista 1950-luvulla siirretty apteekin jugend-kioski. Aavasaksan paviljonki on alkuaan 1920-luvulta. Vaaran laella on myös 1960-luvulla rakennettu punatiilinen näkötorni, josta avautuu panoraamamaisema Tornion- ja Tengeliönjokien laaksoon. Muut turismia palvelevat rakennelmat kuten ulkoilmanäyttämö ovat myöhempiä.</p> <p>Struven-ketju (Unesco)</p> <p>Alueella sijaitsee Unescon maailmanperintökohteisiin kuuluva Struven ketjun mittauspiste (un 3032).</p> <p>Yksi Unescon maailmanperintökohteeksi valitun Struven kolmiomittausketjun piste sijoittuu Aavasaksan korkeimmalle kohdalle 1970 rakennetun näkötornin lattian alle.</p> <p>Muuta</p> <p>Alue on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (nro 135). Alueella on myös muinaisjäännetöksiä SM 3551, SM 3552.</p>		
Varausperuste	Asetus 480/85, Unesco, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Aavasaksan kruununpuiston matkailurakennukset), valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (nro 135),		

Kehittämisperiaate	Vaalitaan kulttuuriympäristöä ja kehitetään opastettua matkailutoimintaa.
---------------------------	---

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3098 AHON TALO		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee Ylitornion Alkkulan raitin varressa.</p> <p>Ahon talon pihapiiriin kuuluvat päärakennus, navetta ja kaksi aittaa.</p> <p>Päärakennuksen tienpuoleinen pää on vanhempi, toinen pää on rakennettu 1900-luvun alussa. Taloa on restauroitu vuonna 1890. Päärakennuksen ikkunoissa ja matalan kuistin räystäässä on puuleikkauskoristelua. Talo on käytössä lähinnä museona.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maankäyttö- ja rakennuslaki, maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.</p> <p>Säilytetään arvokasta kulttuuriympäristöä</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3099 AINOLA		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee noin 32 km koilliseen Ylitornion kuntakeskuksesta.</p> <p>Ainolan erämaahuvila 1900-luvun alusta on edustava esimerkki Perä-Pohjolan sahaustoiminnan varhaisvaiheisiin ja puutavarayhtiöiden maanomistukseen liittyvästä rakennusperinnöstä Lapissa.</p> <p>Torasjärven rannalla sijaitseva Ainolan erämaatilän yhtenäinen, jugendvaikuteinen rakennusryhmä 1900-luvun alusta muodostuu tornillisesta päärakennuksesta, pienemmästä asuinrakennuksesta, kaksikerroksisesta asuinaitasta, pitkästä makasiinirakennuksesta, aitasta, navetasta ja isosta kalustovajasta. Rannassa on uimahuone ja venevaja</p> <p>Ainolan historia alkoi 1899 Otto Kurthin ostaessa tilan paikalliselta metsänvartijalta. Kurth rakensi ja suunnitteli päärakennuksen Ainolan sekä muuta rakennukset: vanhan Anjalan, Nukkulan, Muonalan, Vesilän, Verkkolan sekä Navetan. Otto Kurth luopui Ainolan tilasta 1939 ja myi sen Ragnar Nordströmille. Sotavuonna 1939-1940 Ainolaan majoitettiin lähes 50 henkeä, Nordströmien lisäksi professori T.M. Kivimäen sekä kenraali Walleniuksen perheet.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kristineström ja Ainola)</p> <p>Säilytetään ja vaalitaan kulttuurihistoriallisesti arvokasta rakennuskantaa ja kulttuuriympäristöä. Kehitetään matkailukäyttöä.</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3101 TORNION KAUPUNKIALUE		
Aluekuvaus	<p>RKY 2009</p> <p>Tornion kirkko ja tapuli (Kirkkolaki)</p> <p>Tornion vanha puukirkko on rakennettu Matti Härmän johdolla 1684-86. Se on tukipilarikirkko, jossa suorakaiteen muotoiseen runkokuoneeseen liittyvät sitä matalammat ja kapeammat sakaristo ja asehuone. Länsitorni päättyy korkeaan kapenevaan huippuun. Kirkko on katettu paanuilla. Kirkkosalin rikas maalauskoristelu on vuosilta 1687-89 (L.Gallenius). Saarnatuoli ja harvinainen kuoriaitaus ovat 1700-luvun alusta. Erillinen, goottilaista muototraditiota edustava kellotapuli rakennettiin 1686-88 (M.Härmä). Kirkkoa ja tapulia ympäröi vanha kiviaidan rajaama hautausmaa.</p>		

Kirkko on säilyneistä tukipilarikirkkoista suurin. Kolmen pilariparin kirkossa on puoliksi länsipäätyyn salvottu torni. Paanukatto on rombikuviainen. Kaupungin kauppaporvarien merimerkinä toimineen korkean kahdeksansivuisen torninhuipun yläosassa on pyöreät ikkunat, joista kuningas Karl IX ihaili keskiön aurinkoa vuonna 1695. Ulkoseinien vaaka vuorilaudoitus ja valkea väri ovat 1870-luvulta.

Kirkkosalin neljässä peiliholvissa on maalauksia. Kuoriholvin raamatunaiheiset maalaukset vuodelta 1688 on tehnyt todennäköisesti Lars Gallenius, muissa holveissa on harmaasävyisellä grisailletekniikalla toteutettuja akantteja ja laakeriseppeleitä. Seinien tukipilareissa sekä itäseinässä kuori-ikkunan kummallain puolella on maalattuina viininlelväköynnöksen koristamat spiraalipylväät. Kirkon kiinteä sisustus on poikkeuksellisen hyvin säilynyt. Kuorin erottaa kirkkosalista puuleikkauksin varustettu kuoriaita, jonka porttia reunustavat korkeat obeliskit. Penkkien ovissa on maisema-aiheiset peilimaalaukset. Saarnastuoli sekä sen viereisen ikkunan ja sakariston oven rikasmuotoiset kehystykset on tehnyt puuseppä Nils Fluor ja maalannut konterfejari Diedrich Möllerum 1700-luvun alussa.

Alatornion kirkko (Kirkkolaki)

Alatornion kivikirkko rakennettiin 1794-97 (J.Rijf). Muodoltaan se on tasavartinen ristikirkko, jonka ristikeskuksesta kohoaa lyhtyyn päättyvä torni. Itäisenä ristivartena on 1400-luvun keskiaikaisen kivikirkon muurit. Kirkkosalia kattavat lautaholvit. Kirkkoa ympäröi kiviaidan rajaama hautausmaa. Lähellä oleva vanha viljamakasiini on nyt museona. Kirkkomaisemaan liittyvät Alatornion pappilan kaksi asuinrakennusta, joista toinen on vuodelta 1786, toinen vuodelta 1842. Kirkonmäen rakennusryhmään kuuluu myös Lillebergin kartano. Alatornion kirkon ympäristöön liittyy Tornionjoen ylittävä rautatiesilta, Rajasilta, vuodelta 1919.

Kirkkotarhassa on useita sotiin liittyviä muistomerkkejä. Vuoden 1918 kansalaissodan kuolevaa sotilasta esittävä sankaripatsas on vuodelta 1921. Viime sotien sankarihauta-alue on toteutettu arkkitehtien Yrjö Lindegren ja Aulis Blomstedtin laatiman suunnitelman mukaan, sankaripatsas on vuodelta 1959 (Kauko Räike). Suomen sodan 1808-1809 rasituksiin Alatornion alueella menehtynyttä n. 2 000 sotilasta on lisäksi haluttu kunnioittaa 1962 pystytetyllä muistomerkillä. Kirkkotarhan etelälaidassa oleva viljamakasiini on muutettu 1960-luvun alussa pitäjänmuseoksi.

Raatihuoneen ympäristö ja Rantakadun ja Keskikadun puutalokorttelit

Tornion raatihuone ja pormestarintalo muodostavat merkittävän näytteen vanhan Tornion keskeisistä rakennuksista. Vanha, puinen raatihuone on rakennettu 1874. Puistolana ja Pormestarintalona tunnettu puurakennus on rakennettu pormestari Cedermanille 1866. Rakennuksella on paitsi kulttuurihistoriallista myös rakennushistoriallista arvoa.

Porthanin koulu sijaitsee kaupunkikuvallisesti merkittävällä paikalla vanhan kirkon lähellä. Se on Pohjois-Suomen suurimpia julkisia puurakenteisia jugendtaloja. Porthanin koulun suunnittelivat arkkitehdit Richardson ja Holmström 1906 ja rakennus valmistui 1910.

Suensaaren koulu on aiemmin ollut Raatihuoneen ja pormestarintalon viereen vuonna 1914 valmistuneena venäläisenä kasarmina. Suomen itsenäistyttyä rakennus otettiin opetuskäyttöön 1920-luvun alussa. Ensiksi siinä aloitti keskikoulu ja myöhemmin Tornion yhteislyseo. Suensaaren koulua on sitemmin sekä laajennettu että korjattu.

Tornion rautatieasema (Rautatiesopimus 1998)

Tornion asema-alueella on poikkeuksellisesti jäljellä kaksi eri ikäistä asemarakennusta: puinen vuodelta 1904 sekä uudempi, tiilinen vuodelta 1928. Radan itäpuolella on laaja Torpinmäen asuinalue.

Tornion alakouluseminaari (Asetus 480/85)

Tornion keskustassa Suensaarella sijaitseva entinen seminaarirakennus.

MAAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄT KOHTEET

Peräpohjolaopisto: Alue sijaitsee Tornion keskustassa. Alue koostuu useista eri-ikäisistä rakennuksista.

	<p>Vanhan opiston päärakennus on valmistunut vuonna 1904 G.A. Branderin piirrosten mukaan. Rakennusryhmä sijaitsee puistomaisessa ympäristössä.</p>
Varausperuste	<p>Alueella sijaitsee muinasmuistokohde SM 3615.</p> <p>Kirkkolaki, Maankäyttö, ja rakennuslaki, Laki rakennusperinnön suojelusta, Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Tornion kirkko ja raatihuone ympäristöineen sekä Rantakadun ja Keskikadun puutalokorttelit, Tornion rautatieasema)</p>
Kehittämisperiaate	<p>Säilytetään ja vaalitaan kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia ja arvokkaita kulttuuriympäristöjä. Mahdollinen uudisrakentaminen sovitetaan arvokkaaseen rakennuskantaan soveltuvaksi.</p>

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3102 KAAKAMONNIEMEN KALASATAMA		
Aluekuvaus	<p>Kaakamonniemen kalasatama suojaisessa lahdenpoukamassa Kaakaman kylässä on perinteinen, useita vanhoja aittoja ja vajoja sekä uudemman aallonmurtajan sisältävä edelleen käytössä oleva piensatama.</p>		
Varausperuste	<p>Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat)</p>		
Kehittämisperiaate	<p>Säilytetään ja vaalitaan kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä. Mahdollinen uudisrakentaminen sovitetaan arvokkaaseen rakennuskantaan soveltuvaksi.</p>		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3103 TERVOLAN KIRKKOMAISEMA		
Aluekuvaus	<p>Tervolan iso kirkko (kirkkolaki)</p> <p>Puukirkko, ristikirkko. Tervolan uusi eli ns. Iso kirkko on rakennettu Kemijoen varteen, 1680-luvun tukipilarikirkon viereen. Nämä kaksi, sekä 1970-luvun seurakuntakeskus kirkkoineen, kuvastavat Kemijoki-varren väestönkehitystä ja seurakunnallisia konjektuureja eri vuosisadoilla.</p> <p>Uusi kirkko on ensimmäisiä selkeästi uusgoottilaisia puukirkkoja Suomessa. Muodoltaan se on tornillinen erivartinen ristikirkko, jonka kookas torni on sijoitettu eteläisen ristivarren päähän. Julkisivuja jäsentävät pilasterit ja korkeat, ylösastaan taitteiset ikkunat. Kuoripäädystä on matala sakaristo, joka on toiminut 1970-luvulta alkaen työnteekijöiden sosiaalitalana.</p> <p>Kirkkosalia kattava puukatto on osin taitteinen, osin holvimainen. Sisämaalauksessa on käytetty marmorointia. Alttaritaulu on A. Hedmanin Kristus Getsemanessa vuodelta 1838.</p> <p>Tervolan kirkonkylässä sijaitseva vanha ja uusi kirkko. Kirkot ympäristöineen muodostavat harvinaislaatuisen maisemakokonaisuuden Kemijoen rantatöyräällä.</p> <p>Tervolan vanha kirkko (kirkkolaki)</p> <p>Puukirkko, tukipilarikirkko. Tervolan kulttuurihistoriallisesti merkittävässä kahden tukipilariparin vanhassa kirkossa on korkea satulakatto ja 1700-luvulla tehty pystyvuoraus ja pyörökaariksi 1815 laajennetut ikkunat. Runkohuoneen pohjoissivulla on sakaristo ja eteläisivulla asehuone. Kirkkosalia kattaa laakea tynnyriholvi, seinät ovat hirsipintaiset. Tukipilareiden konsoleissa ja sidehirsissä on lukuisasti rakentajien puumerkkejä sekä erilaisia maagisia kuvioita. Lähinnä barokkityylinen saarnastuoli äänikatoksineen on vuodelta 1733, sen maalauskoristelu on tehty kaksi vuotta myöhemmin. Penkistö on uusittu vuosina 1948-50 tehdyssä restauroinnissa.</p> <p>Tervolan 1680-luvun tukipilarikirkko, 1860-luvulla rakennettu iso puukirkko sekä 1970-luvun seurakuntakeskus kirkkoineen kuvastavat Kemijoki-varren väestönkehitystä ja seurakunnallisia konjektuureja eri vuosisadoilla</p> <p>Vanha kirkko edustaa Suomen vanhinta, keskiajalta periytyvää puukirkkorakentamista ja se on yksi parhaiten säilyneistä puukirkoista 1600-luvulta Suomessa Tervolan vanha puukirkko on rakennettu 1687-89. Muodoltaan se on torniton tukipilarikirkko, jota kattaa korkea, paanutettu satulakatto. Kirkkosalia kattaa tynnyriholvi. Kaiken kaikkiaan kirkko on harvoja 1600-luvun puukirkkojamme ja se on säilyttänyt</p>		

	<p>hyvin alkuperäisen asunsa. Kirkkoa ympäröi vanha hautausmaa. Tervolan uusi kirkko on rakennettu puusta 1864-65 (1860, L.I.Lindqvist). Se on tornillinen, erivartinen ristikirkko. Kookas torni päättyy neljään pikkutorniin ja keskushuippuun. Ympärillä on vanha hautausmaa.</p>
Varausperuste	<p>Vanha kirkko jäi pois käytöstä 1865 Ison kirkon valmistuttua, mutta otettiin kunnostettuna uudelleen käyttöön vuonna 1950.</p>
Kehittämisperiaate	<p>Kirkkolaki, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat), maankäyttö- ja rakennuslaki</p> <p>Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä</p>

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3104 KOIVUN RAUTATIEASEMA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa n. 20 km kirkonkylästä koilliseen. Vuonna 1908 rakennettu (T.Hellström) asemarakennus sijaitsee Kemi-Rovaniemi rataosalla. Tähän kuuluva asemapuiston ympäröimään rakennukseen liittyy junanlähettäjän asunto piharakennuksineen.</p> <p>Koivun asema on harvoja Kemistä pohjoiseen suuntautuvalla radalla sodan jaloista säilyneitä asemakokonaisuuksia.</p>		
Varausperuste	Rautatiesopimus 1998, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Koivun rautatieasema)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3105 KEMINMAAN KIRKOT JA VALMARINNIEMI		
Aluekuvaus	<p>Keminmaan kirkko</p> <p>Kivikirkko, päätytornillinen pitkäkirkko. Keminmaan uusi kirkko, jota ympäröi kiviaita komeine portteineen, on keltaiseksi kalkittu päätytornillinen pitkäkirkko. Länsitornin kahdeksankulmainen yläosa muistuttaa seurakunnan Jakob Rijfin johdolla 1790-luvulla rakentaman, mutta sortumavaaran takia hylätyn kivikirkon puista keskitornia. Kirkkosalin jakaa kolmeen laivaan neljä jykevää doorilaista pylväsparia. Ne kannattavat sivulaivojen lehtereitä sekä keskilaivan tynnyriholvia voimakkaasti profiloitujen palkiston välityksellä. (museovirasto)</p> <p>Keminmaalla keskiajan lopun harmaakivikirkko ja 1820-luvun empirekirkko muodostavat Kemin laajan kirkkopitäjän ytimen joen länsirannalla. Pyhälle Mikaelille omistetun harmaakivikirkon lautaisessa tynnyriholvissa on maalauksia vuodelta 1650. Jokivarteen viettävässä, kiviaidan ympäröimässä kirkkotarhassa on säilynyt hautamuistomerkkejä ja lukuisia talvihautojen jättämiä painaumia. Uuden kirkon kirkkotarhaan on haudattu vuoden 1918 sodassa kaatuneet sekä talvi- ja jatkosodan sankarivainajat. Jokirannassa on lääniarkkitehdin 1850-luvulla suunnitteleman pappilan rakennusryhmä, suurikokoinen lainamaksiini (1849) ja uiton pääerottelupaikka.</p> <p>Kemin seurakunta perustettiin 1329. Ensimmäinen ja Pohjois-Suomen vanhin kirkko rakennettiin Valmarinniemen Kemijoen itärannalle. Valmarinniemi on yksi Peräpohjolan arvokkaimmista historiallisista muinaismuistoalueista.</p>		
Varausperuste	Kirkkolaki, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Keminmaan jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3106 TAIVALKOSKI		
Aluekuvaus	Keminmaalla on Taivalkosken uittotukikohta, jonka rakennukset ovat virran länsirannalla, ennen Isohaaran voimalaitoksen rakentamista kalliorantaisena virranneen suurkosken partaalla. Uittotukikohdan muodostavat kolme pienikokoista rakennusta, kämpppä, sauna ja vaja.		
Varausperuste	Muinaismuistokohde SM 3589 sijaitsee 3 km länteen. valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Lapin uitto- ja savottatukikohdat)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä		

Kunta	KEMINMAA, KEMI	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3107 ISOHAARAN VOIMALAITOS JA VALLITUNSAAREN VOIMALAITOSYHDYSKUNTA		
Aluekuvaus	Isohaaran vesivoimala oli 1943 perustetun Pohjolan Voima Oy:n suurhanke. Saksalaiset tuhosivat Kemijoen sillat perääntyessään Kemistä lokakuussa 1944. Tämä katkaisi rautatieliikenteen Lappiin. Pohjolan Voima Oy teki 1945 valtiolle esityksen, jolla se tarjoutui rakentamaan Kemijoen yli uuden sillan toukokuuhun 1946 mennessä, jos se saa rakentaa sillan yhteyteen vesivoimalan. Rakentaminen aloitettiin 1945. Patosilta rauta- ja maanteineen valmistui 1946 ja avattiin liikenteelle kesällä 1947. Voimalaitosrakennus, jonka arkkitehtisuunnittelusta vastasi Sigurd Frosterus, valmistui 1949.		
Varausperuste	Mittavan rakennustyömaan tukikohtana käytettiin Kemissä sijaitsevaa Vallitunsaarta, joka vakiintui voimayhtiön konttoripaikaksi ja sen henkilökunnan yhdyskunnaksi. Asuinalue toteutettiin 1940- ja 1950-luvun vaihteessa korkeatasoisena sekä rakennuskannaltaan (arkkitehti Eino Pitkänen) että viheralueiltaan (puutarha-arkkitehti John Hausen).		
Kehittämisperiaate	Toisessa maailmansodassa saksalaiset olivat ylläpitäneet Vallitunsaarella sotavankileiriä (suomalaisten ylläpitämä pääleiri oli Ajoksessa), ja vanhastaan saarta oli käytetty lohenkalastukseen ja etappina joen yläjuoksulle.		
Varausperuste	Vallitunsaaren pohjoiskulmaan valmistui täydentävä voimalayksikkö 1994, mikä nosti Isohaaran turbiinien kokonaistehon 108 megawattiin ja laitoksen kuuluvaksi jälleen maan kymmenen tuottavimman vesivoimalan ryhmään.		
Kehittämisperiaate	Maankäyttö- ja rakennuslaki, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Isohaaran voimalaitos ja vallitunsaaren voimalaitos yhdyskunta) Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä. Sovitetaan uudisrakentaminen perinteiseen rakennuskantaan.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3108 KARIHAARAN TEHDASYHDYSKUNTA JA MÄNTYLÄ		
Aluekuvaus	Karihaaran tehdasyhdyskunta on Pohjois-Suomen teollisuushistorian avainkohde. Se ilmentää merkittävän metsäteollisuusyhtiön (Kemi-yhtiö 1893-1991) vaikutusvaltaa Lapissa ja yhtiön mahdollisuuksia vastata eri henkilöstöryhmiensä asumisen ja palveluiden tarpeisiin omassa rakennustoiminnassaan 1900-1950-luvuilla.		
Varausperuste	Tehdasyhdyskunnan vanha keskus on säilyttänyt eheyttänsä ja omaleimaisuutensa. Rakenne ja puistomaisuus perustuvat 1900-luvun alkupuolen kokonaissuunnitelmiin. Kemi-yhtiön entinen pääkonttori (1936) ja sen autotalli (1935) sijoittuvat päätien laidalle, kuten myös entinen ruokala (1937) ja paloasema (1937). Arkkitehti W.G. Palmqvistin niissä käyttämä muotokieli tukeutuu klassismiin ja huipentuu konttorissa.		
Kehittämisperiaate	Mäntylän kaupunginosa sijaitsee noin 1,5 km päässä Kemin kaupunkikeskustasta. Alueella sijaitsee kaksikerroksisia puukerrostaloja, jotka Kemi-yhtiöt rakensi vuonna 1945 työntekijöidensä asuntoloiksi. Ne muodostavat yhtenäisen ja ehjän kokonaisuuden mäntyvaltaisessa rinteessä.		

	<p>Muinaismuistokohde SM 3583 sijaitsee 1,5 km länteen.</p>
Varausperuste	Maankäyttö- ja rakennuslaki, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Karihaaran tehdasyhdyskunta)
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä. Sovitetaan uudisrakentaminen perinteiseen rakennuskantaan.

Kunta	SIMO	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3109 SIMON ASEMARYHDYSKUNTA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simon Asemakylässä täyskasvuisen puuston osittain raajamana. Asemarakennus on rakennettu vuosina 1902-04 B. Granholmin suunnitelmien mukaan. Asemarakennukset lähiympäristöineen ovat rakennushistoriallisesti ja kyläkuvallisesti keskeisen asemansa vuoksi tärkeässä roolissa. Asemakylä edustaa 1900-luvulla kehittyntä radanvarsitaajamaa siihen sisältyvine elinkeinoineen.</p> <p>Simon rautatieasema (Rautatiesopimus 1998)</p> <p>Oulu-Tornio -radan pieniä asemapaikkoja edustavalla Simon asemalla on yhtenäinen rakennuskanta radan valmistumisajalta vuosilta 1903-1904. Asema-alueella on asemarakennuksen lisäksi tavaramakasiini, kaksi asuinrakennusta ja talousrakennukset.</p>		
Varausperuste	Rautatiesopimus 1998, Maankäyttö- ja rakennuslaki, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Simon rautatieasema)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä. Sovitetaan uudisrakentaminen arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	8.3.2011
Kohde	SR 3110 KEMIN KIRKKO YMPÄRISTÖINEEN, KORTTELI 107, SAUVOSAARI		
Aluekuvaus	<p>Kemin kirkko</p> <p>Kivikirkko. Kemin ruutukaava-alueen keskellä sijaitseva, puiston ympäröimänä seisova, kivikirkko edustaa 1900-luvun alun gotiikasta vaikutteita hakenutta kirkkorakentamista. Tiilinen, vaaleaksi rapattu kirkko on muodoltaan pitkäkirkko, johon liittyy epäsymmetrisesti korkea torni. Runkohuoneeseen liittyvät molemmin puolin kaksoispäädyllyiset poikkisakarit. Ikkunat ovat kolmiosaiset ja sisäänkäynnin yläpuolella on kookas uusgottilainen pyöröikkuna. Uusgotiikkaa edustavat myös kellotorni sekä nurkkien pikkutornit.</p> <p>Kirkkosalia kattavat tiiliholvit. Erkki Koposen ylösnousemusaiheinen alttaritaulu vuodelta 1953 on korvattu krusifiksilla 1987. Sisätilat ovat yksinkertaiset.</p> <p>Kirkkopuistossa on sankarihautausmaa sekä useita muistomerkkejä sotien vainajien muistolle. Näistä ensimmäinen on kuvanveistäjä Evert Porilan vuoden 1918 sodan valkoisille vuonna 1924 pystytetty patsas. Sankarihautausmaan yhteydessä on kuvanveistäjä Emil Filénin suunnittelema muistomerkki talvi- ja jatkosodassa kaatuneille kemiläisille vuodelta 1949.</p> <p>Kemin kirkon ympäristö on Lapin ainoa 1800-luvun ruutuasemakaavaihanteen mukaisesti toteutettu kaupunkikeskusta, jonka puistokaduilla paloalueisiin jaettu kaupunkirakenne on edelleen säilynyt selkeänä kaupunkikuvassa. 1900-luvun alun kirkko ja sen ympäristössä olevat koulurakennukset 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta 1950-luvulle muodostavat kaupungin keskustassa merkittävän julkisten rakennusten kokonaisuuden. Puistokatujen varsilla säilyneet asuintalot ja purjelaivakauden satama-alue rakennuksineen kuvastavat 1800- ja 1900-lukujen vaihteen kaupunkirakentamista.</p>		

Kortteli 107

Vanhasta kaupunkirakenteesta antaa parhaan kuvan kortteli 107 ja sen säilynyt 1800-luvun lopun rakennuskanta (Jänkälän talo 1875, Pruntsin talo 1874, Penttilän talo 1897, tiilinen jauhomakasiiniksi rakennettu ns. Leipätehdas 1897). Korttelin 107 kokonaisuuteen liittyy Sauvosaarenkatu 18:ssa rikasmuotoinen Junneliuksen talo 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta.

Sauvosaari

Asemakaavan mukainen rakentaminen tapahtui 1800-luvun loppuun mennessä. Satama tullikamareineen rakennettiin aluksi Laitakarin saarelle, jonne oululainen liikemies Johan Bergbom oli perustanut höyrysahan. Sauvosaareen rakennettiin satama ja tullikamari 1873, kun senaatti oli hyväksynyt piiri-insinööri Knut Granfeltin satamasuunnitelman. Sataman toiminta oli vaatimatonta aina vuoteen 1903, jolloin rautatie Kemiin valmistui. Uusi tullihuone rakennettiin arkkitehti Valter Thomén suunnitelmin 1912.

Kemin kirkko (kirkkolaki)

Kivikirkko. Kemin ruutukaava-alueen keskellä sijaitseva, puiston ympäröimänä seisova, kivikirkko edustaa 1900-luvun alun gotiikasta vaikutteita hakenutta kirkkorakentamista. Tiilinen, vaaleaksi rapattu kirkko on muodoltaan pitkäkirkko, johon liittyy epäsymmetrisesti korkea torni. Runkohuoneeseen liittyvät molemmin puolin kaksoispäädyllyiset poikkisakarit. Ikkunat ovat kolmiosisaiset ja sisäänkäynnin yläpuolella on kookas uusgoottilainen pyöröikkuna. Uusgotiikkaa edustavat myös kellotorni sekä nurkkien pikkutornit.

Kirkkosalia kattavat tiiliholvit. Erkki Koposen ylösnousemusaiheinen alttaritaulu vuodelta 1953 on korvattu krusifiksilla 1987. Sisätilat ovat yksinkertaiset.

Kirkkopuistossa on sankarihautausmaa sekä useita muistomerkkejä sotien vainajien muistolle. Näistä ensimmäinen on kuvanveistäjä Evert Porilan vuoden 1918 sodan valkoisille vuonna 1924 pystytetty patsas. Sankarihautausmaan yhteydessä on kuvanveistäjä Emil Filénin suunnittelema muistomerkki talvi- ja jatkosodassa kaatuneille kemiläisille vuodelta 1949.

Kemin kirkon ympäristö on Lapin ainoa 1800-luvun ruutuasemakaavaihanteen mukaisesti toteutettu kaupunkikeskusta, jonka puistokaduilla paloalueisiin jaettu kaupunkirakenne on edelleen säilynyt selkeänä kaupunkikuvassa. 1900-luvun alun kirkko ja sen ympäristössä olevat koulurakennukset 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta 1950-luvulle muodostavat kaupungin keskustassa merkittävän julkisten rakennusten kokonaisuuden. Puistokatujen varsilla säilyneet asuintalot ja purjelaivakauden satama-alue rakennuksineen kuvastavat 1800- ja 1900-lukujen vaihteen kaupunkirakentamista.

Kortteli 107

Vanhasta kaupunkirakenteesta antaa parhaan kuvan kortteli 107 ja sen säilynyt 1800-luvun lopun rakennuskanta (Jänkälän talo 1875, Pruntsin talo 1874, Penttilän talo 1897, tiilinen jauhomakasiiniksi rakennettu ns. Leipätehdas 1897). Korttelin 107 kokonaisuuteen liittyy Sauvosaarenkatu 18:ssa rikasmuotoinen Junneliuksen talo 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta.

Sauvosaari

Asemakaavan mukainen rakentaminen tapahtui 1800-luvun loppuun mennessä. Satama tullikamareineen rakennettiin aluksi Laitakarin saarelle, jonne oululainen liikemies Johan Bergbom oli perustanut höyrysahan. Sauvosaareen rakennettiin satama ja tullikamari 1873, kun senaatti oli hyväksynyt piiri-insinööri Knut Granfeltin satamasuunnitelman. Sataman toiminta oli vaatimatonta aina vuoteen 1903, jolloin rautatie Kemiin valmistui. Uusi tullihuone rakennettiin arkkitehti Valter Thomén suunnitelmin 1912. Sauvosaaren kohdemerkintä, joka sisältää korttelin 102 tullirakennukset, korttelin 107 tontit 1,6,8 ja 10 (Leipätehdas, Pruntsi, Jänkälä, Penttilä), korttelin 113 tontit 1 ja 2 (Junelius, Pitzen), korttelin 114 tontti 2 (musiikkiopisto), kortteli 118 (Kemin kirkko), Korttelin 123 tontit 4,6 ja 7 (Kuumesairaala, Kaivolinna, vanha pappila), kortteli 160 (Raatihuone), kortteli 162 (Kotiseutumuseo), korttelin 164 tontti 2 (Ulenin konepajan asuinrakennus), kortteli 168 (Ulenin konepajan lämpövoimala),

	<p>korttelin 110 tontti 4 (ent. kirjasto), korttelin 121 tontti 9 (Tiihonen), Korttelin 125 tontti 6 (Nuorisokahvila), korttelin 126 tontti 3 (Hedberg), korttelin 131 tontti 10 (Kaakinen) ja korttelin 137 tontti 1 (Kemin pirtti).</p> <p>Muut rakennukset</p> <p>Kirkon kanssa kaupunkikeskustan muodostavat kaupunkikuvan kannalta merkittävään koulurakentamiseen lukeutuvat Musiikkiopisto (1899 Alb. Petrelius), Kemin lukio (1930 Hjalmar Åberg), Keskuskoulu (1936 Toivo Salervo), Vanha ammattikoulu (1939 O. J. A. Viljanen, laajennus 1945 Hannu K. Vainio) sekä entinen tyttölyseo (1953 Onni J. Ermala).</p> <p>Lapin keskuspaikkojen linja-autoasemat täydentyy</p> <p>Alue sijaitsee kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500).</p>
Varausperuste	Kirkkolaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kemin ruutukaava-alue ja kirkon ympäristö)
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä. Sovitetaan uudisrakentaminen arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SR 3111 RUNKAUS		
Aluekuvaus	<p>Tervolassa on Luoesaassa Runkauksen uittopirtti, jonka pihapiiriin kuuluu uittopirtti, sauna, keittokota, vajarakennuksia ja käymälä.</p> <p>Saunan eteen on pesuveden lämmitystilaksi tehty kahdesta vastakkain pystyyn asetetusta veneenpuolikkaasta keittokota. Ratkaisu on ollut aikanaan maaseudulla tyypillinen, mutta nyttemmin jo harvinaiseksi käynyt.</p> <p>Savusauna on siirretty nykyiselle paikalleen muualta 1952.</p>		
Varausperuste	Rakennussuojelulaki, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Lapin uitto- ja savottatukikohdat)		
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SR 3112 KUKKOLANKOSKEN KALAKENTTÄ		
Aluekuvaus	<p>Kukkolankosken kalakenttä on perinteinen Tornionjokivarren siian ja lohen kalastuspaikka, jossa on alkuperäisellä paikallaan säilynyt rivi vanhoja, hirsisiä aittoja.</p> <p>Kosken partaalla olevan kalakentän rakennuskanta koostuu kahdeksasta aitasta, kalapuojista, koskikodasta ja myllypirtistä. Koskikentän vanhin ja keskeisin rakennus on kalansavustamo eli koskikota, jonka keskellä on kivistä rakennettu tulisija ja jonka seiniä kiertävät leveät penkit. 1800-luvun jälkipuoliskolla rakennettu Myllypirtti on toiminut vuodesta 1951 kesäkahvilana.</p> <p>Alkuperäisellä paikallaan säilyneiden aittojen jatkeena on muualta siirrettyjä aittoja, mm. Karungin kylän vanha viljamakasiini. Alueen pohjoislaidalla on kalapuoji ja Halosen talon rakennukset. Kentän etelälaidalla on matkailua palveleva 1965 rakennettu entinen mylläriin asunto.</p>		
Varausperuste	Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Kukkolankosken kalakenttä)		
Kehittämisperiaate			

Kunta	PELLO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SR 3113 PELLON KIRKKO		
Aluekuvaus	Pellon kirkko on vihitty käyttöön 16.8.1953 ja se on valmistunut amerikkalaisten kristittyjen myötävaikutuksella. Kiinteistöön kuuluu kirkkosali, seurakuntasali sekä kellotapuli. Kirkkosaliin mahtuu 350 ihmistä		
Varausperuste	Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	3.8.2011
Kohde	SR 3114 TURTOLAN KIRKKO		
Aluekuvaus	Turtolan kirkko on vihitty käyttöön 17.8.1953, ja myös se on valmistunut amerikkalaisten tuella. Kirkko sijaitsee vanhan puuristikirkon paikalla ja sen edessä ovat Pellon sankarivainajien hautausmaat sekä muistomerkki. Kirkossa on on paikkoja 220 henkilölle.		
Varausperuste	Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.		
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	12.8.2011
Kohde	SR 3115 KEMIN LINJA-AUTOASEMA		
Aluekuvaus	Lapin linja-autoliikenneverkon keskuspaikkojen Kemin, Rovaniemen ja Sodankylän linja-autoasemien jälleenrakentaminen toisen maailmansodan jälkeen on maassamme merkittävä liikennehistoriallinen hanke ja ilmiö. Verkosto takasi seudun asukkaiden ja tavaroiden uudenlaisen liikkuvuuden osana yhteiskunnan yleistä muutosta, vaurastumista ja laajoja rakennemuutoksia sotien jälkeisinä vuosikymmeninä. Rakennuskanta ajanmukaistettiin 1959-1964.		
	Lapin keskuspaikkojen linja-autoasemat ovat edelleen sekä toiminnallisesti että taajamakuullisesti keskeisiä osia yhdyskuntarakenteessa.		
	KEMI Kemin vuonna 1960 valmistunut linja-autoasema sijoittuu kaupungintalon ja rautatieaseman lähiympäristöön. Tasakattoisena, modernistisena liike- ja palvelutilana se on varhaisimpia seudullaan.		
Varausperuste	Kemin linja-autoasema sijoittuu jälleenrakennuskauden korkeatasoista rakentamista edustavaan kortteliin, jossa on mm. Kemin työväentalo ja kolme pistetaloa.		
Kehittämisperiaate	valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Lapin keskuspaikkojen linja-autoasemat) Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä.		

Kunta	TORNIO	Muokkauspvm	18.8.2011
Kohde	SR 3116 AILINPIETIN KALASTAJAKÄMPPÄ		
Aluekuvaus	<p>Perämeren kansallispuistossa Kemin Selkäsarvessa sijaitsee useita kalastajien kämppiä, joista vanhimpia on Ailinpieti. Kämpän ovesa on saaristo-oloille tyyppillinen puusarana. Ruoanlaittopaikkana ja lämmön lähteenä on ovinurkassa savilaastilla muurattu piisi.</p>		
Varausperuste	<p>Kohde sisältyy osaksi valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009 Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat), joka on osoitettu maakuntakaavassa maiseman ja kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta arvokkaana alueena (ma 8136). Asetus 480/85. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 Perämeren kalasatamat ja kalastustukikohdat)</p>		
Kehittämisperiaate	Säilytetään ja vaalitaan merkittäviä kulttuurihistoriallisia rakennuksia ja arvokasta kulttuuriympäristöä.		

Kunta	KEMI	Muokkauspvm	3.8.2011
Kohde	T 703 PAJUSAARI		
Aluekuvaus	<p>Kemin keskustasta noin kilometri kaakkoon. Metsä-Botnian teollisuusalue. Kemin tehdas perustettiin vuonna 1893. Sellua Kemissä on tehty vuodesta 1919. Kemin sellutehdas on pääosin uusittu 1980-luvulla, ja se sijaitsee paikallisen vientisataman vieressä. Perustiedot; Tuotantokapasiteetti 590 000 tn/v havu- ja lehtipuusellua. Laatuerikoistuminen: erikoistunut tuottamaan sellua, joka sopii pehmo- ja hienopaperin sekä lainerin valmistukseen, Saha FinWood. Viennin osuus noin 45 %, henkilöstö 200, puunkäyttö 2,7 miljoonaa kiintokuutiometriä vuodessa täydellä kapasiteetilla.</p>		
Varausperuste	<p>Sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella on rakennussuojelukohde (SR 3108) Karihaaran tehdasyhdyskunta.</p>		
Kehittämisperiaate	<p>Valtakunnallisesti merkittävä teollisuusalue. Kehitetään Kehitetään teollisuustoimintojen alueena.</p>		

Kunta	KEMI	Muokkauspvm	4.8.2011
Kohde	T 704 VEITSILUOTO		
Aluekuvaus	<p>Kemin keskustasta kaakkoon n. 5 km sijaitsevat Stora Enson Veitsiluodon tehtaat. Euroopan neljänneksi suurin paperitehdasintegraatti valmistaa tulostus-, kirjekuori- ja kouluvihkopapereita, päällystettyä aikakauslehtipaperia ja sahatavaraa. Tehtaiden paperin tuotantokapasiteetti on miljoona tonnia vuodessa ja tehtaiden palveluksessa on 750 henkeä. Puunjalostus Veitsiluodon saarella alkoi vuonna 1922, jolloin saha aloitti toimintansa. Sahatavaran, sellun ja paperin tuotantoon käytetään nyt noin 2,6 miljoonaa kuutiometriä puuta vuodessa. Tuotteet laivataan tehtaan läheisyydessä sijaitsevassa Ajoksen satamassa, josta on säännöllinen laivaliikenne Göteborgiin ja Lyypekkiin.</p>		
Varausperuste	<p>Sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500).</p>		
Kehittämisperiaate	<p>Valtakunnallisesti merkittävä teollisuusalue. Kehitetään teollisuustoimintojen alueena</p>		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	T 705 RÖYTTÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion Röyttässä, käsittäen nykyisen teollisuusalueen ja mahdolliset laajenemisalueet. Alueella sijaitsee Outokumpu Chrome Oy:n ferrokromitehdas ja Outokumpu Stainless Oy:n jaloterästehdas.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella sijaitsee maakunnallisesti arvokas maisema-alue Röyttän entinen merivartioasema (ma 8127). Valtakunnallisesti merkittävä teollisuusalue. Kehitetään teollisuustoimintojen alueena		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	T 714 AJOS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Kemin keskustasta noin 5 km etelään. Alueella ei tällä hetkellä paljon teollisuustoimintaa. Alue tukee Ajoksen sataman kehittämistä.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella sijaitsee pohjavesialue, luonnonsuojelukohde (SL 4170) sekä maa-ainesten ottoalue (EO 2415). Seudullisesti merkittävä teollisuusalue. Kehitetään Ajoksen satamaan tukeutuvana teollisuustoimintojen alueena.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	t 715 AHJOLA		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee pellon keskustasta noin 3 km pohjoiseen Rovaniemen tien varressa. Alueella yli 30 yritystä.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Kohde sisältyy matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Seudullisesti merkittävä teollisuusalue. Kehitetään teollisuustoimintojen alueena.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 601 KEMINTULLI		
Aluekuvaus	Kemintullin yritysalue sijaitsee Kemin moottoritien ja Veitsiluodontien risteysalueella. Alueella on tällä hetkellä Nesteen huoltamo. Uuden moottoritien valmistuminen vuonna 2009 avasi uusia sijaintipaikkoja yrityksille. Kemintullin yritysalue on tärkeä tieliikenteen raskaiden kuljetusten solmukohta ja uusi moottoritie tulee entisestään parantamaan maitse tapahtuvantavarankuljetuksen joustavuutta ja sujuvuutta. Kemintulli sopii siksi erityisesti liikennettä, logistiikkaa ja matkailua palvelevien yritysten sijaintipaikaksi.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella kulkee Pohjanmaan rantatie, kulttuurihistoriallinen reitti. Seudullisesti merkittävä uusi työpaikka-alue. Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		

Kunta	KEMI, KEMINMAA	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 602 KEMIN TEKNOLOGIAKYLÄ JA AEROPOLIS		
Aluekuvaus	<p>Digipolis - Kemin teknologiakylä on Lapin suurin teknologiakeskus, joka on toiminut parisenkymmentä vuotta. Digipoliksessa toimii 40 yritystä ja organisaatiota sekä työskentelee 500 työntekijää. Digipolis on myös koulutuksen keskus; Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun ja ammattiopisto Lappian. Aeropoliksen yritysalue sijaitsee vain noin kaksi kilometriä Kemin keskustasta pohjoiseen. Se on logistisesti edullisella paikalla. Alueen koillisosassa on Kemi-Tornion lentokenttä, jonka läheisyys mahdollistaa nopeat ja ruuhkattomat yhteydet maailmalle. Erinomaisen sijaintinsa ansiosta Aeropolis tarjoaa hyvän toimintaympäristön mm. palveluyrityksille sekä tuotannollisille pk-yrityksille.</p>		
Varausperuste	Sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella kulkee Pohjanmaan rantatie, kulttuurihistoriallinen reitti.		
Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä työpaikka-alue. Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 603 KEMINMAAN PALVELUALUE		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee moottoritien varrella Kemijoesta länteen päin. Alueella on työvoimavaltaista toimintaa ja palveluja mm. Citymarket, autokauppoja ja paljon muuta yritystoimintaa (noin 100 yritystä). Alueeseen kuuluu myös laajennusalueita Jäämerentie molemmin puolin.</p>		
Varausperuste	Sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500).		
Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä työpaikka-alue. Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 604 KYLÄJOKI		
Aluekuvaus	<p>Tornion keskustasta noin 7 km itään. Alueelle perustetaan kansainvälinen rautatie- ja maantieliikenteen logistiikkakeskus. Logistiikkakeskukseen rakennetaan raideyhteydet sekä Suomen että Ruotsin raidelevydelle. Lisäksi alueelle sijoitetaan yhdistettyjen kuljetusten terminaali. Varataan alueita myös logistiikkayritysten terminaaleille ja varastoille.</p>		
Varausperuste	Sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella sijaitsee pohjavesialueita ja aluetta halkoo moottoritie ja uuden rautatien yhteystarvemerkintä.		
Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä uusi työpaikka-alue. Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 605 HASTINKANGAS		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee vt 4:n varrella kuntataajamasta länteen. Alueella toimii tällä hetkellä mm. keskisraskasta konepajateollisuutta, saha ja pienessä määrin matkailupalveluita.</p>		
Varausperuste	Kohde sijaitsee Barentsin käytävän varrella. Kohde sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417) sekä Kemijokivarren maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8038).		
Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä työpaikka-alue. Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		

Kunta	KEMI, KEMINMAA	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 606 KETTUFARMINKANGAS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Elijärven kaivokselle menevän tien varrella lentokentän läheisyydessä.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Sijaitsee Perämerenkaarella ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella sijaitsee pohjavesialueita. Seudullisesti merkittävä uusi työpaikka-alue. Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	TP 607 MAKSNIEMI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Simon kuntakeskuksesta länteen valtatie ja rautatien välisellä alueella.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Sijaitsee Perämerenkaarella. Seudullisesti merkittävä uusi työpaikka-alue. Kehitetään monipuolisena työpaikka-alueena.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	1.7.2011
Kohde	tv 2281 RÖYTTÄ		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion edustalla Röyttän teollisuus- ja satama-alueelta kaakkoon ja etelään, Perämeren kansallispuistosta luoteeseen. Alueelle toi minnassa 8 kpl 3,6 MW voimalaitosta. Alueelle tehty ympäristövaikutusten arviointi, jossa tutkittiin viittä eri vaihtoehtoa. Maakuntakaavassa esitetään VE 2+:n mukaista rajausta. Vaihtoehdossa alueelle on suunniteltu 27 voimalaitosta. Yksikkökoko 3-5 MW, teho 80-135 MW.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Maakunnallisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		

Kunta	KEMI	Muokauspvm	1.7.2011
Kohde	tv 2282 AJOS		
Aluekuvaus	Alue sijaitse Kemin Ajoksen satama-alueella ja satama-alueelta etelään. Alueella toiminnassa 11 kpl 3 MW voimalaa. Alueelle on tehty ympäristövaikutusten arviointi. YVA:ssa tutkittiin neljää eri vaihtoehtoa. Maakuntakaavassa esitetään VE 2:n mukaista rajausta, jolloin alueelle mahtuisi 38 voimalaitosta. Yksikkökoko 3-5 MW, teho 114-190 MW. Vaihtoehdossa rakennetaan sähköasema merelle, jossa tuulivoimaloilta tulevat merikaapelit yhdistetään yhdeksi maalle johdettavaksi merikaapeliksi.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Maakunnallisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2372 VAREVAARA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Tervolan kunnassa, Varevaaran laelle. Tervolan kuntakeskukseen suunnittelualueelta on matkaa noin 7 km. Alueen eteläpuolella kulkee E75-tie ja E75-tien vieressä on rautatie. Alueella on käynnissä tuulivoimapuiston YVA ja osayleiskaavoitus. Alueelle suunniteltujen tuulivoimaloiden yksikköteho on n. 2,5 -3 MW, jolloin koko tuulipuiston nimellisteho on yhteensä 25 - 30 MW.</p> <p>Liittäminen sähköverkkoon Lähin sähköasema on Ossauskosken sähköasema n. 10 km etäisyydellä.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2385 ONKALO		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Simon kuntakeskuksesta noi 7 km kaakkoon rannikon tuntumassa. Kyseessä on kooltaan pieni alue, jossa TuuliWatti Oy:llä on aluevaraus (Onkalo, 3 x 3000 kW). Tuotannollisesti alue on mielenkiintoinen. Alustavan arvion perusteella kohde soveltuu melko hyvin tuulivoimarakentamiseen. Tuuliolosuhteet ovat hyvät.</p> <p>Liittäminen sähköverkkoon: Lähin sähköasema on Simossa n. 6 km etäisyydellä. Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		

Kunta	SIMO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2386 UUSIKANGAS-MUSTANIEMI		
Aluekuvaus	<p>Tuotannoltaan paras alueen osa sijaitsee tarkastelualueen eteläosassa, jossa on TuuliWatti Oy:n tuulivoima-aluevaraus (Putaankangas, 3 x 3000 kW). Sähköasema sijaitsee lähellä kohdealuetta. Alustavan arvion perusteella kohde soveltuu tuulivoimarakentamiseen kohtalaisesti. Kohteen laajuutta voidaan rajata tai kohdetta voidaan laajentaa pohjoiseen edullisemmän tuotannollisen kokonaisuuden saavuttamiseksi. Linnustoon kohdistuvia haittavaikutuksia tulee tutkia tarkemman hankesuunnittelun yhteydessä ja pyrkiä lieventämään mahdollisimman paljon mm. voimaloiden suotuisalla ryhmittelyllä. Yksittäiset asuinrakennukset rajoittavat voimaloiden sijoittelua eteläosissa. Alueen pohjoisosissa tuulisuus heikentyy huomattavasti, mutta asutuksen vähäisyys mahdollistaisi laajemman yhtenäisen tuulipuiston. Alueen toteuttaminen edellyttäisi korkeiden voimaloiden käyttöä (150 m napakorkeus). Vaikutuksia asutukseen tulee arvioida tarkemmin mm. jatkosuunnittelun yhteydessä.</p> <p>Lähin sähköasema on Simon 110 kV sähköasema noin 3 km etäisyydellä. Alueen läpi kulkee useita voimajohtoja.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		

Kunta	KEMI, KEMINMAA, SIMO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2387 PUUKKOKUMPU		
Aluekuvaus	<p>Alustavassa tarkastelussa on tunnistettu erittäin suuri alue, jolla on tuotannollisesti lupaava kaistale alueen eteläosassa. Alueen molemmiin puolin sijaitsee asutusta, ja alueesta kaakkoon sijaitsee lukuisia suojellun lintulajin pesäreviirejä. Alue sijoittuu muuttavan linnuston kannalta erityisen herkälle alueelle. Nämä tekijät saattavat rajoittaa kohteen toteutettavuutta, ja aluetta tulee rajata ja tarkastella jatkosuunnittelussa tarkemmin. Alustavan arvion perusteella kohde soveltuu tuulivoimarakentamiseen</p>		

	<p>tietyin reunaehdoin, mm. pienemmäksi kokonaisuudeksi rajattuna. Alueen pohjoisosien tuntumassa on hajanaista asutusta. Kapasiteettiä pystytään kasvattamaan laajentamalla aluetta pohjoiseen, mutta siellä tuotanto todennäköisesti laskee. Alue on todennäköisesti toteutuskelpoinen vain korkeilla voimalaitoksilla toteutettuna, ja lentoesterajoituspinnot saattavat rajoittaa tätä. Linnustoon ja suojealueisiin kohdistuvia vaikutuksia tulee tarkastella tarkemmin tarkemman suunnittelun yhteydessä.</p> <p>Kittilänjärven sähköasema sijaitsee aivan kohdealueen tuntumassa alueen länsiosassa. Kemin alueella on useita 110 kV asemia. Alueen tuntumaan sijoittuu Fingridin 110 kV voimajohto.</p>
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.</p> <p>Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon Kemi-Tornio lentokentän läheisyys.</p>

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2388 RAJAKANGAS		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornio keskustasta noin 10 km kaakkoon Kaakamon ja Laivajärven väliin.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2389 KETUNMÄKI		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Tornion keskustasta noin 6 km länteen moottoritien pohjoispuolella.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2390 REVÄSVAARA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitornion kuntakeskuksesta 10 km kaakkoon. Alustavan arvion perusteella kohde soveltuu tietyin varauksin tuulivoimarakentamiseen. Noin kahden kilometrin etäisyydellä joen rannassa on melko runsaasti asutusta. Alueiden lähistöllä sijaitsee ampumarata. Tuuliatlas ei huomioi täysin maastonmuotojen vaikutusta tuotantoon kumpareiden pienemmän koon takia, joten tuulimallinnus toi esiin paremman tuulisuuden. Kohteeseen saattaisi olla mahdollista toteuttaa pienehkö puisto.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		

Kunta	PELLO, YLITORNIO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2391 ISOTTIMUVAARA		
Aluekuvaus	Alue sijaitsee Ylitornion kuntakeskuksesta noin 20 km pohjoiseen osittain Pellon kunnan alueella. Alueen länsipuolella asutus on kohtalaisen lähellä, joten tarkemmassa sijoitussuunnittelussa tulee ottaa huomioon mm. meluvaikutukset.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		

Kunta	PELLO, YLITORNIO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2392 PALOVAARA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kuntakeskuksesta noin 30 km etelään osittain Ylitornion kunnan alueella. Kohde koostuu kahdesta erillisestä alueesta. Laaditun arvion perusteella kohde soveltuu tuulivoimarakentamiseen tietyin reunaehdoin. Alueen ympäristössä on jonkin verran asutusta, ja sähkölinja sijaitsee vieressä. Tarkastelualue koostuu kahdesta osa-alueesta, joista itäinen on tuulisuudeltaan parempi. Tarkennettu tekninen selvitys on keskitetty itäiseen alueeseen.</p> <p>Liittäminen sähköverkkoon Lähin sähköasema on Turtolan sähköasema, joka sijaitsee 11-13 km etäisyydellä kohteesta. Myös Ylitorniolla on 110 kV sähköasema. Ylitornion ja Turtolan välille sijoittuu 110 kV voimajohto.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv 2393 OLOSVAARA		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kuntakeskuksesta noin 20 km pohjoiseen. Alustavan arvion perusteella kohde soveltuu tietyin varauksin tuulivoimarakentamiseen. Jo 100 m napakorkeus saattaa olla teknis-taloudellisesti toteutuskelpoinen. Ympäristötekijöiden kannalta kohde soveltuu tuulivoimarakentamiseen melko hyvin, ja kohdetta onkin rajattu suunnittelun yhteydessä pienemmäksi suojeltuihin lajeihin liittyvien reviiritietojen perusteella. Vaikutuksia mm. porotalouteen tulee selvittää hankesuunnittelun yhteydessä tarkemmin.</p> <p>Liittäminen sähköverkkoon Pellon 110 kV sähköasema sijaitsee 17,6 km etäisyydellä. Pellon ja Kolarin välille sijoittuu 110 kV voimajohto.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Seudullisesti merkittävä tuulivoimala-alue.		

Kunta	TERVOLA	Muokauspvm	5.4.2011
Kohde	tv1 2373 KUUSIKKOKIVALO (tarkastelualue 58)		
Aluekuvaus	<p>Tarkastelualue sijaitsee Tervolan kunnan itäosassa. Rovaniemen keskustasta katsottuna alue sijoittuu noin 40 km etelään. Kohde on osa paikkatietoanalyysissä tunnistettua merkittävästi laajempaa aluekokonaisuutta.</p> <p>Liittäminen sähköverkkoon: Petäjäskosken ja Ossauskosken sähköasemat sijaitsevat noin 20 km etäisyydellä kohteesta.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.3.2011
Kohde	tv1 2374 VIITAKOSKI-LAAJAPALO (tarkastelualue 57)		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee Keminmaalla, noin 17 km Kemin keskustasta pohjoiseen. Lähimmät kylät ovat Viitakoski Kaakamajoen varressa sekä Länsikoski Kemijoen varressa.</p> <p>Liittäminen sähköverkkoon Alle 1 km etäisyydellä sijaitsee Kivikummun sähköasema, 2,5 km päässä Taivalkosken sähköasema.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		

Kunta	SIMO, TERVOLA	Muokauspvm	3.3.2011
Kohde	tv1 2375 PALOKIVALO-SARVIJÄRVENAAPA (tarkastelualue 54)		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee osin Tervolan kunnassa, osin Simon kunnassa. Simon keskustasta matkaa kohteeseen on noin 34 km pohjoiseen. Paikkatietoanalyysissä tunnistettua alustavaa aluetta on rajattu merkittävästi jatkotarkastelun yhteydessä.</p> <p>Liittäminen sähköverkkoon: Lähin sähköasema on Ossauskoski noin 18 km etäisyydellä.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	3.3.2011
Kohde	tv1 2376 TORNIVAARA-KIVIVAARA-PUUKKOKUMPU (tarkastelualue 55)		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijaitsee Keminmaalla noin 20 km etäisyydellä Kemin keskustasta koilliseen. Lähin kylä on Puukkokumpu pohjoisessa. Kohteen itäpuolella sijaitsee Ala-, Keski- ja Ylä-Penikkojen vaarajono.</p> <p>Liittäminen sähköverkkoon Lähin sähköasema on Taivalkoski noin 12 km etäisyydellä.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	17.8.2011
Kohde	tv1 2378 PALOVAARA-KAAKAMAVAARA-KORTTOVAARA (tarkastelualue 50)		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Torniossa, yli 35 km pohjoiseen Tornion keskustasta. Alueella sijaitsevia vaaroja ovat mm. Palovaara, Kaakamavaarat ja Korttovaara. Alueen tuntumassa sijaitsee pieni Nahkiaisojan kylä.</p> <p>Liittäminen sähköverkkoon Lähin sähköasema on Kuusimaa, joka sijaitsee 16 km etäisyydellä.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	15.8.2011
Kohde	tv1 2379 KARSILONMAA-HONKAMAANJÄNKKÄ (tarkastelualue 56)		
Aluekuvaus	<p>Kohde sijoittuu Tornion kuntaan. Tornion keskustasta katsottuna kohde sijaitsee 9 km päässä koillisessa. Lähimmät kylät ovat Liakka lounaispuolella ja Kantojärvi pohjoispuolella tarkastelualueella. Kohde on osa paikkatietoanalyysissä tunnistettua merkittävästi laajempaa aluekokonaisuutta, josta tarkemmin selvitettyä Laivajärvi-Lautamaa-Pöyrnynpään eteläistä osa-alueella on kuvattu tämän raportin luvussa Virhe. Viitteen lähde ei löytnyt..</p> <p>Liittäminen sähköverkkoon Lähin sähköasema on Liakka, joka sijaitsee noin 2 km etäisyydellä.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	15.8.2011
Kohde	tv1 2380 LAITAVAARA-ISOAPINA-PIHLAJAVAARA (tarkastelualue 9)		
Aluekuvaus	<p>Alue sijaitsee Pellon kunnassa, noin 9 km kaakkoon Pellon keskustasta. Alueella sijaitsevia vaaroja ovat mm. Iso-Apinan ja Vähä-Apinan vaarat, Karjalainen, Laitavaara ja Pihlajavaara.</p> <p>Liittäminen sähköverkkoon Pellon sähköasema sijaitsee noin 7 km etäisyydellä.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		

Kunta	YLITORNIO, PELLO	Muokkauspvm	15.8.2011
Kohde	tv1 2381 ISOVAARA (tarkastelualue 11)		
Aluekuvaus	Paikkatietoanalyysissä tunnistettu laaja aluekokonaisuus sijoittuu pääosin Ylitornion kunnan alueelle, pohjoisessa hyvin pieneltä osin Pellon kunnan alueelle. Rovaniemen keskustasta nähden kohde sijoittuu noin 45 km luoteeseen, Pellostä 40 km itään. Paikkatietoanalyysissä tunnistettua aluetta on rajattu pienemmäksi tarkemman tarkastelun perusteella. Alueella sijaitsevia vaaroja ovat mm. Isovaara, Honkavaara ja Kaupinvaara. Liittäminen sähköverkkoon Lähin sähköasema on Meltaus 25 km etäisyydellä.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		

Kunta	PELLO	Muokkauspvm	18.8.2011
Kohde	tv1 2384 JOUTTIVAARA (tarkastelualue 10)		
Aluekuvaus	Kohde sijaitsee pääosin Rovaniemen kaupungissa, länsireunaltaan pieneltä osin myös Pellon kunnan puolella. Rovaniemen keskusta sijaitsee kohteesta noin 30 km kaakkoon. Kohdealueella sijaitsevat mm. Isovaaran, Ruuhiselän, Iso Kerovaaran ja Kuusivinsan vaarat. Alue liittyy paikkatietoanalyysissä tunnistettuun laajaan aluekokonaisuuteen, joka sijaitsee pääosin Rovaniemen kaupungin alueella. Liittäminen sähköverkkoon Lähin sähköasema on Meltaus noin 10 km etäisyydellä.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Tuulivoiman tuotannon suunnittelulle soveltuva alue		

Kunta	YLITORNIO	Muokkauspvm	4.8.2011
Kohde	un 3032 UNESCO-KOHDE AAVASAKSA		
Aluekuvaus	Aavasaksan päällä sijaitseva unesco-kohde on Struven ketjuun kuuluva mittauspiste. Struven ketju on kymmenen maan läpi kulkeva kolmiomittausketju Pohjoisen jäämeren ja Mustanmeren väliillä. Ketjun tarkoitus oli selvittää maapallon tarkka koko ja muoto. Mittaukset kestivät 40 vuotta ja ne saatiin päätökseen vuonna 1855. Ketjussa on yhteensä 265 pistettä, joista 34 parhaiten säilynyttä ja kulttuurihistoriallisesti arvokkainta on valittu suojeltaviksi Unescon maailmanperintöluetteloon.		
Varausperuste Kehittämisperiaate	Alue sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Aavasaksa-Kantomäänpää-Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042). Unescon maailmanperintöluettelo, Struven ketju Kehitetään opastusta		

Kunta	TORNIO	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	un 3033 UNESCO-KOHDE ALATORNION KIRKKO		
Aluekuvaus	<p>Alatornion kirkon kellotornissa sijaitseva unesco-kohte on Struven ketjuun kuuluva mittauspiste. Struven ketju on kymmenen maan läpi kulkeva kolmiomittausketju Pohjoisen jäämeren ja Mustanmeren välillä. Ketjun tarkoitus oli selvittää maapallon tarkka koko ja muoto. Mittaukset kestivät 40 vuotta ja ne saatiin päätökseen vuonna 1855. Ketjussa on yhteensä 265 pistettä, joista 34 parhaiten säilynyttä ja kulttuurihistoriallisesti arvokkainta on valittu suojeltaviksi Unescon maailmanperintöluetteloon</p> <p>Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehityskäytävällä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Keskusta sisältyy Tornio-Haaparannan kauppakesittymän alueelle (mv 8412), joka on virkistyksen ja matkailun kehittämisen kohdealuetta. Alueella on myös Tornion empire kaupunginosa ja Hannulansilta (ma 8125).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Unescon maailmanperintöluettelo, Struven ketju Kehitetään opastusta</p>		

Kunta	KEMINMAA	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	V 827 KALLINKANGAS		
Aluekuvaus	<p>Kallinkangas sijaitsee Keminmaan kuntakeskuksen länsipuolella. Kalli on lapsille ja nuorille suunnattu lähirinne, jonne on helppo tulla viettämään vapaa-aikaa. Rinteen yhteydessä on kahvio, josta saa kaakaot ja makeiset. Piha-alueelta löytyy myös kota ja laavu, joissa voi paistella omia makkaroita. Välinevuokraamosta löytyy laskettelusukset ja lumilaudat. Hiihtoharrastajalle kallilta löytyy 17 kilometriä latuja,joista 5 km on valaistu. Lisäksi alueella on kalli-korteniva hiihtoreitin, pituus n.28 km</p> <p>Alue sijaitsee Perämerenkaaren kehityskäytävällä ja kaupunkikehittämisen kohdealueella (kk 8500). Alueella on pohjavesialuetta.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Seudullisesti tärkeä virkistysalue. Kehitetään virkistyskäyttöä ympärivuotisesti.</p>		

Kunta	PELLO	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	V 870 RITAVAARA		
Aluekuvaus	<p>Ritavaara sijaitsee Pellon kuntakeskuksesta 7 km itään. Alueella sijaitsee Ritavalkean hiihto- ja laskettelukeskus. Ritavalkealla on 5 rinnettä, joiden pituus on 800-1000 m ja korkeusero 120 m. Ritavalkealla on mm. 3 km ja 5 km valaistut ladut.</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415). Alueella on pohjavesialue sekä matkailupalvelukohde (rm 1412).</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Seudullisesti merkittävä virkistysalue. Kehitetään matkailu- ja virkistyskäyttöä ympärivuotisesti osana matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealuetta. Kehitetään yhteistyötä yli rajan Ruotsiin.</p>		

Kunta	YLITORNIO	Muokauspvm	4.8.2011
Kohde	V 871 AAVASAKSA		
Aluekuvaus	<p>Aavasaksa sijaitsee Ylitornion kuntakeskuksesta noin 10 km pohjoiseen. Sen korkeus on 242 metriä merenpinnasta, ja se on selvästi lähiseudun vaaroja korkeampi. Vaaralla sijaitsee kaksi mökkikylää, ravintola sekä laskettelurinne ja hiihtoladut. Vaaran ympäri kiertää 4 km pitkä luontopolku upeissa kansallismaisemissa. Aavasaksan laelta avautuva upea kansallismaisema ja keskiyön aurinko ovat vetäneet matkailijoita puoleensa jo useita vuosisatoja. Lähtö ja paluu Kruununpuiston sisäänkäynniltä. Polku kiertää vaaran ympäri. Polku valmistui v.2002 ja se varrella on informaatiotauluja alueen kasvillisuudesta ja maaperästä.</p> <p>Aavasaksalla on ansiokkaat perinteet matkailukohteena ja potentiaalia nousta nykyistä vahvempaan asemaan. Se vaatii selkeästi muista keskuksista erottuvaa profiilia ja yritysten kasvavaa roolia kohteen kehittämisessä.</p> <p>Aavasaksan matkailun kehittämissuunnitelmassa on tarkasteltu Aavasaksan aluetta laajempänä kokonaisuutena. Mukana ovat Ainiovaara, Ylitornion järvikylät, Aavasaksan ja Ainiovaaran välinen maastoalue, jokialueet sekä matkailuun liittyvät elementit Ruotsin puolelta Övertorneån kunnasta. Ainiovaara, hiihtostadion ja Karemajojen alue nostetaan tulevaisuuden kehittämisen kohteeksi. Suunnitelman mukaan Ylitornion keskustan palveluita hyödynnetään ja tavoitteena on saada uusi informaatio-, kaupp- ja palvelukeskus taajaman pohjoisosaan.</p> <p>Alue sisältyy Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistysalueen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8415) sekä Aavasaksa-Kantomaanpää-Turtola maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8042). Alueella on matkailupalvelukohde (rm 1410), unesco-kohde (un 3032), rakennussuojelukohde (SR 3096), muinaismuistokohteet (SM 3555, 3556) sekä pohjavesialueita. Lisäksi alueella kulkee moottorikelkkareitti.</p>		
Varausperuste Kehittämisperiaate	<p>Maakunnallisesti merkittävä virkistysalue. Kehitetään virkistyskäyttöä Aavasaksan kehittämissuunnitelman (2011) mukaisesti. Rakentaminen toteutetaan korkeatasoisesti sovittaen alueen poikkeuksellisiin kulttuurihistoriallisiin luonto- ja maisema-arvoihin.</p>		

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	KEMI, TORNIO	Koodi	FI 130 0301	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Perämeren kansallispuisto	Aluetunnus	SL 4041		
Luontodirektiivin luontotyypit	Vedenalaiset hiekkasärkät (2%), Rannikon laguunit, Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus, Itämeren boreaaliset luodot ja saaret, Itämeren boreaaliset rantaniityt, Itämeren boreaaliset hiekkarannat, joilla on monivuotista ruohovartista kasvillisuutta, rannikon kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit, Kuivat Valluna ja Empertum nigrum nummet/dyynit, maankohoamisrannikon primäärisukkesiovaiheiden luonnotilaiset metsät (< 1%), Fennoskandian runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt (1%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Perämerenmaruna, Ruijanesikko, uossarpio				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Kalatiira, Lapintiira, Räyskä				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alueet sijaitsevat Perämerenkaarella sekä Perämeren saariston matkailun vetovoima-alueella, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueella (mv 8410).				
Vaikutusten arviointi	Väestön keskittyessä Kemi-Tornio alueelle virkistyskäyttö alueella voi lisääntyä.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO, YLITORNIO, PELLO	Koodi	FI 130 1912	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Torniojoki	Aluetunnus	SL 4051		
Luontodirektiivin luontotyypit	Fennoskandian luonnotilaiset jokireitit				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Saukko				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Länsi-Lapin käytävä				
Vaikutusten arviointi	Kehityskäyttöä mahdollistaa monialaisen kehittämisen, jollon Torniojoen suojelualueen tunnettavuutta on mahdollista parantaa ja jatkosuunnittelussa tiedostaa erityisen arvokkaat ja säilytettävät kohteet				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	KEMINMAA, SIMO	Koodi	FI 130 0507	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Musta-aapa	Aluetunnus	SL 4052		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (3%), Aapasuot (70 %), Puustoiset suot (27%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Perämerenkaari, Isosydänmaan paliskunnan raja, sähkölinja ja moottorikelkkareitti. Lisäksi alue sijaitse kaivostoiminnan kehittämisvyöhykkeellä (ek).				
Vaikutusten arviointi	Väestön keskittyessä Kemi-Tornio alueelle virkistyskäyttö alueella voi lisääntyä. Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke informoi mahdollisista alueen potentiaalisista muista käyttötarkoituksista, jotka tulevat selvitettäväksi myöhemmin				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	KEMINMAA	Koodi	FI 130 0505	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Kirvesaapa	Aluetunnus	SL 4053		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (5%), Letot /(<10%), Aapasuot (65 %), Puustoiset suot (20%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Perämerenkaari ja kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek). Alueen länsipuolella sijaitsee kaivosalue (EK 1916).				
Vaikutusten arviointi	Väestön keskittyessä Kemi-Tornio alueelle virkistyskäyttö alueella voi lisääntyä.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	KEMINMAA, SIMO, TORNIO	Koodi	FI 130 1602	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Martimoaapa-Lumiaapa	Aluetunnus	SL 4054		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (2%), Keidassuot (10%), Vaihettumissuot ja rantasuot (<1%), Letot/<1%), Aapasuot (50 %), Kasvipeitteiset silaattikalliot (<1%), Boreaaliset luonnonmetsät (6%), Puustoiset suot (10%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Ilves, karhu, saukko, susi				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Helmipöllö, hiiripöllö, huuhekaja, kaakkuri, kalatiira, kapustarinta, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, palokärki, pohjantikka, pyy, Sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky, alueella 2 uhanalaista lajia				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Tuulihaukka, metsänhanhi, punajalkaviklo, jouhisorsa, kalalokki, mustalintu, merilokki, nuolihaukka, harmaalokki, jänkäkurppa, naurulokki, mustaviklo				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Isosydänmaan paliskunnan raja, seututie, maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8041), ulkoilu- ja moottorikelkkareitit, matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskeittämisen kohdealue (mv 8416), kaivostoiminnan kehittämisen kohdealue (ek), pohjavesialue, muinaismuistokohteet (SM 3606 ja 3593), Myllylän erotuspaikka (ph 5513)				
Vaikutusten arviointi	Ohjatuilla reiteillä liikkuminen vähentää alueeseen kohdistuvia luontoarvoja vähentäviä vaikutuksia. Mahdollinen lisääntyvä virkistyskäyttö kytkeytyy olemassa olevaan käyttöön. Lisääntyvä käyttö lisää paineita ohjattuun toimintaan alueella. Alueen olemassa olevien reitistöjen rakenteiden kunto tulee ylläpidetyksi paremmin. Mineraalitoiminta on mahdollista suunnitella luontoarvoja säästävästi.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1604	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Iso-Saarisuo-Hoikkasuo	Aluetunnus	SL 4055		
Luontodirektiivin luontotyypit	Keidassuot (<1%), Fennoskandian lähteet ja lähdesuot (<1%), Aapasuot (60 %), Boreaaliset luonnonmetsät (1%), Puustoiset suot (35%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kaakkuri, kapustarinta, kurki, liro, palokärki, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Taivaanvuohi, jänkäkurppa, valkoviklo, pikkukuovi, isokuovi, työtyöhyyppä, metsäviklo				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alueella sijaitsee muinaismuistokohde (SM 3068)				
Vaikutusten arviointi	Luonnonsuojelualue tukee muinaismuistokohteen säilyttämistä				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1603	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Veittiaapa	Aluetunnus	SL 4056		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (5%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1%), Aapasuot (85 %), Borealiset luonnonmetsät (1 %), Puustoiset suot (5 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Saukko				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, hiiripöllö, kalatiira, kapustarinta, kurki, Liro, metso, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, alueella 1 uhanalainen laji				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Isokoskelo, telkkä, sinisorsa, metsähanhi, tavi, isokuovi, valkoviklo, töyhtöhyppä, taivaanvuohi, nuolihaukka, mustaviklo, metsäviklo, jouhisorsa, jänkäkurppa, tukkasotka pikkukuovi				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Isosydänmaan ja Oijärven paliskuntien raja.				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO, TERVOLA	Koodi	FI 130 1601	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Runkauksen luonnonpuisto	Aluetunnus	SL 4057		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), Vuorten alapuoliset tasankojoet (1%), Keidassuot (2%), Letot (1%), Aapasuot (40 %), Borealiset luonnonmetsät (<1 %), Puustoiset suot (20 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleikki, lettorikko, alueella 1 uhanalainen laji				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Ampuhaukka, helmipöllö, Hiiripöllö, huuhkaja, Kaakkuri, Kalatiira, Kapustarinta, Kurki, Liro, Palokärki, pohjantikka, pyy, Sinisuohaukka, Suokukko, Suopöllö, Varpuspöllö, vesipääsky. Alueella 2 uhanalaista lajia.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Tuulihaukka, mustaviklo				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek), Narkauksen ja Isosydänmaan paliskunnan raja ja olemassa oleva sähkölinja				
Vaikutusten arviointi	Mineraaleihin liittyvien toimintojen suunnittelu on mahdollista suunnitella luontoarvoja luonnonpuiston luontoarvoja säästäen.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1612	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Saariaapa	Aluetunnus	SL 4058		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (1%), Keidassuot (20%), Aapasuot (68 %), Borealiset luonnonmetsät (20 %), Puustoiset suot (16 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Saukko, haavansahajumi, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Helmipöllö, kalatiira, kurki, laulujoutsen, liro, metso, pyy, palokärki, Sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	metsähanhi, isokuovi, jouhisorsa, mustaviklo, valkoviklo, jänkäkurppa, sinisorsa, taivaanvuohi, tavi, pikkukuovi				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	KEMI, SIMO, TORNIO	Koodi	FI 130 1904	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Perämeren saaret	Aluetunnus	SL 4059		
Luontodirektiivin luontotyypit	Jokisuistot (1 %), Rannikon laguunit (<1%), Merenrantaniityt (3 %), Itämeren hiekkarannat (1 %), Variksenmarjadyynit* (<1 %), Maankohoamisrannikon primäärisukessiiovaiheiden, luonnontilaiset metsät (1 %), Vedenalaiset hiekkasärkät (<1 %), Kivikkorannat (3 %), Variksenmarjadyynit* (<1 %), Ulkosaariston saaret ja luodot (<1%), Kiinteät, ruohokasvillisuuden peittämät dyynit* (<1 %), Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt* (1 %), Lehdot (<1 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Rahkiainen, Ruijanesikko, Upossarpio				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Allihaka, Ampuhaukka, Hiiripöllö, Etelänsuosirri, Kaakkuri, Kalatiira, Kapustarinta, Kaulushaikara, Kuikka, Kurki, Lapintiira, Laulujoutsen, Liro, Luhtahuitti, Mehiläishaukka, Mustakurkku-uikku, Palokärki, Pikkujoutsen, Pikkulepinkäinen, pikkulokki				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	harmaasorsa, jänkäkurppa, jänkäsiirriäinen, lapasorsa, mustapyrstökuiiri, naurulokki, riskilä, selkälokki, isosirri, kuovisirri, tundrakurmitsa, jouhisorsa, karikukko, tuulihaukka, lapinsirri, metsähanhi, härkälintu, heinätavi, lapasotka, pilkkasiipi, musta				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Perämerenkaari, matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8410)				
Vaikutusten arviointi	Väestön keskittyessä Kemi-Tornio alueelle virkistyskäyttö alueella voi lisääntyä. Alueen monialainen kehittyminen lisää kohdistuvia paineita saariston luontoarvoihin. Perämeren saarten suojeluarvojen vähentyminen tulee erityisellä huolellisuudella pyrkiä turvaamaan myöhemmissä suunnitelmissa.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 110 1405	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Rimpijärvi – Uusijärvi	Aluetunnus	SL 4062		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (1 %), pikku joet ja purot (<1 %), Keidassuot (10%), Aapasuot (85 %), silikaattikalliot (<1 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Ampuhaukka, Hiiripöllö, huuhekaja, Kalatiira, Kapustarinta, Kuikka, Kurki, Lapintiira, Laulujoutsen, Liro, metso, Palokärki, pohjantikka, Sinisuohaukka, Suokukko, Suopöllö. Alueella 1 uhanalainen laji.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Isosydänmaan ja Oijärven paliskuntien välinen raja, sähkölinja				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1611	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Kuivasjärvi	Aluetunnus	SL 4063		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (80 %), Vaiheittomissuot ja rantasuot (5 %), Puustoiset suot (12%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, pyy, sinisuohaukka, suokukko, uivelo				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	pilkkasiipi, mustalintu, nuolihaukka, jouhisorsa, metsähanhi, tuulihaukka				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	TERVOLA, TORNIO, YLITORNIO	Koodi	FI 130 1810	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Kilsiaapa-Ristivuoma	Aluetunnus	SL 4064		
Luontodirektiivin luontotyytit	Humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1%), vaihtumissuot ja rantasuot (1 %), letot (<1%), Aapasuot (60 %), Borealiset luonnonmetsät (14 %), borealiset lehdot (<1 %), puustoiset suot (7 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleikki				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Ampuhaukka, helmipöllö, Hiiripöllö, huuhkaja, Kapustarinta, kuikka, Kurki, laulujoutsen, Liro, mehiläishaukka, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö. Varpuspöllö. Alueella 2 uhanalaista lajia.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Tuulihaukka, mustaviklo				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Lohijärven ja Palojärven paliskuntien välinen raja				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan				

* Välttämättä rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 2101	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Mellajoen alue	Aluetunnus	SL 4066		
Luontodirektiivin luontotyytit	Letot (5 %), aapasuot (28 %), borealiset luonnonmetsät (10 %), puustoiset suot (45 %), turvametsät (10 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleikki, alueella 1 uhanalainen laji				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Helmipöllö, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, varpuspöllö				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	mustaviklo, tuulihaukka				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Seututien tieluokan nosto kantatieksi, Lohijärven ja Palojärven paliskuntien välinen raja				
Vaikutusten arviointi	Lisäntyvä liikennöinti voi aiheuttaa kuormitusta Natura-alueeseen. Tiesuunnittelun ja rakenteellisin keinoin haitallisia vaikutuksia on mahdollista lieventää				

* Välttämättä rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 2107	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Rompaitten vanhat metsät	Aluetunnus	SL 4067		
Luontodirektiivin luontotyytit	Vuorten alapuoliset tasankojoet (1 %), letot (<1 %), Aapasuot (49 %), kasvipeitteiset kalkkikalliot (<1 %), borealiset luonnonmetsät (16 %), borealiset lehdot (30 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lettorikko, alueella on 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, suokukko, varpuspöllö				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	mustaviklo, tuulihaukka				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Kaivostoiminnan kehittämisen vyöhyke (ek)				
Vaikutusten arviointi	merkintä informoi mahdollisista alueen potentiaalisista muista käyttötarkoituksista, jotka tulevat selvitetäväksi myöhemmin				

* Välttämättä rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 1301	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Mustiaapa-Kaattasjärvi	Aluetunnus	SL 4071		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (9 %), Vuorten alapuoliset tasankojoet (1 %), aapasuot (70 %), borealiset luonnonmetsät (5 %), puustoiset suot (10 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	ilves, karhu, saukko, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Ampuhaukka, helmipöllö, Hiiripöllö, Kapustarinta , kuikka, Kurki , laulujoutsen, Liro , metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö. Uivelo. Alueella 2 uhanalaista lajia.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	mustaviklo, tuulihaukka				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek), muinaismuistokohde (SM 3616)				
Vaikutusten arviointi	merkintä informoi mahdollisista alueen potentiaalisista muista käyttötarkoituksista, jotka tulevat selvitetäväksi myöhemmin, luonnonsuojelun alue edistää muinaismuistokohteen säilymistä.				

* Välttämättä rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1606	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Käärmeaapa	Aluetunnus	SL 4073		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (<1%), Keidassuot (20%), Aapasuot (68 %), Borealiset luonnonmetsät (8 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	helmipöllö, kalatiira, kurki, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, palokärki, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Taivaanvuohi, valkoviklo, töyhtöhyöppä, tukkasotka, harmaalokki, tavi, jouhisorsa, sinisorsa, pikkukuovi, naurulokki, mustaviklo, metsähanhi, isokuovi, jänkäkurppa, telkkä				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alue sijaitsee osittain Hamari-Ylikärppä maaseudun kehittämisen kohdealueella (mk 8041). Isosydänmaan ja Oijärven paliskuntien välinen raja.				
Vaikutusten arviointi	Maaseudun kehittäminen on mahdollista suunnitella siten, että luonnonsuojelun alueen luontoarvoihin ei vaikuteta .				

* Välttämättä rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1612	Aluetyyppi	
Natura-alue	Hattuselän vanhat metsät	Aluetunnus	SL 4074		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (1%), Keidassuot (20%), Aapasuot (68 %), Borealiset luonnonmetsät (20 %), Puustoiset suot (16 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Saukko, haavansahajumi, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	helmipöllö, kalatiira, kurki, laulujoutsen, liro, metso, pyy, palokärki, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	metsähanhi, isokuovi, jouhisorsa, mustaviklo, valkoviklo, tukkasotka, jänkäkurppa, sinisorsa, taivaanvuohi, tavi, pikkukuovi				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek), Isosydänmaan ja Narkauksen paliskuntien välinen raja				
Vaikutusten arviointi	merkintä informoi mahdollisista alueen potentiaalisista muista käyttötarkoituksista, jotka tulevat selvitetäväksi myöhemmin				

* Välttämättä rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 2104	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Meltosjärvet ja Pysäjäjärvi	Aluetunnus	SL 4076		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (60 %), vaihettumissuot ja rantasuot (40 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kaakkuri, kalatiira, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, mustakurkku-uikku, pikkulokki, ruskosuohaukka, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky. Alueella 2 uhanalaista lajia.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	heinätavi, jänkäkurppa, jouhisorsa, lapasorsa, lapinsirri, metsähänhi, mustalintu, mustaviklo, naurulokki, nuolihaukka, pilkkasiipi, tuulihaukka				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alueella on Ylitornio-Pello järvialueiden matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8415) sekä Pello-Järvikylät-Ylitornio maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8035). Suojelualueiden välissä kulkee seututie ja sijaitsee Meltosjärven kylä (at 303). Lisäksi alueella on maakunnallisesti/seudullisesti merkittävä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6099).				
Vaikutusten arviointi	Asutuksen keskittäminen voi kuormittaa Natura-aluetta. Huolellisella suunnittelulla on mahdollista lieventää luontoarvoihin kohdistuvia negatiivisia vaikutuksia.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 2108	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Ahvenjärvi ja Lehdonjärvi	Aluetunnus	SL 4077		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (60 %), vaihettumissuot ja rantasuot (15 %), puustoiset suot (12 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kalatiira, kuikka, kurki, laulujoutsen, liro, mustakurkku-uikku, pikkulokki, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, uivelo, vesipääsky				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	jouhisorsa, naurulokki, nuolihaukka				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Seututien tieluokan nosto kantatieksi				
Vaikutusten arviointi	Lisäntyvä liikennöinti voi aiheuttaa kuormitusta Natura-alueeseen. Tiesuunnittelun ja rakenteellisin keinoin haitallisia vaikutuksia on mahdollista lieventää				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 2103	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Heinivuoma-Pietinvuoma	Aluetunnus	SL 4081		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (1 %), aapasuot (45 %), borealiset luonnonmetsät (4 %), puustoiset suot (50 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Moottorikelkkareitti				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	YLITORNIO	Koodi	FI 130 2105	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Kainuunkylän saaret	Aluetunnus	SL 4084		
Luontodirektiivin luontotyypit	Fennoskandian luonnotilaiset jokireitit (30 %), pohjoiset borealiset tulvaniityt (65 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	pohjansorsimo				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kaakkuri, kalatiira, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky. Alueella 1 uhanalainen laji.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	heinätavi, jouhisorsa, lapasorsa, lapinsirri, mustalintu, mustaviklo, naurulokki, nuolihaukka, punajalkaviklo, tuulihaukka				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Kainuunkylä (at 302), muinaismuistokohteet (SM 3555 ja SM 3556)				
Vaikutusten arviointi	Luonnonsuojelualue tukee muinaismuistokohteiden säilyttämistä				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1909	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Hurujärvi ja Iso-Mustajärvi	Aluetunnus	SL 4086		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (74 %), vaihettumissuot ja rantasuot (26 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kalatiira, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, mustakukku-uikku, sinisuohaukka, suokukko, uivelo				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	mustaviklo, metsähanhi, jänkäkurppa, pikkulokki, jouhisorsa				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alue sisältyy Aapajärvi-Sattajärvi- Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8036) sekä Liakka-Kainuunkylä maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037). Olemassa oleva sähkölinja kulkee Iso-Mustajärven länsiosassa.				
Vaikutusten arviointi	Maaseudun kehittäminen on mahdollista suunnitella siten, että luonnonsuojelualueen luontoarvoihin ei vaikuteta				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1902	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Sattavuoma	Aluetunnus	SL 4087		
Luontodirektiivin luontotyypit	Aapasuot (85 %), borealiset luonnonmetsät (1 %), Puustoiset suot (10 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	kiiltosirppisammal				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alue sisältyy osittain Aapajärvi-Sattajärvi- Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8036). Alueen pohjoisosassa on pohjavesialuetta.				
Vaikutusten arviointi	Maaseudun kehittäminen on mahdollista suunnitella siten, että luonnonsuojelualueen luontoarvoihin ei vaikuteta . Luonnonsuojelualue tukee pohjavesialueen säilymistä.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1901	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Vaarajänkä-Rovajänkkä	Aluetunnus	SL 4088		
Luontodirektiivin luontotyypit	Aapasuot (23 %), Puustoiset suot (48 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alue sisältyy osittain Aapajärvi-Sattajärvi- Arpela maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8036). Alueen eteläosassa kulkee olemassa oleva sähkölinja.				
Vaikutusten arviointi	Maaseudun kehittäminen on mahdollista suunnitella siten, että luonnonsuojelualueen luontoarvoihin ei vaikuteta				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1904	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Rakanjänkä	Aluetunnus	SL 4091		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (20 %), Aapasuot (60 %), boraaliset luonnonmetsät (5 %), Puustoiset suot (12 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Kiiltosirppisammal				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Olemassa oleva sähkölinja				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1903	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kusaiskorpi-Palojänkä-Alkumaa	Aluetunnus	SL 4093		
Luontodirektiivin luontotyypit	Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), letot (15 %), Aapasuot (38 %), Puustoiset suot (40 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	lapinleikki. Alueella 1 uhanalainen laji				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Olemassa oleva sähkölinja, arvokkaita harjualueita tai muita geologinen muodostumia sekä pohjavesi sijaitsee alueen välittömässä läheisyydessä				
Vaikutusten arviointi	Arvokkaiden geologisten muodostumien osoittaminen kaavassa tukee luonnonsuojelualueen luonnonarvojen monimuotoisuutta ja turvaamista.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1908	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Karsilonmaa	Aluetunnus	SL 4094		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (40 %), boraaliset luonnonmetsät (5 %), Puustoiset suot (40 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuva alue (tv1 2379)				
Vaikutusten arviointi	Tuulivoimaloiden sijoittamisen suunnittelussa on mahdollista huomioida alueen luontoarvot				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1911	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Pajunkari- Uksei - Alkunkarinlahti	Aluetunnus	SL 4096		
Luontodirektiivin luontotyypit	Jokisuistot (75 %), Itämeren borealiset rantaniityt (2 %), Maankohoamisrannikon primäärisuknessiovaiheiden, luonnontilaiset metsät (8 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	ruijanesikko, laaksoarho				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kalatiira, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, ruskosuonhaukka, sinirinta, suokukko, suopöllö				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	jouisorsa, heinäorsa, lapasorsa, mustalintu, naurulokki, punajalkaviklo				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Perämerenkaari				
Vaikutusten arviointi	Teollisuuden kehittyminen Perämerenkaarella voi lisätä Natura-alueeseen kohdistuvia paineita. Alueiden käytön suunnittelulla ja rakentamisen sijoittamisella vaikutuksia on mahdollista lieventää.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	KEMINMAA, TERVOLA	Koodi	FI 130 1811	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Suuripään alue	Aluetunnus	SL 4097		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (2 %), Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (<1 %), Letot (<1 %), Aapasuot (30 %), Borealiset lehdot (1 %), Puustoiset suot (50 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Kiiltosirppisammal, isonuijasammal, alueella 1 uhanalainen laji				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	hiiripöllö, kalatiira, kapustarinta, kuikka, kurki, laulujoutsen, liro, metso, mustakurkku-uikku, palokärki, pikku-lokki, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky, alueella 2 uhanalaista lajia				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alueella on muinaismuistokohde (SM 3596), olemassa oleva sähkölinja, Narkauksen paliskunnan raja sekä arvokkaita harjualueita tai muita geologisia muodostumia.				
Vaikutusten arviointi	Arvokkaiden geologisten muodostumien osoittaminen kaavassa tukee luonnonsuojelualueen luonnonarvojen monimuotoisuutta ja turvaamista.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1812	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Karhuaapa-Heinäjänkä-Kokonrämpe	Aluetunnus	SL 4102		
Luontodirektiivin luontotyypit	Keidassuot (15 %), letot (37 %), Aapasuot (10 %), Boreaaliset luonnonmetsät (3%), Puustoiset suot (30%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	lapinleinikki, isonuijasammal, kiiltosirppisammal, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Alue sisältyy Kemijokivarren - Törmävaaran- Kätkävaaran matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen (mv 8417). Eteläisempi alue sijaitsee lisäksi Barentsin käytävä varrella sekä maaseudun kehittämisen vyöhykkeellä (mk 8038).				
Vaikutusten arviointi	Lisääntyvä liikenne ja virkistyskäyttö voivat lisätä alueen suojelullisten arvojen heikentymistä. Alueiden käytön ohjauksella ja suojelullisia arvoja säilyttävillä ratkaisuilla mahdollisia haitallisia vaikutuksia on voidaan lieventää.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1801	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Pisavaaran luonnonpuisto	Aluetunnus	SL 4103		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (<1 %), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), vaihettumissuot ja rantasuot (<1 %), Fennoskandian lähteet ja lähdesuot (<1 %), letot (3 %), Aapasuot (4 %), kasvipeitteiset silaattikalliot (8 %), Boreaaliset luonnonmetsät (68 %), boreaaliset lehdot (3%), Fennoskandian metsäluhdut (<1 %), Puustoiset suot (14%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, kirjojokikorento, lahokapo, lapinleinikki, lettorikko, alueella 2 uhanalaista lajia.				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	helmipöllö, hiiripöllö, huuhekaja, kuikka, lapinpöllö, laulujoutsen, liro, mehiläishaukka, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö. alueella 3 uhanalaista lajia				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	tuulihaukka, metsähanhi, koskikara				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamisen tarvetta (MU 6018 Kätkävaara) sijaitsee suojelualueen läheisyydessä.				
Vaikutusten arviointi	Kätkävaaran kehittyminen ulkoilualueena voi lisätä kulkemista myös Pisavaaran luonnonpuistossa. Ohjauksella ja opastuksella haitallisia vaikutuksia on mahdollista lieventää.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1813	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Auringonkorpi	Aluetunnus	SL 4104		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (5 %), Aapasuot (90 %), boreaaliset lehdot (1 %), Puustoiset suot (4 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	lapinleinikki, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1003	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kotarovan vanhat metsät-Kaltiojänkä	Aluetunnus	SL 4114		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (1%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1%), Aapasuot (40 %), Borealiset luonnonmetsät (55%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleikki, kiiltosirppisammal				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kapustarinta, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, Sinirinta, suokukko, varpuspöllö				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Tuulihaukka, mustaviklo				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8415). Moottorikelkkareitti.				
Vaikutusten arviointi	Matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueella kehittäminen on mahdollista suunnata siten, ettei luontoarvoja heikennetä				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1005	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Pellojärvi-Säynäjärvi	Aluetunnus	SL 4142		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (60 %), Pohjoiset, borealiset tulvaniityt (20 %), vaihettumissuot ja rantasuot (5%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kaakkuri, kalatiira, kapustarinta, kuikka, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, alueella 2 uhanalaista lajia				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Jänkäkurppa, jouhisorsa, lapasorsa, metsähanhi, mustalintu, mustaviklo, naurulokki, nuolihaukka, pilkkasiipi				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8415), moottorikelkkareitti, olemassa olevat sähkölinjat ja rautatie.				
Vaikutusten arviointi	Olemassa olevista liikenteellisistä yhteyksistä ei aiheudu luonnonsuojelualueeseen vaikutuksien muutoksia. Matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueella kehittäminen on mahdollista suunnata siten, ettei luontoarvoja heikennetä				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1004	Aluetyyppi	SCI ja SPA
Natura-alue	Paamajärvi	Aluetunnus	SL 4144		
Luontodirektiivin luontotyypit	Humuspitoiset lammet ja järvet (90 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Ilves, karhu, saukko, susi				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	helmipöllö, kaakkuri, kalatiira, kuikka, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkulokki, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, vesipääsky, alueella 1 uhanalainen laji				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Heinätavi, jouhisorsa, lapasorsa, mustalintu, mustaviklo, naurulokki, nuolihaukka, pilkkasiipi				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8042) ja moottorikelkkareitti.				
Vaikutusten arviointi	Maaseudun kehittämisen kohdealue merkintä voi lisätä vähäisesti liikennöintiä alueen länsiosassa kulkevalla moottorikelkkareitillä. Vaikutukset koko luonnonsuojelualueeseen ovat erittäin vähäiset.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1002	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Hyrsvuoma	Aluetunnus	SL 4145		
Luontodirektiivin luontotyypit	Aapasuot (90 %), Puustoiset suot (5 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Lapinleikki				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan.				

* *Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät*

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1613	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Simojoki	Aluetunnus	SL 4146		
Luontodirektiivin luontotyypit	Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	kirjojokikorento, alueella 1 uhanalainen laji				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kuikka, laulujoutsen, liro, uivelo				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	jouhisorsa				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Maaseudun kehittämisen kohdealueet (mk 8040, mk 8041), matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8416)				
Vaikutusten arviointi	Kehityskäytää mahdollistaa monialaisen kehittämisen, jollon Torniojoen suojelualueen tunnettavuutta on mahdollista parantaa ja jatkosuunnittelussa tiedostaa erityisen arvokkaat ja säilytettävät kohteet				

* *Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät*

Kunta	TERVOLA, TORNIO	Koodi	FI 130 1905	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Vinsanmaan letot	Aluetunnus	SL 4151		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (15 %), Aapasuot (5 %), Puustoiset suot (80 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Suojelualueiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevat maa-ainesten ottoalueet (EO 2589). Orajärven ja Palojärven paliskuntien välinen raja.				
Vaikutusten arviointi	Maa-ainesten ottaminen voi aiheuttaa alueen luontoarvojen heikentymistä. Ottamisen suunnittelulla tulee pyrkiä varmistamaan leton luontoarvojen säilyminen.				

* *Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät*

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1802	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Ketunpesänvaaran lehto	Aluetunnus	SL 4152		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (50 %). Boreaaliset lehdot (50 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyskehitämisen kohdealue (mv 8417), kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek), suojelualueen läheisyydessä sijaitsee seututie.				
Vaikutusten arviointi	merkintä informoi mahdollisista alueen potentiaalisista muista käyttötarkoituksista, jotka tulevat selvitettäväksi myöhemmin, luonnonsuojelualue edistää muinaismuistokohteen säilymistä.				

* Välttämättä rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1806	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kivimaan lehdot	Aluetunnus	SL 4157		
Luontodirektiivin luontotyypit	Boreaaliset lehdot (65 %), Puustoiset suot (35 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Olemassa oleva sähkölinja				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan				

* Välttämättä rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1807	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Pyhäportin lehto	Aluetunnus	SL 4158		
Luontodirektiivin luontotyypit	Boreaaliset lehdot (50 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	laaksoarho				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan				

* Välttämättä rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	KEMINMAA	Koodi	FI 130 0501	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kallinkankaan letot	Aluetunnus	SL 4163		
Luontodirektiivin luontotyytit	Letot (20%), Borealiset lehdot (40 %), Puustoiset suot (40 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	lapinsirppisammal, kiiltosirppisammal, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Helmpöllö, hiirpöllö, kuikka, kurki, lapinpöllö, lauluoutsen, liro, metso, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, uivelo, alueella 2 uhanalaista lajia				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Kaupunkikehittämisen kohdealue (kk 8500), perämerenkaari, moottoritie, valtatie parantamistarve				
Vaikutusten arviointi	Väestön tiivistäminen Kemi-Tornio alueelle kasvattaa väestöpohjaa ja lisää liikennöintiä alueella. Tätä kautta kuormitus lisääntyy myös lettoalueeseen. Suunnittelun keinoin ja toteutuksessa mahdollista haitallista vaikutusta voidaan lieventää.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	KEMINMAA	Koodi	FI 130 0503	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kaltiojängän lehto	Aluetunnus	SL 4167		
Luontodirektiivin luontotyytit	Borealiset lehdot (90 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Perämerenkaari				
Vaikutusten arviointi	Ei aiheuta vaikutuksia alueen suojelulle				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 0504	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Tornivaaran lehto	Aluetunnus	SL 4168		
Luontodirektiivin luontotyytit	Borealiset lehdot 90%				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	alueella 1 uhanalainen laji				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuva alue (tv 1 2376), kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke (ek)				
Vaikutusten arviointi	Tuulivoimaloiden sijoittaminen ratkaistaan yksityiskohtaisemmalla suunnittelulla. Alueen luontoarvoja on mahdollista säästää. Ek-merkintä informoi maankäyttöön kohdistuvista intresseistä.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1907	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Runtelin lehto	Aluetunnus	SL 4177		
Luontodirektiivin luontotyypit	Boreaaliset lehdot (90 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	alueella on 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	EI LÖYDY KARTALTA!!!!!!!!!!!!				
Vaikutusten arviointi					

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	SIMO	Koodi	FI 130 1605	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Nikkilänaapa	Aluetunnus	SL 4239		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (4%), Aapasuot (94 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	Saukko , haavansahajumi, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	Taivaanvuohi, pikkukuovi, isokuovi, punajalkaviklo, merilokki, metsähanhi, pikkulokki, harmaalokki, naurulokki, kalalokki, jänkäkurppa, valkoviklo, töyhtöhyppä				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Olemassa olevan sähkölinjan parantamistarve				
Vaikutusten arviointi	Sähkölinjan parantaminen tapahtuu olemassa olevassa sähkölinjakäytävässä ja se on mahdollista toteuttaa luonnon monimuotoisuutta säilyttäen. Viherysteys auttaa edistämään alueen luontoarvojen säilymistä				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TORNIO	Koodi	FI 130 1913	Aluetyyppi	SPA (SCI:n sisällä)
Natura-alue	Karunginjärvi	Aluetunnus	SL 4275		
Luontodirektiivin luontotyypit	Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (86 %), pohjoiset boreaaliset tulvaniityt (13 %), Tulvametsät (1 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit					
Lintudirektiivin liitteen I linnut	kaakkuri, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, pikkujoutsen, ruskosuohaukka, sinisuohaukka, suokukko, uivelo, vesipääsky. Alueella 2 uhanalaista lajia.				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut	Alli, haapana, haarapääsky, isokoskelo, isokuovi, jouhisorsa, kalalokki, kanadanhanhi, keltävästäräkki, lapasorsa, merihanhi, mustalintu, niittykirvinen, pilkkasiipi, punajalkaviklo, rantasiipi, räystäspääsky, selkälokki, ruokokerttunen, sinisorsa, suosirr				
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue (ma 6098), maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8037), matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8414), Länsi-Lapin käytävä				
Vaikutusten arviointi	Kehittäminen on mahdollista suunnitella siten, että Karunginjärven luonnonsuojelulliset arvot tulevat säilymään. Maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue tukee tätä tavoitetta.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1001	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Koutusjärvi /(Moinajärvi)	Aluetunnus	SL 0		
Luontodirektiivin luontotyypit	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), Aapasuot (6 %), Boreaaliset luonnonmetsät (55%), boreaaliset lehdot (< 1%), Puustoiset suot (3%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleinikki				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue (mv 8415). Rantojen suojeluohjelman mukainen alue (rs).				
Vaikutusten arviointi	Rantojen suojeluohjelman mukaisen alueen merkintä lisää suojelutilanteen tunnettavuutta. Matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueella kehittäminen on mahdollista suunnata siten, ettei luontoarvoja heikennetä lainkaan.				

* Välttämättä rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1001	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Käärmejupon vanhat metsät	Aluetunnus	SL 4115		
Luontodirektiivin luontotyypit	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), Aapasuot (6 %), Boreaaliset luonnonmetsät (55%), boreaaliset lehdot (< 1%), Puustoiset suot (3%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleinikki				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan.				

* Välttämättä rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	PELLO	Koodi	FI 130 1002	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Yrttivuoma	Aluetunnus	SL 4116		
Luontodirektiivin luontotyypit	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (13%), Vuorten alapuoliset tasankojoet (<1 %), Aapasuot (6 %), Boreaaliset luonnonmetsät (55%), boreaaliset lehdot (< 1%), Puustoiset suot (3%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	saukko, lapinleinikki				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, huuhkaja, kuikka, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, suokukko, varpuspöllö, alueella 1 uhanalainen laji				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan.				

* Välttämättä rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1812	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Pukinselän lehdot	Aluetunnus	SL 4153		
Luontodirektiivin luontotyypit	Keidassuot (15 %), letot (37 %), Aapasuot (10 %), Boreaaliset luonnonmetsät (3%), Puustoiset suot (30%)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	lapinleinikki, isonuijasammal, kiiltosirppisammal, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan.				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1813	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Ruutananharjun lehdot	Aluetunnus	SL 4154		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (5 %), Aapasuot (90 %), boraaliset lehdot (1 %), Puustoiset suot (4 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	lapinleinikki, alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	maaseudun kehittämisen kohdealue (mk 8038)				
Vaikutusten arviointi	Maaseudun kehittäminen on mahdollista kohdistaa luonnonsuojelualueen ulkopuolelle				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1814	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kaitaharjun kärhöllehtö	Aluetunnus	SL 4155		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (7 %), Aapasuot (15 %), boraaliset luonnonmetsät (37 %), Puustoiset suot (40 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	mäntyhuppukuoriainen				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kurki, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue (mv 8417)				
Vaikutusten arviointi	Ei vaikutuksia luonnonsuojelualueeseen				

* Välttömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 2

VAIKUTUKSET NATURAAN

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1814	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Perämaan vanhat metsät (Tuiskukivalon närheikkö)	Aluetunnus	SL 4159		
Luontodirektiivin luontotyypit	Letot (7 %), Aapasuot (15 %), boraaliset luonnonmetsät (37 %), Puustoiset suot (40 %)				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	mäntyhuppukuoriainen				
Lintudirektiivin liitteen I linnut	ampuhaukka, helmipöllö, hiiripöllö, kurki, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, varpuspöllö				
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Ei merkintöjä				
Vaikutusten arviointi	Ei muutoksia nykytilaan.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

Kunta	TERVOLA	Koodi	FI 130 1805	Aluetyyppi	SCI
Natura-alue	Kätkävaaran lehto	Aluetunnus	SL 4246		
Luontodirektiivin luontotyypit	Borealiset lehdot 80 %				
Luontodirektiivin liitteen II lajit	alueella 2 uhanalaista lajia				
Lintudirektiivin liitteen I linnut					
Säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut					
Natura-alueeseen kohdistuvat merkinnät ja määräykset *	Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamisen tarvetta (MU 6018 Kätkävaara)				
Vaikutusten arviointi	Ulkoilualan suunnittelulla ja opastuksella voidaan varmistaa suojelualan arvojen säilyminen.				

* Välittömästi rajoittuvat sekä mahdollisia vaikutuksia aiheuttava merkinnät

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

MUUTOKSET		VAIKUTUKSET							
NYKYISEEN MAANKÄYTTÖÖN	SEUTUKAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYMPÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPEERÄÄN, VETEEN, ILMAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MONIMUOTOISUUTEEN JA LUONNONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYSKYUNTARAKENTEeseen, YHDYSKUNTA- JA ENERGIATALOUSTEEN SEKÄ LIIKENTEeseen	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULTTUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOS	RUOTSIN PUOLELLE	
SUUNNITTELMÄÄRÄYKSET									
Alueidenkäyttöä ja toimintojen suunniteltaessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, elinympäristön laadun parantamista sekä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytysten kehittämistä.			+ Lisää elinympäristön viihtyisyyttä + Parantaa kevyen liikenteen liikku- mistorvallisuutta			+ Eheyttää yhdyskuntarakennetta + Parantaa kevyen liikenteen kehittä- mismahdollisuuksia		+ Eheyttää nykyisiä rakentamis- alueita - henkilöau- toliikenteen tarve vähenee	
Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A), asuntovaltaisten alueiden (AA) ja keskuskylä (at) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunneltusta rantaviivasta. Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys.			+ Virkistysmahdollisuudet ja matkailullinen vetovoima säilyvät. + Rantamaisemassa säilyy luonnon- alueita	+ Vesien kuormitus vähenee - Voi lisätä rantojen kulumista	+ Rantaluontoa säästyy	-Hajauttaa rantarakentamista + Suuntaa rakentamista yhdyskuntarakennetta eheyttävästi	+ Rantamaisemassa on säily luonnonalueita + Perinteinen rannalla kulkeminen mahdollista säilyttää	+ Varautuu osaltaan tulevaisuuden tulvariskiä	+ Säilyttää rajaseudulla vapaita rantamaisema-alueita + Mahdollistaa rajajoella rantavyöhykkeelle rantamaiseman säilyttämisen
Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.			+Asumisviihtyisyys ja matkailullinen vetovoima kasvavat. +Rakennetun ympäristön laatu nousee. +Parantaa alueen vetovoimaisuutta.		+Luonnonympäristön ja perinnebiotooppien säilymismahdollisuudet paranevat. Säilyttää arvokkaita ympäristökokonaisuuksia	+Säilyttää arvokkaita ympäristökokonaisuuksia	+Kulttuurimaiseman säilymismahdollisuudet paranevat +Säilyttää arvokkaita ympäristökokonaisuuksia.		+Säilymismahdollisuudet paranevat rajaseudun maisemassa

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
	NYKYISEEN MAANKÄYTTÖÖN	SEUTUKAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYMPÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPERÄÄN, VETEEN, ILMAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MONIMUOTOISUUTEEN JA LUONNONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYSKYUNTARAKENTEeseen, YHDYSKUNTA- JA ENERGIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEeseen	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULTTUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOS	RUOTSIN PUOLELLE
<i>Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten merenkohoamisrannikolla, jokien ja järvien rannoilla ja arvokkaimmilla vaara-alueilla sekä pääteiden, matkailupalvelualueiden, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.</i>			+ Asumisviihtyisyys kasvaa. -Maanomistajan itsemääräämisoikeuksia rajoitetaan + Tuo lisäarvoa matkailuelinkeinolle -Metsätalouden tuotto saattaa vähentyä		+ Eroosiovaara pienenee + Parantaa ranta-alueiden erityispiirteiden säilymismahdollisuuksia + Tukee huolellisen suunnittelun vaatimusta	+ Ohjaa suunnittelua	+ Luonnonmaiseman arvokkaimpien osien säilymismahdollisuudet paranevat.	+ Eroosiovaara pienenee	+ Tukee raja-alueen maisemakuvan säilymistä
<i>Rakemuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemen kärkeen ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.</i>			+Virkistysmahdollisuudet säilyvät. -Voi rajoittaa rakentamista +Matkailullinen vetovoima säilyy		+Edistää maisemallisesti arkojen kohteiden säilymistä luonnontilaisena		+Maisemallisesti arvokkaiden alueiden säilymismahdollisuudet paranevat.		+Rajaseudulla maiseman peruspiirteet säilyvät
<i>Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa rakentamiseen sopivaksi osoitettu.</i>			+Säilyttää alueiden erityisluonteen ja lisää alueen ihmisten elinympäristön viihtyisyyttä +Tukee maaseutuelinkeinojen jatkuvuutta		+Peltojen ekosysteemin säilymismahdollisuudet paranevat		+Maiseman ja kulttuuriperinnön säilymismahdollisuudet paranevat +Määräys kiinnittää huomiota rakentamisen sovittamiseen maisemaan	+Eheyttää nykyisiä rakentamisalueita - henkilöautoliikenteen tarve vähenee	

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
	NYKYISEEN MAANKÄYTTÖÖN	SEUTUTUKAAKAAVAAN	IHMISTEN ELINOLoihin JA ELINYMPÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPERÄÄN, VETEEN, ILMAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MONIMUOTOISUUTEEN JA LUONNONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYSKYUNTARAKENTEeseen, YHDYSKUNTA- JA ENERGIATALOUSTEEN SEKÄ LIIKENTEeseen	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULTTUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOS	RUOTSIIN PUOLELLE
<i>Tuulivoimaloiden suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen vaikutukset maisemaan, asutukseen, lomiasutukseen, linnustoon ja muuhun eläimistöön, luontoon ja kulttuuriperintöön sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.</i>									
<i>Tuulivoimaloita suunniteltaessa on otettava huomioon lentoesteiden korkeusrajoitukset ja haettava lupaa Liikenteen turvallisuusvirastolta lentoesteen sijoittamisesta.</i>									
<i>Malmiinsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet on turvattava, kuitenkin huomioon ottaen alueen erityispiirteet.</i>			-Etsintäalueella virkistyskäyttö voi häiriintyä +Edistää syrjäseutujen elinkeinomahdollisuuksia		-Kasvillisuus ja eläimistö kärsivät toiminnan aiheuttamista haitoista				
<i>Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen palikkunan edustajien kanssa.</i>			+Parantaa erityisesti syrjäseutujen asutukselle tärkeiden elinkeinojen säilymismahdollisuuksia. -Maanomistajan itsemääräämisoikeuksia rajoitetaan +Poro- ja luontaiselinkeinot, virkistys- ja matkailutoiminta hyötyvät -Metsätalouden tuotto voi vähentyä		+Luonnonmukaisuus ja monimuotoisuus hyötyvät porotaloutta huomion ottavista metsänhoitomene- telmistä	+Poro- ja luontaistalouteen kuuluvan asutuksen säilymisedellytykset paranevat.	+Tukee poronhoitoon ja luontaiselinkeinoihin liittyvän kulttuuriperinnön säilymistä		

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
	NYKYISEEN MAANKÄYTTÖÖN	SEUTUTUKAAKAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYMPÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPERÄÄN, VETEEN, ILMAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MONIMUOTOISUUTEEN JA LUONNONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYSKYUNTARAKENTEeseen, YHDYSKUNTA- JA ENERGIATALOUSTEEN SEKÄ LIIKENTEeseen	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULTTUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMAMUUTOS	RUOTSIN PUOLELLE
<p><i>Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaara.</i></p> <p><i>Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskit ja tulvien hallintasuunnitelmat.</i></p>			<p>+Turvallisuus kasvaa.</p> <p>+Taloudellisia vahinkoja vältetään</p> <p>-Voi vaikeuttaa ranta-alueiden hyödyntämistä elinkeinotoiminnassa</p>	<p>+Ehkäisee riskejä pinta- ja pohjavesien tulvista johtuville pilaantumiselle</p> <p>+Hulevesien hallintasuunnitelmat vähentävät taajama-tulvariskiä</p>	<p>+Tulva-alueiden kasvillisuus säästyy</p>	<p>+Tieto rakentamisedellytyksistä kasvaa</p> <p>+Vältetään yhdyskuntataloudellisia korjauksia ja korvauskustannuksia</p> <p>-Rakentaminen ranta-alueille estyy tulvariskialueilla</p>	<p>+Vältytään maisemaa pilaavilta yksittäisiltä tulvapenkereiltä</p>	<p>+Varautuu tulevaisuuden tulvariskisiin</p>	<p>+Säilyttää rajajoen ranta-alueita ja maisemaa rakentamattomana</p>
<p><i>Luonnonsuojelun alueiden (SL) hoito- ja käyttösuunnitelmista on pyydyttävä lausunto alueen kunnilta, Lapin liitolta, aluehallintoviranomaisilta, Paliskuntain yhdistykseltä, alueen paliskunnilta sekä muilta yhteisöiltä, joiden toimialaan suunnitelma liittyy.</i></p>			<p>+Edistää vuorovaikutusta</p> <p>+Voi parantaa suunnittelun laatua</p>						
<p><i>Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista.</i></p>			<p>+Meluntorjunta tehostuu.</p> <p>+Ympäristön terveellisyys ja viihtyisyys paranevat.</p> <p>+Tienvarsimaisemat väljenevät.</p> <p>-Melusteet peittävät näkymiä.</p> <p>+vaikutukset matkailupalveluille</p>		<p>+Meluntorjunta vaikuttaa myös eläimistöön myönteisesti.</p>	<p>-Yhdyskunta- ja rakennuskustannukset nousevat</p> <p>+Tarkennetut ohjearvot mahdollistavat rakentamisen suunnittamisen muutokset</p>			

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
	NYKYISEEN MAANKÄYTTÖÖN	SEUTUTUKAAKAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYMPÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPERÄÄN, VETEEN, ILMAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLAJEIHIN, LUONNON MONIMUOTOISUUTEEN JA LUONNONARVOIHIN	ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENTEESEEN, YHDYSKUNTA- JA ENERGIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEESEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULTTUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOS	RUOTSIN PUOLELLE
RAKENTAMISRAJOITUS; <i>Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa virkistys- tai suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetuilla alueilla (V, LL, LS, EN, EJ., SL, SM, SR, rs, mo, vt, kt, st, yt, sähkölinja). Rajoitus laajennetaan koskemaan puolustusvoimien alueita (EP), kaivosalueita (EK), suojavyöhykkeitä (sv) sekä tärkeitä ja vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita.</i>			- Rajoittaa rakentamista, mutta kohtuuton haitta korvataan. + Turvaa erityisalueiden toimintaa + Turvaa elinkeinotoiminnan ja maanpuolustuksen vaatimien suojavyöhykkeiden säilymistä	+ Edistää tärkeiden pohjavesialueiden säilymistä	+ Edesauttaa suojelualueiden säilymistä rakentamattomina	+ Turvaa mahdollisuuden toteuttaa yhdyskunnan toiminnan kannalta tärkeitä rakenteet ilman tarpeettomia kustannuksia.	+ Parantaa kulttuuriperintökohteiden säilymistä	-Rajoittaa muuta rakentamista tuuli-voimatuotannolle varatulle alueelle	
SUOJELUMÄÄRÄYKSET:									
<i>Suunniteltaessa sellaisen alueen käyttöä, jolla on kiinteä muinaisjäännös, on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Lupaa haetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, jonka on kuultava asiassa Museovirastoa.</i>			+ Kulttuuriperintötietoisuuden tuntemuksen lisääntyminen parantaa alueella viihtymistä. -Voi rajoittaa rakentamista ja aiheuttaa lisäkustannuksia			-Voi rajoittaa rakentamista ja aiheuttaa lisäkustannuksia	+ Parantaa kulttuurihistoriallisten kohteiden tuntemusta, säilymistä sekä arvostusta.		
<i>Suunniteltaessa suojelualueen tai suojeluohjelmaan kuuluvan alueen käyttöä on neuvoteltava luonnonsuojelusta ja alueen hallinnasta vastaavien viranomaisten kanssa. Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tarveharkinta ja tarvittaessa vaikutusten arviointi on tehtävä luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n mukaisesti.</i>			+ Tiedottaa alueiden käyttöön liittyvien suunnitelmien toteuttamisesta. + Tukee matkailun vetovoimatekijöiden säilymistä		+ Turvaa luonnonarvojen säilymistä				

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
KEHITTÄMIS- PERIAATEMERKINNÄT									
Perämerenkaari		Uusi merkintä	+Luo edellytykset seudulliselle ja kansainväliselle yhteistyölle						
Länsi-Lapin käytävä ja revontulentie		Uusi merkintä	+Parantaa liikku- mismahdollisuuksia ja liikennetur- vallisuutta +Työpaikkojen syntyminen alueel- le +Liikennekäytävän kehittäminen tukee pitkällä aikavälillä matkailu- ja kulje- tusalan yritysten toimintaedellytyk- siä.	++Ohjaa kehittä- mistoimenpiteitä vyöhykkeen yhteyteen – jättää muuta alueita vapaaksi	+Ohjaa kehittä- mistoimenpiteitä vyöhykkeen yhteyteen – jättää muita alueita vapaaksi	+Parantaa mahdollisuuksia kehittää etelä- pohjoissuuntaisia ja Poh- joiskalotin liikenneyhteyk- siä sekä valtakunnallisesti ja seudullisesti tärkeitä energia- ja tietoliikenne- verkko-yhteyksiä +Ohjaa kehittämistoimen- piteitä vyöhykkeen yhtey- teen	+Ohjaa kehittämistoimenpiteitä vyöhykkeen yhteyteen – jättää muuta alueita vapaaksi	+Kokoaa alueen kehittämis- toimenpiteet yhteen käytä- vään	+Tarjoaa korkeata- soisen kulkureitin rajaseudun asuk- kaille
Barentsin käytävä		Uusi merkintä	+Parantaa liikku- mismahdollisuuksia ja liikennetur- vallisuutta +Liikennekäytävän kehittäminen tukee pitkällä aikavälillä	+Vyöhyke sijoit- tuu nykyisen liikennekäytävän välittömään yhteyteen	+Vyöhyke sijoittuu nykyi- sen liikennekäy- tävän välittö- mään yhteyteen.	+Parantaa mahdollisuuksia kehittää etelä- pohjoissuuntaisia ja Poh- joiskalotin liikenneyhteyk- siä sekä valtakunnallisesti ja seudullisesti tärkeitä energia- ja tietoliikenne- verkko-yhteyksiä.	+Vyöhyke sijoittuu nykyisen liikennekäytävän välittömään yhteyteen	+Kokoaa alueen kehittämis- toimenpiteet yhteen käytä- vään	

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
			matkailu- ja kulje- tusalan yritysten toimintaedellytyk- siä						
(kk) Kaupunkikehittämisen kohdealue		Uusi merkintä	+Tukee yrittäjyyttä, työllisyyttä ja toimeentuloa +Joukkoliikenteen kehittäminen lisää liikkumismahdollisuuksia +Kevyen liikenteen mahdollisuudet paranevat +Maakuntakeskus tukee elinkeinoelämän toimintaedellytyksien kehittämistä +Edellytykset palvelutason nostamiseen ja lähipalveluiden lisäämiseen	+Toimivat yhdyskuntarakenteelliset verkostot vähentävät päästöjä vesistöihin ja maaperään +Edistää yhteinäistä kaupunkisuunnittelun periaatteiden soveltamista koko maakuntakeskusten alueella -Rakennusten ja katujen alle jäävä maapinta-ala kasvaa – lisää vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin	-Luonnon monimuotoisuuden muuttuminen tiivistyvillä alueilla	+Alueiden yhdensuuntaisen kehittäminen parantaa yhdyskuntarakennetta. +Yhdyskuntarakenteen hajautuminen hidastuu – Yhdyskuntarakenne eheytyy +Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen tehostaa teknisten verkostojen käyttöä ja vähentää henkilöautoliikennettä	-Kaupunkikuva muuttuu +Vanhalle rakennuskannalle tarjoutuu uusia käyttömuotoja elävöitymisen myötä -Voi aiheuttaa paineita vanhan rakennuskannan purkamiseen	+Eheytyvä yhdyskuntarakenne hillitsee ilmastonmuutosta +Hulevesitulvien riskit lisääntyvät tiiviiden alueiden laajentuessa	+Elävöittää ja monipuolistaa palveluverkosta +Edistää yhteistyötä Haaparannan kaupungin kanssa +Tornio – Haaparanta kaksoiskaupunki voimistuu
(mv) Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealue		Uusi merkintä	+Tukee asutuksen edellytysten säilymistä ja asuinympäristön viihtyisyyden lisääntymistä	+Matkailupalveluiden alueiden läheisyydessä rakentamisesta johtuvat muutokset lisäävät kuorimitusta	+Luonnonolot pyritään säilyttämään alueen vetovoimaisuuden turvaamiseksi	+Edesauttaa olemassa olevan liikenneverkoston ylläpitoa +Pyrkii muodostamaan yhteistoiminnallisia aluerakennekokonaisuuksia	+Tukee olemassa olevien arvokaiden maiseman ja kulttuuriperintökohteiden säilymistä	-Lisää osaltaan henkilöautoliikennettä ja siten päästöjä +Keskittää matkailupalvelut	+Edistää kansainvälistä yhteistyötä

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
			+Lisää virkistys- mahdollisuuksia +Mahdollistaa yhteistyöverkosto- jen syntymisen +Tukee pienimuo- toisen matkailu- toiminnan kehittä- mistä						
(mk) Maaseudun kehittämisen kohdealue		Uusi merkintä	+Tukee asutuksen edellytysten säily- mistä +Tukee maaseudun elinvoimaisuutta +Tukee maaseu- telinkeinojen säilymistä ja kehit- tämistä +Tukee pienimuo- toisen matkailu- toiminnan synty- mistä +Mahdollistaa uusien yritysideoi- den kehittämisen		+Edesauttaa luonnonolojen säilymistä	+Tukee liikenneverkon ja muun infrastruktuurin säilymistä	+Tukee olemassa olevien arvok- kaiden maiseman ja kohteiden säilymistä	-Voi lisätä henkilöautoliiken- nettä +Keskittää maaseutuelinkei- nojen kehittämistä yhtenäisil- le vyöhykkeille	

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
ek Kaivostoiminnan kehittä- misvyöhyke		Uusi merkintä							
jl Joukkoliikenteen kehittä- miskäytävä	Edistää joukko- liikenneyhteyk- sien kehittämis- tä		+Edistää joukkoli- ikenteen toiminta- mahdollisuuksia +Vähentää henki- löautoriippuvuutta			+Edistää henkilöauto- liikenteen vähentämistä		+Vähentää henkilöautoilua ja päästöjä	+Mahdollistaa jatkoyletydet ja liikkumisen myös Ruotsin puolelle.
VIHERYHTEYS Viheryhteystarve									
ASUMISEN ALUEVARA- UKSET									
A Taajamatoimintojen alue			+Asuinympäristön muutokset vaikut- tavat nykyisten asukkaiden asu- misviihtyisyyteen +Tukee elinkeino- toiminnan kehittä- mistä taajama- alueilla. +Asuminen ja palvelut sijoittuvat lähelle toisiaan -Vähentää vapaa- alueiden määrää	-Lisää vesien kuormitusta	+Eheytyvä rakenne turvaa ulkopuolisten alueiden luonnon monimuotoisuut- ta +Tiivistyvillä alueilla ympäris- tönhoidon laatu voi parantua -Paikallisia muutoksia luonnonoloihin	+Tiivistää taajamaraken- netta +Nykyisen liikenneverkon ja muun infrastruktuurin hyödyntäminen tehostuu +Yhdyskuntarakenteen hajautuminen hidastuu	+Muutoksia taajamakuvaan +Vanhalle rakennuskannalle tarjoutuu uusia käyttömuotoja elävöitymisen myötä -Voi aiheuttaa paineita vanhan rakennuskannan purkamiseen	+Taajamarakenteen eheyttä- minen vähentää liikenteen päästöjä +Mahdollistaa joukkoliiken- teen kehittämisen -Pintavesien alueelta poisjoh- taminen hankaloituu - Hule- tulvien riski kasvaa	+Tornio – Haapa- ranta kaksoiskau- punki voimistuu

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
AA Asuntovaltainen alue	Taajamatoimintoihin liittyvät täydennysrakennettavat pientaloalueet	Uusi merkintä	+Asuinympäristön muutokset vaikuttavat nykyisten asukkaiden asumisviihtyisyyteen +Lisää hyviä asumisen alueita elinkeinotoiminnan läheisyyteen	-Lisää pintavesien kuormitusta	-Uuden rakentamisen myötä luonnontilaiset alueet vähenevät	+Nykyisen liikenneverkon ja muun infrastruktuurin hyödyntäminen tehostuu	-Kulttuuriympäristöarvot voivat heikentyä	+Asuituksen tiivistäminen vähentää liikenteen päästöjä	-Tiivistävä rantarakentaminen muuttaa jokirantamaisemaa
at Keskuskylä	Vahvimmat kylät voimistuvat		+Säilyttää nykyiset palvelut ja työpaikat +Tarjoaa asumiselle luonnonläheisiä vaihtoehtoja peruspalvelujen lähellä. +Mahdollistaa elinkeinojen monipuolistumisen +Edistää maaseudun palvelujen kehittämistä ja saatavuutta +Maatilojen siivelinkeinomahtoisuudet		+Kylään rakentaminen edistää luonnonympäristön eheänä säilymistä hajakentemiseen verrattuna +Edistää kyläympäristön säilymistä	+Keskuskylät muodostavat kyläverkon perusrungon. +Edistää suunnitelmallisen rakentamisen kautta yhdyskuntarakenteen tehokkuutta	+Kylämaisema säilyy -Lisärakentaminen voi muuttaa perinteistä kyläkuva		+Edistää rajajokivarren kylämaiseman säilymistä

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
PALVELUTOIMINNAN ALUEVARAUKSET									
C,c Keskustatoimintojen alueet/kohteet	Ohjaa keskusta- palvelujen sijoittumista. Mahdollistaa vähittäiskaupan suuryksikköjen rakentamisen		+Palvelutarjonta keskuksissa parane- e. +Asukkaiden viihtyvyyden parane- e alueen elinvoimai- suuden myötä +Mahdollistaa kaupallisten palve- luiden kehittämisen +Mahdollistaa elinkeinotoiminto- jen monipuolista- misen ja yhteistyön eri toimijoiden välillä -Suuryksiköt voivat vähentää kylä- kauppojen määrää, mikä kasvattaa asiointimatkojen pituutta. +Ehkäisee palvelu- jen hajautumista	-Hulevesitulvien riski kasvaa	-Tiivistyvä yhdyskuntara- kenne lisää kulutusta	+Monipuoliset palvelut sijoittuvat helposti saavu- tettaviin paikkoihin. +Keskittäminen vähentää uusien alueiden käyttöön- ottoa +Mahdollistaa liikenne- verkon ja muun infrastruk- tuurin käytön tehostamisen	+Mahdollisuudet korkeatasoi- seen keskustarakentamiseen paranee +Edistää kävelykeskustojen kehittämistä -Voi aiheuttaa paineita vanhan rakennuskannan purkamiseen		+Monipuoliset palvelut luovat edellytyksiä yrittä- jyyden kehittämi- selle ja työvoiman saamiselle yli valtakunnan rajan molemmiin puolin +Edistää Tornio – Haaparanta kak- soiskaupungin kehittämistä
km		Uusi merkintä							

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
Vähittäiskaupan suuryksikö									
TP, tp Työpaikka-alueet/kohteet	Lisääntyvän pienpuuteollisuuden ,varastoinnin, logistiikan ja muun yritys-toiminnan sekä TIVA-kaupan sijoittamiselle uusia mahdollisuuksia	Uusi merkintä	+Turvaavat työn saatuvautta alueella -Rajoittavat liik-kumista +Alueet mahdollis-tavat eri toiminto-ten kehittymisen ja laajentumisen +Alueet monipuol-listavat elinkei-noelämän toimin-tamahdollisuuksia +Mahdollistavat uusien työpaikko-ten syntymisen	-Päälystetyillä alueilla vaara hulevesitulviin lisäänty	+Toimintojen keskittäminen mahdollistaa tehokkaammat ympäristön suojaustoimet ja vähentää rajasi-joittumista luonnonalueille	+Tukee olevaa alue- ja yhdyskuntarakennetta +Sijainti pyöräilyetäisyy-dellä ja joukkoliikennereit-tien varrella hillitsee liikenteen lisäystä	+Keskittäminen säästää maise-ma-alueita toisaalla	-Päästöt lisääntyvät -Päälystetyillä alueilla vaara hulevesitulviin lisäänty	+Työpaikkamahdoll isuuskien monipuol-listuminen +Logistiikan palve-lut parantavat kuljetusketjujen sujuvuutta maiden välillä
ELINKEINOT									
T, t Teollisuus- ja varastoaluet/kohteet	Olemassa olevat teollisuus ja varastoalueet		+Turvaavat työn saatuvautta alueella			+Tukee olevaa alue- ja yhdyskuntarakennetta			
M Maa- ja metsätalousvaltai-	Nykytilanne säilyy		+Ylläpitää metsäta-louden, metsäteol-		+Metsänhoitosuo situksia noudat-	+Säilyttää maaseudun asutusta		+Energiapuun käyttö edistää uusiutuvaa energiatuotantoa	

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
nen alue			lisuuden ja liikenteen työpaikkoja. +Tukee maa- ja metsätalouden harjoittamista alueella		taen säilyttää monimuotoisuutta ja luonnonarvoja.	+Tuottaa bioenergian raaka-ainetta -Puunkorjuu aiheuttaa raskasta liikennettä ja tiekustannuksia		ja hillitsee ilmastonmuutosta	
MT Maatalousalueet		Uusi merkintä	+Ylläpitää maatalouden työpaikkoja	-Lisääntyvä maatalous (lannoittaminen) voi lisätä riskiä vesistön kuormitukseen		+Säilyttää maaseudun asutusta	+Kulttuurimaisema säilyy peltojen pysyessä avoimina		
MU Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta.	Edistää ulkoiluun soveltuvi- en alueiden käyttöönottoa		+Parantaa ulkoilumahdollisuuksia. +Lisää elinympäristön viihtyisyyttä +Turvaa virkistykseen soveltuvi- en alueiden riittävyyt- tä +Luo edellytyksiä ohjelmapalveluiden kehittämiseksi -Rajoittaa metsän- käsittelyä		+Edistää alueella liikkumista +Edistää ulkoilurakenteiden rakentamista – muu luonto säästyy tallautumiselta -Lisääntyvä liikkuminen saattaa heikentää luontoarvoja. -Rajoittaa met- sänkäsittelyä		+Luonnonmaiseman huomioiminen tarkempaa kuin M-alueilla +Säilyttää maisema-arvoja +Voi korostaa kulttuuriympäristöarvoja		

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
Paliskunnan raja		Uusi merkintä	+Vähentää virkistyskäytön aiheuttamaa haittaa poronhoidolle.			+Tiedottaa rajoista otettavaksi huomioon esim. reittejä suunniteltaessa.			
ph Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde		Uusi merkintä	+Turvaa poroelinkeinon edellytyksiä ja poroelinkeinolle välttämättömien alueiden ja kohteiden säilyttämistä			-Voi paikallisesti vaikeuttaa tie- tai sähkölinjojen suunnittelua	+Edistää poronhoidon historiallisten kulttuuriperintöarvojen säilymistä		
MATKAILU JA VIRKISTYS									
rm Matkailupalvelujen alue/kohde	Olemassa olevat matkailupalvelujen alueet ja -kohteet		+Lisää palvelualan työpaikkojen tarjontaa. +Mahdollistaa matkailu- ja palvelualan työpaikkojen kasvuun ja matkailijoille korkeatasoisten palvelujen järjestämisen -Rakentaminen voi toisaalta vähentää alueiden vetovoimaa		+Kehitettäessä olevia matkailu-alueita haitat minimoituvat	+Mahdollistaa nykyisiin kohteisiin palvelujen sijoittamisen ja lisärakentamisen	+Keskittämällä on mahdollista rakentaa korkeatasoista matkailuympäristöä.	-Liikenteen kasvu aiheuttaa päästöjen lisääntymistä	+Edistää matkailuyhteistyön kehittämistä yli rajan

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
REITISTÖT									
Moottorikelkkailureitit	Tärkeimmät ylikunnalliset reitit rakenne- taan ja viitoite- taan.		+Reitit palvelevat asukkaiden virkis- tysmahdollisuuksia ja matkailuelinkei- noa sekä tukevat kuntakeskusten ja kylien palveluja. -Meluhaitat moot- torikelkkailusta +Keskuskylien kautta kulkevat reitit tukevat niiden palveluja ja elin- keinoja. +Tukee Lapin matkailupalvelu- toimintaa		+Reitit rajoitta- vat kulumisen ja häiriön pienelle alueelle, ja kuluminen on hallittavissa. -Kuluttavat maaperää reittien alueella -Häiriöt eläimis- tölle	+Ylikunnallisen ja ylima- kunnallisen reittiverkoston kehittyminen +Edistää tärkeimpien ylikunnallisten reittien suunnittelua ja rakentamis- ta		-Moottorikelkkailu aiheuttaa päästöjä	+Edistää reitti- teistyötä ja ylivalta- kunnallisten reittien kehittämistä yli rajan
Ulkoilun runkoreitit	Tärkeimmät ylikunnalliset reitit		+Reitit palvelevat asukkaiden virkis- tysmahdollisuuksia ja matkailuelinkei- noa sekä tukevat kuntakeskusten ja kylien palveluja. +Turvaavat virkis- tykseen soveltuvan		+Reitit rajoitta- vat kulumisen ja häiriön pienelle alueelle, ja kuluminen on hallittavissa. +Reittien käyttö +edistää luonto- tietämystä ja	+Edistää ylikunnallisten ja ylimaakunnallisten reitti- verkostojen kehittämistä +Edistää tärkeimpien reittien suunnittelua ja rakentamista			+Edistää reitti- teistyötä ja ylivalta- kunnallisten reittien kehittämistä yli rajan

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
			alueen saavutetta- vuuden +Keskuskylien kautta kulkevat reitit tukevat niiden palveluja ja elin- keinoja. +Tukee Lapin matkailupalvelu- toimintaa		suojelumuöntei- syyttä. -Kuluttavat maaperää reittien alueella				
ENERGIA									
EN Energiahuollon kohteet	Rakentamisra- joitus	Nykyiset voimalaitokset ja sähköasema				+Varmistavat osaltaan energian saatavuutta hyvänä säätövoimana		+Mahdollinen tehonnosto hillitsee ilmastomuutosta	
tv, tv1 Tuulivoimatuotannolle /Tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuvat alueet	Rakentamisra- joitus	uusia tuuli- voimala- aluevarauksia	+Mahdollistaa kiinteistövero- tuoton +Tuo uusia työ- paikkoja rakenta- misaikana -Heikentää viihtyi- syyttä lähialueilla	-Merialueella rakentamisaikai- set vaikutukset vesiin	-Aiheuttavat lähialueille meluhaittoja -Lisäävät muut- tolintujen tör- mäysriskejä -Merialueilla vaikutukset kaloihin	+Laajentaa sähkö- ja tieverkkoa	-Muuttaa maisemaa.	+Uusiutuvien energiamuoto- jen rakentaminen vaikuttaa ilmastonmuutosta hillitseväenä	-Valtakunnan rajan läheisyydessä vaikuttaa myös Ruotsin puolelta näkyvään maise- maan

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
z Voimajohto, voimajohdon yhteystarve Nykyiset vähintään 110 kV:n linjat	Rakentamisrajoitus.	Olemassa olevat / suunnitellut voimajohtot	-Uudet voimajohtolinjat rajoittavat muuta maankäyttöä		-Uudet voimajohtot vähentävät luonnontilaisia alueita ja lisäävät lintujen törmäämisriskiä	+Energian saatavuus turvataan.	+Näkyvä maisemahaitta		+Edistää voimansiirtoverkon mahdollista ylivaltakunnallistamista
ERITYISALUEET JA KOHTEET									
E Erityiskohteet Ylitornion vankila Poroteurastamot	Nykyinen toiminta	Uusi merkintä	+Turvaa poronhoidon edellytyksiä		+Turvaa porojen elinolot alueella				
ET Yhdyskuntateknisen huollon alueet/kohteet	Nykyiset alueet		+informoi olemassa olevista kohteista		+informoi olemassa olevista kohteista suunnittelijoille				
EJ Jätteenkäsittelyalue Tornion jätteenkäsittelylaitos (EJ 1967)	Olemassa oleva laitos Rakentamisrajoitus	Uusi merkintä	+Mahdollistaa jätteenkäsittelyyn liittyvien toimialojen kehittämisen			+Toiminnan mahdollinen tehostaminen lisää liikennettä			

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
EO Maa-ainesten ottoalue Turpeenottoalueet	Uusia alueita		+Uudet alueet lisäävät elinkeinotoimintaa alueella ja tuovat työpaikkoja +Turvaavat energiatuotantoa -Uusien alueiden läheisyydessä melu lisääntyy. -Turpeenottoalueet vähentävät alueita poronhoidolta -Kuljetukset aiheuttavat liikennettä ja meluhaittoja -Rajoittavat muuta maankäyttöä	-Uudet alueet voivat heikentää veden laatua	-Uudet alueet muuttavat luonnonolosuhteita ja vähentävät luonnontilaisia alueita	+Turvaavat yhdyskuntarakenteen taloudellista maaineshuoltoa -Liikenne lisääntyy uusien alueiden myötä +Turvaavat energiatuotantoa	-Uudet alueet muuttavat maisemaa -Turpeenotto voi heikentää poronhoidon perinteisiä rakenteita		
eot Turvetuotannon suunnitellulle soveltuva alue	Uusia alueita		+informoi mahdollisista tulevaisuuden turvealueista +varmistaa turve- raaka-aineen riittävyttä energia- teollisuudelle +jälkikäytön ohjaaminen tukee poroelinkeinoa			-rajaa alueita muulta maankäytöltä			

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
EK Kaivosalue	Nykyiset kai- vokset ja suun- niteltu Suhan- gon kaivosalue		+Kaivostoiminnan kasvu luo työpaik- koja		- Kaivostoiminnan tehostaminen voi heikentää luon- nonarvoja	-Kaivostoiminnan kasvu lisää liikennettä ja energi- antarvetta			
EP Puolustusvoimien alue	Nykyinen varikkoalue	Uusi merkintä	-Rajoittaa vapaata liikkumista +Tukee puolustus- voimien asemaa merkittävänä työnantajana +Turvaa puolus- tusvoimien nykyis- tä toimintaa						
SUOJELU, MAISEMA JA KULTTUURI- PERINTÖ									
SL Luonnonsuojelualue, Nykyiset lakien ja ohjelmi- en mukaiset suojelualueet.	Nykytilanne säilyy. Rakentamisra- joitus		+Antavat mahdolli- suuden alkuperäi- sen luonnon koke- miseen. +Rikastuttavat ja monipuolistavat ihmisten elinympä- ristöä +Tukevat porota-	+Säilyttävät maa- ja kallioperän luonnonvaroja	+Turvaavat luonnon kannalta arvokkaiden kohteiden säily- misen. +Turvaavat luonnon moni- muotoisuuden säilymistä	+Muodostavat selkeitä rakentamattomien alueiden vyöhykkeitä ja ehkäisevät yhdyskuntarakenteen hajautumista. +Monipuolistaa alueraken- netta ja tekee alueista vetovoimaisia	+Rikastuttaa maakunnan maise- makuua +Turvaa kulttuuriarvojen säily- mistä.		

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
			<p>louden kehitys- mahdollisuuksia.</p> <p>+Toimivat luonto- matkailun veto- voima-alueina</p> <p>-Rajoittavat maa- ja kallioperän aines- varojen käyttöä ja hyödyntämistä sekä turvetuotantoa</p> <p>-Aiheuttaa rajoi- tuksia metsätalou- delle</p>		+Turvaavat kasvi ja eläinla- jien lisäänty- mismahdollisuu- det				
SR Rakennussuojelukohde.	Kaava säilyttää nykytilanteen.		+Vahvistavat alueidentiteettiä.				+Säilyttävät kulttuuriperintöä.		
	Rakentamisra- joitus		+Voidaan kehittää matkailun veto- voimatekijänä						
ma Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue	Kohteet säilyte- tään ja kulttuu- rimaisema otetaan huomi- oon niiden ja lähiympäristön rakentamisessa sekä maa- ja metsätaloudes- sa.		+Lisäävät asukkai- den viihtyvyyttä ja vahvistavat aluei- dentiteettiä.		+Säilyttää luonnon moni- muotoisuutta ja luonnonarvoja		+Säilyttävät kulttuurimaisemaa ja -ympäristöä.		
			+Ohjausvaikutus rakentamiseen ja metsätalouteen.						
			+Voidaan kehittää						

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
			matkailun veto- voimatekijänä						
un Unescon maailmanperintö- kohde Struven ketjun osat	Säilyttää nyky- tilan		+Vahvistavat alueidentiteettiä. +Voidaan kehittää matkailun veto- voimatekijänä				+Rikastuttavat alueen kulttuuri- historiallisia arvoja		+ tekee tunnetuksi maailmanperintö- kohdetta, josta osa Ruotsin puolella olevaa Struven- ketjua
SM Muinaismuistoalue	Kaava säilyttää nykytilanteen. Rakentamisra- joitus		+Vahvistavat alueidentiteettiä. +Voidaan kehittää matkailun veto- voimatekijänä	+Turvaavat osaltaan maa- ja kallioperän säilymistä	+Turvaavat osaltaan alueen ympäristöarvo- jen ja luonnon monimuotoisuu- den säilymistä	-Rajoittavat alueen muuta maankäyttöä	+Säilyttävät kulttuuriperintöä ja merkkejä entisajan asumisesta ja kulttuurista +Rikastuttavat alueen kulttuuri- historiallisia arvoja		
Kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti mer- kittävä tie tai reitti	Tuo tietoon valtakunnalli- sesti merkittä- vän kulttuuri- historiallisen tieyhteyden Pohjanlahden rantatien		+Edistää kulttuuri- historiallista tun- temusta. +Voidaan kehittää matkailun veto- voimatekijänä		+Säilyttää tieympäristön mahdollisimman alkuperäisenä	+Lähtökohtaisena perusta- na Kasitie Ry:n matkailu- tiehankkeen tielinjauksessa	+Parantaa tien merkityksen ja arvon tuntemusta ja edistää sen maisemallisten ja kulttuurihisto- riallisten arvojen säilyttämistä.		+Rantatien jatkumi- nen Ruotsin puolel- le +Matkailutien kehittäminen tukee matkailutoiminnan kehittämistä Ruot- sin puoleisilla alueilla
Arvokas harjualue tai muu geologinen muodos-	Nykyiset suoje- luohjelman		-Rajoittaa maa- ja kallioperän aines-	+Vesiolosuhteet säilyvät	+Luo edellytyk- siä luontotyyppe-	-Rajoittaa maa-ainesten hyödyntämistä	+Säilyttää maisemaa ja geomor- fologisia piirteitä		

LIITE 3.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI									
	MUUTOKSET		VAIKUTUKSET						
MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	NYKYI- SEEN MAAN- KÄYTTÖÖN	SEUTU- KAAVAAN	IHMISTEN ELINOLOIHIN JA ELINYM- PÄRISTÖÖN	MAA- JA KALLIOPE- RÄÄN, VE- TEEN, IL- MAAN JA ILMASTOON	KASVI- JA ELÄINLA- JEIHIN, LUONNON MONIMUO- TOISUU- TEEN JA LUONNON- ARVOIHIN	ALUE- JA YHDYS- KYUNTARAKEN- TEESEEN, YHDYS- KUNTA- JA ENER- GIATALOUTEEN SEKÄ LIIKENTEE- SEEN	KAUPUNKIKUVAAN, MAISEMAAN, KULT- TUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YM- PÄRISTÖÖN	ILMASTONMUUTOK- SEEN	RUOTSIN PUOLELLE
tuma Harjensuojeluohjelman alueet ja valtakunnallisesti arvokkaat moreenialueet	mukaiset alueet ja arvokkaat moreenialueet		varojen käyttöä		en ja lajiston säilymiselle alueella +Säilyttävää geologisia muodostumia				
Tärkeä tai vedenhankin- taan soveltuva pohjavesi- alue 1. luokan pohjavesialueet ja tärkeimmät 2. luokan kohteet	Rakentamisra- joitus. Pohjavettä pilaavaa maan- käyttöä ei sijoiteta lähelle.		+Turvaa puhtaan veden saannin -Suojaustoimet voivat aiheuttaa lisäkustannuksia	+Säilyttää pohja- veden laatua		+Turvaa veden saannin taajamien läheltä ilman ylimääräisiä kustannuksia.			
MUUT MER- KINNÄT									
rs Rantojen suojeluohjelman mukainen alue	Rantensuojeluohjelman mukaiset raja- ukset.		-Voi haitata ranta- alueiden käyttöä		+Säilyttää valtakunnallises- ti arvokasta ranta-alueetta .	+Vapaan rantavyöhykkeen osuus kasvaa	+Säilyttää valtakunnallisesti arvokasta ranta-alueita ja maisema-		
sv	Rakentamisra-		-Rajoittaa muuta						

LIITE 4:

MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

LIITE 4

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
YLEISMÄÄRÄYKSET		
<i>Alueidenkäyttöä ja toimintoja suunniteltaessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, elinympäristön laadun parantamista sekä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytysten kehittämistä.</i>	yleiskaava, asemakaava, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus
<i>Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A), asuntovaltaisten alueiden (AA) ja keskuskyläiden (at) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunnetusta rantaviivasta. Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntaisen kulkuyhteys ja rantaautuminen.</i>	yleiskaava, asemakaava, ranta-asemakaava	Kunnat, maanomistajat, Ely-keskus
<i>Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.</i>	yleiskaava, asemakaava, rakennuslupa	Kunnat
<i>Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten merenkohoamisrannikolla, jokien ja järvien rannoilla ja arvokkaimmilla vaara-alueilla sekä pääteiden, matkailupalvelualueiden, retkeilyreitien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.</i>	yleiskaava, asemakaava, metsätaloussuunnittelu	Kunnat, metsähallitus
<i>Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemen kärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.</i>	yleiskaava, asemakaava, rakennuslupa	Kunnat
<i>Hyville, yhtenäisille tai maisemallisesti tärkeille pelloille ei tule suunnitella sijoitettavaksi muuta kuin maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista, ellei niitä ole yksityiskohtaisemmassa kaavassa rakentamiseen sopivaksi osoitettu.</i>	yleiskaava	Kunnat

LIITE 4:

MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
<i>Tuulivoimaloiden suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen vaikutukset maisemaan, asutukseen, loma- asutukseen, linnustoon ja muuhun eläimistöön, luontoon ja kulttuuriperintöön sekä pyrittävä lieventämään haitallisia vaikutuksia.</i>	yleiskaava, asemakaava	Hanketoimija
<i>Tuulivoimaloita suunniteltaessa on otettava huomioon lentoesteiden korkeusrajoitukset ja haettava lupaa Liikenteen turvallisuusvirastolta lentoesteen sijoittamisesta.</i>	yleiskaava, asemakaava	Hanketoimija
<i>Malminetsintä ja siihen liittyvät toimenpiteet on turvattava, kuitenkin huomioon ottaen alueen erityispiirteet.</i>	yleiskaava, asemakaava, hankesuunnittelu	Kunnat, hanketoimijat
<i>Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.</i>	yleiskaava, metsätaloussuunnittelu, suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat	Kunnat, metsähallitus, paliskunnat
<i>Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaara.</i> <i>Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskit ja tulvien hallintasuunnitelmat.</i>	yleiskaava, asemakaava, vesienkäyttösuunnitelmat	Kunnat, Ely-keskus
<i>Luonnonsuojelualueiden (SL) hoito- ja käyttösuunnitelmista on pyydettävä lausunto alueen kunnilta, Lapin liitolta, aluehallintoviranomaisilta, Paliskuntain yhdistykseltä, alueen paliskunnilta sekä muilta yhteisöiltä, joiden toimialaan suunnitelma liittyy.</i>	hoito- ja käyttösuunnittelu	Metsähallitus, paliskuntain yhdistys
<i>Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä on</i>	yleiskaava, asemakaava, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus

LIITE 4:

MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
<i>otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista.</i>		
RAKENTAMISRAJOITUS; <i>Maankäyttö- ja rakennuslain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus on voimassa virkistys- tai suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetuilla alueilla (V, LL, LS, EN, E.J., SL, SM, SR, rs, mo, vt, kt, st, yt, sähkölinja). Rajoitus laajennetaan koskemaan, puolustusvoimien alueita (EP), kaivosalueita (EK), suojavyöhykkeitä (sv) sekä tärkeitä ja vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita.</i>	yleiskaava, rakennuslupa, lunastus, korvaus	maanomistaja, kunta, metsähallitus, maanmittauslaitos
<i>Suunniteltaessa sellaisen alueen käyttöä, jolla on kiinteä muinaisjäänös, on neuvoteltava Museoviraston kanssa. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Lupaa haetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, jonka on kuultava asiassa Museovirastoa.</i>	yleiskaava, asemakaava	Kunnat, museovirasto, Ely-keskus
<i>Suunniteltaessa suojelun alueen tai suojeluohjelmaan kuuluvan alueen käyttöä on neuvoteltava luonnonsuojelusta ja alueen hallinnasta vastaavien viranomaisten kanssa. Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioimista tarveharkinta ja tarvittaessa vaikutusten arviointi on tehtävä luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n mukaisesti.</i>	yleiskaava, asemakaava, Natura-arviointi, tarveharkinta, neuvottelu	Ely-keskus, metsähallitus, kunnat, maanomistaja
<i>Tuulivoimat tulee sijoittaa keskitetyksi usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin ja niin lähelle toisiaan kuin se energiatuotannon taloudellisuus huomioiden on mahdollista.</i>	yleiskaava, asemakaava	Hanketoimija
KEHITTÄMISPERIAATE- MERKINNÄT		
Perämerenkaari	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, reittisuunnittelu, rahoituspäätökset	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, Lapin liitto, Kemi-Tornion kehittämiskeskus
Länsi-Lapin käytävä ja revontulentie	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, reittisuunnittelu,	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, Lapin liitto, Kemi-Tornion kehittämiskeskus

LIITE 4:

MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
	rahoituspäätökset	kus
Barensin käytävä	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, reittisuunnittelu, rahoituspäätökset	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, Lapin liitto, Kemi-Tornion kehittämisskeskus
(kk) Kaupunkikehittämisen kohdealue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, reittisuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus, maanomistajat, yrittäjät, Kemi-Tornion kehittämisskeskus
(mv) Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, reittisuunnittelu, ympäristösuunnittelu, matkailuyhteistyön suunnittelu, verkostoitumisen suunnittelu	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, Lapin liitto, matkailuyrittäjät
(mk) Maaseudun kehittämisen kohdealue	yleiskaavoitus, ranta-asemakaavoitus, kulttuuriympäristön suunnittelu, liikennesuunnittelu	Kunnat, Metsäkeskus, Ely-keskus, Lapin liitto, maanomistajat, kyläyhdistykset
ek Kaivostoiminnan kehittämisvyöhyke	kaivossuunnitelma, YVA, yleiskaava	Kaivosyhtiöt, kunnat
jl Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, kehittämissstrategiat	Kunnat, Ely-keskus, Kemi-Tornion kehittämisskeskus
VIHERYHTEYS Viheryhteystarve	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus
ASUMISEN ALUEVARAUKSET		
A Taajamatoimintojen alue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat
AA Asuntovaltainen alue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, toiminnalliset taajamakuvalliset suunnitelmat	Kunnat
at Keskuskylä	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, maanomistajat, kyläyhdistykset
PALVELUTOIMINNAN ALUEVARAUKSET		
C,c Keskustatoimintojen alueet/kohteet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, toiminnalliset taajamakuvalliset suunnitelmat	Kunnat, Kemi-Tornion kehittämisskeskus
km Vähittäiskaupan suuryksikkö	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hankesuunnittelu	Kunnat, yrittäjät, Kemi-Tornion kehittämisskeskus

LIITE 4:

MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
TP, tp Työpaikka-alueet/kohteet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Kemi-Tornion kehittämiskeskus
ELINKEINOT		
T, t Teollisuus- ja varastoalueet/kohteet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hankesuunnittelu	Kunnat, yritykset
M Maa- ja metsätalousvaltainen alue	metsätaloussuunnittelu, yleiskaavoitus	Metsähallitus, metsänhoitoyhdistykset, metsänomistajat, metsäkeskus
MT Maatalousalueet	maataloussuunnittelu, yleiskaavoitus	Maatalousyrittäjät
MU Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta.	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, metsätaloussuunnittelu, reittisuunnittelu, ympäristösuunnittelu	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, metsäkeskus, metsänhoitoyhdistykset
Paliskunnan raja	reittisuunnittelu, yleiskaavoitus	Kunnat, Metsähallitus, paliskunnat
ph Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, reittisuunnittelu	Kunnat, Metsähallitus, paliskunnat
MATKAILU JA VIRKISTYS		
rm Matkailupalvelujen alue/kohde	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, reittisuunnitelmat, kehittämissuunnitelmat	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, yrittäjät, Lapin liitto
v/rm Virkistysmatkailukohteet	yleiskaavoitus, reittisuunnitelmat, kehittämissuunnitelmat	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, yrittäjät
V Virkistysalueet ja virkistysmatkailukohteet (merkittävä kalastus- ja luontomatkaile kohde)	yleiskaavoitus, reittisuunnitelmat, kehittämissuunnitelmat	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, yrittäjät
LIIKENNEYHTEYDET		
mo Moottoritiet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus

LIITE 4:

MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
vt Valtatiet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus,
kt Kantatiet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus,
st Seututiet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus,
Rajanylityspaikat Pello, Ylitornio, Tornio	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus, tulli
LL Lentoliikenteen alue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, liikennesuunnittelu, YVA	Kunnat, Ely-keskus, Finavia
RAIDELIIKENNE	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, ratasuunnittelu, liikennesuunnittelu, reitti-suunnittelu, yksityistiesuunnittelu, YVA	Kunnat, Ely-keskus, liikennevirasto
LS Satama-alue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, satamasuunnittelu, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus, satamatoimijat, liikennevirasto
LAIVA-/ VENEVÄYLÄT	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, satamasuunnittelu, liikennesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus, satamatoimijat
REITISTÖT		
Moottorikelkkailureitit	yleiskaavoitus, reittisuunnittelu, reittitoimitus	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, maanmittauslaitos
Ulkoilun runkoreitit	yleiskaavoitus, reittisuunnittelu, reittitoimitus	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, maanmittauslaitos
ENERGIA		
EN Energiahuollon kohteet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hankesuunnittelu	Kunnat, energiatoimijat
tv, tv1 Tuulivoimatuotannolle /Tuulivoimatuotannon suunnittelulle soveltuvat alueet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hankesuunnittelu, voimajohtosuunnittelu, liikennesuunnittelu, YVA	Kunnat, tuulivoimatoimijat, Ely-keskus, Fingrid

LIITE 4:

MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
z Voimajohto, voimajohdon yhteystarve Nykyiset vähintään 110 kV:n linjat	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, voimajohtosuunnittelu, YVA, kiinteistötoiminta	Kunnat, Ely-keskus, Fingrid, maanmittauslaitos
ERITYISALUEET JA KOHTEET		
E Erityiskohteet Ylitornion vankila Poroteurastamot	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, paliskunnat, vankeinhoitolaitos
ET Yhdyskuntateknisen huollon alueet/kohteet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat
EJ Jätteenkäsittelyalue Tornion jätteenkäsittelylaitos (EJ 1967)	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, yrittäjät
EO Maa-ainesten ottoalue Turpeenottoalueet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, maa-ainesten ottoluvat, ympäristöluvut, YVA	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus, turvetoimijat, maa-ainesten otto yritykset
eot Turvetuotannon suunnittelulle soveltuva alue	Yleiskaavoitus, asemakaavoitus, ympäristöluvit	Kunnat, Ely-keskus, turvetuotannon toimijat
EK Kaivosalue Elijärven kaivos (Kemin kaivos) (EK 1916) Suhanko (EK 1913)	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, kaivossuunnittelu, ratasuunnittelu, liikennesuunnittelu, YVA, kaivospiiritoimitus	Kunnat, Ely-keskus, maanmittauslaitos, kaivostoimijat, liikennevirasto
EP Puolustusvoimien alue Tervolan varikko (EP 2895)	yleiskaavoitus	Kunnat, puolustusvoimat
SUOJELU, MAISEMA JA KULTTUURIPERINTÖ		
SL Luonnonsuojelualue,	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hoito- ja käyttösuunnitelmat	Kunnat, Metsähallitus, Ely-keskus,

LIITE 4:

MAAKUNTAKAAVAN TOTEUTTAMINEN

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA Maankäyttöluokka	TOTEUTTAMISEN VÄLINEET yksityiskohtaisempi suunnittelu, viranomaistoiminta	TOTEUTTAJAT
Nykyiset lakien ja ohjelmien mukaiset suo- jelualueet.		
SR Rakennussuojelukohde.	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, museovirasto, Tornionlaakson maakuntamuseo, Lapin maakuntamuseo
ma Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, museovirasto
un Unescon maailmanperintökohde Struven ketjun osat	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, museovirasto
SM Muinaismuistoalue	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, museovirasto, Tornionlaakson maakuntamuseo, Lapin maakuntamuseo
Kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä tie tai reitti	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, museovirasto
Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma Harjensuojeluohjelman alueet ja valtakun- nallisesti arvokkaat moreenialueet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, GTK
Tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue 1. luokan pohjavesialueet ja tärkeimmät 2. luokan kohteet	yleiskaavoitus, asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus, GTK
MUUT MERKINNÄT		
rs Rantojen suojeleohjelman mukainen alue	yleiskaavoitus, ranta-asemakaavoitus	Kunnat, Ely-keskus
sv Suojavyöhyke	yleiskaavoitus, asemakaavoitus, hankesuunnittelu	Kunnat, Ely-keskus, hanketoimijat
W Vesialue	yleiskaavoitus	Kunnat

Annettu Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1992

Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista

Valtioneuvosto on 3 päivänä huhtikuuta 1987 annetun meluntorjuntalain (382/87) 9 §:n nojalla ympäristöministeriön esittelystä päättänyt:

1 §

Sovellettamisala

Päätöstä sovelletaan meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä.

Päätös ei koske ampuma- ja moottoriurheiluratojen aiheuttamaa melua. Päätöstä ei myöskään sovelleta teollisuus-, katu- ja liikennealueilla eikä melusuoja-alueiksi tarkoitetuilla alueilla.

2 §

Ohjearvot ulkona

Asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevilla alueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22-7) 50 dB. Uusilla alueilla on melutason yöohjearvo kuitenkin 45 dB. Oppilaitoksia palvelevilla alueilla ei kuitenkaan sovelleta yöohjearvoja.

Loma-asumiseen käytettävillä alueilla, leirintäalueilla, taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla ja luonnonsuojelualueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB. Loma-asumiseen käytettävillä alueilla taajamassa voidaan kuitenkin soveltaa 1 momentissa mainittuja ohjearvoja. Yöohjearvoa ei sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleisesti käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä.

3 §

Ohjearvot sisällä

Asuin-, potilas- ja majoitushuoneissa on ohjeena, että ulkoa kantautuvasta melusta aiheutuva melutaso sisällä alittaa melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvon (klo 7-22) 35 dB ja yöohjearvon (klo 22-7) 30 dB.

Opetus- ja kokoontumistiloissa sovelletaan ainoastaan melutason päiväohjearvoa 35 dB sekä liike- ja toimistohuoneissa päiväohjearvoa 45 dB.

4 §

Mittaus- tai laskentatuloksen korjaaminen

Jos melu on luonteeltaan iskumaista tai kapeakaistaista, mittaus- tai laskentatulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista edellä 2 tai 3 §:ssä mainittuun ohjearvoon.

5 §

Ympäristöministeriön ohjeet

Ympäristöministeriö antaa tarkemmat ohjeet melutasojen mittaus- ja laskentamenetelmistä sekä tämän päätöksen täytäntöönpanosta.

6 §

Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

MUUNNETUN RANTAVIIVAN LASKEMINEN

Muunnettu rantaviiva mitataan 1:20 000 kartalta yleispiirteisesti rantaviivan mukaisesti, seuraavat poikkeukset huomioiden;

Alle 50 m leveiden niemien, kannaksien tai saarien rantoja ei lasketa lainkaan.
Kerroin on 0.

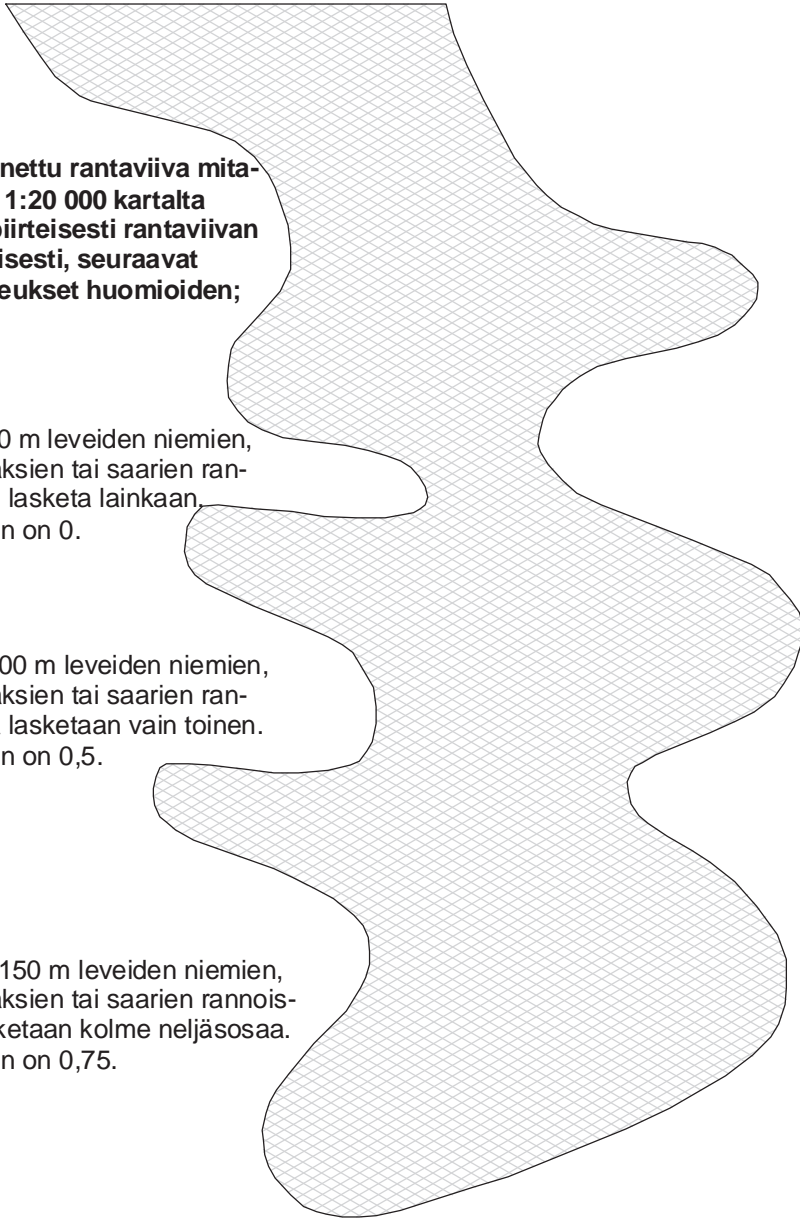
50 - 100 m leveiden niemien, kannaksien tai saarien rannoista lasketaan vain toinen.
Kerroin on 0,5.

100 - 150 m leveiden niemien, kannaksien tai saarien rannoista lasketaan kolme neljäsosaa.
Kerroin on 0,75.

Alle 100 leveiden lahtien ja salmien rannoista lasketaan yksi neljäsosa.
Kerroin on 0,25.

100 - 200 m leveiden lahtien ja salmien rannoista lasketaan puolet.
Kerroin on 0,5.

200- 300 m leveiden lahtien ja salmien rannoista lasketaan kolme neljäsosaa.
Kerroin on 0,75.

POHJOIS-SUOMEN METSÄNHOITOSUOSITUSTEN MUKAISET HAKKUUTAVAT

Kasvatushakkuut

Ylispuuhakkuu on siemen- tai suojuspuiden poistoa taimettuneelta alalta tai hallalta suojaavan verhopuuston poistamista taimikon päältä.

Ensiharvennus on ensimmäinen metsikköön tehty myyntikelpoista puutavaraa tuottava hakkuu. Harvennus tehdään joko runkolukuun tai pohjapinta-alaan perustuvan suosituksen mukaisesti.

Harvennushakkuu on metsikössä tehtävä muu harvennus kuin ensiharvennus. Harvennus tehdään yleensä pohjapinta-alaan perustuvan suosituksen mukaisesti. Kasvatushakkuihin luetaan myös uudistuskypsän metsän harvennus, jossa tavoitteena on puuston järeyttäminen. Väljennyshakkuu on uudistuskypsän tai lähellä uudistamiskypsyyttä olevan metsikön harvennusta, jossa sadonkorjuun ja puuston järeyttämisen lisäksi samalla valmistellaan metsikön luontaista uudistamista.

Väljennyshakkuu luetaan kasvatushakkuihin. Se on uudistuskypsän metsän harvennusta, jonka tavoitteena on puuston järeyttämisen ohella valmistella luontaista uudistamista.

Uudistushakkuut (Päätihakkuut)

Avohakkuussa poistetaan monimuotoisuuden vuoksi jätettävää säästöpuustoa lukuun ottamatta kaikki puusto. Avohakkuualue yleensä kylvetään tai istutetaan. Hakkuusta käytetään myös nimitystä viljelyhakkuu. Pienialaista avohakkuuta voidaan käyttää myös luontaisessa uudistamisessa, jolloin uusi puusukupolvi syntyy reunametsän siemennyksestä.

Verhopuuhakkuuta käytetään silloin, kun kuusta viljellään hallanaroille paikoille. Verhopuiksi jätetään lehtipuuta tai mäntyä. Verhopuuhakkuuta on myös lehtipuuston harvennus sellaisen kuusen- taimikon päältä, joka on syntynyt luontaisesti koivikon alle.

Siemenpuuhakkuu tehdään silloin, kun alue uudistetaan luontaisesti männylle tai koivulle. Männikössä jätetään 50–80 hyvälaatuisia valtapuuta siemenpuuksi hehtaaria kohti. Rauduskoivikossa jätetään yleensä 10–20 siemenpuuta hehtaarille.

Suojuspuuhakkuu on kuusen luontaiseen uudistamiseen tähtäävä hakkuu. Suojuspuuhakkuu tehdään jo syntyneen kehityskelpoisen taimiaineksen täydentämiseksi ja sen suojaamiseksi. Olemassa olevasta taimimäärästä riippuen suojuspuuta jätetään 100–300 kappaletta hehtaarille. Suojuspuustoon suositellaan jätettäväksi kuusien lisäksi myös koivuja ja mäntyjä.

Kaistalehakkuu on kapeahkojen, luontaisesti hyvin taimettuvien kuvioiden uudistushakkuu. Uusi puusukupolvi syntyy siementävästä reunametsästä, jonka tulee olla alle 50 metrin etäisyydellä uudistettavasta kohdasta.

Erikoishakkuut

Jos hakkuualueella on maiseman, metsien monimuotoisuuden tai monikäytön kannalta erityistä merkitystä, hakkuu voidaan tehdä kohteen erityisluonteen edellyttämällä tavalla. Tällaisissa koh-teissa on usein metsän käytön rajoituksia tai hakkuu tehdään maankäyttötavan muutoksen vuoksi.

POHJOIS-SUOMEN METSÄNHOITOSUOSITUSTEN MUKAISET MAANMUOKKAUSMENETELMÄT

Laikutuksessa humus poistetaan kivennäismaan pintaa myöten. Istutuspaikkana käytettäviä laikkuja tehdään istutustiheyttä vastaava määrä. Luontaisessa uudistamisessa ja kylvössä laikkuja voi olla enemmän. Laikutus sopii kivikkoihin, rinne maille ja maisemallisesti arkoihin kohteisiin männynuudistusaloille, joita ei äestetä. Laikutus ei sovellu alaville, routiville, kunntaisille ja veden vaivaamille maille.

Äestyksessä tehdään kivennäismaata humuksesta paljastavaa, enintään 10 senttimetrin syvyistä muokkausjälkeä. Muokkaukakatkoja tehdään rinne maille ja kohteissa, joissa uudistusalan hakkuutähteet, kivet ja kannot eivät aiheuta katkoja. Äestys sopii parhaiten kuivahkojen ja karkeiden tuoreiden kankaiden männynuudistusaloille, jotka eivät ole liian reheviä, paksuhumuksisia eivätkä veden vaivaamia.

Mätästyksessä tehdään kohoumia istutusta varten joko laikku-, kääntö-, navero- tai ojitusmätästyksenä. *Laikkumätästyksessä* mätäs tehdään laikusta kertyvästä maasta. Pintamaata vedetään pitkänomaisiksi, 10–20 cm:n paksuisiksi kohoumiksi, jotka voidaan myös tiivistää. Menetelmä soveltuu parhaiten männyn, kuusen ja koivun istutukseen kivennäismaille. Menetelmä ei sovellu turvemaille.

Kääntömätästyksessä kivennäismaa käännetään mättääksi samaan kuoppaan, josta maa on otettu. Humus jää kuopan pohjalle. Menetelmä soveltuu männyn, kuusen ja koivun istutusaloille, jotka eivät ole vedenvaivaamia. Kääntömätästys soveltuu myös männyn viljelyaloille turvemaille.

Naveromätästys soveltuu hienojakoisten ja soistuvien kivennäismaiden muokkausmenetelmäksi. Tarkoituksena ei ole johtaa vesiä pois uudistusosalta kasvupaikan kuivattamiseksi. Vaon syvyys on kivennäismaille 20–30 senttimetriä ja soistuvilla maille 30–50 senttimetriä. Vaot tehdään teiden varsilla kaltevuuden salliessa tien suuntaisesti välttämällä suurta pituuskaltevuutta. Mättäät tehdään laakeiksi ja 20–30 senttimetriä korkeiksi. Tiiviillä ja routivilla hiesumaille mätäs tehdään niin matalaksi, että taimen paakun alareuna yltää mättään alla olevaan humukseen. Naveromätästyksessä käytetään vesiensuojelumenetelminä kaivukatkoja, lietekuoppia ja suojakaistoja.

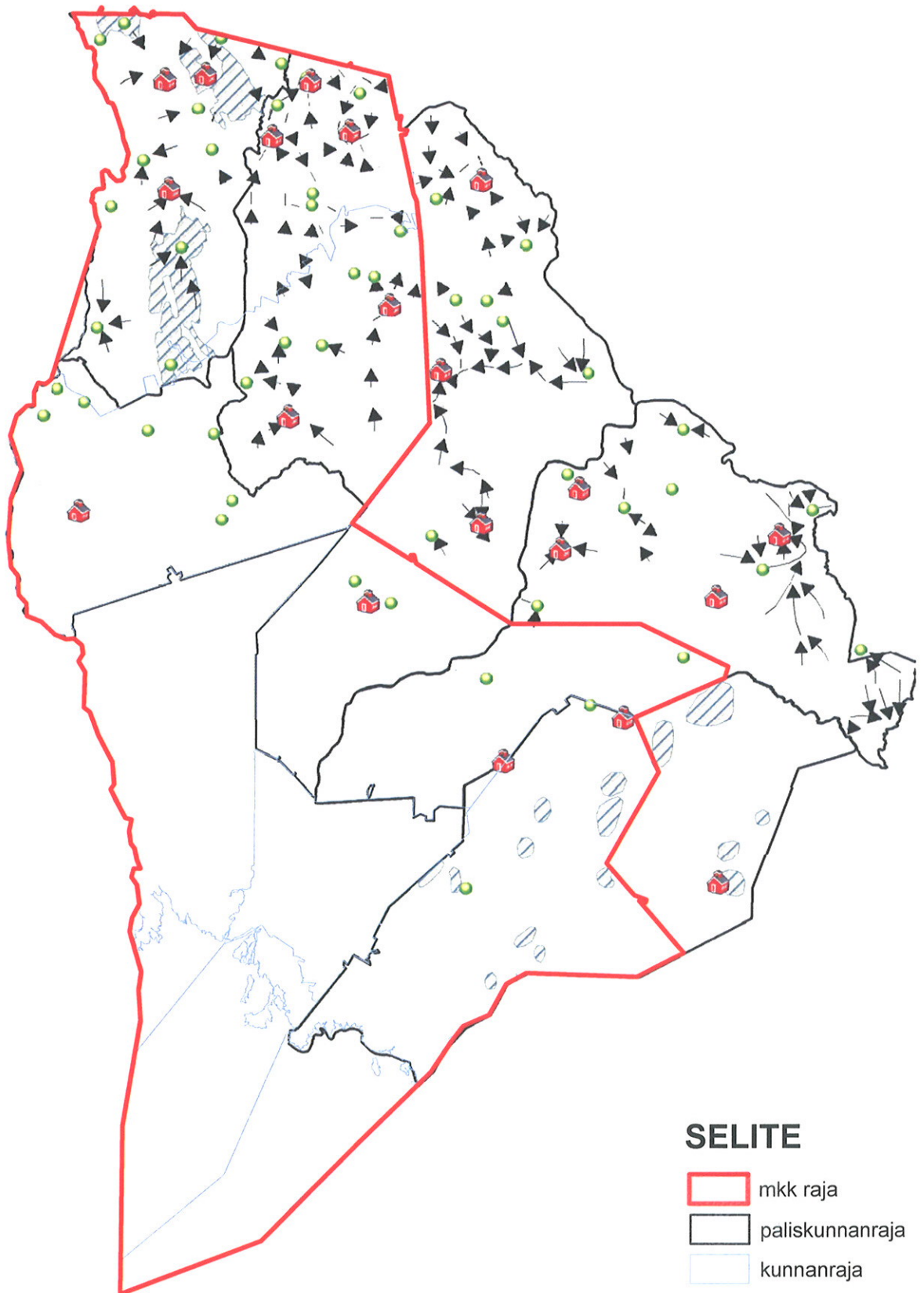
Ojitusmätästys on veden vaivaamien soistuvien kankaiden ja turvemaiden muokkausmenetelmä kohteissa, joissa tarvitaan veden poisjohtamista. Se ei sovellu kivisille maille eikä savikoille. Turvemaita uudistettaessa maan vesitaloutta parannetaan tekemällä osa mätästysvaioista kuivatusojien kokoisiksi. Mättäät tehdään laakeiksi ja 20–30 senttimetriä korkeiksi. Ojitusmätästyksessä käytetään samoja vesiensuojelumenetelmiä kuin kunnostusojituksessa.

Säätöaurauksessa kivennäismaata käännetään metsäauralla 10–20 senttimetriä paksuisiksi palteiksi. Auruksessa palteiden ja vaon väliin jää humuksesta ja kasvillisuudesta vapaa piennar. Muokkausjäljen syvyyttä ja leveyttä voidaan säätää. Auruksessa voidaan myös jättää muokkaukakatkoja. Kivennäismaiden auruksissa aurauksivaon keskisyvyyden tulee jäädä alle 25 senttimetrin. Auruus soveltuu soistuneille, tiivispohjaisille sekä paksukunntaisille, verraten viljaville maille männyn ja kuusen istutukseen erityisesti korkeilla maille.

Länsi-Lapin maakuntakaava-alueen poroerotuspaikat ja porokämpät

LIITE 9

SELITE

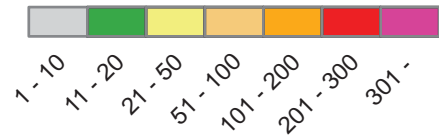
- mkk raja
- paliskunnanraja
- kunnanraja
- kämpät
- erotuspaikat
- 30_kuljetusreitit
- 39_vasoma

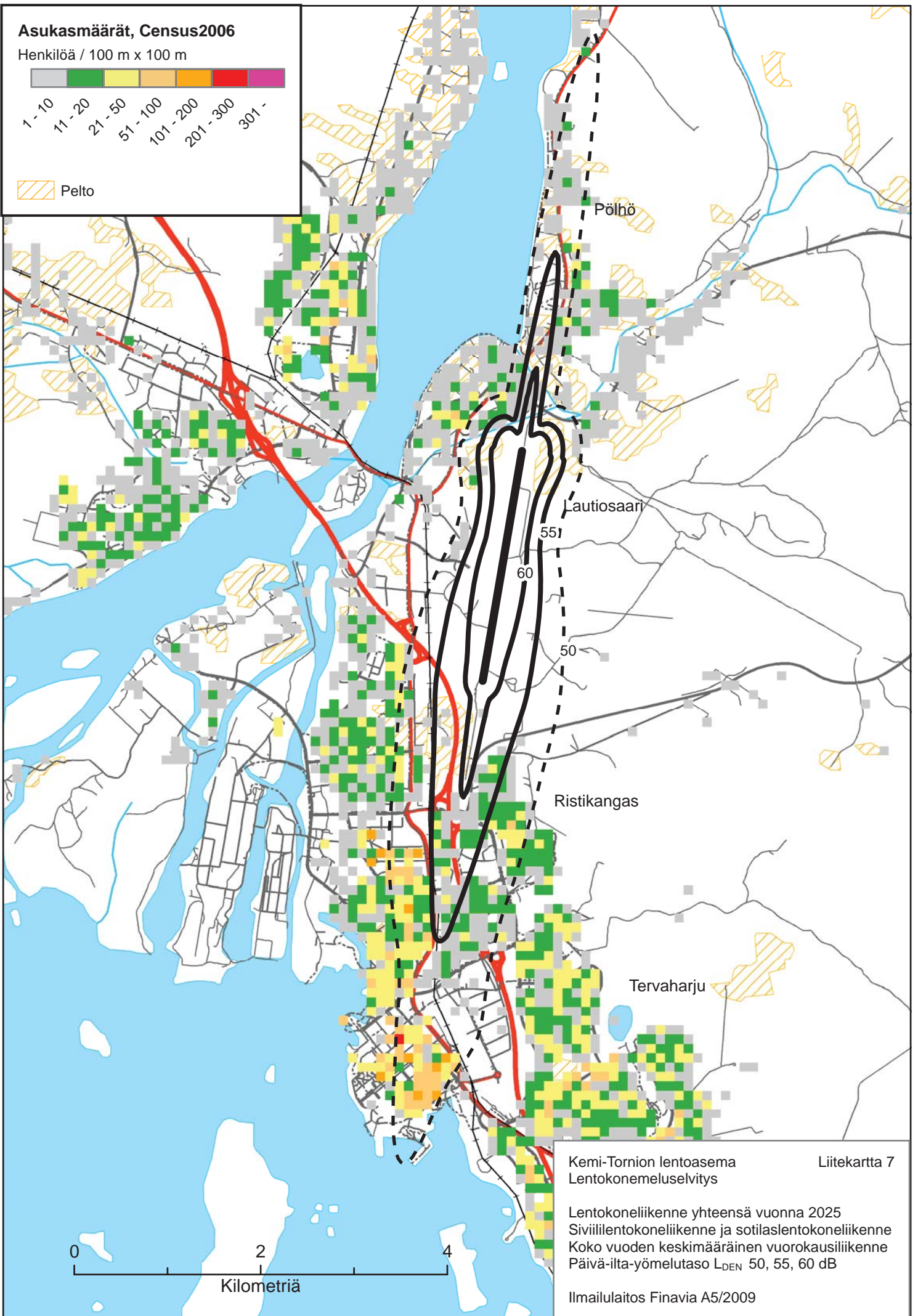
1:885 170

Asukasmäärät, Census2006

Henkilöä / 100 m x 100 m

Pelto

	Koko väestö	Työvoima (1)	Työlliset	Työttömät	Työvoiman ulkopuolella olevat	Huolto- suhde (2)	Opiskelijat, koululaiset	% -osuus koko väestöstä	Eläkeläiset	% -osuus koko väestöstä
Koko Suomi										
1995	5116826	2409319	1932752	476567	2707507	1,65	454033	8,9 %	1102774	21,6 %
2000	5181115	2546661	2228557	318104	2634454	1,32	390457	7,5 %	1119197	21,6 %
2008	5326314	2610668	2377181	233487	2715646	1,24	405963	7,6 %	1232420	23,1 %
Muutos % 1995-2000	1,3 %	5,7 %	15,3 %	-33,3 %	-2,7 %		-14,0 %		1,5 %	
Muutos % 2000-2008	2,8 %	2,5 %	6,7 %	-26,6 %	3,1 %		4,0 %		10,1 %	
Lapin maakunta										
1995	201411	91453	65854	25599	109958	2,06	20055	10,0 %	43030	21,4 %
2000	191768	88049	69520	18529	103719	1,76	18029	9,4 %	44225	23,1 %
2008	183963	83595	72153	11442	100368	1,55	16540	9,0 %	48666	26,5 %
Muutos % 1995-2000	-4,8 %	-3,7 %	5,6 %	-27,6 %	-5,7 %		-10,1 %		2,8 %	
Muutos % 2000-2008	-4,1 %	-5,1 %	3,8 %	-38,2 %	-3,2 %		-8,3 %		10,0 %	
Länsi-Lapin maakuntakaava-alue										
1995	76949	34574	25445	9129	42375	2,02	7677	10,0 %	17316	22,5 %
2000	73387	32986	26405	6581	40401	1,78	7001	9,5 %	17568	23,9 %
2008	69700	30606	26469	4137	39094	1,63	6253	9,0 %	19202	27,5 %
Muutos % 1995-2000	-4,6 %	-4,6 %	3,8 %	-27,9 %	-4,7 %		-8,8 %		1,5 %	
Muutos % 2000-2008	-5,0 %	-7,2 %	0,2 %	-37,1 %	-3,2 %		-10,7 %		9,3 %	
Kemi										
1995	24696	11343	8239	3104	13353	2,00	2231	9,0 %	6223	25,2 %
2000	23689	10673	8272	2401	13016	1,86	2268	9,6 %	6218	26,2 %
2008	22594	9868	8447	1421	12726	1,67	2082	9,2 %	6656	29,5 %
Muutos % 1995-2000	-4,1 %	-5,9 %	0,4 %	-22,6 %	-2,5 %		1,7 %		-0,1 %	
Muutos % 2000-2008	-4,6 %	-7,5 %	2,1 %	-40,8 %	-2,2 %		-8,2 %		7,0 %	
Keminmaa										
1995	9411	4303	3325	978	5108	1,83	973	10,3 %	1678	17,8 %
2000	8930	4205	3450	755	4725	1,59	832	9,3 %	1733	19,4 %
2008	8636	4028	3575	453	4608	1,42	731	8,5 %	1983	23,0 %
Muutos % 1995-2000	-5,1 %	-2,3 %	3,8 %	-22,8 %	-7,5 %		-14,5 %		3,3 %	
Muutos % 2000-2008	-3,3 %	-4,2 %	3,6 %	-40,0 %	-2,5 %		-12,1 %		14,4 %	
Pello										
1995	5420	2328	1548	780	3092	2,50	508	9,4 %	1377	25,4 %
2000	4830	2015	1547	468	2815	2,12	432	8,9 %	1414	29,3 %
2008	4114	1633	1335	298	2481	2,08	316	7,7 %	1549	37,7 %
Muutos % 1995-2000	-10,9 %	-13,4 %	-0,1 %	-40,0 %	-9,0 %		-15,0 %		2,7 %	
Muutos % 2000-2008	-14,8 %	-19,0 %	-13,7 %	-36,3 %	-11,9 %		-26,9 %		9,5 %	
Simo										
1995	4158	1840	1388	452	2318	2,00	416	10,0 %	960	23,1 %
2000	3891	1730	1355	375	2161	1,87	359	9,2 %	975	25,1 %
2008	3546	1463	1265	198	2083	1,80	269	7,6 %	1074	30,3 %
Muutos % 1995-2000	-6,4 %	-6,0 %	-2,4 %	-17,0 %	-6,8 %		-13,7 %		1,6 %	
Muutos % 2000-2008	-8,9 %	-15,4 %	-6,6 %	-47,2 %	-3,6 %		-25,1 %		10,2 %	
Tervola										
1995	4079	1683	1170	513	2396	2,49	317	7,8 %	1169	28,7 %
2000	3895	1570	1236	334	2325	2,15	321	8,2 %	1152	29,6 %
2008	3476	1355	1165	190	2121	1,98	257	7,4 %	1190	34,2 %
Muutos % 1995-2000	-4,5 %	-6,7 %	5,6 %	-34,9 %	-3,0 %		1,3 %		-1,5 %	
Muutos % 2000-2008	-10,8 %	-13,7 %	-5,7 %	-43,1 %	-8,8 %		-19,9 %		3,3 %	
Tornio										
1995	23156	10706	8056	2650	12450	1,87	2625	11,3 %	4219	18,2 %
2000	22617	10551	8714	1837	12066	1,60	2329	10,3 %	4420	19,5 %
2008	22487	10378	9104	1274	12109	1,47	2136	9,5 %	5018	22,3 %
Muutos % 1995-2000	-2,3 %	-1,4 %	8,2 %	-30,7 %	-3,1 %		-11,3 %		4,8 %	
Muutos % 2000-2008	-0,6 %	-1,6 %	4,5 %	-30,6 %	0,4 %		-8,3 %		13,5 %	
Ylitornio										
1995	6029	2371	1719	652	3658	2,51	607	10,1 %	1690	28,0 %
2000	5535	2242	1831	411	3293	2,02	460	8,3 %	1656	29,9 %
2008	4847	1881	1578	303	2966	2,07	462	9,5 %	1732	35,7 %
Muutos % 1995-2000	-8,2 %	-5,4 %	6,5 %	-37,0 %	-10,0 %		-24,2 %		-2,0 %	
Muutos % 2000-2008	-12,4 %	-16,1 %	-13,8 %	-26,3 %	-9,9 %		0,4 %		4,6 %	

Lähde: Tilastokeskus 2010

(1) Työvoima = Työlliset ja työttömät

(2) Huoltosuhde = Työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat suhteessa työvoimaan

Työlliset toimialoitain toimialaluokituksen 2002 mukaan

	ALKUTUOTANTO	Maa- ja metsätalous	JALOSTUS	Kaivostoiminta ja louhinta	Teollisuus	Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	Rakentaminen	YKSITYISET PALVELUT	Kauppa, majutus- ja ravitointa	Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	Rahoitus-, vakuutus-, ym. toiminta	JULKISET PALVELUT	Yhteiskunnalliset ja henkilö-kohtraiset palvelut	Toimiala tuntematon	Yhteensä
Koko Suomi	1995 2000 2005	134825 112705 92215	511682 596025 567834	4471 4508 4372	391285 438141 406331	21665 18902 15703	94261 134474 141428	639241 788311 840910	279799 331268 347010	144496 166891 167346	214946 290152 326554	601250 695297 737363	45754 36219 26889	1932752 2228557 2265211	
Lapin maakunta	1995 2000 2005	5978 4590 4080	14275 15078 14454	264 294 332	9278 9586 9034	1135 947 826	3598 4251 4262	18855 21677 23336	8522 9847 9979	4800 4947 5318	5533 6883 8039	24171 25513 25517	2064 1673 1205	65343 68531 68592	
Länsi-Lappi	1995 2000 2005	1623 1246 1154	8173 8529 8631	200 209 213	6098 6218 6308	371 214 205	1504 1888 1905	6588 7175 7617	2935 3317 3356	1911 1858 1815	1742 2000 2446	8156 8399 8235	853 740 466	25393 26089 26103	
Kemi	1995 2000 2005	140 80 118	3860 3593 3254	7 10 1	3164 2871 2638	204 70 74	485 642 541	2787 3136 3319	1171 1363 1342	839 812 839	777 961 1138	3193 3318 3361	256 187 58	10236 10314 10110	
Keminmaa	1995 2000 2005	131 108 105	611 732 729	140 139 135	179 183 221	35 27 28	257 383 345	719 739 953	408 455 513	143 124 167	168 160 273	693 621 704	83 58 28	2237 2258 2519	
Pello	1995 2000 2005	203 137 150	290 354 282	1 2 0	122 166 135	47 34 27	120 152 120	460 470 458	190 200 189	136 144 129	134 126 140	558 501 432	68 53 51	1579 1515 1373	
Simo	1995 2000 2005	202 129 120	90 105 80	16 14 17	24 15 10	11 10 9	39 66 44	177 192 170	59 70 58	82 76 77	36 46 35	350 332 310	56 38 30	875 796 710	
Tervola	1995 2000 2005	219 186 168	169 207 193	10 18 25	86 120 119	8 9 11	65 60 38	184 200 192	83 91 98	58 48 40	43 61 54	505 545 464	36 28 13	1113 1166 1030	
Tornio	1995 2000 2005	413 333 280	2924 3284 3828	21 22 28	2424 2743 3086	61 58 48	418 461 666	1834 2013 2172	819 908 991	510 552 475	505 553 706	2319 2450 2383	266 261 206	7756 8341 8869	
Ylitornio	1995 2000 2005	315 273 213	229 254 265	5 4 7	99 120 99	5 6 8	120 124 151	427 425 353	205 230 165	143 102 88	79 93 100	538 632 581	88 115 80	1597 1699 1492	

Lähde: Tilastokeskus 2010

TYÖLLISET TOIMIALOITTAIN

LIITE 15

Työlliset toimialoittain toimialaluokituksen 2008 mukaan

	AKTUANTO	Maa-, metsä- ja kalatalous	JALOSTUS	Kaivostoiminta; Sähkö-, lämpövoima; Vesi-, viemäri- ja jätehuolto	Teollisuus	Rakentaminen	YKSITYISET PALVELUT	Tukku- ja vähittäiskauppa, kuljetus ja varastointi, majoitus- ja ravitsemistoiminta	Informaatio ja viestintä	Rahoitus- ja vakuutus toiminta	Kiinteistöalan toiminta	JULKISET PALVELUT	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	Julkisen hallinto ja maanpuolustus; Pakollinen sosiaalivak.; Koulutus; terveys- ja sosiaalipalv.	Muut palvelut	Toimiala tunte-maton	Yhteensä
Koko	2 007	93 297	583 704	27 664	397 445	158 595	663 140	509 161	86 610	46 032	21 337	900 961	261 378	639 583	103 521	24 443	2 275 769
Suomi	2 008	88 583	568 054	27 976	383 891	156 187	673 585	517 443	87 724	47 236	21 182	919 327	267 488	651 839	108 446	19 186	2 288 598
Lapin maakunta	2 007	4 151	14 967	1 460	8 763	4 744	17 719	15 087	1 119	773	740	30 184	7 450	22 734	3 451	1 099	67 420
	2 008	3 915	14 559	1 653	8 441	4 465	18 148	15 413	1 238	775	722	30 289	7 449	22 840	3 624	914	67 534
Länsi- Lappi	2 007	1 144	8 594	490	6 239	1 865	6 035	5 246	240	290	259	9 240	2 172	7 068	1 041	468	25 378
	2 008	1 086	8 385	503	6 087	1 795	6 069	5 256	266	286	261	9 552	2 195	7 357	1 049	387	25 442
Kemi	2 007	110	3 068	109	2 420	539	2 650	2 242	167	113	128	3 964	1 030	2 934	446	68	10 196
	2 008	59	2 903	102	2 261	540	2 536	2 130	171	105	130	4 136	1 052	3 084	448	51	10 074
Keminmaa	2 007	105	808	175	323	310	649	608	2	17	22	794	229	565	104	23	2 378
	2 008	103	827	212	324	291	677	620	8	21	28	750	198	552	111	20	2 385
Pello	2 007	153	233	26	121	86	334	295	13	15	11	492	106	386	55	44	1 158
	2 008	166	225	26	90	109	335	292	16	13	14	461	96	365	46	41	1 108
Simo	2 007	124	86	28	5	53	123	116	0	5	2	315	30	285	28	18	570
	2 008	120	75	24	7	44	123	117	1	4	1	316	31	285	26	18	558
Tervola	2 007	179	235	32	159	44	146	129	2	12	3	468	34	434	37	15	901
	2 008	183	244	23	168	53	164	148	2	13	1	521	44	477	41	7	977
Tornio	2 007	252	3 845	104	3 104	637	1 822	1 581	53	109	79	2 619	606	2 013	314	225	8 825
	2 008	250	3 874	107	3 163	604	1 920	1 669	64	111	76	2 786	637	2 149	329	192	9 101
Ylitornio	2 007	221	319	16	107	196	311	275	3	19	14	588	137	451	57	75	1 350
	2 008	205	237	9	74	154	314	280	4	19	11	582	137	445	48	58	1 239

Lähde: Tilastokeskus 2010

SUUNNITTELUTILANNE

Kemi

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutuksettomat

- Kemin yleiskaava (27.1.1961)
- Rova-Nauska osayleiskaava (16.12.1998)

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Merialue oikeusvaikutteinen osayleiskaava (4.1.2000)
- Ajoksen yleiskaava (18.6.2001)
- Kemijokisuun ja Karihaaran yleiskaava (27.8.2001)
- Kemin keskialueiden oikeusvaikutteinen yleiskaava (17.6.2002)
- Pohjoisten alueiden yleiskaava (24.4.2006)
- Eteläisten alueiden yleiskaava (22.5.2006)
- Nauskan, Rovon ja Takajärven osayleiskaava (18.6.2007)
- Ruutinrannan alueen osayleiskaava (25.2.2008)

Vireillä olevat kaavat

- Kemin kaupungin puoleinen ydinvoimayleiskaava (ehdotus nähtäville keväällä 2010)
- Sauvosaaren lounaisrannan yleiskaava "Sarius" (30.3.2009) □ valitus hallinto-oikeus
- Ajoksen yleiskaavan tarkistus (käynnistyy)

Keminmaa

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutuksettomat

- Kivalon ulkoilualan osayleiskaava (26.1.1978)
- Keminmaan yleiskaava (29.1.1979)
- Kallinkankaan virkistysalueen osayleiskaava (19.11.1979)
- Liedakkalan osayleiskaava (19.11.1979)
- Maulan osayleiskaava (19.11.1979)

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Keskusta-alueen oikeusvaikutteinen yleiskaava (13.11.2003)

Pello

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutuksettomat

- Pellon-Ylitornion järviolueiden osayleiskaava (23.12.1976)
- Pellon kirkonkylän osayleiskaava (7.7.1978)
- Ritavalkean osayleiskaava (30.1.1982)
- Lankojärven osayleiskaava (18.3.1985)
- Turtolan osayleiskaava (2.5.1990, 3.4.1995)

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutteiset

- Miekojärven osayleiskaava (8.10.1998)

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Torniojokivarren osayleiskaava (27.1.2003)
- Miekojärven yleiskaavan muutos (31.8.2006)

Vireillä olevat kaavat

- Pellon kirkonkylän osayleiskaava (ehdotus??)
- Torniojokivarren yleiskaavan muutos tilalla RN:o 1:59 Kapraali

Simo

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutuksettomat

- Asemaseudun osayleiskaava (18.7.1983)
- Simoniemen-Viantien osayleiskaava (1.6.1987)
- Maksniemi-Karsikkoniemi osayleiskaava (23.6.1993)

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutteiset

- Simon merenrannikon osayleiskaava (1.7.1998)

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Merenrannikon yleiskaavan muutos Kantolanharjun alueelle (17.12.2001)
- Simojoen yleiskaava (24.7.2000)
- Simojoen yleiskaavan muutoksia (11.11.2002)
- Simoniemi-Simonkylän yleiskaava (27.1.2003)
- Simojoen yleiskaavan muutoksia (14.11.2005)
- Karsikkoniemen yleiskaava hyväksytty 07.05.2007, ei pantu täytäntöön (kh 25.09.2008) (Kaava on lainvoimainen, mutta ei voimassa.)

Vireillä olevat kaavat

- Simon Karsikkoniemen ydinvoimayleiskaava (ehdotus keväällä 2010)
- Simojoen yleiskaavan muutoksia (yksittäisiä tiloja)

Tervola

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Suhanko -kaivoshankkeen osayleiskaava (30.12.2001)
- Kemijokivarren osayleiskaava, osa-alue I (29.1.2004)
- Kemijokivarren osayleiskaava, osa-alue II (29.1.2004)
- Kemijokivarren osayleiskaava, osa-alue III (29.1.2004)
- Kemijokivarren osayleiskaava, osa-alue IV (12.6.2003)
- Kemijokivarren osayleiskaava, osa-alue V (29.1.2004)

Tornio

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutuksettomat

- Kaakamon osayleiskaava (11.1.1988)
- Tornion yleiskaava (12.12.1988)

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Kukkolan kosken osayleiskaava (2.5.2001)
- Matkakosken osayleiskaava (2.5.2001)
- Tornion yleiskaava 2021 (14.12.2009)

Ylitornio

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutuksettomat

- Aavasaksan osayleiskaava (29.7.1985)
- Aavasaksan osayleiskaavan laajennus (30.9.1987)
- Närkki-Purasenvaara-Taroniemi-Alkkula osayleiskaava (13.3.1986, 10.1991)
- Nuotiorannan osayleiskaava (21.5.1990)
- Kirkonkylän osayleiskaava (20.12.1996)

Rakennuslain mukaiset oikeusvaikutteiset

- Miekojärven osayleiskaava (16.11.1995)
- Ainiovaaran osayleiskaava (29.2.2000)

MRL:n mukaiset oikeusvaikutteiset

- Tornionjoen osayleiskaava (13.10.2003, muutos 27.6.2005)

Vireillä olevat kaavat

- Tornionjoen yleiskaavan muutos, Aavasaksan mäkikeskus